SHASTRI INDO-CANADIAN INSTITUTE
156 Golf Links,
New Delhi-3, India

Digitized by the Internet Archive
in 2007 with funding from
Microsoft Corporation

http://www.archive.org/details/sivaparinayahpoe00krsnuoft

A

BIBLIOTHECA INDICA.

WORK NO. 224.

ŚIVA PARIṆAYAḤ.

KĀSHMĪRI TEXT WITH SANSKRIT GLOSS.

BIBLIOTHECA INDICA:
A
COLLECTION OF ORIENTAL WORKS
PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.
NEW SERIES (No. 1286.

शिवपरिणयः ।

ŚIVA-PARIṆAYAḤ

A POEM IN THE KĀSHMĪRĪ LANGUAGE

BY
KṚṢṆA RĀJĀNAKA (RĀZDĀN)
WITH A
CHĀYĀ OR GLOSS IN SANSKRIT
BY
MAHĀMAHOPĀDHYĀYA MUKUNDARĀMA ŚĀSTRI.
EDITED BY
SIR GEORGE A. GRIERSON, K.C.I.E., PH.D., D.LITT.,
Honorary Fellow of the Asiatic Society of Bengal; Honorary Member of the Nāgarī Pracāriṇī Sabhā, of the American Oriental Society, and of the Société Finno-Ougrienne; Foreign Associate Member of the Société Asiatique de Paris, Corresponding Member of the Königliche Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen.

CALCUTTA:
PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,
PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY, 1, PARK STREET.
1913.

PK
7035
K74S5
1913

PRELIMINARY NOTE *(AD INTERIM)*.

With the few exceptions noted below, the Kāshmīrī portion of this work follows the system of spelling employed by Īśvara Kaula in his *Kāśmīra-śabdāmṛta*, and by me in my *Essays on Kāçmīrī Grammar*.

Attention may be called to the extremely frequent use by the author of the emphatic suffix *y*, often employed pleonastically *metri causa*. In the first four chapters this *y* is regularly represented in the Sanskrit *chāyā* by the word *ēva*; but from the 5th Chapter on, I have exercised my discretion as editor, in omitting the *ēva*, when the suffix is merely pleonastic. By that time the reader will be accustomed to its appearance in this otiose character, and will not be tempted to confuse it with other forms.

According to the *Kāśmīra-śabdāmṛta* (II, iii, 21; *cf. Essays*, p. 92), when this *y* is added to a word ending in a consonant, *ū-mātrā* is used as a junction vowel. Thus करान्य् *karān^{ū}y* (*karān* + *y*), doing indeed. In the present work *a* is often used instead of *ū-mātrā*, as in *karānay* (करानय्). This is hardly more than a variation of spelling. We may also note that the author frequently employs present participles ending in *-an* instead of the *-ān* proscribed by the grammars. Thus in verse 418 we have गालन् *gālan* instead of *gālān* गालान्. With emphatic *y*, we have वननय् *wananay* instead of वनान्य् *wanān^{ū}y* in verse 408, and so on. The conjunctive participle of verbs whose roots contain the letter *a*, according to the *Essays*, takes the form करिथ् *karith*. Here, however, the author generally writes करिथ् *kar^{i}th*. Thus, he writes बरिथ् in v. 24. He similarly

writes the accusative-dative of the second declension with *i-mātrā*. Thus न्यथनिष् *nēthanaṇ'is*, instead of न्यथनस् *nēthananis*, in v. 88. He often, *metri causa*, changes a final *i* to *ē*, as in गरके *garakē* for गरकि *garaki* (v. 22) and करनै *karanē* for करनि *karani* (v. 126). In other respects the grammar closely follows the system of Īśvara Kaula, as explained in my *Essays*.

The Sanskrit *chāyā* is an extremely literal, word for word, translation, prepared under my supervision by Mahāmahopādhyāya Mukundarāma Śāstrī. In editing it for the press I have freely relaxed the usual rules of *Sandhi*. In this I have not studied consistency, my sole aim being to assist the reader in disentangling the corresponding Kāshmīrī words from the suffixes with which they are encumbered. As originally prepared, the *chāyā* was interlinear, each Sanskrit word being written under the corresponding Kāshmīrī word. Practical considerations of typography have led me, against the intention of its author, to print it separately on the page facing the corresponding text. I fully admit that, from the point of view of the Sanskrit scholar, in this condition it strongly resembles *mūrkha-jalpana*. It is, however, printed solely with the object of assisting students of Kāshmīrī, and not as a specimen of elegant Sanskrit.

G. A. G.

PREFACE.

With much regret I record the death of that excellent scholar Mahāmahôpâdhyāya Mukundarāma Śāstrī, which occurred in the year 1921, while this work was passing through the press. His knowledge of the Kāshmīrī language, ancient and modern, was, I believe, unique. I owe much to his teaching and to the help he gave me in the preparation of the *chāyā* printed in the following pages and of the notes which formed the basis of the Kāshmīrī dictionary now being published by the Society.

In regard to other points I have nothing to add to the *ad interim* Preliminary Note issued with the first fasciculus of this work, except to express my regret that in the earlier pages, a great many Kāshmīrī types have broken off in the course of printing. These, so far as I have noted them, are entered in the List of Errata and explain its length. In the later pages, the printers have overcome this difficulty with some success. The spelling of certain Kāshmīrī words is doubtful, and till I had worked several times through the text, I did not always succeed in producing uniformity in this respect. On this account, after the List of Errata, I print a list of preferable spellings of certain words which escaped my eyes when correcting the proofs. None of these are of importance, but, in the interests of uniformity, I give them for the benefit of students of the language.

I must also offer my thanks to Professor Jules Bloch, who was kind enough to read through the proofs of the earlier fasciculi. The outbreak of the War called him forth to the defence of his country, and prohibited me from troubling him further with my doubts or difficulties; but I cannot refrain from putting on record my gratitude for his valuable help.

G. A. GRIERSON.

Camberley,
23*rd June*, 1924.

ERRATA.

Preliminary Note, p. iii, last line. *Read* कृत्रिम् .

Page 2, line 10, *read* क्षूरपारयो.

,, 4, page heading. *For* 2, *read* 1.

Page 6, page heading. *For* 1, *read* 2.

Page 9, line 2, *read* उन्मोच्चे .

,, 11, ,, 11, ,, प्रस्फुव्वैव .

,, 16, ,, ,, ,, पननिय् .

,, ,, ,, 12, ,, सार्यनय्

,, 22, ,, 11, ,, हृदयुक .

,, 23, ,, 15, ,, संख्यख-र्णन .

,, 26, ,, 5, ,, मुचरोव-नस् .

,, 27, ,, 2, ,, मनसा० .

,, 29, ,, 6, ,, कर्तृन् .

,, 30, ,, 15, ,, शिवजी .

,, ,, last line, ,, काल् .

,, 33, line 16, transfer the comma to after नदि .

Page 34, line 2, *read* मंश्रोव-थन् .

,, 36, ,, 3, ,, रूपस् . .

,, 37, ,, 8, ,, सहस्रिति-मती .

,, 38, ,, 3, ,, सूर्य .

,, ,, ,, 13, ,, व्यपदोव .

,, 42, page heading, and also in heading of Chapter 9, *read* ŚIVA.

Page 43, line 2, *read* तस्मै .

Page 44, line 1, *read* स्मरा-विम् .

,, ,, ,, 3, ,, कृती .

,, ,, heading of Chapter 10, *read* ŚIVA.

Page 44, line 3, from bottom, *read* घोषु .

Page 46, line 3, *read* सांपन् .

,, ,, ,, 6, ,, चासर्य् .

,, ,, ,, 15, ,, हे-क्षमा-करवनि .

,, 48, ,, 3, ,, ŚIVA.

,, ,, lines 6, 10, 14, 18, 22, *read* पननिय् .

Page 48, line 8, *read* चग्रस् .

,, ,, ,, 17, ,, सूर्य .

,, 49, ,, 13, ,, सूक्ष्म .

,, 50, *insert* 11, *before page heading.*

Page 50, lines 4, 8, 12, 16, 20, *read* पननिय् .

Page 50, line 6, *read* यियिनय् .

,, 52, ,, 21, ,, द्यान .

,, 54, ,, 9, ,, सूर्य .

,, 56, ,, 20, ,, नारायण् .

,, 57, ,, 9, *insert hyphen after* प्रत्यंग .

Page 60, ,, 4, *read* सूर्य .

,, 64, ,, 23, ,, दिदृर्य .

,, 66, head of Chapter 18, *read* ŚIVA.

Page 68, line 3, *read* जगदीश्वर.

,, 70, ,, 12, ,, सूर्य .

Page 72, line 1, *read* वैकुंठ.
,, 74, ,, 9, ,, यिथिन-नय्
,, 77, ,, 3, transfer (वौजयन्यौ) to the end of line 5.
Page 82, last line but one. For स्वदि वोऽनु, compare note to verse 1876.
Page 88, line 16, *read*, बख्चुख्.
,, 90, ,, 6, ,, नपकिय्.
,, 95, ,, 5, from bottom, *read* संभूतिञ्च.
Page 97, line 3, ,, ,, *read* भवेन्मे खित्.
Page 98, first line of text of Chapter 30, *read* हृदय्.
Page 102, line 9, from bottom, *read* सोंपनुन्.
Page 104, line 9, *read* बख्चुम्.
,, 106, ,, 7, ,, ल्वकटुय्.
,, 108, ,, 6, ,, पांञ्चिस्.
,, ,, ,, 11, ,, सुब्हस्.
,, 109, ,, 2, from bottom, *read* अत्यर्थं.
Page 110, line 9, ,, ,, *read* वुथिचुय्.
Page 110, last line, *read* नव-द्वार्.
Page 114, line 2, *read* सूर्य.
,, ,, ,, 5, ,, आत्मसूर्यु-कुय्.
,, ,, ,, 13, ,, सूर्य.
,, ,, ,, 3, from bottom, *read* सूर्य.
Page 116, lines 2, 6, 10, *read* सूर्य.
Page ,, line 11, *read* ईश्वर.
,, 118, ,, 4, from bottom, *read* वृत्रमंतु.
Page 120, line 6, *read* पनुनय्.
,, ,, ,, 9, ,, निरंजन
,, 122, ,, 3, ,, चिखन मेव.
,, ,, ,, 7, ,, सूर्य
,, 123, ,, 4, ,, कल्पा-रम्भा०.
,, ,, ,, 13, ,, वर्ग.
,, 124, ,, 10, ,, यज्ञम्.
,, ,, ,, 5, from bottom, *read* मृत्युंजय.
Page 128, line 3, of text of Chapter 37, *read* यज्ञस्.
Page 129, line 7, of text of Chapter 37, *read* राजा.
Page 129, line 9, of text of Chapter 37, *insert comma, after* देवाः.
Page 130, line 7, *read* जा-के.
,, ,, ,, 2, from bottom, *read* रूप.
Page 131, ,, 7, *read* समौपं.
,, 132, ,, 16, ,, बुध्यम्.
,, 136, ,, 9, ,, तननंय्.
,, ,, ,, 16, ,, वननंय्.
,, ,, ,, 17, ,, ग्वननंय्.
,, ,, ,, 19, ,, यिथिन-नंय्.
,, 140, ,, 3, ,, निकुय्.
,, 141, ,, 3, ,, अपया-यात्.
,, 142, ,, 8, from bottom, *read* माल्.
Page 143, line 6, *read* धर्मेण.

Page 144, line 11, *read* सूर्य्य .
,, 148, ,, 3, from bottom, *read* सतू-खन .
Page 154, line 3, *read* सूर्य्य.
,, 156, ,, 5, ,, सूर्य्य .
,, 160, ,, 7, ,, लागान् .
,, ,, ,, 15, ,, मन्दक्षान् .
,, 162, ,, 7, from bottom, *read* स्वर्य्यर् .
Page 162, line 4, ,, ,, *read* क्षसूर्य्यनाफ् .
Page 170, lines 1 and 5 *read* सूर्य्यन् सूर्य्य, respectively.
Page 170, line 3, *read* चुर्वश् .
,, 172, ,, 5, ,, लोलुकुय्.
,, 175, last line, ,, पुष्यं .
,, 176, line 5, ,, कासहास्.
,, ,, ,, 2, from bottom, *read* सूर्य्य .
Page 178, line 6, *read* GLORIOUS
,, ,, ,, 1, of text of Chapter 12, *read* सुफारिय् .
Page 178, line 4, of text of Chapter 12, *read* पनुनुय् .
Page 178, line 11, of text of Chapter 12, *read* सूर्य्य .
Page 181, line 11, *insert* प्रति *after* लां .
Page 183, line 9, *read* निरर्थं .
,, ,, ,, 10, ,, गर्तं .
,, ,, last line, ,, परिमल-नस्य० .
Page 184, line 1, ,, वनुथ् क्षथ् for क्षथ् वनुथ् .
Page 184, line 11, ,, वनवास् .
,, 191, ,, 3, from bottom, *read* योजयेयमात्मानं .
Page 192, line 4, from bottom, *read* महादेवन् .
Page 197, line 13, *read* आसीत्-न खखरूपेण .
Page 197, ,, 17, ,, करणं for चरणं .
Page 202, ,, 5, from bottom, *read* महादेवस् .
Page 208, last line *read* कलस्-
ष्यठ स्त्यय् .
,, 216, line 9, *read* हिमाल .
,, 218, ,, 13, ,, यावनस् . for योवनस् .
Page 226, ,, 5, ,, स्वयोमनु.
,, 228, ,, 6, ,, कुसय् .
,, 230, ,, 2, from bottom, *read* क्षमखाव .
Page 232, line 3, *read* गंडिथ् .
,, 240, ,, 1, ,, नाविसंय्.
,, 241, ,, 18, *insert* प्रतीतिः before आगमिष्यति .
Page 257, line 11, *read* द्रष्टुं .
,, 261, ,, 2, ,, द्रष्टुं .
,, 267, ,, 4, from bottom, *read* ग्रन्थकर्तुः .
Page 274, line 3, ,, ,, *read* नयि .
Page 276, line 11, *read* व्यूठ .
,, 276 and 277, line 12, *add*, in each case ९९५ ॥ at end of line.
Page 278 and 279, line 10, *add*, in each case ९७० ॥ at end of line.
Page 278, line 13, *read* व्यञ् .
,, 280, ,, 2, ,, वननाव् .
,, ,, ,, 2, from bottom of text, *read* क्षिय् .

Page 285, line 2, *read* प्राणात्मना, and omit marks of parenthesis before भर्ग and after च .

Page 290, line 7, *read* फेरव् .

,, 292, ,, 4, from bottom, *read* यं बरूज़ल्लन् .

Page 294, line 2, *read* गर .

,, 304, ,, 1, ,, चन्द्रचूड .

,, 308, ,, 5, ,, गेरि .

,, 315, ,, 2, from bottom, *read* प्रापयिष्यति .

Page 318, in page heading, *for* 9, *read* 49

Page 320, line 4, from bottom, *read* लंग्नस् .

Page 346, line 4, *read* उमाधरसंय् .

Page 354, ,, 11, ,, खंद्राह् .

,, ,, ,, 2, from bottom, *read* च्युमोन् .

Page 456, line 8, *read* ख्वस्त .

PREFERABLE SPELLINGS OF KĀSHMĪRĪ WORDS.

Page 4, line 9, *read* सार्यनिय्.
,, ,, ,, 11, ,, वौद .
,, ,, ,, 17, ,, वंस्तर् .
,, ,, ,, 21, ,, ग्रन्थि .
,, 12, ,, 2, ,, सथ्-च्यथ्
,, 14, ,, 19, ,, क्रमारो .
,, 20, ,, 3, ,, वौद .
,, 22, ,, 1, ,, ग्वलाबस् .
,, ,, ,, 10, ,, निश्कल .
,, ,, ,, 13, ,, वंस्तर् .
,, ,, ,, 14, ,, निश्का-
मय् .
,, 28, ,, 14, ,, सार्यनिय्.
,, 30, ,, 20, ,, गाँगल् .
,, 34, ,, 11, ,, ग्रर्मन्द .
,, 42, ,, 5, ,, वांनो .
,, ,, ,, 6, ,, वौद .
,, 46, ,, 2, ,, ब्वनन् .
,, ,, ,, 18, ,, च्यतकार .
,, 52, ,, 10, ,, करुनाव-
तार .
,, ,, ,, 19, ,, ग्रडचर .
,, 56, ,, 1, ,, ब्वनन् .
,, 62, ,, 18, ,, प्राख्
,, 64, ,, 16, ,, सथ्-च्यथ्.
,, 68, ,, 17, ,, प्रौम .

Page 70, line 13, *read* ग्वसाञ .
,, 80, ,, 5, ,, प्रौम .
,, 88, ,, 7. ,, च्यथ् .
,, 90, ,, 16, ,, क्रुद् .
,, 92, ,, 19, ,, वौद् .
,, 114, ,, 3, ,, तौज़ .
,, 118, ,, 9, ,, साख्याय् .
,, 132, ,, 12, ,, सामवौ-
द्कि .
,, 136, ,, 3, ,, राज़क्र-
मारो .
,, 160, last line, ,, प्रौम .
,, 166, lines 7 and 6 from bottom, *read* पान्च्न् and पान्च्र respectively.
Page 166, line 3 from bottom, *read* क्रमारजिय.
Page 178, line 2 of text of Chapter 12, *read* क्रमारिय्, and so in the 4th line of each verse on pp. 178, 180, 182.
Page 180, line 12, *read* च्यतकार.
,, 228, ,, 15, ,, म्वकुटा .
,, ,, ,, 17, ,, व्वदांसो .
,, 296, ,, 8, ,, व्वशोग .

In several places the word सूर्य has wrongly appeared as सूर्य, and the word रूप् (रूप, रूपस्, etc.) as रूफ् (रूप, रूपस्, etc.). I believe that I have entered all instances of this in the Errata. but, if any have escaped my notice, they should be corrected accordingly.

CONTENTS.

		Page
Preface		v
Errata		vii
Preferable Spellings of Kāshmīrī words.		xi
Preliminary Note (ad interim)		iii
Sanskrit Preface		v
PART I.		
1.	Invocation to Gaṇēśa	2
2.	Invocation to the Guru	6
3.	The creation of the universe, and birth of Umā. Her marriage to Śiva.	12
4.	Dakṣa, rejoicing over Umā's marriage with Śiva, addresses his relations	16
5.	The wedding-journey of Śiva and Umā to Kailāsa ..	20
6.	Dakṣa visits Śiva and the gods in Kailāsa, and is not received by Śiva with the respect which he considers to be his due. Dakṣa's wrath. He determines to invite all the gods except Śiva to his sacrifice	24
7.	The gods come to Dakṣa's sacrifice. Dēvī goes to it without invitation and asks why Śiva is not invited. Dakṣa gives an insulting reply. She casts herself into the sacrificial fire	30
8.	Praise of Dēvī under the form of Jwālā	36
9.	Praise of Dēvī, as one with Śiva	42
10.	Nandin goes to Kailāsa and tells Śiva that Dēvī has become Satī. Creation of Vīrabhadra..	44
11.	Vīrabhadra arrives at Dakṣa's sacrifice. He slays Dakṣa. He routs and slays the gods present. The gods, in order to pacify Śiva, sing his praises	48
12.	Kṛṣṇa's hymn in honour of Śiva. *The 12th chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 133–143*)	52
13.	Brahmā's hymn in honour of Śiva	52
14.	Dharmarāja's (Yama's) hymn in honour of Śiva	52
15.	Indra's hymn in honour of Śiva. *The 15th chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 172–177*)	64
16.	Varuṇa's hymn in honour of Śiva	64
17.	Citragupta's hymn in honour of Śiva. *The 17th chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 183–186*)	66
18.	The Gandharvas' hymn in honour of Śiva	66
19.	The Sun-god's hymn in honour of Śiva	68
20.	The Moon-god's hymn in honour of Śiva. *The 20th chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 216–223*)	76
21.	The joint hymn of Lakṣmī and Sarasvatī in honour of Śiva .	76
22.	Hymn of the planet Mars in honour of Śiva	80
23.	Hymn of the planet Mercury in honour of Śiva	82

		Page
24.	Hymn of the planet Jupiter in honour of Śiva	84
25.	Hymn of the planet Venus in honour of Śiva	88
26.	Hymn of the planet Saturn in honour of Śiva. *The 26th chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 258–265*) ..	90
27.	Nārada's hymn in honour of Śiva	90
28.	Hymn sung jointly by all the gods in honour of Śiva. *The 28th chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 288–299*) ..	98
29.	Śiva acknowledges the preceding hymn. He is pacified, and expresses himself as pleased with their devotion (*Bhakti*). He cares not for eating or drinking and has no pleasure in sacrifices. He longs for *Bhakti* and for nothing else. *Chapter 29 is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 300–304*) ..	98
30.	The author's praise of Śiva. Account of the gods' intercession on behalf of Dakṣa.	98
31.	Dakṣa is brought to life. His head having been reduced to ashes, he is given a goat's head	102
32.	Dakṣa's hymn describing how he has become freed from worldly desires	106
33.	Another hymn of Dakṣa on the same subject	108
34.	Dakṣa's self-abasement	114
35	Dakṣa sings a hymn in praise of Śiva, and asks pardon. This is granted	116
36.	Another hymn of Dakṣa	118
37.	Having finished his praises of Śiva, Dakṣa again commences his sacrifice. Having pacified Śiva the gods obtain permission to depart, and repair to their respective abodes ..	128
38.	The sacrifice being completed, Nārada commences a triumph-song in praise of Śiva as the latter departs for Kailāsa ..	132
39.	Nārada's triumph-song. *The 39th chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 397–407*)	134
40.	Another triumph-song of Nārada. He prophesies the marriage with Pārvatī	134
41.	Epilogue of the author in praise of Śiva. as an introduction to the second part	138

PART II.

1.	Birth of Pārvatī. Her youth and upbringing. Her desire for Śiva as her husband. She wanders in the forest calling for him	142
2.	Pārvatī has memories of her former birth as Satī, and utters praises of Śiva	146
3.	Remembering Śiva's comely appearance and his lovable disposition. Pārvatī laments her absence from him and addresses him in prayer. *The 3rd chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 453–465*)	152
4.	Continuation of the foregoing. She claims identity with Śiva..	152
5.	Description of Pārvatī in the forest. The beauty of the forest blessed by her presence. She enters a lake and, standing in the water, invokes Śiva	160

		Page
6.	Pārvatī sings a hymn of praise to Śiva, alluding to each day of the lunar fortnight	164
7.	Śiva disguises himself as an ascetic, and comes to Pārvatī to test her. He urges her to worship Rāma, not Śiva ..	170
8.	Continuation of the foregoing. Śiva, in his character of an ascetic, advises Pārvatī to devote herself to Rāma, Lakṣmī, and Kṛṣṇa. *The 8th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 545–552)*	174
9.	Pārvatī's reply. She tells the disguised ascetic to go to the Daṇḍaka forest, where he will find that Śiva alone is to be worshipped	174
10.	Pārvatī continues her advice to the ascetic to go to the Daṇḍaka forest. He will there find that Śiva is all in all, that he alone exists, that he is Brahmā, Bhagavat, all the gods, and all creation, and that there is no duality. *The 10th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 560–570)* ..	176
11.	Śiva's reply. He praises Pārvatī's beauty, and argues that so lovely a person as she, should not undertake such ascetic practices	176
12.	Continuation of the foregoing. He advises her to go home. Śiva is not a householder. He is not so glorious as the Sun, so gracious as Viṣṇu, or so righteous as Brahmā. She should worship them	178
13.	Pārvatī angrily reproaches the disguised Śiva, and assures him that he is attempting an impossible task in appealing to her	182
14.	Continuation of Pārvatī's speech. She threatens him and proclaims Śiva as the one object of worship	182
15.	Śiva, pleased with Pārvatī's constancy reveals himself in his proper form, and praises the virtues of constancy and devotion	186
16.	Description of the glorious appearance of Śiva as he revealed himself to Pārvatī. *The 16th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 607–617)*..	188
17.	Pārvatī sees Śiva in his proper form, and begins to sing his praises	188
18.	Pārvatī's hymn in praise and awe of Śiva. She entreats him to take her for his spouse. He promises to grant her petition, and tells her to go home and wait for Narada ..	188
19.	Śiva comforts the awe-stricken Pārvatī. He promises to marry her in her father's house, and return to Kailāśa ..	192
20.	Pārvatī leaves the forest of her austerities, and returns home. Her reception by her people	196
21.	Himālaya and Mēnakā praise Pārvatī	198
22.	Prayer and praise addressed to Pārvatī by the whole universe	200
23.	The legend of the Asura Tāraka. He oppresses the gods. Śiva tells how Brahmā has explained to them that he can only be conquered by Śiva's son, and sends Arundhatī and the seven Ṛṣis and others to Himālaya to ask him and his wife to give their daughter to Śiva in marriage. They consent. Arundhatī, etc., return to Benares and inform Śiva. He is pleased, and directs Nārada to summon Brahmā, Viṣṇu, and the other gods..	202

		Page
24.	Nārada goes to Viṣṇu, and, after praising him, informs him of Śiva's intended marriage	208
25.	Viṣṇu, pleased, dispatches Nārada to call Brahmā and the other gods. They all approach Śiva. Śiva dispatches Nārada to warn Himālaya, who notifies the approaching wedding. Nārada informs Śiva of this. The wedding procession is formed and starts. Viṣṇu leads the other gods	214
26.	The Gandharvas praise Viṣṇu	218
27.	The author explains that he cannot describe the glory of Śiva's wedding, which even the gods are unable to praise ..	222
28.	The author again expresses his inability and unworthiness ..	222
29.	The rejoicing in the home of Himālaya at the approaching arrival of Śiva. Nārada identifies to Mēnakā the members of the procession, as from a high tower she watches the approach. Her lamentations on Śiva, in his ascetic form, being pointed out to her. She refuses to be comforted. Pārvatī, on the other hand, is enraptured, and consoles her mother	230
30.	Pārvatī describes Śiva's virtues to her mother	242
31.	Mēnakā scolds Pārvatī for thus speaking well of the horrible bridegroom. Pārvatī justifies herself. Nārada reports the state of affairs to Śiva	250
32.	Nārada praises Śiva, and asks him to abandon his horrible form	252
33.	Śiva takes a beautiful and adorned form. Mēnaka's wonder	258
34.	Mēnaka, seeing Śiva in a form of unearthly beauty, praises him	262
35.	Mēnakā's satisfaction..	268
36.	Mēnakā calls upon the bridesmaids to sing in honour of Śiva	268
37.	The bridesmaids sing praises of Viṣṇu, who leads the procession	270
38.	The women assemble to watch the bridegroom	274
39.	They sing the wedding song..	274
40.	The bridesmaids praise Śiva in a song accompanied by drums	280
41.	A song in praise of Viṣṇu	286
42.	A prayer of the author, under the form of a song of the bridesmaids	294
43.	A prayer of the author, under the form of a song sung by Mēnakā	300
44.	A hymn by the author in his own name, under the form of a song sung by the women	304
45.	Another hymn of praise by the author, under the form of the women addressing Pārvatī as a Śārikā bird	308
46.	Parable of the means of salvation in the form of a hymn in praise of the Rāsa-līla	310
47.	Praise by the author under the form of a parable sung by those desirous of salvation	314
48.	The assembling and feasting of the wedding party. They then commence the worship of the deity of the house door	316
49.	The song of the women of the wedding party at this worship	318
50.	The arrival of Mahādēva himself. The wedding dinner ..	322

		Page
51.	A further description of the wedding dinner	322
52.	The joyful song of Mēnakā	326
53.	The gods and Brāhmaṇs recite vedic hymns	330
54.	Song for the Puṣpa-pūjā, describing the various forms under which Pārvatī chose Śiva	332
55.	Song in praise of Śiva sung at the Puṣpa-pūjā	338
56.	Praise of Śiva at the Puṣpa-pūjā, including a list of holy places	342
57.	The procedure at the Puṣpa-pūjā	352
58.	A rapturous song of the faithful at the Puṣpa-pūjā in honour of Śiva	352
59.	Song on putting on the wedding garland	358
60.	The women complain that the bride has no ornaments. Śiva creates gold, and it is showered like snow upon the bride ..	366
61.	Song of praise to Śiva, on account of the shower of golden snow	368
62.	The guests decide to climb on to the roofs of the houses ..	372
63.	The people shovel the golden snow from the roofs, and find that the roads are blocked up with it. They lament the inconvenience of the universal wealth and Indra recommends them to ask Śiva to stop the fall	372
64.	The Earth finds the weight of the gold inconvenient ..	374
65	The Earth implores Śiva, to stop the fall of gold	374
66.	The gods, distracted by the immense mass of the golden snow, praise Śiva, and confess that they have more than they require..	378
67.	The people pray to Śiva for the cessation of the shower of gold	382
68.	Mahādēva asks them why they are frightened. They reply that the earth is covered with gold and will not produce fruit. Moreover, there will be no longer any distinction of rich and poor. He directs the wind-god to collect the gold in a heap. This is done and the world is restored to its former condition	386
69.	The author praises Śiva the omnipotent	390
70.	Himālaya's joy and gratitude to Viṣṇu for being Śiva's best man..	392
71.	Himālaya praises Viṣṇu for his mercy and for his incarnations, especially that of Kṛṣṇa..	394
72.	Viṣṇu is pleased. Led by Nārada, all unite in praising him .	398
73.	Himālaya again praises Nārāyaṇa	400
74.	Śiva gives religious instruction to Nārada, recommending inward asceticism while living outwardly a wordly life ..	402
75.	The guests prepare to depart. Gratitude of all, including Viṣṇu for this instruction..	406
76.	Mēnakā's song of gratitude	406
77.	The author praises Viṣṇu, who stands as father of the bridegroom	408
78.	Another song of Mēnakā in praise of Viṣṇu, detailing the exploits of the youthful Kṛṣṇa	414

		Page
79.	The author taking as his text the parting embrace between Viṣṇu and Śiva, explains that Viṣṇu and Śiva are one ..	422
80.	The author addresses praises to Śiva and Viṣṇu as one ..	422
81.	Praise of the Antaryāmin Nārāyaṇa as one with Śiva ..	426
82	Himālaya praises Kṛṣṇa....	432
83.	The women-folk dance the Rāsa dance as Gōpīs, and praise Kṛṣṇa	438
84.	A metaphorical prayer to Kṛṣṇa under the form of a song sung at the Rāsa dance	448
85.	The salutation of Pārvatī as she mounted the wedding car ..	456
86.	Praise of Pārvatī as Śārikā	458
87.	Praise of Pārvatī as Mahārājñī	464
88.	A prayer of the author to Śiva	470
89.	Praise of Viṣṇu as one with Śiva	474
90.	Hymn in praise of the Śiva-rātri festival	476
91.	Hymn in honour of Śiva	478
92.	Praise of Viṣṇu as one with Śiva	484
93.	Prayer and praise directed to Śiva	486
94.	Prayer and praise directed to Śiva	490
95.	Prayer and praise directed to Śiva	492
96.	Impossibility of describing Śiva	496
97.	Praise of Śiva on his departure for the forest	496
98.	The author and Mēnakā proclaim devotion on Śiva's departure	496
99.	What Mēnaka and the people said to each other when Śiva departed..	500
100.	Lamentation of Mēnakā on Śiva's departure	502
101.	Praise of and prayer to Hari-hara	506
102.	Praise of and prayer to Hari-hara	510
103.	Exhortation by the author to attain salvation by means of Yōga practices	514
104	The women, as Gōpis, sing Kṛṣṇa's praises	516
105.	The author calls upon his hearers to worship Kṛṣṇa ..	518
106.	Song of a woman seeking for Śiva	522
107.	The chorus of Himālaya's relations on the departure of Śiva	530
108.	Warning given by the author. He praises the Kali-Yuga ..	530
109.	The author praises Śiva, using words of Saraswatī ..	538
110.	Praise of one who has taken refuge with Śiva	544
111.	Prayer and praise by the same	546
112.	Prayer for guidance and praise of the mystic syllable ōṁ ..	552
113	Praise of the syllable ōṁ	560
114	Praise of the good way	566
115	The same, united with praise to Rama..	568
116	The poet explains the source of his own power	570
117.	Exhortation as to the unreality of the world	578
118.	The poet describes his own condition	592

		Page
119.	He eloquently praises Śiva for his gift of knowledge of the means of salvation	596
120.	The author's devotion	600
121.	Prayer for increase in knowledge of God	604
122.	Prayer for acceptance, as Abhinavagupta was accepted ..	608
123.	Prayer for the three great blessings	612
124.	The Power of Śiva's name	614

शिवपरिणयचरितकाव्यम्

काश्मीरभाषापद्यात्मकम् ।

ओं नमः शंकराय शंभवे ॥

भूमिका ॥

ओं नुमो विघ्नेश्वरं यस्यानुग्रहावाप्तबुद्धयः ।
प्रौढबुद्धिषु शोभन्ते बालिशा मादृशा अपि ॥ १ ॥

हर्षादम्भोजजन्मप्रभृतिदिविषदां संसदि प्रीतिमत्या
स्वस्रा मौलौ पुरारेर्दुहितृपरिणये साक्षतं चुम्ब्यमाने ।
तद्वक्त्रं मौलिवक्त्रे मिलितमिति भृशं वीक्ष्य चन्द्रः सहासो
दृष्ट्वा तद्वृत्तमाशु स्मितसुभगमुखः पातु नः पञ्चवक्त्रः ॥ २ ॥

नानाविधदेशप्रचलितानां नानाविधभाषाणां नदीनदनागकुल्यादिजन्यार्णःस्तोमस्य देशदेशान्तरप्रचारमनु स्वकारणभूतो महार्णव इव शब्दब्रह्मैव गम्यस्थानमन्ततः । तासु च श्रीशारदाक्षेत्रापरपर्याय – काश्मीर – (सतीसरो)भाषा विस्तीर्णा गम्भीरात्यास्वादवती मुख्यापि तज्जलस्तोम इवानन्यत्रप्रचारा भूम्नि काले तत्रैव कृतस्थितिरासीत् । अधुना त्वनतिकालाद्बहिःप्रचाराभिमुखा क्रमशः संजायते । यद्विषयाश्च व्याकरणकोशादिग्रन्था बहुभिर्विद्वद्भिः प्राय इङ्लिशभाषानुवादसंवलिता बहवो विरचिता ग्रथसमस्तताऽसामञ्जस्यादिसत्तया संतोषानावहा* एव संभवन्ति स्म ।

अथ चाशेषदेशभाषाभिज्ञानधुरंधरैस्तत्तद्भाषाविषयव्याकरणकोशादिनिर्माणेन तदुज्जीवनबद्धपरिकरैः श्रीमच्छ्री जी० ए० ग्रियर्सन पी० एच्० डी० सी० ऐ० ई० इत्यादिसत्प्रभूषितप्रशस्ताभिख्यमहोदयवर्यैः काश्मीरिकपण्डित – ईश्वरकौल – निर्मितं संस्कृतभाषासंवलितमुद्दिश्य (काश्मीर) भाषाव्याकरणं संस्कारानुवादमुद्रापणाद्यनेकप्रयत्नवृत्तयोज्जीवितं प्रख्यापितं

* सम्यगभ्यसनं चाभीष्टभाषाभिज्ञानात्मफलोद्भवाप्रयोजकाः ।

चास्ति । तदेव समञ्जसं संपूर्णं निर्दोषमुचितरीतियुक्तियुक्तं सर्वथा संतोषावहं च समुपलक्ष्यते, आस्तां च प्रसिद्धमहनीयगुणव्रातानां ग्रन्थग्रन्थकृद्ग्रन्थप्रकाशकानां गुणानुवादेन ॥

सन्ति हि "हिन्दी"प्रभृतिभाषाणामनेकविधान्यनन्तसंख्यानि ज्ञानकर्मोपासनाभक्तिस्तुतिकीर्त्तिवृत्तादिविषयकाणि पद्यबद्धकाव्यपुस्तकानि प्रसिद्धानि ; तादृशान्येव पुस्तकानि काश्मीरभाषायाश्च प्रयत्नेन संग्रहीतव्यानि संस्कृताद्यर्थेन च विवरणीयानीत्येवंविधामुद्दिश्यमहोदय(साहिब)वराणां तत्प्रसादोत्साहं चावलम्ब्य तादृशानि पुस्तकानि संगृह्णता श्यं शिवपरिणयचरिताख्यो ग्रन्थः समासादितो मया ॥

आसंज्ञाध्यायाः खण्डशः खण्डशो बहुभिर्गीतभक्त्यादिरसिकैर्यथारुचि यथाज्ञानं च शारदाक्षरलिप्या, पारसीकाक्षरलिप्या, कण्ठेकरणादिना च विभज्य स्थापिता रक्षिताश्च ; येनायं ग्रन्थो व्यस्तप्रायो ऽक्रमो ऽसमस्तो ऽप्यासीत् । ज्ञात्वा चास्य पदलालित्य-वृत्तलालित्यालंकारलालित्य-भक्तिरसलालित्याद्यनुत्तरोत्कृष्टगुणान् यथावन्निष्कर्षेण महोत्सुकीभूय महाप्रयत्नो यावद्ग्रन्थकर्तृसमागमं मया व्यधायि ; तत्सार्श्वतश्च परिपूर्णा साङ्गसंपत्तिमधिगत्य यथाकथंचिदस्य ग्रन्थस्य सम्यक्संपूर्णता समपादि ॥

अस्ति चास्य ग्रन्थस्य कर्त्ता राजानकजात्यङ्कितः कृष्णाभिधानः, अनन्तनागाख्य-काश्मीरशाखापुरोपकण्ठवर्ति-वनपोष-(वनपुष्)-ग्रामवास्तव्यस्य (बहुग्रामाग्रहाराधिपति-भूतपूर्वोदयब्राह्मणसत्तमस्य) राजानक-गणेशाभिधानस्य तनूजन्मा, राजकीयकार्यसेवोपयोगिपारसीकविद्याध्ययनाद्यालग्नचित्ततया पितृतोऽवाप्तरोषावमानो बाल्य एव वैराग्यवृत्तिमाससाद । ततश्चानतिदूरप्रदेशवर्तिनन्दिकेश्वराभिख्य-श्रीमहादेवक्षेत्रे समाश्रितशरणस्यानभिज्ञं समनुष्ठितानेकदिवसोपवासव्रतचर्यस्य यस्य "मच्चरितं कीर्तय तेनेशमवाप्स्यसि" इति स्वप्ने समधिगतमहादेवप्रसादानुशासनस्य द्वादशवत्सरप्रायवयोदेश्यस्य देवतासमावेशेनैवेतादृश्यः सूक्तयो गिरिप्रस्रवणवन्निरर्गला अकस्मात्प्रादुर्बभूवुः ॥

सन्ति चास्मिन्ग्रन्थे बहवः काण्डाः ; येषु प्रथमं मङ्गलाचारमनु संक्षेपेण सृष्टिनिर्णयोत्तरं लौकिकाचारवद्वास्तायणीविवाहादिव्यवहारकीर्तनम् । ततो दक्षयज्ञध्वंसनं तत्संयोगिवृत्तानुवर्तिवीराद्भुतभयानकहास्यबीभत्सकरुणादिरसव्यञ्जनपूर्वकमनुत्तरेश्वर्यप्रख्यापनम् । ततश्च पार्वतीतपश्चर्याद्युत्तरतत्परिणयो-

पयोगिविभूतिप्रदर्शनपुरःसरं मणिस्वर्णादिवृष्टिवृत्तकीर्तनं, तदनुगुणगीति-गाथास्तुत्यादिविधानं, कैलासशिखरं प्रति शिवयोः प्रस्थानादिकीर्तनं च। अनन्तरं विष्णुशिवयोः स्तुतिप्रस्तावनद्वारा तयोरभेदरूपप्रदर्शनपूर्वकमद्वैत-ज्ञाननिदर्शनम्। ततोऽवशिष्टा बहवः काण्डा भक्त्युपासनायोगधारणामुक्ति-फलावाप्त्यादिविषयका वर्तन्ते॥

सोऽयमेतादृशो ग्रन्थः "लिखितं मया पठिष्यतीश्वरः" इति – न्याय-प्रसिद्धानुवृत्त्या काश्मीरिकभाषालिपिरीतिं शुद्धतया अजानानैः सर्वैरेव खण्डशः खण्डशोऽप्यशुद्धरीत्या लिखितोऽभूत्,* मया तु पूर्वोद्दिष्टव्याकरणानु-सारिनियमेन शुद्धस्पष्टपदरीत्या लिखित्वा काश्मीरदेशभाषानभिज्ञैरपि शब्दतोऽर्थतश्च निरर्गलमध्येतुं बोद्धुं च सुशक्यो यथा भवेत् प्रतिपदं संस्कृतानु-वादात्मकसंक्षिप्तवृत्तियुक्तः समस्कार्यन्ववादि च॥

अथायं ग्रन्थः पूर्ववर्णितश्रीमच्छ्री जी० ए० ग्रियर्सन-महोदय-वरोत्साहेन मुद्रितः प्रकाशितश्च संभवेत्, अनुग्रहीष्यन्ति च गुणग्राहकाः सहृदयसज्जना एतस्य सुस्पष्टगुणस्तोमरसास्वादनचमत्करणसमीक्षणस्वीकरणा-दिना, सर्वथा संजातसत्फलो भविष्यत्ययमेतादृङ्मत्परिश्रमः इति॥

काश्मीरिकः पण्डित-मुकुन्दराम-शास्त्री।

---

* यथा लेखकस्यापि स्वलिखितमध्येतुमसुगममासीत्।

ERRATA LIST FOR FASC. 1 OF ŚIVA PARINAYAH.

CORRECTIONS.

Page	3,	line 18,	*read*	अवमर्दः
,,	7,	,, 5,	,,	भूतानां
,,	9,	,, 2,	,,	उन्मोच्ये
,,	11,	,, 11,	,,	प्रस्फुद्येव
,,	16,	,, 11,	,,	पनंनिय्
,,	22,	,, 1,	,,	ग्वलाबम्
,,	23,	,, 15,	,,	संख्यवर्णेन
,,	30,	,, 20,	,,	गाँगल्
,,	33,	,, 16,	transfer the comma to after नहि	
,,	37,	,, 8,	*read*	सहस्रिनिमतो
,,	44,	,, 13,	,,	ŚIVA.
,,	44,	,, 18,	,,	ओम्
,,	46,	,, 2,	,,	ब्यवनन्
,,	48,	,, 8,	,,	अग्रस्
,,	49,	,, 13,	,,	सूक्त
,,	52,	,, 21,	,,	द्यान
,,	56,	,, 1,	,,	ब्यवनन्
,,	57,	,, 9,	,,	प्रत्यंग्र-सं०
,,	64,	,, last,	,,	दिदृर्य
,,	70,	,, 12,	,,	ग्वसाञ्र

॥ ओं ॥

॥ ओं श्रीगणेशाय विघ्नहर्त्रे नमः ॥

॥ ओं नमो ब्रह्मणे विष्णवे महादेवाय नमः ॥

अथ

शिवपरिणयः प्रारभ्यते ॥

PART I.

1. INVOCATION TO GAṆÉŚA.

सिद्दिदाता कुख् विग्नहर्तारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥ १ ॥
नाल्लि ख्यथ् लाल-माल नागिन्द्रहारो
विनायकवल प्रारयो ।
रुद्र-गणनय्-हन्दि सर्दारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
इन्द्रराज़स् य्यलि खंतु अन्दकारो
ज़ोरन्-ति गोस् लूर-पारयो ।
स्वकलोवुथन् कुख् चूह् वख्चन्-हारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
हे लम्बोदर हे सर्वव्यपकारो
स्वकलाव् इमि संसारयो ।
लम्बोदरिय करुथ् आहारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
विघ्नन् करुनय् न नमस्कारो
खंदरस् करुथ् वथवारयो ।
गज़मुख व्यय्यनय् जै-जै-कारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥ ५ ॥

पूर्वार्धम् ॥ १ ॥

निष्प्रत्यूहसिद्धये श्रीगणेशं स्तौति ॥ १ ॥

सिद्धिदाता असि हे-विघ्नहर्तः

हे-महागणपते ध्यानं धारयिष्यामि-तव-भोः ॥ १ ॥

गले सन्ति-ते मणि-मालाः हे-नागराजहार

विनायकबलिनाम्नि-भवत्क्षेत्रे प्रतीक्षिष्ये-त्वां-भोः ।

प्रमथाख्यरुद्रगणानां हे-अधिपते

हे-महागणपते ध्यानं धारयिष्यामि-तव-भोः ॥

इन्द्रस्य-राज्ञः यदा आरूढः अन्धकारः

बलानामपि संपन्नस्तस्य विनाशः ।

उन्मोचितस्त्वया-सः, असि त्वं क्षमाशीलः

हे-महागणपते० ॥

हे लम्बोदर हे विश्वोपकारकर्तः

उन्मोचय-नः अस्मात् संसारात् ।

लम्बोदरीनद्याः कृतस्त्वया आहारः

हे-महागणपते० ॥

विष्णुना कृतस्तेन-ते न नमस्कारः

समुद्रस्य कृतस्त्वया अवमर्दः ।

हे-गजमुख भूयात्ते जय-जय-कारः

हे-महागणपते० ॥ ५ ॥

विष्णु-भगवानस् वूज़ुय् ज़ार-पारो
कृष्णपिङ्गल ओय् आरयो ।
वक्रतुण्ड वल् कुय् महाविचारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
आद्यमहाशक्ति-हन्दि आद्यकारो
एकदन्त पत-पत लारयो ।
शिवजी-सन्दि टाठि विघ्ननिवारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
सारिनिय् ब्रौंठ् क्षय् खड अन्वारो
ज़प-यज्ञ-स्वाहाकारयो ।
विकट-रूप कुख् वेद-ओंकारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
परमा शख्च-हन्दि सेवाकारो
इच्छाशच विस्तारयो ।
बालचन्द्र ज़गतुकु कुख् व्यवहारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
वस्तर् नालि क्षिय् रंगि शुल्नारो
चतुर्भुज़ वडि-सरकारयो ।
द्यानि दरबारय् लब दरबारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥ १० ॥
मन्त्र-नायक शक्ति-अवतारो
पूज़ाथ् गणपत्यारयो ।

विष्णु-भगवतः श्रुतस्त्वया सान्त्वप्रणयः

हे-कृष्णपिङ्गल संभूता-ते करुणा ।

हे-वक्रतुण्ड बलं अस्ति-ते महाविज्ञानरूपम्

हे-महागणपते० ॥

आद्यायाः-महाशक्तेः प्रथमक्रियारूप

हे-एकदन्त अनुधाविष्यामि (सरिष्यामि)-त्वां-भोः ।

शिवस्य वत्सल विघ्नहर्तः

हे-महागणपते० ॥

सर्वेषामेव प्रथमं अस्ति-ते प्रथमः (पूजा-)क्रमः

जप-यज्ञ-स्वाहाकारैः ।

महारूपेण असि वेदानामोंकाररूपः

हे-महागणपते० ॥

परमायाः शक्तेः उपासक

इष्टपुत्र विस्तारयिष्यामि-तव-भोः (त्वदुपासनाम्) ।

चन्द्रमुकुट जगतः असि व्यवहारः

हे-महागणपते० ॥

वस्त्राणि आच्छादितानि सन्ति-ते रागेण अतिरक्तानि

हे-चतुर्भुज महा-सम्राट् ।

त्वदीयेन समाश्रयेणैव लप्स्यामि अधिकारिपदम्

हे-महागणपते० ॥ १० ॥

हे-मन्त्रनायक शक्ति-स्वरूप

पूजयेयं-त्वां गणपतियारनाम्रि-तीर्थे ।

कपर्दिन् कर्त व्यऋ सोनुय् चारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
वल्लभा सूंत्य् छ्यय् खखरूपदारो
अथन्-क्यथ् च्वोर् हंथिहारयो ।
बूतन् त राक्षसन् करान् संहारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
अविद्याय माऋ दन्द-सूंत्य् मारो
मक-सूंत्य् पाफ् गाक् वारयो ।
हल त मुसल-सूंत्य् क्रूद् दख् न्यवारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
सिंहयुगवाहन ज़ोरावारो
धूम्रवर्ण संसार-सारयो ।
दमि ववमर दित वल्यन् तारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥

---

2. INVOCATION OF THE GURU.

शिवनाथ आनन्द-अर्हंथ् च्यावतम्
मद्-मर ह्यावतम् गटि-मञ्ज गाग् ॥ १ ५ ॥
दति कुस् क्वारथ् कथ् व्यहु मकानस्
गोमंतु कुस् अज्ञानस्-मञ्ज ।
अंनु कुस् ज़ाऋ-हंलू वथ् बुक्कनावतम्
मद्-मर ह्यावतम् गटि-मञ्ज गाग् ॥

जटाजूटधारिन् कुरु-नाम अतःपरं अस्माकमेव रक्षोपायम्

हे-महागणपते० ॥

वल्लभा (शक्तिः) सहचारिणी अस्ति-ते स्व(भवत्)स्वरूपधारिणी

हस्तेषु चत्वारि आयुधानि ।

भूतानां च राक्षसानां कुर्वन् संहारम्

हे-महागणपते० ॥

अज्ञानानि अस्माकं दन्तेन घातय

परशुना पापानि घातय समाधानेन ।

हलेन च मुसलेन क्रोधं दुःखं निवारय

हे-महागणपते० ॥

हे-सिंहयुगमवाहन अतिपराक्रम

धूम्रवर्ण संसारसारभूत ।

अस्मात् भवसरसः देहि-नाम भक्तानां पारगतिम्

हे-महागणपते० ॥ १ ॥

स्वाभिमतनिष्पत्तये सद्गुरुं स्तौति ॥ २ ॥

हे-शिवनाथ आनन्दरूपमसृतं पाययं-नाम-माम्

हे-सद्गुरो (शिवात्मन्) प्रदर्शय-नाम-मे मोहतमो-मध्यात् प्रकाशम् ॥१५॥

इहैव अस्ति अन्वेषिष्यामि-त्वां कस्मिन् अहं वेश्मनि

गतोऽस्मि अज्ञानस्य-मध्यम् ।

अन्धोऽस्मि प्रज्ञप्तेः मार्गं प्रज्ञापयस्व-नाम-माम्

हे सद्गुरो० ॥

वंलुनस् संसारच माथाय
स्वकलय् च्यानिय् व्यपाथ-सूंत्य् ।
दयाय-हंङ्गय् नज़राह् चावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मङ्ग गाग्॥
कुय् काम क्रूद लूब मुह अन्दकारय्
ममताय-सूंत्य् विस्तारंय् म्योनु ।
ममताय-सूंत्य् दमि-मङ्ग स्वकलावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मङ्ग गाग्॥
संतोग्र विचार मत्मङ्ग दर्मय्
खटनय् आयवम् क्रकर्मय्-सूंत्य् ।
अनिच्छाय परम-गथ् प्रावनावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मङ्ग गाग्॥
मज्ञन-ग्वरग् थिम् आसि प्रकृति-पर्
चिरकालि प्रोवुख् ईश्वर-स्थान् ।
तिमनंय् मङ्ग-वाग् आसन् स्थ दावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मङ्ग गाग्॥ २०॥
अन्दरंय् युस् कुम् आनन्द-मन्दिरंय्
तंथि-मङ्ग करयो योग-पूजा ।
उपनिग्रदन्-हंन्दि सिर् म्यति वावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मङ्ग गाग्॥
ल्वकचार् अंन्दि गोम् गरके-चूबय्
ज्ववान् कुस् रक्तम् लूबय्-निग्।

आवृतस्तया-अहं संसारस्य मायया

उन्मोच्यं-ते तवैव (अनुग्रह-) उपायेन ।

दयायाः-एव दृष्टिं विसर्जय-नाम-मयि

हे सद्गुरो० ॥

अस्ति-एव कामेन क्रोधेन लोभेन मोहेन अन्धकारेण

ममतया विस्मृतिः मम ।

समतया (अद्वैतज्ञानेन) अस्मात् (कामादितः) उन्मोचय-नाम-माम्

हे सद्गुरो० ॥

हे-संतोष, हे-विचार, हे-सत्सङ्ग, हे-धर्म

तिरोहिताः संपन्नाः-यूयं-मे कुकर्मणा-एव ।

आकस्मिकत्वेन परमां गतिं प्रापय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥

सच्चरित्रपुरुषाः ये आसन् प्रकृतिपराः (प्रकृतिपुरुषविवेकासक्ताः)

चिरकालेन प्राप्तं-तैः ईश्वर-पदम् ।

तेषामेव मध्ये स्थितिं मे दापय-नाम-मे

हे सद्गुरो० ॥ २० ॥

अन्तरेव यत् अस्ति-मे आनन्दाख्यं-मन्दिरम्

तस्यैव-मध्ये कुर्यां-ते योगेन-पूजाम् ।

उपनिषदां सारान् ममापि प्रकटय-नाम-मे

हे सद्गुरो० ॥

बाल्यं बहिः (निरर्थं) गतं-मे गृहस्थ-क्षोभेन

युवा अस्मि रक्ष-नाम-मां लोभात् ।

बुज्यर् छुह् नज़िदीख् मत मन्दक्रावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाग् ॥
व्यपदीग्र-सूतिन् वुछिर्थय् चावतम्
सूत्य् मा आस्थम् कुनि कँह् लीफ् ।
ब्रह्मानन्दसय्-प्यठ वार थावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाग् ॥
द्यानचू नदियाह् निर्मल् करिर्थय्
योग-पाञि-सूतिन् बरिर्थय् छ्यह् ।
व्यय् तन् नावय् च्य् मननावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाग् ॥
इन्द्रिय् थिम् आसि द्रायेम् फटिर्थय्
ह्यस् ह्यथ् रटिर्थय् खटिर्थय्-पाठि ।
मारि स्वम्रावतम् कुनुय् बनावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाग् ॥ २५ ॥
ज्ञानकि निथ्रर्थ वार सुचरावतम्
पंपोग् ज़न् क्लनावतम् मन् ।
अद्वैत-बाव-सूत्य् पानम् क्रावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाग् ॥
मूख-तल ओसुस् निर्मल् पोज़ुय्
व्यवहार-प्रकृच् करुनम् थख् ।
निर्नय-गर्मिय-सूत्य् व्यगलावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाग् ॥

वृद्धत्वम् अस्ति अदूरं मा-नाम लज्जय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥

उपदेशेन उपलक्ष्यैव विसर्जय-नाम-माम्

सह मा-स्वित् स्यात्-मे कुतोऽपि कश्चित् लेपः ।

ब्रह्मानन्दे-एव सुष्ठु स्थापय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥

ध्याननिष्ठारूपां नदीं निर्मलां कृत्वा-एव

योगात्म-जलेन आपूर्णा अस्ति-या ।

(तस्यां) अहमेव तनूं स्नापयेयम् त्वं सान्त्वय-नाम-माम्

हे सद्गुरो० ॥

इन्द्रियाणि यानि आसन् निर्गतानि-मे प्रस्फुटैरेव (विषयेषु)

चेतनं गृहीत्वा प्रपृच्चैव गूढ-प्रकारेण ।

सर्वाणि संगमयस्व-नाम-मे, एकरूपं संपादयस्व-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥ २५ ॥

ज्ञानस्य लोचने-एव सुष्ठु उन्मोचय-नाम-मे

पद्मम् इव विकासय-नाम-मे मनः ।

अद्वैत-भावेन स्वात्मनि उपभुङ्क्त्व-नाम-माम् (सायुज्यं देहि)

हे-सद्गुरो० ॥

वस्तुतः आसं निर्मल-जल-रूपः

व्यवहारात्म-प्रकृत्या कृतं-तया-मे शीतश्यानत्वम् ।

विचारात्मना-औष्ण्येन विगालय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥

नाव् कुम् कृष्ण् छम् च्यांन्य् आग्य्
हाव्तम् मत्चित्-आकाग्य्।
संसारम्-मङ्ग पुग्र मत पाव्तम्
मद्-म्बर हाव्तम् गटि-मङ्ग गाग्॥ २॥

---

3. THE CREATION OF THE UNIVERSE, AND BIRTH OF UMĀ. HER MARRIAGE TO ŚIVA.

ओंकार-रूपम् ग्ररने आय
ओं नमः ग्रिवाय कर्॥ १८॥
परमात्मा युम् कुह् परमानन्दय्
तमिसय् कुह् खच्कन्दय् नाव्।
खच्कन्दम् निग्र माया द्राय
ओं नमः ग्रिवाय कर्॥ १०॥
माया ईश्वर-दच्का ज़ानय्
तमि-मङ्ग विष्णु भगवानय् द्राव्।
ब्रह्मा व्यपदोव् विष्णु-माथाय
ओं नमः ग्रिवाय कर्॥
लच्च-बदि व्यग-सान् नगर-काण्डय्
मोरु संसार् ब्रह्माण्डय् च्चय्।
पैद-करि ब्रह्मा-मङ्ग दच्काय
ओं नमः ग्रिवाय कर्॥

नाम अस्ति-मे कृष्ण-इति, अस्ति-मे तवैव आशा

प्रदर्शय-नाम-मे सच्चिदाकाशस्वरूपम् ।

संसारस्य-मध्ये अपर्याप्तां (हीनतां) मा-नाम आपातय-नाम-मे

हे सद्गुरो० ॥ २ ॥

श्री-उमायाः प्रादुर्भावं विवक्षुस्तावज्जगदुत्पत्तिं संक्षेपेण विवृणोति ॥ ३ ॥

ओंकारात्मानं (परमशिवं) शरणम् आगताः-वयम्

ओं नमः शिवायेति कुरु (नित्यमुच्चारयेत्यर्थः) ॥ २९ ॥

परमात्मा यः अस्ति परमानन्दरूपः

तस्यैव अस्ति स्वच्छन्दात्मेति नाम ।

स्वच्छन्दस्य सकाशात् माया निर्गता

ओं नमः० ॥ ३० ॥

मायाम् ईश्वरेच्छां जानीहि

तन्-मध्यात् श्रीविष्णुः भगवानेव निर्गतः ।

ब्रह्मा उत्पादितः विष्णु-मायया

ओं नमः० ॥

लक्षशः युगैः-सह नगर-(भुवन-)समूहाः (भूरादिचतुर्दशभुवनानि)

सर्वः संसारः ब्रह्माण्डानि गृहीत्वा (तैः सह) ।

उत्पादिताः ब्रह्मणः इच्छया

ओं नमः० ॥

दच्च-प्रज़ापय् ग्वड व्यपदोवुन्
ज़गत्तुकु होवुन् तस् व्यवहार् ।
वारयाह् ज़ायेय तस् कन्याय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
तिमनय् मञ्ज अख् कोराह् ज़ायस्
भगवय्-माया गर च़ायस् ।
नाव-किनि ज़न्म ह्यतु माज्य उमाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
तस् माज्य मालिस् कुह् जय-जय-कारय्
तस् हिङ् न बक्कावारय् काँह् ।
यमि-सन्दि गरि दुकू कन्या ज़ाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥ २५ ॥
ब्रह्म-ऋषु देवलूकुकु मर्दारय्
तप-ऋषु बडि आदिकारय् मान् ।
यस् दुकू दया कर्ऊ दयाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
त्रैलोक्यनाथस् त्रिभुवनसारस्
परमशिवस् गङ्गाधरस् ।
सय् कुमारी बागनि आथ
ओं नमः शिवाय कर् ॥
मनोवुह् कोर्य तस् पथ्-कुन् आसस्
त्रिनाह् करुनख् चन्द्रमस् स्तुत्य्

दक्षप्रजापतिः प्रथमम् उत्पादितस्तेन

जगतः प्रदर्शितस्तेन तस्मै व्यवहारः ।

अनेकाः जाताः तस्य कन्याः

ओं नमः० ॥

तासामेव मध्यात् एका कन्या जाता-तस्य

(या) भगवन्माया गृहं प्रविष्टा-तस्य ।

(अर्थतः) नाम्ना जन्म गृहीतं मात्रा उमया

ओं नमः० ॥

तस्याः मातुः पितुः अस्ति जयजय-कारः

तस्य सदृशः न भाग्यशाली कश्चित् ।

यस्य गृहे ईदृशी कन्या जाता

ओं नमः० ॥ ३५ ॥

ब्रह्मर्षिः देवलोकस्य नायकः

तपर्षिषु महता अधिकारेणैव संयुक्तः ।

यस्य ईदृशी दया कृता महामायया

ओं नमः० ॥

त्रैलोक्यनाथाय त्रिभुवनसाराय

परमशिवाय गङ्गाधराय ।

सैव कन्या विवाहे समागता

ओं नमः० ॥

सप्तविंशतिः (अन्याः) कन्याः तस्य अवशिष्टाः आसँस्तस्य

विवाहः कृतस्तेन-तासां चन्द्रमसा सह ।

साथ् नच्चच् छ्यय् तिम तारााय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
उमा-रुद्रम् कुह् नमस्कारंय्
शिव-शक्ति-रूंप युम् कुह् सर्व-व्यपकार् ।
विवाह् कंरुहम् लोल त माय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
प्रज़ापथ् गौव् मन सावदानंय्
य्यलि शिवजी मनिदानंय् आम्
दंपुनम् कन् थव् म्याञ् लीलाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥ ४० ॥
पननिय् दख् खख् पनन्यन् वायन्
वननिय् सार्यनय् लाज़िम् क्रिय् ।
तंमि तिह् बोज़नांविय् पनंनि हंसाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
व्वद् म्याञ् वातिय् योरंय् योरंय्
तोरंय् तोरंय् सोरुय् च्यय् ।
इति योर् छ्णम् म्य कर् व्यपाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥

---

4. DAKṢA, REJOICING OVER UMĀ'S MARRIAGE WITH ŚIVA, ADDRESSES HIS RELATIONS.

सावदान मन कुम् परमानन्द्
शिवनाथ् साँपंनुम् वान्दव् त वन्द् ॥ ४१ ॥

मुहूर्तरूपाः नक्षत्राणि (च) सन्ति-हि ताः ताराः (अश्विन्याद्याः)

ओं नमः० ॥

उमाशक्त्यभिन्नरुद्राय अस्ति नमस्कारः

शिव-शक्ति-रूपेण यः अस्ति सर्वोपकारकः ।

विवाहः कृतस्तैस्साः भक्त्या च प्रेम्णा

ओं नमः० ॥

दत्त-प्रजापतिः संपन्नः मनसा आनन्दपूर्णः

यदा श्रीशिवः संनिधिं आगतस्-तस्य ।

कथितं-तेन-तस्मै कर्णे निधेहि मदीयां (मत्कृतां) स्तुतिम्

ओं नमः० ॥ ४० ॥

स्वकीयानि दुःखानि सुखानि (च) स्वकीयेभ्यः भ्रातृभ्यः (बन्धुभ्यः)

कथनीयानि सर्वेषामेव आवश्यकाः सन्ति-हि ।

तेन तद्दत्तं संभाविताः स्वकीयाः सहस्थितयः

ओं नमः० ॥

बुद्धिः मदीया प्राप्स्यति यत्र यत्रैव

तत्र तत्रैव सर्वमेव त्वमेव ।

अतः परं कृपास्य मे कुरु रक्षोपायम्

ओं नमः० ॥ ३ ॥

दत्तस्योक्तिः स्वसंबन्धिनः प्रति ॥ ४ ॥

समाहितेन मनसा अस्ति-मे परमानन्दः

श्रीशिवः संपन्नः-मे भ्रात्यवः च बन्धुः ॥ ४३ ॥

सर ज़न् फ्रालुमंतु कुस् पंपोश्
ल्वकच्यारस् कुस् आमंतु बोश् ।
तोशान् तोशान् कुस् व्वह् प्रसन्द्
शिवनाथ् सांपंनुस् बान्दव् त बन्द् ॥
अंमि श्रीगङ्गादरन् ग्वसांञि
स्वयंवर वंरून् कन्या स्यांञ् ।
आपरस् प्रीम-सूंत्य् दद-बत-कन्द्
शिवनाथ् सांपंनुस् बान्दव् त बन्द् ॥ ४५ ॥
तसञ्य मायाय व्वद् वातिय् न सांञ्
नय् मय् ब्रह्मा विष्णन् ज़ांञ् ।
नथ् कुस् ग्वड् तय् नय् कुस् अन्द्
शिवनाथ् सांपंनुस् बान्दव् त बन्द् ॥
अथ् कर्पूर गौरम तने
मुश्कंचू कीर्तना कुस् सन वने ।
थिवान् कैज़ाह् छ्यम् सौगन्द्
शिवनाथ् सांपंनुस् बान्दव् त बन्द् ॥
सुय् ब्रह्मा त विष्णु मानुन्
ज़गतुकु ईश्वर सुय् ज़ानुन् ।
सुय् अगूर् त सुय् खच्छन्द्
शिवनाथ् सांपंनुस् बान्दव् त बन्द् ॥
अवोद वक्य् छ्य् तसंज़ुर् ज़ान्
सुय् कुय् मन् त सुय् कुय् प्रान् ।

सरसः इव प्रफुल्लः अस्मि पद्मः

बाल्यस्य (बाल्यावस्थावत्) अस्ति-मे आगतः अत्यादरः ।

संतुष्यन् संतुष्यन् अस्मि अहं प्रसन्नः

श्रीशिवः० ॥

अनेन श्रीगङ्गाधरेण योगेन्द्रेण

स्वयंवरेण वृता-तेन (यत्) कन्या मम ।

हस्तेन-भोजयिष्यामि-अमुं अतिभक्त्या दधियुक्तान्नं फाणितम्

श्रीशिवः० ॥ ४५ ॥

तस्य मायायां बुद्धिः प्राप्स्यति न अस्माकम्

नैव सा ब्रह्मणा विष्णुना (च) ज्ञाता ।

नैव अस्ति-तस्याः आदिः च नैव अस्ति-तस्याः अन्तः

श्रीशिवः० ॥

अस्याः कर्पूरवत् गौररूपायाः तन्वाः

सुगन्धस्य वर्णनां कः नाम कथयिष्यति ।

संपद्यमाना कियती अस्त्यस्याः सुगन्धततिः

श्रीशिवः० ॥

स-एव ब्रह्मा च विष्णुः मन्तव्यः

जगतः ईश्वरः स-एव ज्ञातव्यः ।

स-एव अघोरेश्वरः च स-एव स्वच्छन्दः

श्रीशिवः० ॥

भेदरहिता भक्तिः अस्ति-हि तस्यैव ज्ञानम्

स-एव अस्ति-हि मनः च स-एव अस्ति-हि प्राणः ।

सुय् नेरि श्रोग्रद् ग्रास्त् मन्द्
ग्रिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त वन्द् ॥
सुय् कुय् ग्रास्त् वेद-सागर्
सुय् कुय् ग्रासवुनु विद्यादर् ।
सुय् कुय् सार् ओं-कारुकु व्यन्द्
ग्रिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त वन्द् ॥ ५० ॥
लच्च-वदि लोल त प्रियम-सूत्य्
ज़प तप यज्ञ दर्म कर्म-सूत्य् ।
पोग्र-पूज़् कॅरिथय् ज़ुव् तम् वन्द्
ग्रिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त वन्द् ॥
कृष्ण फिर् म कॉरूय् कर् म तॉरूय्
तिथ-पाठि पूज़ाय दॉरूय् कर् ।
थिथ प्रग्पदन्तन् लॉगिनम् दन्द्
ग्रिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त वन्द् ॥ ४ ॥

---

5. THE WEDDING-JOURNEY OF ŚIVA AND UMĀ TO KAILĀSA.

राज़न् खान्दर् व्यलि म्वकलोवुय्
परम-ग्रखच् गौव् लच्चनोवुय् ह्यय् ॥ ५१ ॥
पय्योग्कि-पाठि फ्रांसु संसारय्
ज़गतम् नवु वहारय् ग्राव् जान् ।
ग्ररिज़-पोग्रम् गौव् ह्यय् न्योवुय्
परम-ग्रखच् गौव् लच्चनोवुय् ह्यय् ॥

स-एव निर्गमिष्यति श्रीगणधररूपः शास्त्राणि मथ्नन्तां (सारभूतः)

श्रीशिवः० ॥

स-एव अस्ति-हि शास्त्रं वेदविद्या-समुद्रः

स-एव अस्ति-हि संभवन् विद्याधरः ।

स-एव अस्ति-हि सारः प्रणवस्य बिन्दुरूपः

श्रीशिवः० ॥ ५० ॥

लक्षवारं भक्त्या च प्रेम्णा

जपेन तपसा यज्ञेन धर्मेण कर्मणा ।

पुष्पादिपूजां कृत्वा स्वात्मानं तस्मै उपहारी-कुरु

श्रीशिवः० ॥

(स्वात्मानं प्रत्यालापः) हे-कृष्ण पर्यावर्तय मा श्रीवासु, कुरु मा [विलम्बम्

तस्यैव पूजायां धैर्यं कुरु ।

यथा पुष्पदन्तेन समर्पिताः (पुष्पार्थं) दन्ताः

श्रीशिवः० ॥ ४ ॥

अथ श्रीशिवस्योमया सह कैलासं प्रति प्रस्थितिं विवृणोति ॥ ५ ॥

राज्ञा (दत्तेन) उत्सवः यदा समापितः

परमशक्तिं गतः लक्ष(अनन्त)नामा गृहीत्वा ॥ ५३ ॥

पद्मवत् विकासमागतः संसारः (सर्वलोकः)

जगति नवः वसन्तसमयः (इव) आगतः शोभनः ।

(अरिज्) पुष्पविशेषं गतः गृहीत्वा स्थलपद्मः

परम० ॥

ग्रुलावस् तय् आरवलि म्युल् गौव्
दिल् गौव् मौलिय् रुदुख् न व्यन् ।
यंम्बरूज़लि-हंन्दु रङ्ग् खम्बलन् प्रोवुय्
परम-ग्रंखंच्च गौव् लक्ष्मनोवुय् ह्यय् ॥ ५५ ॥
ह्रहवंरि गरि सुय् वारय्-कारय्
परमाक़न-व्यवहारय् मान् ।
हग्रि ह्यहरम् ह्यय् रुख्मय् द्रोवुय्
परम-ग्रंखंच्च गौव् लक्ष्मनोवुय् ह्यय् ॥
उमा-रुद्र् कुख् अस्य न्यय् वासन्
निष्कल मन् कर्त आसनदार् ।
हृदयुक् पम्योग्र् अस्य वयरोवुय्
परम-ग्रंखंच्च गौव् लक्ष्मनोवुय् ह्यय् ॥
तम् निग्र क्याह् कुय् वस्तर् त जामय्
विरक्थ् कुय् निष्कामय्-सूंत्य् ।
निदान्-अवदन्-हंन्दु खन-मोवुय्
परम-ग्रंखंच्च गौव् लक्ष्मनोवुय् ह्यय् ॥
तम् निग्र क्याह् गय लक्ष्मी त द्यारंय्
युम् आसि लूब-अन्दकारय्-रंस्तु ।
ब्रह्मा विष्णंय् यंमि व्यपदोवुय्
परम-ग्रंखंच्च गौव् लक्ष्मनोवुय् ह्यय् ॥
तम् निग्र क्याह् कुय् गण्डुन् त क्रावुन्
यम्-निग्र द्राय महामाया ।

पुष्पविशेषस्य च पुष्पविशेषेण संगमः जातः

मनः गतं संमेलनं, अवशिष्टस्तयोः न भेदः ।

पुष्पविशेषस्य रागः पुष्पविशेषेण प्राप्तः

परम० ॥ ५५ ॥

श्वशुरसंबन्धिनि गृहे सः प्रसन्नतया

द्विरागमनव्यवहारेण संयुक्तः ।

स्वस्राः श्वशुरात् गृहीत्वा गमनाज्ञां निर्गतः

परम० ॥

उमारुद्रः असि अस्माकं नित्यं भासमानः

निर्वासनं मनः कुरु-नाम (नः) आधारयुक्तम् ।

हृदयस्य पद्मं अस्माभिः आस्तृतम्

परम० ॥

तस्य निकटे किं-नाम अस्ति वस्त्रं च चोलः

विरागी अस्ति गतस्पृहत्वेन ।

असंख्यार्बुदपरार्धसंख्य स्वर्णेन-आढ्यः

परम० ॥

तस्य समीपे किं-नाम भवन्ति धनानि च द्रव्याणि

यः स्यात् लोभान्धकारेण-रहितः ।

ब्रह्मा विष्णुः (च) येन उत्पादितः

परम० ॥

तस्य समीपे किं-नाम अस्ति आभूषणं च तदुपभोगः

यस्मात् निर्गता महामाया ।

त्रैलोक्य् यंमि ईश्वरि व्यपुदोवुय्
परम-ग्रंखंच् गौव् लक्ष्मनोवुय् ह्यय् ॥ ६० ॥
ज़ांऋ-हज़्य लर्य क्षय् सासबज़ हेरय्
क्षणम् म्य फेरय्-निश म्वकलाव् ।
ह्यंरु खारुम् क्षुम् म्वडऋुकु पोवुय्
परम-ग्रंखंच् गौव् लक्ष्मनोवुय् ह्यय् ॥ ५ ॥

---

6. DAKṢA VISITS ŚIVA AND THE GODS IN KAILĀSA, AND IS NOT RECEIVED BY ŚIVA WITH THE RESPECT WHICH HE CONSIDERS TO BE HIS DUE. DAKṢA'S WRATH. HE DETERMINES TO INVITE ALL THE GODS EXCEPT ŚIVA TO HIS SACRIFICE.

उमारुद्रम् त्रिभुवनसारम्
मन-किनि दारनाय दारम् द्यान् ॥ ६२ ॥
कैलासम् प्यठ् छमा-करवुनु
उमा-देविय ह्यय् प्यक्ति गौव् ।
वैकुण्ठ् सांपंनु तथ् क्रह-सारम्
मन-किनि दारनाय दारम् द्यान् ॥
द्रह अकि आंसिय् च्रुवय् कारन्
वीद् व्यस्तारन् दीवता ह्यय् ।
मसेमंति आंसिय् मज़ु स्वर्गद्वारम्
मन-किनि दारनाय दारम् द्यान् ॥
दक्ष-प्रज़ापथ् मनकामनाय
तंतु वोतु दर्म-सवाय मज़ु ।

त्रैलोक्यं येन परमेश्वरेण उत्पादितम्

परम० ॥ ६० ॥

ज्ञानरूपायाः शालायाः सन्ति सहस्रशः अधिरोहिण्यः

कृष्णं मां विपर्ययात् उन्मोचय ।

ऊर्ध्व-धाम आरोपय-माम्, अस्ति-मे (इदं) प्रथमं सोपानमेव

परम० ॥ ५ ॥

नाकलोके देवानां सभाविधानकथनपुरःसरं दक्षं प्रति क्रोधाविर्भावं शिवस्य प्रक्रामति ॥ ६ ॥

उमामहेश्वरस्य त्रिभुवनसारस्य

मनसा (निर्विकल्पेन) धारणया धारयिष्यामि-तस्य ध्यानम् ॥ ६२ ॥

कैलासपर्वतं प्रति क्षमाशीलः

उमा-देवीं गृहीत्वा यदा गतः ।

(शोभया) वैकुण्ठधाम-इव संपन्नं तस्मिन् पर्वतराजे

मनसा० ॥

दिवसे एकस्मिन् आसन् त्रय-एव कारणात्मानः (ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः)

वेदं वितन्वन्तः देवताभिः सह ।

समवेताः आसन् मध्ये स्वर्गलोकस्य

मनसा० ॥

दक्षप्रजापतिः स्वाभीष्टाय

तत्र प्राप्तः धर्मसभायाः मध्ये ।

सारिय् व्यंथि तम् जै-जै-कारम्
मन-किनि दारनाय दारम् द्यान् ॥ ६५ ॥
गोमंतु मञ्ज ओसु मोह-अन्दकारम्
शिवनाथन् तोर कंरूनम् न कथ् ।
वुठ् मुच्चरोव्नम् न नमस्कारम्
मन-किनि दारनाय दारम् द्यान् ॥
करुनु ओसु पानय् श्रीनिराकारम्
अद कुननोवुनम् मायाज़ाल् ।
व्वडनोवुन् मञ्ज मोह-अन्दकारम्
मन-किनि दारनाय दारम् द्यान् ॥
व्वज़ंलुय् वुथु गोम् थियु आसि नारम्
ज़िनि-अम्बारम् ह्यंचनम् यंह्
क्रूद-ख्वख् गोम् थियु कालसंहारम्
मन-किनि दारनाय दारम् द्यान् ॥
वननि लंगु पानम्-सूत्य् ओसु शोदय्
मोदय् वोलुनम् दीवन् मञ्ज ।
दति-थोर् लग व्वज़् अमिकिम् चारम्
मन-किनि दारनाय दारम् द्यान् ॥
वार-पांठि यज्ञाह् व्वज़् व्वह् बनावय्
दक्षाय प्रथम बावनाय सान् ।
पथ्-कुन् नावाह् थव संसारम्
मन-किनि दारनाय दारम् द्यान् ॥ ७० ॥

सर्वे-एव उत्थिताः तस्मै जयजय-कारोक्त्रैः (अभ्युत्थानाय)

मनसा ॥ ६५ ॥

गतः मध्ये आसीत् मोहान्धकारस्य

श्रीशिवेन (स्वयं) प्रत्युत्तरेण कृतस्तेन-तस्मै न वृत्तादिप्रश्नालापः ।

(प्रथममेव दत्तेन कृतेऽपि नमस्कारे) ओष्ठौ उद्घाटितौ-तेन-तस्मै न नमस्काराय

मनसा० ॥

कर्तव्यं आसीत् स्वयमेव निराकारस्य (तस्य)

अतः निपातितं-तेन-तस्मै मायाजालम् ।

निमज्जितः-सः मध्ये मोहान्धकारस्य

मनसा० ॥

प्रज्वलं मुखं संपन्नं-तस्य (दत्तस्य) यथा स्यात् अग्नेः

काष्ठकूटस्य (इव) समुद्गता-तेन-तस्य हेतिः ।

क्रोधाविष्टं-मुखं संपन्नं-तस्य यथा कालसंहारस्य

मनसा० ॥

कथयितुं प्रवृत्तः आत्मना-सह (स्वगतं) आसीत् मोहमत्तः

मानात् अंशितो-ऽनेनाहं देवानां मध्ये ।

इतः-परं प्रवर्तयिष्यामि अतः अस्य प्रत्युपायम् (प्रतिक्रियाम्)

मनसा० ॥

शोभनतया यच्चमेकम् अतः अहं संपादयिष्यामि

अभीष्टेन प्रेम्णा भावनया सह ।

पुरस्तात् नामधेयं (कीर्तिं) स्थापयिष्यामि संसारे

मनसा० ॥ ७० ॥

ब्रह्मा विष्णम् दीवौ मानय्
मनिदानय् कर आवाहन् ।
फकथ् करन गङ्गादारम्
मन-किनि दारनाय दारम् द्यान् ॥
दति-थोर् पथ्-कुन् व्वज़् थिम् आमन्
तिम् तम् वासन्न यज्ञम् मज़ू ।
अननम्न ज़प-यज्ञकिस् व्यवहारम्
मन-किनि दारनाय दारम् द्यान् ॥
व्वति मन्दक्कोवुनम् सुति मन्दक्कावन्
ठठ-पाठि कथ् पावनावन् द्याद् ।
अद गक़् पननिम् कारम् त वारम्
मन-किनि दारनाय दारम् द्यान् ॥
दय् गंजूरोवुन् व्यग् सपदोवुन्
मारिनिय् वननोवुन् मालम् ।
दंपुनख् दंपिन्निन बस्मादारम्
मन-किनि दारनाय दारम् द्यान् ॥
क्षण थिथ-तिथ गरि गरि शिव शिव कर्
अनुभव-भाव-किनि द्यव तोठिय् ।
अरन् गकुन् गक्कि चन्द्रकलादारम्
मन-किनि दारनाय दारम् द्यान् ॥ ७५ ॥ ६ ॥

ब्रह्मणो विष्णोश्च देवैः सह

सांनिध्येन करिष्यामि आह्वानम् ।

केवलं करिष्यामि-न गङ्गाधरस्य

मनसा० ॥

इतः-परं पुरःकाले अतः ये भवेयुः

ते तस्य (शिवस्य) दृष्टिगोचरा-न-भवेयुः यज्ञस्य मध्ये (यज्ञकर्तृन् न [द्रक्ष्यति) ।

आनयिष्यन्ति-तं-न जपस्य-यज्ञस्य व्यवहारे

मनसा० ॥

अहमपि प्रेषितस्तेनाहं, तमपि प्रेषयिष्यामि-तम्

उपहासपूर्वं वृत्तं स्मारयिष्यामि-तम् ।

ततः गमिष्यामि स्वकीयस्य कार्यस्य च व्यवहारस्य (करणार्थम्)

मनसा० ॥

इदमेव संकलितं-तेन, यज्ञः संपादितस्तेन

सर्वे-एव आकारिताः निमन्त्रणाय (निमन्त्रिताः) ।

कथितं-तेन-तेभ्यः (दूतेभ्यः) वक्तव्यं-न (निमन्त्रणं) भस्मधारिणे

मनसा० ॥

(स्वं-प्रत्यालापः ग्रन्थकर्तुः) हे-कृष्ण-नामधेय यथा-तथा प्रतिक्षणं शिव-शिवेति [कुरु

अनुभव-भावेन कदाचित् तोष्यति-त्वाम् ।

शरणं गन्तव्यं चन्द्रकलाधरम्

मनसा० ॥ ७५ ॥ ६ ॥

---

7. THE GODS COME TO DAKṢA'S SACRIFICE. DĒVĪ GOES TO IT WITHOUT INVITATION AND ASKS WHY ŚIVA IS NOT INVITED. DAKṢA GIVES AN INSULTING REPLY. SHE CASTS HERSELF INTO THE SACRIFICIAL FIRE.

दच्च-प्रज़ापतनिस् यज्ञस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥ ७६ ॥
आवाहन् गौव् ब्रह्मलोकम् तय्
ब्रह्मा विष्णुभगवान् ह्यय् आव् ।
सत-ऋषि तति आसि वीद् परनस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
अन्दि-अन्दि तिम् य्यलि बीठि यज्ञस् तय्
दच्च-प्रज़ापतनय् दपुनख् ।
आवाहन् कंरिज़िन ग्रिवस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
ग्रिवजी ओमु य्यठ् कैलासस् तय्
माय्य-भवाज़-कुन् लंगु वनने ।
दपनि कोन आव् अस्य काँह् सालस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
माय्य-भवाज़ फौरिय् दपुनस् तय्
आस्यख् व्यवहारंचु गाङ्गख् ।
पनंनि छिख् पत निन् आस्यखन ह्यस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥ ८० ॥
देविय दमि-रङ्ग य्यलि वनुनम् तय्
छुप कंरु ईश्वरन् गौव् यंचु काल ।

दक्षस्य यज्ञं प्रति देवानामावाहनं श्रीशिवस्यानाहूत्या-त्मानादरवृत्तं विवृणोति ॥ ७ ॥

दक्षप्रजापतेः यज्ञे नाम

देवाः आगताः पुष्पवृन्तानि गृहीत्वा ॥ ७६ ॥

आह्वानं गतं (संभूतं) ब्रह्मलोकस्य नाम

ब्रह्मा विष्णुभगवन्तं सहकृत्वा आगतः ।

सप्तर्षयः तत्र आसन् वेदं अधीयानाः नाम

देवाः० ॥

परितः ते यदा निविष्टाः यज्ञस्य नाम

दक्ष-प्रजापतिनैव कथितं-तेन-तेभ्यः ।

आह्वानं कुर्यान्न श्रीशिवस्य नाम

देवाः० ॥

श्रीशिवः आसीत् पृष्ठे कैलासस्य नाम

जगन्मातरं-भवानीं-प्रति प्रवृत्तः वक्तुम् ।

कथयितुं कुतो-न आगतः आवयोः कश्चित् निमन्त्रणं नाम

देवाः० ॥

जगन्मात्रा-भवान्या प्रत्युत्तरं कथितं-तया-तस्मै नाम

स्वान्तेषां व्यवहारस्य व्याकुलता ।

स्वकीयाः स्वः-तेषां, पश्चात् नयिष्यन्ति (नः) स्वान्तेषां-न समाधानं नाम

देवाः० ॥ ८० ॥

देव्या एतादृक्प्रकारेण यदा कथितं-तया-तस्मै नाम

मौनं कृतं ईश्वरेण, व्यतीतः अतिकालः ।

तोर काँह् दपनि आख्न आंसि तिम् मस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
अद दंपु देविय शिवनाथस् तय्
म्वर-गर माल्युनु दपन रंस्तुय् ।
गक़ंनुय् वंनुव लच्च मङ्गु वौदस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
व्यति गक़ ऐब् क्याह् कुम् गक़नस् तय्
पनुनुय् गर लोल-माल्युनु कुम् ।
वंनिधंय् गय रुख्सय् ह्यय् तस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
मायाय-हंन्दिसंय् ज्ञ्यानस् तय्
खंचू सूंत्य् ओसुस् नन्दिकेश्वर् ।
कहरौ-कनि शक्तिय् आसस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
खख-मान् वांचू व्यक्ति तय् थानस् तय्
ब्रोंठ काँह् द्राम् नत बोज़न-आस् ।
क्याह्-ताञ् गोस कुख् सोनु व्यन्दस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥ ८५ ॥
खंदुय् गय खंचू प्यठ् होमस् तय्
वननि खंजू प्रजापतसंय् कुन् ।
प्यानि माल रंस्तुय् पान आयस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥

तेभ्यः (सकाशात्) कश्चित् वक्तुं आगतस्तेभ्यः-न, आसन् ते मोहमत्ताः नाम

देवाः० ॥

ततः कथितं देवा शैशिवाय नाम

गुरुगृहं पितृगृहं आह्वानं विनैव ।

गन्तव्यमेव कथितं (अनुशिष्टं)-युष्माभिः युष्माभिः मध्ये वेदस्य नाम

देवाः० ॥

अहमपि गमिष्यामि, दोषः किंविधः अस्ति-मे गमने नाम

स्वकीयमेव गृहं प्रेमपात्रभूतं-पितृगृहं अस्ति-मे ।

कथयित्वा गता गमनाज्ञां गृहीत्वा तस्मात् नाम

देवाः० ॥

मायात्मिकां (अनर्घरत्नभरितां वा) शिविकां नाम

आरूढा सहयाता आसीत् नन्दिकेश्वरः ।

वाहकरूपाः शक्तयः आसन्-तस्याः नाम

देवाः० ॥

मुखोपेता प्राप्ता यदा तत् स्थानं नाम

पुरः (प्रत्यभ्युत्थानाय, कश्चित् निर्गतः नहि अनुमितं-(च)-तया ।

कश्चिन्नाम व्यलीकः अस्ति-अमीषां अस्माकं, मनसि इति

देवाः० ॥ ८५ ॥

निरर्गलं गता, आरूढा प्रति होमं (यज्ञसभायां) नाम

वक्तुं प्रवृत्ता दक्षप्रजापतिं प्रति ।

त्वदीयेन निमन्त्रणेन विनैव स्वयं आगताहं नाम

देवाः० ॥

हे-हे क्याज़ि गोख् मज़ू-मोहम् तय्
मंशरोव्थन् च्य ज़गदीश्वर् ।
आवाहन् दति कोन कंरुवम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यथ् ॥
प्रज्ञापतनंय् तोर दंपुनम् तय्
कम् सूरमंतिसंय् मंन्यासम् ।
न्यथनंनिसंय् कल-माल नालि छम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यथ् ॥
सालम् अनहान् राज़-रङ्गम् तय्
मन्दछाविहेम् म्यति मार्यनंय् मज़ू ।
ग्रर्मन्द करिहेम् मज़ू मारकम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यथ् ॥
मर्पम्वमांज़िम् कालकण्ठम् तय्
व्यहन्-ज्याय् छस् ग्रिमग्रानन् प्यठ् ।
ठण्डायाह् च्यथ् आमान् कुह् मम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यथ् ॥ ९० ॥
देविय दंपुनम् वनान्-कुख् कम् तय्
सुय् कुय् आमवुनु चिवुवन-सार् ।
अमि कथि नाग्र् व्यज़् पज़ियं बननम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यथ् ॥
दह् बूज़ियं ताज़् गय मज़ू क्रूदम् तय्
अश्वद पद-सूंत्य् ह्यंचूनम् यंह् ।

महाश्लोकः, कुतः गतश्चं मोहमथं नाम

(यतः) विस्मारितश्चया-सः त्वया जगदीश्वरः-शिवः ।

आवाहनं इह कुतो-न कृतं-युष्माभिस्तस्य नाम

देवाः० ॥

प्रजापतिना प्रत्युत्तरं कथितं-तेन-तस्मै नाम

कस्य भस्ममलिनाङ्गस्य संन्यासिनः ? ।

नग्नस्य (यस्य) कपालमालाः कण्ठे सन्ति-तस्य नाम

देवाः० ॥

निमन्त्रणे आनयिष्यामि-तं (चेत्) राज-मण्डपे नाम

अलज्जयिष्यां मामपि सर्वेषामेव मध्ये ।

लज्जितं अकरिष्यां मध्ये सत्संसदि नाम

देवाः० ॥

व्यालग्राहिरूपिणः कालकण्ठस्य नाम

निवास-स्थानं अस्ति-यस्य श्मशानानां पृष्ठे ।

भङ्गारसं पीत्वा वर्तमानः अस्ति प्रमत्तः नाम

देवाः० ॥ १० ॥

महादेव्या प्रत्युक्तं-तया-तस्मै, कथयन्-असि कस्य नाम

स-एव अस्ति भवन् त्रिभुवन-सार-रूपः ।

अनेन कथनेन विनाशः अतोऽनन्तरं योग्योऽस्ति-से भवितुं नाम

देवाः० ॥

एतत् (पूर्वोक्तं दक्षस्य) श्रुत्वा तावत् गता मध्ये क्रोधस्य नाम

रूक्ष-पद-वाक्येन उद्गतेव-तस्याः ज्वाला ।

जै व्यञ्जनम् ज्वालमुख-रूपम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
ज्वालाय-रूपम् पूज् करहम् तय्
ह्यण् वनि लीला वोज्यम् मय् ।
खिवि ह्यय् आमवञ् रक्षान् ज़गतम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
ग्रर्वायम् दुख-ग्रमनायम् तय्
ग्रक्ति-रूफ् दारिय् सूत्य्-सूत्य् ह्यय् ।
ग्ररने यिम नम प्यम पायम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥ ७ ॥

---

8. PRAISE OF DĒVĪ UNDER THE FORM OF JWĀLĀ.

खिव् खम पोग्र-पूज् कर ज्वालाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ ८५ ॥
महाविद्याय ज़गन्मातायं
महालक्ष्मिय शिवप्रियाय ।
विष्णुमायाय सर्वसिद्दिदाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
ममयाद् अख् ओम् क़ाउनि द्वाय्
ज्वालाय-रूपम् विष्णु-ब्रह्मा ।

जयकारः भूयात्तस्याः ज्वालामुखी-रूपायाः नाम

देवाः० ॥

ज्वाला-रूपायाः पूजां कुर्यां तस्याः नाम

कृष्णाः* कथयिष्यति वृत्तस्तुतीः श्रोष्यति-ताः सेव ।

खिव्-नाम्नि-क्षेत्रे (यास्ति) वर्तमाना पालयन्ती-सा जगत् नाम

देवाः० ॥

शर्वाय-इति-नाम-चित्याय दुःखशमनायेति-भक्तकीर्तनीयनाम्ने नाम

(या) शक्ति-रूपं धृत्वा सहस्थितिमती अस्ति (यस्य) ।

शरणं आगमिष्यामि नंस्यामि पतिष्यामि रक्षास्मृतौ नाम

देवाः० ॥ ७ ॥

अतःपरं श्रीदेव्या ज्वालारूपायाः स्तुतिरियम् ॥ ८ ॥

खिवाख्य-प्रदेशं (गमिष्यामि) आरोक्ष्यामि (तत्पर्वतं) पुष्पपूजां करिष्यामि [ज्वालायाः

(तस्या) महामायात्मिकायाः जयकारो (-ऽस्तु) ॥ ९५ ॥

महाविद्यात्मिकायाः जगन्मातुः

महालक्ष्म्याः शिवप्रियायाः ।

विष्णुमायायाः सर्वसिद्धिदायाः

महामायायाः० ॥

समयः एकः (पूर्वकालिकः) आसीत्, अन्वेष्टुं निर्गतौ

ज्वाला-रूपस्य (यस्य) विष्णुर्ब्रह्मा (-च) ।

---

* स्वात्मानं प्रति कटाक्षीकृत्य पञ्चदशदुक्तिः ॥

अन्द् कुनि लंबुहस् न फोरिथ् आय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
सूर्य-हिहि कननंय् छिस् कनवालिय्
व्यलिय् ज्याम छिस् नालिय ।
इन्द्राणी-रूंप श्रीचन्द्रकलाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
वक्रिय बापथ् ज़गथ् व्यपदोवुन्
मार्यनंय् होवुन् ज्वालमख-रूंफ् ।
चिबुवन् त अकारन् तस् निग्र ट्राय
माज्य ज्वालाय जै-जै-कार् ॥
शिवशक्ति-रूंफ् छय् चतुर्बुज़ दारिथ्
मांज़् पालना व्यस्तारिथ् ब्रौंठ् ।
प्रारब्द व्यपदोव् तसज़्य इच्छाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ १०० ॥
पापन् जय् कर् मांजि-भगवती
छख् पार्वती मती-रूंफ् ।
दर्शन-बापथ् ज्वारान् आय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
मज्जन-घरग्रौ प्रसन् मपदोवूख्
तमि सूंत्य् प्रोवूख् परम-गथ् ।
आनन्द-गन् कंरि तसज़्य सेवाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

अन्तः क्वापि लब्धस्ताभ्यां-तस्य न प्रत्यावृत्य आगतो (तौ)

महामायायाः० ॥

सूर्यसदृशे कर्णयोः स्तस्तस्याः कुण्डले

रक्तवर्णानि वसनानि सन्ति-तस्याः वसितानि ।

(तस्याः) इन्द्राक्षीरूपायाः श्रीचन्द्रकलात्मिकायाः

महामायायाः० ॥

स्वभक्तेः करणाय जगत् उत्पादितं-यया

सर्वेभ्य-एव प्रदर्शितं-तया ज्वालामुखी-रूपम् ।

त्रिभुवनं च त्रिकारणदेवाः तस्याः सकाशात् निर्गताः

मातुः ज्वालामुख्याः जयकारो (-ऽस्तु) ॥

शिवशक्ति-रूपा (या) अस्ति भुजचतुष्टयं धृत्वा

अस्माकं पालनां विस्तार्य पुरा ।

(तस्मादेव) प्रारब्धकर्म उत्पादितं तस्याः इच्छया

महामायायाः० ॥ १०० ॥

पापानां नाशं कुरु हे-मातर्भगवति

अम्बि (त्वं) पार्वती सती-रूपा ।

भवद्दर्शनार्थं धावित्वा आगता-वयम्

महामायायाः० ॥

सज्जन-पुरुषैः प्रसन्ना संपादिता-त्वं-तैः

तेन हेतुना प्राप्ता-तैः परमा-गतिः ।

आनन्द-घनाः कृताः तस्याः सेवया

महामायायाः० ॥

दया-रूप दित बख्यन् मुक्तिय्
परम भक्तिय् सांज़् बक्थ् बोज़् ।
नमनि अंसि आय् प्रथम त माय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
हृदयस् मज़् छख् ज्योती-रूप् आसवंज़्
अज़पा बासवंज़् यिवान् न द्रैंठ् ।
गट कास् वंलिमंति छिह् लूबच क़ाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
चराचर-ज़गि छय् व्यापख् आसवंज़्
सांनि खंटि कर्म् कासवंज़् सय् ।
पाप् ज़ांलि दख् गांलि तसज़्य दयाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ १०५ ॥
प्रज़ापतसंय् व्यलि खंतु कूदंय्
च्यानि स्मरन-निग्र रूदय् दूर् ।
वीरभद्रन् मोर् यज्ञच ज्याय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
धन-राय् च्यांजूय् कीर्तना करहां
च्यानि खर्-दिन-सूत्य् खरहांय् धान् ।
मोच-वङ्ग् च्यानिय् मन-सांज़ वाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

दया-रूपेण देहि-नाम भक्तानां मुक्तिम्

हे-परम-शक्ते अस्माकं भक्तिं शृणु।

नम्रीभावाय वयं आगतास्ते प्रेम्णा च हार्दन

महामायायाः० ॥

हृदयस्य मध्ये असि ज्योती-रूपा भवन्ती

अजपात्मिका भासमाना आगच्छन्ती न दृष्टिम् ।

तामिस्रं विनाशय, संवलिताः स्मः लोभस्य क्षायया

महामायायाः० ॥

चराचरात्म-जगतः अस्ति व्याप्नुवन्ती वर्तमाना

अस्माकं निन्द्यानि कर्माणि विनाशयन्ती सेव ।

पापानि विनाशितानि, दुःखानि अपाकृतानि, तस्याः दयया

महामायायाः० ॥ १०५ ॥

दक्षप्रजापतेः यदा आरूढः क्रोधः

त्वदीयात् स्मरणात् स्थितः (सः) दूरे ।

(तदा) वीरभद्रेण हतः* (सः) यज्ञस्य भूमौ

महामायायाः० ॥

अहोरात्रं तवैव कीर्तनां कुर्याम्

त्वदीयेन स्मृतिदानेन स्मरेयं-ते ध्यानम् ।

मोक्षद-स्वरभङ्गीः त्वत्कीर्तिविषयाः मनो-रूपेण वाद्येन रमास्यामि

महामायायाः० ॥

---

* यज्ञकाले चण्डालातताय्यादिपाप्यपि न हन्यते । यत्स दक्षः समस्तदेवानां संमुखेऽपि हतः, तस्माच्छ्रीशिवानादरदक्षदाततायादितोऽपि गुरुतरः । सर्वदेवताभ्यो ऽणुत्कृष्टतरसामर्थ्यः शिवोऽस्तीत्यपि सूच्यतेऽनेन ॥

शैलाच्क्रम् स्वप्रकाश-रूपम्
आत्मवम् द्फ् तय् रत्नदीफ् ।
खारम् वून्न् मन-कामनाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
पान ख्य् वाणी माजि-भवानी
परमज्ञानी वेद-सागर् ।
सद्म्वर् ख्य् वय् हाव् विद्याय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
छ्षा-जी वलुमत् कुय् ममताय
म्वकलिय् च्यानिय् व्यपाय-सूत्य् ।
च्यन् वाति नज़्दीख् वन् ममताय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ ११० ॥ ८ ॥

---

9. PRAISE OF DĒVI, AS ONE WITH SIVA.

शिवनावम् प्यठ् सज्ञख् मतौ
श्रीपार्वती व्यय्नय् जय् ॥ १११ ॥
पूजाय पोग् लागह्याय् लवहती
अकिन्गामि आमवज़् ख्य् शिवा ।
रक्तवीज़् मारिय् ख्य् पान ततौ
श्रीपार्वती व्यय्नय् जय् ॥

शिलाचक्रात्मनः (प्रद्युम्नपीठस्य) स्वप्रकाश-स्वरूपस्य

ऊर्ध्वं-धामयिष्यामि-तस्य धूपं तथा रत्नदीपम् ।

निवेदयिष्यामि-तस्मै भोजनपदार्थं हार्दाभीप्सितेन

महामायायाः० ॥

स्वयं असि वाणी-रूपा हे-मातर्भवानि

परमज्ञानिनी वेदाद्यैः ।

मद्गुरुः असि मार्गं प्रदर्शय विद्यायाः

महामायायाः० ॥

कृष्णनामा (=अहं) आवृतः अस्ति ममतया

मोच्यते-नाम तवैव उपायेन-हेतुना ।

दिवसानि प्राप्तानि (तस्य) सामीप्यं आज्ञापय समतां (नाम स्वशक्तिम्*)

महामायायाः ॥ ११० ॥ ८ ॥

शिवरूपे स्वयोक्तिपूर्वकं शिवाभिन्नतां निरूपयति देव्याः ॥ ९ ॥

शिवनामा† प्रति संपन्ना-त्वं सती

(हे) श्रीपार्वति भूयास्ते जयः ॥ १११ ॥

पूजायां पुष्पाणि समर्पयेयं-ते हिमजलकणपूर्णानि

अकिनूगोमु-इत्याख्यग्रामक्षेत्रे वर्तमाना असि शिवाख्यदेवतारूपेण ।

रक्तबीजं हत्वा असि स्वयं तत्रैव

श्रीपार्वति० ॥

---

* अग्निशक्तिः समता नाम प्रसिद्धास्ति ॥

† साक्षात्कृत्येवेयं स्तुतिः ॥

पोग्र् स्वम्बरावि्म् व्वज़्लि नील्लि छतिय्
पूज़ा करहाय् दृष्टदेवी ।
ज़ार-पार वार बोज़् छिय् आर-कृतो
श्रीपार्वती व्वय्यनय् जय् ॥
अमर्नाथ-कैलासकिय् सूरमतिय्
वर्हनख् त कर्हनख् अर्दशरीर् ।
न्यथ् छख् आसवज़् तस् सूत्य् सती
श्रीपार्वती व्वय्यनय् जय् ॥
अष्टस्वज़ू सूत्य् छय् ब्रूठि तय् पतिय्
शिव-शक्ति-रूप छख् सर्वव्यापख् ।
कृष्णम् तोठ् छख् बोज़ान् दृतिय्
श्रीपार्वती व्वय्यनय् जय् ॥ ११५ ॥

---

10. NANDIN GOES TO KAILĀSA AND TELLS SIVA THAT DĒVĪ HAS BECOME SATĪ. CREATION OF VĪRABHADRA.

श्रीशिवजी श्रीमु थठ् कैलासम्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ ११६ ॥
थोर-तोर देविय-हन्दु संवाद्
दज़नुकु यिह् कँकाह् श्रीमु तस् याद् ।
स्वकसर् मोरुय् कुस वनुनम्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥

पुष्पाणि संचितानि-मया रक्तानि हरितानि शुक्लानि

पूजां कुर्या-ते हे-इष्टदेवि ।

विघ्नप्रविनयान् समाधानेन शृणु वयं-स्मः आर्ति-क्लान्ताः

श्रीपार्वति० ॥

अमरनाथ-कैलासवास्तव्येन भस्मलिप्तगात्रेण

वृता-तेन-त्वं पुनः संपादिता-तेन-त्वं अर्धशरीररूपा ।

नित्यं असि वर्तमाना तेन संयुक्ता सती-रूपा

श्रीपार्वति० ॥

अणिमाद्यष्टसिद्धयः सहचर्यः सन्ति-ते पुरस्तात् च पश्चात्

शिव-शक्ति रूपेण असि विश्वव्यापिनी ।

कृपास्य (मे) प्रसन्ना-भव असि गृहवती इहैव

श्रीपार्वति० ॥ ११५ ॥ ९ ॥

अतः परं नन्दिनः कैलासं प्रति गमनम्, तत्र च सतीदाहादिवृत्तस्य शिवं प्रति कथनानन्तरं वीरभद्रोत्पादनवृत्तं कथयति ॥ १० ॥

श्रीमहादेवः आसीत् (निवसन्) उपरि कैलासस्य

नन्दिकेश्वरः गतः वक्तुं * तस्मै ॥ ११६ ॥

अत्रत्यं-तत्रत्यं† देव्याः (दक्षेण सह) संवादरूपम्

दाहस्य यत् किंचित् आसीत् तस्य स्मृतिविषयम् ।

अन्ततः सर्वमेव वृत्तं कथितं-तेन-तस्मै

नन्दिकेश्वरः० ॥

---

* वक्तुमिति । भूतवृत्तान्तम् सतीदाहादिसंबन्धिनमिति शेषः ॥

† अत्रत्यं-तत्रत्यमिति । कैलासान्निर्गमनमारभ्य सतीशरीरदाहान्तमिति शेषः ॥

क्रूदस् मञ्ज् गौव् कालसंहार्
तिथुय् थियु ञ्यन् बुवनन् ह्यथि नार् ।
वीरभद्र् मांप्यनु तंथि क्रूदस्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
वननि लंगु वीरभद्रस् शिवजी
व्यति श्रमय् ह्यय् च्यु म्यांज़ंय् द्रिय् ।
तिय् करुख् थिह् करव् कल्पान्तस्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
थिम् तति श्रासन् देव् कारन्
श्रन्द् ह्यज्यख् मारन् मारन् च्रय् ।
वथवार् कंरिज्यख् वंडिस् यज्ञस्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ १२० ॥
वीरभद्र् ब्रोंठ् द्राव् पत शिवजी
करनि लंगु थिय् दप्योनस् तंमि तिय् ।
हे-चमाकरवंनि वस् कर् वस्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
क्रूदम्वख-निग्र रछि कालसंहार्
हितकार-पुछ्ः करि ह्यत नरक-नार् ।
व्यह-मञ्ज् ग्रहज्यार् दियि क्रुणस्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ १० ॥

क्रोधस्य मध्यं गतः कालसंहारः (रुद्रः)

तथैव यथा त्रयाणां भुवनानां उद्वक्षेत् अग्निः (दाहाय)।

वीरभद्रः उत्पन्नः तस्मादेव क्रोधात्

नन्दिकेश्वरः० ॥

यक्तुं प्रवृत्तः वीरभद्राय महादेवः

अहमपि आगतः अस्ति-ते तव ममैव शपथः।

तदेव कुरु-तेषां यत् करिष्यामः कल्यान्ते

नन्दिकेश्वरः० ॥

ये तत्र युः देवाः कारणानि (च)

अनुक्रमं निगृह्णीयास्तान् हत्वा हत्वा त्वमेव।

विनाशं कुर्यास्तेषां महतः यज्ञस्य

नन्दिकेश्वरः० ॥ १२० ॥

वीरभद्रः अग्रे निर्गतः पश्चात् महादेवः

कर्तुं प्रवृत्तः यदेव कथितमासीत्तेन-तस्मै तेन तदेव।

(अकथयंश्च ते यथा) हे-क्षमाशील अलं कुरु अलम्*

नन्दिकेश्वरः० ॥

क्रोधमुख-सकाशात् पालयिष्यति कालसंहारः

हितकरणाय करिष्यति शान्तं नरकानलम्।

कालकूटादेर्विषात् शीतलत्वं दास्यति कृष्णाख्यग्रन्थकृतः

नन्दिकेश्वरः ॥ १० ॥

---

* क्रोधं संहरेति भावः ॥

11. VĪRABHADRA ARRIVES AT DAKṢA'S SACRIFICE. HE SLAYS DAKṢA. HE ROUTS AND SLAYS THE GODS PRESENT. THE GODS, IN ORDER TO PACIFY SIVA, SING HIS PRAISES.

वीरभद्रन् देव् छ्यप दिवनाविन्
मार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥ १२३ ॥
मडञ्ञय् दक्ष-प्रज़ापय् रट्टियय्
कल चट्टियय् कुनुनम् अग्गस् ।
क़ागि-खट्टर्य कंडि कंडि देव् मन्दक्काविन्
मार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥
कँह् कँह् गालिन् कँह् कँह् ज़ालिन्
कँह् कँह् वालिन् अहङ्कार-निग्ग ।
कल चट्टि चट्टि पृथिविय-प्पठ् चाविन्
मार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥ १२४ ॥
ब्रह्मा रुद्रमन्तर् परनोवुन्
चाननोवुन् गुहि-ब्बनिमय् मज़ ।
सूर्य-देवताहस् दन्द् फुटराविन्
मार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥
विष्णुभगवान् लंगु शिव-शिव करने
अनुग्रह अनुग्रह लंगु परने ।
मारि देवता हर-हर करनाविन्
मार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥

वीरभद्रस्य यज्ञं प्रत्यागमनं देवैः सह दक्षदण्डकरणं च निरूपयति ॥ ११ ॥

वीरभद्रेण देवाः गूढापक्रम-संचारान् दापिताः(स्वीकारिताः)-तेन
सर्वेभ्यः प्रदर्शितानि-तेन स्वानि-एव बलानि ॥ १२३ ॥

प्रथममेव दक्ष-प्रजापतिं गृहीत्वा
शिरः छित्त्वा प्रक्षिप्तं-तेन-तस्य अग्नौ ।

शिखा-केशवेणीः उद्धृत्य उद्धृत्य देवाः क्षेपितास्तेन
सर्वेभ्यः० ॥

केचित् केचित् विनाशितास्तेन केचित् केचित् दग्धास्तेन
केचित् केचित् अवरोपितास्तेन अहंकारात् ।

शिरः भित्त्वा भित्त्वा पृथिव्यां पातितास्तेन
सर्वेभ्यः० ॥ १२५ ॥

ब्रह्मा रुद्रमन्त्राख्यां (वैदिकसुक्तस्तुतिं) अध्यापितस्तेन
प्रवेशितस्तेन गोमयकूटस्य मध्यम् ।

सूर्य-देवस्य दन्ताः विभेदितास्तेन
सर्वेभ्यः० ॥

विष्णुभगवान् प्रवृत्तः शिव-शिवेति कर्तुम्
अनुगृहाण अनुगृहाणेति प्रवृत्तः पठितुम् ।

सर्वे देवाः हर-हरेति कारितास्तेन
सर्वेभ्यः० ॥

मफेद्-बुथिस् चन्द्रम-देवम्
कण्डु-मण्डलु करुनम् त रूदुम् न दारू ।
बीम-स्तुतिन् तस् कल क्रुखरावित्
मार्यनय् हावित् पननिय् ज़ोर् ॥
च्यार कँह् ज़ोनुख् न गय् अवारय्
बस्मादारय् यिथिनय् आर् ।
कम् कम् लीलाय तिम् वननावित्
मार्यनय् हावित् पननिय् ज़ोर् ॥
थिम् तति आसिय् त्रैलोक्य-देवता
डाङ्गौ-स्तुतिन् ह्यतुनख् ज्यान् ।
त्राहि माम् त्राहि माम् बारव् दावित्
मार्यनय् हावित् पननिय् ज़ोर् ॥ १२० ॥
खडज़ंय् विष्णन् वज़्रनम् लीला
तमि-पत ब्रह्मन् अद देवौ ।
शिवनाथ्-जी अस्य व्वज़् खकलावित्
मार्यनय् हावित् पननिय् ज़ोर् ॥
बावना-पोश् क्रुलि मनच वार्य
कृष्णज़ी दारनाय दारे द्यान् ।
थिम् पोश् क्रुलि तिम् ईश्वरन् क्रावित्
मार्यनय् हावित् पननिय् ज़ोर् ॥ ११ ॥

शुक्लवर्णमुखस्य चन्द्रदेवस्य,

पङ्ककलङ्कविशेषकं कृतं-तेन-तस्मै, अर्पास्यितं-तस्य च न धैर्यम् ।

विभीषिकाभिः तस्य कलाशिरांसि शोषितानि-तेन

सर्वेभ्यः० ॥

उपायः कश्चित् ज्ञातस्तैः न, संपन्नाः अनिष्टव्यापाराः (अकथयंश्च)

हे भस्माङ्गराग उद्भवतु-ते करुणा ।

कानि कानि (विविधविचित्राणि) स्तुतिजालानि ते प्रवादितास्तेन

सर्वेभ्यः० ॥

ये तत्र अभवन् त्रैलोक्यदेवाः

मुषलादिघातेन निगृहीतं(निष्कासितं)-तेन-तेषां जीवनं (प्राणः) ।

त्राहि मां त्राहि माम् (इति) करुणाक्रन्दोच्चारणानि विज्ञापिताः (स्वीकारिताः)
[-तेन

सर्वेभ्यः० ॥ १३० ॥

प्रथममेव विष्णुना कथिता-तेन-तस्य स्तुतिः

तत्पश्चात् ब्रह्मणा, ततः देवैः ।

श्रीमहादेवः अस्मान् अतः (क्लेशात्) मोचयतु

सर्वेभ्यः० ॥

(ग्रन्थकृतः स्वं समुद्दिश्योक्तिः) भक्तिपुष्पाणि विकसितानि मनोवाटिकायाम्

कृष्णाख्यः धारणया धारयिष्यति ध्यानम् ।

यानि पुष्पाणि फुल्लाणि तानि ईश्वरेण उपभुक्तानि-तेन (तस्मै समर्पितानि)

सर्वेभ्यः० ॥ ११ ॥

---

12. KṚṢṆA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 12th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 133—143).

13. BRAHMĀ'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The first eight verses (144—151) of this chapter, which consist merely of a string of Sanskrit titles of Śiva, are here omitted. After these titles, which are all in the Sanskrit vocative case, the text proceeds as follows.

कालसंहार भुजगेन्द्रहार

दमि संसार स्वकलाव्तम् ।

महारुद्र करुणावतार

कर् म्योनु च्यार कुम् आसर ॥ १५१ ॥

हे-सिद्ध-साद्य कालाग्निरुद्र

जटाद्दार त्रिनेत्र

हे-विश्वनाथ दिगम्बर

स्वरूफ् च्योनु कुह् आश्चर ॥

सूरमति उमापति

ज्ञान-वति प्यठय् अन् ।

कृष्ण् थियु करि शिव-शिव

मन्त्र् ज़पि षडक्षर ॥ १५२ ॥

14. DHARMARĀJA'S (YAMA'S) HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

च़रनन्-हन्दि द्यान्-खरन

दमि बव-सर तर ब्यह् ।

हे च़राच़र गङ्गाद्दर शिव शंकर शंभो ॥ १५५ ॥

सर्व-व्यापक संसार-सार

दारनाय च्योनु दार द्यान् ।

श्रीकृष्णस्तुतिः हिन्दी-भाषया शिवं प्रति प्रथममेव ॥ १२ ॥

ब्रह्मस्तुतिः शिवं प्रति ॥ १३ ॥

हे-महाकालनाशक हे-नागेन्द्रहार

अस्मात् संसारात् मोचय-नाम-माम् ।

महारुद्र दयार्ण-धृतावतार

कुरु मम उपायं अस्ति-मे आश्रयः (ते) ॥ १५२ ॥

हे-सिद्धमेव-साध्यं-यस्य-तादृश, हे-कालाग्निरुद्ररूप

जटाधर सूर्यचन्द्राग्न्यात्मनेत्रत्रय ।

हे-जगन्नाथ दिगम्बर

स्वरूपं तव अस्ति आश्चर्यदायि ॥

भस्मोद्धूलितदेह उमापते

ज्ञानमार्गं प्रत्येव प्रापय (अस्मान्) ।

(अन्यकृत्) कृष्णः यथा करिष्यति शिव-शिवेत्युच्चारम्

मन्त्रं जपिष्यति षडक्षरम् (ओं नमः शिवाय इति) ॥ १३ ॥

धर्मराजकृता स्तुतिः ॥ १४ ॥

(तव) चरणयोः ध्यानसरखेन

अस्मात् संसार-सरसः तरिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप गङ्गाधर, कल्याणरूप, कल्याणकर, कल्याणप्रभव ॥१५५॥

सर्वव्यापिन्, संसारे-सारभूत

धारणया तव धारयिष्यामि ध्यानम् ।

परमानन्द श्यव-च़रनन्
च्यान्यन् वन्दयो पान् ।
नम च्यय् कुन् दम-दम ग्रम
रिन्द-पाठि ज़िन्द मर व्यह् ।
हे च़राच़र गङ्गादर ग्रिव ग्रंकर ग्रंभो ॥
हे अविनाग्र चित्प्रकाग्र
माऱ ग्रुरि-बाग्र वार बोज़् ।
गाग्र-रत्यन् अऱगटि-मज़्
सूर्य-प्रकाग्र् सुव सोज़् ।
परमेश्वर कर् च़ह् पूर्यर्
क्यथ दूर्यर् ज़र व्यह् ।
हे च़राच़र गङ्गादर ग्रिव ग्रंकर ग्रंभो ॥
वामनाय कायाय
मायाय मज़् व्यह् गोम् ।
देह् गालवुन् ज्यानवाराह्
काल-ज़ालस् मज़् व्यह् ग्रोम् ।
हे दयावान बडि भगवान
ज़गतस् क्याह् कर व्यह् ।
हे च़राच़र गङ्गादर ग्रिव ग्रंकर ग्रंभो ॥
विष्णु-ब्रह्मा कुख् च़ह् पानय्
कुख् च़ह् दयालु बंडु दय् ।

हे-परमानन्दस्वरूप शुभदचरणयोः

तव उपहारीकुर्यां स्वात्मानम् ।

नंस्यामि त्वां प्रत्येव क्षणे-क्षणे शान्तो-भविष्यामि

प्रागल्भ्येन जीवन्नेव मरिष्यामीव अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हे अविनाश चैतन्यप्रकाश

अस्माकं बालभाषणानि सम्यक् शृणु ।

निष्प्रकाशानां तामिस्र-मध्ये

सूर्यप्रकाशं प्रत्युषं प्रेषय ।

हे-परमेश्वर कुरु त्वं पूर्तिमभीष्टस्य

कथं (नाम) दूरतां सोढास्मि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

दुर्वासनायाः, शरीरस्य

मायायाः मध्यं अहं गतः ।

देहं विनाशयन् पक्षिरूपः

कालात्मजालस्य मध्यं अहं पतितोऽस्मि ।

हे दयालो महामहेश भगवन्

जगत्यां किं करिष्यामि अहम् ।

हे-चराचररूप० ॥

विष्णुः ब्रह्मा (च) असि त्वं स्वयमेव

असि त्वं दयालुः महान् ईश्वरः ।

ग्यन् वुवनन्-हन्दि स्वामियो
सोनु व्वयिनय् जे-जे ।
वार निग्रय् ख्रव त्यलि व्यलि
ग्रिव-ग्रास्त्र् पर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गाधर ग्रिव ग्रंकर ग्रंभो ॥
हंसासन गरुडासन
वृग्रवासन वन क्याह् ।
हनि हनि मञ्जु कुख् चुह् पानय्
फेरवनि मनवुनु क्याह् ।
दुय् ग्रर्मान् कुम् राय्-द्यन्
च्यय् सुतिन् बर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गाधर ग्रिव ग्रंकर ग्रंभो ॥१६॥
नरक-मञ्जय् स्वकलाव्तम्
गय् पनञ्जय् हाव्तम् ।
कट-संकट वस्नाधर
हर हर वननाव्तम् ।
हृदयम् मञ्जु हे केवल
द्यान् च्योनुय् दर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गाधर ग्रिव ग्रंकर ग्रंभो ॥
ग्री-नरायण् कुख् चुह् पानय्
सार्थनय् जीवन् मञ्जु ।
परमात्मा य्यद् निर्मल्
सार्थनय् देवन् मञ्जु ।

(हे) त्रयाणां भुवनानां स्वामिन्
असदीयः भूयात्ते जयजयकारः ।

सम्यक् निश्चयं प्राप्स्यामि तदा यदा
शिव-शास्त्राणि पठिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हंसासनब्रह्मन्, गरुडासनविष्णो
वृषभासनशिव वक्ष्यामि किं-नाम ।

अंशे अंशे मध्यगतः असि त्वं स्वयमेव
हे-प्रत्यंशं संचरणशील (भवतः) साम्प्रतं किं-नाम ।

इदमेव अत्योत्सुकं अस्ति-मे, रात्रिन्दिवम्
त्वयैव सह निर्वाहयेयं अहम् ।

हे चराचररूप० ॥ १६० ॥

नरकमध्यादेव उन्मोचय-नाम-मामू
गतिं स्वकीयां प्रदर्शय-नाम-मे ।

संकट-मेदिन् भस्माङ्गराग
हर हरेति वाचय-नाम-मामू ।

हृदयस्य मध्ये हे कैवल्यस्वरूप
ध्यानं तवैव धारयिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

नारायणः असि त्वं स्वयमेव
सर्वेषामेव जीवानां मध्यंगतः ।

परमात्मस्वरूपः शुद्धः निर्मलश्च
सर्वेषामेव देवानां मध्ये ।

मर कंरुमख् ज़गथ्-ईश्वर
च्यांज़् सुमरन् फिर व्वह् ।
हे च़राच़र गङ्गाद्र शिव शंकर शंभो ॥
प्रथ् प्रवातन् सुलि व्वयह्यां
च्यांज़् पूज़ा करह्यां ।
कन् दांरिथ् मन् लांगिथ्
च्यांज़् लीला परह्यां ।
नांलि कुनह्यांथ् लाल-माल
बिय म्वक-लर व्वह् ।
हे च़राच़र गङ्गाद्र शिव शंकर शंभो ॥
तिथ् खरह्यांथ् यिथ् म्य मेल्यम्
मन् त प्रान् च्यय् सूंत्य् ।
नत क्याह् अथ् वव-सरसंय्
आय् कैत्याह् गय् कूंत्य् ।
मन् मेलन बेह्यस् गक़
नाफहमन् खर व्वह् ।
हे च़राच़र गङ्गाद्र शिव शंकर शंभो ॥
हे महाकाल कालच ज़ाल
च्यानि नाल-सूंत्य् च़लनम् ।
वासनायन् संकल्पन्-
ह्यन्दि मूलंय् गलनम् ।

उपलक्षणीकृतो-मया-त्वं हे-जगदीश्वर

तव स्तुतिमालां (जपसमाधिं) प्रवर्तयिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

प्रतिप्रभातं सुवेलमुहूर्ते उद्गच्छेयं (निद्रातः)

तव पूजां कुर्यां-नाम ।

कर्णौ धृत्वा मनः संगमय्य

तव लीलास्तुतिं पठेयम् ।

कण्ठे पातयेयं-ते मणिमालाः

पुनः मुक्तादामानि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

तथा स्मरेयं-त्वां यथा मम संगंस्यते-मे

मनः च प्राणः त्वयैव सह ।

अन्यथा किं-नाम अस्मिन् भवसरसि

आगताः कति (असंख्याः) गताः चासंख्याः ।

मनसः संयोगेन निःसंङ्गः (इव) संभविष्यामि

(यथा) मूर्खाणां द्वेष्यो-भविष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हे महाकालरूप, अन्तकात् भीतयः (ज्वरा इव)

तव आक्रन्दसमावेशेन अपयास्यन्ति-मे ।

दुर्वासनानां संकल्पानां

संवत्सरीनि मूलानि विनङ्क्ष्यन्ति-मे ।

द्यान्-अय् खर कालि-कालसंय्
धरि पोग्र् ज़न् हर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गाधर शिव शंकर शंभो ॥१६५॥
हत सूर्य-खत तीज़ कुय्
गज़-चम् छय् नालिय् ।
चन्द्रम कुय् छक-थ्ठि-किनि
गट-पक्क-निग्र खालिय् ।
लोल च्याने ग्रोल-दीवन्
ज़ून् ज़न् लग दर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गाधर शिव शंकर शंभो ॥
दर्शनके ग्रबनम-सूत्य्
फ्रलहा ज़न् पय्योग्र् ।
दर्शन च्यानि अस्तंतके
वर्शन थियि अस्य बोग्र् ।
फलरस्तिम् अहंकारकिस्
कुलिसंय् वाल अर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गाधर शिव शंकर शंभो ॥
अंछि-मुचरञ्र च्योनु द्वह् तय्
अंछि-वटञ्र च्यांञ् राथ् ।
आर् थियिनय् कास लोला
कुख् चुय् भोला-नाथ् ।
साफ् तन् नय् च्यांञ् डेग्रन्
हिय् ज़न् गक़ वर व्वह् ।

ध्यानं-यदि स्मरिष्यामि कदाचिदेव

लतायाः पुष्पाणि इव (दुर्वासनाभ्यः) क्षीणो-भविष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥ १६५ ॥

शतशः (असंख्येभ्यः) सूर्येभ्योऽधिकं तेजः अस्ति-ते

हस्तिचर्म अस्ति-ते परीधानम् ।

चन्द्रमाः अस्ति-ते ललाटे (अवतंसरूपः)

कृष्णपक्षेण विनाभूतः (नित्यमविगलत्स्वरूपः) ।

प्रेम्णा तव प्रकाशस्वभावः (देदीप्यमानः)

ज्योत्स्ना इव संगंस्ये निरोधं अहं (समाधिलीनो भवेयम्) ।

हे चराचररूप० ॥

भवद्दर्शनरूपेण तुषारकणपुञ्जापातेन

विकसेयं पद्म इव ।

दर्शनेन तव अमृतस्य (इव)

वर्षणेन संभविष्यति अस्माकं महार्घता ।

(येन हेतुना) निष्फलस्य अहङ्कारात्मनः

वृक्षस्य अवतारयिष्यामि क्रकचच्छेदनानि अहम्

हे चराचररूप० ॥

अच्युन्मेषः तव दिवसकालः नाम

अक्षिनिमेषः तव रात्रिकालः ।

दया समुद्रच्छतु-ते अपवारयिष्यामि (दर्शनलाभेन) तदयुत्कण्ठाम्

असि त्वमेव साधुसेव्यः-स्वामी ।

निर्मलां मूर्तिं न-चेत् तव द्रक्ष्यामि

मालतीपुष्पं इव संपतिष्यामि जीर्णः-लुप्तश्च अहम् ।

हे चराचर गङ्गाधर शिव शंकर शंभो ॥
परमात्मन् नीलकण्ठा
नालि हटि वासुख् कुय् ।
अर्पन् गक़् चरनन् द्वन्
सूत्य्-बालि सूत्य् ह्यथ् व्यय् ।
यथ् ज्याय पाद् थावख्
खन-कनि अक्कि जर व्यह् ।
हे चराचर गङ्गाधर शिव शंकर शंभो ॥
गक़ि करुनाय च्याञ् सूतिन्
सार्यनूय् पापन् नाश् ।
दर्मरूप सेनाय-सूत्य्
ज़ेन ग्रहरे अविनाश् ।
संतोश-सूत्य् क्रूद् गालिथ्
मोह-राज़स् फर व्यह् ।
हे चराचर गङ्गाधर शिव शंकर शंभो ॥१७०॥
हे सदाशिव स्व-ति कृष्णस्
चेतनाय कुन् वास्तम् ।
प्राक्-ज़न्मकि खटि कर्मय्
कास्तम् खश् आस्तम् ।
संसाराह् द्वख-वरुमतु
नत क्यथ-पाठि दर व्यह् ।
हे-चराचर गङ्गाधर शिव शंकर शंभो ॥१४॥

हे चराचररूप० ॥

हे-परमात्मस्वरूप नीलकण्ठ

प्रालम्बभूतः कण्ठे वासुकिनागः अस्ति-ते ।

उपायनं भविष्यामि (तव) चरणयोः द्वन्द्वे

सहचरान् सह-कृत्वा अहम् ।

यस्मिन् स्थाने पादौ स्थापयिष्यसि

(तत्र) स्वर्णयोजनकृते स्वनेत्रे उट्टङ्कयिष्यामि अहम्

हे चराचररूप० ॥

संपत्स्यति करुणया तव हेतुना

सर्वेषामेव पापानां नाशः ।

(भवद्भक्ति-)धर्मरूपया सेनया

जेष्यामि देशं अविनाशात्मानं (मोक्षम्) ।

संतोषेण क्रोधं विनाश्य

मोहराजं मोहयिष्यामि अहम्

हे चराचररूप० ॥ १७० ॥

हे नित्यकल्याणरूप ममापि कृपास्य (ग्रन्थकर्तुः)

चेतनां प्रति भासमानो-भव-नाम-मे ।

पूर्वजन्मनां निन्द्यानि कर्माणि

अपनय-नाम-मे प्रसन्नः भव-नाम-मे ।

संसारस्तु दुःखपरिपूर्णः

अन्यथा केन-प्रकारेण स्थिरो-भविष्यामि अहम् (तत्र)

हे चराचररूप० ॥ १४ ॥

15. INDRA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 15th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 172—177).

---

16. VARUṆA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

श्रीनिराकारय् चिवुनसारय्
प्रारय् पनने यारय्-वल् ।
वस्मादारय् ख्म् च्यांञ् लादन्
मादन् प्यमयो पादन् तल् ॥१७८॥
लमयो ब्यामन् रटयो दामन्
शिवनाथ ख्म् च्यांञ् मनि-कामन् ।
चिज़गत्-पालय् चित म्योनु सालय्
च्यावतम् प्यालय् अमृत-ज़ल् ।
श्रीनिराकारय् चिवुनसारय्
प्रारय् पनने यारय्-वल् ॥
चिवुनसारो हनि-हनि-मञ् कुख्
मायाय-सूत्य् कुख् न थिवान् द्रेँठ् ।
सत्-चित्-आनन्द केवल गोविन्द
ज्याय् च्यांञ् हृदयुकु पंपोग्रडल् ।
श्रीनिराकारय् चिवुनसारय्
प्रारय् पनने यारय्-वल् ॥१८०॥
मनकिस् वागस् फुलयाहु द्राय
रक्वनि लक्नावि अक्-पोग् क्वाव् ।
ग्रोख च्यानि प्रयम बुलबुल् क्विहु नालान्
बोलान् शिव शिव दिदर्य न जल् ।

इन्द्रकृता स्तुतिः ॥ १५ ॥

अतः परं वरुणः स्तौति ॥ १६ ॥

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये-ते स्वकीये स्नानतीर्थे (सुवासनारूपे) ।

हे-भस्मपरिमलितदेह अस्ति-मे तव अनुग्रहः (उपकारः)

त्वद्भक्तानां (साधूनां) नंस्यामि-भोः पादयोः तले ॥ १७८ ॥

आकर्षयं-ते-भोः वस्त्रमुणि, गृह्णीयां-ते-भोः वस्त्राधोभागम्

हे-शिव अस्ति-मे तव मनस्युत्सुकता ।

हे-त्रिजगत्पालक आगच्छ-नाम मत्सान्निध्यं निमन्त्रणे

पाययं-नाम-मां कंसानि अमृतजलस्य ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये० ॥

हे-त्रिभुवनसार (सर्वभूतानां-)प्रत्यंशं-मध्ये असि

स्वमायया असि न आगच्छन् संदर्शने ।

हे-सच्चिदानन्दस्वरूप कैवल्यात्मन् वेदवाग्लभ्य

स्थानं तव (मे) हृदयस्थ पद्मषण्डम् ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये० ॥ १८० ॥

मनोरूपस्य उद्यानस्य पुष्पविकासः निर्गतः (संपन्नः)

हे-पालक अनन्तनामधेय अङ्क-(नाम पुष्पविशेषं) उपभुङ्क्ष्व ।

रागेण तव प्रेरणा-च भरद्वाजपक्षिणः सन्ति रुवन्तः

रुवन्ति शिव शिवेति विदूर्य-(पक्षिविशेषाः) च पुनः जलु-
(पक्षिविशेषाश्च) ।

श्रीनिराकारय् चिबुवनसारय्
प्रारय् पनने थारय्-बल् ॥
हे कृष्ण वामना स्वद् थव् श्वद् थव्
व्वद् थव् सतमंय् सूत्य् मनिदान् ।
सतमंय् मन् थव् सतमंय् कन् थव्
सतकिस् कुलिस् वसि आनन्द-फल् ।
श्रीनिराकारय् चिबुवनसारय्
प्रारय् पनने थारय्-बल् ॥१६॥

---

17. CITRAGUPTA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 17th Chapter is in Hindī, and is here omitted (*Vv.* 183—186).

---

18. THE GANDHARVAS' HYMN IN HONOUR OF SIVA.

बिल् तय् मादल् व्यन ग्वलाव् पंपोग्र-दस्तय् ।
पूज़ाय लागय् परमग्विवस् ग्विवनाथस् तय् ॥१८७॥
जटामुकुट जट-गङ्गा वसान् छ्यस् तय् ।
देविय देवता विष्णु ब्रह्मा छिस् दस्-बस्तय् ।
बक्कि्य बाव ज़ै-ज़ै कार् आश्यन् तस् तय् ।
बिल् तय् मादल् व्यन ग्वलाव्-पोग्र लागस् तय् ॥
दयासागर लोल-विज़याय कंरुनस् मस् तय् ।
हा पोग्रमत्यो होग्र व्वल मनि थव द्यान् छ्यस् तय् ।
अघोर् संसार् क्लेशरावान् मोरु् रोज़ि कस् तय् ।
पूज़ाय लागय् परमग्विवस् पंपोग्र-दस्तय् ॥

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वं प्रत्यालापः) भोः कृष्ण वासनां क्षुत्वीं समाधेहि शुद्धां (च) समाधेहि

बुद्धिं समाधेहि सत्येन सह संनिहिताम् ।

सत्यं-प्रत्येव मनः समाधेहि सत्यं-प्रत्येव कर्णौ समाधेहि

सत्यरूपस्य वृक्षस्य उत्पत्स्यति आनन्दात्मफलम् ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये० ॥ १६ ॥

चित्रगुप्तस्तुतिरियम् ॥ १७ ॥

अतः परं गन्धर्वाः स्तुवन्ति ॥ १८ ॥

बिल्व-पत्राणि च मादली(आरण्यतुलसी)पत्रविशेषं वनपत्रविशेषं तरुणी-पुष्पं पद्मपुष्पवृन्तानि ।

पूजायै निवेदयिष्यामि परमशिवाय श्रीमहादेवाय नाम ॥ १८७ ॥

(यस्य) जटासुकुटात् जटागङ्गा प्रवहन्ती अस्ति-तस्य नाम ।

देवाः देवताः विष्णुः ब्रह्मा (च) सन्ति-तस्मै बद्धाञ्जलयः ।

भक्त्या भावेन (च) जयजयकारः भूयात् तस्मै इति ।

बिल्वपत्राणि च मादलीपत्राणि वनपत्राणि तरुणीपुष्पाणि निवेदयिष्यामि-तस्मै नाम ॥

हे-दयासमुद्र प्रेमभक्त्या कृतस्तवाहं प्रमत्तः नाम ।

हे पुष्पपूर्णदेह[1] चेतनया आगच्छ, मनसि निधास्यामि ध्यानं स्मृतिं च ।

असारः संसारः क्षुलयन्नस्ति, स्थिरः स्थास्यति कस्य नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि परमशिवाय पद्मवृन्तानि ॥

पांरि-पांरि लगहांय् शिव शङ्कर शिवनावस् तय् ।
दर्शन च्यान्युकू कुह् स्य यकू लोल् यंचू हावस् तय् ।
तोठ्तम् शिवजी जगदीश्वर कुस् बेकस् तय् ।
पूजाय लागय् व्यन स्वलाव् पंपोग्र-दस्तय् ॥१९०॥

पंपोग्र-पादौ-सूंत्य् यितम् अस्तय् अस्तय् ।
चरनन् वन्दय् जुव् त च्यान् च्वय् वांलिजू वस् तय् ।
थिन च्यानि-सूंतिन् पोज्रु बुज्यम् नागरादस् तय् ।
पूजाय लागय् बिल् त स्वलाव् पंपोग्र-दस्तय् ॥
अमरनाथस् नीलकण्ठस् ग्रेरि लागस् तय् ।
दयाय-सूंतिन् कृष्णस् यठ् आर् थियितन् तस् तय् ।
तवय् कृष्णो अर्पन् गकू शिवनावस् तय् ।
पूजाय लागस् व्यन स्वलाव् दस्तय् दस्तय् ॥१८॥

---

19. THE SUN-GOD'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

वृग्रवासन निर्म्वन स्वन् च्य सांरिय्
लोल-पोग्र व्वह् लागय् चांरि चांरिय् ॥१९२॥
चैतन्य-लाल-माल अनहां गज्र गज्र
प्रेम-सूंत्य् कुनहांय् च्यय् नांलिय् ।
श्रीभगवान् कुख् सर्व-व्यपकांरिय्
लोल-पोग्र व्वह् लागय् चांरि चांरिय् ॥
कैलास-वासी कारान् आसिय्
आनन्द-अमृत-खांसिय् च्याव् ।

उपहारभावाय संयोजयेयं-(स्वात्मानं)-ते शिव शङ्कर शिवेति-नामधेयाय नाम।

दर्शनार्थं तव अस्ति मे इच्छा, हार्दं अतिशयेन कौतूहलं च ।

संतुष्य-नाम-मम, हे-शिव जगदीश्वर अस्मि निःसहायः नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि व्यनपत्त्राणि तरुणीपुष्पाणि पद्मवृन्तानि च ॥

पद्मकोमलपादाभ्यां आगच्छ-नाम-मे शनैः शनैः ।

चरणयोः निवेदयिष्यामि-ते प्राणं च जीवं सह हृत्कमलेन वपुषा च ।

आगमनेन त्वदीयेन अमृतमिव-जलं आविर्भवेन्मे हृदात्मवाप्याम् ।

पूजायै निवेदयिष्यामि-ते बिल्वपत्त्राणि च तरुणीपुष्पाणि पद्मवृन्तानि ॥

अमरनाथस्य नीलकण्ठस्य मूर्ध्नि निवेदयिष्यामि-तस्मै नाम ।

स्वदयालुतया भक्तं-कृष्णाख्यं प्रति कृपार्द्रता उद्भवतु-नाम तस्य हि ।

तत्कारणेनैव कृष्णाख्य-भोः (अन्यकर्तुः स्वालापः) समर्पितस्वकर्मा भव-भोः शिवनाम्नि नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि-तस्मै व्यनपत्त्राणि तरुणीपुष्पाणि वृन्तं वृन्तम् ॥ १८ ॥

सूर्यदेवकृता स्तुतिः प्रस्तूयते ॥ १९ ॥

हे-वृषभवाहन गुणातीत गुणाः ते सर्वे-एव

प्रेमपुष्पाणि अहं निवेदयिष्यामि-ते विचित्य विचित्यैव ॥ १९३ ॥

चिद्विग्रहात्ममणिमालाः आनयेयं सान्द्राः सान्द्राः

प्रेम्णा पातयेयं-नाम तवैव कण्ठे ।

श्रीमदैश्वर्यवान् असि सर्वोपकारकृत्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे-कैलासवासिन् मार्गयन्तः अभूम-वयम्,

आनन्दात्मामृतकणानि पाययं ।

स्मरन च्यानि पाफ् सांरिय् हांरिय्
लोस-पोग् व्वह् लागय् च़ांरि च़ांरिय् ॥ १९५ ॥
उमादेवी करवंत्र् पाया
त्र्यन् व्ववनन्-हंत्र् महामाया ।
सूंत्य् छ्य् त्रासवंत्र् कामि म्य खांरिय्
लोस-पोग् व्वह् लागय् च़ांरि च़ांरिय् ॥
ग्रेर् च्योनु त्रासवुनु स्वर्गापुरी
गौरी-शङ्कर कुलि रग छ्य् ।
मस्यु च्योनु प्रथ्-गास हे जटादांरिय्
लोस-पोग् व्वह् लागय् च़ांरि च़ांरिय् ॥
सूर्य-चन्द्रम छिय् त्रंकू ज़्य् च्याञ्र
हे-गुसात्र च्योनु द्यान् दांरिय्-क्यथ् ।
तारा-मंडलस् ग्रव्-वेदांरिय्
लोस-पोग् व्वह् लागय् च़ांरि च़ांरिय् ॥
त्रांमु कुय् त्रंगुन्, त तरफ् दह् कन् छिय्
मन् कुय् सावदान् वल्यन् थठ् ।
दख-निग्र स्वकलाव् वाल् पाप-वांरिय्
लोस-पोग् व्वह् लागय् च़ांरि च़ांरिय् ॥
त्राकाग्र् नाफ् तथ् पृथिवी खोर् छिय्
वानी च्यात्र्य् वीद् च़ोर् छिय् ।
थड् छ्य् समुद्र् कुख् निराहांरिय्
लोस-पोग् व्वह् लागय् च़ांरि च़ांरिय् ॥ २०० ॥

स्मरणेन तव पापानि सर्वाणि परित्यक्तानि (अस्माभिः)

प्रेमपुष्पाणि० ॥ १९५ ॥

उमादेवी कुर्वन्ती पालनां

त्रयाणां भुवनानां महामाया ।

(सा) सहचरी अस्ति-ते भवन्ती, अपनेष्यति मम दुर्गतिम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

शिरः तव वर्तमानं (अस्ति) द्युलोकम्

हे-गौरीशङ्कर, वृक्षाः सिराः सन्ति-ते ।

केशसमूहः तव सर्वतृणानि हे-जटाधारिन्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

सूर्याचन्द्रमसौ स्तः नेत्रयोः हृयं तव

हे-साधो तव ध्यानं धृत्वा ।

नक्षत्रमण्डलस्य रात्रिजागरणं (नियतम्)

प्रेमपुष्पाणि० ॥

आस्यं अस्ति-ते अग्निः, पुनः दिशः दश कर्णौ स्तस्ते

मनः अस्ति-ते समाहितं भक्तान् प्रति ।

दुःखात् उन्मोचय-नः अवतारय पापभारान्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

आकाशः नाभिः, पुनः पृथिवी पादौ स्तस्ते

वाणी तवैव वेदाः चत्वारः सन्ति ।

कुक्षिः अस्ति-ते समुद्रः, (तथापि) असि-त्वं निराहार-एव

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २०० ॥

आसवुनु च्य् कुख् वैकुंठ-नायख्
मक् च्यात्र इन्द्राज़ देवता ह्यथ् ।
पान कुख् त्यांगी पान व्यवहारिय्
लोल-पोश् व्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
बन्द् च्यानि आसवंनि क्रह् त बालंय्
हे बूलबालय् कर् रत्तपाल् ।
मार्यनिय् ज़ीवन् कर् च्रह् व्यत्र् यारिय्
लोल-पोश् व्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
हे महास्वख, स्वख च्यान्युकु वन क्याह्
साम-बंदि सूंर्य ज़न् क्रिय् यख्-ज्याह् ।
च़ख् क्षय् प्रलय् हे काल-संहारिय्
लोल-पोश् व्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
अविनाश न्यथ् कुख् लसवुनु वसवुनु
ज़गतुकु कल्यान् असंतुय् च्योनु ।
ज़य शिव ओंकार हे निराकारिय्
लोल-पोश् व्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
तोठान् कुख् च्य् स्वद्न् मादन्
पंपोश-पादन् वन्दयो पान् ।
गङ्गामाता कल पंठि च्य जारिय्
लोल-पोश् व्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥ २०५ ॥
क़ारवंनि त गारवंनि च्यय् क्रिय् सारिय्
व्यङ्गलन् त क्रहन् काफन् मञ्ज् ।

भवन् त्वमेव असि वैकुण्ठनायकः

भुजो तव इन्द्रराजः देवताभिः सह ।

स्वयं असि विरक्तः स्वयं व्यवहारकृत्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

बन्धवः तव वर्तमानाः पर्वताः च शिखरिणः

हे साधुवत्सल कुरु पालनाम् ।

सर्वेषामेव जीवानां कुरु त्वं अधुना साह्यम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे महासुख मुखस्य तव वक्ष्यामि किम्

सहस्रशः सूर्याः इव सन्ति-ते एकत्रैव ।

अन्युः अस्ति-ते प्रलयकालः, हे कालसंहारकृत्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे-विनाशरहित नित्यं असि जीवन् निवसन्

जगतः कल्याणरूपं स्मितं तव ।

जय शिव ओंकाररूप, हे निराकार

प्रेमपुष्पाणि० ॥

तुष्यन् असि त्वमेव सिद्धानां साधूनाम्

पद्मपादयोः उपहारीकुर्य्यां-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ।

श्रीगङ्गा मस्तकोपरि तव प्रवहन्ती

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २०५ ॥

अन्विष्यन्तः च विचयन्तः त्वामेव सन्ति सर्वे-एव

अरण्यानां च पर्वतानां अटवीनां मध्ये ।

जोगो त संन्यासी ब्रह्मचारिय्
लोल-पोग्र् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
लोल-सूत्य् चीर खण्ड थालाह् बरयो
अर्पन् करयो मोहय् पान् ।
प्रयमच्यन् बरञन् मुचराव् तारिय्
लोल-पोग्र् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
महादेव सर्वदेव बूञन् रनयो
अनयो च्यय् निग्र कर्त आहार् ।
आर् थियितनय् त कुख् महाविचारिद
लोल-पोग्र् ब्वह् लागय् चारि चारि॰ ॥
पुनिम् त मावसि आर्ती परयो
पार्थिव-पूजा करयो ब्वह् ।
स्वकी-दिववनि हे गङ्गादारिय्
लोल-पोग्र् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
करिय् गोख् प्रजापतस् थ्यठ् कूदय्
श्रीहर-नाथो कूद-निग्र रछ् ।
बुञ च्यय् देवन् सय् बेमारिय्
लोल-पोग्र् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥ २१० ॥
ब्रह्मा च्योनुय् रूफ् लगू खरने
कर्पूरगौरम् लगू परने ।
खवन् ति देवता गैय् लारि लारिय्
लोल-पोग्र् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥

योगिनः च संन्यासिनः ब्रह्मचारिणः

प्रेमपुष्पाणि० ॥

प्रेम्णा क्षीरस्य सिताभिश्रितस्य पात्रीं समापूरयेयं-ते-भोः

समर्पितं कुर्यां-ते-भोः सर्वमेव देहं (च) ।

प्रेमरूपाणां द्वाराणां उद्घाटय अर्गलानि

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे-महादेव सर्वेषां-देव भोजनं पचयामि-त्वदर्थं-भोः

आनयिष्यामि-भोः तवैव समीपं कुरु-नाम आहारम् ।

दया समागच्छतु-नाम-ते, असि हि महाविचारवान्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

पूर्णिमायां तथा अमावस्यायां करुणाक्रन्दस्तुतिं पठिष्यामि-ते-भोः

पार्थिवलिङ्गपूजां कुर्यां-ते-भोः अहम् ।

मुक्तिप्रदानशील हे गङ्गाधर

प्रेमपुष्पाणि० ॥

कृतवान् असि दक्षप्रजापतिं प्रति क्रोधम्

हे-श्रीहरस्वामिन् क्रोधात् रक्ष (अस्मान्) ।

अधुनापि अस्ति-त्वत्तः देवानां सैव (महाभीत्या) अनारोग्यता

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २१० ॥

ब्रह्मा तवैव रूपं लग्नः (प्रवृत्तः)-अस्ति स्मरणाय

कर्पूरगौरमित्यादिध्यानमन्त्रं समासक्तः पठितुम् ।

भित्तिषु देवाः अपि गताः संयुज्य संस्तुतिम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

पूरन् सर्वव्यापख् कुख् आसवुनु
सार्यनिय् वासवुनु हृदयस् मञ्जु ।
राज़ी आस्त अस्य कास्त लाच्चारिय्
लोल-पोग्र व्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
गङ्गा त जमुना गंजिगाह् छ्यह् करान्
ब्रह्मा त विष्णु स्वरान् छिह् द्यान् ।
इन्द्राज़ दर्मराज़ देंव् ह्यथ् सारिय्
लोल-पोग्र व्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
नन्दिराज़ ब्रोंठ् ब्रोंठ् क्रीरू ह्यथ् दोरन्
तमन्द्यन् ज़ोरन् वाति न काँह् ।
[तमन्दि नाव-सूंत्य् राख्यस् म्य मारिय्
लोल-पोग्र व्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
कृष्ण कुम् राथ-द्यन् करवुनु ज़ारिय्
कास्तम् संकठ् त नादारिय् ।]*
महादेव स्वामियो लगय् पारि-पारिय्
लोल-पोग्र व्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥२१५॥१९॥

---

20. THE MOON-GOD'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 20th Chapter is in Hindī, and is here omitted (Vv. 216—223).

---

21. THE JOINT HYMN OF LAKṢMĪ AND SARASVATĪ IN HONOUR OF ŚIVA.

स्वव-लाडन् सारिय् च्य छियो
शिवजीयो व्यंयनय् ज़य् ॥ २०४ ॥

---

* The passage enclosed in brackets is wanting in the best MSS.

पूर्णः सर्वव्यापकः अपि वर्तमानः

सर्वेषामेव दीप्यमानः हृदयस्य मध्ये ।

प्रसन्नः भूयाः-नाम, (वीजयन्त्यौ) स्तः अस्माकं अपनय-नाम दारिद्र्यम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

गङ्गा अपि यमुना चामरं कुर्वन्त्यौ

ब्रह्मा विष्णुः च चिन्तयन् स्तः ध्यानम् ।

इन्द्रराजः धर्मराजः (च) देवैः सह सर्वैः

प्रेमपुष्पाणि० ॥

नन्दिगणः पुरः पुरस्तात् वेत्रं गृहीत्वा धावन्नस्ति

तस्य वीर्याणि प्राप्नुवति-पारं न कश्चित् (नोपमिमीते) ।

तस्य नामस्मरणमात्रेण पापात्मरात्तसाः मया मारिताः

प्रेमपुष्पाणि० ॥

कृष्णाख्यः (ग्रन्थकृतः स्वाकूतं) अस्ति रात्रिन्दिवं कुर्वन् दैन्यविच्छभीः

अपनय-नाम-मे संकटं च (ज्ञानस्य) दारिद्र्यम् ।

हे-नित्यकल्याणरूप स्वामिन् संगंस्यामि-ते उपहारभावाय

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २१५ ॥ १९ ॥

चन्द्रमसः स्तुतिं प्रस्तौति ॥ २० ॥

लक्ष्मीसरस्वत्यौ युगपत्स्तुवतः ॥ २१ ॥

शुभलक्षणानि सर्वाण्येव तव सन्ति-भोः

हे-शिवस्वामिन् भूयात्तव जयः ॥ २२४ ॥

निर्मल रूफ़ क़ारानि छियो
तनि च्याऊ-हन्दु वनयो क्याह् ।
मन्दक्षाववऊ क्षम्मवऊ छियो
शिवजीयो व्यय्यनय् ज़य् ॥ १२५ ॥

स्वप्रकाशपरमानन्दय्
वन्दय् व्यय् ज़ुव् तय् ज्यान् ।
वन्दहाय् थिय् दपहाम् तियो
शिवजीयो व्यय्यनय् ज़य् ॥

मायाय वंजनम् व्यह् ज़ालय्
अर्पन् कर वालय् पान् ।
स्वकलाविय् नाव् च्योन् नियो
शिवजीयो व्यय्यनय् ज़य् ॥

ज़न्म ज़न्मय् दारनाय दारय्
शिवचरनन् हन्दु श्रव द्यान् ।
द्यान् दारिथ् रतु फल म्य दियो
शिवजीयो व्यय्यनय् ज़य् ॥

अरे* हो माधो घेरा बनावो
सब गावो शिव-लीला ।
मत्संग-सूत्य् शिवनाथ् थियो
शिवजीयो व्यय्यनय् ज़य् ॥

ममताय-रंतु मन् बान्दो
ममता-को आँधी-में ।

* From here to the end of the chapter, the language is a mixture of Hindī and Kāshmīrī.

निर्मलं रूपं विचिन्वन्तः सन्ते-भोः

मूर्तेः तव वक्ष्यामि-नाम किम् ।

(या मूर्तिः)-हृदयन्ती विकसन्तीं मालतीम्

हे-शिव० ॥ २२५ ॥

हे स्वप्रकाशात्मपरमानन्दस्वरूप

उपहारीकुर्यां-ते अहं प्राणं अपि जीवात्मानम् ।

उपहारीकुर्यां-ते यदेव कथयेः-मां तदेव-भोः

हे-शिव० ॥

मोहमायया आवृता-तयाहं अहं जालेन (इव)

समर्पयेयं-त्वयि बाल्ये-एव स्वात्मानम् ।

उन्मोच्य नामस्मरणं त्वदीयं नेष्यति-(नः)-भोः

हे-शिव० ॥

जन्मनि जन्मनि धारणया धारयिष्यामि

शिवचरणयोः शुभदं ध्यानम् ।

ध्यानं धृत्वा शुभं फलं मे दास्यति-भोः

हे-शिव० ॥

अङ्ग भोः साधवः पर्यावृतस्थितिकां-सभां संपादयत

सर्वे गायत शिवचरितस्तुतिम् ।

सत्संगेन (ज्ञानकीर्तिचर्चया) श्रीशिवः आगमिष्यति-भोः

हे-शिव० ॥

समतया-रहितं मनः कारावद्धं (इव)

ममतात्मनि ग्रन्थताभिखे ।

छोड-कर-के लियो लियो
शिवजीयो व्यय्यनय् ज़य् ॥ २२० ॥
सब भोजन भोगाँ खावो
हस-हस-कर आवो जी ।
प्रेम-ठंडाइ पानख् पियो
शिवजीयो व्यय्यनय् ज़य् ॥
कृष्ण्-जी है तेरा दास्य्
संन्यास्य् निश्कल् कर् ।
च्यांञ् बक्थ्य् तस् बड्डू ज़ियो
शिवजीयो व्यय्यनय् ज़य् ॥ २२१ ॥

---

22. HYMN OF THE PLANET MARS IN HONOUR OF ŚIVA.

परंब्रह्म परमशङ्करो
ज़गदीश्वरो व्यय्यनय् ज़य् ।
हर हर हर हर गङ्गाधरो
ज़गदीश्वरो व्यय्यनय् ज़य् ॥ २२२ ॥
महारुद्र महादेव परमेश्वरो
दयावान अनन्तवान् छुख् भगवान् ।
सदाशिव शिवनाथ दयाकरो
ज़गदीश्वरो व्यय्यनय् ज़य् ॥
परमात्म नीलकण्ठ जटाधरो
हनि-हनि वन्दयो पनुनुय् पान ।

(तस्मात्)-उन्मोच्य नयतु-भवान् नयतु-भवान्

हे-शिव० ॥ २३० ॥

सर्वं भोजनं यावद्भोगान् भुङ्क्ष्व

हसित्वा हसित्वा आगच्छ-भोः नाथ।

प्रेमात्मभङ्गादिरसं पानीयं पिब

हे-शिव० ॥

(ग्रन्थकृतः स्वालापः) कृष्णाख्यो ऽस्ति तव दास-एव

संन्यासिनं-एव निर्वासनं (तं)-कुरु।

तव भक्तिरेव (अस्ति) तस्य महान् लाभो-भोः

हे-शिव० ॥ २१ ॥

भौमग्रहः स्तौति ॥ २२ ॥

हे-परंब्रह्मन् परमकल्याणकर-भोः

जगदीश्वर-भोः भूयात्तव जयः।

पापहर दुःखहर अनिष्टहर विघ्नहर गङ्गाधर-भोः

जगदीश्वर-भोः भूयात्तव जयः ॥ २३३ ॥

हे-अहासद् महादेव परमेश्वर-भोः

हे-दयावन् अन्तरहितः असि-त्वं ऐश्वर्यवान्।

नित्यकल्याणरूप शिवस्वामिन् दयाकृत्-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥

हे-परमात्मन् नीलकण्ठ जटाधर-भोः

प्रत्यंशं उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः त्वं आत्मानम्।

हर कास्त सारिय् अस्य अरमरो
ज़गदीश्वरो व्वय्यनय् ज़य् ॥ २३५ ॥
विष्णुरूप कृष्णजी वस्मादरो
च्यानि व्वपकार च्योनु दारिहे द्यान् ।
मर्तचू वथ् ह्याव् हे मद्खरो
ज़गदीश्वरो व्वय्यनय् ज़य् ॥ २१ ॥

---

23. HYMN OF THE PLANET MERCURY IN HONOUR OF ŚIVA.

परमात्म पान कुख् मन् तय् प्रान्
चिन्ताय होग्र बोज़् वामनाय मान् ।
चय-म्वन मस्तु कुख् श्रीभगवान्
सदाग्निव खामियो वन्दयो पान् ॥ २३० ॥
खख-म्वख कास्तम् पापचू द्यान्
स्वब-दर्शनुकुय् कुम् अर्मान् ।
पद्मपाद सन्त-साद कुख् दयावान्
सदाग्निव कर्तम् पारीज़ान् ॥
प्रथमचू नदियाह् पकवज़्र द्यान्
स्वद् वामनाय-सूत्य् करम् कलवान् ।
तमि मञ्ज द्यान-पाज़ि-सूत्य् कर आन्
सदाग्निव खामियो वन्दयो पान् ॥
खदि-वोज़ु पंडियाह् व्यहान् ओसु वान्
वाजकव् करूहम् च्यय-सूत्य् ज़ान् ।

हे-हर अपनय-नाम सर्वान् अस्माकं व्याधीन्-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥ २३५ ॥

(हे) विष्णुरूप कृष्णाख्यः (अन्यकृत्) भस्मानुलिप्तगात्र-भोः

तव उपकारेण (अनुग्रहेण) धारयेत् (ते) ध्यानम् ।

सत्स्वरूपस्य मार्गं प्रदर्शय (तस्मै मे) हे सद्गुरो-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥ २१ ॥

बुधः स्तौति ॥ २३ ॥

हे-परमात्मन् स्वयं असि-त्वं मनोरूपः च प्राणरूपः

चिन्ताः चेतनया (समाधानेन) शृणु वासनया सह ।

त्रैगुण्येन सहितः असि-त्वं श्रीभगवान्

हे-सदाशिव नाथ-भोः उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ॥ २३७ ॥

अकस्मात् अपनय-नाम-मे पापोत्थां हानिम्

भवच्चक्षुभदर्शनस्य अस्ति-मे अत्यौत्सुक्यम् ।

(हे) कमलचरण सतां-साधो असि-त्वं दयावान्

हे-सदाशिव कुरु-मे स्वपरिज्ञानम् ॥

भवत्प्रेमरूपा नदी (यास्ति) प्रवहन्ती शोभना

शुद्धया वासनया कुर्यां-यस्याः मलापहरणायालोड्य-शोधनाम् ।

तस्याः मध्यात् ध्यानजलेन करिष्यामि स्नानम्

हे-सदाशिव स्वामिन्-भोः उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ॥

सुदर्शनाख्यवणिग्वृत्तिः ब्राह्मणजातिः तिष्ठन् आसीत् आपणे-व्यवहरन्

बालकैः-कैश्चित् कृता-तैस्तस्य त्वया-सह (परिचय-)च्छलिः ।

तिथय्-पॉठि द्यान-मज़ द्दावतम् म्य पान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥ २४० ॥
संसारस्-मज़ कुस् नादान्
मन-तन-किनि छ्यम्-न ईश्वर-ज़ान् ।
ज़्यवि-किनि कुस् च्यॉन्ज़् गौथ् ग्यवान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥
शिवकर्मी कुस् कृष्ण-राज़्दान्
शिवजिय मन दारह्यांय् च्योनु द्यान् ।
श्रवलख्यन प्रथ्-ग्राय च्योनु थान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥ २४१ ॥

---

24. HYMN OF THE PLANET JUPITER IN HONOUR OF ŚIVA.

कुस् कस् ज्यये कुस् कस् मरे
छ्यरा कुह् थ्याह् श्रीहर-नाव् ।
कुस् कस् देवस् पूज़ा करे
छ्यरा कुह् थ्याह् श्रीहर-नाव् ॥ २४२ ॥
संसार् कुह् कमिस् ऊमिस् त दमिस्
अमिचु गाँगल् छ्यह् अविद्या ।
दथ् भ्रम-दीग्रस् मज़ कुस् दरे
छ्यरा कुह् थ्याह् श्रीहर-नाव् ॥
कुस् मादसंगुकु संवाद् बूज़िथ्
विहिथ् मतच शिकार्य-क्यथ् ।

तत्प्रकारेण ध्यानमध्ये प्रदर्शय-नाम-मे मे स्वं-रूपम्

हे-सदाशिव० ॥ २४० ॥

संसारस्य-मध्ये अस्मि मूर्खः

मनसा-तन्वा (च) अस्ति-मे न ईश्वर-ज्ञानम् ।

जिह्वया* अस्मि भवतः कीर्तिं गायन्

हे-सदाशिव० ॥

कुलपरम्परया शिवतन्त्रकर्माख्यकर्मोपासकः अस्मि कृष्णाख्यः (ग्रन्थकृत्)
राजदानकुलोत्पन्नः

हे-शिवनाथ मनसा धारयेयं तव ध्यानम् ।

हे-शुभलक्षण प्रतिस्थानं (स्थाने स्थाने) तव स्थानम्

हे-सदाशिव० ॥ २३ ॥

अथेयं बृहस्पतिस्तुतिः ॥ २४ ॥

कः कस्मात् जनिष्यते, कः कस्य मरिष्यति

केवलं अस्ति स्थिरं श्रीहरनाम(स्मरणम्) ।

कः कस्य देवस्य पूजां करिष्यति

केवलं अस्ति स्थिरं श्रीहरनाम ॥ २४३ ॥

संसारः अस्ति कस्य, अमुष्य, अस्य च,

अस्य (संभवस्य) प्रबूहना अस्ति अविद्या

अस्य शान्तिस्थानस्य मध्ये कः स्थिरीभविष्यति

केवलं० ॥

कः सत्समागमस्य संवादालापं श्रुत्वा

उपविश्य सत्यात्मिकायां नावि ।

---

* केवलं जिह्वया, न तु मनःसमाधिनेत्यर्थः ॥

असार-सरम् अपोरु तरे
ह्यरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ॥ २४५ ॥
आकाश्नि पाताल्नि पूरब पक्छिमि
दक्छिनि खोवरि नज़दीख् दूरु ।
परमश्नि ज्ञानुन् सुह् गरि गरे
ह्यरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ।
सुय् मुच़रावे ज्ञान-दर्वाज़
सुय् करनाववुनु कुह् राज़-योग् ।
तमन्दि रंस्तु कुस् अच़ि स्वक्त-स्वरे
ह्यरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ॥
सुय् शिवशंकर् कुह् सद्गर् आसवुनु
ज्ञान-सूत्य् वासवुनु हंटयस् मज़ू ।
तमन्दि रंस्तु कुस् शिव-शास्त्र परे
ह्यरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ॥
हे छ्यो सत्संग् हग्याँ च़ुह् कर्
प्रकाश-रूपुकु स्वरुन् ज्ञान् ।
सय् अय् वोज़ख् कुस् कम् स्वरे
ह्यरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ॥ २४ ॥

असारसरसः (संसारात्मनः) पारं तरिष्यति

केवलं० ॥ २४५ ॥

आकाशे, पाताले, पूर्वदिशि, पश्चिमदिशि,

दक्षिणे, वामे, समीपे, दूरे ।

परमशिवं जानीहि-तं (समाधानेन) तं प्रतिक्षणम्

केवलं० ॥

स-एव उद्घाटयिष्यति ज्ञानकपाटम्

स-एव कारयन्नस्ति राजयोगम् ।

तेन विना कः प्रवेक्ष्यति मुक्ताभूषितवसतिं (मुक्तिस्थानं च)

केवलं० ॥

स-एव शिवशङ्करः अस्ति सद्गुरुरूपः वर्तमानः

ध्यानेन दीप्यमानः हृदयस्य मध्ये ।

तेन (तदनुग्रहेण) विना कः शिवशास्त्राणि अधीष्यते

केवलं० ॥

भोः कृष्णाख्य* सत्सङ्गं अङ्ग त्वं कुरु

प्रकाशात्मनः (शिवस्य) स्मर ध्यानम् ।

सत्यं यदि श्रोष्यसि कः कं स्मरिष्यति

केवलं० ॥ २४ ॥

---

* ग्रन्थकर्तः स्वं प्रत्यालापः ।

25. HYMN OF THE PLANET VENUS IN HONOUR OF ŚIVA.

वन्द् कर्नम् व्वह् बाग्र, ज़गतच वाल-वाग्र ।
म्वकलय् च्वज़ आग्र, शिवनाथ अविनाग्र ॥ २५० ॥
बाव-सूत्य् निग्र थिमयो, हरम्वख वंनि दिमयो ।
मोह-गटि-हन्दि गाग्र, शिवनाथ अविनाग्र ॥
कैलास-क्वह क़ारथ्, दारनाय द्यान दारथ् ।
सथ्-चित्-आकाग्र, शिवनाथ अविनाग्र ॥
तार् दिम् मोह-वावम्, मायाय-दंरियावम् ।
कड् दख-नावि पाग्र, शिवनाथ अविनाग्र ॥
संसारकि सरय् व्वह्, हर-नाव-सूत्य् तरय् व्वह् ।
काम् संकठ् चित्प्रकाग्र, शिवनाथ अविनाग्र ॥
ज़प-ग्रबनम-दारे, पपि ब्योलु तप-वार्य ।
कांह् फालु गक़ि न ह्याग्र, शिवनाथ अविनाग्र ॥ २५५ ॥
हे भोलानाथ सादय्, आवाहन-नादय् ।
माज़ बोज़् ग्रुरि-वाग्र, शिवनाथ अविनाग्र ॥
क्षमाम् आँफ् च्वज़्य्, वखचुख पाफ् प्रानिय् ।
ग्रापन् कर्त नाग्र, शिवनाथ अविनाग्र ॥ २५ ॥

शुक्रस्तुतिः ॥ २५ ॥

बद्धः कृतस्तेनाहं अहं पक्षिविशेषः,* जगतः जालविशेषेण ।

उन्मुक्तो-भवेयं-नाम तव आशया, हे-शिवनाथ विनाशरहित ॥ २५० ॥

भावनया समीपे आगच्छेयं-तव, हरमुखाख्ये-क्षेत्रगिरौ अन्वेषणानि विधास्यामि-ते ।

मोहतामिस्रस्य-मध्ये प्रकाशस्वरूप, हे शिवनाथ० ॥

कैलासगिरौ मृगयेयं-त्वाम्, धारणया ध्यानेन धारयिष्यामि-त्वाम् ।

हे-सच्चिदाकाशरूप, हे-शिवनाथ० ॥

तारं देहि-मे मोहवात्याव्यायामम्, मायात्मनद्याम् ।

निष्कासय दुःखनौकायाः खण्डानि (खण्डशो विभेदय तां), हे-शिवनाथ० ॥

संसारात्मनः सरसः-एव अहम्, हरेतिनामस्मरणेन उत्तीर्णो-भवेयं अहम् ।

अपनय संकटं हे-चित्प्रकाश, हे-शिवनाथ० ॥

भवज्जपात्मतुषारजलधारया, पक्वं-भविष्यति बीजं तपोरूपवाटिकायाः ।

किंचनापि बीजफलं संप्राप्स्यति न तुच्छताम्, हे-शिवनाथ० ॥ २५५ ॥

हे सत्साधुनाथ साधो, विहितावाहननादेन ।

अस्माकं शृणु बालभाषणानि, हे-शिवनाथ० ॥

कृपाख्यस्य (मे) आशावाहुल्यं तवैव, क्षमस्व-तानि पापानि पुरातनानि ।

(भाविनां) शापानां (पापानां च) कुरु-नाम नाशम्, हे-शिवनाथ० ॥ २५ ॥

---

* श्येनगृध्रादिघातो पक्षिविशेषः 'बाज' इत्युच्यते 'बहरू' इति नामान्तरः । तत्समानशौर्यो ऽयमहमित्यर्थः ।

26. HYMN OF THE PLANET SATURN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 26th Chapter is in Hindi and is here omitted (vv. 258—265).

27. NĀRADA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

नालि ह्यय् कपाल-माल ग्रम्भो
माल व्वल चिज़गत्याल ग्रम्भो ॥ २६६ ॥
प्रयम-जंगलस् तपकिय् कुलि
आसन-ग्रव्नम नियम-पोग्र् फ्लालि ।
ध्यान-हरनस् दिम क़ाल ग्रम्भो
माल व्वल चिज़गत्याल ग्रम्भो ॥
अविद्याय मोगस् य्यलि गक्वि नाग्
दारनाय वाव नेरि नंनु आकाग् ।
च्यथ् वुज़मलि मुह् ज़ाल ग्रम्भो
माल व्वल चिज़गत्याल ग्रम्भो ॥
मन्तोग्र पोग्रवार्य करयो क्राव्
ग्रम दम यम नियम सूतिन् क्राव् ।
काम् क्रोद् लूब् मुह् गाल ग्रम्भो
माल व्वल चिज़गत्याल ग्रम्भो ॥
सूरमति माद-मन्त मज्यासय्
हृदयावासी कैलासय् ।
भोलानाथ बूल-बाल ग्रम्भो
माल व्वल चिज़गत्याल ग्रम्भो ॥ २७० ॥
परमशिव पान कुख् प्रथ्-ग्राय
अन्तर्ध्यान मञ्जु मायाय ।

श्रनैश्वरकृता स्तुतिरियम् ॥ २६ ॥

नारदर्षिः स्तौति ॥ २७ ॥

वैकक्षकरूपेण सन्ति-ते कपालमालाः हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ हे-त्रिजगत्पालक शम्भो ॥ २६६ ॥

प्रेमात्मारण्ये तपोरूपाः वृक्षाः

(तेषु) योगासनतुषारजलकणैः नियमपुष्पाणि प्रफुल्लानि ।

ध्यानरूपस्य मृगस्य दास्यामि (दापयिष्यामि तत्र) प्लुतानि हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

अविद्यात्मनः मेघजालस्य यदा संपत्स्यति नाशः

धारणात्मना वायुना निर्गमिष्यति प्रकाशं (निर्मलीभविष्यति) आकाशः ।

चैतन्यरूपया विद्युता मोहं दाहयिष्यामि शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

संतोषात्मिकायां पुष्पवाटिकायां कुर्यां-नाम फलोपभोगम्

शमेन दमेन यमेन नियमेन संयुक्तं उपभुङ्क्ष्व(त्वमपि तत्) ।

कामं क्रोधं लोभं मोहं हनिष्यामि शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

हे-भस्मोद्धूलिताङ्ग साधूनामपि-साधो संन्यासिन्

हृदन्तर्यामिन् कैलासवासिन् ।

मज्जनस्वामिन् सत्स्वभाव कल्याणप्रभव

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥ २७० ॥

हे-परमकल्याणरूप स्वयं असि प्रतिष्ठानं (स्थितः)

तिरोहितात्मा मध्ये मायायाः ।

च्योनु दूर्यर् क्यथ च़ाल ग्रम्भो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रम्भो ॥
ग्रिव द्यान् दारिथ् करयो त्याग्
अमरनाथ मन-किनि ह्यमयो ज़ाग् ।
बाल क्राडथ् बाल-बाल ग्रम्भो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रम्भो ॥
सच्चिदानन्द च्योनु दारिथ् द्यान्
पूज़ाय-बापथ् मन सविदान् ।
जंगलन्-हन्दि पोग् वाल ग्रम्भो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रम्भो ॥
परमानन्द पान क्रुख् सथ्-च्यथ्
च्याञ्य् आसिनम् न्यथ् स्मरथ् ।
नख क्रुख् त मो दिम् डाल ग्रम्भो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रम्भो ॥
निर्म्बन् निश्कल् निश्कामय्
दारनाथ दारहाथ् सुब-ग्रामय् ।
रटथो लोल-सूत्य् नाल ग्रम्भो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रम्भो ॥ २७५ ॥
साम-वेद् गयवथो प्रयम-साज़य्
रोज़तम् त बोज़तम् आवाज़य् ।
मारथो लोलज़ ताल ग्रम्भो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रम्भो ॥

तव दूरस्थितिं कथं सोढास्मि शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

हे-शिव (ते) ध्यानं धृत्वा कुर्यां-ते (सर्वस्य वासनादेः) त्यागम्

हे-अमरनाथ मनसा गृह्णीयां-त्वदर्थं जागराम् ।

हे-बालस्वरूप मार्गयेयं-त्वां प्रतिपर्वतं शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

हे-सच्चिदानन्दरूप तव धृत्वा ध्यानम्

पूजार्थं मनसा समाहितेन ।

अरण्यानां पुष्पाणि विचित्य-अवतारयिष्यामि (संग्रहीष्यामि) हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

हे-परमानन्दरूप स्वयं असि सच्चिद्रूपः

तवैव भूयान्मे नित्यं स्मृतिः ।

समीपे तु असि मा देहि (विधेहि) उपेक्षणानि हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

गुणातीतः निरपेक्षः निष्कामश्च (भूत्वा)

धारणया धारयेयं-त्वां प्रातः-सायम् ।

गृह्णीयां-त्वां प्रेम्णा आलिङ्गनेन हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥ २७५ ॥

सामवेदं गास्यामि-ते प्रेमात्मवाद्येन

तिष्ठ-नाम-मत्संनिधौ तथा शृणु-नाम-मे सत्स्वरान् ।

आहन्यां-ते प्रेमरूपान् तालान् हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

दख-संसाराह् अपञ्युकु फन्द्
ज़ल्रि-सन्दि पाठिन् गोसय् बन्द् ।
म्वकलाव्तम् म्य अमि ज़ाल ग्रभो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रभो ॥
संकलफ् लूरान् कुम् द्यानम्
पोशान् कुसन पननिम् पानस् ।
कम्-सूत्य् कर जंजाल् ग्रभो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रभो ॥
द्यान-दारनाय निश गोसय् दूर्
ल्वकच्यार् सूरिथ् चलुम् ज़न् चूर् ।
कंतु-त-कोर् वात दमि हाल ग्रभो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रभो ॥
नर्द-पच्य संसार-बीद् ज़ानुन्
गरुमंतु चरुंगवाह् देह् मानुन् ।
मार् शिव-ग्रक्ति-दुखाल ग्रभो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रभो ॥ २८० ॥
समदृष्टि-सूतिन् खख् तय् दख्
आसुनु त आसन् ज़ानुन् अख् ।
बुर्ज़-ज्याम ज़ान् जोरि-ग्राल ग्रभो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रभो ॥
मनकिस् ऐनम् कामतम् खय्
पान कुख् सैकल् करवुनु दय् ।

दुःखपूर्णः-संसारः (अस्ति) असत्यस्य कुलभूतः

(यत्र) ऊर्णनाभस्य प्रकारेण गतोऽहं-भो बन्धम् ।

उन्मोचय-नाम-मां मां अस्मात् जालात् हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

दुर्वासना भिन्दन्ती अस्ति-मे समाधिम्

पर्याप्नुवन् अस्ति-न स्वस्यात्मनः (स्वदेहेऽपि नालंभविष्णुः) ।

(तत्) केन-सह करिष्यामि कोलाहलं (संख्यं) हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

ध्यानधारणायाः सकाशात् गतोऽहं दूरम्

(सामर्थ्यसंपन्नं तु) बाल्यं अवसाय चलितं-मे इव चोरः ।

कस्मिन्-च-कुत्र (देशे) प्राप्स्यामि अनेन व्यवहारेण हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

शारिफले (इव) संसारे-ह्येतात्मज्ञानं ज्ञातव्यम्

(तत्र) घट्टितः अक्षः (इव) देहाभिमानः मन्तव्यः ।

(तत्) आघातय शिवशक्तिरूपेण (तदैक्यस्वात्माभिन्नज्ञानदानेन)

[अक्षहृदयगतदुखालाख्यैकैकाङ्कपातनेन हे शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥ २८० ॥

समदृष्ट्या-हेतुभूतया सुखं दुःखं च

संभूमि स्थितिश्च ज्ञातव्यं-तत् एकरूपमेव ।

भूर्जमयवस्त्राणि जानीयां विशिष्टकौशेयवस्त्रयुग्मकं हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

मनोरूपस्य दर्पणस्य अपनय-नाम-मे कलङ्कम्

स्वयं असि तन्मार्जनां कुर्वन् ईश्वरः ।

च्यानि रंस्तु कति संवाल ग्रभो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रभो ॥
च्यतमो ठंडाद् थितमो यूरि
दितमो दर्गुन् नितमो ठूरि ।
ख्यतमो चौर-खंड-थाल् ग्रभो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रभो ॥
ज़गतम् सारिमंय् करिथ् संहार्
रोज़ख् पानय् श्री-निराकार् ।
परमात्म हे श्री-ग्रकाल ग्रभो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रभो ॥
ग्रन्तःकर्म-किनि करतम् ज़ान्
ज़ाहिर् पाठि ग्रूच्रावय् पान् ।
सारिय् व्रथ् च्यानि पाल ग्रभो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रभो ॥ २८५ ॥
मद्मवर च्यय् रंस्तुय् वन कस्
म्य ति च्यावतम् परमार्थुकु रम् ।
ग्रथम्-क्यथ् छुम् दक़ि-प्याल ग्रभो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रभो ॥
शिवनाथ छ्णाम् म्य पालना कर्
मरन-विज़ि फोर्यम् द्यव हर हर् ।
च्लनम् कालज़ ज़ाल ग्रभो
साल व्वल चिज़गत्याल ग्रभो ॥ २७ ॥

त्वया विना कुत्र संस्कृतो-भविष्यामि हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

पिब-नाम-मे (मन्निवेदितं) भङ्गादि-रसम्, आगच्छ-नाम-मे इहैव

वेहि-नाम-मे दर्शनम्, नय-नाम-मां तत्रैव (स्वसमीपे) ।

भुङ्क्ष्व-नाम-मे सितोपस्कृतपायसपूर्णपात्रीं हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

जगतीं सर्वामेव कृत्वा संहृताम्

स्थास्यसि स्वयमेव श्रीमान्निराकारः ।

हे-परमात्मन् हे श्रीमदनन्त शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

आन्तरेण-कर्मणा (निर्विकल्पसमाधिना) कुरु-नाम-मे स्वज्ञानम्

(यथा) बाह्येन प्रकारेण (प्रत्यक्षं) शोधयिष्यामि देहम् ।

(यथा च) सर्वाण्येव व्रतानि तव पालयेयं शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥ २८५ ॥

हे-सद्गुरो त्वामेव विना वक्ष्यामि कम्

मामपि पायय-नाम-मां पारमार्थिकं रसम् ।

हस्ते अस्ति-मे इच्छात्मकंसं शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

हे-शिवस्वामिन् कृपाख्यस्य मम रक्षां कुरु

मरणकाले सुखादुच्चरितो-भवेन्मेस्मित् हर हरेति ।

(येन) अपयास्यन्ति-मे महाकालस्य भीतिश्चीतज्वराः हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ ॥ २७ ॥

---

28. HYMN SUNG JOINTLY BY ALL THE GODS IN HONOUR OF ŚIVA.
The 28th Chapter is in Hindī and is here omitted (vv. 288—299).

---

29. SIVA ACKNOWLEDGES THE PRECEDING HYMNS. HE IS PACIFIED, AND EXPRESSES HIMSELF AS PLEASED WITH THEIR DEVOTION (*BHAKTI*). HE CARES NOT FOR EATING OR DRINKING AND HAS NO PLEASURE IN SACRIFICES. HE LONGS FOR *BHAKTI* AND FOR NOTHING ELSE.
Chapter 29 is in Hindī and is here omitted (vv. 300 - 304).

---

30. THE AUTHOR'S PRAISE OF ŚIVA. ACCOUNT OF THE GODS' INTERCESSION ON BEHALF OF DAKṢA.

स्वयम् हृदय् म्योनु तंति च्यह् दूञ् ज्ञानान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप स्वसाञो ॥ ३०१ ॥
वैश्वानर अंग्न् अन्न् कुख् अंप्रान
प्रानस् समान-सूंत्य् वांग्रानो ।
प्रथ्-कुनि सांची परमात्म कुख् पान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप स्वसाञो ॥
दक्षि च्याञ् सज्ञन् पत च्यय् लारान
अकि शब्द-सूंत्य् स्वर मिलवानो ।
ओंकार द्यान-दारनाय द्यान् दारान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप स्वसाञो ॥
लीलाय बूञिय् मन् स्वंयु साविदान
आशुतोष कुख् च्यु कुमलानो ।
युस् थिय् मंगिय् तम् तिह् कुख् दिवान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप स्वसाञो ॥
देवन् दंपुथ् कोन छिव कैंह् मंगान
बक्कि बावनाय कुम् तोठानो ।

सर्वदेवानां समवेत्य स्तुतिः प्रक्राम्यते ॥ २८ ॥

अथ प्रसन्नीभूतः श्रीग्रिवः देवान्प्रति प्रतिवदति ॥ २९ ॥

अतः परं ग्रन्थकृत् स्वयं स्तौति ॥ ३० ॥

स्वयं-नाम-प्रदेशः[1] हृदयरूपेण (वर्तते) मम, तत्रैव त्वं नित्याग्निं प्रक्षालयन् (असीति)

हे-तेजोरूप, ज्योतिःस्वरूप, यतिव्रत-भोः ॥ ३०५ ॥

वैश्वानरः अग्निः अन्नं असि-त्वं जरयन्

प्राणवाहिनाडीषु समानवायुना (तत्) विभाजयन्-भोः ।

प्रत्येकस्य (वस्तुनः कर्मणश्च) साक्षी परमात्मा स्वयमेव (असि)

हे-तेजोरूप० ॥

इच्छया तव सत्पुरुषाः अनु त्वामेव धावन्तः

एकेन शब्देन (प्रणवादि-)स्वरात्मना संयोजयन्तः ।

ओंकारेण ध्यानधारणया ध्यानं धारयन्तः

हे-तेजोरूप० ॥

स्तोत्राणि श्रुत्वा मनः संपन्नं-ते प्रसन्नम्

हे-शीघ्रप्रसादशील ओंस त्वमेव दयार्द्रीभवन् ।

यः यदेव प्रार्थयिष्यति-त्वत्तः तस्मै तदेव असि वितरन्

हे-तेजोरूप० ॥

देवान् अकथयः कुतो न स्व किंचित् प्रार्थयन्तः

भक्त्या भावनया अस्मि प्रसादन् ।

---

[1] यत्र गिरिशेन स्वयंभूरग्निः कालाग्निरुद्ररूपेण भुवो गर्भादुन्मिषति । See note to Stein's translation of the *Rājataraṅgiṇī*, i, 34.

कर्‌वम् प्रसन् खेर्‌वस् दृक्कि पक्कि सान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप स्वसाज़ो ॥
दंपुहय् तोर हे मन्मख मञ्जिवाम
शिवनाथ दय् क्कियं मंगानो ।
प्रज्ञापथ् क़िन्द गक्कि तफ् ज़फ् करि पान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप स्वसाज़ो ॥ ३१० ॥
न-त दमि-योर्-कुन् आसन् दय् वनान
यज्ञ-करनम् कुव नाग् वनानो ।
पथ्-कुन् जग् कुँह् ति आमि न करान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप स्वसाज़ो ॥
अद दंपुथख् तोर क्याज़ि क्कियं तम्बलान
तिथ् बनि थिथ् क्कियं वनानो ।
प्रज्ञापथ् क़िन्द गक्कि द्यान् चरि मन-प्रान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप स्वसाज़ो ॥
अमि वानिथ य्लि कर्‌थख् बन्दान ।
प्रज़ापथ् क़ावलि कल-सानो ।
यज्ञस् य्ठ् गौव् हर हर ज़पान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप स्वसाज़ो ॥
क्रष्णम् ज्ञानाय-रूंप कुख् बासान
हृदयस् मञ्जू दीफ् प्रज्वलानो ।
मोह-गटि मञ्जू कुख् ज़ाञ् गाग् हावान
तेजो-रूंप ज्योति-रूंप स्वसाज़ो ॥ ३२० ॥

कृतो-युष्माभिरहं प्रसन्नः (यतः) स्मृतो-युष्माभिरहं कामनया श्रद्धया सह

हे-तेजोरूप० ॥

कथितं-तैरेव प्रत्युत्तररूपेण, हे संमुखरूप सतां-निवास

शिवस्वामिन् इदमेव स्मो-वयं प्रार्थयन्तः ।

(यथा) दक्षप्रजापतिः जीवन् संपत्स्यति तपः जपं करिष्यति स्वयम्

हे-तेजोरूप० ॥ ३१० ॥

अन्यथा अस्मात्कालादनन्तरं स्युः (लोकाः) इदमेव कथयन्तः

यज्ञकरणस्य अस्ति-हि नाशः भावी (फलम्) ।

तत्स्थात् यज्ञं कश्चित् भवेत् न कुर्वन्

हे-तेजोरूप० ॥

ततोऽनन्तरं कथितं-त्वया-तेभ्यः (देवेभ्यः) उत्तररूपेण कृतो-नाम स्य चञ्चलीभवन्तः

तदेव भविष्यति यदेव स्य कथयन्तः ।

प्रजापतिः सजीवः संपत्स्यति ध्यानं संविधास्यति मनसा-प्राणैः (सह)

हे-तेजोरूप० ॥

अनया वाचा यदा कृतस्त्वया-तेभ्यः अङ्गीकारः

प्रजापतिः अजस्य धृतशिराः ।

यज्ञमण्डपं प्रति गतः हर हरेति जपन्

हे-तेजोरूप० ॥

कृष्णाख्यस्य (मे) ज्वालारूपेण अस्मि भासमानः

हृदयस्य मध्ये दीप-इव प्रदीप्यमानः ।

मोहात्मतामिस्रमध्ये अस्मि ज्ञानप्रकाशं प्रदर्शयन्

हे-तेजोरूप० ॥ ३० ॥

31. DAKṢA IS BROUGHT TO LIFE. HIS HEAD HAVING BEEN REDUCED TO ASHES, HE IS GIVEN A GOAT'S HEAD.

दम दम ग्रम नम ष्यम पाथस् तय्
कुस् वेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥ २१५ ॥
ग्रन् गक़्हा ग्रर्वायम् तय्
सुय् कुय् ग्रासवुनु करुनावतार् ।
वन्दहास् ज़ुव् ह्यथ् वालिंज़ त वस् तय्
कुस् वेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
सूर् ग्रोसु गोमंतु मज़ू ग्रंग्रस् तय्
दक्ष-प्रज़ापतनिस् ग्रेरस् ।
करनुय् ग्रोसु तिय् कर्ताहस् तय्
कुस् वेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
देवौ दंपु तति ग्रिवनाथस् तय्
प्रज़ापथ् गक़ि ज़िन्द वुज़् सांपनुन् ।
वक्ष्मन्-हंन्दु वाति बोज़ुन् तस् तय्
कुस् वेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
क़ावुल्वाह् ग्रख् ग्रोसु तथ् समयस् तय्
कल्ल चंटुहस् ग्रोसु तिय् कांक्रान् ।
नमस्कार् ब्वय्यन् तस् वाग्यवानस् तय्
कुस् वेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
वंडु ग्रज़्रवान् ग्रोसु प्राख्-ज़न्मस् तय्
चिवुवन-नाथन् कल्ल चंटुनस् ।

अथ प्रजापतेः पुनरुज्जीवनम् । तस्य भस्मीभूतशिरसः स्थाने ऽजशिरःस्थापनम् । तद्रूपमुखेनैव शिवं प्रति स्तुतिं च प्रस्तौति ॥ २१ ॥

निमेषे निमेषे (प्रतिश्वासकालं) शान्तो-भविष्यामि नंस्यामि पतिष्यामि स्मृतो नाम ।
अस्मि निःसहायः च कुरु-मे पालनाम् ॥ ३१५ ॥

शरणं गच्छेयं नमः-शर्वायेति-मन्त्रवाच्याय नाम
स-एव अस्ति वर्तमानः करुणावतारः ।

उपहारीकुर्यां-तस्मै प्राणं धृत्वा (प्राणैः सह) हृदयं च वसां च
अस्मि निःसहायः० ॥

भस्म आसीत् संपन्नं मध्ये अग्नेः नाम
दक्षप्रजापतेः शिरसः ।

कर्तव्यं आसीत् तदेव सर्वकर्तुः नाम
अस्मि निःसहायः० ॥

देवैः कथितं तत्र शिवस्वामिनं-प्रति नाम
प्रजापतिः योग्यः सजीवः अधुना भवितुम् ।

स्वभक्तानां (विज्ञापनादि) योग्यमस्ति श्रोतव्यं तस्य च
अस्मि निःसहायः० ॥

छागलकः एकः आसीत् (तत्र) तस्मिन् समये नाम
शिरः कृत्तं-तैः(श्रीशिवेन)-तस्य (यतः) आसीत् तदेव (सो ऽजः) काङ्क्षन् ।

नमस्कारः भूयात् तस्य (छागस्य) भाग्यशालिनः नाम
अस्मि निःसहायः० ॥

महान् पुण्यकृत् आसीत् प्राग्जन्मनि नाम
(यस्य)त्रिभुवनस्वामिना शिरः कृत्तं-तेन-तस्य ।

म्वक्‌य् गौव् परम-पदवी दिचूनम् तय्
कुस् बेकम् तय् करुम् रखिपाल् ॥ २१० ॥
सुय् कल दच्च-प्रज़ापतस् तय्
लोगुन् त दितुनस् ज़ीवादान् ।
थंदु व्यंयु पकान् गौव् प्यठ् यज्ञस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
फोरि फोरि अंन्दि अंन्दि परमशिवस् तय्
प्रदख्यन् दो दो लंगु वनने ।
बख्चुम् गयोस् मज़ु मोहम् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
हे-हे मोह-मायाय वंलुनस् तय्
हे-हे क्याह् गोम् करुम् दयु कार् ।
राख्यस-ब्वंज़ु ग्रर्मन्द करुनस् तय्
कुस् बेकम् तय् करुम् रखिपाल् ॥
आकाश्र डुलविथ् ब्वन् वोलुनस् तय्
पृथिविय प्यठ् दितुनस्-दारिथ् ।
किवरन् करुनम् तख्सौर् कुह् कस् तय
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥ २१ ॥

(येन सः) मुक्तः संपन्नः परमा-पदवी (सलोकता) दक्षा-तेन-तस्मै नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३२० ॥

तदेव शिरः दक्षप्रजापतये नाम

संयोजितस्तेन, दक्षस्तेन-तस्मै च जीवादानाद्यो (जीवन-कृन्मन्त्राभिषेकः) ।

(यामवस्थां प्राप्य) समुत्थितः (दक्षः) द्रुतं गतः प्रति यज्ञस्थानं नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

प्रक्रम्य प्रक्रम्य परितः परितः परमशिवस्य नाम

प्रदक्षिणानि दत्त्वा दत्त्वा प्रवृत्तः कथयितुम् ।

क्षमस्व-मे गत-ग्रासं मध्यं मोहस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

कष्टं, मोहमायया वृतस्तयाहं नाम

कष्टं, किं संपन्नं-मम कृतं-मया ईदृक् कर्म ।

रात्तसबुद्धया लज्जितः कृतस्तयाहं नाम

अस्मि निःसहायः०

आकाशात् संनिपात्य अधः अवतारितस्तयाहं नाम

पृथिवीं प्रति (पृथ्वीपृष्ठे) पातितस्तयाहम् ।

अहङ्कारेण कृतमेतन्मे, दोषः अस्ति कश्च नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३२१ ॥

---

32. DAKṢA'S HYMN DESCRIBING HOW HE HAS BECOME FREED FROM WORLDLY DESIRES.

दमिय् ड्यूठुम् ग्रवनम प्यवान्
दमिय् ड्यूठुम् प्यवान् सूर् ।
दमिय् ड्यूठुम् ग्रज़गंटु रातम्
दमिय् ड्यूठुम् द्वहस् नूर् ॥ ३१५ ॥
दमिय् ग्रोसुम् ल्वकटुय् न्यचिव्वाह्
दमिय् साँपंनुम् ज्यवान् पूर् ।
दमिय् ग्रोसुम् फेरान् थोरान्
दमिय् साँपंनुम् दज़िथ् सूर् ॥
नय् रोज़ि वन्दतय् नय् रोज़ि स्वंत-कोलु
नय् बोलि ग्रावन पत क्वस्वर् ।
नय् रोज़ि खग्रो त नय् रोज़ि मातम्
नय् वज़ि द्वहय् साज़-खन्नूर् ॥
ग्रोसुम् कुनुय् त साँपंनुम् स्वठाह्
नज़्दीख् वांतिथ् गोमय् दूर् ।
ज़ाहिर् त बांतिन् कुनुय् ड्यूठुम्
गयेम् ख्यथ् च्यथ् च्वज़ाह् चूर् ॥
संसारम् मज़ू कँह् न ग्रा रोज़ि
रोज़ि कुन् परम-ग्रिव ग्रो-ग्रगूर् ।
ल्वख्य-मज़ू-बागन् ब्वय् ललनावन्
जिगरम् मज़ू-वाग् करम् गूर-गूर् ॥ ३२ ॥

दत्तस्य वैराग्यकथनम् ॥ ३२ ॥

क्षणमात्रेणैव दृष्टं-मया, हिमजलकणाः पतन्तः
क्षणेनैव दृष्टं-मया, पतत् हिमजालम् ।
क्षणेनैव दृष्टं-मया, अन्धतामिस्रं रात्रौ
क्षणेनैव दृष्टं-मया, दिवसे प्रकाशः ॥ ३२५ ॥
क्षणेनैव आसं अल्पवयाः स्तनंधयबालकः
क्षणेनैव संपन्नोऽहं युवा पूर्णः ।
क्षणेनैव आसं संचरन् प्रचरन्
क्षणेनैव संपन्नोऽहं दग्धीभूय भस्मशेषावस्थः ॥
नहि स्थास्यति शीतकालः नहि स्थास्यति ग्रीष्मकालः
नहि विरविष्यति श्रावणमासात् पश्चात् कस्तूरनामपत्ती ।
नहि स्थास्यति प्रसन्नता, पुनः नहि स्थास्यति शोकः
नहि शब्दायिष्यते प्रत्यहं वीणादिवाद्यम् ॥
अभूवं एक-एव संपन्नोऽहं च अनेकरूपः
सामीप्यं प्राप्य संपन्नोऽहं-त्वत्तः दूरः ।
प्रत्यक्षं परोक्षं च एक-एव दृष्टो-मया (त्वं विश्वात्मा)
गता-मत्तः जग्ध्वा पीत्वा चतुष्पज्जाश्चत् चोराः ॥
संसारस्य मध्ये किञ्चित् नहि भोः स्थास्यति
स्थास्यति एकाकी परमशिवात्मा श्री-अघोरभट्टारकः ।
(तं) अङ्कमध्यभागे अहमेव लालयिष्यामि
हृदयस्य मध्यभागे करिष्यामि-तस्य लालनाम् ॥ ३२ ॥

33. ANOTHER HYMN OF DAKṢA ON THE SAME SUBJECT.

निग्र अन्त-रस्ति आगर लो-लो
निर्मल् ज़ल् गोस् खर लो-लो ।
नंनु गोस् मज़ु बव-सर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ ३२० ॥
पाज़िस् मज़ु ओसु नंनु आकाश्
सद्विचार-नेत्रन् ज़ांज़्-हंन्दु गाश्।
मोह-वुनरि खंटु म्य ज़र ज़र लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
मोह कठ्कार-सूंत्य् बोज़न आम्
रातस् दह् त सुवहस् श्याम् ।
मन्दिज़न् दह् म्य लंगु दर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
क्रेठि-व्यन्दके वन्द-सूंत्य् अन्द-वन्द्
म्यख् आम् खटन त गोस् यख् वन्द् ।
पम्पोश् ज़न् गोस् बर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
च़च़ल् माँपनुम् चित्-चन्द्रम्
ल्यकटिस् प्योम् न ग्रम-ग्रव्नम् ।
बुज्यरकु सूर् प्योम् ज्यर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

दत्तवैराग्यमेवाद्यापि वर्ण्यते ॥ ३३ ॥

सकाशात् अन्तरहितात् प्रभवस्थानात् नाम*

निर्मलं जलं (उद्भूय) संपन्नोऽहं मूर्तरूपः नाम ।

प्रत्यक्षीभूतोऽहं मध्ये भवसरसः नाम

गम्भीरः आत्मा विस्मृतो मम, किं-नाम करिष्यामि ॥ ३३० ॥

जलस्य (मदात्मनः) मध्ये अभूत् प्रकाशः आकाशः

सद्विचारात्मनेत्रयोः ज्ञानस्य प्रकाशः ।

(तत्र) मोहात्ममिहिकया गूढः मम अंशः अंशः नाम

गम्भीरः आत्मा० ॥

मोहान्धकारेण अतिशेत्यात्मना दृष्टौ आगतं-मे

रात्रौ दिनं, तथा प्रभाते सायंकालः ।

मध्याह्ने दिवसः मम गतः निरोधं (अवसानावस्थां) नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

कठोरचित्तात्मना शीतकालेन निरन्तरम्

मुखं आच्छादनेन पिहितमिव मे, यथा संपन्नोऽहं ध्यान-
जलमिव बद्धः ।

पद्मं इव गतोऽहं विशरणां नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

चञ्चलः संपन्नो-मे चित्तचन्द्रमाः

बालस्य पतितो-मे न शमरूपं-शीतजलकणजालम् ।

(अधुना) वृद्धतायाः अवश्यायखुतिः पतिता-मयि अत्यर्थं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

---

* स्वो स्वो इति वाक्यस्वातिशयद्योतकं पदं वाक्यान्ते प्रयुज्यते ॥

कुस् ग्रिग्रर् गाँठू ज़न् मन-किनि मक्थ्
ज़ीव-आर-रक्षिस् छ्म्-न च्याऊ् वक्थ् ।
खर-रंसु व्यसर मा व्यऊ् व्यह् लो-लो
मंनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २२५ ॥
दुयी-हज्य ढ्यं म्य आत्म-सूर्य खंट्
अंनु बन्योम् तंनु आसिथ् व गोस् म्यंट् ।
क्रूद्-कठ्कंग्रि कंरुस् खर लो-लो
मंनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
संसार-छानन् कंरु म्य दंरु कार्
दार-कनि लोगुनम् देह-अहंकार् ।
तुल-कतर्युकु लंदुन् गर लो-लो
मंनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
कंरुनम् कलिकालंकि ग्रिग्रिरन्
दार-छ्यथ वार-वुथिच्चूय् नंग्रन् ।
वुर्यनम् पाँ-स्वक्क-लर लो-लो
मंनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
ममताय च्रिय कंरुनम् खानदार्
दंपुनम् विग्रय-बूगन् लार् ।
गर अक्क् लूवकि बर लो-लो
मंनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
इन्द्रिय-ग्रुरि छिय् तावेदार्
दार्यौ-कनि छिय् वंथि नव द्वार् ।

अस्ति ग्लानीभूतजलधारा इव मनसा कठिनीभूतः

जीवदयारहितस्य अस्ति-मे-न तव भक्तिः ।

स्मृति(चेतना)रहितः संभ्रमाप्स्यामि मा-स्वित् अधुना अहं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३३५ ॥

द्वैतात्मकेन शीतेन मम स्वात्मात्मसूर्यः गूढः

अन्धः भूतोऽहं, तनुः भूत्वा अपि संपन्नोऽहं स्थूलः ।

क्रोधात्मना शीतातिशयेन कृतोऽहं स्थिरः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

संसारात्मना-तृष्णा कृतं मम दृढं कर्म

दासकृते संयोजितस्तेन-मे देहाहंकारः ।

(यत्र) ग्लानीभूतजलमयशिलेष्टिकाभिः आरोप्य-निर्मितं-तेन गृहं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

कृता-तेन-मम कलिकालात्मना शिशिरकालेन

धैर्यरूपगेहपटलास्तरणतृणस्य वैराग्यपटलप्रान्तनिःस्रव-
ज्जलविप्रुड्जालकरणिका नश्वरता ।

(तत्र) प्रोम्भितास्तेन-मे जलमयमुक्तावल्यः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

ममतारूपया स्त्रिया कृतस्तयाहं गृहस्थाश्रमी

कथितं-तया-मे विषयभोगान् अनुसर (आसक्तोपभुङ्क्ष्व ।

गृहं प्रविश लोभात्मना द्वारेण नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(अत्र) इन्द्रियात्मापत्यानि सन्ति-ते वशवर्तीनि

पञ्चद्वारस्थाने सन्ति-ते उद्घाटितानि नव द्वाराणि ।

वुक् ह्वाह् कर् ह्वस् खर लो-लो
सं॒नु॒ पान् मं॒ठु॒ म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २४० ॥
द्वस्रा यं॒वूमय् खिद्मथ्गार्
क्रुह् दिथ् राथ्-द्वह् गर कुन् मार्।
लूटिथ् पनं॒नि त व्वपर् लो-लो
सं॒नु॒ पान् मं॒ठु॒ म्य क्याह् कर लो-लो ॥
ज्यं॒नु॒ मरुनु॒ मंग्रांव् खख-मान् व्यह्
ग्रिग्रिरस्-मज़ु॒ यख्-चेग्राह् च्यह्।
द्रथु॒ गर कुय् आज़ुर लो-लो
सं॒नु॒ पान् मं॒ठु॒ म्य क्याह् कर लो-लो ॥
बूज़िथ् द्रथिसं॒य् गरस् मज़ु॒ गोस्
यंच्-कांलि होग्रस् थोस् कांथोस्।
ट्वंर्य-हंज़ु॒ ख्यम् थर-थर लो-लो
सं॒नु॒ पान् मं॒ठु॒ म्य क्याह् कर लो-लो ॥
निर्मल निष्कल निष्कामय्
क्रिय् वसन्त-रङ्ग वंलिमंति ज्यामय्।
पद्मनाभ पीताम्बर लो-लो
सं॒नु॒ पान् मं॒ठु॒ म्य क्याह् कर लो-लो ॥
अमंत-वर्ग्रन-सूंत्य् च्याने
थियि दशमच् हिथ-थर्य म्यात्र।
वासुन् श्याम-खन्दर लो-लो
सं॒नु॒ पान् मं॒ठु॒ म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २४५ ॥

पश्य सुखवातं, कुरु कुतुकं स्थिरं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३४० ॥

तृष्णा निहिता-मया-ते दासी

अन्विष्य अन्विष्य रात्रिन्दिवं गृहं प्रति क्रमेण-संगृह्य-संचिनु ।

अभ्यवस्कन्द्य स्वान् परान् (च) नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

जननं मरणं विस्मर, सुखयुक्तः तिष्ठ

अतिशीतकालमध्ये अतिशीतलं जलं पिब ।

ईदृक् गृहं अस्ति-ते आश्चर्यरूपं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(इत्थं) श्रुत्वा, ईदृशस्य गृहस्य मध्यं गतोऽहम्

अतिकालेन स्मृतो पतितोऽहं, कम्पितोऽहम् ।

शैत्यस्य अस्ति-मे अतिकम्पः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

हे-निर्मल, निष्कल, निष्काम

सन्ति-ते पीतवर्णानि वसितानि वस्त्राणि ।

हे-पद्मनाभ पीताम्बर नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(दयात्मना) अमृतवर्षणेन त्वदीयेन,

उज्जीवयति दग्धायाः मालतीलतायाः मदीयायाः

अङ्कुरः हे-श्यामसुन्दर नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३४५ ॥

ज़्वालारूप ज्योतीस्वरूफ् थिम्
सूर्य-हिङ् प्रत्यख् दर्शुन् दिम् ।
च्यानि तेज़-ताप कति दर लो-लो
मनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
नन्नु नेरि आत्मसूर्यकुय् प्रकाश्
मुह कठ्-कंशिमय् सुय् करि नाश् ।
आकाश् वुक्क ज़र-ज़र लो-लो
मनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
नय् रोज़ि कठ्-कंशु नय् सर्दी
विय साँपन थिय् ओसुस् तिय् ।
निर्मल् ज़ल् ब्यव खर लो-लो
मनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
ह्यणस् म्य सूर्य-रूफ् हावि ग्यसोञ्
ग्रीन-मज़ वुक्किहे नेरान् पोञ् ।
मरि गोस् करि करि मर लो-लो
मनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २२ ॥

---

34. DAKṢA'S SELF-ABASEMENT.

ज़ाञ्-गाश् मोहञ्-राचू गटरोवुम्
सूर्य पर्ज़नोवुम् न रोवुम् ढह् ॥ २५० ॥
प्रत्यख् आसिथ् कति पर्ज़नोवुम्
मन्यञ्न् होवुम् रातकूलि पान् ।

हे-ज्वालारूप, ज्योतिःस्वरूपः आगच्छ-मे

सूर्य-इव प्रत्यक्षं दर्शनं देहि-मे ।

स्वदीयेन तेजोद्योतेन कुत्र स्थिरीभविष्यामि नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(येन) प्रत्यक्षं निर्गमिष्यति आत्मसूर्यस्य प्रकाशः

मोहात्मनः ध्यानशीतस्य स-एव करिष्यति नाशम् ।

(येनैव) चिदाकाशं द्रक्ष्यामि संपूर्णं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

नहि स्थास्यति शीतध्यानता, नहि शैत्यम्

पुनः संपत्स्यामि यदेव आसं तदेव ।

निर्मलं जलं भूयासं सृत्या नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(अन्यकृतः) कृष्णाख्यस्य मे सूर्यात्मरूपं प्रदर्शयिष्यति यतिनाथः

हिममध्यात् पश्येत् निर्गच्छत् पानीयम् ।

निमग्नः संपन्नो-ऽहं कृत्वा कृत्वा परीक्षां नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३३ ॥

दत्तस्येयं सव्रीडमिवोक्तिः ॥ २४ ॥

ज्ञानप्रकाशः मोहात्मरात्र्या गूहितो(तामिस्रीकृतः)-मे

सूर्यः उपलक्षितो-मया न, विनष्टो-मे दिवसः ॥ ३५० ॥

प्रत्यक्षीभूतः कुत्र उपलक्षितो-मया

मध्यन्दिने प्रदर्शितो-मे परोक्षिणपक्षिणा स्वात्मा (दुर्निमित्तमिव दृष्टम्) ।

ख़र-पखि हंमाह् कति वुफनोवुम्
सूर्य पर्ज़नोवुम् न रोवुम् दह् ॥
च्यतुकुय् बालुख् कति वुज़नोवुम्
सोवुम् आद्य-प्रवातस्-मङ्ग् ।
मुर्ख-ब्वंज़ू मन-मङ्गलिय् अलरोवुम्
सूर्य पर्ज़नोवुम् न रोवुम् दह् ॥
सूर-म्यचि मिलविथ् र्यूङ्गाह् चोवुम्
यचि-कानाह् तथ् थोवुम् सूंत्य् ।
गंङ्गूरोवुम् त मद् हंस्वाह् पोवुम्
सूर्य पर्ज़नोवुम् न रोवुम् दह् ॥ २ ४ ॥

---

35. DAKṢA SINGS A HYMN IN PRAISE OF ŚIVA, AND ASKS PARDON. THIS IS GRANTED.

वक्ति-बावनाय-सूंत्य् कुस् दस्-बस्तथ्
ज्यव् छम् न परहां च्यांङ् लीला ।
क़ावलि-ज्यव् छम् मन्दक्वान् कुस् तथ्
कुस् बेकस् तथ् करुम् रखिपाल् ॥ २ ५ ४ ॥
क़ावलि-बोल्य यलि दय् वनुनस् तथ्
प्रसन् गौव्, अमनि लंगु शिवशंकर् ।

स्मृतिरूपपत्तेश हंसः (स्वात्मरूपः) कुत्र-नाम (न कुत्रापि) उड्डापितो-मया

सूर्यः उपलक्षितो न० ॥

चित्तात्मा बालकः कुत्र-नाम (न कुत्रापि) उद्बोधितो-मया

(प्रत्युत) शायितो-मया प्रभातारम्भे (स्मृत्या शम्भुसारूप्यप्रदे) ।

मूर्ख-बुद्धया मनोरूपे-बालशय्यावाहने* लालितो-मया (येन गाढनिद्रां गतःसः)

सूर्यः उपलक्षितः० ॥

भस्म-मृत्तिकया संयोज्य (घटितः) क्रीडनकगुलिकाविशेषः प्रक्षिप्तो-मया

तृणविशेषात्मवाणः तेन सह स्थापितो-मया ।

गणित† तु, मत्तहस्ती पातितो-मया (इति)

सूर्यः उपलक्षितो० ॥

स्वपूर्वकृतस्य क्षान्तिप्रार्थनपूर्वकं दत्तस्तुतिः ॥ २५ ॥

(अतः) भक्तिभावनया अस्मि बद्धाञ्जलिः

(तादृशी) जिह्वा अस्ति-मे न (यया) पठेय तव स्तुतिम् ।

कागस्य जिह्वा अस्ति-मे (तेन) लज्जमानः अस्मि नाम

अस्मि निःसहायः, तत् कुरु-मे पालनाम् ॥ ३५४ ॥

कागभाषया यदा इत्थमेव कथितं-तेन-तस्मै नाम

प्रसन्नः संपन्नः, हसितुं प्रवृत्तः शिवशंकरः ।

---

* बालशय्या तु यदि न चञ्चलिता स्यात्तदा बाल उद्बुध्यते । यदि च चञ्चाल्यते तदा स्वयमुद्बुद्धो ऽपि बालो ऽत्यन्तं निद्रालीनो भवति इति प्रसिद्धम् । तद्वन्मयापि मनोरूपशय्यायां संचालितचित्तबालो ऽतिशयेनैव निद्रालीनो विहित इति भावः ।

† चपलत्वाच्चलतिरेव ममोद्भूतेति भावः ॥

वूञि वूञि दपनि लंगु ब्रह्माहम् तय्
कुस् वेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥ २५५ ॥
हे-ब्रह्माजी खग् गोमस् तय्
दमिय् वोल्ल पूज़ाय-प्यठ् कांक़ाह् ।
युस् परि, ज्यल्दंय् प्रसन् गक़ तम् तय्
कुस् वेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
अमिय् गलसुद्री नाव् थंवृहम् तय्
तथ् वोल्ल थियु परि प्रथ् कांक़ाह् ।
शिवजी साख्यात् वोज़नि थियि तम् तय्
कुस् वेकम् तय् करुम् रखिपाल् ॥
प्रज़ापतनंय् नीलकंठस् तय्
क़ावलि-वोल्ल वंञू दहय् लीला ।
प्रसन् गोस् गंक़ितन् म्य-ति क्षणस् तय्
कुस् वेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥ २५६ ॥

---

36. ANOTHER HYMN OF DAKṢA.

कोफुर-रङ्ग, सफेद्-अङ्ग
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ २५८ ॥
कुंनुमंतु कुय् च्य वासुख् हटि
रछिनि मटि च्यय् मारिय् ।
आग् ख्यम् गाग् अन् अञ्गटि
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ २६० ॥

श्रुत्वा श्रुत्वा वक्तुं प्रवृत्तः ब्रह्माणं नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३५५ ॥

हे-ब्रह्मन् प्रसन्नः संपन्नो-ऽहमस्य नाम

अनया वाण्या पूजायां कश्चित् ।

यः पठिष्यति, शीघ्रमेव प्रसन्नः भविष्यामि तस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

अनेनैव-हेतुना गलमुद्रेति नाम स्थापितं-तेनास्याः (तादृग्वाण्याः) नाम

तां वाणीं यथा पठिष्यति प्रत्येकः पुरुषः ।

श्रीश्रिवः साक्षात् श्रोतुं आगमिष्यति तस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

दक्षप्रजापतिना नीलकण्ठस्य नाम

कागवाण्या प्रोक्ता इयमेव स्तुतिः ।

प्रसन्नः संपन्नो(यथा)-तस्य, संभूयात् (तथा) ममापि भक्तस्य (कृष्णाख्यस्य) नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३५ ॥

दत्तस्य स्तुतिः शान्तिप्रार्थनपूर्वकम् ॥ ३६ ॥

हे-कर्पूररागदेह, शुक्लवर्णाङ्ग

उपहारीभवेयं गङ्गाजटान्-नाम्नि-भवदाश्रितत्वेन (गङ्गायुतजटायां वा)
॥ ३५९ ॥

धृतः अस्ति-त्वया त्वया वासुकिः कण्ठावलम्बी

दत्तराय समर्पिताः तवैव सर्वे ।

आशा अस्ति-मे, प्रकाशं आनय (उत्पादय) अस्तमिखे

उपहारीभवेयं० ॥ ३६० ॥

परं-ब्रह्म हे केवल
क़ार्वल्लि कल म्य लोगुय् ।
च्यानिय्-सूत्य् व्वञ् बिय बल
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
हे परम-शिव परमानन्द
व्वह् च्यय् वन्द पननुय् पान् ।
म्य लोनुमख्-न कुस् ग्रम्मन्द
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
निराकार निरञ्जन
त्रिलोचन कुख् मोरुय् ।
आनन्दगन वृग्रवाहन
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
दयावान संकर्षण
सावदान मन दारय् द्यान् ।
थिपु ओसुम् तिपु बिय-ति बन
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
प्रथ् बाल बाल प्रथ् वन वन
मनातन क़ारथ् व्वह्
च्यय् कुख् द्यार् च्यय् कुख् दन
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३ ६ ५ ॥
चिन्तामन श्री-आत्मदेव
महादेव खसाञो ।

हे-परंब्रह्मन्, हे-कैवल्यात्मन्

अजस्य शिरः मयि संयोजितं-त्वया ।

तवैव-कारणेन अधुना पुनः उल्लाघीभवेयम्

उपहारीभवेयं० ॥

हे परमकल्याणरूप परमानन्दरूप

अहं त्वय्येव उपहारीकुर्यां स्वकीयं देहम् ।

मया ज्ञातो-मया-त्वं न, अस्मि (तेन) लज्जितः

उपहारीभवेयं० ॥

हे-निराकार, निष्कलङ्क

त्रिलोचन, असि-त्वं सर्वमेव ।

हे-आनन्दघन, वृषभवाहन

उपहारीभवेयं० ॥

हे दयामय, संकर्षण

सावधानेन मनसा धारयेयं-तव ध्यानम् ।

यादृक् अभूवं तादृक् पुनरपि संभवेयम्

उपहारीभवेयं० ॥

प्रत्येकस्मिन गिरौ गिरौ, प्रत्येकस्मिन् वने वने

हे-सनातन, अनुचरेयं-त्वां अहम् ।

त्वमेव असि द्रव्यं, त्वमेव असि धनम्

उपहारीभवेयं० ॥ ३६५ ॥

हे-भक्तचिन्तामणे, श्रीमन्नात्मदेव

हे महादेव, यतीन्द्र ।

द्यन्-राथ् च्यय् करय् मीव्
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
दच्छा-कुलि त्रिभन् मेव
चिदाकाश भ्रवनम-सूत्य् ।
तथ्-मञ्ज् वेलि-फलु कुख् ग्रिव
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
सुय् वेलि-फलु कुह् सूक्ष्म् दान
कुलु ह्यथ् लंज्य लंगौ-मान् ।
हनि-हनि वातिथ् कुख् च्य् पान
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
बोज़न यिख् च्ह् ज़ाञ्-ग्यान
भ्रमि दमि मान् मोरय् ह्यथ् ।
दारनाय वार दारिथ् द्यान
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
स्वदय् माद सूरय्मति
उमापति कुख् नज़्दीख् ।
च्राच्र क्राडय् कति
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३७० ॥
दह् लंगु दर स्वमञ्-स्वथि
अश्वह् वामनायौ-सूत्य् ।
हैरान् कुस् व्वह् दमिय् वति
लगय् गङ्ग-जटाने ॥

अहो-रात्रं तवैव करिष्यामि-ते सेवाम्

उपहारीभवेयं० ॥

सदिच्छावृत्तस्य त्रिगुणात्मप्राकृतिकरूपाणि फलानि (फलितानि)

चिदाकाशसकाशात् (कल्पारम्भाद्यतमोरूप)रात्रयन्तपतितहिमकणपुञ्जेन ।

तस्य-मध्ये बीजफलरूपः असि-त्वं हे-शिव

उपहारीभवेयं० ॥

तदेव बीजफलं अस्ति अतिसूक्ष्मम्

(यस्मात्) वृत्तः सह शाखाभिः स्कन्धेश्च सह (संभवति) ।

(तत्र सर्वस्मिन्) प्रत्यंशं व्याप्य असि त्वमेव स्वयम्

उपहारीभवेयं० ॥

सुज्ञातो भविष्यसि त्वं संवित्प्रकाशेन

अनेन (अप्रत्यक्षेण) एतेन (प्रत्यक्षेण च) सह सर्वमेव (कार्यकारण-वर्गं) सह-धृत्वा ।

धारणया दृढं धृत्वा ध्यानम्

उपहारीभवेयं० ॥

हे-ऋजुप्रकृते साधो, भस्ममलितगात्र

उमापते, असि समीपवर्ती ।

हे-चराचरात्मन् अन्वेषिष्यामि-त्वां कुत्र-नाम

उपहारीभवेयं० ॥ ३७० ॥

दिनं संगतं निरोधे (अवसितं) मध्यभागे-सेतोः (अकृतकृत्यत्वे)

अशुद्धाभिः वासनाभिः

कांदिशीकः अस्मि अहं अनेनैव मार्गेण

उपहारीभवेयं० ॥

भैरव-नाथ महाकाल
स्मरन च्यनि निग्र कुम् दूर् ।
तवय् कुम् ब्वह् दमिय् हाल
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
आमृतम् खग् कामृतम् ज़ाल
हे बूलवाल दयालो ।
करय् लोल-पोग्रन् माल
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
मारय् लोल-खरञ्र ताल
थितम् माल यग्यस् प्यठ् ।
ख्यतम् ख्यौर-खंडकि थाल
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
ओसुम् वार खंतुम् क्रूद्
दति-योर् रुद्र च्यतम् म्य ।
क्रूद-निग्र कँह् द्राम् नो सूद्
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३७५ ॥
दयावान हे बडि-दय
मृत्युञ्जय दया कर् ।
बोज़न आख् मय्-निर्नय
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
ज़ालय् काँठगनच्च स्वछ
रत्नदीप दूपय् सान् ।

हे-भैरवनाथ महाकालरूप

स्मरणकर्मणः तव सकाशात् अस्मि सुदूरः ।

तेनैव अस्मि अहं अनेनैव वृत्तेन (युक्तः) (इमामवस्थामाप्तवान् इति)

उपहारीभवेयं० ॥

भूया-नाम-मे प्रसन्नः, अपनय-नाम-मे त्वरान्

हे साधुनाथ दयालो ।

कुर्या-ते प्रेमपुष्पाणां मालाः

उपहारीभवेयं० ॥

आहन्यां-ते प्रेमस्वरोपेतान् तालान्

आगच्छ-नाम-मे निमन्त्रणेन यत्नं प्रति ।

भुङ्क्ष्व-नाम-मे (मन्निवेदितानि) क्षितोपस्कृतपायसपूर्णपात्राणि

उपहारीभवेयं० ॥

आसं (तु) साधुवृत्तः, आरूढो-मयि क्रोधः

इतो-ऽनन्तरं स्थितं नित्यस्मृतौ मम ।

क्रोधात् किंचिदपि निर्गतं-मे न फलं (प्रत्युत दुष्फलमेव)

उपहारीभवेयं० ॥ ३७५ ॥

हे-दयालो, हे महेश्वर

हे-मृत्युञ्जय दयां कुरु ।

प्रतीतो आगतस्त्वं सत्यनिर्णयेन

उपहारीभवेयम् ० ॥

प्रक्षालयिष्यामि (आधूपयिष्यामि)-ते गुग्गुलस्य अञ्जलीन्

रत्नदीपेन धूपेन (च) सह ।

प्रथम-सूत्य् ह्यमथ् कच्च
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
दितम् च्यव् त लीला पर
पशु-बाव-निश रक्तम् म्य ।
दति-थोर् व्वञ् कर हर हर
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
हे अंगन-म्वख जटादार
अंगन-वंतंरू अंग्रम् मङ्ग ।
छमय् ख्यत शिव-शङ्कर
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
थितम् गर महेश्वर
मनम् दार च्योनुय् द्यान् ।
प्रथम च्वांञ् पूजा कर
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३८० ॥
च्वरन् च्वानि दिगम्बर
रटहां हर मनम् मङ्ग ।
लवहां तार् दमि बव-सर
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
मादन्-हन्दि हे सत्संग
मतंचू म्य-ति कर्तम् लय् ।
संसारन् व्वह् अंनुनम् टंग
लगय् गङ्ग-जटाने ॥

अतिप्रेम्णा गृह्णीयां-त्वां अङ्के

उपहारीभवेयं० ॥

देहि-नाम-मे जिह्वां, यया लीलां (स्तुतिं) पठिष्यामि

पशुभावसकाशात् रक्ष-नाम-मां माम् ।

(यया) इतः-परं, अधुना करिष्यामि हर हरेति (नित्यकीर्तनम्)

उपहारीभवेयं० ॥

हे अग्निमुख जटाधर

हविष्यद्रव्यफलानि अग्नेः मध्ये ।

जुहुयां-ते भुङ्क्ष-नाम हे-शिव-शङ्कर

उपहारीभवेयं० ॥

आगच्छ-नाम-मे गृहं हे-महेश्वर

मनसि धारयिष्यामि तवैव ध्यानम् ।

प्रेम्णा तव पूजां करिष्यामि

उपहारीभवेयं० ॥ ३८० ॥

चरणौ त्वदीयौ, हे-दिगम्बर

गृह्णीयां हे-संतापहर मनसः मध्ये ।

(येन) लभेयं उद्धारं अस्मात् भवसरसः

उपहारीभवेयं० ॥

सज्जनानां भोः सत्संगरूप

सत्पथस्थ ममापि कुरु-नाम-मे प्रीतिम् ।

संसारेण अहं प्रापितस्तेनाहं अत्यन्तमुद्विग्नम्

उपहारीभवेयं० ॥

क्षणम् म्य च्यावृ द्यानच्चू बंग
स्मरन-सूत्य् करुम् मस्यू ।
तियुय् चियु गक़् दबंग
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३६ ॥

---

37. HAVING FINISHED HIS PRAISES OF ŚIVA, DAKṢA AGAIN COMMENCES HIS SACRIFICE. HAVING PACIFIED ŚIVA THE GODS OBTAIN PERMISSION TO DEPART, AND REPAIR TO THEIR RESPECTIVE ABODES.

राज़न् य्लि वंत्र लीला खन्दर्
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥ ३८४ ॥
यग्यस् प्यठ् गय् समिथ् सारिय्
शमिथ् त कहूहस् आर-ज़ारिय् ।
शिव-द्यान् दोरुख् हृदयस् अन्दर्
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥ ३८५ ॥
होम करवाया दखन-का राजा*
घंटा शङ्ख और बाजा नाल ।
हफ्थ् गेय् देवता खग् गौव् ईश्वर्
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥
लाखौं चौजौं अग्नि-में पाया
सावधान् कराया जगन्नाथ् ।

* This and most of the following lines are in Hindī.

(अन्यकर्तुः स्वनिर्देशः) कृष्णाख्यं (मां) पाययं ध्यानात्मकं भङ्गारसम्
स्मरणेन (स्वेन) कुरु-नाम-मां प्रमत्तम् ।
तथैव यथा भविष्यामि मदेन-निश्चेष्टः (इव)
उपहारीभवेयं० ॥ ३६ ॥

स्तुतेरनन्तरं दक्षस्य पुनर्यज्ञारम्भः । तान्देवान्प्रति प्रसन्नीभूतस्य शिवस्य सकाशात्स्वगृहाणि गन्तुं तस्मै समनुज्ञानानां देवानां वृत्तं प्रस्तूयते ॥ ३७ ॥

राज्ञा|(दक्षेण) यदा प्रोक्ता स्तुतिः शोभना
प्रसन्नः संपन्नः शिवशङ्करः ॥ ३८४ ॥
यज्ञस्थानं प्रति गताः समेत्य सर्वे-एव
ज्ञात्वा तु कृतास्तेस्तस्मै आर्तविघ्नभयः ।
शिवस्य-ध्यानं धृतं-तैः हृदयस्य अन्तः
प्रसन्नः संपन्नः० ॥ ३८५ ॥
यज्ञं कारितस्तेन दक्षिणापथस्य राज्ञा
घण्टाभिः शङ्खैः तथा वाद्यविशेषेण युक्तोत्सववृत्त्या ।
संतृप्ताः संपन्नाः देवाः संतुष्टिं उपगतः ईश्वरः
प्रसन्नः संपन्नः० ॥
लक्षसंख्याकानि द्रव्याणि अग्नौ प्रक्षिप्तानि
(यथा) अत्यन्तप्रसन्नतां आपादितः जगदीश्वरः ।

त्रिलोकनाथ् ईश्वर् परमेश्वर्
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥
कोप हटा सिद्ध हुई मन-की चिन्ता
आग-से यज्ञपुरुष निकला ।
ताज़् आव् खामियम् निश नन्दिकेश्वर्
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥
अरज़ यों किया जा-के अकेला
जाने-का वेला है नज़दीख् अब ।
सब-को रुखसथ् करना है व्यहतर्
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥
महादेव-ने फिर फिर बोला
सब जावोगे आनन्द नाल ।
जाते-हैं हम भी कैलास-के ऊपर
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥ २९० ॥
दुख छोड-के रखो आनन्द नालय्
कृष्ण-जी-को रच-पालय् कर् ।
दिखावो रूप उस-को अपना दिगम्बर
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥ २७ ॥

त्रिलोकनाथः ईश्वरः परमेश्वरः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

(तस्य) कोपः अपगतः, सिद्धा संपन्ना मनसः कामना

अग्रेः यज्ञपुरुषात्मा-शिवः निर्गतः ।

तावदेव आगतः स्वामिनः समीपं नन्दिरुद्रः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

विज्ञप्तिः इत्थं कृता, गत्वा-समीप रहस्यतया

गमनस्य समयः अस्ति निकटे अधुना ।

सर्वेषामेव गमनानुज्ञानं विधेयं अस्ति योग्यम्

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

महादेवेन पुनः पुनः कथितम्

सर्वे गमिष्यथ आनन्देन युक्ताः ।

गच्छामः वयं अपि कैलासं प्रति

प्रसन्नः संपन्नः० ॥ ३९० ॥

दुःखं विहाय (अपाकृत्य) स्थापय आनन्देन युक्तम्

कृष्णाख्यस्य (मे) (च) पालनं कुरु ।

प्रदर्शय रूपं तस्मै (मे) स्वकीयं हे-दिगम्बर

प्रसन्नः संपन्नः० ॥ ३७ ॥

---

38. THE SACRIFICE BEING COMPLETED, NĀRADA COMMENCES A TRIUMPH-SONG IN PRAISE OF ŚIVA AS THE LATTER DEPARTS FOR KAILĀSA.

ज्यग् य्यलि म्वकल्योव् वारय्-कारय्
नारंदु व्वंथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३९२ ॥
दंपुनस् अरज़् छुम् छे निराकारय्
गछ्वि् लंहि खख-मान् कैलास् प्यठ् ।
वनहांव बूज़ितोम् अूकहन तारय्
नारंदु व्वंथु सेतारय् ह्यथ् ॥
शिवनाथ् सांपंनु वृग्गवस् सवारंय्
फौरिथ् वननि लंगु नारदस् कुन् ।
सामवेदंकि खर् वन् वार-वारय्
नारंदु व्वंथु सेतारय् ह्यथ् ॥
रंचु वंनिज़ि वांनी व्वह् कन् दारय्
बक्कि बावनाय प्रयम-बावय् सान् ।
दंपुनस् बूज्यूम् त्रिभुवन-सारय्
नारंदु व्वंथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३९५ ॥
दय् वांनिय मज़ू बोज़् ज़ार-पारय्
बस्मादारय् कृष्णस् च्यय् ।
रूंफ् हावुस् मुचरिथ् नव-दारय्
नारंदु व्वंथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३९८ ॥

अथ यज्ञसमाप्तेरनन्तरं नारदर्षेर्नान्दीवादनं प्रस्तूयते ॥ ३८ ॥

यज्ञः यदा समाप्तः सुखेनैव

नारदः उत्थितः वीणां सह-कृत्वा ॥ ३९२ ॥

कथितं-तेन-तस्मै (शिवाय), विज्ञापनं अस्ति-मे हे निराकार

गच्छत यूयं सुखेन कैलासं प्रति ।

कथयेयं-वः शृणुत-नाम-मे श्लोकानां त्रितयमात्रम्

नारदः उत्थितः० ॥

श्री-शिवः संपन्नः वृषभे आरूढः

प्रत्युत्तररूपेण कथयितुं प्रवृत्तः नारदं प्रति ।

सामवेदस्य स्वरान् कथय शनैः शनैः

नारदः उत्थितः० ॥

मनोहरां कथयेः वाणीम्, अहं कर्णौ निधास्यामि

भक्त्या भावनया प्रीतिभावेन संयुक्तम् ।

प्रत्युक्तं-तेन-तस्मै, शृणुयात-मे (भक्तिगीतं) हे-त्रिभुवनसारभूताः

नारदः उत्थितः० ॥ ३९५ ॥

अस्याः वाण्याः मध्ये शृणु करुणाविज्ञप्तीः

हे-भस्मानुलिप्तगात्र कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः मे) त्वमेव ।

रूपं-स्वं प्रदर्शय-तस्मै उद्घाटय नवद्वाररूपद्वाराणि

नारदः उत्थितः० ॥ ३८ ॥

39. NĀRADA'S TRIUMPH-SONG.

The 39th Chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 397—407).

---

40. ANOTHER TRIUMPH-SONG OF NĀRADA. HE PROPHESIES THE MARRIAGE WITH PĀRVATĪ.

सेतार-खर् गंयु कननंय्-कननंय्
वननंय् छिय् विस्र-ज़ारो लो-लो ॥ ४०८ ॥
नौरिथ् गोख् मञ्जू च्यङ्गलन् त वननंय्
वृग्रवस् माँपंनुख् सवारो लो-लो ।
दर्शन च्यान्युकु कुस् तलव्गारो
वननंय् छिय् विस्र-ज़ारो लो-लो ॥
दृह-खत दृह कुम् लोल् च्योनु गननंय्
च्योवुथम् च्य कंत् रफ्तारो लो-लो ।
खंटुथम् पान् तय् रंटुथम् गारो
वननंय् छिय् विस्र-ज़ारो लो-लो ॥ ४१० ॥
वक्रवागनय-किनि रंतु कुम् वननंय्
डेग्रहांय् दुवार विथ चंथ् लो-लो ।
हिमालय-सन्दि गरि कुथ् विवाह-कारो
वननंय् छिय् विस्र-ज़ारो लो-लो ॥
तथ् खान्दरम् म्य-ति कंरिथ् अननंय्
डेग्रथ् चिवुवन-मारो लो-लो ।
तति बोज़नावथ् बिथ सेतारो
वननंय् छिय् विस्र-ज़ारो लो-लो ॥

नान्दीवादनं नारदस्य ॥ ३९ ॥

पुनर्गानं नारदस्य ॥ ४० ॥

वीणास्वरः गतस्ते कर्णयोः

कथयन्तः सस्ते देन्यालापान् नाम ॥ ४०८ ॥

निर्गत्य गतस्त्वं मध्ये अटवीनां, अरण्यानां च

वृषभे संपन्नस्त्वं आरूढो नाम ।

दर्शनस्य त्वदीयस्य अस्ति अत्युत्सुकः

कथयन्तः० ॥

दिनार्द्धिनं अस्ति-मे प्रेम तव घनीभवत्

आरब्धं (प्रक्रान्तं)-त्वया-मत्तः त्वया कुत्र गमनं नाम ।

गूहितस्त्वया-मे स्वात्मा, पुनः परिगृहीतं-त्वया-मे सुगूढगुहास्थानम्

कथयन्तः० ॥ ४१० ॥

सुभाग्यतया शुभं अस्ति-मे भवितव्यम्

पश्येयं-त्वां द्वितीयवारं पुनः त्वामेव नाम ।

हिमालयगिरेः गृहे अस्ति-ते (भविष्यत्) विवाहकर्म

कथयन्तः० ॥

तस्मिन् विवाहोत्सवे मामपि निमन्त्रयिष्यन्ति

द्रक्ष्यामि-त्वां हे-त्रिभुवनसार नाम ।

तत्र श्रावयेयं-त्वां पुनः वीणाशब्दम्

कथयन्तः० ॥

कम् कम् वूज़न् च्यय्-कि्ति रननय्
साल यिख् गंगादारो लो-लो ।
वरिथ् निहन् बिय राज़कुमारो
वननंय् छिय् विल्ल-ज़ारो लो-लो ॥
मनच वाज्य-मज़ू नाव् च्योनु खननंय्
ग्यान-न्यारिनि नाम्दारो लो-लो ।
म्वहर् च्यांऋ् मानन् कुह् मोरु संसारो
वननंय् छिय् विल्ल-ज़ारो लो-लो ॥
ग्राफ् छिम् तननय् पाफ् छिम् छ्यनंय्
आँफ् छ्यम् व्यऋ् कूतु प्रारो लो-लो ।
तार् दिम् बव-सर करुनावतारो
वननंय् छिय् विल्ल-ज़ारो लो-लो ॥ ४१५ ॥
गरि गरि दंगनु च्योनु कुम् वननंय्
हृदयस्-मज़ू, कंतु लारो लो-लो ।
यित व्यऋ् सन्मख् दित दीदारो
वननंय् छिय् विल्ल-ज़ारो लो-लो ॥
क्षण् लगि पांरि-पांरि च्यान्यन् म्वननंय
छ्यत कर्त नरकुनु नारो लो-लो ।
दृति-घोर् थियितनय् ज़गतुकु आरो
वननंय् छिय् विल्ल-ज़ारो लो-लो ॥ ४० ॥

कानि कानि भोज्यानि त्वत्कृते पाचयिष्यन्ति

निमन्त्रणेन आगमिष्यसि गङ्गाधर-भोः नाम ।

कृत्वा नयिष्यसि-तां पुनरपि राजकुमारीं (सतीम्)

कथयन्तः० ॥

मनोरूपायाः ऊर्मिकायाः-मध्ये नाम त्वदीयं उट्टङ्कयन्तः

ध्यानात्मखनकलोहत्तुर्विशेषेण हे-प्रशस्तसन्नामधेय नाम ।

मुद्रां त्वदीयां मानयन् अस्ति सर्वः संसारः

कथयन्तः० ॥

शापाः सन्ति-मे क्षीणीभवन्तः, पापानि सन्ति-मे छिन्नी-भवन्ति

(महती) आशा अस्ति-मे, अधुना कियत्कालं प्रतीक्षिष्ये नाम ।

उत्तारं देहि-मे भवसरसः, करुणावतार-भोः

कथयन्तः० ॥ ४१५ ॥

क्षणे क्षणे दर्शनं तव अस्ति-मे भवन्,

हृदयस्य-मध्ये (तत्,) कुत्र (सुदूरं) धाविष्यामि नाम ।

आगच्छ-नाम अधुना सांमुख्यं, देहि-नाम साक्षात्कारम्

कथयन्तः० ॥

(ग्रन्थकृत्) कृष्णाख्यः संयोक्ष्यति स्वात्मोपहारं तव गुणेषु

शान्तं कुरु नारकं अग्निं नाम

इतः-परं आगच्छतु-तव (उत्सङ्गतां-तव) जगतीं-प्रति दया

कथयन्तः० ॥ ४० ॥

---

41. EPILOGUE OF THE AUTHOR IN PRAISE OF ŚIVA, AS AN INTRODUCTION TO THE SECOND PART.

सदाशिव-स्वामियो कुख् पाफ् गालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥ ४१८ ॥
सदाशिव स्वामियो कुख् स्वर्ग् दावन्
सदाशिव स्वामियो कुख् स्वकलावन् ।
अपंज़ु पंज़ु सोरुय् सेनु कुख् च़ुह् च़ालन्
सदाशिव स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥
स्वठाहन् नाव्वमोज़ु-मज़ु आग् थावन्
स्वठाहन् गटि-मज़ु कुख् गाग् हावन् ।
अग्गम्वख-सूत्य् कुख् च़ुय् पाफ् ज़ालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥ ४२० ॥
करान् कुख् च्यार लाच्यारन् त खारन्
विष्णु रूप कुख् अवतार् दारन्
स्वठाहन् अंदकार-प्यठ कुख् वालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥
सदा मायाय अन्द-कनि कुख् च़ुह् रूज़िथ्
तमाग्राह् कुख् वुक्रान् बनि क्याह् अथ् ।
तवय् कुख् कुह् दिवान् कहन् त बालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥
अगर् काँह् वुमरि-मज़ु करि वारयाह् पाफ्
अकिय् शिव-नाव-सूत्य् तम् करख् माफ ।

अथ हिमालयसंबन्धि वृत्तं प्रस्तूयते ॥ ४१ ॥

हे-सदाकल्याणात्मन्-नाथ अपि पापानि विनाशयन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् अपि जगतीं पालयन् ॥ ४१८ ॥

हे-सदाकल्याणात्मन् स्वामिन् अपि स्वर्गादिलोकान् वितरन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् अपि सर्वबन्धमोचकः ।

असत्यं सत्यं सर्वमेव अस्माकं अपि त्वं सहमानः

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

असंख्यानां (लोकानां) नैराश्य-मध्ये आशां निदधन्

असंख्यानां आन्ध्य-मध्ये अपि-त्वं स्वप्रकाशं प्रदर्शयन् ।

अन्यात्मसुखेन अपि त्वमेव पापानि दाहयन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥ ४२० ॥

कुर्वन् अपि उपायं निरुपायानां च दुर्गतानाम्

विष्णुरूपेण अपि अवतारं बिभ्रत् ।

असंख्यान् गर्वान्धसमुच्छ्रायात् अपि-त्वं अधः-पातयन्।

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

नित्यं मायायाः-सकाशात् औदासीन्येन अपि त्वं स्थितः

क्रीडामात्रं अपि पश्यन्, भविष्यति किं अस्याः (इति)।

तेनैव-कारणेन अपि संचरन् (इव) पर्वतेषु च प्रस्थेषु

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

यदि कश्चित् संपूर्णवयसि करिष्यति अनेकानि पापानि

एकेनैव शिवनामस्मरणेन तस्य करिष्यसि क्षमां (पापविनाशम्) ।

क्कर्मन् यिथ् द्यकस् कुख् अथ डाखन्
सदाग्निव-खामियो कुख् ज़गि पाखन् ॥
तिकूथ् ब्वद् दित यिथु अस्य गम् चलि दूर्
ग्रछन् चलि वुक्रोथ् ज़न् चन्द्रमाह् पूर् ।
वलिन् अमि संसारकिय् माया-ज़ालन्
सदाग्निव-खामियो कुख् ज़गि पाखन् ॥
द्यह् कर्मन्चू अस्य पथ्-कुन् कर्म हानथ्
पत्युमु पथ् चाव्, नवू नवू हाव् ज़ानथ् ।
नविम् रक्, वुक् म व्वज़् पतिम्यन् मलालन्
सदाग्निव-खामियो कुख् ज़गि पाखन् ॥ ४२५ ॥
मती-माताय-हन्दुथ् कुथ् प्रथम् ज्यान्
अकिथ् कथि च्याज़ि-बापथ् ज़ोलु तमि पान् ।
खकर्म् क्याह् कर्मतु श्रोमु हिमालन्
सदाग्निव-खामियो कुख् ज़गि पाखन् ॥ ४१ ॥

॥ इति शिवपरिणये पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

दुर्भाग्यानां साक्षादागत्य ललाटे अपि हस्तेन स्पृशन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

तादृशीं बुद्धिं देहि-नाम, यया अस्माकं भीतिः अपयायात दूरम्

उपरागः अपयास्यति, द्रक्ष्यामस्त्वां इव चन्द्रमसं पूर्णम् ।

आवृतास्तेन वयं संसारस्यैव मायात्मना जालेन

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

अस्ति कृता अस्माभिः प्राक्काले कर्मणः हानिः (दुष्टाचरणविधेयत्यागात्म- दुष्कर्म)

अतीतं पाश्चात्यं परित्यज्य (पापं क्षान्त्वा) नवीनां नवीनां प्रदर्शय सुक्षमिम् ।

नवीनतया पालय, पश्य मा अधुना पुरातनेषु अलीकेषु (अस्मत्कृतेषु त्वद्विषयेषु)

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥ ४२५ ॥

सत्याः-(जगत्-)मातुः अस्ति-ते प्रेम अत्यन्तम्

एकस्या-एव कथायाः-निमित्तेन तव-कृते दरधः तया स्वदेहः ।

पुण्यकर्म (अलौकिकं) किं-नाम (अचिन्त्यमनुत्तरं च) कृतं आसीत् हिमा- लयेन

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥ ४१ ॥

॥ इति शिवपरिणये पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

PART II.

1. BIRTH OF PĀRVATĪ. HER YOUTH AND UPBRINGING. HER DESIRE FOR ŚIVA AS HER HUSBAND. SHE WANDERS IN THE FOREST CALLING FOR HIM.

कर्म्मवान् ओसु हिमाज़य् बंडु दयावान्
मनस्-मज़ ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥४१७॥
बंडुय् राज़ा पर्बतन्-हन्दु आसवुनु सर्
स्यठाह् आसिम् खज़ानय् लाल गोहर् ।
स्यदन् सादन् दिवान् आसान् दर्म-किनि दान्
मनस्-मज़ ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥
करान् ओसु ईश्वरस्-कुन् ज़ार-पार
वनान् ओसुम् च्यह् कर्तम् म्योनु च्यार ।
मनस् कुम् दख् स्यठाह्, कँह् कुम् न सन्तान्
मनस्-मज़ ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥
स्यठाह् कुम् माल दोलय् गंज गोहर्
स्यठाह् अम्बाब् स्वन् त वँफ् ज़र-ज़ेवर् ।
प्युराह् कुम न तवय् कुम् सक्थ् अर्मान्
मनस्-मज़ ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥४२०॥
सती-माता गयस खग् बान ओसुस्
तमिस् राज़स् निश्चिन् यिनु पान ओसुस् ।
ज़न्म् च्यात् तमि तस्-निश् गौव् स्यठाह् ज्यान्
मनस् मज़ ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥

उत्तरार्धम् ॥ २ ॥

औपार्वत्या जन्म विवक्षुरादौ हिमालयवृत्तं प्रारभ्यते ॥ १ ॥

पुण्यकर्मकृत् आसीत् हिमालयः महान् दयालुः (यः)

मनसि आसीत् धारयन् शिवस्य ध्यानम् ॥ ४२७ ॥

महानेव राजा पर्वतानां वर्तमानः गिरीरूपः

अतिशयेन आसंस्तस्य निधयः रत्नानां मुक्तानां (च) ।

सिद्धेभ्यः साधुभ्यः ददन् वर्तमानः धर्मेण-विधिना तद्दानम्

मनसि० ॥

कुर्वन् आसीत् ईश्वरं-प्रति दयोत्पादकचित्तापनानि

कथयन् आसीत्तस्मै त्वं कुरु-नाम-मे मम अनुग्रहोपायम् ।

मनसः अस्ति-मे दुःखं अतिशयेन, (यतः) किंचित् अस्ति-मे न अपत्यम्

मनसि० ॥

अत्यन्तं अस्ति-मे द्रव्यं धनं निधयः मुक्तादि

अत्यन्तं वस्तूनि स्वर्णं रूप्यं च सौवर्णपदार्थानि-भूषणादीनि ।

अपत्यमात्रं अस्ति-मे न, तेन-हेतुना अस्ति-मे दृढः अभिलाषः

मनसि० ॥ ४३० ॥

(अथ) सती-जगन्माता संपन्ना-तस्य प्रसन्ना, सौपात्रं आसीत्तस्य

तस्य गिरिराजस्य समीपे आगमनं स्वयं आसीत्तस्याः ।

जन्म गृहीतं तया तस्मात् संपन्नं अतिशयेन शोभनम्

मनसि० ॥

तिथय् कोराह् तमिस्-निग् य्लि ग़ाय
स्वदय्-लक्ष्मी स्वंदुय् तस् गर च़ाय ।
तिथिस् बाग्यवानस्-सूंत्य् कुस् करिय् मान्
मनस्-मङ्ग़ ओसु दारान् शिव-संन्दु द्यान् ॥
चिकोटी-देवता क्षिय् आमवंनि यिम्
स्वठाह् आंसिय् प्रयम् तंमि-संन्दु करान् तिम् ।
तसंन्दि पाद् दर्ग्यनस् थिथ् ग्रेरि दारान्
मनस्-मङ्ग़ ओसु दारान् शिव-संन्दु द्यान् ॥
कलान्-छ्यम् ज्यव् तमन्दि तौज़ुकु वनय् क्याह्
करान् आंसि देव् गन्दर् स्वद् वाह्-वाह् ।
सूर्य-चन्द्रम-खत आंसय् स ज़ोतान्
मनस्-मङ्ग़ ओसु दारान् शिव-संन्दु द्यान् ॥
वनय् कोताह् ढद कन्द नावद-सूंत्य्
रक्षान् खंद्मथ्गार् तस् आंसिसंय् कूंत्य् ।
ववस् तय् माज्य आंसय् टाठू ज़न् प्रान्
मनस्-मङ्ग़ ओसु दारान् शिव-संन्दु द्यान् ॥ ४३६ ॥
वुक्षिय् परमग्रक्षिय-संन्दु द्यान् दांरिथ्
थंवुख् तस् पार्वतो नाव् पान च़ारिथ् ।
खन्दर्-मासाह् स्वठाह् क्याह् आंसू शूबान्
मनस्-मङ्ग़ ओसु दारान् शिव-संन्दु द्यान् ॥
रक्षान् आस स्वठाह् तस् च्वङ्ग़ दाय
रक्षन-आय मतन्-मङ्ग़ थाङ्ग़ च़ाय ।

तथैव कन्या-एका तत्समीपे यदा जाता

सिद्धलक्ष्मीः-एव सम्यक् तस्य गृहे प्रविष्टा

तादृशेन भाग्यवता-सह कः करिष्यति स्पर्धाम्

मनसि० ॥

त्रिकोटिसंख्याकाः-प्रधाना-देवाः सन्ति वर्तमानाः ये

अतिशयेन आसन् प्रीतिं तस्याः कुर्वन्तः ते ।

तस्याः पादौ दर्शनार्थं आगत्य शिरसि धारयन्तः

मनसि० ॥

कुण्ठिता-भवति-मे जिह्वा तस्याः तेजसः कथयिष्यामि किम्

कुर्वन्तः आसन् देवाः गन्धर्वाः सिद्धाः कौतूहलानि ।

सूर्यात्-चन्द्रमसो-ऽधिकतया आसीत् सा दीप्यन्ती

मनसि० ॥

कथयिष्यामि कियत् दुग्धेन सिताविशेषेण फाणितेन

पालयन्तः सेवकाः तां आसंस्तामेव कियन्तः ।

पितुः मातुः च आसीत्सा वत्सला प्राणाः इव

मनसि० ॥ ४३५ ॥

दृष्ट्वा परमशक्तेः-तस्याः ध्यानं धृत्वा

स्थापितं-ताभ्यां तस्याः पार्वतीति नाम स्वयं विचित्य ।

अतिसुन्दररूपा-एका अत्यन्तं किंनाम (अवर्णनीया) आसीत् शोभमाना

मनसि० ॥

पालयन्त्यः आसन् बह्वः तां सेवकस्त्रियः धात्र्यः

पाल्यमानतराभूत् सप्तमे-वर्षे याव‍त् प्रविष्टा ।

सदाशिव् च्यतस् य्योस्, आसूस् पतिमू ज़ान्
मनस्-मज़ू ओसु् दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥
सती आसू मंग्रोवुन् मांजि तय् मोलु
गन्योमंतु ओसु् तस् शिवनाथ-सन्दु लोल् ।
प्रथम-सूंतिन् द्यक-लांनिस् द्राय क़ारान्
मनस्-मज़ू ओसु् दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥
शिव-सन्दु द्यान् करिथ् मय् न्यथ् मनस्-मज़ू
ह्यवान् पय्, वंनि दिवान् द्राय वनस्-मज़ू ।
तिथय्-पांठि शिव-लीला आसू बोलान्
मनस्-मज़ू ओसु् दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥ १ ॥

---

2. PĀRVATĪ HAS MEMORIES OF HER FORMER BIRTH AS SATĪ, AND UTTERS PRAISES OF ŚIVA.

थिमय् पत दिमय् नाद्
क्यथो याद् म्य य्योहम् ॥ ४४० ॥
च्यय् कुख् ज़प-यज्ञुकु ज़फ्
च्यय् कुख् तप-वनुकु तफ् ।
च्यय् कुख् सादन्-हंन्दुय् साद्
क्यथो याद् म्य य्योहम् ॥
च्यय् कुख् योगियन्-हंन्दु योग्
च्यय् प्रांनियन्-हंन्दुय् प्रान् ।

सदाशिवः स्मरणे आगतस्तस्याः, आसीत्तु-तस्याः प्राचीनं ज्ञानम्

मनसि० ॥

सती आसीत्सा (अवतीर्णा), विस्मृतस्तया माता पिता च

घनीभूतं आसीत् तस्याः शिवस्वामिनः प्रेम ।

प्रेरणैव स्वभर्तारं निर्गता मार्गयन्ती

मनसि० ॥

शिवस्य ध्यानं कृत्वा सैव नित्यं मनसि

समन्विष्यन्ती संकेतं, मार्गणानि ददती निर्गता वनस्य-मध्ये ।

तेनैव-प्रकारेण शिवस्तुतीः आसीत् वदन्ती

मनसि० ॥ १ ॥

वने प्रस्थिता पार्वती प्राचीनस्मरणपूर्वकं शिवं प्रति स्तौति ॥ २ ॥

आगमिष्यामि-त्वां पश्चात् दास्यामि-ते आह्वानानि

कथं-नाम स्मरणे मे आपतितस्त्वं-मे ॥ ४४० ॥

त्वमेव असि जपयज्ञस्य जपरूपः

त्वमेव असि तपोवनस्य तपोरूपः ।

त्वमेव असि सज्जनानां-मध्ये साधुः

कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव असि योगिनां योगात्मा

त्वमेव प्राणिनां प्राणात्मा ।

च़्य् कुख् मज्ज़न-संवाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
च़्य् कुख् डख च़्य् कुख् नख
च़्य् कुख् दूर् च़्य् नज़्दीख् ।
च़्य् कुख् मार्यनिय्-हंन्दु आद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
च़्य् कुख् द्वख् च़्य् कुख् स्वख्
च़्य् कुख् परम-आनन्द-स्वख् ।
च़्य् कुख् कम् च़्य् कुख् ज्याद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
च़्य् कुख् सादन्-हंन्दु सत्संग्
च़्य् कुय् तनि सफेद् रङ्ग् ।
पय्योग् हिहि किह् च्यानि पाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥ ४४५ ॥
वीदन्-मज़्ज़ कुख् सामवीद्
देवन्-मज़्ज़ च़्य् इन्द्राज़् ।
दैत्यन्-मज़्ज़ कुख् प्रह्लाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
रज़ो-म्वन कुख् ब्रह्मा
सत्त्व-म्वन विष्णु-भगवान् ।
तमो-म्वन गाल्लान् व्याद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥

त्वमेव असि सज्जन-संवादरूपः

कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव असि आधारात्मा त्वमेव असि समीपवर्तिसहायात्मा

त्वमेव असि दूरे त्वमेव निकटे ।

त्वमेव असि सर्वेषामेव आदिभूतः

कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव असि दुःखात्मा त्वमेव असि सुखरूपः

त्वमेव असि (मोक्षात्मा) परमानन्दसुखम् ।

त्वमेव असि न्यूनात्मा त्वमेव असि अधिकात्मा

कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव असि साधूनां सत्सङ्गरूपः

तव अस्ति-ते मूर्तौ शुक्लः* रागः ।

पद्माभ्यां सदृशौ स्तः तव पादौ

कथं-नाम स्मरणे० ॥ ४४५ ॥

वेदानां-मध्ये असि सामवेदः

देवानां-मध्ये त्वमेव इन्द्रराजः ।

दैत्यानां-मध्ये असि प्रह्लादात्मा

कथं-नाम स्मरणे० ॥

रजोगुणप्रधानः असि ब्रह्मा

सत्त्वगुणप्रधानः विष्णुभगवान् ।

तमोगुणेन (रुद्रात्मना) प्रधानेन नाशयन् (संसारस्य) व्याधिम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥

---

* मूर्तिस्ते शुद्धसत्त्वप्रधाना ॥

दर्मच लर्य कर्मकि वर
च्यानिय् वर अचुन् कुम् ।
च्य् कुख् कंन् च्य् बुनियाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
यंमि युस् ज़ोन् सुय् तंमि मोन्
च्य् कुख् म्योन् कर्म-लोन् ।
वनय् ब्वह् च्य लानिनि वाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
लोलंनि साज़् प्रथम-वंग्
वायय् रोज़् दमाह् वोज़् ।
थितम् यूरि दितम् नाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥ ४५० ॥
क्षण् दारनावुन् द्यान्
सुय् यथ् दपान् ब्रह्म-ज़ान् ।
ह्मथ् ग्रिव-राग् दिथ् समाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
संकल्प् चावि रटि मन प्रान्
वासना गालि दिथि समाद् ।
च्याज़ दयाय प्रावि विन्दु-नाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥ २ ॥

धर्मात्मनो गृहस्थ कर्मरूपेण द्वारेण

तवैव वरदानेन प्रवेष्टव्यं अस्ति-मे ।

त्वमेव असि प्रतिष्ठाशंकात्मा, त्वमेव आधारभूम्यात्मा

कथं-नाम स्मरणे० ॥

येन यः ज्ञातः स-एव तेन प्रमाणितः

त्वमेव असि मदीयं कर्मभाग्यम् ।

कथयिष्यामि अहं त्वां भाग्यभर्तुः-कृते विज्ञापनानि (उत्तरार्धानि)

कथं-नाम स्मरणे० ॥

प्रेमात्मकानि वीणादिवाद्यवादनानि हार्दभङ्ग्या

उपास्यामि तिष्ठ, क्षणमात्रं शृणु ।

आगच्छ-नाम-मे इहैव देहि-नाम-मे आह्वानम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥ ४५० ॥

(ग्रन्थकर्तारं मां) कृष्णाख्यं समाधापय-तं ध्यानम्

तदेव, यत् कथयन्ति ब्रह्मज्ञानम् ।

गृहीत्वा शिवरागं दत्त्वा समाधिम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥

दुःसंकल्पान् त्यक्ष्यति संग्रहीष्यति मनसा प्राणान्

दुर्वासनाः अपाकरिष्यति, दास्यति समाधिम् ।

तव दयया प्राप्स्यति बिन्दुनादात्मताम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥ २ ॥

---

3. REMEMBERING ŚIVA'S COMELY APPEARANCE AND HIS LOVABLE DISPOSITION, PĀRVATĪ LAMENTS HER ABSENCE FROM HIM AND ADDRESSES HIM IN PRAYER.

The third chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 453—465).

---

4. CONTINUATION OF THE FOREGOING. SHE CLAIMS IDENTITY WITH ŚIVA.

द्या कर् म्य द्यावान
ब्वह् छ्यम् पान द्यालो ॥ ४६६ ॥
च्यू कुख् छ्यक-प्यठुक् टिक
ब्वह् छ्यम् बुधि-प्यठुक् तीज् ।
छ्यकम् टिक कुय् शूबान
ब्वह् छ्यम् पान द्यालो ॥
च्यह् कुख् द्वह् त ब्वह् छ्यम् राथ्
च्यह् आकाश् त ब्वह् बुतराथ् ।
च्यह् कुख् दान् त ब्वह् छ्यम् दान
ब्वह् छ्यम् पान द्यालो ॥
च्यह् कुख् पोग्रनूलाह् ज्यान्
ब्वह् छ्यम् आरवल् शूबान् ।
अकिय् रंग छिय् आसान
ब्वह् छ्यम् पान द्यालो ॥

श्रीशिवस्वरूपं चिन्तयन्ती सविलापमिव स्तौति पार्वती ॥३॥

श्रीपार्वती स्वात्मना शिवैक्यभावेन समाक्रन्दपूर्वकं स्तौति ॥४॥

दयाम् कुरु मे हे-दयावन्,

अहं अस्मि स्वयं हे-दयालो* ॥ ४६६ ॥

त्वमेव असि ललाटपृष्ठस्य ललाटिकाभूषणम्

अहं अस्मि मुखपृष्ठस्य तेजोरूपा† ।

ललाटे ललाटिका अस्ति-ते शोभमाना

अहं अस्मि० ॥

त्वं असि दिनरूपः च अहं अस्मि रात्रिः

त्वं आकाशरूपः च अहं भूतधात्री‡ ।

त्वं असि दाडिमफलं च अहं अस्मि अन्तर्गतफलरूपा,§

अहं अस्मि० ॥

त्वं असि जीवजीवपक्षिरूपः सुन्दरः

अहं अस्मि पुष्पविशेषरूपा शोभमाना‖ ।

एकेनैव रूपेण सस्तो-एव भवन्तौ

अहं अस्मि० ॥

---

* भवत्सदचारिणी त्वदभिन्नशक्तिस्वरूपा शरणागतास्मि । दयाया आलय-रूपाहमस्मीति च भावः ॥

† अहं तेजस्त्वादुत्कृष्टा । तेजोरात्रित्वे तव का नामोत्कृष्टतेति भावः ॥

‡ रात्रिं विना दिनं न शोभत इत्यतोऽहमुत्कृष्टा । श्रूयोसङ्घातादेव ततो यज्ञादिद्वाराकाशस्थानां स्थितिः ॥

§ दाडिमस्य फलेभ्य एव पुनरुत्पत्त्यादि । लङ्काचे तु विपक्षलमेवानो मे उत्कृष्टता ॥

‖ आरक्तपुष्पं विना जीवजीवपक्षिणः विरावविकासो नोत्पद्यते ॥

ब्वह् छ्यम् कार्तिकचू ज़न् ज़ून्
ख्ठाह् खग् विय मैज़ून्
वह्मकंकि सूर्य कुख् ज़ोतान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥ ४७० ॥
ब्वह् छ्यम् स्यंज़ू त च्ह् कुख् माद
अकिय् नाद-सूंतिन् यिम् ।
मांसंमू छ्यम् त ब्वह् क्याह् ज़ान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥
च्ह् कुख् चैलूकुकू राज़
ब्वह् छ्यम् राजर्यञ् च्यय् हिग्यू ।
च्य हिहु कुम् कुह् सुय् ब्वह् मान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥
च्य् कुख् आत्म ब्वह् छ्यम् प्रान्
अकिम् ज्याय छिह् मेलान् ।
च्ह् कुख् अस्यंय् त ब्वह् छ्यम् बान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥
च्ह् कुख् मालि-हंन्दिय् फंलि
ब्वह् छ्यम् पन् तथ् तंलि-तंलि ।
पन-सूंत्य् मालि छिह् ज़पान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥

अहं असि कार्त्तिकमासस्य ओत्सा इव

अतिशयेन प्रसन्ना तन्वी च ।

वैशाखमासस्य सूर्यरूपः असि-त्वं प्रदीप्यमानः*

अहं असि० ॥ ४७० ॥

अहं असि सरला त्वं च असि साधुः

एकेनैव आह्वानेन आगच्छ-मामु ।

बालिका असि अहं च किं जानासि

अहं असि० ॥

त्वं असि त्रैलोक्यस्य राजा

अहं असि महाराज्ञी तवैव सदृशी ।

त्वत्सदृशः कः अस्ति तमेव अहं मंस्ये

अहं असि० ॥

त्वमेव असि आत्मा अहं असि प्राणरूपा†

एकस्मिन् स्थाने स्वः मिलन्तौ ।

त्वं असि अमृतरूपः अहं असि तत्पात्रम्‡

अहं असि० ॥

त्वं असि मालायाः फलरूपः

अहं असि सूत्रं तस्याः अधोऽधः§ ।

सूत्रेण मालया सन्ति जपन्तः (जपकर्तारः)

अहं असि० ॥

---

* कार्त्तिकज्योत्स्नया कुङ्कुमपुष्पाणां विकासतरत्वं, येषां वैशाखमाससूर्यस्य सादृश्यं प्रसिद्धम् ॥ † प्राणान्वितात्मनः स्थितिर्नास्ति ॥

‡ पात्रं विना अमृतस्यापि स्थितिर्नास्ति ॥

§ सूत्रं विना माला स्थिरीकर्तुं न शक्यते ॥

च़ह् कुख् दृग्नि-मज़्ज़ च़न्द्रम्
स्यठाह् खग़् कुन्युकु न गम् ।
रोहिन् छ्यम् ब्वह् शूबान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥ ४७५ ॥
मेग्र-ह़ंन्दु सूर्य-भगवान्
खग़् श्रमान् कुख् तय्-मज़्ज़ ।
मेग्र-सूंत्य् च़ कुय् यारान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥
मकरि-ह़ंन्दि हे बौम-दीव्
च्यांज़्यय् मौव् करय् न्यथ् ।
दथु रंतु कुय् न काँह् मकान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥
कज़्-ह़ंन्दि प्रयमंकि ब्वद
रक्थ् ददं त नावद्-सूंत्य् ।
ज्यल् थिम् किम् लूख् गेलान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥
कर्कटि-ह़ंन्दि बृहस्पत
छ्यम् पत पत च़य् क़ारान् ।
ज्योतिश् च़य् रंतु गंज़्ज़रान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥
मौनि-ह़ंन्दि शुक्र मन सांविदान्
प्रमन् पान रोज़्तम् म्य ।

त्वमेव असि वृषराशौ चन्द्रमाः

अतिशयेन प्रसन्नः, कस्यापि-वस्तुनः न खेदः (यस्य सद्भावात्)।

रोहिणीनक्षत्रं असि अहं शोभमानम्*

अहं अस्मि० ॥ ४७५ ॥

मेषराशेः सूर्यभगवान्

प्रसन्नः भवन् असि तस्य-मध्ये ।

मेषराशिना तव अस्ति-ते मैत्रम्

अहं अस्मि० ॥

मकर-राशेः हे भौमदेवग्रह

तवैव सेवां करिष्यामि-ते नित्यम्

ईदृक् शोभनं अस्ति-ते न किंचित् स्थानम्

अहं अस्मि० ॥

कन्याराशेः प्रेमपात्र हे-बुधग्रह

पालयिष्यामि-त्वां क्षीरेण सिताविकारविशेषेण च ।

शीघ्रं आगच्छ-मां सन्ति-मे लोकाः उपहसन्तः

अहं अस्मि० ॥

कर्कटराशेः हे-बृहस्पतिग्रह

अस्मि पश्चात् पश्चात् त्वामेव अन्विष्यन्ती ।

ज्योतिर्विदः त्वामेव शोभनं गणयन्तः

अहं अस्मि० ॥

मीनराशेः हे-शुक्रदेव मनसा सावधानेन

प्रसन्नः स्वयं तिष्ठ-नाम-मां मां-प्रति ।

---

* रोहिणीं विना इषचन्द्रो न शोभते । इत्थं सर्वत्रापेऽपि स्वोत्कर्षत्वं द्योतयन्ती अप्रत्यक्षीभावोपालम्भवाक्यानि गायति तद्वृद्धिमद्भिः स्वयमूह्यम् ॥

मनंकि सिर् छमय् बावान
व्वह् छम् पान दयाला ॥ ४८० ॥
तोलि-हंन्दि ग्नैश्वर
व्वचुकु गर पनुनु कुय् ।
क़ाडथ् वार दारिथ् द्यान
व्वह् छम् पान दयाला ॥
मिथुनि-मञ्जू खग् कुख् राह्
हे पादग्राह् खख फोजि-सान् ।
संकटा-दग्ध कुख् गालान
व्वह् छम् पान दयाला ॥
सिहमि-हंन्दि हरगंकि केत
यमदूत-निग्र स्वकलावतम्
छमय् खख् त दख् पुग्रान
व्वह् छम् पान दयाला ॥
लक्ष्मी-हंन्दि नारायण
गयम् मन ग्रन् च्यथ् ।
च्ह् कुख् बाव-सूंत्य् तोठान
व्वह् छम् पान दयाला ॥
सावित्री-हंन्दि ब्रह्मा-जिय
च्योनुय् रूंफ् म्य यिथि खग् ।
दर्गुन् दिम् छमथ् क़ारान
व्वह् छम् पान दयाला ॥ ४८५ ॥

मनसः रहस्यानि अस्मि-ते प्रकटयन्ती

अहं अस्मि० ॥ ४८० ॥

तुलाधरराशेः हे-अनेश्वर

(यत्) उच्चभावस्य गृहं स्वकीयं अस्ति-ते

अन्वेषिष्यामि-त्वां समाधेन धृत्वा ध्यानम् ।

अहं अस्मि० ॥

मिथुनराशिमध्ये प्रसन्नः असि-त्वं राहुः

हे सम्राट् ! सुखेन सैन्येन-सहितः ।

सङ्कटाख्यां-दशां असि-त्वं नाशयन्

अहं अस्मि० ॥

(हे) सिंहराशेः हर्षयुत केतो

(त्वत्समपुच्छेभ्यो यमदूतेभ्यः उन्मोचय-नाम-मामु ।

अस्मि-त्वयि सुखं च दुःखं समर्पयन्ती

अहं अस्मि० ॥

लक्ष्म्याः-शक्तेः हे-नारायण (स्वामिन्)

गताहं मनसा शरणं तवैव ।

त्वं असि भावेन (भक्तिमात्रेण) तुष्यन्

अहं अस्मि० ॥

सावित्रीदेव्याः हे-ब्रह्मन् (स्वामिन्)

तवैव रूपं मम आगमिष्यति मनोहरम् ।

दर्शनं देहि-मे अस्मि त्वां अन्विष्यन्ती

अहं अस्मि० ॥ ४८५ ॥

पार्वती-हंन्दि परमेश्वर
यितम् गर पनुनु कुय् ।
हृदयम्-मज़ कुह् च्योनुय् थान्
ब्वह् छ्यस् पान द्याल्लो ॥
ईश्वर कोन कुख् यिवान्
दर्शुन् कोन कुख् दिवान् ।
मंग्-दिल् कुख् न, कुख् लागान
ब्वह् छ्यस् पान द्याल्लो ॥
पालन् कुख् च्वह् म्यांञ् करान्
ब्वह् छ्यस् च्यांञ् मीव् करान् ।
छ्यांम् तोट् म्य महेश्वान
ब्वह् छ्यस् पान द्याल्लो ॥
ग्रहचन्-मज़ कुख् सन्निदान्
ग्रहंदि-बल् तस म्य-ति काम् ।
लूकन्-मज़ छ्यस् मन्दक्कान
ब्वह् छ्यस् पान द्याल्लो ॥ ४ ॥

---

5. DESCRIPTION OF PĀRVATĪ IN THE FOREST. THE BEAUTY OF THE FOREST BLESSED BY HER PRESENCE. SHE ENTERS A LAKE AND, STANDING IN THE WATER, INVOKES SIVA.

दयय्-पांठि शिव-लीला लंजू वनने ।
वनान् वनान् सदाशिव् लंजू बनने ॥ ४९० ॥
तिकूय् गय मस्थ् रूदुस् न कुन्युकु छोश् ।
छांलिम् लोलकिम् सरस्-मज़ प्रेम-पंपोश् ॥

पार्वतीदेव्याः हे-परमेश्वरशिव

आगच्छ-नाम-मां गृहं स्वकीयं अस्ति-ते ।

हृदयस्य-मध्ये अस्ति तवैव स्थानम्

अहं अस्मि० ॥

हे-ईश्वर किं न असि आगच्छन्

दर्शनं किं न असि ददन् ।

कठोरहृदयः असि न, असि तदनुरूपं-कुर्वन्

अहं अस्मि० ॥

पालनां असि त्वं मम कुर्वन्

अहं अस्मि तव सेवां कुर्वन्तो ।

क्षणां(ग्रन्यकर्तारं मां-)प्रति तुष्य, हे-महेशान

अहं अस्मि० ॥

ग्रहाणां-मध्ये असि संनिहितः

दुर्ग्रहाणामवस्थां तस्य ममापि अपनय ।

लोकानां-मध्ये असि लज्जमानः

अहं अस्मि० ॥ ४ ॥

अतः परं वने यद्वृत्तं संपन्नं तत्पुरःसरं जले स्थित्वा समाधानं श्रीपार्वत्याः प्रस्तूयते ॥ ५ ॥

इत्थं-प्रकारेणैव शिवस्तुतिं प्रवृत्ता वक्तुम् ।

उक्ता उक्ता सदाशिवैकरूपा प्रवृत्ता भवितुम् ॥ ४९० ॥

तादृशैव संपन्ना मत्ता, अवस्थितं-तस्याः न कस्यापि परिज्ञानम् ।

प्रफुल्लानि-तस्य भक्तिरूपस्य सरसः-मध्ये प्रेमरूपपद्मानि ॥

शिवय् सॉपज़् दितुन् शिवनाथसय् दिल् ।
पननि-पानचू खबर् रूज़स् न बिल्कुल् ॥
वनस्-मज़ू छूह् दिवान् आमू रूमिकटू ज़न् ।
ग्रन् गय ईश्वरस् पुशरिथ् स तन् मन् ॥
वनय् क्याह् तथ् वनस् आसि दन्-बाग्ये ।
यत्यन् माता भवानी बेक्कि लागे ॥
सुह् व्यङ्गुल् ओमू कोताह् कर्मवानय् ।
यमिस्-मज़ू परम-शक्तिय होवु पानय् ॥ ४९५ ॥
वनय् कूतु तमि बुतराचू परम् श्वब् प्रोवु ।
यमिस्-प्यठ् माजि भवानिय कदम् च्रोवु ॥
वनय् क्याह् आसि यिम् कुलि दस्ताद ।
लबुख् पारिज़ात-खत कदर् व्याद ॥
तिमन् आमिय् कुल्यन् थिम् फ्रुल्लिमतिय् पोग् ।
सपज़ू तुलसी ति डोगिथ् तिमन् बेहोग् ॥
वसवज़ आस पाज़िच नहर क्याह् खग् ।
वुक्थि स्वर्यैर् तिहन्दु गौव् नाबदस् गग् ॥
सबज़् कछ् वथरिथ् तल् पादनय् दन् ।
सपनु मखमल् त प्रज़ल्योव् आदनाह् ज़न् ॥ ५०० ॥
हवाह् क्रुस्वर्यनाफ ज़न् स्वगखदार् ।
सपदु आकाग-प्यठ वकु अस्तचू दार् ॥
समिथ् व्यानवार् करान् आमि बोल्-बाग्य ।
वनान् आसि शिव शङ्कर अविनाग ॥

शिवरूपेव संपन्ना समर्पितं-तया श्रीशिवे-एव चित्तम् ।

स्वात्मनः प्रवृत्तिः स्थिता-तस्याः न अखिलतया ॥

वनस्य-मध्ये प्राणिणां दहती आसीत् मृगी इव ।

शरणं गता ईश्वरं समर्प्य सा तनुं मनः ॥

वक्ष्यामि किं (वक्तुं न शक्नोमि) तस्य वनस्य आसन् धन्य-भाग्यानि ।

यत्र जगन्माता भवानी भक्तत्वं अनुकरिष्यति ॥

तत् महारण्यं आसीत् कियत् (अनन्ततया) भाग्यशालि ।

यस्य-मध्ये परमेशशक्त्या प्रकटितः स्वात्मा ॥ ४९५ ॥

वक्ष्यामि कियत्, तया पृष्ठया परमं मङ्गलं अवाप्तम् ।

यां-प्रति मात्रा भवान्या (महामायया) पदं स्थापितम् ॥

वक्ष्यामि किं आसन् ये वृक्षाः उत्थिताः ।

लब्धस्तैः पारिजातवृक्षात् आदरः अधिकः ॥

तेषां आसन् वृक्षाणां यानि प्रफुल्लानि पुष्पाणि ।

संपन्ना तुलसी अपि दृष्ट्वा तानि निश्चेष्टा ॥

अवरुहन्तः आसन् जलस्य झराः अतिशयेन सुन्दराः ।

अवलोक्य माधुर्यं तेषां, संभूता फाणितस्य मूर्च्छा ॥

हरिद्वर्णः तृणः आस्तरणीभूतः तले पादयोः द्वयोः ।

संपन्नः कौशेयवस्त्रविशेषरूपः प्रदीप्तः च आदर्श-एकः इव (निर्मलदीप्तिः)
॥ ५०० ॥

वायुः कस्तूरीमृगनाभ्युद्भवौषधिः इव सुगन्धपूर्णः ।

संपन्नः, आकाशात् अवतीर्णा अमृतात्मनो-जलस्य धारा ॥

समेत्य पक्षिणः कुर्वन्तः आसन् विरावान् ।

कथयन्तः (इव) आसन् शिव शङ्कर अविनाशेति ॥

ग्यवान् आस बागनय्-मञ्ज़ कुकिल गूगुः ।
मलिय् बस्माह् वनान् आस शिव शम्भुः ॥
समिय् कुत्री प्रयम-सूतिन् वनान् आसि ।
च्य् कुय् वासुख् हय्य अस्य लोलञ्य् फासि ॥
हवाह-सूतिन् वनान् ओसु पन् कुल्यन्-हन्दु ।
करान् अस्य नालमंतु कुय् लोल् तमि-सन्दु ॥ ५०५ ॥
वनान् ओसु पोञ्ज़ ज्वयन्-हन्दु हे-सदाशिव् ।
रटन् शिवजी तवय् छम् चावू-मंचू दव् ॥
समिय् सारिय् वनान् आसि हे-भवानी ।
चह् छख् शिव-शक्ति-रूफ् असि बक्ति च्यानी ॥
करनि आय् देविय-हन्दु देव् दर्शुन् ।
कंरुख् आकाश-यठ तस् पोश-वर्शुन् ॥
नज़र् चावून् वुकुन् अख् नागरादाह् ।
वसिय् तय्-मञ्ज़ दिचून् लोलचू समादाह् ॥
पंरून् लीला, सदाशिव् शाद् साँपनु ।
प्रयम-सूत्य् शिवनाथम् नाद् साँपनु ॥ ५१० ॥ ५ ॥

---

6. PĀRVATĪ SINGS A HYMN OF PRAISE TO ŚIVA, ALLUDING TO EACH DAY OF THE LUNAR FORTNIGHT.

वेल वोतु मेलनम् दर्शुन् म्य हाव्
प्रयम-मरकिय् पंपोश छाव् ॥ ५११ ॥
अद्वेत-रूप छुख् कुनुय् आसवुनु
अकि ज्योतिरूप-सूत्य् न्यय् बासवुनु ।

गायन्त्यः आसन् उद्यानेष्वेव कोकिलाः गूगुः (इति शब्दम्) ।

परिमलय्य भक्त कथयन्त्यः आसन् शिव शम्भुः (इति) ॥

समेत्य पत्तिविशेषाः* प्रेम्णा कथयन्तः आसन् ।

तव अस्ति वासुकिः कण्ठे, अस्माकं प्रेमरूपाः (त्वदीयाः) पाशाः ॥

वायुना-संयुक्तः कथयन् आसीत् पर्णसमूहः वृक्षाणाम् ।

कुर्वत् अस्माकं आलिङ्गनानि अस्ति प्रेम तस्य ॥ ५०५ ॥

कथयत् आसीत् पानीयं अल्पकुल्यानां हे सदाशिव ।

ग्रहीष्यामि-तं श्रीशिवं, तेनैव अस्ति-मया आरब्धा द्रुतगतिः ॥

समेत्य सर्व-एव कथयन्तः आसन् हे-भवानि ।

त्वं असि शिवशक्तिरूपा वयं भक्ताः तवैव ॥

कर्तुं आगताः देव्याः देवाः दर्शनम् ।

कृतं-तैः आकाशात् तस्याः पुष्पवर्षणम् ॥

दृष्टिः दत्ता-तया, दृष्टं-तया एकं देवखातकम् ।

उत्तीर्य तस्य-मध्ये दत्तस्तया प्रेमात्मा समाधिः ॥

अधीता-तया स्तुतिः, सदाशिवः अतिप्रमोदभाक् संपन्नः (यतः) ।

प्रेम्णा शिवस्वामिनः आङ्गानं संपन्नम् ॥ ५१० ॥ ५ ॥

प्रतिपदमारभ्य देवस्तुतिः क्रियते श्रीपार्वत्या ॥ ६ ॥

समयः प्राप्तः संगमस्य, दर्शनं मे प्रदर्शय

प्रेमात्मसरसः पद्मानि उपभुङ्क्ष ॥ ५११ ॥

अद्वैत(प्रतिपत्तिथि)रूपः असि एक-एव भवन्

एकेन ज्योतीरूपेण नित्यं भासमानः ।

---

* कुर्मरि इति प्रसिद्धाः कोकिलसदृशाः पत्तिविशेषाः ॥

कुनुय् कुख् तवय् कुय् केवल नाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् क्राव् ॥
द्वय-लक्षन कुख् शिवशक्ति-रूफ्
दुयी च्वंथि कुख् प्रज्ञवुनु दीफ् ।
द्वय-हंन्दि द्वय च्वय् कुह् रंतु खबाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् क्राव् ॥
त्रैलोक्य-नाथ् कुख् त्रिभुवन-सार्
चय-म्वन-सूत्य् कुख् करान् व्यवहार् ।
त्रिनेत्र-दारवंनि नज़राह् चाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् क्राव् ॥
चतुर्भुज़ वांतिथ् कुख् च्वा-पोर्
च्वन् तरफन् ह्यथ् अवस्थाय च्वोर् ।
च्वन् वीदन्-मज़ू कुख् बक्ति-बाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् क्राव् ॥ ५१५ ॥
पंच-म्वख आसवुनु कुख् शिव-जी
पाँच्वन् प्रानन् पेरवुनु च्वय् ।
दमि पाँच-तरज़ तार् अन् दर्म-नाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् क्राव् ॥
ग्रथि ग्रथि* क्वाडथ् कुम् च्योनु ल्वोल्
ग्रम्वखिस् कुमारजिय-सन्दु कुख् मोलु ।
ग्रडचर् नाव् च्योनु ओग्रद् द्राव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् क्राव् ॥

* पद्मोत्पलपलाशमेतत् ।

(यतः) एक-एव असि तेनैव अस्ति-ते केवल-इति नाम

प्रेमात्मसरसः ० ॥

द्वाभ्यां लक्षणाभ्यां असि शिवशक्तिरूपः

द्वैतं त्यक्त्वा असि प्रज्वलन् दीप-इव ।

द्वितीयातिथेः* ईश्वर तवैव अस्ति शुभः स्वभावः

प्रेमात्मसरसः ० ॥

त्रैलोक्यनाथः असि त्रिभुवनसारभूतः

गुणत्रयेण असि कुर्वन् जगद्व्यवहारम् ।

हे-त्रिनेत्रधर शुभदृष्टिमेकां प्रसारय (अस्मासु)

प्रेमात्मसरसः० ॥

हे-चतुर्भुज व्याप्य असि चतुर्दिक्षु

चतुर्णां दिग्देशानां गृहीत्वा अवस्थाचतुष्टयम्

चतुर्षु वेदेषु असि भक्ति-भावरूपः

प्रेमात्मसरसः० ॥ ५१५ ॥

पञ्चमुखः वर्तमानः असि श्रीशिवः

पञ्चानां प्राणानां अलंकुर्वन् त्वमेव ।

अस्मात् संसारात्म(पाँचतरन्-नाम्नो)नदीप्रवाहात् तारय, आनय (उत्पादय) धर्मरूपां-नौकाम्

प्रेमात्मसरसः० ॥

प्रदेशे प्रदेशे अन्वेषिष्यामि-त्वां, अस्ति-मे तव अतिप्रेम

षण्मुखस्य स्वामिकुमारस्य असि पिता ।

षडक्षरमन्त्रात्म नामधेयं तव (संसारस्य) औषधं उत्कृतम्

प्रेमात्मसरसः० ॥

---

* चाषादद्वितीयायां शिवोत्सवः प्रसिद्धः

मथ्-मंग् सांदन्-हंन्दु मत्य-रूंफ्
मत्य-वांदो कुख् कुय् न कँह् लीफ् ।
मत्सदाग्निव वथ् म्य सतंचू हाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोग्र क्राव् ॥
अष्टस्थंजू सूंत्य क्षय् कर् म्योनु पाय्
अष्टदल-हृंदयस-मज़ू च्यांज़् ज्याय् ।
अष्टमूर्त्ति-विष्ण् कुख् च्य् मोच् दाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोग्र क्राव् ॥
नथुमु गर दर्सुकु च्योनु दर द्यान्
नव् द्वार् सुचरिथ् रट मन प्रान् ।
नव् निदान् बंरि बंरि क्रिय् चाव-चाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोग्र क्राव् ॥ ५२० ॥
दग्रभुज़ नाव् च्योनु नागिन्द्र-हार्
दहवंनि द्यगन्-हंन्दु कुख् च्य् मार् ।
दहन् इन्द्रियनंथ् म्यति ग्रंमराव्
प्रथम-सरकिय् पंपोग्र क्राव् ॥
एकादग्र-रुद्र च्यानि बक्रिय् क्रिय्
तिथुय् कर्त थिथु पर्ज़नावोथ् च्य् ।
अद कति रावि अस्य काहन् गाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोग्र क्राव् ॥
बाहन् बुर्जन्-मज़ू च्योनु व्यवहार्
बाहन् यज्ञन्-मज़ू च्योनु विस्तार् ।

सत्सङ्गात्मा साधूनां सत्य-रूपः

सत्यवादी असि अस्ति-ते न कश्चित् लेपः ।

हे-मन्नित्यकल्याणात्मन् मार्गं मे सत्यस्य प्रदर्शय

प्रेमात्मसरसः० ॥

अष्टसिद्धयः संयुक्ताः सन्ति-ते, कुरु मम उपायम्

अष्टदलयुक्तहृदयस्य-मध्ये तव स्थानम् ।

(पृथ्वादि)ष्टुर्यष्टकात्मा-विष्णुः असि त्वमेव मोक्षं दापय-नः

प्रेमात्मसरसः० ॥

नवमं (ग्रहराशिकुण्डलीरीत्या) गृहं धर्मस्य तव, धारयिष्यामि ध्यानं (ते)

नव द्वाराणि उद्घाट्य ग्रहीष्यामि मनसा प्राणान् ।

नव निधयः पूर्णाः पूर्णाः सन्ति-ते अच्छिद्राः

प्रेमात्मसरसः० ॥ ५२० ॥

हे-दशभुज, नाम तव नागेन्द्रहार-इति

दशानामेव दिशां असि त्वमेव सारभूतः ।

दशेन्द्रियाणि (तद्विषयवासनाश्च) ममापि शमय

प्रेमात्मसरसः० ॥

हे-एकादशात्मरूप तव भक्ताः स्मो-वयम्

तथैव कुरु-नाम यथा उपलक्षयिष्यामः त्वामेव ।

तदा कुतो-नाम अविनङ्क्ष्यत् अस्माकं एकादशसंख्याकानाम् (एका) गोः*

प्रेमात्मसरसः० ॥

द्वादशसु मेषादिराशिरूपगृहविशेषेषु तव व्यवहारः

द्वादशसु (वाजपेयादि-)यज्ञेषु तव विस्तारः ।

---

* दशेन्द्रियाणां मनस एकादशस्य वाणी कुतो नाम विनष्टा भवेदिति भावः ॥

बाहन् सूर्यन् च्योनु तीज़् नंनु द्राव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
हेरंच् चुश्शंश्-हंन्दु छुख् रंतु फल्
राथ्-च्यन् आसितन् स्य च्यांज़्य् कल् ।
च्येादश-आत्म सूर्य-तीर्थ मन् नाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
च्दाह् रंत्न् द्राख् च्य् ओमु बक्कि-वाव्
च्दंश्-हंन्दि खामियो स्य-ति स्वकलाव् ।
पुनिमु-हंज़ू ज़ून् छ्यम् मत मन्दछाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥ ५२५ ॥
पुनिमू त मावंसि व्रथ् दारि दारि
न्यथ् करहाय् पूज़् पोश् च्यारि च्यारि ।
लोलक्यन् पोश्न् कर्तम् क्राव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
छ्पणम् प्रौम् च्योनु यन-प्यठ ज़ाव्
च्यांज़् स्वीव् करने ज़न्मस् आव् ।
कांसि मेलि वावस्-सूंतिन् वाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥ ६ ॥

---

7. ŚIVA DISGUISES HIMSELF AS AN ASCETIC, AND COMES TO PĀRVATĪ TO TEST HER. HE URGES HER TO WORSHIP RĀMA, NOT ŚIVA.

मदाशिव् जूगि लांगिय् ओमु लारान् ।
वनय् क्याह् हाल कमि ओमु छाल मारान् ॥ ५२८ ॥

द्वादशसु सूर्येषु तव तेजः प्रत्यक्षं निर्गतम्

प्रेमात्मसरसः० ॥

शिवरात्र्युत्सवाधारभूतायाः त्रयोदशीतिथेः असि शुभं फलम्

रात्रिन्दिवं भूयान्नाम मम तवैव अनुरागचिन्ता ।

त्रयोदशात्मसूर्यस्य (मार्तण्डस्य) (त्रयोदशस्य स्वात्मसूर्यस्य वा) तीर्थे मनः संशोधय

प्रेमात्मसरसः० ॥

चतुर्दशरत्नरूपः उद्भूतस्त्वं त्वमेव, (यतः) आसीत् (देवासुराणां) भक्ति-भावः

हे-चतुर्दशीतिथेः स्वामिन् (तस्यां त्वदुपासकानां मुक्तिश्रुतेः) मामपि उन्मोचय ।

पूर्णिमातिथेः ज्योत्स्ना-इव असि मा-नाम लज्जय

प्रेमात्मसरसः० ॥ ५२५ ॥

पूर्णिमायां च अमावस्यायां व्रतानि धृत्वा धृत्वा

नित्यं कुर्यां-ते पूजां पुष्पाणि विचित्य विचित्य ।

हार्दात्मकानि पुष्पाणि कुरु-नाम-मे उपभोगम्

प्रेमात्मसरसः ० ॥

(अन्यकृतः) कृष्णाख्यस्य प्रेम त्वदीयं यत्कालात्प्रभृति उत्पन्नम्

तत्र सेवां कर्तुं जन्मनि आगतः ।

कालेन संगंस्यति वायुना-सह वायुः (शरीरं नश्वरम्, भूततन्मात्रमात्रमवशिष्यते)

प्रेमात्मसरसः० ॥ ६ ॥

श्रीशिवस्य यतिरूपं धृत्वा पार्वतीवञ्चनाय परीक्षितुमागमनवृत्तं वर्ण्यते ॥ ७ ॥

सदाशिवः योगिनो-लिङ्गं अनुरूपं-धृत्वा आसीत् धावन् ।

कथयिष्यामि किं, वृत्तेन केन अभूत् प्लुतानि ददन् ॥ ५२८ ॥

हरन् मुसलाह् वलिय् वस्राह् मलिय् आम् ।
बनिय् वन्वाम्नि त लागिय् जूगि संन्याम् ॥
महामाया दपान् ओसु ब्रम्रावन् ।
प्रयम् कोताह् कुह तम् म्योनु अज़्मावन् ॥ ५३० ॥
कुनुनु कुस् बाव-वानम् लोलकुय् खन् ।
मनंचू कहवंटू व्वह् लागम् क्वा सुह् कुन्दन् ॥
गङ्गम् लोलंचू नदी ज्यारी कमिस् कुन् ।
दह् गंङ्गुरांविय् दितुन् आलव् तमिम् कुन् ॥
करव् संवाद् चह् कन् थाव् राज़-कूरिय् ।
कुह् क्याह् कर्मस् च्य पुग्र-प्योमंतु तिह् पूरिय् ॥
कुञ्य्-ज़ञ् अथ् वनस्-मङ्ग क्याज़ि आयख् ।
कर्मन्दु कुय् लोल् क़ारने कस् चह् द्रायख् ॥
मतन्-मङ्ग यिनु पञ्या दक़्नय् वतन्-मङ्ग ।
गंडिय् क्यमखाव् डुलगंनि दिनि दतन्-मङ्ग ॥ ५३५ ॥
दंपुम् देविय म्य ङ्यम् शिवनाथ-मंङ्ग माय् ।
दंपुम् तंमि कुय् सुह् बेपर्वाय् है-हाय् ॥
गराह् आमान् कुह् शीतल् ज़न् सुह् कोपूर् ।
गराह् आमान् स्यठाह् कूदो स्यठाह् कूर् ॥
पकवुनु कुय् न वोदच वति-कुन् सुय् ।
यमिचू दक्का गक़ान्-ङ्यस् तिय् करान्-कुय् ॥
शकर्-वुठव् म कर् व्वञ् शिवनाथ शिवनाथ् ।
सुनावता-हूँ तुझे अब मैं धर्म-की बाथ* ॥

* From here to the end of the chapter, the second half of each line is in Hindī.

मार्गे चर्म वसित्वा भस्म परिमलयित्वा आगतस्तस्थे ।

भूत्वा वानप्रस्थः च अनुरूपयित्वा योगिनं संन्यासिनम् ॥

महामायात्मिकां-पार्वतीं चिन्तयन् आसीत् मोहयिष्यामि-ताम् ।

प्रेम कियन्मितं अस्ति तस्याः मम, परीक्षिष्यामि-ताम् ॥ ५३० ॥

विक्रेयं अस्ति-तस्याः भक्त्यात्मापणे प्रेमात्मैव स्वर्णम् ।

मनोरूपं शाणं अहं संयोजयिष्यामि अस्ति-कीदृक तत् स्वर्णं (सा शुद्ध-स्वर्णरूपास्ति किम्) ॥

संपत्स्यति-तस्याः प्रेमात्मिका नदी प्रवहन्ती कं प्रति ? ।

इत्थं संकलय्य दत्तस्तेन आह्वाननादः तां प्रति ॥

करिष्यावः संवादं, त्वं कर्णौ निधेहि हे-राजकन्ये ।

अस्ति किं कर्मणः (भाग्यस्य) तव अपूर्णीभूतं ? तत् पूर्ण-भविष्यति ॥

एकाकिन्येव अत्र वनस्य-मध्ये कुतो-नाम आगतासि ? ।

कस्य अस्ति-ते रागः ? अन्वेष्टुं कं त्वं निर्गतासि ? ॥

सप्तमे-वर्षे (सप्तवार्षिकाः) आगमनं योग्यमस्ति-किं ईदृशेषु मार्गेषु ? ।

वसित्वा कामुखावाख्यं-बहुमूल्यवस्त्रं, निपत्य-संचारान् दातुं (योग्यं किं) लोष्टेषु ? ॥ ५३५ ॥

प्रत्युक्तं देव्या, मम अस्ति-मे श्रीशिवस्य प्रीतिः ।

प्रत्युक्तं-तस्थे तेन, अस्ति सः निर्भयः (निर्गौरवः) महत्कष्टमेतत् ॥

कदाचित् वर्तमानः अस्ति शीतलः सः कर्पूरः इव ।

कदाचित् भवन् अत्यन्तं क्रुद्धः अत्यन्तं क्रूरश्च ॥

आचरन् अस्त्येव न वेदस्य मार्गं-प्रति सः ।

यस्य (कार्यादेः) इच्छा संपद्यते-तस्य, तदेव करोति ॥

स्वादिष्ठौष्ठाभ्यां मा कुरु अतःपरं शिवनाथ शिवनाथेति ।

श्रावयामि त्वां अधुना अहं धर्म्यां कथाम् ॥

करनु ह्यत तफ् त ज़फ् श्रीराम-सन्दु नाव् ।
बड़त लक्खो वही देवे रखो भाव् ॥ ५४० ॥
ज़पन् कुस् राथ्-द्यन् श्रीराम श्रीराम् ।
मुझे है कुछ नही उस-के सिवा काम् ॥
म्य कुम् न लूब् आमवुनु कुम् ब्वह् परदेस् ।
मुझे सब कहते-हैँ जोगी-ज्यै आदेस् ॥
अथम्-क्यथ् कुय् फकथ् म्य अख् कमण्डल् ।
अभी जाता-हूँ मैँ मण्डल्-ब-मण्डल् ॥
बनिय् सर्तलि खन् कन् थाव् च्ह् म्यथ् कुन् ।
अरे राजे-की कुमारी गल् मेरी सुन् ॥ ७ ॥

---

8. CONTINUATION OF THE FOREGOING. ŚIVA, IN HIS CHARACTER OF AN ASCETIC, ADVISES PĀRVATĪ TO DEVOTE HERSELF TO RĀMA. LAKṢMĪ AND KṚṢṆA

The 8th chapter is in Hindī. and is here omitted (vv. 545–552).

---

9. PĀRVATĪ'S REPLY. SHE TELLS THE DISGUISED ASCETIC TO GO TO THE DAṆḌAKA FOREST, WHERE HE WILL FIND THAT ŚIVA ALONE IS TO BE WORSHIPPED.

हतो मादो मतो वनतम् म्य दूकु कथ् ।
मतंचु कथ् चावमंच ह्यथ् रावमंच वथ् ॥ ५५३ ॥
तिथुय् तफ् माद् च्य थियु निर्मल् गछ़िय् मन् ।
दुयौ चावख् बुकख् पानथ् सुह् ह्न-ह्न् ॥
ब्वह् बाबा-जौ वनथ् च्यथ् कुन् ज्यवाबाह् ।
अलख् बोलख् फ़लख् ज़न् रंतु ग्वलाबाह् ॥ ५५५ ॥

कर्तुं प्रवृत्ता-भव-नाम तपः जपं च श्रीरामस्य नामसमरूपम् ।

महतीं विभूतिं स-एव दास्यति-ते अतिशु भावनाम् ॥ ५४० ॥

जपन् अस्मि रात्रिन्दिवं श्रीराम श्रीरामेति ।

मम अस्ति किंचित् नहि तद्रहितं कार्यम् ॥

मम अस्ति-मे न लोभः, प्रवर्तमानः अस्मि अहं वैदेशिकः ।

मां सर्वे कथयन्ति हे-योगिनाथ आदेशोऽस्तु-ते (इति आचारोक्तिम्) ॥

हस्ते अस्त्येव केवलं मम एकः कमण्डलुः ।

अधुनैव गमिष्यामि अहं मण्डलान्मण्डलान्तरम् ॥

संभविष्यति-ते आरकूटस्य (इव) स्वर्णं, कर्णौ निधेहि त्वं मामेव (मदुक्तिं) प्रति ।

अङ्ग राज्ञः कुमारि वाचं मे शृणु ॥ ७ ॥

आदेशपूर्वकमिव पुनर्वञ्चयितुं कथयति पार्वतीं प्रति श्रीशिवः ॥ ८ ॥

शिवायोगिरूपशिवयोः परस्परविवादः ॥ ९ ॥

रे साधो मा-नाम कथय-मे मे ईदृशीं कथाम् ।

सत्यस्य कथा संत्यक्ता (त्वया) अस्ति-ते विनष्टः मार्गः ॥ ५५३ ॥

तपेव तपः साधय, तव यथा निर्मलं संपत्स्यति-ते मनः ।

दैवं त्यक्ष्यसि द्रक्ष्यसि स्वयमेव तं निःशेषम् (विश्वमयम्) ॥

अहं हे-योगिरूप कथयिष्यामि त्वां प्रति प्रत्युत्तरम् ।

अलक्(-इति शिवसूचकं पदं) उच्चारयेश्चेत्, विकसिष्यसि सुन्दरं खलाव (कुमारी) पुष्पं इव ॥ ५५५ ॥

अगर् आज्ञा च़ह् म्यान्र् थावख् मनम्-मज़्

गक्यिथ् सादख् च़ह् तफ् दण्डख्-वनम्-मज़्

दयौ त्रावख् कपठ् थावख् न अख् ज्यव्

कहेाँगी मैं तुझे क्या है महादेव्* ॥

च्य क्युय् मन् ऐन ग्यदे कामहाम् खय्

बतावेाँगी तुझे शिवनाथ् क्या है ॥

ननन् क्युख् ज़ीव् त ग्यदे बनख् देव्

सुनाओँगी तुझे क्या है महादेव् ॥ ८ ॥

---

10. PĀRVATĪ CONTINUES HER ADVICE TO THE ASCETIC TO GO TO THE DAṆḌAKA FOREST. HE WILL THERE FIND THAT ŚIVA IS ALL IN ALL, THAT HE ALONE EXISTS, THAT HE IS BRAHMĀ, BHAGAVAT, ALL THE GODS, AND ALL CREATION, AND THAT THERE IS NO DUALITY.

The 10th chapter is in Hindī, and is here omitted (*vv. 560–570*).

---

11. ŚIVA'S REPLY. HE PRAISES PĀRVATĪ'S BEAUTY, AND ARGUES THAT SO LOVELY A PERSON AS SHE SHOULD NOT UNDERTAKE SUCH ASCETIC PRACTICES.

दंपुस् सादन् म्य-प्यठ् नाहख् गयख् तङ्

करान् ह्यख् ज्यङ्ग् दथ-पाठि गौव् न सत्सङ् ॥ ५७१ ॥

कपठ् त्रावियथ् म्य वंनुमय् मन् थवियथ् साफ्

गरज़् क्याह् कुम् म्य च्यय्-निग्न, कर् च़ह् दन्साफ् ॥

म्य कुम् फेरान् च़ह् ह्यख्-ना क्याह् स्वन्दर्-माल्

वनय् क्याह्, कुय् च्य गोमंतु हाल वेहाल् ॥

म्य कुम् फेरान् च़ह् ह्यख्-ना सूर्य निर्मल्

कंमिय् करुनय् च्य दथु क़ल् रंटुथ् ज्यङ्गल् ॥

* From here to the end of the section, the second half of each line is in Hindī.

यदि आज्ञां त्वं मदीयां निधास्यसि मनसि ।

गत्वा साधयिष्यसि त्वं तपः दण्डकारण्यमध्ये ॥

हेतं त्यक्ष्यसि कपटं निधास्यसि न एकं यवमात्रम् ।

वक्ष्यामि अहं त्वां कः अस्ति सदाशिवः ॥

तव अस्ति-ते मनः आदर्शः (इव) यदि अपनेष्यसि तन्मालिन्यं ।

कथयिष्यामि त्वां, श्रीशिवः किं-वस्तु अस्ति ॥

प्रत्यक्षतया-भासमानः असि-त्वं जीवः, यदि तु संपत्स्यसे देवः ।

आवयिष्यामि त्वां, किं-वस्तु अस्ति महादेवः ॥ ९ ॥

उपदेशादिव कथनं श्रीपार्वत्याः ॥ १० ॥

श्रीशिवस्य प्रत्युक्तिः ॥ ११ ॥

प्रयुक्तं-तस्ये साधुना मदुपरि निरर्थं संपन्ना-त्वं कृद्धा ।

कुर्वन्ती असि युद्धमिव, अनेन-प्रकारेण भवति न सत्सङ्गः ॥ ५७१ ॥

कपटं विहाय मया कथितं-मया-ते मनः कृत्वा (स्थापयित्वा) शुद्धम् ।

प्रयोजनं किं अस्ति-मे मे तव-समीपे, कुरु त्वं विचारम् ॥

मम अस्ति-मे संतापः (शोकः), त्वं असि-नाम किंरूपा (अलौकिकी) सुन्दरी ।

कथयिष्यामि-ते किं, अस्ति-ते तव संपन्नं वृत्तं विपरीतम् (देहकान्ति-
कार्श्यम्) ॥

मम अस्ति-मे संतापः (शोकः), त्वं असि-नाम सूर्य-इव निर्मल-रूपा ।

केन-नाम कृतं-केन-ते तव ईदृक् छलं (वञ्चनं) (येन हेतुनाग्रितं)
गृहीतं-त्वया विपिनं (ईदृक्) ॥

म्य कुम् फेरान् च़ह् छ्यख्-ना तौज़-वुज़मल् ।
गक़ख् मा व्यज़् च़ह् नाहख् मौगमय् तल् ॥ ५७५ ॥
म्य कुम् फेरान् ज़्य चोवुथ् फर्ग़ मख्मल् ।
क्षयय्-पाठिन् गरि द्रायख् कंमि कंडूय् कल् ॥ ११ ॥

---

12. CONTINUATION OF THE FOREGOING. HE ADVISES HER TO GO HOME. ŚIVA IS NOT A HOUSEHOLDER. HE IS NOT SO GLORIOUS AS THE SUN, SO GRACIOUS AS VIṢṆU, OR SO RIGHTEOUS AS BRAHMĀ. SHE SHOULD WORSHIP THEM.

ज़्यथ-सफारंकि च़ाफ् ऐल सुपारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥ ५७७ ॥
मत-वंरिग्रिय् छ्यख् ख्यत च्यत वारय्
मारय् मत कर्त पननुय् पान् ।
सुह् कवय् ज़ानिय् करंज़् खानदारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥
तम् सूरमतिरुय् कति दन-दोलथ्
मस्थ् छुय् आनन्द-अमृथ् च्यथ् ।
नय् कुय् ग्रहस्थ् त नय् व्यवहारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥
वनखय् तौज़-मंस्तु सूर्य-भगवानंय्
रूप कुय् बडि-बंडु देवन्-मज़्झ् ।
खमंज़् छस् शूबिदार् रथ-सवारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥ ५८० ॥
शूबिय् विष्णु-ज़ुव् लक्ष्मीवानंय्
सुय् शूबि-सानंय् श्याम-खन्दर् ।

मम अस्ति-मे शोकः, त्वं असि-नाम तेजस्विनी-विद्युत् (इव)

गमिष्यसि मा-स्वित् अधुना त्वं निरर्थमेव मेघमण्डलस्यैव तले
(तिरोधानम्) ॥ ५७५ ॥

मम अस्ति-मे शोकः, त्वया संत्यक्तं शयनीयकं मखमलाख्यबहुमूल्या-
स्तरणोपेतम् ।

केनैव-प्रकारेण गृहात् निर्गतासि, केन समुद्भाविता-तव दुरिच्छा ॥ ११ ॥

श्रीपार्वतीं प्रति विनयदानपूर्वकं श्रीशिवः कथयति ॥ १२ ॥

चित्स्कारमास्वादय, अद्धि एलाफलानि पूगफलानि(च)

गृहं गच्छ हे-राजकुमारि* ॥ ५७७ ॥

सप्तवार्धिक्षेव अपि भुङ्क्ष-नाम पिब-नाम मधु-म्

हतकं मा कुरु-नाम स्वकीयं आत्मानम् ।

सः (शिवः) कुतो जानाति क्रियां गार्हस्थ्यस्य (कुटुम्बभरणस्य)

गृहं गच्छ० ॥

तस्य भस्मपरिमलिताङ्गस्य कुत्र धनानि-द्रव्याणि

प्रमत्त-इव अस्ति स्वातन्त्र्यानन्दामृतं पीत्वा ।

नहि अस्ति गृहस्थः, पुनः नहि व्यवहारं-कुर्वन्

गृहं गच्छ० ॥

मन्यसे-चेत् तेजस्वी (वरणयोग्यः) सूर्य-भगवानिव

रूपेण अस्त्येव अनुत्तरः देवानां-मध्ये ।

वाहनरूपेण अस्ति-यस्य शोभमानं रथवाहनमेव

गृहं गच्छ० ॥ ५८० ॥

अनुरूपो-भवेत्तव (सः) श्रीविष्णुः (यो) लक्ष्मी(महाशोभा)वान्

स-एव सुषमयोपेतः श्याम-सुन्दरः ।

---

* चित्स्कारास्वादपूर्वकम् अचित्स्कारं परित्यज्य, गृहं स्वात्मगृहमुल्लीनतां प्रयाहीति भावः । एतदनुरूप एवार्थोऽत्र चिन्त्यः ।

तमिय् द्य ज़गतम् अवतार् दारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥
दपछय् ब्रह्मा ति कुय् ग्वनवानय्
वोद् बखनानय् न्यय् मय्-रूफ् ।
संसार् कुह् व्यपदावान् च्पारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥
द्रम् च्वियु ह्यख् कम् पथ् लजमच्
संकल्प-क्रत्य ज़न् गजमच् ज़न ।
कहन्दि बापथ् ह्यय् दुच् लाच्यारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥
वुक्कि वुक्कि च्यय्-कुन् ताब् कुस्-न अननय्
वननय् कुसय् व्यञ् हितकार-पुछ् ।
मन् थव् प्रसन् रोज़् बोज़् कन् दारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥
हय् हय् यमि-संजू प्रय् ह्यय् गननय्
च्वियु सुह् च्लिय् वननय्-मज़् ।
बूज़मतु कुय् साद् कस् द्राय् सारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥ ५८५ ॥
गम-रस्तु वुक्कान् कुस् मज़् व्यवहारस्
अमदम् फोरि फोरि संसारस् ।
कम् कम् राज़ कम् कम् संसारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥

तेनैव अस्मिन् जगति अवतारा: धृताः

गृहं गच्छ० ॥

(अथवा) मन्यसे-चेत् ब्रह्मा अपि अस्ति गुणवानेव

वेदं अभ्यसन् नित्यं सत्यरूपः ।

संसारं अस्ति उत्पादयन् समन्तादेव

गृहं गच्छ० ॥

एतान् विहाय, असि-त्वं कस्य पश्चात् लग्ना

(नित्यचिन्तन-)संकल्पकलनया गलिता इव ज्योत्स्ना (असि) ।

कस्य कृते अस्ति-ते इयती दुर्गतिः

गृहं गच्छ० ॥

दृष्ट्वा दृष्ट्वा त्वां सहनधर्मं अस्मि न स्वीकुर्वन्

कथयन्नेव अस्ति-त्वां अधुना हितकाराय ।

मनः निधेहि, प्रसन्नं (प्रसन्ना) तिष्ठ, शृणु कर्णौ निधायैव

गृहं गच्छ० ॥

कष्टं कष्टं यस्य प्रीतिः अस्ति-ते घनीभवन्ती

अपहाय सः अपयास्यति (त्वां) वनानामेव-मध्ये ।

श्रुतं अस्ति-त्वया (प्रसिद्धमेतत्) यतयः कस्य संपन्नाः स्थिराः

गृहं गच्छ० ॥ ५८५ ॥

निर्भयः पश्यन् अस्मि मध्ये व्यवहारस्य

स्वेच्छानुकूल्येन परिवृत्य संचारं-गताः (आश्रिताः) संसारस्य ।

के के-नाम राजानः, के के संसारिणः (अन्योऽपि बहवो महैश्वर्या
महाराजाः सन्ति)

गृहं गच्छ० ॥

त्याग-वैराग-रंस्तु रोज़् व्यवहारी
व्यवहार-मज़ू व्यपकारी आस् ।
क्षण कर् राग-द्वेग-रंस्तु खानदारिय्
गर गछ् राज़-कुमारिय् ॥ १२ ॥

---

13. PĀRVATĪ ANGRILY REPROACHES THE DISGUISED ŚIVA, AND ASSURES HIM THAT HE IS ATTEMPTING AN IMPOSSIBLE TASK IN APPEALING TO HER.

हतो मादो कपठ् मोरुय् वनान्-कुख
न च्य् जूगो न च्य् मज़्ज़न् ननान् कुख् ॥ ५८८ ॥
हिहिय् फम्ब-डोंगि त हायख् कज़ अनान् कुख् ।
ब्वह् कँह् बोज़य् न, च्य् नाहख् क्षनान् कुख् ॥
अबस् खनवट-सूंतिन् खड् खनान् कुख् ।
अबस् मागस् अन्दर् ग्रोनाह् कुनान् कुख् ॥ ५८० ॥
वनान् खाराह् फलचू, हाराह् रनान् कुख् ।
गक्यि् व्वलरम् च्ह् नाबर्-फ्लि कुनान् कुख् ॥ १३ ॥

---

14. CONTINUATION OF PĀRVATĪ'S SPEECH. SHE THREATENS HIM AND PROCLAIMS ŚIVA AS THE ONE OBJECT OF WORSHIP.

न च्ह् कुख् जूगि त न च्ह् मंन्यास् ।
बस्माह् मलनुकु आमिनय् पास् ॥ ५८१ ॥
अलगडंरु सूंत्य् कुय् करुमय् माफ् ।
पाफ् मा खस्यस्, न-त दिमहांय् ग्राफ् ।
थिय् पन्निहिय् तिय् करहांय् चास् ।
बस्माह् मलनुकु आमिनय् पास् ॥

(अन्यकृतः स्वोपदेशः) त्यागेन-वैराग्येण-सहितः तिष्ठ व्यवहारकृत्
व्यवहारस्य-मध्ये परोपकारशीलः भव ।
हे-कृष्णाख्य कुरु रागेण द्वेषेण (च) रहितः गार्हस्थ्यम्
गृहं गच्छ० ॥ १२ ॥

सक्रोधोपालम्भमिव प्रतिवदति पार्वती ॥ १३ ॥

रे साधो कपटं सर्वमेव कथयसि ।
न त्वमेव योगी न त्वमेव सज्जनः (भासमानः) प्रत्यक्षीभवन्नसि ॥ ५८८ ॥
सादृश्यं पिचु-पिण्डानि तुलाः च शिलाः आनयन्नसि* ।
अहं किंचित् श्रोष्यामि न, त्वमेव निरर्थं (आयासेन) क्लिन्नीभवसि ॥
निरर्थमेव कफोणिना गर्तं खनन्नसि ।
निरर्थमेव माघमासस्य मध्ये हिममिव विक्रीणासि ॥ ५९० ॥
कथयन् (श्लाघमानः) खारीप्रमाणां† फलस्य (तण्डुलादेः),
शरीमाणं (अल्पमेव) पचन्नसि ॥
गत्वा (च) वुलराख्यमहापद्मसरसो-मध्ये त्वं फाणितखण्डानि पातयन्
(माधुर्यसंपादनाय) असि ॥ १३ ॥

पूर्ववदेव पुनर्वदति औपार्वती ॥ १४ ॥

न त्वं असि योगी न च त्वं संन्यासी ।
भस्मनः परिमलस्य भूयात्ते क्षान्तिः (मत्तः) ॥ ५९२ ॥
कूष्माण्डफलविशेषसंभूतः-कमण्डलुः सहभूतः अस्ति-ते, (तेन) कृता-मया क्षान्तिः ।
(बिभेमि) पापं मा-स्वित् रुष्टं-भवेन्मे, अनाथा अदास्यं-ते शापम् ।
यथा भवेत्-ते-समुचितं, तथा अकरिष्यं त्वासम् (दण्डम्) ।
भस्मनः परिमलस्य ॥

---

* असमञ्जसमेव वदसीति भावः ।
† द्रोण-शब्दवत्तिलेवकप्रमाणमुच्यते ।

क्यथ वंनुय् कॅह् कुन शिवजी च्य दय् ।
ज़न् पतिमिय् दह् आमंति छिय् ।
महाकालन् कुय् कंरुमंतु ग्रास् ।
वस्माह् मलनुकु आंमिनय् पास् ॥
कलि-कालन् मा पान् होवुय् ।
सूँदुमंतु सोरुय् कर्म रोवुय् ।
चान्द्रायन् चाफ् कर् व्यपवास् ।
वस्माह् मलनुकु आंमिनय् पास् ॥ ५९५ ॥
कन् दांरिथ् रोज़् वोज़् संवाद् ।
च्यथ् थाव् तम् कुन् कथ् थाव् याद् ।
अद कुख् साद् तय् अद वनवास् ।
वस्माह् मलनुकु आंमिनय् पास् ॥
पंपोश् हिहि छिय् तसंन्दिय् पाद् ।
सुय् स्वद-सादन-हंन्दु कुय् साद् ।
सुय् राज़योग् सुय् प्रान-अयास् ।
वस्माह् मलनुकु आंमिनय् पास् ॥
कनम् कर् थफ् अद वनम् मज़ू फेर् ।
दर्मच लर्य छ्य् कर्मच हेर् ।
इति-थोर् शिव शिव करवुनु आस् ।
वस्माह् मलनुकु आंमिनय् पास् ॥
छ्पा च्योनु मोलु त मांजू कुय् ईश्वर् ।
लोल मान् वोल् ग्रा-शिव ग्रङ्कर् ।

कथितं-त्वया कथं किमपि अस्ति-न श्रीशिवः त्वया इत्थम् ।

प्रायः अन्त्यसमयस्य दिनानि आगतानि सन्ति-ते ।

महाकालेन अस्ति-ते कृतः ग्रासः ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥

कलियुगेन किंनाम स्वात्मा प्रकाशितस्ते ? ।

(येन) संचितं सर्वमेव सत्कर्म नष्टं-ते ।

व्रतं चान्द्रायणाख्यं चर कुरु (अनुतिष्ठ) उपवासान् (अनशनव्रतानि)।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥ ५९५ ॥

कर्णौ निधाय समातिष्ठ शृणु सत्संवादम् ।

चित्तं समाधत्स्व तं (शिवं) प्रति, कथां निधेहि स्मृतौ ।

ततः असि-त्वं साधुः तथा ततः ज्ञानप्रस्थस्य ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥

पद्मपुष्पसदृशौ स्तः तस्य (शिवस्य) पादौ ।

स-एव सिद्ध-साधूनामपि अस्ति सद्गुरुः ।

स-एव राजयोगः स-एव प्राणाभ्यासकर्म ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥

कर्णस्य कुरु हस्तग्रहणं ततः वनस्य मध्ये संचर (हस्तेन कर्णग्रहणं नाम शपथविशेषः) ।

धर्मरूपे संनिवेशे अस्ति सत्कर्मरूपा अधिरोहिणी ।

इतः-परं शिव शिवेति कुर्वन् भूयास्त्वम् ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥

हे-कृष्णाख्य-स्वात्मन्*, तव पिता माता च अस्ति-ते ईश्वरः ।

सातिप्रेमभक्त्या रटमानो-भव शिवेति शंकरेति ।

---

* अत्रार्धं नं प्रति विलक्षणम् ।

ज़न्म ज़न्म आसख् तसन्दुय् दाम् ।
बस्माह् मलनुकु आमिनय् पाम् ॥ १ ४ ॥

---

15. ŚIVA, PLEASED WITH PĀRVATĪ'S CONSTANCY REVEALS HIMSELF IN HIS PROPER FORM, AND PRAISES THE VIRTUES OF CONSTANCY AND DEVOTION.

ग्रस्न् डोग्रिथ् फिरुनु जूगिस् वस्न् प्योस् ।
सदाग्रिव-जी तिथुय् सँपंनु थिथुय् ओसु ॥ ६ ० ० ॥
सतुकु संवाद् बूज़िथ् साद् खग् गव् ।
ग्रस्न् डोग्रिथ् वन्योव् जूगिस् सदाग्रिव् ॥
सतुकु संवाद् कुय् ज़ि कद्रथ् करान् नज़् ।
सतकि संवाद-सूत्य् छय् कज़ गक़ान् थज़् ॥
सतुकु संवाद् ज़ि नेचन् कुय् अनान् गाग् ।
सतुकु संवाद् ज़ि पापन् कुय् करान् नाग् ॥
सतुकु संवाद् बूज़िथ् मन् च्ह् खग् थव् ।
सतुकु संवाद् कुह् पानय् सत्-सदाग्रिव् ॥
ग्रस्न्-गक़ंनुय् चनस्-मज़् मोच् दावान् ।
ग्रस्न् गक़ंनुय् कुह् लूकालूख् हावान् ॥ ६ ० ५ ॥
ग्रस्न्-गक़ंनुय् करान्-कुय् स्वात्मच्चय् ज़ान् ।
ग्रस्न्-गक़न कुह् हावान् स्वात्म-ग्रिव् पान् ॥ १ ५ ॥

(येन) जन्मनि जन्मनि भविष्यसि तस्यैव दासः ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥ १४ ॥

श्रीपार्वत्याः सकोपोपालम्भप्रतिभाषितोत्तरं दृढ़भक्तिनिश्चयं परीक्ष्य श्रीमहादेवस्य लिङ्गिवेशपरावृत्त्या स्वरूपसाक्षात्कारवृत्तम् ॥ १५ ॥

शरणापन्नतां दृष्ट्वा परिवर्तयितुं योगिलिङ्गिनः (शिवस्य) लिङ्गित्वं आपतितं-तस्य (लिङ्गित्वं त्यक्त्वा स्वरूपमास्थित इत्यर्थः) ।

(अर्थात्) श्रीसदाशिवः तादृगेव संपन्नः यादृगेव आसीत् (वस्तुतः) ॥ ६०० ॥

वास्तवं संवादं श्रुत्वा साधुः (योगिलिङ्गी) संतुष्टः संपन्नः ।

शरणापन्नतां दृष्ट्वा संपन्नं योगिलिङ्गिनः (वास्तवं) सदाशिवत्वम् ॥

सत्यस्य संवादः अस्ति हि वाङ्मानसातीतं (वृत्तं) कुर्वाणः प्रत्यक्षम् ।

सत्यस्य संवादेन अस्ति शिलायाः भवन्ती नवनीतता (कठोरस्य मार्दवं संपद्यते इत्यर्थः) ॥

सत्यस्य संवादः नाम अन्धनेत्रयोरपि अस्ति जनयन् सुप्रकाशम् ।

सत्यस्य संवादः हि पापिपापानां संभवति कुर्वन् विनाशम् ॥

सत्यस्य संवादं श्रुत्वा मनः त्वं संतुष्टं संनिधेहि ।

सत्यस्य संवादः (तत्सत्स्वरूपः) अस्ति स्वयमेव सत्सदाशिवः ॥

शरणापन्नता क्षणमात्रकाले-एव मोक्षावस्थां दापयति ।

शरणापन्नतैव संभवति लोके-आलोकं (संसारे सत्प्रकाशं) प्रदर्शयन्ती ॥ ६०५ ॥

शरणापन्नतैव कारयति स्वात्मरूप-परिज्ञानम् ।

शरणापन्नतया संभवति प्रदर्शयन् स्वात्मरूपः-शिवः स्वस्वरूपम् ॥ १५ ॥

---

16. DESCRIPTION OF THE GLORIOUS APPEARANCE OF ŚIVA AS HE REVEALED HIMSELF TO PĀRVATĪ.

The 16th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 607–617).

---

17. PĀRVATĪ SEES ŚIVA IN HIS PROPER FORM, AND BEGINS TO SING HIS PRAISES.

वुक्कुन् जूगिम् वन्योमंतु व्याख् रंगा ।
खसिथ् वृग्गवस् वमान् तस् ग्रेर गंगा ॥ ६ । ८ ॥
मफेद आंमू तस् तन् ज़ि ज़न् निर्मल् सुह् कोपूर् ।
क्रोर् सूर्यन्-हन्दि थंदु क्याह् वन तसंन्दु नूर् ॥
अथन् दन् ह्यथ् सुह् पंपोग्राह् चिशूलाह् ।
तिथय् तमि पंरू दास-वावंचू खास लीला ॥ १२० ॥ १० ॥

---

18. PĀRVATĪ'S HYMN IN PRAISE AND AWE OF ŚIVA. SHE ENTREATS HIM TO TAKE HER FOR HIS SPOUSE. HE PROMISES TO GRANT HER PETITION, AND TELLS HER TO GO HOME AND WAIT FOR NĀRADA.

हे शिव शंकर परमेश्वर हर ।
भस्मादर काल-संहारी ॥ ६ २ १ ॥
अमरनाथंकि अकाल अमर
व्वह् मर च्यथ्-पत ह्यथ् मारी ।
सुथ् ज़िन्द मरुन् कुह् देवन् ति आश्वर
भस्मादर काल-संहारी ॥
मतंचू वथ् हावबुनु कुख् सद्मवर
च्यथ् कुख् महा-व्यचारी ।

श्रीपार्वतीमोहचिकीर्षयागतस्य श्रीशिवस्य तदनुरूपलिङ्गिरूप-वर्णनं हिन्दीभाषया ॥ १६ ॥

श्रीशिवस्य योगिलिङ्गित्यागोत्तरं स्वस्वरूपावस्थान-दर्शनम् ॥ १७ ॥

दृष्ट्वं-तया योगिपूर्वरूपस्य संपन्नं अन्यत् स्वरूपम् ।

(यथा) आरुह्य वृषभं (वृषभारूढः सः) प्रस्रवन्ती तस्य शिरस्तः गङ्गा ॥ ६१८ ॥

शुक्लवर्णा आसीत् तस्य मूर्तिः हि इव निर्मलं सः (अभूत्) कर्पूरम् ।

कोटिसंख्य-सूर्याणामप्याधिक्येनाभूत्, किंनाम कथ्ये (यत्) तस्याभूत् प्रभाप्रकाशः ॥

हस्ताभ्यां द्वाभ्यां गृहीत्वा सः (अभूत्) कमलं त्रिशूलं (च) ।

तावत् (तादृक्स्वरूपं दृष्ट्वा) तया (पार्वत्या) अर्घेतुं-प्रस्तावित दाक्षाचरणस्य शुद्धा स्तुतिः ॥ ६२० ॥ १७ ॥

तत्स्वरूपदर्शनमनु श्रीशिवं प्रति पार्वत्याः स्तुतिरियम् ॥ १८ ॥

हे शिव जगत्कल्याणकर परमेश्वर (भवभय-)हर ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग महाकालसंहारकर्तः ॥ ६२१ ॥

हे-अमरनाथाख्यक्षेत्रनिवास, अनन्त (वा तत्क्षेत्राश्रयाणां कालहरण) मृत्युहीन ।

अहं मरिष्यामि (उपहारीकुर्यां स्वात्मानं) त्वामुद्दिश्य सह-धृत्वा सर्वपरिवारम् ॥

तदेव जीवदवस्थयापि मरणं समस्ति देवानामपि आसुर्योत्पादकं (दुर्लभं) ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

तत्त्वज्ञानस्य मार्गं प्रदर्शयन् असि सद्गुरुमूर्तिः ।

त्वमेव असि सन्महाविवेककृत् ॥

च़्य् कुख् प्रश्न् त च़्य् कुख् व्वत्तर
भस्मादर काल-संहारी ॥
च़्य् कुख् माता पिता च़र-अच़र
च़्य् कुख् बांदव् त बंद् मारी ।
च़्य् कुख् पनुन् त च़्य् कुख् व्वपर
भस्मादर काल-संहारी ॥
च़्य् कुख् विष्णुरूप महेश्वर हे हर
संसारस् आख् अवतारी ।
राचस् गालिथ् बक्थ् कंरूथ् खर
भस्मादर काल-संहारी ॥ ६२१ ॥
वीदंचू ग्रोबा कुख् च़ह् विद्यादर
च़्य् वातिथ् कुख् च़वापारी ।
क़पा कर्त्तम् कुम् च्योनु आसर
भस्मादर काल-संहारी ॥
गंगाय गयाय प्रयाग पुष्कर
धर्मकि फल पाप-न्यवारी ।
च़्य् देवन्-देव् कुख् महेश्वर
भस्मादर काल-संहारी ॥
न्यथ् सुलि व्वथहा पतिमि पहर
च़रनन् लगहाय् द्यान पारी ।
दया म्य कर्तम् दया-सागर
भस्मादर काल-संहारी ॥

त्वमेव असि सत्प्रश्नरूपः त्वमेव च असि उत्तररूपः ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वमेव असि माता पिता चराचरात्म-जगतः

त्वमेव असि बान्धवरूपश्च संबन्धिरूपश्च सर्वे (बन्धवः संबन्धिनश्च सर्वे त्वमेव)

त्वमेव असि स्त्रीपः त्वमेव च असि परः

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वमेव असि विष्णुरूपः महेश्वरः (जगत्पालकः) हे हर (जगत्प्रलयकर्तः)

संसारे आगतस्त्वं अवतारेण ।

राक्षसान् विनाश्य (मुक्तिकरी) भक्तिः कृता-त्वया स्थिरा

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ ६२५ ॥

वेदस्य शोभा (सारगम्यः) असि त्वं हे-विद्याधर (सर्वविद्याश्रय)

त्वमेव व्यापकः असि सर्वतः ।

दयां कुरु-मयि, अस्ति-मे तव अवलम्बः

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

श्रीगङ्गायां गयातीर्थे प्रयागतीर्थे पुष्करतीर्थे

हे-सद्धर्मफलदातः (तथा) पापनाशन ।

त्वमेव देवानां देवः असि हे-महेश्वर

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

नित्यं सुवेलायां (ब्राह्ममुहूर्ते) उत्तिष्ठेयं राज्यन्यप्रहरे

(ते) चरणयोः योजयेयमात्मानं समाधिं धृत्वा ।

दयां मयि कुरु-मयि हे-दया-सागर

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

महाराज़ बनिथ् थितम् ज़टादर
सूत्य् ह्यथ् शूबिदार् सवारी ।
छपा कर्तम् वर्तम् म्य स्वयंवर
भस्मादर काल-संहारी ॥
शिवनाथन् तोर दंपुनस् व्वह् तिय् कर
थिय् वनहांम् तिय् राज़-कुमारी ।
खग् रोज़् खख-सान् गछ् व्वञ् पनुन् गर
भस्मादर काल-संहारी ॥ ६२० ॥
ग्छि ह्यथ् वातिय् नारद-मुनीश्वर
करनावि खांदरचू तयारी ।
थिमय् त निमथ् हालय् गछ्यि् सर
भस्मादर काल-संहारी ॥
च्योन् म्य-ति छष्णम् प्रयम्-दिगंबर
च्याञ्य् बकुथ् छम् सदारी ।
श्रोग्रद् मन्ग्र् ज़प न्यथ् ग्रडचर
भस्मादर काल-संहारी ॥ १८ ॥

---

19. ŚIVA COMFORTS THE AWE-STRICKEN PĀRVATĪ. HE PROMISES TO MARRY HER IN HER FATHER'S HOUSE, AND RETURNS TO KAILĀŚA.

महदेवन् दंपुम् अज़्-हद् कंरुथ् तफ् ।
व्वह् करुथम् खग् खठाह् दफ् क्याह् गछ्यि् दफ् ॥ ६२१ ॥
थिकख् यंदवय् त पख् म्यथ्-सूत्य् चह् वुञ्क्यन् ।
पकख्-नय् अद करून् क्याह् गछि तिह् चय् वन् ॥

महाराजः (वरः) भूत्वा आगच्छेः-मे (मद्वरणाय) हे-जटाधर
सह धृत्वा शोभमानां जन्मसादिततिम् ।
कृपां कुरु-मयि तृणुयाः-मां मां स्वयंवरेण
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥
श्रीशिवनाथेन उत्तरं कथितं-तस्मै अहं तदेव कुर्याम्
यदेव कथयेः-मां तदेव हे-राजकुमारि ।
प्रसन्ना भव सुखेन गच्छ अधुना स्वीयं गृहम्
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ ६३० ॥
संदेशं धृत्वा प्राप्नुयात्-ते नारदमुनीश्वरः
कारयिष्यति विवाहोत्सवस्य सज्जनाम्
आगच्छेयं-ते नाम सह-नयेयं-त्वां शीघ्रमेव भवेत्ते सुज्ञातम्
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥
तव ममापि कृष्णाभिधस्य (अन्यकृतः) प्रेम (अस्ति) हे-दिगम्बर
तवैव भक्तिः अस्ति-मे प्रोन्नतार्धिकारित्वम् ।
भवौषधभूतं मन्त्रं जपेयं नित्यं षडक्षरात्मकम् ।
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ १८ ॥

श्रीपार्वत्यास्तपःसंतुष्टः श्रीमहादेवः पुनरपि तत्प्रशंसनोत्तरं वरदित्सया संवदति ॥ १९ ॥

ीमहादेवेन कथितं-तस्मै अत्युत्कृष्टं कृतं-त्वया तपः ।
हं कृतस्त्वयाहं प्रसन्नः अतिशयेन कथय किं इष्टं-तव कथय ॥ ६३३ ॥
च्छसि यदि तु आयाहि मयैव-सह त्वं अधुना ।
ायासि-न-चेत् ततः कर्तव्यं किं अस्ति तत् त्वमेव वद ॥

दंपुस् तमि छ्यम् स्य थिच्छा हिमाल-संन्दु थिख् ।
त्रिकोटी देवता ह्यथ् तंति स्य वरिथ् निख् ॥ ६३५ ॥
दंपुस् तंमि तोर सोरुथ् च्योनु कुह् मंज़ूर् ।
ब्वह् कुस् च्यथ् सूंति-सूंतिनंथ् कुस्-न कँह् दूर् ॥
थिह् फ्रमांवख् ब्वह् तथ्-कुन् न्यथ् थवथ् च्यथ् ।
मआदथ् कुम् मआदथ् कुम् मआदथ् ॥
ब्वह् थूरि सोज़ख् सत-ऋंषि ह्यथ् अरुन्धथ् ।
मुकर्रर् तिम् करन् द्रति खांदर्चू कथ् ॥
तिमन् पत पान नारद-ऋंषु ब्वह् सोज़न् ।
लदख् ग्रंछि तिम् तमज़्य वांनिय वोज़न् ॥
च्वह् गछ् ब्वज़् माज्य-मांलिम् माज्यराह् वन् ।
दह् बूज़िथ् थियु लदन् तिम् हनि-प्यठ् हन् ॥ ६४० ॥
ब्वह् कुस् ग्रिव् ग्रक्ति-रूंप वांतिथ् च्पोरुथ् ।
यमिम् दितु स्य तमिम् च्यथ् दितुथ् सोरुथ् ॥
ब्वह् कुम् च्यथ् सूंत्य् च्यथ् स्य सूंत्य् छ्यख् नितोन्यथ् ।
दछ्यथ् कुथ् मथ् दछ्यथ् कुथ् मथ् दछ्यथ् मथ् ॥
च्वह् छ्यख् गौरी ब्वह् कुम् ग्रंकर् कुह् क्याह् व्यन् ।
कुह् कंरुमंतु कर्मलांनिय् अस्य पैव्यन् ॥
च्य सूंत्य् कँह् स्य तफावथ् छ्य-न कन् थाव् ।
कुह् गौरी-ग्रंकर व्यंदु स्यथ् कुनुथ् नाव् ॥
दछ्यथ् नाव् युमु ज़पिथ् तस् काम संकठ् ।
दया करवुनु रोज़ न्यथ् व्यथ् तमिम् प्यठ् ॥ ६४५ ॥

प्रयुक्तं-तस्मै तया अस्ति-मे मम इच्छा हिमालयस्य (पृष्ठे) आगच्छेस्त्वम् ।
त्रिकोटिसंख्याः देवताः सह-कृत्वा तत-एव मां कृत्वा नयेस्त्वम् ॥ ६३५ ॥
प्रयुक्तं-तस्मै तेन उत्तरं सर्वमेव त्वदीयं अस्ति (मे) स्वीकृतम् ।
अहं अस्मि त्वया नित्यं-सहवर्त्यैव अस्मि न किमपि दूरे (व्यतिरिक्तः) ॥
यत् आज्ञापयसि अहं तदुपलक्ष्य नित्यं समाधास्यामि चित्तम् ।
अतिसंमतं अस्ति-मे अतिसंमतं अस्ति-मे अतिसंमतम् ॥
अहं इहैव प्रेषयिष्यामि-तान् सप्तर्षीन् सह अरुन्धत्या ।
निश्चितं ते करिष्यन्ति इह विवाहोत्सवस्य कथां (वृत्तम्) ॥
तेषां पश्चात् (तान्प्रति) स्वयं नारद-देवर्षिं अहं प्रेषयिष्यामि-तम् ।
प्रेषयेयं-तान्प्रति संदेशं, ते तस्य वाचा श्रोष्यन्ति ॥
त्वं गच्छ अधुना मातापितृभ्यां सर्ववृत्तान्तं कथय ।
इदं-वृत्तं श्रुत्वा यथा आरोपयिष्यतः तौ अङ्गेषु अङ्गानि (हर्षेण स्वयमपि नो मास्यतः) ॥ ६४० ॥
अहं अस्मि शिवः शक्तिरूपेण (अभिन्नशिवशक्तिः) व्याप्य-स्थितः परितः (सर्वत्र) ।
यस्मै दत्तं (भोगमोक्षफलं) मया तस्मै त्वयैव दत्तं-त्वया सर्वम् ॥
अहं अस्मि त्वयैव सह त्वमेव मया सह असि नित्यदा (न कदापि वियुक्तिरावयोः)
इदमेव अस्ति सत्यं इदमेव अस्ति सत्यं इदमेव सत्यम् ॥
त्वं असि गौरी अहं अस्मि शंकरः अस्ति को-नाम भेदः ।
अस्ति कृतं आद्यदैवेन आवयोः पिण्डैक्यम् ॥
त्वया सह कोऽपि मम विशेषः अस्ति-न कर्णौ निधेहि (समाधानेन शृणु)
अस्ति गौरीशंकर-इति प्रसिद्धं मम एकमेव नाम ॥
इदमेव नाम यः जपिष्यति तस्य अपाकुर्यां संकटम् (दुःखजालम्) ।
दयां कुर्वन् भवेयं नित्यदा अहं तं प्रति ॥ ६४५ ॥

द्रुय् नाव् ज़पवन्यन् न्यय् स्वर्ग् दावे ।
द्रुय् नाव् युस् ज़पिय् सुय् मोक्ष प्रावे ॥
बन्येमंच् छ्ख् ब्वय् कुस् ब्वह् सूंतिनंय् च्यय् ।
य़्च त म्य छ्-न फर्ख् कँह् छ्म् पननंञ् द्रिय् ॥
वनिय् द्रय् गव् सदाग्निव् कोहि-कैलास् ।
अमिय् लोल अमिय् प्रथम द्रहय् आस् ॥
बनिन् क्षणम् म्य द्रुङ् बन्नौ द्रथुय् लोल् ।
च्युय् म्य गौरी-शंकर कुख् मांजू तय् मोलु ॥ १९ ॥

---

20. PĀRVATĪ LEAVES THE FOREST OF HER AUSTERITIES, AND RETURNS HOME. HER RECEPTION BY HER PEOPLE.

भवांनी आय अज़-जंगल् ब-खानय् ।
वनय् क्याह् तफ् करुन् ओसुस् बहानय् ॥ ६५० ॥
महामाया स आंसू-ना पननि-पानय् ।
कुह् सोरु चेलोक्य् तसंन्दुय् अख् निग्रानय् ॥
शिवस् सूंत्य्-शक्ति अज़लय् मिलु प्रसिद् ओसु ।
द्रथय् ज़ाहिर्-ज़मादाह् तफ् करुन् प्योस् ॥
ह्येंव् तम् तप-सूंत्य् तेज़् कोताह् ।
वनव् कोताह् करय् व्यञ् कस कोताह् ॥
छ्चोव् याज़् तमि पकंनुय् गर-वते-कुन् ।
वुछिय् देवव् तिह् छ्यंतु तस् बोज़नावुन् ॥
कंरुय् देवन्-इंन्दिय् देवन् बंडु य़्च प्रसाद् ।
य़्च गौरी राज़कूरी कुय् आफरौं-बाद् ॥ ६५५ ॥

इदमेव नाम जपद्भ्यः नित्यं स्वर्गभोगं दापयिष्यति ।

इदमेव नाम यः (समाधानेन) जपन्स्यात् सः मुक्तिं प्राप्स्यति ॥

संसिद्धा असि-त्वं अहमेव, असि अहं नित्याविर्युक्तः त्वया ।

तव अपि ममापि अस्ति-न अन्तरं किमपि (तत्कृते) अस्ति-मे स्वात्मनः अपथः ॥

उक्त्वा इत्थमेव गतवान् श्रीसदाशिवः शिखरस्थानं-कैलासस्य ।

ईदृश्या आसक्त्या ईदृश्या प्रेम्णा (युक्ता) नित्यमेव भूयाः (इति) ॥

भवतु-नाम कृष्णस्य मम ईदृशी भक्तिः ईदृगेव प्रेमासङ्गनम् ।

त्वमेव मम हे-गौरीशंकर असि माता पिता च ॥ १९ ॥

श्रीगौर्याः पितृगेहमागत्य तदनुबन्धि वृत्तम् ॥ २० ॥

भवानी आगता वनप्रदेशात् पितृगेहम् ।

वदिष्यामि किंनाम तपश्चरणं आसीत्तस्याः हेतुमात्रम् ॥ ६५० ॥

(यतः) महामायाशक्तिः सा आसीत-न-न स्वस्वरूपेण (वस्तुतः) ।

अस्ति-हि सर्वं त्रैलोक्यं तस्या-एव एकं कलामात्रम् ॥

शिवेन सहचारिणी (अभिन्ना) शक्तिः (इति) आदित-एव ऐक्यं प्रसिद्धं आसीत् ।

कारणविशेषेण (स्वातन्त्र्यलीलामात्रेण) लोकाचारदर्शनार्थं तपसः चरणं आभासितम् ॥

(तत्रापि) अत्युत्कृष्टतां-गतं तस्याः तपश्चर्यया तेजः अत्यन्ततया ।

वक्तुं-शक्यं कियन्नाम, कुर्यां अधुना प्रासङ्गिकवृत्तं समाप्तम् ॥

आरब्धं यावत् तया संक्रमणं गृहमार्गं-प्रति ।

समीक्ष्य देवैः तत् आरब्धं तामुद्दिश्य संस्तवनं (प्रशंसनम्) ॥

(यथा) कृतः देवानामपि देवेन महान् तव प्रसादः ।

तव, हे-गौरि, हे-राजकुमारि, अस्ति अभ्युदयवादः (अस्मत्तः) ॥ ६५५ ॥

वुछिथ् मैनावती गय वारयाह् खग्ग् ।
हिमालय् ते स्वठाह् लंगु तम् करनि ग्रावग्ग् ॥
प्रज्ञलवुनु तम् वुकुख् कर्मुकु बंडु खप्रकाग्ग् ।
कंरुख् तम् मरहवा ग्रावाग्ग् ग्रावाग्ग् ॥
ल्वकटि-पान-प्यठय् ग्रांसूय् च्य मनंचू लय् ।
च्य व्यथिनय् जय् मदाग्निव-संजू दया छ्य् ॥ २० ॥

---

21. HIMĀLAYA AND MĒNAKĀ PRAISE PĀRVATĪ.

प्रथम् ग्रोसुय् ग्निव-संन्दु ज्यन-कालय् ।
करय् ब्वह् लोल-पोग्रन् पोग्र-मालय् ॥ ६५८ ॥
दिचय् हरनज्र क़ालय् लोल-डालय्
मदाग्निव् पान क़ोड्डयन् बाल-बालय् ।
च्यहय् बाल-पान तोयोय् बूल-बालय्
करय् ब्वह् लोल-पोग्रन् पोग्र-मालय् ॥ ६६० ॥
दचन-दीग्रुकु चंखुय् जलदंय् मलालय्
च्य वरने मदाग्निव् थिथि कमि हालय् ।
च्य ल्यूखुमंतु रंतु कुह् पानय् पननि कपालय्
करय् ब्वह् लोल-पोग्रन् पोग्र-मालय् ॥
गनान् छ्यम् प्रय् वनन-हंन्दि पोग्र् वालय्
च्य लागय् पोग्र मिलविथ् अर्ग-चालय् ।
छ्यह् क्षणज्र पालना च्यानिय् हवालय्
करय् ब्वह् लोल-पोग्रन् पोग्र-मालय् ॥

तां तथाविधां) दृष्ट्वा मेनका (जननी) संपन्ना अत्यन्तं प्रसन्ना ।
हिमालयः (पिता) च अत्यन्तं (प्रसन्नः) जगः तस्याः कर्तुं प्रशंसाम्) ॥
देदीप्यमानः तस्याः दृष्टस्ताभ्यां सौभाग्यस्य अतिमहान् स्वप्रकाशः ।
तं-ताभ्यां (च) तस्याः अहोभाग्यमिति प्रशंसनं प्रशंसनं (वीप्सया
प्रशंसनम्) ॥
ाल्यादेव-प्रभृति आसीत्ते तव सहस्तसंयोगस्य प्रीत्यासक्तिः ।
व भूयात्ते जयजयकारः श्रीसदाशिवस्य महान् अनुग्रहः अस्ति-यां-प्रति
॥ २० ॥

श्रीपार्वत्या माल्लकृतस्तुतिप्रस्तावना ॥ २१ ॥

प्रेम आसीत्ते परमशिवस्य जन्मन-आरभ्य ।
कुर्यां-त्वत्कृते अहं प्रेमपुष्पैः (विचिताः) पुष्पमालाः ॥ ६५९ ॥
दत्तानि-(विहितानि-)त्वया मृगपोतस्येव उच्छलितगतानि
प्रेमविह्वलतया
श्रीसदाशिवः स्वयमेव अन्विष्टः प्रति-पर्वताधित्यकोपत्यकम् ।
तवैव बाल्यावस्थायां संतुष्टीभूतस्ते नित्यबाल्यमनोहरमूर्तिः-शम्भुः
कुर्यां-त्वत्कृते० ॥ ६६० ॥
दाक्षिणात्यप्रदेशस्य (अर्थतो दक्षप्रजापतिसंबन्धी) अपगतस्ते
शीघ्रमेव मनुः
तव वरणाय श्रीसदाशिवः आगमिष्यति केनापि वृत्तेन
(महाप्रश्रयसंभारेण)
त्वया (हि) लिखितं प्रशस्तं अस्ति (सद्भाग्यं) स्वयमेव स्वस्मिन्
भालपट्टे
कुर्यां-त्वत्कृते० ॥
धनीभवन्ती अस्ति-मे प्रीतिः वनानां पुष्पाणि आनयिष्यामि
त्वयि समर्पयिष्यामि पुष्पाणि मेलयित्वा अक्षतहस्तपूरैः ।
अस्ति कृष्णस्य पालनं तव स्वायत्तमस्ति
कुर्यां त्वत्कृते० ॥

करन् वंक्रि वक्थ् च्यांऽय् परमग्रक्ती
छह् वक्थन् च्यांऽ वक्थंय् नित्यम्वक्ती ।
छह् वक्ती च्यांऽ कासान् सांऽ सक्ती
छह् वक्थ् च्यांऽ वक्थन् नेखवखतो ॥ २१ ॥

---

22. PRAYER AND PRAISE ADDRESSED TO PĀRVATĪ BY THE WHOLE UNIVERSE.

हिमालय-पर्वतनि गरि च्यंय् ज़ायख् ।
आयख् करने ज़गि रचपाल् ॥ ६६४ ॥
परमग्रख्थ् परमग्रिव् क्वाडनि द्रायख्
कर्म-सूंत्य् सपंज़ुख् ग्रिवग्रक्ति-रूंफ् ।
भगवथ्-माया बोज़नय् आयख्
आयख् करने ज़गि रचपाल् ॥ ६६५ ॥
परमात्म-सूंर्य-मञ्ज तौज़् नंनु द्रायख्
प्रज़्वलनि आयख् संसारम् ।
यमि-मञ्ज द्रायख् तंथि मञ्ज् च्यायख्
आयख् करने ज़गि रचपाल् ॥
ज़गतंचू दाता छ्यख् फलदायख्
थम् दिख् च्यंय् तम् दिथि ग्रिवजी ।
मुय् च्यंय् लायख् च्यंय् तम् दायख्
आयख् करने ज़गि रचपाल् ॥
वरने यिथिय् छ्यथ् वैकुंठ-नायख्
वौगिम् खसनुकु कुथ् छाय्यख् ।

कुर्वन्ति (सर्व एव) भक्ताः भक्तिं तवैव हे परमशक्ते

अस्ति (हि) भक्तानां तव भक्तिरेव नित्यमुक्तिरूपा ।

अस्ति (हि) भक्तिः तव नाशयन्ती अस्माकं संकटम्

अस्ति (हि) भक्तिः तव भक्तानां सौभाग्यशालिता ॥ २१ ॥

पार्वतीं प्रति सर्वस्य जगतः स्तुतिपूर्वकं कीर्तनम् ॥ २२ ॥

हिमालय-पर्वतस्य गृहे त्वमेव जाता-त्वम् ।

आगता-त्वं कर्तुं जगत्याः पालनाम् ॥ ६६४ ॥

परमशक्तिरूपा परमशिवं अन्वेष्टुं निर्गता-त्वम्

सत्कर्मणा (लोकाचारविहितेन) संपन्ना-त्वं अभिन्नशिव-शक्तिरूपा ।

भगवन्माया (साक्षात्) दृष्टिपथं आगता-त्वम्

आगता-त्वं० ॥ ६६५ ॥

परमात्म-सूर्य-मध्यात् प्रकाशरूपा प्रत्यक्षं निर्गता-त्वम्

प्रकाशयितुं आगता-त्वं संसारमण्डलम् ।

यन्मध्यात् निर्गता-त्वं तस्यैव मध्यं प्रविष्टा-त्वम्

आगता-त्वं० ॥

जगतः दातृरूपा असि फलदात्री

यस्मै दास्यसि त्वमेव तस्मै दास्यति (सत्फलं) श्रीशिवः ।

स-एव तवैव योग्यः त्वमेव तस्य धीसचिवात्मिका

आगता-त्वं० ॥

वरीतुं आगमिष्यति-त्वां (सः) सह-कृत्वा वैकुण्ठ-नायकम् (श्रीविष्णुम्)

विमानचित्रस्य* आरोहणस्य अस्ति-ते संपदुपभोगः ।

---

* विवाहोत्सवेषु गृहाङ्गनमध्ये पञ्चरङ्गादिना गृह्यमानाकारं चित्रं लिख्यते स उच्यते ।

मानर्यञ् पतिव्रय् त मती द्रायख्
आयख् करने ज़गि रचपाल् ॥
क्षण लोल-तारौ सेतार वायख्
वानी भवानी च्यय् गक़ि स्यद् ।
सय् करिय् नाद-व्यंद् वोज़नस् लायख्
आयख् करने ज़गि रचपाल् ॥ ११ ॥

---

23. THE LEGEND OF THE ASURA TĀRAKA. HE OPPRESSES THE GODS. ŚIVA TELLS HOW BRAHMĀ HAS EXPLAINED TO THEM THAT HE CAN ONLY BE CONQUERED BY ŚIVA'S SON, AND SENDS ARUNDHATĪ AND THE SEVEN ṚṢIS AND OTHERS TO HIMĀLAYA TO ASK HIM AND HIS WIFE TO GIVE THEIR DAUGHTER TO ŚIVA IN MARRIAGE. THEY CONSENT. ARUNDHATĪ, ETC., RETURN TO BENARES AND INFORM ŚIVA. HE IS PLEASED, AND DIRECT NĀRADA TO SUMMON BRAHMĀ, VIṢṆU, AND THE OTHER GODS.

ऋष्वाह् अख् ओसु ओसुम् ग्रिवसन्दु वाव् ।
तमिस् क्रिय् सूत-पौरानिख् दपान् नाव् ॥ ६७० ॥
ऋषीश्वर् वड़ु तपोश्वर् कर्मवानय् ।
मनस् आसिस् खनिय् अरदाह् पुरानय् ॥
दथय् पाठिन् दिवान्-कुय् वोद-साची ।
तपोवन-यठ ग्रिव-जी आव् कांग्री ॥
बनारस् नाव् कांग्रिय-हन्दु कुह् मग्रुरु ।
महेादेवस् कुह् तमि दोग्रुकु प्रयस् पूरु ॥
बसान् युस् तति मोचूचय् गय् बनान्-छस् ।
सदाग्रिव् पान ग्रिव-लूकस् अनिय् तस् ॥
तंतुय् वातिय् सत ऋषि मंगनाविन् ।
तिमन् सारिय् मनकि मिर् वार वाविन् ॥ ६७५ ॥

मानवती पतिव्रता सती च निर्गता-त्वं (एव)

आगता-त्वं० ॥

हे कृष्णाख्य* हार्दात्म-तन्त्रीभिः वीणां वादयिष्यसि (चेत्)

वाणी (परात्मिका) भवानी तवैव संपत्स्यते सिद्धा ।

सा-एव करिष्यति-ते नाद-बिन्दुात्मकं† श्रवणार्थं योग्यम्

आगता-त्वं० ॥ २२ ॥

प्रकृतवृत्तकथानकनिरूपणम् ॥ २३ ॥

कृषिरेकः एकः आसीत् आसोच्-(च)-तस्य शिवात्मपरमात्मनः अतिरागः ।

तस्य सन्ति (लोकाः) सूत-पौराणिक-इति कथयन्तः नाम ॥ ६७० ॥

(सः) मुनीश्वरः महान् तपस्विनामग्रः सत्कर्मशीलः (च) ।

मनसि आसन्-यस्य उट्टङ्कितानीव अष्टादश पुराणानि ॥

(तत्कथनानुरूपं) इत्थं प्रकारेण प्रददाति वेदस्य-प्रामाण्यम्‡ ।

तपोवन-पृष्ठात् श्रीशिवः आगतः काश्याम् ॥

वाराणसीति नाम काशीपुरः अस्ति प्रसिद्धम् ।

महादेवस्य अस्ति तस्य देशस्य प्रेम पूर्णम् ॥

वास्तव्यः यः तत्र मोक्षस्यैव गतिः संभवन्ती-तस्य ।

सदाशिवः स्वयं शिवलोकं नयिष्यति तम् ॥

तत्रैव प्राप्य समर्षयः नायितास्तेन ।

तेषु सर्वाख्येव मनसः रहस्यानि सम्यक् आविष्कृतानि-तेन ॥ ६७५ ॥

---

* अन्यकृतः खोक्तिः । † योगप्रसिद्धः शब्दः ।

‡ एतद्वृत्तं वेदे पूर्वभूतमेव प्रकाशयति सूत इति भावः ।

अरुंधती वमै नारद्-मुनीश्वर् ।
सर्पनि ह्यांज़िर् तिमन् लंगु वननि ईश्वर् ॥
कुह् तारक-नाम् दैत्याह् अख् बज़ोरय् ।
तमिय् न्यूमंतु-कुह् देवन् राज्य् सोरुय् ॥
छिह् तस्-निश्र देवता लाच्यार् आमंति ।
वहार् अचाफ् छिय् तफ् करनि द्रामंति ॥
तिमन् वंनुमंतु ज़ि कुह् ब्रह्मा-जियन् दय् ।
कुह् रांज़ौ तारकस् प्यठ् पान शिव-जिय् ॥
करिव् तफ् शिव-नायम् वनि संतान् ।
लबिव् अद राज्य् सुय् ह्यि तारकस् ज्यान् ॥ ६८० ॥
सुह् तारुख् दर्म-कर्म-निश्र प्यि तंतु-ताम् ।
शिवस् संतान् व्वत्यथ् गछि यंतु-ताम् ॥
वहानाह् ज़ांहिरुकु तस् दथु वनुनु प्यव् ।
न-तय् निश्काम निश्कल् कुय् सदाशिव् ॥
गछिव् ल्हि तस् हिमालस् निश्र वनिव् दय् ।
अनोन् गौरी वनन् दथ-पांठि शिव-जिय् ॥
कुह् श्कर्मावान् दथय्-पांठि शिव शंकर् ।
करव् गौरिय सूंतिनंय् अंसि स्वयंवर् ॥
व्वय्न् जे-जे च्य-हिहिस् बाग्यवानस् ।
सदाशिव् पान थियि यस् कज़्दानस् ॥ ६८१ ॥
दह् बूज़िथ् सत-ऋषि अरुंधती ह्यथ् ।
पकान्-गय् वंजुख् हिमालस् हकैकथ् ॥

अरुन्धती (वसिष्ठर्षिसधर्मिणी) (च) सह नारदर्षिणा ।

(ते सर्वे) संपन्नाः संनिहिताः तान्-प्रति प्रवृत्तः वक्तुं ईश्वरः ॥

अस्ति (हि) तारको-नाम दैत्य-एकः एकः अतिबली ।

तेनैव अपनीतमस्ति देवानां राज्यं सर्वमेव ॥

सन्ति (हि) तस्मात् देवाः उद्वेगं आगताः ।

बहिरेव दूरेषु-प्रदेशेषु सन्ति तपः तप्तुं निष्क्रान्ताः ॥

तेभ्यः कथितं हि अस्ति श्रीब्रह्मणा इदमेव ।

अस्ति प्रसन्नः तारकं प्रति स्वयं श्रीशिवः ॥

कुरुत तपः (येन) श्रीशिवस्य उद्भविष्यति अपत्यम् ।

अलप्स्यत ततः राज्यं (स्वं) स-एव ग्रहीष्यति (अपनयिष्यति)
तारकासुरस्य जीवनम् ॥ ६८० ॥

सः तारकासुरः धर्मात्-कर्मणः पतिष्यति तत्कालपर्यन्तम् ।

शिवस्य अपत्यं उत्पन्नं संपत्स्यते यावत् ॥

मिषमात्रं प्रत्यक्षं (लौकिकं) तस्य ईदृशं कथयितुं आपतितम् ।

अनया निष्कामः निर्वासनः अस्ति सदाशिवः ॥

गच्छत यूयं तस्य हिमालयस्य समीपे कथयत इदमेव ।

आनयिष्यामः (आनयिष्यामि)-तां गौरीं कथयन्ति (कथयति)
इत्थं श्रीशिवः ॥

अस्ति आज्ञापयन् इत्थं-प्रकारेण श्रीशिवः शंकरः ।

करिष्यामः (करिष्यामि) गौर्या सह वयं (अहं) स्वयंवरम् ॥

भूयात् जयकारः त्वत्सदृशस्य भाग्यशालिनः ।

सदाशिवः स्वयं आगमिष्यति यस्य कन्यावरणार्थम् ॥ ६८५ ॥

इदं श्रुत्वा सप्तर्षयः अरुन्धत्या सह ।

निर्जग्मुः कथितस्तैः हिमालयाय वृत्तान्तः ॥

च़ह् कुख् बंड़ु बाग्यवानय् कर्मवानय् ।
थियिय् शिवनाथ् ह्यथिय् च्वय् कञदानय् ॥
कुह् वीदुकु आद् युस् ओंकारमय्-मज़ू ।
थियिय् सम्बख् सुह् च्वानिम् द्वारमय्-मज़ू ॥
निरंज़न् निर्मल् निर्वन् निराकार् ।
न तस् क्रूदय् न तस् लूबय् निराहार् ॥
महामायाय हंन्दु कुय् कर्मलोनुय् ।
दिथिय् दर्शन् थियिय् सुय् गर च्वोनुय् ॥ ६८० ॥
तिथय् मैनावती य्लि बोज़नावुख् ।
स्वठाह् साँपञ़् प्रसन् आँकार् स दावूख् ॥
दंपुख् हिमालन् ति मज़ूर् कुह् मज़ूर् ।
पुनिमू-चंद्रम खंतु म्यय् पूरि-कनि पूर् ॥
दहय् कथ् च्वय् थविथ् मानिव् दय-गथ् ।
म्य वंनुमव वाख् ल्हि ज़ानिव् मतो मथ् ॥
ह्यातुख् रुखमथ् तिमन्-निग आय् कांगी ।
महादेवस् दंपुख् हे अविनाशी ॥
थिह् कँकाह् अस्थ आसूय् आगिया च्वाञ् ।
अंकूय् कथ् बोज़वुनु पानय् तिमौ माञ् ॥ ६८५ ॥
दह् बूज़िथ् वारयाह् खश् गव् महेश्वर् ।
तिथय् हाज़िर् सपंनु नारद् मुनीश्वर् ॥
महादेवन् दंपुस् थंक्कि बोज़् थव् कन् ।
गक्कियं ब्रह्मा-जुवस् विष्णस् दह् कथ् वन् ॥

त्वं असि महान् भाग्यवान् सुकर्मकृत् ।

आगमिष्यति-ते श्रीशिवः प्रतिग्रहीष्यति-ते त्वत्तः कन्यादानम् ॥

अस्ति (हि) वेदस्य आदिभूतः यः ओं-(प्रणव)-इति-तस्य मध्ये ।

आगमिष्यति-ते संमुखं सः तव द्वारमध्ये (द्वारे) ॥

(यः) निरञ्जनः निर्मलः निर्गुणः निराकारः (च) ।

न तस्य क्रोधः न तस्य लोभः निरपेक्षभोज्यः (चास्ति) ॥

महामायारूपायास्त्वत्कन्यायाः अस्ति भाग्यं (भर्तृरूपः सः) ।

दास्यति-ते दर्शनं आगमिष्यति स-एव गृहं तवैव ॥ ६९० ॥

तथैव मेनका यदा श्राविता-तैः ।

(सापि) अतिशयेन संपन्ना प्रसन्ना अङ्गीकारं सा दापिता-तैः ॥

प्रतिकथितं-तेभ्यः हिमालयेन अपि स्वीकृतं अस्ति स्वीकृतम् ।

पूर्णिमाचन्द्रमाः (इव) उदितः ममैव पूर्वदिग्भागात् पूर्णः ॥

इमामेव कथां (वाचं) चित्ते निधाय मन्यध्वं दैवीं-गतिम् ।

मया कथितं-वः वाक्यं यूयं जानीत सत्यमेव सत्यम् ॥

गृहीता-तैः गमनानुज्ञा तेभ्यः आगताः काशीम् ।

(तत्र) महादेवाय कथितं-तैः हे अविनाशिन् ॥

यत्किंचिद्रूपा अस्माकं आसीत् आज्ञा त्वदीया ।

एकामेव कथां (वाचं) शृण्वद्भिः स्वयमेव तैः संमता (सा)

॥ ६९५ ॥

इदं श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नः संपन्नः महेश्वरः ।

तथैव प्रत्यक्षः संपन्नः नारदः मुनीश्वरः ॥

महादेवेन कथितं-तस्मै संदेशं शृणु निधेहि कर्णौ (त्वम्) ।

गत्वा श्रीब्रह्मणे विष्णवे इमां वाचं वद ॥

चिकोटी देवता च्यूथ् अस्य निग् थिन् ।
वुछिय् वेलाह् मभिथ् तिम् हाज़िरी दिन् ॥
दह् बूज़िय् द्राव् नारद्-जी तुजून् दव् ।
पकान्-गव् विष्णुलूकम् वातिर्थय्-प्यव् ॥ २ ३ ॥

---

24. NĀRADA GOES TO VIṢṆU, AND, AFTER PRAISING HIM, INFORMS HIM OF ŚIVA'S INTENDED MARRIAGE.

हरि-नारायणम् लंगु बावने हाल् ।
महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥ ७०० ॥
च्ह् राम-रूप-किनि सीताय तोय्योख्
च्ह् कृष्ण-रूप-किनि राधाय तोय्योख् ।
तुलुथ् च्यय् किस्य-प्यठ् गोवर्धनुकु बाल्
महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥
च्य लोलंचू थंत्र् ख्ययथ् यशोदाय निग्
च्ह् रुदुख् लोल-किनि कुज़ाय निग् ।
सुदामनि अथ ख्ययथ् कंसू-सिरिचू चाल्
महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥
वनोवुथन् अकिथ् सिरि-म्वछ-सूत्य् दनिय्
दथिम्य म्वछ अथ रंटुनय् श्रीरुक्मिणिय् ।
व्यनथ् कंरूनय् दिहम् कोताह् ज़रो-साल्
महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥
विभीषणम् दितुथ लंकाय-हंन्टु राज्य्
कलम्-प्यठ् . य् थंवुथ् सुग्रीवमंय् ताज् ।

त्रिकोटिसंख्याकान् मुख्यदेवान् सहकृत्वा अस्माकं समीपे आगच्छेयुः।
(यथा) समीच्य समयं समेत्य ते साक्षात्कारं ददुः ॥
इत्यं श्रुत्वा निष्क्रान्तः नारदर्षिः उत्थापिता-(स्वीकृता)-सेन द्रुतगतिः।
अगमत् (च) विष्णुलोकं प्राप्नोत् ॥ २३ ॥

विष्णुलोकं प्राप्य नारदार्षर्विष्णुं स्तौति प्रवृत्तिं च प्रस्तौति ॥ २४ ॥

हरये-नारायणाय प्रवृत्तः कथयितुं वृत्तम्।
हे-महाराज महादेवस्य तव अस्ति निमन्त्रणम् ॥ ७०० ॥
त्वमेव राम-रूपेण सीतायाः (परमशक्तेः) अतुल्यः
त्वमेव कृष्ण-रूपेण श्रीराधिकायाः अतुल्यः।
उत्थापितस्त्वया त्वयैव कनिष्ठिकाङ्गुल्यां गोवर्धनाख्यः पर्वतः
हे-महाराज० ॥
त्वया प्रेमसमर्पितं नवनीतं भुक्तं-त्वया यशोदायाः समीपे
त्वं आस्थितस्त्वं हार्दैन कुब्जायाः समीपे।
सुधामन्नान्नस्य हस्तेन भुक्तं-त्वया तण्डुलकणरेणोः
हस्तपूरमात्रम्
हे-महाराज० ॥
संपादितस्त्वया-सः एकेनैव तण्डुलकणचूर्णदानेन महाधनो
द्वितीयायाः सुष्ठेः (तद्ग्रहणकृते) हस्तः गृहीतस्त्वया-ते
श्रीरुक्मिण्या।
विघ्नैः कृता-तया-ते दास्यसि-तस्मै कियत्-नाम स्वर्णादिद्रविणम्
हे-महाराज० ॥
विभीषणाय दत्तस्त्वया लङ्कायाः राज्यम्
शिरसि त्वयैव स्थापितं-त्वया सुग्रीवस्य (राज-)मुकुटम्।

ऱ्य बख्चुय् बलिदानवम् ति पाताल्
महाराजा महादेवुनु ऱ्य कुय् साल् ॥
वछ्न् त बालकन् छ्वय् ग्वय्नु ऱ्य ब्रह्मा
बनाविय् तिम् तियिय् तम् कऱ्य् चमा ।
च्ह् तोय्योख् गोपियन् कुय् नाव् गोपाल्
महाराजा महादेवुनु ऱ्य कुय् साल् ॥ ७०५ ॥
मरिय् आसि देवकिय् गर्भति ग्र संतान्
अनिय् दितियस् दिल्लकु कंडुयस् ऱ्य अर्भान् ।
तिमन् ओसु मरनस् गोमंतु स्थठाह् काल्
महाराजा महादेवुनु ऱ्य कुय् साल् ॥
परिय् विद्या ग्वरन् दक्षिना मंजूय् ज्यान्
गछ्मत्यय् दिनु मूदुमंतु अनिय् संतान् ।
समुद्रस् फंदुम् वंदि वंदि म्य गंलिम् लाल्
महाराजा महादेवुनु ऱ्य कुय् साल् ॥
मनस् य्लि राग् संतान-संन्दु स्थठाह् गोस्
अनिय् तमि रूप दितुयस् थिय् तमिस् ओसु ।
कऱ्न् अख्थ् ऱ्य-कुन् च्य् कुख् फिरान् काल्
महाराजा महादेवुनु ऱ्य कुय् साल् ॥
शंखास्वर् दैत्य् मोऱ्यन् शंख् तमिस् द्राव्
कुह् तथ् शंखस् ऱ्य थंवुमंतु पान्चज़न्य् नाव् ।
तवय्-बापथ् दिच्यु पाञ्जिम् अन्दर् क़ाल्
महाराजा महादेवुनु ऱ्य कुय् साल् ॥

त्वया परितोषेण-समर्पितं-त्वया बलिदानवाय अपि पातालराज्यम्

हे-महाराज० ॥

वत्सान् (गोपाल-)बलकान् च संगृह्य अपगतः त्वत्तः ब्रह्मा

सम्रक्षाविताःत्वया ते तथैव (तादृशा एव) तस्मै (ब्रह्मणे)

कृता-त्वया क्षमा ।

त्वं संतुष्टस्त्वं गोपीनां अस्ति-ते नाम गोपाल (इति)

हे-महाराज० ॥ १०५ ॥

मृत्वा आसन् देवकीमातुः गतपूर्वा षट् पुत्राः

आनीय दत्तास्त्वया-तस्मै मनसः निष्कासितस्त्वया-तस्याः

त्वया अत्यौत्सुक्यक्लेशः ।

तेषां आसीत् मरणकालात् व्यतीतः अत्यन्तः समयः

हे-महाराज० ॥

अधीत्य (अध्याप्य) विद्याः गुरुणा दक्षिणा प्रार्थिता-त्वत्तः रुच्या

इष्टं-देयमस्ति-चेत् दातव्य(स्त्वया) मृतः आनीय पुत्रः ।

समुद्रे निमग्नः-स-मे रुदित्वा रुदित्वा मम विनष्टा-मे कनीनिकाः

हे-महाराज० ॥

(इत्थं) मनसि यदा रागः (अत्यौत्सुक्येन हठः) पुत्रस्य अतिशयेन

संपन्नस्तस्य

आनीय तेन रूपेण (साक्षात्स एव) दत्तस्त्वया-तस्मै यादृश

(-एव) तस्य आसीत् ।

कृता-तेन कृतकृत्यभावेन-स्तुतिः त्वां-प्रति, (यतः) त्वमेव असि

विपर्ययन् मृत्युम्

हे-महाराज० ॥

शङ्खासुरनामा दैत्यः हतस्त्वया-सः शङ्खः तस्मात् निर्गतः

अस्ति तस्य शङ्खस्य त्वया संनियतं पाञ्चजन्य-इति नाम ।

तत्कार्यार्थमेव प्रक्षिप्ता-त्वया जलधेः मध्ये झम्पा

हे-महाराज० ॥

करनि लंगि पान्क् पांडव् च्यान्न् पूज़ा
स्यठाह् गव् रग्ख् राजन् क्याह् दह् शूत्या ।
सुदर्शन-च़क्र मोरुथन् सुय् ग्रिशुपाल्
महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥ ७१० ॥
कुह् कम् तागय् वनिथ् ह्यकि च्योनु च़र्यथ्
शुराह् साम् ऐठ् अख् हथ् चिय वर्यथ् ।
वरिथ् कुख् बालुखाह् च़टिथ् सुहंनि ज़ाल्
महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥
बनाविथ् रूंफ् ब्यनु ब्यनु प्रथ्-अकिस् सूंत्य्
कुनुय् आंसिथ् करान् ओसुख् च़ह् दिह् कूंति ।
स्यठाह् ग्रमन्द गोमय् तिथु वुछिय् हाल्
महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥
च्य खारिथ् स्वकमालि-किति स्वक कुलिय्
मज़िमि-यारि राधिकाय-हंन्दि कूंति तुलिय् ।
तिथय्-पांठि वालि ग्रिवजी रूद-कनि लाल्
महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥
वंरूथ् थिथ-पांठि लक्ष्मी आंसू च्यय् प्रय्
तिथय्-पांठि ग्रंकरस् गौरी वरूज़् च्यय् ।
करुनु कुय् वारयाह् खग् तसति हिमाल्
महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥
कुनुय् कुख् आमवुनु छिय् लच्य-बंदि नाव्
सदाग्रिव-रूंप क्रष्णस् दर्शनाह् हाव् ।

कर्तुं प्रवृत्ताः पञ्च पाण्डवाः तव पूजाम्

(तेन) अतिशयेन संपन्नः द्वेषः राज्ञः किंनाम इत्थं शोभते

(योग्यं नास्तीति)

(तावत्) सुदर्शनेन-चक्रेण हतस्त्वया-सः स-एव शिशुपालः

हे-महाराज० ॥ ७१० ॥

अस्ति कस्य सामर्थ्यं कथयितुं शक्नुयात् तव चरित्रम्

षोडश सहस्रं अष्टौ एकं शतं स्त्रियः वृतास्त्वया ।

(ताश्च) वृत्वा असि बालकमात्रं क्षित्वा मोहस्य जालानि

हे-महाराज० ॥

उद्भावितानि-त्वया रूपाणि भिन्नं भिन्नं प्रत्येकया सह

एक-एव भूत्वा कुर्वन् आसीः त्वं रूपाणि कियन्ति (असंख्यानि)।

अतिशयेन लज्जितः संपन्नो-ऽहं-ते तादृशं दृष्ट्वा चरितम्

हे-महाराज० ॥

त्वया आरोपिताः राधिकायाः-कृते (मुक्तमालाया वा) मुक्तफलात्मकाः

वृक्षाः

मध्यस्थेन (विवाहार्थं) (येभ्यः) राधिकायाः असंख्याः

(मुक्ताः) उत्थापिताः (प्राप्ताः) ।

तादृक्-प्रकारेण वर्षिष्यति श्रीशिवः वर्षणरूपेण रत्नानि

हे-महाराज० ॥

वृता-त्वया येन-प्रकारेण लक्ष्मीः आसीत् तवैव अनुरागः

तादृक्-प्रकारेण शङ्करस्य पार्वती वरणीया अस्ति ।

कर्तव्यः अस्ति अतिशयेन प्रसन्नः तस्यापि हिमालयः

हे-महाराज० ॥

एक-एव असि वर्तमानः सन्ति-ते लक्षशः नामानि

सदाशिव-रूपेण भक्तस्य (कृष्णाख्यग्रन्थकर्तुः) दर्शनं प्रदर्शय ।

अवीद-वक्थ् वख्चुम् तम् दुयी गाल्
महाराजा महादेवुन् च्य कुथ् साल् ॥ ७१५ ॥ २४ ॥

---

25. VIṢṆU, PLEASED, DISPATCHES NĀRADA TO CALL BRAHMĀ AND THE OTHER GODS. THEY ALL APPROACH ŚIVA. ŚIVA DISPATCHES NĀRADA TO WARN HIMĀLAYA, WHO NOTIFIES THE APPROACHING WEDDING. NĀRADA INFORMS ŚIVA OF THIS. THE WEDDING PROCESSION IS FORMED AND STARTS. VIṢṆU LEADS THE OTHER GODS.

दृह् बूज़िथ् श्री-विष्णुजी खश् स्वठाह् गव् ।
वननि लंगु सोनु स्वामी श्री-सदाशिव् ॥ ७१६ ॥
अच्छिव्-किनि अंसि पकव् हर्शस् थविथ् मन् ।
च्रह् गछ् ब्रह्मा-जियस् वन् सूत्य् सुथ् अन् ॥
गंडिथ् गुलि द्राव् नारद्-जी दृहय् कथ् ।
वंत्रून ब्रह्मा-जियस् कथ् आव् तम् ह्यथ् ॥
खबर् नारद्-जुवन् कंरू ज्याय-ज्याय ।
चिकोटी देवता बूज़िथ् तिय् आय ॥
खसिथ् गरुडस् मुरारी कंरू तयारी ।
शिवस् निश्र आव् अद ह्यथ् देव् सारी ॥ ७१७ ॥
गंडिख् गुलि त कंरुख् शिवनाथस् नमस्कार् ।
छ्यह् क्याह अस्य आगिया, सारिय् छिह् तयार् ॥
महादेवन् दंपुख् नारद्-मुनीश्वर् ।
स्वडञ् शंकि ह्यथ् गछिन् तंतु तिय् कुह् व्यहतर् ॥
गछिथ् वंनु नारदन् हिमालयस् दय् ।
चिकोटी देवता ह्यथ् श्रोय् शिव-जिय् ॥

अद्दैतरूपां-भक्तिं वितर-तस्मै तस्य (भक्तस्य) द्वैतं विनाशय ॥ ७१५ ॥ २४ ॥

हे-महाराज० ॥

श्रीविष्णुना तच्छ्रुत्वा प्रत्युच्यते यच्च विधीयते तदृत्तम् ॥ २५ ॥

इत्थं श्रुत्वा श्री-विष्णुः प्रसन्नः अतिशयेन संपन्नः ।

कथयितुं प्रवृत्तः अस्माकं स्वामी श्री-सदाशिवः (अस्ति)

॥ ७१६ ॥

अत्तिद्वारा (इव) वयं (अहं) आगमिष्यामः (-मि) हर्षं

स्थापयित्वा मनः ।

त्वं गच्छ ब्रह्माणं वद, सह तं आनय ॥

वद्ध्वा अञ्जलिं निर्गतः नारदर्षिः इयमेव वार्त्ता ।

(गत्वा) कथिता-तेन श्री-ब्रह्मणे कथा (प्रवृत्तिः), आगतः

(नारदः) तं सह-कृत्वा ॥

प्रवृत्तिः नारदर्षिणा कृता (आविता) प्रति-देश-देशं (सर्वान्देवादीन्) ।

त्रिकोटिसंख्याकाः मुख्यदेवाः श्रुत्वा तदेव आगताः ॥

आरुह्य गरुडं मुरारिणा कृता सज्जना ।

शिवस्य समीपे आगतः अनन्तरं गृहीत्वा देवान् सर्वान् ॥७२०॥

वद्ध्वा-तैः अञ्जलीन् कृतस्तैः च शिवस्वामिने नमस्कारः ।

अस्ति का-नाम अस्माकं आज्ञा सर्व-एव सः सज्जाः ॥

महादेवेन प्रत्युक्तं-तान् नारदमुनीश्वरः ।

प्रथमं संदेशं गृहीत्वा गच्छतु तत्र तदेव अस्ति समञ्जसम् ॥

गत्वा (च) कथितं नारदेन हिमालयस्य इदमेव ।

त्रिकोटिसंख्यात्मकान् देवान् सह-कृत्वा आगतस्त्वत्समीपे

श्रीशिवः ॥

पकान् छ्य् म्य् पतय् तसंङ्गूय् सवारी ।
तयारी कर् तयारी कर् तयारी ॥
खबर् बूज़िथ् बजाविन् ग्रादियान ।
वज़ान् ओसु ज्यावज्या बंडु नगारखान ॥ ७१५ ॥
सुवाफिख् आव् म्य व्यज़् दोर्य-ज़मान ।
वनिय् महाराज़ थियि शिव-नाथ् पान ॥
सदाशिवस् निश नारद् मुनीश्वर् ।
सपंनु हाज़िर् दथोनस् हे महेश्वर् ॥
पकिव् हिमाल-संन्दि-किनि छ्यन कुतिचू ताछ् ।
वुकूम् तस् वारयाह्-पाठि छ्यमथ् त दाछ् ॥
खबर् बूज़िथ् सपंज़् सारिचू तयारी ।
सवारी आसू देवन्-हंङ्गू चपारी ॥
वुकुख् लंगनाह् ग्रहंदि तथ्-थ्यठ किंदरि बीठि ।
स्यदथ् आय योगिनी छ्यथ् तथ् दितिन् मीठि ॥७२०॥
सदाशिव द्राव् छ्यथ् चैलोक्य् मोस्य् ।
लकन्-हंन्दि लक् करोरन्-हंन्दि करोरंय् ॥
खसिथ् गरुडस् चतुर्भुज़् श्री-नरायण् ।
पकान् अस्तंथ् छ्यकान् ओसु शंख् वायन् ॥
करान् आसिस् लता गंदर्व सारी ।
हरे गोपाल श्री-गोवर्धन-दारी ॥ २५ ॥

आगच्छन्तः सन्ति ममैव पश्चात् तस्य सादिमुख्याः (सहचराः) ।

सज्जनां कुरु सज्जनां कुरु सज्जनाम् ॥

वृत्तान्तं श्रुत्वा वादितास्तेन (हिमालयेन) वत्सवार्यपटहाः ।

ध्मायमानः आसीत् प्रतिस्थानं महान् आनकादिवाद्यनिवहः

॥ ७२५ ॥

इष्टानुकूलः समागतः मे अधुना प्रचारः-समयस्य ।

(यतः) भूत्वा महान्वरः आगमिष्यति श्रीशिवः स्वयम् ॥

(अनन्तरं) श्रीसदाशिवस्य समीपे नारदः मुनीश्वरः ।

संपन्नः प्रत्यक्षः कथितं (-च)-तेन-तस्मै हे-महेश्वर ॥

आगच्छत हिमालयस्य-द्वारा नास्ति कस्यापि (वस्तुनः) विलम्बः ।

दृष्टुं (-च)-मया तस्य अत्यन्त-प्रकारेण औदार्यं धैर्यं (च) ॥

(एतत्) वृत्तं श्रुत्वा संपन्ना सर्वप्रकारेण सज्जना ।

अश्वहस्त्यादिवाहनानि आसन् देवानां समन्तात् ॥

समीचितं-तैः विवाहमुहूर्तलग्नं ग्रहाः (सूर्यादयः) तत्र-स्थानेषु

केन्द्राणां स्थिताः ।

सिद्धिः आगता योगिनीः गृहीत्वा तस्य (लग्नस्य) दत्तानि-तया

शुभचुम्बनानि ॥ ७३० ॥

सदाशिवः निर्गतः गृहीत्वा त्रैलोक्यमुख्यान् सर्वान् ।

लक्षसंख्याकानां लक्षान् कोटिसंख्याकानां कोटीः ॥

आरुह्य गरुडं चतुर्भुजः श्रीनारायणः ।

गच्छन् अमृतं सिञ्चन् आसीत् शङ्खं वादयन् ॥

कुर्वन्तः आसन्-यस्य स्तुतीः गन्धर्वाः सर्व-एव ।

हे-हरे गोपाल हे-गोवर्धनधर (इति) ॥ २५ ॥

---

26. THE GANDHARVAS PRAISE VIṢṆU.

तोठान् च्यय् कुख् बक्कि-बावस् ।
श्याम-रूंप लगयो राम-नावम् ॥ ७३४ ॥
मासिम्वख गीथ् कुय् ग्यवान् ग्रेषनाग्
राथ्-द्यन् आसितन् म्य च्योनुय् राग् ।
ज़नख्-राज़ च्यय् करनोवुथन् त्याग्
राज़-भर्टहरियस् दितुय् वैराग् ।
योग-किनि तोयोख् भुसुंड-कावस्
श्याम-रूंप लगयो राम-नावस् ॥ ७३५ ॥
शंख-मङ्ग शब्द्-चावनम् लगयो
बोज़वुनु मोच् दावनस् लगयो ।
अमवुनु म्वख् हावनस् लगयो
नाग्र-रस्सिस् योवनस् लगयो ।
लगयो मथ्-रूंपकिस् खबावस्
श्याम-रूंप लगयो राम-नावस् ॥
हे शिव केशव कुस् च्योनु दास्
शिव-रूंप वसवुनु कुख् चुह् कैलास् ।
राम-रूंप लंकाय करवुनु डास्
कृष्ण-रूंप-किनि कुख् खेलान् राम् ।
तार् दिम् मोहनिस् दरियावस्
श्याम-रूंप लगयो राम-नावम् ॥

मुख्यमर्थं च श्रीविष्णुं प्रति गन्धर्वादीनां स्तुतिप्रस्तावः ॥ २६ ॥

तुष्यन् त्वमेव ऋषि भक्तिभावस्य ।

हे-श्यामरूप उपहारीभूयासं-ते रामेति-नाम्नि ॥ ७३४ ॥

सहस्रमुखैः कीर्तिगीतिं ऋक्ति-ते गायन् शेषनागः

रात्रिन्दिवं भूयान्नाम मे तवैव अनुरागः ।

जनकराजः त्वयैव कारितस्त्वया-सः सर्वसंसारत्यागम्

राज्ञे-भर्तृहरये दत्तं-त्वयैव वैराग्यम् ।

योगविधानेन संतुष्टस्त्वं भुसुण्ड-काकस्य

हे-श्यामरूप० ॥ ७३५ ॥

शङ्खभध्यात् शब्दप्रकाशनस्य उपहारीभवेयं-ते

तच्छ्रुतिसमकालमेव मोक्ष-वितरणस्य उपहारीभवेयं-ते ।

हसनशीलस्य मुखस्य प्रदर्शने उपहारीभवेयं-ते

अनन्तस्य यौवनसौन्दर्यस्य उपहारीभवेयं-ते ।

उपहारीभवेयं-ते सत्यरूपस्य स्वभावस्य

हे-श्यामरूप० ॥

हे शिवात्मन् केशवात्मन् ऋक्ति तव दासः

शिवस्वरूपेण वास्तव्यः ऋसि त्वं कैलासे ।

रामरूपेण लङ्कायाः कुर्वन्नसि सर्वनाशम्

कृष्णरूपेण ऋसि-त्वमेव क्रीडन् रासलीलाम् ।

तारं देहि-मे मोहात्मिकायाः महानद्याः

हे-श्यामरूप० ॥

कति थ्वि ममयन् कंसम् ज़ोर्
कति रूज़ रावणस् तिकू दोर-दोर् ।
कति रूदि लंकाय वाह् ग्रथ् पोर्
अज़्-ताज़् संसार् कस् रूद् मोर् ।
कंमि दौफ् प्रज़लोवु मज़ू वावस्
श्याम-रूंप लगयो राम-नावस् ॥
सर्व-व्यापख् कुख् मज़ू मनस्
कृष्ण-रूंफ् दारिथ् मज़ू वनस् ।
कल ह्यथ् वामन्-ज़ीवनस्
आश्चर् च्य ह्योवुथ् अर्ज़ुनस् ।
च्याज़ बक्रिय-हंन्दु कुम् म्य ह्यावस्
श्याम-रूंप लगयो राम-नावस् ॥
रामचन्द्र शीतल् कुथ खबाव्
पुनिमू-दृह शिव-आर्ती करनाव् ।
चन्द्रचूंड सूंर्य-हिऊ दर्शुन् म्य ह्याव्
कृष्णस् शिव-लोल तिथु गंज़्राव् ।
चिथु पार्थी करि दरि मावस्
श्याम-रूंप लगयो राम-नावस् ॥ ७४० ॥ २६ ॥

कुत्र-नाम निहितानि समयेन कंसस्य वीर्याणि

कुत्र-नाम स्थिता रावणस्य तादृशी प्रभावशीलता ।

कुत्र स्थितानि लङ्कायाः द्वादश शतं पुराणि

अद्य-यावत् संसारः कस्य स्थितः सारभूतः (ध्रुवः) ।

केन दीपः प्रज्वलितः मध्ये वातस्य

हे-श्यामरूप० ॥

सर्वव्यापकः असि-त्वं मध्ये मनसः

कृष्णरूपं धृत्वा मध्ये वनस्य ।

शिरः क्षित्वा वामनजीवनाख्यस्य

आश्चर्यरूपं त्वया प्रदर्शितं-त्वया अर्जुनाय ।

तव भक्तिं(-दार्ढ्यस्य) अस्ति-मे मे कुतुकम्

हे-श्यामरूप० ॥

हे-रामचन्द्रात्मन् शीतलः अस्ति-ते स्वभावः

पूर्णिमा-दिने शिव-आरती-नामिका-दयाक्रन्दस्तुतिं कारय-माम् ।

हे-चन्द्रचूड सूर्यवत्प्रदीप्यमानं दर्शनं मम प्रदर्शय

कृष्णाख्यस्य (मे-अन्यकर्तुः) शिवप्रीतिं तादृशीं घनीकुरु ।

यथा (नित्यं) पार्थिवलिङ्गात्मशिवार्चनां करिष्यति व्रतानि-करिष्यति

अमावस्यादीनाम्

हे-श्यामरूप० ॥ ७४० ॥ २६ ॥

---

27. THE AUTHOR EXPLAINS THAT HE CANNOT DESCRIBE THE GLORY OF ŚIVA'S WEDDING, WHICH EVEN THE GODS ARE UNABLE TO PRAISE.

कलन् छ्यम् ज्यव् उलन् कुस् कुय् मयंय्-मय् ।
कुह् कस् ताकय् सुह् करि तमि खांदरंचू कय् ॥७४१॥
समेमंति आंमि मालर् क्याह् वनय् कूंति ।
सदाशिव् ओसु् कियु त कस् आंमिस् तमिस् सूंत्य् ॥
महापुरुशन् महादेवुनु महात्मिय् ।
वनुनु दर्लब् मय ब्वद् क्यथ-पांठि वातिय् ॥
तसंङ्ग लीला कठिञ् गांमच् छ्यह् देवन् ।
वनुनु पच्या अद अस्य मूंखन् त ज़ीवन् ॥
वनय् क्याह् मूंख-बावाह् दयु वनुनु कुय् ।
फकय् शिवनाथ-संन्दु नावाह् वनुनु कुय् ॥७४५॥
रनिम् खनवट-सूंतिन् खड् खनुनु कुय् ।
अनिम् रूंपम् अंदर् वावाह् अनुनु कुय् ॥
दूथिम् कुलिमंय् कुह् कति त्युहरुय् कुह् कति मूल् ।
करान् कुस् स्वकमर् अति कुम् गकान् ढूल् ॥
कलन् छ्यम् ज्यव् उलन् ब्वद् छ्यम् वनय् क्याह् ।
परय् लीला करय् ब्वञ् कुस कोताह् ॥२७॥

---

28. THE AUTHOR AGAIN EXPRESSES HIS INABILITY AND UNWORTHINESS.

सदाशिव स्वांमियो कुस् बक्ति छ्यूनुय् ।
वन्योमंतु पाप-ग्रैलाह् ज़ड् त च्यूनुय् ॥७४८॥

ब्रह्मादिभिरपि स्तोतुमशक्यस्य श्रीशिवदत्तस्य वर्णितुमत्यशक्तत्वं स्वीयं मन्यमानो ग्रन्थकृदवदति ॥ २७ ॥

मूकीभवन्ती अस्ति-मे जिह्वा चञ्चलीभवन् अस्मि अस्त्येव
सत्यमेव-सत्यम् ।
अस्ति कस्य सामर्थ्यं सः करिष्यति तस्य उत्सवस्य निरूपणम्
॥ ७४१ ॥
समेताः आसन् जन्याः किं वक्ष्यामि कियन्तः (असंख्याः) ।
सदाशिवः आसीत् कीदृशः के च आसन्तस्य तस्य सहचराः ॥
महापुरुषाणां (अपि) महादेवस्य माहात्म्यम् ।
वक्तुं दुष्करं मम बुद्धिः केन-प्रकारेण पर्याप्स्यति (तन्माहात्म्यं
वक्तुम्) ॥
तस्य स्तुतिक्रिया कठिना संभूता अस्ति देवानाम् ।
कथयितुं योग्यमस्ति-किं ततः अस्माकं मूर्खाणां देहिनां च ॥
कथयिष्यामि किं मौर्ख्यमेव ईदृक् कथनीयं अस्ति ।
केवलं श्रीशिवस्य नाममात्रं कथनीयं अस्ति ॥ ७४५ ॥
कुकरस्य कफोणिना गर्तः खननीयः (इव) अस्ति ।
अन्धस्य (इव) रूपस्य दर्शनविषये वायुः (कीदृग्रूपोऽस्तीति
पृच्छा इव) आनेयः अस्ति ॥
ईदृशस्य वृत्तस्य अस्ति कुत्र अग्रभागः अस्ति कुत्र मूलभागः ।
कुर्वन् अस्मि संक्षेपणं (परंतु) अत्र अस्ति-मे संभवन् दैर्घ्यम् ॥
मूकीभवन्ती अस्ति-मे जिह्वा, तरलीभवन्ती बुद्धिः अस्ति-मे,
कथयिष्यामि किम् ।
पठिष्यामि स्तुतिं करिष्यामि अधुना वृत्तान्तं समाप्तम् ॥ २७ ॥

स्वासामर्थ्यमयोग्यत्वं च प्रकटयन्ग्रन्थकृदेव पुनर्वदति ॥ २८ ॥

हे-सदाशिव स्वामिन् अस्मि भक्त्या हीन-एव ।
संपन्नः पापात्माशिलारूपः जडः भित्तिरूपः च ॥ ७४९ ॥

दया दर्मस् कुनय् कँह् कुम् न मैलय् ।
क्वैलय् कुस् क्वैलय् कुस् क्वैलय् ॥ ७५० ॥
अहंकारन् बनोवुमंतु ग्वनौ रंस्तुय् ।
ग्वहाह् आसिय् ग्वहन् कंरुमंतु ब्वह् हंस्तुय् ॥
मञ्जिनि वंस्तर् वलिय् क्किम् कुस् न श्रूचुय् ।
फकय् इंद्रिय्-खखंचू छ्यम् वार रूचुय् ॥
पश्चन्-हंन्दि-पाठि कुस् ख्यथ् च्यथ् श्वंगान् ब्वह् ।
मग्रान् मथ् कुम् दिङ्कु खख् कुस् मंगान् ब्वह् ॥
ग्रमान् कुस् न लमान् कुस् लूवर्मय् कुन् ।
कुनान् दृश्रा तवय् छ्यम् चूवर्मय् कुन् ॥
स्थठाह् कुम् मद् त छ्यम् न वासना श्वद् ।
गकुख् क्यथ-पाठि स्वद् म्य छ्यम् न तिकूय् ब्वद् ॥ ७५५ ॥
न ज्ञानय् योग् पूज्ञा नय् लता ग्यान् ।
न ज्ञानय् यज्ञ वक्थ् न संध्या आन् ॥*
न ज्ञानय् वीद् परुनां स्वरून् न नावंय् ।
न ज्ञानय् तफ् न ज्ञानय् बक्ति-बावय् ॥
न कुम् परुमंतु शास्तर् नय् पुरानंय् ।
वुक्थिय् लूकन् कुनंय् कुम् व्रथ् दरानंय् ॥
थविय् व्रथ् छ्यम् ख्यनंचू आसान् मनम् कल् ।
खसान् कुम् कूद् असान् आसान् पतय् लल् ॥

---

* न ज्ञानय् पार्थि-पूज्ञा नय् लता ग्यान् ।
न ज्ञानय् स्वारती न श्रान् संध्या† ॥ इति पाठान्तरम् ॥
† न ज्ञानय् जफ कुरुन् । इति पाठान्तरम् ॥

दयायां धर्मे प्रत्येव कापि अस्ति-मे न रुचिः ।

कुचैल-एव अस्मि कुचैल-एव अस्मि कुचैल-एव ॥ ७५० ॥

अभिमानेन संपादितः गुणैः विहीन एव ।

मशकः भूत्वा मोहेन कृतो-ऽस्मि अहं हस्तिरूपः ॥

मलिनानि वस्त्राणि आच्छादितानि सन्ति-मे, अस्मि न शुद्धः ।

केवलं इन्द्रियसुखस्य अस्ति-मे सुष्ठु रुचिरेव ॥

पशूनां-सदृशवृत्त्या अस्मि जग्ध्वा पीत्वा स्वपन् अहम् ।

विस्मरन् सत्यं अस्ति-मे, देहस्येव सुखं अस्मि कामयन् अहम् ॥

शास्त्रं अस्मि न अनुसरन् अस्मि लोभं प्रत्येव ।

पातयन्ती तृष्णा तेनैव-हेतुना अस्ति-मे क्षोभं प्रति ॥

अतिशयेन अस्ति-मे मदः अस्ति-मे च न वासना शुद्धा ।

संपत्स्यसि केन-प्रकारेण सिद्धः मम अस्ति-मे न तादृशी बुद्धिः ॥ ७५५ ॥

(तव) न जानामि योगं पूजां नैव स्तुतिं ध्यानम् ।

न जानामि यज्ञं भक्तिं न संध्यां स्नानम्* ॥

न जानामि वेद-पाठं† स्मरणं न नाम्नः (तव) ।

न जानामि तपः न जानामि भक्ति-भावम् ॥

न अस्ति-मया अधीतं शास्त्रं नैव पुराणम् ।

समीक्ष्य लोकान् प्रत्येव अस्मि व्रतानि धारयन् ॥

निधाय व्रतानि अस्ति-मे भुक्त्यर्थमेव वर्तमाना मनसि कलना ।

आरोहन् अस्ति-मे क्रोधः हसन्ती वर्तमाना अन्वेष ललना (कुत्सिम) ॥

---

* न जानामि पार्थिवलिङ्गपूजां न स्तुतिं तव ।
न जानामि स्मार्तिस्तुतिं न स्नानं संध्याम् ॥ इति पाठान्तरस्य ॥

† न जानामि जप-करणम् । इति पाठान्तरस्य ॥

म वुक् म्यय् कुन् उमानाथो चमा कर् ।
च़ह् वुक् पनज़य् दयाय कुन् दया कर् ॥ ७६० ॥
खबर् ज़्यय् छ्य् वह् कुम् अन्तर्बहिः किथु ।
च़ह् कुख् यिथु यिथु नमस्काराह् च़्य तिथु कुय् ॥
म्वद्योमंतु कुस्, स्वठाह् कुस् मूर्ख् नादान् ।
तवय् ज़ानान् वह् कुस कुम् मासुकु पान् ॥
खबर् कँह् छ्यम् न द्य् मासम् वन्योव् क्थ् ।
खबर् कँह् छ्यम् न छ्यम् क्यथ-पांठि व्वत्यथ् ॥
अन्द्रि-किनि क़ाल मारान् कुम् च़पोरुय् ।
न्यबरि-किनि कुम् वनान् प्रारब्द् कुह् सोरुय् ॥
असथ् वानी वनान् कुस् कुम् डलान् मन् ।
अपंज़ु पंज़ु बूज़ि बूज़ियु कुस् थवान् कन् ॥ ७६५ ॥
न्यबर् तज़र् अन्दर् सोरुय् म्वच्यर् कुम् ।
खच्यर् कुम् तय् खच्यर् कुम् तय् खच्यर् कुम् ॥
तिकुय् कामंचु म्य छ्यम् नेचन् अन्दर् ज्याय् ।
नज़र् यामथ् दिवान्-कुस् छ्यम् गक़ान् राय् ॥
म वुक् म्यय् कुन् उमानाथो चमा कर् ।
च़ह् वुक् पनज़य् दयाय कुन् दया कर् ॥
खबर् सोरुय् च़्य छ्यय् मन् म्योनु क़ूठु किथु कुय् ।
च़ह् कुख् यिथु यिथु नमस्काराह् च़्य तिथु कुय् ॥
गराह् वनान् कुमय् निर्वन् निराकार् ।
गराह् वनान् कुमय् शंभो जटादार् ॥ ७७० ॥

मा पश्य मामेव प्रति,* हे उमानाथ क्षमां कुरु ।

त्वं पश्य स्वकीयामेव दयालुतां प्रति, दयां कुरु ॥ ७६० ॥

विदितं तवैव अस्ति-ते अहं अस्मि अन्तर्बहिः (च) कीदृशः ।

त्वं असि यादृक् यादृक्(रूपः) नमस्कारः (मम) ते तादृक् अस्ति ॥

त्रिमलेन-स्थूलीभूतः अस्मि, अतिशयेन अस्मि मूर्खः निर्बुद्धिः ।

तेनैव-हेतुना जानानः अहमस्मीति (ममतां) अस्ति-मे मांसमयः
स्वात्मा ॥

विदितं किंचित् अस्ति-मे न इदं मांसं संपन्नं कस्य-वस्तुनः ।

विदितं किंचित् अस्ति-मे न अस्ति-मे केन-प्रकारेण उत्पत्तिः ॥

अन्तःकरणद्वारा भस्माः ददन् अस्मि समन्तादेव ।

बाह्यव्यवहारेण अस्मि कथयन् प्रारब्धं अस्ति सर्वमेव ॥

असत्यां वाचं कथयन् अस्मि, अस्ति-मे तरलीभवन् मनः ।

असत्यं सत्यं भुक्त्वा भुक्त्वा अस्मि संनिदधन् कर्णौ ॥ ७६५ ॥

बहिः तनुता अन्तः सर्वमेव स्थौल्यं अस्ति-मे ।

मालिन्यं अस्ति-मे मलिनं च अस्ति-मे पुनः मालिन्यं अस्ति-मे ॥

तादृश्येव कामनायाः मम अस्ति-मे नेत्रयोः मध्ये स्थितिः (ते) ।

दृष्टिं यदा ददामि अस्ति-मे संभवन् संकल्पः ॥

मा पश्य मामेव प्रति, हे-उमानाथ क्षमां कुरु ।

त्वं पश्य स्वकीयामेव दयालुतां प्रति, दयां कुरु ॥

विदितं सर्वमेव तव अस्ति-ते मनः मदीयं कठोरं कीदृक् अस्ति ।

त्वं असि यादृक् यादृक् नमस्कारः (मम) ते तादृक् अस्ति ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां निर्गुणः निराकारः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां हे-शम्भो जटाधर ॥ ७७० ॥

* मत्कर्माणि कुत्सितानि मा समीक्ष्य इति भावः ।

गराह् वनान् कुमय् कुय् न च्य काँह् रंग् ।
गराह् वनान् कुमय् कोफुरु छिय् अंग् ॥
गराह् वनान् कुमय् निर्लोब् निश्चिय् ।
गराह् वनान् कुमय् छय् बावच्य् प्रय् ॥
गराह् वनान् कुमय् खटिय् रटिय् वन् ।
गराह् वनान् कुमय् पानय् च्ह् हन् हन् ॥
गराह् वनान् कुमय् ओंकारकुय् ब्यंद् ।
गराह् वनान् कुम नय् ग्वड् न च्यय् अंद् ॥
गराह् वनान् कुमय् अगोर हे-खच्छंद् ।
गराह् वनान् कुमय् बे-मिसलु-मानंद् ॥ ७७५ ॥
गराह् वनान् कुमय् कुख् आत्मा प्रान् ।
गराह् वनान् कुमय् कुख् योग् त ज्ञान् ॥
गराह् वनान् कुमय् बडु छय् च्य दया ।
गराह् वनान् कुमय् कँह् कुय् न पर्वा ॥
गराह् कुय् विष्णुरूपय्-किनि मकुटा ।
गराह् छय् शिवरूपय्-किनि च्य जटा ॥
ब्वह् कुम् दन्-व्यन्-अंदर् गोमंतु उदासी ।
कुनुय् कुख् आसवुनु कैलास-वासी ॥
च्य कुम् ज्ञानिय् च्ह् कुख् कियु-हिहु निराकार् ।
च्ह् कुख् थियु तियु तियय् ब्यनय् नमस्कार् ॥ ७८० ॥ २८ ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अस्ति-ते न तव कश्चित् रागादिः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां कर्पूरस्य(-इव) सन्ति-ते अङ्गानि ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां निर्लोभः निष्क्रियः (इति) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अस्ति-ते भावस्यैव प्रीतिः ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां गूढं गृहीत्वा वनरूपः (इवागाधः) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां स्वयमेव त्वं अंशमशंसु ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां प्रणवस्य बिन्दुरूपो (ऽसीति) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि नहि आदिः न तव अन्तः ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अघोर हे स्वच्छन्देति ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अनुपमसादृश्य-इति ॥ ७७५ ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां असि आत्मा प्राणरूपः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां असि योगः ज्ञानं च ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां महती अस्ति-ते तव दया ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां किंचित् अस्ति-ते न भयम् ॥

कदाचित् अस्ति-ते विष्णुरूपस्य मुकुटम् ।

कदाचित् अस्ति-ते शिवरूपस्य तव जटा ॥

अहं अस्मि दोलायमानः संपन्नः उदासः ।

एक-एव असि वर्तमानः कैलासवास्तव्यः ॥

त्वां कः जानाति त्वं असि कीदृक् निराकारः ।

त्वं असि यादृशः तादृशः, तादृशः (तादृशाय) भूयात्ते नमस्कारः ॥
७८० ॥ २८ ॥

29. THE REJOICING IN THE HOME OF HIMĀLAYA AT THE APPROACHING ARRIVAL OF ŚIVA. NĀRADA IDENTIFIES TO MĒNAKĀ THE MEMBERS OF THE PROCESSION, AS FROM A HIGH TOWER SHE WATCHES THE APPROACH. ' HER LAMENTATIONS ON ŚIVA, IN HIS ASCETIC FORM, BEING POINTED OUT TO HER. SHE REFUSES TO BE COMFORTED. PĀRVATĪ, ON THE OTHER HAND, IS ENRAPTURED, AND CONSOLES HER MOTHER.

वनय् क्याह् वा॑ति तिम् नज़दोख् यख्-बार् ।
हरेः नारायणम् ब्रय्यनस् नमस्कार् ॥ ७८१ ॥
तिथय् अद पाञ्चजन्य् नोमु शंख् वोयुन् ।
शिवः शंभुः करिथ् श्यब-शब्द् लोयुन् ॥
शब्द् बूजिथ् स्यठाह् खश् गैय् सा॑री ।
वननि ल॑गि वा॑च शिव-नाथ॑ज़् सवा॑री ॥
तिथय् मैनावतौ गय वारयाह् खश् ।
लयौं खत थ॑दु वुकुन् बंगालुकुय् पश् ॥
खसिथ् त॑थि-प्यठ् द॑पुन् पिल्यम् नज़र् दूर् ।
वुकुन् शिव-जौ आसि कियु कुम् प्रयम् पूर् ॥ ७८५ ॥
चिय्यम् महाराज़ कियु राज़कमार्य ।
कथ चा॑विथ् लगस् ब्रह् रथ-सवार्य ॥
लगस् अथ् स्वक्त-ज़म्मानस् लगस् ब्रह् ।
लगस् महाराज़-सामानस् लगस् ब्रह् ॥
गुरिस् खमनस् पथर् वमनस् लगस् ब्रह् ।
स्वंदर् स्वखस् र॑तिम् असनस् लगस् ब्रह् ॥
लगस् स्यम्खाब-ज्यामन् लगस् ब्रह् ।
लगस् अतलास-पैज्यामन् लगस् ब्रह् ॥

प्रकृतवृत्तमेतत् ॥ २९ ॥

कथयिष्यामि किं-नाम, प्राप्ताः ते समीपस्थानं युगपत् ।

हरये नारायणाय (प्रधानपुरुषाय) भूयान्नाम-तस्मै नमस्कारः ॥ ७८१ ॥

तयैव (तत्काले) ततः पाञ्चजन्यं नाम शङ्खः श्मापितस्तेन ।

शिवः शम्भुरिति कृत्वा कल्याणप्रश्नब्दः प्रचालितस्तेन ॥

शब्दं श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नाः संपन्नाः सर्व-एव ।

कथयितुं प्रवृत्ताः प्राप्ताः श्रीशिवस्य अश्वहस्त्यारोहादयः ॥

तयैव (विशेषतः) मेनावती संपन्ना अतिशयेन प्रसन्ना ।

गृहेभ्यः अत्युन्नतः समीचितस्तया (यः) प्रासादस्य पटलः (ऊर्ध्वभागः) ॥

प्रारब्ध* तस्मिन्नेव कथितं-(विचारितं-)तया पर्याप्स्यति-मे दृष्टिः सुदूरं (अस्मादेव) ।

द्रक्ष्यामि-तं, श्रीशिवः स्यात् कीदृशः अस्ति-मे प्रेम (औत्सुक्यं) पूर्णम् ॥ ७८५ ॥

समागमिष्यति-मे वरश्रेष्ठः कीदृक् राजकुमार्याः ।

(अन्याः) कथाः परित्यज्य उपहारीभवेयं-तस्य अहं सहागतरथिभ्यः ॥

उपहारीभवेयं-तस्य अस्मिन् मुक्तामययाप्ययाने उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

उपहारीभवेयं-तस्य वराईसामग्रां उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ॥

अश्वं-प्रति आरोहणे तस्माद्भूमौ अवतरणे उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

सुन्दरमुखे शोभन-स्मिते उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ॥

उपहारीभवेयं-तस्य बहुमूल्यवस्त्रविशेषेषु उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

उपहारीभवेयं-तस्य बहुमूल्यवस्त्रविशेषाधरीयवस्त्रे उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ॥

* मनोराज्यानि करोति मेना ।

थियय् पाठिन् गनान् श्रोसुम् प्रयन् बाव् ।
तियय् नारद् मुनीश्वर् तस् निग्रिन् श्राव् ॥ ७८० ॥
गडिय् गुलि तस् दंपुन् दय् हे मुनीश्वर् ।
दमन् मज़ू कुस् कुह् हावुम् शिव-शंकर् ॥
दह् वनतम् श्याम-रूपय् कुस् कुह् ज़ोतन् ।
म्यकटाह् दिथ् हटिम् कुस् कोख्यव-मन् ॥
खषिय् गरुडम् क़ुनिथ् कुय् लाल-मालय् ।
वलिथ् कुस्-ना पीतांबरकुय् दुशालय् ॥
निथर् पंपोग् क्रिस् ज़ि कुय् तीज़वानंय् ।
म्य श्रमि-संदु म्यख् वुक्रिथ् कुय् दुख् च़लानंय् ॥
दय् मा महाराज़ श्रास्यम् खग् गछ्यम् मन् ।
गनिथ् यक़् छ्यम् स्यठाह् पक़् म्य श्रनतम् ॥ ७८५ ॥
दंपुस् नारद्-जियन् लक्ष्मी-नरायन् ।
दछ्य कुय् पाञ्चज़न्य नोमु शंख् वायन् ॥
मठ-ग्वन् कुस् स्यठाह् कासान् कुह् संकठ् ।
भ्रगंज्र लथ् छ्यम् भ्रगलत्ता वक्रम्-प्यठ् ॥
दछ्य शिवनाथ-संज़ू स्वरन् फिरान् कुय् ।
भ्रमन् गंक़ि गंक़ि च़रन् तमंन्दिय् स्वरन् कुय् ॥
दयोनम् बिय हे नारद मुनीश्वर् ।
म कर जल्दी म्य सूतिन् श्रख् गराह् बर् ॥
दह् वनतम् कुम् कुह् ह्यथ् गंदर्व-लूखंय् ।
म्यखौ च़ोरौ परान् कुय् वौद-श्रूखंय् ॥ ८०० ॥

येनैव प्रकारेण घनीभवन् आसीत्तस्याः प्रेम भक्तिः ।

तथैव (तत्काले) नारद-मुनीश्वरः तस्य समीपे आगतः ॥ ७९७ ॥

बद्ध्वा अञ्जलिं तं-(नारदं-)प्रति कथितं-तया इदमेव हे मुनीश्वर ।

एतेषां मध्ये कः अस्ति प्रदर्शय-मे शिव-शङ्करः ॥

इदं कथय-नाम-मे श्यामरूपः कः अस्ति देदीप्यमानः ।

मुकुटं धृत्वा वैकक्षकं अस्ति-तस्य कौस्तुभ-रत्नम् ॥

आरुह्य गरुडं निपात्य अस्ति मणिमालाः ।

वसितं अस्ति-तस्य-नाम पीतरागवस्त्रस्य बहुमूल्यकम्बलयुग्मम् ॥

नेत्रे पद्मपुष्पे-इव स्तो-ऽस्य हि अस्ति महातेजस्वी ।

मम अस्य मुखं दृष्ट्वा अस्ति दुःखं अपगच्छत् ॥

अयं स्वित् महावरः स्यान्मे प्रसन्नं संपत्स्यति-मे मनः ।

घनीभूता कामना अस्ति-मे अत्यन्तं प्रतीतिं मे आनय-नाम-मे ॥ ७९५ ॥

प्रत्युक्तं-तस्मै नारदर्षिणा लक्ष्मी-नारायणः ।

अयमेव अस्ति पाञ्चजन्यं नाम शङ्खं वादयन् ॥

शुद्धसत्त्वगुणः अस्यस्य अतिशयेन अपनयन् अस्ति संकटम् ।

भृगुमुनेः पादघातचिह्नं अस्ति-तस्य भृगुलत्तेति-नाम वक्षसि ॥

अयमेव श्रीशिवस्य स्मरणं अभ्यस्यन् अस्ति ।

शरणं गत्वा गत्वा चरणौ तस्यैव स्मरन् अस्ति ॥

प्रत्युक्तं-तया-तस्मै पुनः हे नारद मुनीश्वर ।

मा कुरु शैघ्र्यं मया सह एक-घटिकाकालं व्यतिक्रमस्व ॥

इदं कथय-नाम-मे कः अस्ति सहधत्वा गन्धर्वलोकान् ।

मुखैः चतुर्भिः पठन् अस्ति वेदश्रुतीः ॥ ८०० ॥

खसिथ् हंसस् वलिथ् वसत्र् व्वज़्लि कुय् ।
अथन् च़न् ह्यथ् च़तुर्वीदय् परान् कुय् ॥
दंपुस् नारद्-जियन् ग्रंछि वोज़् च़ह् कन् दार् ।
दृह् कुय् ब्रह्माजुवय् व्वयनस् नमस्कार् ॥
अमिय् व्वपदोवुमंतु कुह् संसार् मोरय् ।
असञ्य वानिय निग्र् द्राय् वोद् च़ोरय् ॥
दथोनस् बिय वन् कुम् ग्रिव-सन्दु लोल् ।
म्य सारिय् हाव्त व्वञ् थियु च़ल्यम् होल् ॥
दृह् वनतम् ह्यथ् कसंङ्ग दङ् रथ-सवारी ।
पकान् कुय् सूत्य् ह्यथ् बालख् च़पारी ॥ ८०५ ॥
स्यठाह् कुय् तीज़-संस्तुय् तीज़वानय् ।
म्य अमि-सन्दु दर्शनुय् कुय् खग्र्-थिवानय् ॥
दृह् मा महाराज़ आस्थम् खग् गछ्यम् मन् ।
दंपुस् नारद्-जियन् वन व्वह् च़ह् थव् कन् ॥
दृह् कर्मुकु गाग्र् कुय् दर्मुकु निदानय् ।
दृह् प्रत्यच् देवता कुय् तीज़वानय् ॥
अमिम् छिय् सूर्य-भगवानय् वनानय् ।
दछ्थ् कुय् परमग्रिव-सन्दु रथवानय् ॥
दथय्-पाठि हाविनस् वनि-दिथ् च़पारिय् ।
दर्म-राज़ बमै इन्द्राज़ सारिय् ॥ ८१० ॥
दथोनम् बिय वनतम् छ्यम् इच्छा दय् ।
अछिव् वुकहान् किथु कुह् महाराज़ ग्रिव-जिय् ॥

आरुह्य हंसं वसित्वा वस्त्राणि रक्तवर्णानि अस्ति ।

हस्तेषु चतुर्षु गृहीत्वा चतुर्वेदान् पठन् अस्ति ॥

प्रत्युक्तं-तस्मै नारदर्षिणा संदेशवाचं शृणु त्वं कर्णौ धारय ।

अयं अस्ति ब्रह्मा भूयादस्मै नमस्कारः ॥

अनेनैव उत्पादितं अस्ति जगत् सर्वमेव ।

अस्य वाणी-सकाशात् निर्गताः वेदाः चत्वारः ॥

प्रत्युक्तं-तया-तस्मै पुनः कथय अस्ति-मे श्रीशिवस्य हार्दम् ।

मह्यं सर्वानेव प्रदर्शय-नाम अधुना यथा अपयास्यति-मे

अत्योत्सुक्याधिः ॥

इदं कथय-नाम-मे अस्ति कस्य ईदृक् रथगामिसमूहः ।

व्रजन् अस्ति सह कृत्वा बालकान् समन्तात् ॥ ८०५ ॥

अतिशयेन अस्ति तेजःसहितः महातेजस्वी ।

मम अस्य दर्शनमात्रं अस्ति अतिरोचकम् ॥

अयं स्यात् महावरः स्यान्मे प्रसन्नं संपत्स्यति-मे मनः ।

प्रत्युक्तं-तस्मै नारदर्षिणा कथयिष्यामि अहं त्वं निधेहि कर्णौ ॥

अयं कर्मणः प्रकाशात्मा अस्ति धर्मस्य हेतुभूतः ।

अयं प्रत्यक्ष-देवः अस्ति महातेजस्वी ॥

अस्य सन्ति सूर्यभगवानिति (नाम) कथयन्तः ।

अयमेव अस्ति परमशिवस्य रथवाहकः ॥

इत्यमेव प्रदर्शितास्तेन-तस्मै अन्विष्य परितः ।

धर्मराजः सह इन्द्रराजादिभिः ॥ ८१० ॥

प्रत्युक्तं-तया-तस्मै पुनः कथय-नाम-मे अस्ति-मे इच्छा इयमेव ।

नेत्राभ्यां पश्येयं-तं कीदृक् अस्ति महावरः श्रीशिवः ॥

कुह् सादाह् अख् दमन् मञ्ज् कमि हाल ।
हटिस् प्रथ्-तर्फ गंडिय् सर्प-माल ॥
असन्दु स्वख् कासवुनु दख् गालवुनु व्याद् ।
दञ्जय् गव् साद् छिस् पंपोग्र-हिहि पाद् ॥
स्वमोऽवाह् नालि कुनिथ् कुय् कमि हाल ।
दथिस् निर्मल् रूपसंय् कल-माल ॥
दह् तन् ज़ोतन् स्वठाह् छ्यम् कुस् मलिथ् सूर् ।
सफेद् साफ् त निर्मल् ज़न् कुह् कोफूर् ॥ ८१५ ॥
अंगन् बस्माह् अमरबूथाह् मलिथ् कुस् ।
गज़-च़म् त सह्-मुसलाह् वलिथ् कुस् ॥
खसिथ् दृग्वस् असवुनु न्यथ् लसवुनु ।
ननन्-कुम् मञ्ज् वनन् आसिथ् वसवुनु ॥
करिथ् वनवासंचू सन्यास-चालाह् ।
कुह् ज़न् सूर-सासम् तल् खास लालाह् ॥
कुह् मस्तानाह् कुन्युकु कुस् न खयालाह् ।
स्वद्दाह् सादाह् विरक्ताह् बूखबालाह् ॥
दह् मारान् आसि क़ाल बाल-बाल ।
दह् वनतम् क्यथ-पाठि आमंतु कुह् माल ॥ ८२० ॥
दथोनस् तंमि च्य कुय् दन-बाग्य कन् थव् ।
पयम् वाचुख् दञ्जय् क्या गव् सदाशिव् ॥
दञ्जय् शिवनाथ् कुय् महाराज़ च्योनुय् ।
कुह् कोर्य च्याऽ-हंन्दुय् कर्म-लोनुय् ॥

अस्ति (हि) साधुः एकः एतेषां मध्ये केन चरितेन (अलौकिकरूपः) ।

कण्ठे (यस्य) प्रतिष्ठानं (परितः) बद्ध्वा सर्पात्ममालाः ॥

अस्य सुखं अपनयन् दुःखं विनाशयन् व्याधिम् ।

अयमेव अस्ति साधुः स्तो-ऽस्य पद्मसदृशौ पादौ ॥

योगीन्द्रः कण्ठावलम्बं पातयन् अस्ति अचिन्त्य-रूपेण ।

ईदृशे निर्मले रूपे-ऽपि कपालमालाः ॥

इयं (अस्य) तनुः दीप्यन्ती अतिशयेन अस्त्यस्य, अस्त्यस्य परिमलितं भस्म ।

शुक्लः शुद्धः निर्मलः च अस्त्ययं कर्पूरः इव ॥ ८१५ ॥

अङ्गेषु भस्म अमरभूतिः परिमलितं अस्त्यस्य ।

गजचर्म सिंहचर्म च वसितं अस्त्यस्य ॥

आरूढः वृषभं हसनशीलः नित्यं जीवन् ।

परिज्ञायते-मया (अयं) मध्ये वनानां स्यात् निवसन् ॥

कृत्वा वनवासयोग्यां संन्यासिवृत्तिम् ।

अस्ति भस्मरेणोः अधस्तात् शोभनं रत्नं इव ॥

अस्ति आमोदमग्नः कस्यापि अस्त्यस्य न स्मरणमात्रम् ।

सिद्धः साधुः वैरागी ऋजुस्वभावः ॥

अयं प्रचारयन् स्यात् प्रतवसंचारान् गिरो-गिरो ।

इदं कथय-नाम-मे केन-हेतुना आगतः अस्ति निमन्त्रणे ॥ ८२० ॥

प्रत्युक्तं-तेन-तस्मै तेन (नारदर्षिणा) तव अस्ति धन्यवाद-भाग्यं, कर्णौ समाधत्स्व ।

संज्ञानं प्राप्त-त्वं अयमेव नाम अस्ति सदाशिवः ॥

अयमेव श्रीशिवः अस्ति महावरः त्वत्संबन्धी ।

अस्ति कुमार्याः तव कर्मभाग्यभूतो-वरः ॥

द्रुय् सय्याम् कुह् आसान् कोहि-कैलास् ।
किह् सारिय् अमि-सन्दि दासन्-हन्दिय् दास् ॥
द्रह् बूज़िथ् प्योस् मातम् गोस् हाला ।
वनान् क्याह् कुख् च्रह् द्रथु वनुनुय् वह् च़ाला ॥
द्यानस् बिय नारद्-जी द्रह् क्याह् गोम् ।
म्वसोड़्वाह् हिहु द्रह् किथु महाराज़ थिथ् प्योम् ॥ ८२५ ॥
द्रह् कंमि द्रकुनम् द्रथुय् महाराज़ थियिनय् ।
म्वसोड़्वाह् राज़क्कमार्थ च्य निथिनय् ॥
द्रकुम् कंमि पोग्रसंथ् सूत्य् खार् रूज़िन् ।
द्रकुम् कंमि सूरसंथ् सूत्य् नार् रूज़िन् ॥
दिचन् अद बाख् लंजूस् व्वज़् लूक-पामन् ।
मलनि लंजू खाख् वालिन् च्याख् ज्यामन् ॥
दमन्-मज़ू वुक् वनान् क्याह् व्यवहारस् ।
सपंज़् मातम्-सरायाह् राज़-द्वारस् ॥
समिथ् ग्रहर्यंज़ थिम आसय् वनवान् ।
वुठन् ब्रंडि कडिथ् गय अथ हावान् ॥ ८३० ॥
सपंनि हैरान् सारिय् द्रथि हालय् ।
लज्योव् अद बोज़नावने तस् हिमालय् ॥
म वद् कर् वद् गयख् चय् कथ् खयालस् ।
त्रिलोकेश्वर् कुह् आमंतु पान सालस् ॥
द्रकूय् द्रच्छा गयस् दोरुन् द्रथु लिवासाह् ।
मंलुन् अथ् नूर-रूपस् सूर-सासाह् ॥

अयमेव संन्यासिरूपः अस्ति वर्तमानः कैलासपर्वते ।

सन्ति सर्व-एव अस्य दासानामपि दासाः ॥

इत्थं श्रुत्वा आपतितस्तस्याः शोकः संपन्नं-तस्याः (च) वृत्तं-कठिनम् ।

कथयन् किं-नाम असि त्वं, ईदृक् कथनं अहं सहिष्यामि-किम् ॥

कथितं-तया-तस्मै पुनः हे-नारद इदं किं संपन्नं-मे ।

वैराग्यवान् इव अयं कीदृक् वरः आगत्य आपतितो-मे ॥ ८२५ ॥

इदं केन (हिंघता) अभीप्सितं-तेन-मम ईदृगेव वरः आगच्छतु-ते ।

विरक्तसाधुः राजकुमारीं तव नयतु-ते ॥

अभीष्टं-मे केन (हिंघता) पुष्पेणेव सह कण्टकजालं तिष्ठतु ।

अभीष्टं-मे केन (हिंघता) भस्मनेव सह अग्निकणः तिष्ठतु ॥

प्रसारितं-तया ततः आक्रन्दनं लग्नाहं अतः-परं लोकनिन्दापात्रताम् ।

परिमलितुं प्रवृत्ता (स्वदेहे) मृन्मलादि, कृतानि-तया खण्डनानि
वस्त्राणाम् ॥

क्षणे-क्षणे पश्य संपद्यते किं-वृत्तं (विपर्ययः) व्यवहारस्य ।

संपन्नं शोकाक्रन्द-गृहं (इव) राजद्वारस्य ॥

समेताः संबन्धितियिस्त्रियः याः आसन् गायन्त्यः ।

ओष्ठेषु संकोचान् विधाय गताः हस्तान् प्रदर्शयन्त्यः ॥ ८३० ॥

(यदा) संपन्नाः विमनस्काः सर्व-एव ईदृशेन वृत्तेन ।

प्रवृत्तः तदा आवयितुं तां हिमालयः ॥

मा रुदिहि संविधत्स्व बुद्धिं गता-त्वं त्वमेव कस्यां चिन्तायाम् ।

त्रिलोकेश्वरः अस्ति आगतः स्वयं निमन्त्रणे (स्वयंवरे) ॥

ईदृशी इच्छा संभूतास्य, धृतो-ऽनेन ईदृशः वेषः ।

परिमलितोऽनेन अस्य ज्योतिःस्वरूपस्य भस्मरेणुव्यूहः ॥

अमिस् ख्यच-नाविमय् छिय् लच्य-बंदि रंग् ।
च्य ज़ूठुय् अंकुय् रंग् दक्कू गयख् तंग् ॥
दऊय् शंभू स्वयंभू कुस् दऊय् रूफ् ।
दऊय् कुय् प्रज़्लावान् सतवय् दीफ् ॥ ८३५ ॥
सूर्य अमि-सन्दि तीज़ुकु अख् ज़्चाह् कुय् ।
समंदर् सय् असंज़ू अख् कल्-कृचाह् छिय् ॥
दथय् पाठि तस् हिमालन् य्लि वज़्नेनस् ।
दंपुस् तमि तोर हे खांमी व्यज़् करिव् वस् ॥
कुह् घ्रस्मावुनु तुहंन्दु सोरुय् सथंय्-सय् ।
म्य कुम् फेरान् दह् च्यम्-ना खांदरंचू कथ् ॥
दह् गंरू च्यय् सार्यनिय् शुबाय सानंय् ।
तवय् लूकन् वुछिथ् च्यस् मंदछानंय् ॥
महाराज़स् पज़्या दारुनु वरन् दथु ।
ग्रहस्थन् लूब-सस्थन् कुय् खरान् दथु ॥ ८४० ॥
दपिव् व्यद्दे त्वम्ल दाज़स् कुह् नेरान् ।
म्य वुज़्-क्यन् पक्व् यिय्यम्-न कुम् ज़ि फेरान् ॥
दह् गम् य्लि वोज़नोवुन् ज़्यूठु तय् क्रूठु ।
हिमालय् गव् व्यथिथ् अद लबि-कनि ब्यूठु ॥
दथय्-पाठि सारिवंय् ब्यनु ब्यनु वनुख् तस् ।
कमी तस् गयस्-न कँह् क्रूद-चूबस् ॥
खबर् देविय गय रुदुस्-न कँह् होग् ।
महादेवनि महोबतन् दितु तमिस् जोग् ॥

अस्य खलशो-(अनन्त-)-नामधेयस्य सन्ति अनन्तानि रूपाणि ।

त्वया दृष्टं त्वया एकमेव रूपं ईदृशी संपन्ना-त्वं खिन्ना ॥

अयमेव कल्याणप्रभवः स्वयंभूः अस्यस्य इदमेव रूपम् ।

अयमेव अस्ति विद्योतयन् सप्त द्वीपान्* ॥ ८३५ ॥

सूर्यः अस्य तेजसः एकं कणमात्रं अस्ति ।

समुद्राः सप्त अस्य एकं गण्डूषमात्रं सन्ति ॥

इत्थं प्रकारेण तस्यै हिमालयेन यदा कथितं-तेन-तस्यै ।

प्रत्युक्तं-तस्यै तया उत्तरं हे स्वामिन् अतः-परं कुरुत अलम् ॥

अस्ति आज्ञापनं योष्माकीणं सर्वमेव सत्यमेव ।

मम (तु) अस्ति-मे वैमनस्यं, इयं अस्ति-मे-नाम महोत्सवस्य कथा (अवसरः) ॥

इयं वेला अस्ति सर्वेषामेव शोभया सहिता (भवितव्या) ।

तेनैव लोकान् समीक्ष्य अस्मि लज्जमाना ॥

वरस्य योग्यमस्ति-किं धारणीयं रूपं ईदृक् ।

गृहस्थानां सदा-कामनोपेतानां अस्ति अरोचकं ईदृक् (विधानम्) ॥ ८४० ॥

कथयिष्यथ यदि तण्डुलं धान्यात् अस्ति निर्गच्छत् ।

मम संप्रति (तादृङ्नियमवाक्ये) आगमिष्यति-मे-न, (यतः) अस्ति-मे हि वैमनस्यम् ॥

इत्थं शोकः यदा आवितस्तया-सः दीर्घः क्लिष्टः च ।

हिमालयः गतः उत्थाय ततः कोष्ठान्तभागे आस्थितः ॥

इत्थमेव सर्वैरेव भिन्नं भिन्नं कथितं-तैः तस्यै ।

न्यूनता तस्याः संपन्ना-तस्या-न काचित् क्रोधक्षोभयोः ॥

विदितं देव्याः (पार्वत्याः) संपन्नं समास्थितं-तस्यै-न किंचित् कारणम् ।

महादेवस्य प्रेमातिशयेन वितीर्णं तस्यै पाटवम् ॥

---

* योगप्रसिद्धाः सप्तभूमिकाः ।

पकान्-गय माज्य निग तस् वननि ख़ंजू दय् ।
चूह् क्याह् ज़ानख् कमिस् प्यव् नाव् शिव-जिय् ॥ ८४५ ॥
ज़गथ् कुनि ओसु-न तथ् ब्रोंठ् सुय् ओसु ।
चिखन-रूंफाह् करुनु दच्छाय-पुछ्ठ् प्योस् ॥
दथिस् आकाशमय् वीदस् ति गव् ज़्यूठु ।
खसुनु ह्यर् सु-ति अकिस् हेरि-प्यठ् ब्यूठु ॥
कुह् कस् ताकथ् महात्मा वनि अ्मि-सन्दु ।
कठिनु ब्रह्मा-जुवस् गोमंतु कुह् यंमि-सन्दु ॥
दछय् बेरंग् कुय् प्रथ् रंगमय् मज़ु ।
दछय् मादन्-हन्दिस् मत्संगमय् मज़ु ॥ २९ ॥

---

30. PĀRVATĪ DESCRIBES ŚIVA'S VIRTUES TO HER MOTHER.

परम-शक्ति वरवुनु परमेश्वर् है ।
दछय् शंकर् है चिबुवन-सार् ॥ ८५० ॥
ब्रह्म-रूंप शासवुनु वीद-सागर् है
विष्णुरूंप दारवुनु ज़गि अवतार् ।
शिव-रूंप राछसन् ति दिववुनु वर् है
दछय् शंकर् है चिबुवन-सार् ॥
दछय् चूरि निवनाववुनु सीताय है
दछय् संकाय है करवुनु डाम् ।
दछय् राम-लछ्मण् श्याम-सुंदर् है
दछय् शंकर है चिबुवन-सार् ॥

आगमत् (च) मातुः समीपे तां कथयितुं प्रवृत्ता इदमेव ।

त्वं किं-नाम जानासि कस्य आपतितं नाम शिव-इति ॥ ८४५ ॥

जगत् कुत्रापि आसीत्-न तस्मात् प्राक् स-एव आसीत् ।

त्रिगुणात्मकरूपं करणीयं स्वेच्छार्थं आपतितं-तस्य ॥

एतादृशे चिदाकाशे (स्तोतुं) वेदस्य अपि संपन्नं दौर्घम् ।

आरोहणं ऊर्ध्वं सो-ऽपि एकस्मिन् सोपाने आश्रितः ॥

अस्ति कस्य सामर्थ्यं माहात्म्यं वदिष्यति अस्य ।

कठिनं (दुष्करं) श्रीब्रह्मणः संपन्नं अस्ति यस्य (माहात्म्यानुकीर्तनम्) ॥

अयमेव नीरूपः अस्ति प्रति-रूपस्य मध्ये ।

अयमेव साधूनां सत्सङ्गस्य मध्ये ॥ २९ ॥

अथाच पार्वती मातरं प्रति श्रीशिवस्य सद्गुणान्वर्णयति ॥ ३० ॥

परमायाः शक्तेः वरः परमेश्वरः अयि (मातः) ।

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८५० ॥

ब्रह्मात्मना वर्तमानः वेदसमुद्रः अयि

विष्णुरूपेण धारयन् जगत्यां अवतारम् ।

शिवरूपेण रात्तसेभ्यः अपि वितरन् वरं अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव चौर्यमिषेण नाययन् (रावणद्वारा) सीतां अयि

अयमेव लङ्कायाः अयि कुर्वन् सर्वनाशम् ।

अयमेव रामलक्ष्मणात्मा श्यामसुन्दरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

पांनुन् पांडवन्-हंन्दु ईश्वर् है
दऊय् अरदाह् अक्षौहिनी गाल्लवुनु ।
दऊय् कृष्ण-जुव् मुरली-मनोहर् है
दऊय् शंकर् है चिवुवन-सार् ॥
मक्-अवतार कुय् ज्ञान् व्यपदाववुनु
सावर्णि-राज़स् प्रलय् हाववुनु ।
कल्पांय् अंमि-मंन्दु चन-माथ्र् है
दऊय् शंकर् है चिवुवन-सार् ॥
कूंर्म-रूंप समुद्रस् कुय् मंदनाववुनु
चदाह् रंत्न् दाववुनु बांग्रांवित् ।
अथि ह्यत् त अमृंत्य् धन्वन्तर् है
दऊय् शंकर् है चिवुवन-सार् ॥ ८५५ ॥
पाताल वराह-रूंप पृथिविय खारवुनु
हिरण्याच-दैत्यस् दऊय् मारवुनु ।
गज़ेन्द्रस् म्वकलावुनु हरिहर् है
दऊय् शंकर् है चिवुवन-सार् ॥
प्रह्लाद-वक्तिस् दऊय् पालवुनु है
मद्-माज़ वालवुनु हिरण्यकश्यपस् ।
नरसिंह-जी दऊय् नर्मदेश्वर् है
दऊय् शंकर् है चिवुवन-सार् ॥
दऊय् म्वक्थ् करवुनु मुक्तीश्वर् है
दऊय् ध्रुव-राज़ुनु गोपीनाथ् ।

पञ्चानां पाण्डुपुत्राणां ईश्वरः अयि

अयमेव अष्टादश अक्षौहिणीः विनाशयन् ।

अयमेव श्रीकृष्णः मुरलीमनोहरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

मत्स्यावतारेण अस्ति ज्ञानं उत्पादयन्

सावर्णिमनवे प्रलयं प्रदर्शयन् ।

कल्पमितकालः अस्य क्षणमात्रकालः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कूर्मात्मनावतारेण समुद्रं अस्ति मथयन्

चतुर्दश रत्नानि दापयन् विभज्य (देवासुरेभ्यः) ।

हस्तेन धृत्वा च अमृतं धन्वन्तरिः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८५५ ॥

पातालात् वराहात्मावतारेण पृथिवीं उद्धारयन्

हिरण्याक्षाख्यदैत्यं अयमेव निघ्नन् ।

गजेन्द्रं उन्मोचयन् हरिहरात्मा अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

प्रह्लाद-भक्तं अयमेव पालयन् अयि

मदान्मांसात् (निर्मदवीर्यं कुर्वन्) अवरोपयन् हिरण्यकशिपुम् ॥

नरसिंहरूपी अयमेव नर्मदेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव मुक्तिं विदधत् मुक्तीश्वरः अयि

अयमेव ध्रुवराजस्य इष्टदेवो-वरप्रदश्च ।

अटल-पद् दिववुनु विश्वेश्वर् है
दक्षय् शंकर् है चिबुवन-सार् ॥
दक्षय् वामन-जी गंगादर् है
बलि-राज़स् बंडु दान करवुनु ।
दक्षय् पान आसवुनु कुह् खर् त अखर् है
दक्षय् शंकर् है चिबुवन-सार् ॥
अमिसंय् सादन्-हंन्दु न्यथ् प्रनाम् है
भार्गव-राम् है दक्षय् आसवुनु ।
त्वचियन् गालवुनु अथि तबंरू ह्यथ् है
दक्षय् शंकर् है चिबुवन-सार् ॥ ८६० ॥
ब्वद्धु-रूंफ् दारिथ् न्यंदर् त्रावबुनु है
ज्यग-निग्र थावबुनु राक्षसन् पथ् ।
दक्षय् दन-दिववुनु दामोदर् है
दक्षय् शंकर् है चिबुवन्-सार् ॥
कर्कि-अवतार् छुय् दक्षय् दारवुनु है
अदर्मी गालवुनु तथ् कालम् ।
दर्म् बंड्रावबुनु विद्याधर् है
दक्षय् शंकर् है चिबुवन-सार् ॥
दक्षय् विष्णु-भगवानुनु मद्-ग्वर् है
पोग्र-कनि लोगुनम् चियुमु निथ्र् ।
राम-मंन्दु पूज़नी रामेश्वर् है
दक्षय् शंकर् है चिबुवन-सार् ।

अचलपदं (तस्मै) वितरन् विश्वेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव श्रीवामनः गङ्गाधरः अयि

बलिदानव्याजं महान्तं वदान्यं कुर्वन् ।

अयमेव स्वयं वर्तमानः अस्ति देवात्मा असुरात्मा च अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अस्मा-एव साधूनां नित्यं प्रणामः अयि

भार्गवरामरूपेण अयि अयमेव वर्तमानः ।

क्षत्रियान् विनाशयन् हस्ते परशुं धृत्वा अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८६० ॥

बुद्धावतारं धृत्वा योगनिद्रां आश्रितः अयि

यज्ञात् निधापयन् राक्षसान् विसुखान् ।

अयमेव धनदाता दामोदराख्यः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कल्क्यवतारं अस्ति अयमेव धारयन् अयि

पापात्मनः विनाशयन् तस्मिन् काले ।

धर्मं विवर्धयन् विद्याधरेति अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव विष्णोर्भगवतः सद्गुरुः (पूज्यश्च) अयि

(येन) पुष्पार्घं निवेदितं तृतीयं नेत्रम् ।

रामस्यापि पूजायोग्यः रामेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कालस् ज़ालवुनु वस्सादार् है
तवय् नाव् यंवुहस् कालसंहार् ।
यमराज़स् अमि-सञ्जू थर-थर है
दऊय् शंकर् है चिवुवन-सार् ॥
दऊय् अमरनाथुकु अमरेश्वर् है
अयोध्याय द्वारकाय बिय मथुरा ।
नैपाल काश्मिय कश्मीर-पर् है
दऊय् शंकर् है चिवुवन-सार् ॥ ८६५ ॥
बूगन् बूगवुनु* योगेश्वर् है
च्यय् ब्वद् मन् प्रान् दऊय् आत्मा ।
दऊय् अंदर् है दऊय् न्यबर् है
दऊय् शंकर् है चिवुवन-सार् ॥
पुष्पदन्त-रूप छुय् बूग-मूच् दाववुनु
दऊय् वननाववुनु महिम्न-पार् ।
दऊय् आनंद-गन् नंदिकेश्वर् है
दऊय् शंकर् है चिवुवन-सार् ॥
हनि-हनि मञ्जू दऊय् चराचर् है
छ्यास् वननाववुनु लीला ।
थापना अमञ्जू हृदयुकु मंदिर् है
दऊय् शंकर् है चिवुवन-सार् ॥ ३० ॥

---

* ज़ानवुनु (जयन्त्) इति पाठान्तरम् ।

कालं दाहकः भस्ममलिताङ्गः अयि

तेनैव नाम नियत-तैरस्य कालसंहार-इति ।

यमराजस्यापि अस्मात् महाक्रम्यो-भीतिश्च अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव अमरनाथक्षेत्रस्य अमृतेश्वरः अयि

अयोध्यायां द्वारकायां पुनः मथुरायाम् ।

नेपालदेशे काश्यां कश्मीरदेशे अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८६५ ॥

भोगानां भोगकृत् योगेश्वरः अयि

चित्तरूपः बुद्धिरूपः मनोरूपः प्राणरूपः अयमेव आत्मा ।

अयमेव अन्तः अयि अयमेव बहिश्च अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

पुष्पदन्तात्मना अस्ति भोगमोक्षात्मफलं दापयन्

अयमेव वाचयन् महिम्नाख्यं-स्तोत्रम् ।

अयमेव आनन्दराशिः नन्दिकेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अंशस्य-अंशस्य मध्ये अयमेव चराचरात्मना (परिणतः) अयि

कृष्णस्य वाचयन् स्तुतीः-कीर्तीश्च ।

वासस्थानं अस्य हृदयरूपं मन्दिरं अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ३० ॥

---

31. MĒNAKĀ SCOLDS PĀRVATĪ FOR THUS SPEAKING WELL OF THE HORRIBLE BRIDEGROOM. PĀRVATĪ JUSTIFIES HERSELF. NĀRADA REPORTS THE STATE OF AFFAIRS TO ŚIVA.

दथय् पा॑ठि पार्वतीय शिव-लीला ।
कनन् माताय क॑रू॒ छ्यस् ब॑डू दलीला ॥ ८६८ ॥
महात्मा तस् व॑नुन् कोताह् वनय् क्याह ।
द॑पुस् तमि दय् वनुनु पज्या च्य वाह् वाह् ॥ ८७० ॥
मंदक् छ्यय्-ना वनान् छ्यख् ऊर्-तैशूर् ।
च॒ह् छ्यख् किकू॒ कूरू॒ म्य-निग् व्यञ् दूर् च॒ल् दूर् ॥
अक्षिव् वुकनय् वनान् छ्यख् ब॑डू दलीलाह् ।
अस॑ल्लू॒ ब्रोँठ॑य् बन्येम॑चू॒ छ्यख् वकीलाह् ॥
चपाथ् तस् दिच॒न् छ्यय् वारयाह् शर्म् ।
थिवान् कँह् छ्यख्-न अ॑क्षि-त॑ल्लि छ्यख् च॒ह् नर्म् ॥
सर्पञ् शर्मन्द गौरी दथु वुक्षिय् हाल् ।
दह् क्याह् बोज्यम् अमिम् व॑लुम॑तु मुहन् नाल् ॥
महादेवुनु महात्माह् बोज़ि सुय् पूर् ।
अहंकारस् बन्यो॑मतु आसि यस् सूर् ॥ ८७१ ॥
व्यलंगिय् रोज़ि सुय् मायाय ज़ालय् ।
प्रयन् यस् परमशिव॑ञ् सर्प-मालय् ॥
सफेदस्-प्यठ् लगान् क्षिय् वारयाह् रंग् ।
सफेदी मानि सुय् युस् ज़ानि मत्संग् ॥
शरीरस् कुय् पतव्-लाकन् बनान् सूर् ।
बस् प्रयि तस् युस् रोज़ि देह-निग् दूर् ॥

इत्थं पार्वत्युक्तिं श्रुत्वा सभर्त्सनमिव प्रतिवदति मेना ॥ २१ ॥

इत्थं प्रकारेण पार्वत्या शिवकीर्तिस्तुतिः

कर्णयोः मातुः कृता (गोचरीकृता) अस्ति-तस्यै महती कथा (वार्त्ता) ॥ ८६९ ॥

माहात्म्यं तस्य कथितं-तया कियत् कथयिष्यामि किं (अलौकिकम्)।

प्रत्युक्तं-तस्यै तया (मात्रा) इदमेव कथनीयं योग्यमस्ति-किं त्वया अहो अहो ॥ ८७० ॥

लज्जा अस्ति-तव-न-किं कथयन्ती असि असमञ्जसम्।

त्वं असि कीदृशी कन्या मत्तः अधुना दूरं गच्छ दूरम् ॥

अत्तिभ्यां अदृष्टैव कथयन्ती असि महतीं वार्त्ताम्।

अस्य (शिवस्य) पुरस्तादेव संपन्ना असि मध्यस्थरूपा ॥

चपेटिका तस्यै प्रत्तिप्सा-तया अस्ति-तव अतिशयेन लज्जा (काक्वा नेति)।

आगच्छन्ती किंचिदपि असि-न अत्तिविषये असि त्वं सुकुमारीव ॥

संपन्ना सुलज्जिता गौरी ईदृक् दृष्ट्वा वृत्तम्।

(व्याचारयच्च) इयं किं-नाम श्रोष्यति-मां अस्याः आवृतं मोहेन वेष्टनम् ॥

महादेवस्य माहात्म्यं श्रोष्यति स-एव पूर्णम्।

अहंकारस्य संपन्नं स्यात् यस्य भस्म ॥ ८७५ ॥

उल्लङ्घ्य स्यास्यति स-एव मायायाः जालम्।

प्रीतिजनकाः यस्य परमशिवस्य सर्पात्ममालाः (भवेयुः) ॥

शुक्लवर्णे संलगन्तः सन्ति अनेकाः रागाः।

श्रोक्ष्यं संस्यति स-एव यः जानाति सत्सङ्गम् ॥

शरीरस्य अस्ति अन्ततः संभवत् भस्म।

भस्म प्रियं-भविष्यति तस्य यः स्यास्यति देहात् दूरं (उदासीनः) ॥

तिथय् नारद्-जियन् य्वलि वुङु द्युथ् रंग् ।
व्यथिथ् गव् पकनि लंगु सांपंनु स्वठाह् तंग् ॥
सदाशिवस् निग्र द्वान् द्वान् आव् ।
व्यनथ् कंरूनम् प्रवो अर्ज़स् मय कन् थाव् ॥ ८८० ॥
छ्वह् व्यस्स त्वह्म आभवंज़् मैनावतौ हग् ।
वुक्थिथ् मय् मुर्ख-ब्वंज़ू-किनि गथ नाखग् ॥
दक्कान् आंमू महाराज़ाह् ज्यान् थिय्यम् ना ।
वरिथ् सुथ् राज़कमार्थ निय्यम् ना ॥
कुनिय् क्विव त्वंहि तुहंज़ू माया छ्वह् प्रज़ा ।
दुयौ तंसि बासि थम् आसि लूक-लज़्ज़ा ॥
मंदक्क् यंमि त्वावू तंमिथ् प्रावू गथ् बेग्रख् ।
च्वह् मंदक्कख् कस् कुख् सर्वव्यापख् ॥ ३ १ ॥

---

32. NĀRADA PRAISES ŚIVA, AND ASKS HIM TO ABANDON HIS HORRIBLE FORM.

लज़्ज़ाय-रंसि प्रजाय ।
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥ ८८५ ॥
कुस् कुथ् द्वयुमु कस् मंदक्कख्
निर्मल-रूप-किनि कुथ्-न ग्रख् ।
म्वन् च्यानि न गंज़ूरन आय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
बालक-अवस्था छ्वय् च्वय् न्यथ्
कुथ् वूल-बालथ् नाव् च्व मथ् ।

तथैव नारदर्षिणा यदा दृष्टं ईदृक् चरितम् ।

उत्थाय गतः चलितुं प्रवृत्तः संपन्नः अत्यन्तं बद्ध-इव-क्रुद्धः ॥

सदाशिवस्य समीपे धावन् धावित्वा आजगाम ।

विघ्नप्रैः कृता-तेन-तस्मै हे-प्रभो विघ्नप्रैः मम कर्णौ निधत्स्व ॥ ८८० ॥

अस्ति या युष्माकं वर्तमाना मैनावती स्वभूः ।

दृष्ट्वा सैव मूढबुद्धिर्गा संपन्ना अप्रसन्ना ॥

इच्छन्ती आसीत् महावरः रुचिरः आगच्छतु-मे नाम ।

कृत्वा स-एव राजकुमारीं नयतु-मे नाम ॥

एकरूपाः स्य यूयं भवतां मायाविवर्तः अस्ति प्रजात्मभूतसर्गः ।

द्वैतं तस्यैव भासिष्यते यस्य स्यात् लौकिकी-लज्जा ॥

लोकलज्जा येन परित्यक्ता तेनैव प्राप्ता गतिः निःसंदेहम् ।

त्वं लज्जितो-भविष्यसि कस्मात्, असि (यतः) सर्वव्यापकः ॥ ३१ ॥

नारदस्तुतिवृत्तं श्रीशिवं प्रति ॥ ३२ ॥

हे-लज्जया-विहीन प्रजायाः ।

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८८५ ॥

कः अस्ति-ते द्वितीयः कस्मात् लज्जिष्यसे

निर्मलेन-रूपेण अस्ति-ते-न संशयः ।

गुणाः त्वदीयाः नहि संकलने (सर्वत्र) आगताः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

बालकस्येवावस्था अस्ति-ते तवैव नित्यम्

अस्ति-ते बूलबालेति (सदार्जवोपेतार्थकं) नाम तव सत्यम् ।

जै-जै कुय् दक़ि दयाय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
निर्लूब मुह् कुय् गोलुमंतुय्
आस्यर्थ काम् कुय् ग़ोलुमंतुय् ।
आंसिय् दथु तौज़् उमाय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
विरक्त वंस्तर् छिय्-न नांलि
फेरान् च़्य् कुख् वांलि-वांलि ।
कुस् ग़ानि कुख् च़्ह् कथ् ग्राय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
न्ययनंनि अमरनाथ् च़्ह् कूख्
वंस्तर् चांवि तंमि यंमि लंबुख् ।
नालमंति करि प्रतिमाय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥ ८९० ॥
परमशक्ति-संस्ति बूलबाल
नांलि छ्य् कुत्रमच़ कल-माल ।
मस्तान बेपर्वाय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
स्वकट-कनि छ्य् च़्य जटा
नाव् यंथु संकट-कटा ।
जटा-स्वकट-गंगाय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥

जयजयकारः अस्ति-ते ईदृश्याः दयायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-निर्लोभ मोहः अस्ति-त्वया विनाशितः

आश्चर्य कामः अस्ति-त्वया दग्धः ।

भूत्वा ईदृक् तेजः उमायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-विरक्त वस्त्राणि सन्ति-ते-न वसितानि

संचरन् त्वमेव असि प्रतिपर्वतप्रायप्रदेशेषु

कः जानाति असि त्वं कस्मिन् स्थाने

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-नग्नमूर्त अमरनाथः त्वं असि

वस्त्राणि त्यक्तानि तेन येन लब्धस्त्वम् ।

आलिङ्गनानि करिष्यति प्रतिमायाः (तव तत्र)

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८९० ॥

हे-परमशक्तुपेत सदार्जवस्वभाव

वैकक्षकरूपेण सन्ति-त्वया धृताः मुण्डमालाः ।

आनन्दमग्न निर्भय

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

मुकुटस्थाने अस्ति-ते तव जटा

नाम पतितं-ते संकटहर्तेति ।

जटामुकुटस्थायाः-गङ्गायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

नव् निदान् छिय् दन-पूर्
आश्चर् तिह् चाविथ् मलुथ् सूर् ।
वलुनख् न मुह-मायाय
अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
दृग्गबस् खमिथ् वस्माह् मलुथ्
हंस्ति-चम् त मह्-मुखल वलुथ् ।
खड्ग् गवंयु च्य दृय् दच्छाय
अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
महाराज़ आयोख् बनिथ्
कस् कोर्य कुस् ह्यकि वनिथ् ।
मैना च्य वुक्ने द्राय
अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥ ८९५ ॥
डौग्रिथ् च्य गय चूबस् अंदर्
हावतस् तियुथ् रूफाह् खंदर् ।
थियु लगिहिथ् पतु-क्राय
अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
हंसनाद-प्यठ साहाय
रोज़् चाव् हंसुनु साय ।
ह्यंसा म्य ह्यम् हंसाय
अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
क्षणम् तियु दित दर्शुनुथ्
थियु बामिहेख् चिबुवन् कुनुथ् ।

नव ग्रहादयो-निधयः सन्ति-ते धनेन-पूर्णाः

आश्चर्यं तत् त्यक्ता परिमलितं-त्वया भक्त ।

आवृतस्तया-त्वं नैव मोहमायया

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

(अधुना च) वृषभं आरुह्य भक्त परिमलितं-त्वया

हस्तिचर्मं सिंहचर्मं च वसितं-त्वया ।

रोचकं संपन्नं-ते तव इदमेव इच्छया

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

महावरः आगतस्त्वं भूत्वा

कस्याः कन्यायाः (एतच्च) कः पर्याप्स्यति कथयितुम् ।

मेनका त्वां द्रष्टुं निर्गता

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८९५ ॥

दृष्ट्वा त्वां गता क्षोभस्य मध्ये

प्रदर्शय-नाम-तस्यै तादृशं रूपं रुचिरम् ।

यया उपहारीभवेत्सा-तव पाश्चात्यशोभायाम्

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हंसनादस्थानात् सहाय

तिष्ठ प्रक्षिप (अक्षासु) राजहंसस्य क्रायां (राजत्वनिमित्तभूतानाम्)

हिंसा (तृष्णा) मम अस्ति-मे समीपवास्तव्या

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

कृष्णस्य (अन्यकर्तुः) तादृक् देहि-नाम दर्शनम्

यया भाविष्यसे-तेषां त्रिभुवनं एकरूपमेव ।

ञ्यविहे लूक-लज़्ज़ाय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥ ३ १ ॥

---

33. ŚIVA TAKES A BEAUTIFUL AND ADORNED FORM. MĒNAKĀ'S WONDER.

दह् लीला बूज़ियंय खग् गव् महेश्वर् ।
अमान् अषान् दय्योन् तस् हे मुनीश्वर् ॥ ८९९ ॥
कुह् सोरुय् वनुनु च्योनुय् म्य मज़्ज़ूर् ।
बराबर् न-त म्यय् निग् म्वक्त तय् सूर् ॥ ९०० ॥
ममदृग्टी वनय् क्याह् छ्यय् म्य कय् हिगू ।
हिङ्गय् कुय् बुर्ज़ तय् क्यम्खाब् म्यय् निग् ॥
वनन्-वनन् नज़र् नारद्-जियन् च्वू ।
महादेवन् महामाया पनंज़् ह्वू ॥
म माया यय् दपान् विश्वरूप-दर्शन् ।
सुह् दर्शन् यय् वनन् भस्मंत-वर्शन् ॥
करोर् सूंर्यन्-हंन्दुय् तीज़ाह् बनोवुन् ।
परंब्रह्मन् पनुनु प्रकाग् होवुन् ॥
परमशिवन् पनुनु प्रचंड् च्वोवुन् ।
करोर्-सूंर्य-तीज़् यख्-ज्याह् मिलनोवुन् ॥ ९०५ ॥
थविव् त्रिह बोज़वंन्यव् वार द्यानय् ।
करिव् बद् च्यय् थविय् मय् कुस् वनानंय् ॥
कुनुय् सूंर्य बुकुनु कुव न वनानंय् ।
निथर् तय् दर्शनस् छिव न दरानंय् ॥

(यथा) अत्यज्यत् लोकिकीं-लज्जाम्

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ३२ ॥

शिवस्य सच्छोभिमालङ्कारादिवेषोद्भवं वृत्तं प्रक्राम्यते ॥ ३३ ॥

एतां स्तुतिं श्रुत्वा प्रसन्नः संपन्नः महेश्वरः ।

हसित्वा हसित्वा अकथयत् तं (नारदर्षिं) हे मुनीश्वर ॥ ८९९ ॥

अस्ति (हि) सर्वमेव कथनं तव मम अङ्गीकृतम् ।

समानं अन्यथा ममैव समीपे मुक्ता भस्म च ॥ ९०० ॥

समदर्शनं कथयिष्यामि किं अस्ति मम कस्य समानम् ।

सदृशमेव अस्ति भूर्ज बहुमूल्यवस्त्रविशेषश्च मम समीपे ॥

कथानुसारं दृष्टिः नारदर्षिणा प्रदत्ता ।

महादेवेन महामाया स्वकीया प्रदर्शिता ॥

सा माया यां प्रवदन्ति विश्वरूपदर्शनमिति ।

तत् दर्शनं यत् कथयन्ति अमृतवर्षणमिति ॥

कोटिसंख्याकानां सूर्याणां तेजः उद्भावितं-तेन ।

परब्रह्मणा स्वकीयः प्रकाशः प्रदर्शितस्तेन ॥

परमशिवेन स्वकीयं तीव्रतेजः आविष्कृतं-तेन ।

कोटिसूर्यतेज-(इव) युगपत् संयोजितं-तेन ॥ ९०५ ॥

समादर्द्धं यूयं, हे-श्रोतारः, सुष्ठु ध्यानेनैव ।

कुरुत बुद्धिम्, चित्तं निदर्द्धं, सत्यं अस्ति कथयत् ॥

एकमेव सूर्यं द्रष्टुं अस्ति-वः न प्रभावः ।

नेत्रे तस्मिन् दर्शने स्तो-वः न स्थिरीभवतः ॥

क्रोर् यति आसि तति क्याह् आसि प्रकाश् ।
वुक्थि् कुस् छ्यकि कस् आसि तिथु गाश् ॥
व्यह् क्याह् वन अद महाराज़ाह् बन्योव् कित्थु ।
तिथिम् परिवारमथ् थिथु शूविहे तिथु ॥
उलन् छ्यम् व्यद् वनय् क्याह् माज़ि वदल् ।
शफख् आव् व्यूठु तम् तति पादनय् तल् ॥ ९१० ॥
वुक्थि् नारद्-जियन् करूनस् नमस्कार् ।
च्यह् कर्ता सारिकुथ् कुख् हे निराकार् ॥
कुनुथ् ओसुख् मनस् थ्यलि म्वेथु च्य यख-बार् ।
स्यठाह् वनहां त दिमहां ज़्यूठु व्यस्तार् ॥
अकिस् चन-माचस्-मज़ु मोरू संसार् ।
करूथ् व्यत्यथ् त क्याह् तांजिव् कुह् दथु कार् ॥
बनांवित्थ पान्क् कारन् शकलि-ओंकार् ।
च्यह् कुख् परमात्मा मज़-बाग् म्वखतार् ॥
दयालो दय् च्यह् कुख् छ्यथ् बावचूथ् प्रथ् ।
च्य व्यथनथ् जे च्य व्यथनथ जे च्य व्यथनथ् ॥ ९१५ ॥
व्यनथ् छ्यम् बिथ दथ् हे मृत्युंजय् ।
वुकनवाल्यन् तिकू अंकि दिह् थिथु वुकनथ् ॥
असान् असान् पकनि लगु अद सदाशिव् ।
वनय् कोताह् प्रचंडाह् पर्वतस् एव् ॥
वुक्थि् मैनावती मांपज़् खबरदार् ।
नज़र् चांवित्थ वुकुन् शंभू जटाधार् ॥

कोटिसंख्या यत्र स्यात् तत्र कीदृक् स्यात् प्रकाशः ।

दृष्टुं कः शक्नुयात्, कस्य स्यात् तादृक् प्रकाशः ॥

अहं किं वक्ष्यामि ततः महावरः संपन्नः कीदृक् ।

तादृशस्य परिवारस्य यादृक् योग्यमासीत् तादृक् ॥

चञ्चलीभवन्ती अस्ति-मे बुद्धिः, कथयिष्यामि किं मञ्जिष्ठारागस्य विधानार्थे ।

दिग्रागः (यः सूर्योदयास्तसमये उत्पद्यते) आगतः निविष्टः तस्य तत्र पादयोः तले ॥ ९१० ॥

दृष्ट्वा नारदर्षिणा कृतस्तेन-तस्मै नमस्कारः ।

(अवदच्च तं) त्वं कर्ता सर्वस्यैव असि, हे निराकार ॥

एक-एव आसीः मनसि यदा उद्गतं-ते तव एकदा ।

बहु कथयेयं, दद्यां च दीर्घं विस्तारम् ॥

एकस्मिन् क्षणमात्रकाले सर्वः संसारः ।

विहितस्त्वया उत्पन्नस्त्वया, किं च आश्चर्यं अस्ति ईदृक (वर्तमानं) कार्यम् ॥

समुद्भाव्य पञ्च कारणानि प्रणवाकारेण ।

त्वं असि परमात्मा तन्मध्यभागे स्वच्छन्दः ॥

हे-दयालो, ईश्वरः त्वं असि, अस्ति-ते भक्तिभावस्य प्रीतिः ।

ते भूयात्ते जयकारः, ते भूयात्ते जयकारः, ते भूयात्ते ॥ ९१५ ॥

(पुनरवदत्) विज्ञप्तिः अस्ति-मे पुनः इयमेव, हे सृञ्जय ।

अवलोकयितॄणां तादृशीं दृष्टिं वितर यया पश्येयुस्त्वाम् ॥

स्मित्वा स्मित्वा गन्तुं प्रवृत्तः ततः सदाशिवः ।

कथयिष्यामि कियत् प्रचण्डं-तेजः पर्वतं व्यापत् ॥

अवलोक्य मेनावती संपन्ना विदितवृत्ता ।

दृष्टिं प्रसार्य दृष्टस्तया शम्भुः जटाधरः (यः पूर्वदृष्टः) ॥

वन्योमंतु राज़-प्रंचाह् तौज़वानाह् ।
बरिय् तमन्दिय् तौज़-सूंत्य् आमंतु ज्यहानाह् ॥
सुह् महाराज़ाह् सुह् साज़ाह् राज़-च्यालाह् ।
कुह् कम् ताकथ् तम्युकु करि अख् खयालाह् ॥ ८२० ॥
सुह् ज़ंपानाह् सुह् सामानाह् विमानाह् ।
कुह् कम् ताकथ् तम्युकु वनि अख् निग्रानाह् ॥
महाराज़स् वुक्किथ् दथु तौज़ुकुय् स्वख् ।
च़ंलुम् दख् तस् बन्योस् परमात्मुकुय् खख् ॥
वननि लंजू क्याह् मनंकि तमन्ना म्य द्राया ।
दह् छ्रा पंज़ु किन वुक्रान् छ्रम् खप्न-माया ॥
वनन् वनन् दथय्-पांठि गय हर्ग्रम् ।
ग्रहिदि सांरि किंदंरि बौठिम् म्य वर्ग्रम् ॥
च्य व्रज़् हर्ग्रेश्वरो हर्ग्रस् ब्रह् कंरूथम् ।
च्य आनंदेश्वरो आनंद ब्रह् बंरूथस् ॥ ८२५ ॥ ३३ ॥

---

34. MĒNAKĀ, SEEING ŚIVA IN A FORM OF UNEARTHLY BEAUTY, PRAISES HIM.

म्य गम् कोसुथ् दिगंबरय् ।
पंपोग्र-पूज़ा करयो ॥ ८२६ ॥
प्रथमय् च्यानि द्रायम् ब्रह् गरय्
करहां हर्ग्रेश्वरुकु दर्ग्रुन् ।
आनाह् कंरुम् कुरुक्षेत्र-सरय्
पंपोग्र-पूज़ा करयो ॥

(स-एव) संपन्नः राजपुत्रः अतितेजस्वी ।

पूर्णतां तस्यैव तेजसा समागतं जगत् ॥

(समुत्पन्नः) सः (तादृक्) महावरः तत् अलङ्कारजालं राजयोग्यवेषादिकम् ।

अस्ति कस्य सामर्थ्यं तस्य करिष्यति (यः) केवलं स्मरणमात्रम् ॥ ९२० ॥

तत् याप्ययानं तं सामग्रीसमुदायं विमानं (च) ।

अस्ति कस्य सामर्थ्यं तस्य कथयिष्यति (वर्णनेन) एकं चिह्नमात्रम् ॥

महावरस्य अवलोक्य ईदृशं तेजस्वि मुखम् ।

अपगतं-तस्याः दुःखं, तस्याः (मेनकायाः) उद्भूतं-तस्याः परमात्मनः सुखम् ॥

कथयितुं प्रवृत्ता किं-नाम मनसः औत्सुक्यक्लेशाः मम अपगताः ।

इदं अस्ति-किं सत्यं किंवा पश्यन्ती अस्मि स्वप्नमायाम् ॥

कथयित्वा कथयित्वा इत्थमेव संगता-सा हर्षम् ।

(व्यचारयच्च) ग्रहाः सर्वे (सूर्यादयः) केन्द्रस्थानेषु स्थिताः-मे मे वर्षचक्रे (ज्योतिषप्रसिद्धे) ॥

त्वया अधुना हे-हर्षेश्वर हर्षं अहं आपादिता-त्वयाहम् ।

त्वया हे-आनन्देश्वर आनन्देन अहं पूर्णीकृता-त्वयाहम् ॥ ९५२ ॥ ३३ ॥

अनुत्तररूपसौन्दर्यं औशिवस्य दृष्ट्वा मेनका स्तौति ॥ ३४ ॥

मम शोकः अपनीतस्त्वया, हे-दिगम्बर ।

पद्भ्यां-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९२६ ॥

प्रेम्णा तव निर्गताहं अहं गृहात्

कुर्यां-नाम हर्षेश्वरस्य दर्शनम् ।

स्नानमात्रं कृतं-मया कुरुक्षेत्रसरसि

पद्भ्यां-पूजां कुर्यां-ते ॥

प्रयमच पृथिविय परात्परय्
ज़्यवान् ज़्यवन कुह् बावुकु व्योकु ।
ज़ोवरि ज़न्म-पाफ् ज़ालिय् हरय्
पंपोग्र-पूज़ा करयो ॥
ज़ोवरि-नाग-ज़ल ज़गदीश्वरय्
अथ् बाव-व्यालिम् बन्योव् सग् ।
परमार्थ-रम् प्योस् परमेश्वरय्
पंपोग्र-पूज़ा करयो ॥
गंलुम् छब् अकि छनमातरय्
चंलुम् खनमुह् वातिथ् मुह् ।
भुवनेश्वरिय तारूस् बवसरय्
पंपोग्र-पूज़ा करयो ॥ ९३० ॥
अनंत अकाल हे अमरय्
यम्हेरि खसान् बन्योम् ग्रम् दम् ।
यमकिंकर् गालियम् ग्रंकरय्
पंपोग्र-पूज़ा करयो ॥
कामकि क्रूदकि भस्मास्वरय्
अखर् प्रकांचू कंस्नय् सूर् ।
हर्ग्रस् ब्रह् कंरूथस् हर्गेश्वरय्
पंपोग्र-पूज़ा करयो ॥
हे शिव केशव म्वफि अंदरय्
दथ आकार कुख् अदय-रूफ् ।

प्रेमात्मिकायाः पृथिव्याः हे-परात्पर

उत्पद्यमानं ज़्यवनाख्यक्षेत्रे अस्ति भावरूपं बीजम् ।

ज़्रोवंस्-आख्ये-क्षेत्रे जन्मार्जितपापानि दग्ध्वा त्यक्ष्यामि

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

ज़्रोवंस्-क्षेत्रनागजलेन हे-जगदीश्वर

अस्य भावात्मबीजस्य संपन्नः सेकः ।

(यत्र) परमार्थरूपरसः आपतितः हे-परमेश्वर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

विनष्टो-मे क्षोभः एकेन क्षणमात्रकालेन

नष्टो-मे खनमुहाख्यं-क्षेत्रं प्राप्य मोहः ।

(तत्र) सुवनेश्वरीदेव्या-प्रतिष्ठितया (स्वकन्यया च) तारिताहं भवसरसः

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९३० ॥

हे-अन्तरहित कालरहित हे अमृतमूर्ते

यमुद्देर-नाम्नि-गिरौ आरोहण्याः संपन्नो-मे श्रमः दमः ।

यमकिङ्कराः नाशिताः त्वया-मे हे-शंकर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(स्वप्रकृतिं निन्दति) कामात्मनः क्रोधात्मनः भस्मासुरस्य

आसुर्या प्रकृत्या कृतं-तया-तव भस्म ।

हर्ष अहं आपादिता-त्वयाहं हे-हर्षेश्वर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(तत्र) हे शिवात्मन् केशवात्मन् गुहायाः मध्ये

द्वयेन आकारेण अपि (वस्तुतः) अद्वैतरूपः ।

रामेश्वर त श्यामसुंदरय्
पंपोश्र-पूज़ा करयो ॥
संकट-कटा च्य जटादरय्
नाव् प्यंयु म्य कोसुथ् सोरु संकट् ।
वर् लंबु म्य च्यय्-निश्र हरे-हरय्
पंपोश्र-पूज़ा करयो ॥
हे अमरय् हे अज़रय्
वुछ्थि च्य ज़रय् रूदुम्-न होश्र ।
च़राच़रय् कुख् आस्यरय्
पंपोश्र-पूज़ा करयो ॥ ८ ३ ५ ॥
तिक़् अछ्य म्य दितम् विश्वेश्वरय्
वुक़्हाय् करोर-सूर्यकु तीज़् ।
न-त अथ् तीज़स्-निश्र कति दरय्
पंपोश्र-पूज़ा करयो ॥
तीज़् ईथु बनोवुथ् बस्मादरय्
ब्यनय् च्य दयम् जै-जै-कार् ।
वांचूम् पयम् गयम् व्यसरय्
पंपोश्र-पूज़ा करयो ॥
कृष्णम् दिह् वक्री म्वक्रीश्वरय्
गदादरय् सदाह् बोज़् ।
आनंद् दिह् आनंदेश्वरय्
पंपोश्र-पूज़ा करयो ॥ ३ ४ ॥

रामेश्वरः श्यामसुन्दरश्च

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

संकट-हर्ता तव हे-जटाधर

(तवैव) नाम प्रसिद्धं-ते मम अपकृतस्त्वया सर्वः संकटः।

वरः लब्धः मया त्वत्त-एव हे-हरे-हर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

हे अमर हे अजर

अवलोका त्वां अल्पज्ञो-ऽपि स्थिता-मम-न चेतना ।

चराचरात्मरूपेण असि आश्चर्यरूपः

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९३५ ॥

तादृशे नेत्रे मह्यं देहि-नाम-मे हे-विश्वेश्वर

पश्येयं-ते कोटिसूर्याणां तेजः ।

अन्यथा अस्मात् तेजसः कुत्र स्थास्यामि

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

तेजः ईदृक् समुद्भावितं-त्वया हे-भस्मपरिमलिताङ्ग

भूयात्ते तव ईश्वरस्य जयजयकारः ।

प्राप्तोहं स्मृतिं गताहं (च) विस्मृतिं (निश्चेष्टतां)

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(अन्यकर्तुः) कृष्णस्य देहि भक्तिं हे-मुक्तीश्वर

गदाधरात्मविष्णुमूर्ते विज्ञप्तिमिमां शृणु ।

आनन्दं देहि हे-आनन्देश्वर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ३४ ॥

---

35. MĒNAKĀ'S SATISFACTION.

स्ठाह् य्लि सॉंपनुस् मन् सावित्रीनय् ।
वननि लंजू छ्यम् क्रमारो बाग्यवानय् ॥ ९३९ ॥
नमस्कार् आश्यनस् कुस् कर्मलोनुय् ।
स्ठाह् रूपिठ् त खंदर् नुंदबोनुय् ॥ ९४० ॥
ज़नानन्-कुन् दंपुन् दय् है मपंनु नंनु ।
खंदर् वांणिय ह्यंथितोम् लंहि वनवुन् ॥ २५ ॥

---

36. MĒNAKĀ CALLS UPON THE BRIDESMAIDS TO SING IN HONOUR OF ŚIVA.

मंमिवे त्रिगिञ्रव् वनवुन् ज़ोनु है ।
महाराज़ सोनु है चिवुवन-सार् ॥ ९४२ ॥
वुञ् श्रोसु वुड् तय् वुञ् वन्योव् बालय्
सोनु है सालय् कमि हाल आव् ।
नय्यन्-हंन्द् नवु है प्रान्यन्-हंन्द् प्रोनु है
महाराज़ सोनु है चिवुवन-सार् ॥
स्ठाह् तीज़वान् है शूबाय-सान् है
गर सोनु पान भगवान् है चाव् ।
ज़ोनु है ज़ुवान् है सोनु है सोनु है
महाराज़ सोनु है चिवुवन-सार् ॥
संकट-गटि-मङ्ग अनवुनु गाग्र है
थववुनु आग्र है आग्रि-रस्त्यन् ।

अनुत्तरशोभाशालिरूपमवलोक्य मेनाया यद्वृत्तं तद्वर्णयति ॥ ३५ ॥

अतिशयेन यदा संपन्नं-तस्याः मनः सानन्दम् ।

वक्तुं प्रवृत्ता अस्ति-मे कुमारी महाभाग्यवती ॥ ९३९ ॥

नमस्कारः भूयात्तस्मै (यतः) अस्ति-तस्याः सत्कर्मभाग्यं (भर्ता)

अतिशयेन रूपवान् सुन्दरश्च मनोहर-एव ॥ ९४० ॥

जन्य-स्त्रियः-प्रति अकथयत् ईश्वरः अयि संपन्नः प्रयत्नः ।

सुन्दररूपया वाण्या आरभध्वमस्यार्थे यूयं उत्सवगीतिम् ॥ ३५ ॥

मेनाया जन्यस्त्र्याह्वानपूर्वं गानं वरं प्रति कटाक्षौक्षत्य ॥ ३६ ॥

समावेता-भवथ हे-दिव्यस्त्रियः गानं श्रुतं (अस्माभिरुचितं) अयि ।

(यतः) महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥ ९४२ ॥

अधुनैव आसीत् स्थविरः ननु अधुनैव संपन्नः बालकरूपः

अस्मद्गृहे अयि निमन्त्रणेन केन (अलौकिकेन) वृत्तेन आगतः ।

नवीनानां नवीनः अयि पुरातनानां पुरातनः अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥

अतिशयेन तेजस्वी अयि शोभावान् (च) अयि

गृहे अस्माकं स्वयं भगवान् अयि प्रविष्टः ।

ज्ञातः (चायं) अयि जीवात्मभूतः अयि संमतः अयि (च) अस्माकं अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥

संकटात्मनस्तामिस्रात् उत्पादयन् प्रकाशं अयि

निधापयन् आशां अयि निराशानाम् ।

साऱ्र कमारिय-हन्दु कर्म-लोन् है
महाराज़ सोन् है चिवुवन-सार् ॥ ९ ४ ५ ॥
ज़ोतन् तनि-सूत्य् मन् निववुन् है
खख् दिववुन् है मख् हाविथ् ।
क्षणम् हृदयस् मज़ू वासवुन् है
महाराज़ सोन् है चिवुवन-सार ॥ १ ६ ॥

---

37. THE BRIDESMAIDS SING PRAISES OF VIṢṆU, WHO LEADS THE PROCESSION.

नंदलाल् आव् गिंदने राम् ।
आर कॅरिवे आरय् ॥ ९ ४ ७ ॥
आरवल् दंज़ लोल-नारय्
आर-रॅक्ति करू वनवास् ।
आर-कूच़ फौरू आर-आरय्
आर कॅरिवे आरय् ॥
देह-द्वारकाय मज़ू वारय्
वुछितोन् खेलवुन् राम्
दार्य मुच़रिथ् नवद्वारय्
आर कॅरिवे आरय् ॥
हरमख तय् हरद्वारय्
वनि-कॅडितोन् सन्याम् ।
सूत्य् ज्ञान सुव्यचारय्
आर कॅरिवे आरय् ॥ ९ ५ ० ॥

अस्माकं कुमार्याः सुकर्मभाग्यभूतो-भर्ता अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥ ९४५ ॥

देदीप्यमानः मूर्त्या मनः हरन् (अस्ति) अयि

सुखं ददत् अयि सुखं प्रदर्श्य ।

कृष्णस्य (अन्यकर्तुः) हृदयस्य मध्ये भासमानो-(ऽस्ति) अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥

महागतसभाख्यं श्रीविष्णुं स्तुतिभिर्गायन्ति जन्यस्त्रियः ॥ ३७ ॥

नन्द-नन्दनः आगतः क्रीडितुं रासलीलाम् ।

दयया कुरुत-भोः मण्डलीविशेषम् ॥ ९४७ ॥

पुष्पविशेषवाटिका दग्धा हार्दात्मसंतापेन

निष्करुणेन कृतः वनवासः ।

दयया-आर्द्रीभूता संचारंगता जलाटवीषु

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

देहात्मिकाया-द्वारकायाः मध्ये सुष्ठु

पश्यत-नाम-तं (दृश्यतां सः) क्रीडनशीलः रासलीलायाम् ।

पञ्चद्वाराणि उद्घाटय नवद्वारात्मिकानि

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

(प्रतिमुखं) हरमुखाख्ये-गिरिक्षेत्रे पुनः हरद्वाराख्ये-श्रीगङ्गातीर्थे

उपलक्ष्यतां-सः संन्यासी ।

हेतुना ज्ञानेन सद्विचारेणैव

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥ ९५० ॥

ञारि क्याह् द्रमि संसारय्
सासन् ति क्॑रिवे सास् ।
अख् दय-नाव् तारि तारय्
आर क्॑रिवे आरय् ॥
हार-पर्वत दरवारय्
लछ्य-ब्॑दि सास-ब्॑दि सास्
नि्थिवे दय-दन-श्वार॑य्
आर क्॑रिवे आरय् ॥
ब्॑निवे थिय् गुपकार॑य्
ग्रहर-मज्ज वन्वास् ।
ग्य्॑विवे ग्रंकराचार॑य्
आर क्॑रिवे आरय् ॥
क्॑रिवे खंदरीनारय्
रुव्-करनुकु अय्यास् ।
श्याम-खंदर् वोज़ि वारय्
आर क्॑रिवे आरय् ॥
कृष्ण-जुव् च़ाव् मानि द्वारय्
स्नॅत्य् ह्याय् हरम्बखवास् ।
सूर्य-चंद्रम प्रकारय्
आर क्॑रिवे आरय् ॥ ९ ५ ५ ॥

अनुयास्यति किं-वस्तु (सारात्मना) अस्मात् संसारात्

सहस्रशः-संख्याकानि-द्रव्याणि अपि कुरुत-भोः भस्म ।

एकं ईश्वरनाम तारयिष्यति पारं (भवसरः-पारम्)

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

शारिकागिरिरूपात् महाधिकारिपदात्

लक्षसंख्याकानि सहस्रशः सहस्रम् ।

स्त्रीकुरुत-भोः ऐश्वर्यात्मधनद्रव्याण्येव

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

भवत-भोः आगत्य गुपकाराख्ये-गोपाद्रिप्रदेशे

नगरमध्यात् वनवासिताम् ।

गायत-भोः शङ्कराचाराख्यगिरिस्थज्येष्ठेश्वरमन्दिरे

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

कुरुत-भोः स्वन्दरिनाराख्ये-स्थाने*

संमुखं-पङ्क्तिद्वयविधानेन† अभ्यासम् ।

(येन) श्यामसुन्दरः श्रोष्यति सुष्ठु

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

(अयं) कृष्णचन्द्रः प्रविष्टः अस्माकं द्वारे

सह धृत्वा हरमुखवास्तव्यं-महादेवम् ।

सूर्याचन्द्रमसोः प्रकारेण (स्त इमौ)

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥ ९५५ ॥

---

* विष्णुपादनिकटे ॥

† पुरःपश्चाद्गतिविशेषपूर्वकः स्त्रीणां गानविशेषः ॥

क्षणम् सूत्य् ल्वकच्यारय्
क्षण-जुव् करि अथवाम् ।
गिंदनंकि छिह् द्वह् तारय्
आर कंरिवे आरय् ॥ ३७ ॥

---

38. THE WOMEN ASSEMBLE TO WATCH THE BRIDEGROOM.

द्वह् बूज़िथ् च्यलूकच चिय आय ।
महाराज़स् वुकुनि कमि खोल द्राय ॥ ९५७ ॥
नज़र् दार्यो बरौ-किनि याज़् चावूख् ।
महादेवंज़् सवारौ पर्ज़नावूख् ॥
निथर् दितिनख् तिथिय् थिथु बोज़न आख् ।
खंदर् वानिय वज़ेहस् वनवन्-वाख् ॥
ह्यंतुख् ज़न् वैकुण्ठ मंडुल् वनावुनु ।
समिथ् चिय-बाव ह्यंतुहस् वननावुनु ॥ ९६० ॥ ३८ ॥

---

39. THEY SING THE WEDDING SONG.

पारि पारि लंगितोस् रथ-मवार्य
महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥ ९६१ ॥
बय चंलु म्रत्युंज़यने ज़य-सूत्य्
दय-सज़्य नय मज़्ञ तोताह् द्राव् ।
हिमालय-पर्वतज़ वन्-हार्य
महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥

(अन्यकृतः स्वात्मालापः) कृष्णाख्येन सह बाल्य-एव

श्रीकृष्णः करिष्यति हस्तावलम्बनम् ।

क्रीडाविधानस्य सन्ति दिवसाः त्रिकसंख्याकाः

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥ ३७ ॥

जन्यस्त्रीणां समितत्वम् ॥ ३८ ॥

इदं श्रुत्वा त्रैलोक्यस्य स्त्रियः समागताः ।

महावरं द्रष्टुं केन (महता) औत्सुक्येन निर्गताः ॥ ९५७ ॥

दृष्टिः पक्तकेभ्यः द्वारैः (च) यावत् प्रक्षिप्ता-ताभिः ।

महादेवस्य हस्त्यारोहादयः उपलक्षितास्ताभिः ॥

नेत्राणि वितीर्णानि- तेन-तासां तादृशानि यथा अवलोकने आगतः-
स-तासाम् ।

रुचिरया वाण्या उदितानि-ताभिस्तस्मै उत्सवगान-वाक्यानि ॥

आरब्धं इव वैकुण्ठ-सदृशं मण्डलं भावयितुम् ।

समेत्य स्त्रीभावेन प्रक्रान्तं-ताभिस्तस्य गायनम् ॥ ९६० ॥ ३८ ॥

शिवमुपलक्ष्य विवाहोपयोगि गानम् ॥ ३९ ॥

स्वात्मनः-समर्पणे लगत-तस्य रथावरोहणम् ।

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ९६१ ॥

भयं अपगतं मृत्युञ्जयस्य जयेन

ईश्वरात्मनः उपत्यकायाः (नियतिशक्तेर्वा) मध्यात् शुकविशेषः
निर्गतः ।

(सः) हिमालय-पर्वतस्य वनशारिकात्मिकायाः (कन्यायाः)

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

सानिस् पोग्र-वागस् ग्रोसु गोग्राह्
गोग्रस्-प्यठ् पंपोग्राह् ब्यूठु ।
रोग्र च्राव् पोग्रनूस् मज्रु पोग्र-वार्य
महाराज़ राज़-क्रमार्य आव् ॥
पंपोग्र-पाद वुक्रु साद ग्राह्ज़ादाह्
वागस्-मज्रु नागरादाह् द्राव् ।
आकाग्र-अस्थ्य् प्यव् दारि-दार्य
महाराज़ राज़-क्रमार्य आव् ॥
पंपोग्र फर्ग्राह् कर्रु वंगालस्
चिज़गत्यालस् सालस् दंपु ।
बाल ब्यूठु बालादर्य प्यठ्-दार्य
महाराज़ राज़-क्रमार्य आव् ॥
वनच्चय् विगिज़्राह् वनवनि द्राय
आकाग्र-प्यठ वक्र अक्ररक्र ब्यन् ।
म्यन् ब्यस् वननावान् कन् दार्य
महाराज़ राज़-क्रमार्य आव् ॥
विमानन्-क्यथ् क्विह् पंतु-महाराज़य्
सिंहासनन् प्यठ् क्विह् राज़य्-च्छ्षि ।
वंभि प्येय् अंसि वुक्थ् हस्ति-अंबार्य
महाराज़ राज़-क्रमार्य आव् ॥
सालरौ डाल दिच् प्यठ् डालानस्
दीवान्खानस् देवता बौठि ।

आस्ताकीनस्य पुष्पोद्यानस्य आसीत् शोभाविशेषः
शोभाविशेषे पद्मं निविष्टम् ।

शनैः-शनैः प्रविष्टः जीवजीवपक्षी मधे पुष्पवाटिकायाः
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

पद्मचरणोपेतः दृष्टो-ऽस्माभिः ऋजुस्वभावः सम्राड्नन्दन-इव
तस्मिन्नुद्याने देवखातकमिव निर्गतम् ।

(यत्र) आकाशात् अमृतं पतितं धारासारेण
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्] ॥

पद्मैरेव आस्तरणं कृतं प्रासादविशेषे
(यत्र) त्रिजगत्पालस्य निमन्त्रणं कथितम् ।

बालात्मा (शम्भुः) निविष्टः महोच्चस्तस्तिकस्य पत्तद्वारे
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

वनवास्तव्या वनदेवता उत्सवगानगानाय निर्गता
आकाशात् (च) अवतीर्णाः अप्सरसः भूमौ ।

गुणान् सन्ति-तास्तस्य गापयन्त्यः कर्णौ समाधास्यति (इति अतः)
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

विमानानां-मध्ये सन्ति वरसमानवेषा-बालकाः
सिंहासनेषु-स्थिताः सन्ति राजर्षयः ।

अधः-पतिता-इव* वयं अवलोक्य इस्तिपृष्ठस्थपरिस्तोमविमानानि
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

जन्यैः आसनविशेषाः इस्ताः (कृताः) पृष्ठे सर्वतोभद्रगृहमध्यभाग-
विशेषस्य
कोष्ठकविशेषे देवाः निविष्टाः ।

---

* अपूर्वतेजःपुञ्जावलोकनेन जातमूर्छाः संपन्ना इति भावः ।

अ॑डि अपार्य त अ॑डि दपार्य
महाराज़ राज़-क्रमार्य आव् ॥
शिव-सत्संग-नोमु अन् कर्म-ज्याय
बा॑ग्रोवु दर्म-सबाय मसु ।
परमार्थ रस् फिरु प्रयमच्च नार्य
महाराज़ राज़-क्रमार्य आव् ॥
ख्यावनस् च्यावनस् क्रिख् सेवाय
कम् कम् राज़ ऋ॑षि खं॑दमथ्गार्
मैल क्रिख् ख्यावान् ऐल-सुफार्य
महाराज़ राज़-क्रमार्य आव् ॥
दथु महाराज़ पज़ि दछ्य थज़्य कार्य
ज्यल् ज्यल् वा॑लितोम् राज़-क्रमार् ।
वौगिम्-थठ् ब्वज़् कोताह् प्रार्य
महाराज़ राज़-क्रमार्य आव् ॥
द्वारम् मा॑निम् बन्योव् स्वर्गद्वाराह्
काज़ञ् मा॑ञ् ग्रालमाराह् ज़न् ।
मालरौ कमि-हाल तति क्राल मार्य
महाराज़ राज़-क्रमार्य आव् ॥
वंदन् चा॑विथ् कल क्रिम् वंदन्
वंदन् छ्रफ् दिचु लंदन् वोतु ।
चंदन-ज़िनु वोलु ज़ोलु बुखार्य
महाराज़ राज़-क्रमार्य आव् ॥

केचित् (जन्याः) पारभागे (तस्य) केचित् च अवारभागे
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

शिवशास्त्रानुसारिसत्सङ्घनामकं भोजनं सत्कर्मात्मनि-स्थाने
विभक्तं धर्मात्मसभायाः मध्ये ।

परमार्थात्मा रसः प्रस्रावितः प्रेमात्मिकायाः नाडीकुम्भ्याः
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

भोजयितुं पाययितुं सन्ति सेवायाम्
के के (अलौकिकमाहात्म्याः) राजर्षयः सेवाकारिणः ।

रोचकानि सन्ति भोजयितारः ऐलापूगीफलानि
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

(अस्ति हि) ईदृक् महावरः युक्तः* ईदृशेन उन्नतेन ग्रीवाङ्गेन-
वर्तमानः
शीघ्रं शीघ्रं समानीयतामस्य (अवतार्य) राजकुमारी ।

(सोऽयं) अजिरलिखितपञ्जरागात्मकविमानचित्रे अतः-परं कियन्तं-
कालं प्रतीक्षिष्यते
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

द्वारस्य आस्माकीनस्य संपन्नं स्वर्गद्वारम्
वलभी (गृहोर्ध्वपुरं) अस्माकं शालमाराख्यप्रसिद्धोद्यानगृहं
इव (प्रतिभाति) ।

जन्यैः अचिन्त्यचरितेन तत्र संचारविशेषाः विहिताः
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

सर्वस्वधनानि परित्यज्य शिरांसि सन्ति-तस्मै उपहरन्तः
(यत्र) शीतकालेन गूढं आश्रितं नन्दनं प्राप्तश्च-सः ।

चन्दनात्मकाष्ठं अवरोपितं प्रज्वालितं कोष्ठमध्यगते-ऽग्नौ उष्णोत्पादके-
ऽग्नियन्त्रविशेषे
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

* अनुत्तरमाहात्म्यौन्नत्यवान् इति भावः ।

क्षण अर्दनारीश्वर-मङ्रि्य् क्षय्
चिय-वंग मर्द-पान दर्द वननान् ।
शिव-शक्ति-रूंफ् द्यव कैंक्काह् यार्य
महाराज़ राज़-क्रमार्य आव् ॥ ९८ ॥

---

40. THE BRIDESMAIDS PRAISE ŚIVA IN A SONG ACCOMPANIED BY DRUMS.*

हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ।
शिव-रूंफ् दारिय् ० वृग्वामन् तय् ॥ ९७५ ॥
चंद्रचूंड च्यान्यन् ० पद्मपादन् तय् ।
मौठि दिम ग्रम कुख् ० चिलोचन् तय् ।
भैरवनाथ कर् ० च्य् पापन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
ब्रह्म-रूंप संसार् ० संबालन् तय् ।
विष्णु-रूंफ् दारिय् ० ज़गि पालन् तय् ।
संहार-रूंप कुख् ० क्षय् गालन् तय् ।
निग्वंन च्यय् क्षिय् ० च्यग्वय् म्वन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
नागिंद्रहार् क्षिय् ० नालि आसन् तय् ।
खख-खख कुख् बंडु ० दख् कासन् तय् ।

---

* In each line of this song, the passage beginning with the mark ° should be read twice. The verses contain a varying number of lines, and, at the end of each verse, verse 975 is to be repeated.

(अन्यकृतः स्वात्मालापः) हे कृष्णाख्य अर्धनारीश्वरस्य शपथः

अस्ति-ते ।

(यतः) स्त्रीवाग्भङ्ग्या पुमद्वरूपेण हार्दिन गायय ।

(सो ऽर्धनारीश्वरः) शिवशक्त्यात्मरूपेण ननु-स्वित् किंचिन्नाम

संख्यया-पूर्णतां-नयिष्यति ॥

महावरः ॥ ३९ ॥

जन्यस्त्रीभिः स्वरविशेषेण पुनरपि गीयते* ॥ ४० ॥

हे अघोरात्मन् नीलकण्ठ असि अंशे अंशे च

शिवरूपं धृत्वा वृषभासनो (ऽसि) नाम ॥ ९७५ ॥

हे-चन्द्रचूड त्वदीययोः कमलरूपचरणयोः च ।

चुम्बनानि दास्यामि शान्तो-भविष्यामि असि त्रिलोचनः नाम

हे-भैरवात्मस्वामिन् कुरु त्वं पापानां पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

ब्रह्मात्मना संसारं विस्तारयन् च ।

विष्णुरूपं धृत्वा जगतीं पालयन् (असि) नाम ।

रुद्रात्मना-संहाररूपेण असि स्थितिं (जगतः) नाशयन् पुनः ।

हे-निर्गुण तवैव सन्ति त्रय-एव गुणाः पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

सर्पराजात्महाराः सन्ति-ते वैकक्षकरूपेण भवन्तः नाम ।

अकस्मादेव असि महत् दुखं अपनयन् पुनः ।

---

* स्तुतिरियमानकविशेषे वादनगानोपयुक्ता । सर्वेषु पदेषु ० एतच्चिह्नादारभ्य द्विरावृत्तिपाठः पाठकाले विधेयः । सर्वस्मिन्नस्मिन्स्तोत्रे ऽयं क्रमो ऽस्ति ।

निर्मल तनि कुख् ० वस्म् मलन् तय् ।
अन् व्ववनन्-हन्द्र ० कुख् कारन् तय् ।
हे अगोर नौलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
त्रैलोक्यनाथ क्रिय् य ० श्रव-लख्यन् तय् ।
महाकल्पांथ् य्लि ० कुय् वनन् तय् ।
त्वन-माथर् च्योनु ० वोद् वखनन् तय ।
माया य्य-कुन् ० ग्रांथ् गकून् तय् ।
च्याज़ दक्षाय-सूत्य् ० बिय माँपनन् तय् ।
हे अगोर नौलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
ज़ीवन् त देवन् ० कुख् न्यंगलन् तय् ।
अविनाश य्य-निश ० बिय नेरन् तय् ।
हे अगोर नौलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥ ९८० ॥
च्योनु द्यान् दारिथ् ० मारि मज़्जन् तय् ।
खटवनि पान् तय् ० रटवनि वन् तय् ।
परम-शिव हृदयम् ० मज़ बक्यन् तय् ।
परमात्म-ज्योती-रूप् ० कुख् वामन् तय् ।
हे अगोर नौलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
मथ्-य्यथ्-रूप ० कुख् आनंद-गन् तय् ।
अनुभव-भाव-किनि ० कुख् तोठन् तय् ।
हे अगोर नौलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
परम-शक्ति-मस्ति च्यानि ० द्यान-खरन तय् ।
खनम् मादन् ० च्य मादन् तय् ।

निर्मलायां तनौ असि भस्म परिमलयन् पुनः ।

त्रयाणां भुवनानां असि ाकरणं नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-त्रैलोक्यनाथ सन्ति-ते तव शुभलक्षणानि पुनः ।

महाप्रलयात्मा यदा (यावान्) अस्ति भवन् पुनः ।

(तत्) क्षणमात्रं त्वदीयं वेदः कथयति नाम ।

महामाया त्वामेव-प्रति शान्तिं गच्छति पुनः ।

तव इच्छया-हेतुना पुनरपि संभवति (जगत्) पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

जीवान् देवान् च असि निगिलन् नाम ।

हे-अविनाश तवैव-सकाशात् पुनरपि निर्गच्छति पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥ ४८० ॥

तव ध्यानं धृत्वा सर्वे सज्जनाः च ।

गूहयन्तः स्वात्मानं गृह्णन्तः च वनानि पुनः ।

हे-परमकल्याणात्मन् हृदयस्य मध्ये भक्तानां च (असि) ।

परमात्मज्योतिःस्वरूपः असि भासमानः पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

सच्चिदात्मरूपेण असि आनन्दघनः नाम ।

अनुभव-भाव-हेतुना असि तुष्यन् च ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-परमशक्तिसंयुक्त त्वदीयेन ध्यानस्मरणेन च ।

स्वर्गस्य साधकं अस्ति साधनाख्यमौषधं नाम ।

शिव शिव गकुन्-कुय् ० पाँ-कूलन् तय् ।
पवन-सूत्य् बर्ग्- ० -स्वरन् फिरवन् तय् ।
अज़पाय पा॑नि-पान० कुख् ज़पन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
वामनाथ-कि॑नि अ॑सि ० देह् मानन् तय् ।
मो-ऽहं-मो वे॑नु ० मा॑नि प्रानन् तय् ।
अ॑र्मि बेखबर् कँह् ० छिन ज़ानन् तय् ।
दह् प्रान् ज़ुव-मान् ० च्यय् अर्पन् तय् ।
मुक्तीश्वर कर् ० ज़न्मन् छ्यन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
ग्रेर् च्योनु॑ थंदु॑ थठ् ० आकाशन् तय् ।
तल् पातालन् ० पाद् च्या॑नि ब्वन् तय् ।
आदिकार् च्योनु॑ कुन ० काँह् ज़ानन् तय् ।
बडि आदिकार-मंस्तु॑ ० कुख् शूबन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥ ९८५ ॥
पाद्य-प्रनाम् कुय् ० अष्ट-भैरवन् तय् ।
सूत्य् सूत्य् रोज़हा॑ ० च्यय् राथ्-द्यन् तय् ।
लीलाय च्यात्र छ्यम् न ० ब्वद् वातन् तय् ।
च्यथ् कुम् डलन् ज़्यव् ० छ्यम् कलन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
अनाथन्-हन्दि नाथ ० श्रव-चरनन् तय् ।
ग्ररने आम् कुख् ० संकर्षन् तय् ।

शिव शिव (इति स्मरणं) उच्चवति निर्झराणां नाम ।

वायुना (प्राणात्मना) (भर्गमन्त्रात्म पत्त्राणि च) स्मरणं
वर्तयिष्यन्ति च ।

अजपामन्त्रं स्वात्मना असि जपन् नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

(यत्त्वत्स्वात्मरूपं) वासनया वयं देहं मन्यमानाः-स्मः पुनः ।

सोऽहं सः (इति मन्त्रः) उच्चारितः (उच्चार्यते)
आत्माकीनेन प्राणेन पुनः ।

वयं अज्ञाः किंचित् स्मो न जानन्तः नाम ।

दश प्राणाः जीवेन-सह त्वय्येव समर्पिताः (सन्तु) पुनः ।

हे मुक्तीश्वर कुरु जन्मनां क्षेदं (निःशेषतां) नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

शिरः तव उन्नतं उपरि आकाशेभ्यः नाम ।

तलव्यापकौ पातालानां पादौ तव अधस्तात् च ।

अधिकारं तव नास्ति कश्चित् जानन् च ।

महता अधिकारेण-सहितः असि शोभमानः नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥ ९८५ ॥

पादप्रणतिः अस्ति-ते अष्टभैरवाणां पुनः ।

सहवासः सहवासः तिष्ठेयं त्वयैव रात्रिन्दिवं च ।

स्तुतिकीर्तौ तव अस्ति-मम न बुद्धिः प्रामुवती नाम ।

चित्तं अस्ति-मे तरलीभवत् जिह्वा अस्ति-मे मूकीभवन्ती च ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-अनाथानां नाथ शुभदचरणयोः पुनः ।

शरणं आगतो-ऽस्मि असि दुःखसंकर्षणः नाम ।

कर् दया पूरक ० कुख् पूरन् तय् ।
निश्कल लौन् कर ० म्योनुय् मन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
बंक्रि च्यान्यू य् ० वंज्र् कृष्णन् तय् ।
थियु ब्वति रोज़हां ० मञ् बक्यन् तय् ।
गङ्गादर हर ० हर थव् कन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ।
ग्रिव-रूंफ् दारिथ् ० दृग्वासन् तय् ॥ ४० ॥

---

41. A Song in praise of Viṣṇu.

सुरली-ग्रब्दाह् अस्य गव् कनन्
वनन्-क्विह् राधाकृष्ण आव् ॥ ९८९ ॥
यशोदा ख्यह् नंद-गूरिम् वनन्
ज़गथ् यम् ज़ाव् सुय् अस्य ज़ाव् ।
आसू मुज़रोवुमस् त आस्यर् कुह् ननन्
वनन्-क्विह् राधाकृष्ण आव् ॥ ९९० ॥
थिम् म्वन् खंटिमंति आंसि निर्म्वनन्
तिम् ह्यथ् अंदर न्यबर् द्राव् ।
प्रकट्-कंरि श्रीकृष्णंनि ज़्यनन्
वनन्-क्विह् राधाकृष्ण आव् ॥
उद्धव-जियस् ख्यह् गोपिय वनन्
च्यह् कुंख् ज्ञान् वनंनु चाव् ।

कुरु दयां पूरकानां अपि पूरकः पुनः ।

हे-निष्फल लीनं कुरु ममैव मनः पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

भक्तिः त्वदीया कथिता कृष्णाख्येन (मया) नाम ।

यथा अहमपि तिष्ठेयं मध्ये भक्तानां नाम ।

हे-गङ्गाधर हर पापहर निधेहि कर्णौ च ।

हे अघोरात्मन् ॥ ४० ॥

मध्यमुख्ययजमानं श्रीविष्णुमुपलक्ष्य गायन्ति ॥ ४१ ॥

मुरलीनाम्नो-वंशस्य-स्वरः अस्माकं संपन्नः कर्णगोचरः

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति राधाकृष्णः* समागतः ॥ ९८९ ॥

यशोदा-गोपिका अस्ति नन्दाख्यं-स्वस्वामिनं कथयन्ती

जगत् यस्मात् जातं स-एव अस्मत्तः जातः ।

आस्यं उद्घाटितं-मयास्य तु (तत्र) आश्चर्यं अस्ति प्रत्यक्षीभवत्

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥ ९९० ॥

यानि चरितानि (गुणाः) गोपितानि आसन् निर्गुणेन

तानि गृहीत्वा अन्तरात् बहिः निर्गतः (अयम्) ।

प्रकटीकृतानि-तानि (वयं वा) श्रीकृष्णस्य जन्मना

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥

उद्धवाख्याय-यादवाय† सन्ति गोप्यः कथयन्त्यः

त्वं शुष्कं (नीरसं) ज्ञानं वक्तुं त्यज‡ ।

---

* राधया चिच्छक्त्या अभिन्नः परमात्मा ॥

† श्रीकृष्णे मथुरायां दृढतया कृतनिवेशे गोपीनां समाश्वासार्थं गोकुले उद्धवः षिन दृत्याख्यानम् ॥

‡ श्रीकृष्णभक्तिं विना ज्ञानं शुष्कं । तत्कथनं परित्यजेति भावः ॥

बक्रिथि-सूतिन् छह् मुक्ती बनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
कुखय् च़ह् आत्मा एकय् वनन्
सुय् गोख् च़ग् अख् य्खताह् हाव् ।
न-त कुख् अग्रकृथ् ज़ीवाह् ननन्
वनन् छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
गोवर्धन् तुलु निरञ्जनन्
प्यठ् किस्य थिथ पन-बर्गम वाव् ।
तिथुय् नाव् अ्मि छह् मन-वाज्य खनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
बक्रि तमि-सञ्जू कंरू अर्जुनन्
सुभद्रा निथ् ति ब्वजवान् द्राव् ।
यम् वरि तस् पापन् छिह् ग्रञ् वनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ ९९५ ॥
द्रौपदिय क्याह् कंरू दुर्योधनन्
च्यतम् याञ् प्योम् अख् कृष्ण-नाव् ।
अंबर-अंबर् गयेम् वरदनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
द्युमु काँह् कुन तम् छिहु ननन्
कम् आमि तमि-मन्दु छिहु खबाव् ।
वैकुण्ठ-गथ् प्रोत्र विन्द्राबनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥

केवलया-भक्त्यैव अस्ति मुक्तिः संभवन्ती

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति० ॥

अस्ति-चेत् त्वं आत्मा (सर्वव्यापी) एक-एव (इत्यं) आमनन्ति (वेदाः)

सः (तदा) भवसि त्वमेव एकां युक्तिं-कांचित् प्रदर्शय ।

अन्यथा अस्ति असमर्थः जीवमात्रः उपलक्ष्यमाणः

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति० ॥

गोवर्धनाख्यो-गिरिः उत्थापितः निरञ्जनात्मना-कृष्णेन

पृष्ठे कनिष्ठिकाङ्गुलौ यथा वृक्षपलाशं वायुः (उत्थापयति) ।

तादृशमेव नाम (श्रीकृष्णाख्यं) वयं स्मः मनोरूपायामूर्मिकायां खनन्तः

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति० ॥

भक्तिः तस्य कृता अर्जुनेन

(येन भक्तत्वेन) सुभद्राख्यां (श्रीकृष्णभगिनीं) अपहृत्य

अपि बुद्धिमान् निर्गतः* ।

यं वृणुयात् तस्य पापानां (अपि) अस्ति (सन्ति) पुण्यता

(पुण्यानि) संभवन्ती (भवन्ति)

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति० ॥ ९५ ॥

द्रौपद्याः (पाण्डवपत्न्याः) कीदृक् (चीरहरणाद्यात्मावमानं) कृतं दुर्योधनेन

स्मरणे यावत् आपतितं-तस्याः एकं कृष्णनामधेयम् ।

अशंस्यत्वं-राशित्वं संपन्नं-तस्याः वस्त्वाशाम्

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति० ॥

द्वितीयः कोऽपि नास्ति तस्य (ईश्वरः) सदृशः प्रत्यक्षरूपः

कस्य स्यान्नाम तस्य सदृशं सामर्थ्यं (स्वभावः) ।

वैकुण्ठगतिः (विष्णुलोकतुल्यता) प्राप्ता वृन्दावनेन

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति० ॥

* तद्भक्तिमत्त्वादेव कृतपापोऽपि निर्मलबुद्धिर्निष्पाप एव गण्यते इति भावः ।

न्यथनऽ द्राय अ॑मि मऽ॒ आँगनन्
मुरलौ-ग्रन्थ् याऽ॒ कनन् च़ाव् ।
न्यँद्रि-हचन् व्वठ-कंडू मनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
यिह् अस्य बन्योव् त तिह् कम् कुह् बनन्
सुय् ज़ानि यम् इथु बनिथ् आव् ।
न्यथनऽ नेरव् त फेरव् वनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
गूरि-बाव् प्रावनाय आनन्दगनन्
व्यद् गय स्यद् अस्य द्यद् याम् ज़ाव् ।
मोरुय् ह्यकनाव्ि तंमि-संन्दि च्यनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥१०००॥
बोज़ुन् अवन् त करुन् मनन्
निदिध्यासन् कुह् अख् बक्कौ-बाव् ।
साक्षात्कार् वुकु त योगी छिह् ह्यनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
यिकन् राचन् त यिथ्यन् द्यनन्
राम् अ॑मि खेलान् तिय् याद् पाव् ।
तिय् याद् य्यथ् अस्य छ्यह् हन्-हन् छ्यनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
प्रथम् तंमि-संन्दु गनन्-गनन्
अ॑मि सुय् छ्यह् वनन् च़ह् मो नंग्राव ।

नग्नाः (दिगम्बराः) निर्गताः वयं मध्ये अङ्गनभूमीनाम्

(तस्य) मुरली(वंश)-स्वरः यावत् कर्णेषु प्रविष्टः ।

निद्रालीनानां (अस्माकं) प्रोज्ज्वलितं मनसा

कथयन्ति० ॥

यत् (अवस्थानं) अस्माकं संभूतं तु तत् कस्य भवति संभवत्

स-एव जानाति यस्य ईदृक् संभूय आपतितम् ।

दिगम्बराः (भूत्वा) निर्गमिष्यामः तु संचरिष्यामः वनेषु

कथयन्ति० ॥

गोपालिकात्वं प्रापिता-वयं अनेनैवानन्दघनमूर्तिना

क्रियाः संपन्नाः सिद्धाः अस्माकं दुग्धं यावत् उद्भूतम् ।

सर्वमेव शिक्षिताः तदीयेन पानेन

कथयन्ति० ॥ १००० ॥

(प्रथमं) श्रोतव्यं श्रवणं पुनः कर्तव्यं मननम्

(ततः) निदिध्यासनं अस्ति एकः भक्तिभावः (उक्तदुष्कर-
साधनोत्कृष्टः) ।

(येन) साक्षात्कारः (तस्य) दृष्टो-ऽस्माभिः पुनः (यदर्थं) योगिनः
सन्ति खिद्यन्तः

कथयन्ति० ॥

यादृशीषु रात्रिषु यादृशेषु च दिनेषु

रासलीलां आस क्रीडन्यः तदेव स्मृतौ आपतय ।

तदेव स्मृतौ आगत्य अस्माकं अस्ति निखिलं (अवयवजातं)
क्षीणीभवत्

कथयन्ति० ॥

प्रेमैव तस्य घनी-घनीभूय (अस्माकं दृढमस्ति)

वयं स-एव स्मः भवन्त्यः (तदाकारचित्तवृत्तयः स्मः) त्वं
मा-भो नाशय-नः* ।

* अद्वैतज्ञानादिकथनेन तद्भक्तिमिदं मा च्छेदयति भावः ॥

वनुन् द्वलब् कुह् दथु मज़्ज़नन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
दह् कंरु अस्य अक्रूरनि निनन्
गक्क् श्रीकृष्णस् दतु वातनाव् ।
न-त यिख् ह्यन मज़् मान्यन् कृष्णन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
दह् बूज़िथ् उद्धव् कुह् कृष्णस् वनन्
दक्कु गोपियाह् अख् म्य-ति बननाव् ।
बक्की दह्ंजू छ्यम् जिगरस् मनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ १००५ ॥
ज्ञान-द्रद् वोद-कामदीनि थनन्
ह्यथ् च्यथ् ज़ोनुथ् म्य दामाह् च्याव् ।
ब्रद् म्यांज़् द्रद् ज़न् छ्यह् तनन् त गनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
बंबुरम्-कुन् यिह् छ्यह् गोपिय वनन्
तथ् प्यव् बंबुर-गीता नाव् ।
बूज़िथ् तिह् बक्यन् मुक्की छ्यह् बनन्
वनन् छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
बंबरूज़लन् कुह् अंबर् छ्यनन्
मव् रोश् बंबुर अंबर् छाव्
अछ्यन्-कुन् वुक् त तन् लाग् तनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥

कथनीयं अतिदुष्करं अस्ति ईदृगसदवस्थानं सज्जनानां (सुनीश्वराणां)

कथयन्ति० ॥

इदं कृतं अस्माकं अक्रूरयादवस्य-कर्तृकेण नयनेन (इतः श्रीकृष्ण-संबन्धिनः)

गच्छ श्रीकृष्णं इहैव प्रापय ।

अन्यथा आगमिष्यसि बन्धने मध्ये आस्माकीनानां ऋणानाम्

कथयन्ति० ॥

(गोपीभ्यः) इत्थं (वृत्तं) श्रुत्वा उद्धवः अस्ति श्रीकृष्णं कथयन् (पुनः)

ईदृशीं कांचिद्गोपीं एकां मामपि सम्पादय ।

भक्तिः (भवद्विषया) अमोघा अस्ति मे हृदये मग्नीभवन्ती (अगाधे इव)

कथयन्ति० ॥ १००५ ॥

ज्ञानात्मकं-दुरधं वेदात्मकामधेनोः स्तनयोः

गृहीत्वा त्वयैव ज्ञातं-त्वया (ग्रहीतुं त्वमेव जानासि) मां पानग्रासमात्रं पायय ।

बुद्धिः मदीया दधि इव अस्ति विरलीभवन्ती (कदाचित्) घनीभवन्ती च

कथयन्ति० ॥

भ्रमरं-उपलक्ष्य यत् सन्ति गोप्यः कथयन्त्यः

तत् (शास्त्रस्य) आपतितं (भूतं) भ्रमरगीता इति नामधेयम् ।

श्रुत्वा तत् भक्तानां मुक्तिः अस्ति भवन्ती

कथयन्ति० ॥

पुष्पविशेषेभ्यः अस्ति अम्बराख्यं (महासुगन्धि द्रव्यं) निर्गच्छत्

मा-नाम रुष्टो-भव भ्रमर अम्बराख्यं (सुगन्धं) उपभुङ्क्ष्व ।

अन्तिपार्श्वेषु पश्य तं तनुं (स्वां) संगमय अस्मत्तनुषु

कथयन्ति० ॥

* दृढवृत्तयो गोप्यः कृष्णसमानवर्णं भ्रमरमुपलक्ष्योन्मत्तीभूता इव हार्दं निवेदयन्ति यत्र ॥

महाराज़ ज़ाननाव् थिथ् यज़ूमनन्
सूर्य त चन्द्रम गर ज़न् चाव् ।
श्यामस् त प्रबातस् मिलु रत् कुह् बनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
कृष्णुन् अथ अ्सि छ्यह् च्यय्-कुन् अनन्
अथस्-सूतिन् अथ मिल्लनाव् ।
दथि राम अथ-वास् ज़ाह् कुह् न छ्यनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ १०१० ॥ ४१ ॥

---

42. A PRAYER OF THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF A SONG OF THE BRIDESMAIDS.

हंम पख छ्यथ् च्यय्-फंबमौर्य ग्रम्भो
वनि थित म्य हरम्बख-नौरि ग्रम्भो ॥ १०११ ॥
ग्रांति-ग्रहरुकु दिम् विज्ञान राज्यय्
बक्ति व्वडि दिम् ग्रक्तिपातुकु ताजय् ।
म्बक्र मेलि पानय् ब्रगतौर्य ग्रम्भो
वनि थित म्य हरम्बख-नौरि ग्रम्भो ॥
कल्प-वृत्त बक्ति रखि कुख् दुख् कामन्
निष्काम कर्मो कर् निर्वामन् ।

वरः (प्रसिद्धज्योतीरूपः शिवः) संज्ञापिता-वयं आगत्य (साक्षात्कारं दत्त्वा) यजमानेन (श्रीकृष्णेन)

सूर्यः चन्द्रमाः च गृहे इव प्रविष्टा-नः ।

सायंकालस्य (श्यामरूपस्य कृष्णस्य) पुनः प्रभातकालस्य (प्रभातशुक्लरूपस्य शिवस्य) संगमः शुद्धः अस्ति भवन्* कथयन्ति० ॥

कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः) हस्तौ वयं स्मः त्वामेव-उपलक्ष्य आनयन्त्यः

हस्तेन-सह हस्तं संगमय ।

ईदृशेन रासलीलाविधानेन हस्तसंयोगः जातु अस्ति न भेदं-(छेदं-) गच्छन्

कथयन्ति० ॥ १०१० ॥ ४१ ॥

जन्यस्त्रीगानद्वारा ग्रन्थकृत्स्वयं प्रार्थयति ॥ ४२ ॥

हंसात्मपत्नी गृहीत्वा चित्तात्मक(चेतना)-कमलसौख्यनामकपत्तिणा हे-शम्भो

उपलक्षणे आगच्छ-नाम मम हरमुखगिर्यधित्यकायां (प्रतिमुखं सांमुख्ये च) हे-शम्भो ॥ १०११ ॥

शान्ति-पुरस्य देहि-मे विज्ञानात्मकं-राज्यम्

भक्तिरूपे शिरसि देहि-मे शक्तिपातात्मकं मुकुटम् ।

(तेन) (मुक्तिरूपा) मुक्ता संयोक्ष्यति (लब्धा भविष्यति) स्वयमेव

ब्रह्मपतिविशिष्टपत्तेण (चित्तवृत्तेश्च) हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥

हे-कल्पवृक्षात्मन् भक्तिरूपायाः शार्दूलभूमेः असि दुःखात्मकण्टकान् अपनयन्

निष्कामेन कर्मणा कुरु निर्वासनताम् ।

---

* यस्य श्रीकृष्णस्य साक्षात्कारेण मुक्तिः सम्पन्ना नः । तथा च सूर्याचन्द्रमसोः 'दिनरात्रिकालस्य' इडा-पिङ्गलाधिदैवात्मकस्य गृहे सुषुम्नामार्गे प्रवेशो जायते । योगिभिर्हं चैतद्यदि हि सुषुम्नायामग्निनाथां प्राणापानात्मकप्राणद्वयस्य लयः सम्पद्यते । तदा मुक्तिर्भवति । दिनरात्रिरूपकालादिदैवतबुद्धिर्विलीयते ॥

ग्रहज्यार् फिर् म्य प्रक्रूंच वौर्य ग्रम्भो
वनि थित म्य हरम्बख-नौरि ग्रम्भो ॥
निर्वान-द्वन्द्रम् क्रुय् वर् विज्ञान्
पखचौ-कनि इन्द्रिय् थोज़-कनि प्रान् ।
नाम-रूंप-पन् कंतु् वाव-सौर्य ग्रम्भो
वनि थित म्य हरम्बख-नौरि ग्रम्भो ॥
प्रारब्दम्-प्यठ् रोज़् यव् म ग्रुरि-बाव्
दक्कि बाज़ि मज़ू उद्योग डोनाह् चाव् ।
डुल्ल गंक्तितन् फचि या सौर्य ग्रम्भो
वनि थित म्य हरम्बख-नौरि ग्रम्भो ॥ १०१५ ॥
देह-दृष्टि-रंस्तु युम् रोज़ि देहरुय् मज़ू
करि आत्मस् व्यवीक-प्रज्ञाय मज़ू ।
मालिग्राम्-हिहु ग्रूबि प्यठ् पौर्य ग्रम्भो
वनि थित म्य हरम्बख-नौरि ग्रम्भो ॥
ग्रांति विज़या च्यांवित् च्यांवित् गम्
दम-दम ह्यम खांरित् वांलित् दम् ।
स्वर-दम ग्रम दम-ज्रंजूर्य ग्रम्भो
वनि थित म्य हरम्बख नौरि ग्रम्भो ॥
अन्तःकरनन् मज़ू च्योनु प्राकार्
कार्-कारवंनि च्यानि-सूंत्य् इन्द्रिय-द्वार् ।
हंलि ज़ंदि कर् खंदि नंलिचौरि ग्रम्भो
वनि थित म्य हरम्बख-नौरि ग्रम्भो ॥

शीतलत्वं निर्वर्तय मे प्रकृत्यात्मकस्य वेतसवृत्तस्य हे-शम्भो
उपलक्षणे० ॥

(पुनश्च) निर्वाणात्मनः-सूत्रादिकर्तनयन्त्रस्य अस्ति वेष्टनं विज्ञानात्मकम्
बाङ्मार्थं इन्द्रियाणि बन्धनसूत्रार्थं प्राणाः ।

(तव) नामात्मकं-सूत्रं कर्तितं वायुरूपपिच्चादिखण्डस्य हे-शम्भो
उपलक्षणे ॥

प्रारब्धानुसारेण तिष्ठ गृह्णीष्व मा बाल-भावम्
ईदृशाः मायायाः मध्ये उद्योगात्मकं अक्षोटफलं प्रक्षिप
(क्रीडाविशेषार्थम्) ।

(तत्) गोलवद्भ्रान्तं गच्छतु नाम (संभवतु) गर्तविशेषाद्बहिः
अथवा गर्तविशेषमध्ये हे-शम्भो
उपलक्षणे० ॥ १०१५ ॥

देहात्मालोकनेन-विना यः स्यास्यति देहस्य मध्ये
करिष्यति आत्मनः विवेकात्मपूजाय सज्जनाम् ।

(तस्मिन् कृते) सालिग्राम-सदृशः शोभिष्यते उपरि पीठस्य हे-शम्भो
उपलक्षणे ॥

शान्त्यात्मकं भङ्गरसं पाययित्वा त्यक्ता आधिम्
क्षणे-क्षणे सावधानतया ऊर्ध्वारोहणं अधोऽवरोहणं श्वासस्य
शब्दछलेन शान्तो-भविष्यामि प्राणनिःस्यन्दात्मशृङ्खलया* हे-शम्भो
उपलक्षणे० ॥

(यतः) अन्तःकरणानां मध्यभागे तव अन्तःस्थितिः
हे-सर्वकार्यकर्तः तव सहायेन (स्वाधीनानि विधाय) इन्द्रिय-
द्वाराणि ।

वक्राणि रन्ध्राणि कुरु ऋजूनि नालिकाछेदनयन्त्रेण† हे-शम्भो
उपलक्षणे० ॥

---

* शमदमात्मकभङ्गारेणपानयन्त्रे च ॥

† नलिचीरू नाम्नो यन्त्रस्य पञ्चरन्ध्रात्मकस्य कर्मेन्द्रियपञ्चकद्वार-समूहस्य च

परमहंस ज्ञाननावतम् मोहम् पद्
तथ् पदस्थ् यथ् स्वचि सद्गवन् श्वद् ।
थूल दृष्टी रंगि छम् गौर्य शम्भो
वनि थित म्य हरम्बख-नौरि शम्भो ॥
बाव छाव य्यलि अन् ज़न् फ्लवन आख्
प्रयम् तंमि-सन्दु कुय् खयम्-पाख् ।
मेल् दछि कालि दछि शालि टौर्य शम्भो
वनि थित म्य हरम्बख-नौरि शम्भो ॥ १०२० ॥
विश्वरूफ् ज़ान् निर्लफ् विश्वम्भर्
विरक्त-बाव-किनि रोज़् दिगम्बर् ।
आग्र-थफ् चाव् अज्ञान-चौर्य शम्भो
वनि थित म्य हरम्बख-नौरि शम्भो ॥
सुय् कलि निर्मल ज़ल निष्कामय्
मुह-मल वृंचू बरिमंति यस् किह् ज्यामय् ।
युम् दार-दर म्बर-वर चौरि शम्भो
वनि थित म्य हरम्बख-नौरि शम्भो ॥
कृष्णम् मुह-आवलन-मञ्ज बंठु खार्
गट दृष्टि फटनम् कुस् तार् व्यचार् ।
म्बलि-रंस्तु डून् कलि मञ्ज ईरि शम्भो
वनि थित म्य हरम्बख-नौरि शम्भो ॥ ४१ ॥

हे-परमहंसस्वरूप ज्ञापय-नाम-मां सोऽहं पदम्

तस्मात् पदादेव यस्मात् अवशिष्यते सद्गुणरूपं शुद्धम् ।

स्थूला दृष्टिः रागेण-युक्ता (या) अस्ति-मे गैरिकेण हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥

भावात्मकेन अन्नपाकेन यदा अन्नं इव विकासं आगतत्वम्

प्रेम तस्य अस्ति-से स्वयं-पाकः ।

संयोगः संभविष्यति कालेन ईदृशस्य अशुद्धानविशेषस्य पक्वान्नराशेः

हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥ १०२० ॥

विश्वरूपं जानीहि लेपरहितं विश्वंभरम्

विरागात्मना-भावेन तिष्ठ दिगम्बररूपः ।

आशावलम्बं त्यज अज्ञानात्मक-चौरिनाम्नः कण्टकस्य हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥

स एव शोधयिष्यति निर्मलेन जलेन निष्कामात्मना

मोहरूप-मलस्य वृत्तया मलिनीकृतानि यस्य सन्ति वस्त्राणि ।

यः धैर्यात्माकर्षणविशेषेण सद्गुरुवररूपेण निष्पीडयिष्यति हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥

कृष्णाख्यं* मोहात्मवर्तात् तीरं-प्रति आरोपय

तामिस्रध्वान्तदृष्टिमध्ये विकासप्रकाशरूपः अस्ति-तस्य

तारणोपायः विचारात्मा ।

(अन्यथा) त्वग्रहितं अक्षोटफलमिव महानद्याः-संसारात्मिकायाः

मध्ये भ्रान्तो-भविष्यति† हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥ ४२ ॥

---

* ग्रन्थकर्तुः स्वानुकूलः संकेतः ॥

† यथाक्षोटफलं सत्वक्कं निमज्जति तदूरभावे सति निमज्जति नैव तथा गत-देहात्मबुद्धिः पुरुषोऽपि न निमज्जतीति भावः ॥

43. A PRAYER OF THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF A SONG SUNG BY MĒNAKĀ.

बाल् नेरि च्याऱ वेरि ग्रम्भो
निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥ १०२४ ॥
रंग-रंग फ्लु बेरंग कुलु
मत्संगुकुय् रंग-बुलबुल् ।
लोल-ओल्वाह् येरि ग्रम्भो
निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥ १०२५ ॥
फिरनावतम् दिथ् ज्ञान-बल्
सूक्ष्म-स्थूल थलि समदृष्टि-ज़ल् ।
परमग्रिव कर्म क्रौरि ग्रम्भो
निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥
खस-वसि हंस-तोलवार्य
आत्म देह ल्वति ग्वबि बार्य ।
प्रानापान ज़ेर्य ग्रम्भो
निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥
गोग्रि-गोग्रि होग्रि पोग्र-वार्य
ध्यान-योग अमृत-दार्य ।
कर्म-डोरि दर्म-बेरि ग्रम्भो
निर्नय नयि फेरि ग्रम्भो ॥
कांफिल आमि वायान् डोल्
ब्रौंठ् शृंगुमंतु होग्र-वोलु ।

पुनरपि स्ववाणात्मिकां मेनामभिमुखीकृत्य स्तौति ॥ ४३ ॥

बाला (अहं) निर्गमिष्यति तव आशया (लब्धेः) हे-कल्याणप्रभव

निर्णयात्मिकायामधित्यकायां संचरिष्यति हे-शम्भो ॥ १०२४ ॥

नानाविधेन विकसितः अनंशः वृत्तः (संसारात्मा)

(तत्र) सत्सङ्गात्मा (मदीयः) धूम्याटाख्यः-पत्ती ।

प्रेमरागात्मनीडं संतनिष्यति हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०२५ ॥

संचारयस्व-नाम-मां दत्त्वा ज्ञानात्मबलम्

सूक्ष्मस्थूलभूतवर्गात्मके स्थले साम्यज्ञानात्मजलं (यत्र) ।

हे परमशिव सत्कर्मात्मनः कूपात् हे-शम्भो

निर्णया० ॥

आरोहावरोहात्मना (प्राणाभ्याससिद्धेन) हंसमन्त्रात्मबलसंयुक्तेनो-

त्थापनपात्रेण

(१) जीवात्मना (२) देहात्मना (१) लघुना (२) गुरुणा

भारेण ।

प्राणापानयोः चालनया (अभ्यासरूपया) हे-शम्भो

निर्णया० ॥

शोभामनूपलक्ष्य चेतनारूपायाः पुष्पवाटिकायाः

ध्यानयोगात्मिकया अमृतधारया (युक्तायां यत्र) ।

सत्कर्मात्माख्यक्षेत्रभागेषु धर्मात्मावृतिसेतुषु हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(यत्र) पान्थसमूहः स्यात् धर्मन् आनन्दान्

पुरस्तात् संविष्टः स्मृतिकृत् ।

पंतु वाति ब्रोंठ् छेर्य ग्रम्भो
निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥
ग्रहर मङ्ग कर् हरम्बख ज़ान्
न वनम् मङ्ग मंग्रिथ् पान् ।
महालिंग-हन्दि तेरि ग्रम्भो
निर्नय नयि फेरि ग्रम्भो ॥ १०३० ॥
कर् कथ् त्याग् कर् कथ् राग्
बक्थ् बख्चिथ् प्रथम-पोग् लाग् ।
ग्रमरेश्वर-ग्रेरि ग्रम्भो
निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥
द्यन् त राचू-हन्दु ज़ग् त प्रेनु च़ार्
सूर्य-ग्रग्न-जोग सोम-होग् फ्यार् ।
सूत्य् व्यचार-थेर्य ग्रम्भो
निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥
पच़्-तल ग्रम दम रट द्वार्
ज्योति-रूप स्वरह-र्यह कौंद खार् ।
ग्रखत बक्रि-बाव सेर्य ग्रम्भो
निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥
मोच्-दायख् कुह च्योनुय् नाव्
सूर्य-नेच्चू नज़राह् चाव् ।
मङ्ग मोह-ग्रन्दिहेर्य ग्रम्भो
निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥

पाश्चात्यः प्राप्नुयति अग्रतः ध्वजस्य हे-शम्भो*

निर्णया० ॥

(तस्मात् स्वदयया) नगरस्यैव मध्ये कुरु हरस्त्वखतीर्थस्य त्यागं

(यावत्कृतजातं स्वात्माभिन्नज्ञानम्) ।

न-तु वनस्य मध्ये विस्मार्य स्वात्मानम् ।

महालिङ्गिनामाधिपत्यकास्थलगतस्य मेघस्य (इव) हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०३० ॥

कुरु-नाम कस्य त्यागं कुरु कस्य रागम्†

भक्तिं प्रसार्य प्रीति-पुष्पाणि संयोजय ।

अमरेश्वरात्मनः-शिवस्य-शिरसि हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(तच्छुलात्) दिनात्मनः च रात्र्यात्मनः (च) रक्तवर्णं शुक्लवर्णं च

संशोधय

सूर्याग्निसंतापेन (वामदक्षिणप्राणाभ्यासेन) सोमात्मसंविदं

(रसं) विभिन्नीकुरु (निष्कर्षय) ।

सह-कृत्वा विचारात्मकं-मार्जनीविशेषं हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(यथा) पञ्चतत्त्वानां (भूरादीनां) शमेन दमेन बध्नीयां द्वारम्

हे-ज्योतिःस्वरूप स्वस्नेहात्महेत्या आप्तुविशेषस्य परिपाकं-कुरु ।

परिपक्वायाः भक्तिभावात्मिकायाः इष्टुकायाः हे-शम्भो

निर्णया० ॥

मोक्षप्रदं अस्ति त्वदीयमेव नामधेयम्

सूर्यात्मनेत्रस्य प्रसाददृष्टिं वितर ।

मध्य-एव मोहान्धकारस्य हे-शम्भो

निर्णया० ॥

---

* भक्तिं विना योगमार्गादिषु श्रमणमायासमाचदमापाततः फलितं भवति, भक्ति-स्वदनुग्रहलभ्यात्यन्तिकसिद्धिदा इति भावः ॥

† यथेच्छं रुचित्यागौ विषयविषयौ विधेहि इति भावः ॥

ख़ण्ड च्योनु ख़रनारबिन्द्
ख़य् बंवुरम् तंति करि वन्द् ।
फोरिथ् कंतु सुह् नेरि ग्रभो
निर्नय-नयि फेरि ग्रभो ॥ १०३५ ॥
स्वक्त-लर्य प्यठ् कुह् च्योनु दर्बार्
बक्ति-वत्सल ह्रष्णम् ति खार् ।
ग्रक्ति-पातच हेरि ग्रभो
निर्नय-नयि फेरि ग्रभो ॥ ४२ ॥

---

44. A HYMN BY THE AUTHOR IN HIS OWN NAME, UNDER THE FORM OF A SONG SUNG BY THE WOMEN.

कम् वंमत्र् नालि क्याह् वन लो-लो
मन क़ारय् वंमत्र्-वन लो-लो ॥ १०३७ ॥
ग्रिव-नाथनि ग्रव-दर्ग्रन लो-लो
च्यत्तके ग्रमृत-वर्ग्रन लो-लो ।
वनि यित म्य बक्राह् नन लो-लो
मन क़ारय् वंमत्र्-वन लो-लो ॥
हर-मज़्य वेरि लग दन-पन लो-लो
हर्द वीरू ज़न् क्यन पन-पन लो-लो ।
सय् क्यनंनय् कुख् च्रह् यावन लो-लो
मन क़ारय् वंमत्र्-वन लो-लो ॥
जटदारवंनि वृग्रवामन लो-लो
मंकट-गट कुख् कामन लो-लो ।

(यथा) हे-चन्द्रावतंस त्वदीयं चरणकमलम्

चित्तात्मकं भ्रमरं तत्रैव (स्वमर्थे) करिष्यति बद्धम् ।

प्रत्यावृत्त्य कुत्र-नाम सः निर्गमिष्यति हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०३५ ॥

मुक्तामये-गृहे (मुक्तयात्मनि-गृहे च) अस्ति त्वदीयः संनिवेशः

हे-भक्तिप्रिय कृष्णाख्यं (मां) अपि अधिरोहय ।

शक्तिपात(अनुग्रह)रूपायां अधिरोहिण्यां हे-शम्भो

निर्णया० ॥ ४३ ॥

ग्रन्थकृत्त्वयं स्तौति ॥ ४४ ॥

कानि-नाम (विचित्राणि) वस्त्राणि वसितानि (तस्याम्) (इति)

किं वक्ष्यामि (वक्तुं शक्नुयां) नाम

मनसा (समाधानेन मनोरूपे वा) अन्विष्येयं-त्वां

वनविशेषे नाम ॥ १०३७ ॥

श्रीशिवस्य शुभदर्शनेन नाम

चिदात्मनः अमृतवृष्टिसेकरूपेण नाम ।

दृष्टिविषये आगच्छ-नाम मम (यथा) भक्तः प्रकटीभूयामहं नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

श्रीहरस्य रागे संगंस्यामि धनद्रव्यादिना (मनोवाक्कायादिना सर्वतो

भावेन) नाम

शरदि वेतसतरुः इव क्षीणोभवेयं प्रतिपत्रं नाम ।

तादृशं क्षीणावस्थाभवनमेव असि त्वं यौवनाद्यवस्थादेह नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

हे-जटामुकुटधारिन् वृषभवाहन नाम

संकटात्माग्र्यं असि-त्वं अपहरन् नाम ।

हटि वासुख् कुय् आमन लो-लो
मन क़ारय् वंमत्र्-वन लो-लो ॥ १०४० ॥
कस्म पूज़ा करय् कमि म्वन लो-लो
कम्बक्रम् बंक्रि छ्यन लो-लो ।
निर्दन-सन्दु खन-पोश् व्यन लो-लो
मन क़ारय् वंमत्र्-वन लो-लो ॥
प्रथ् मावसि पुनिमू-हन्दि द्यन लो-लो
श्रूचि बूज़न् च्यय्-कित्ति रन लो-लो ।
म्वक्य् बन च्यानि ख्यन अकि वन लो-लो
मन क़ारय् वंमत्र्-वन लो-लो ॥
मन-वाज्य नाव् च्योनु खन लो-लो
राज़-योगुकु राज़ाह् बन लो-लो ।
चैतन्य तोठ् च्यय्-चेनन लो-लो
मन क़ारय् वंमत्र्-वन लो-लो ॥
च्यानि डेग्रन छ्यन व्यचन लो-लो
खग् सांपन् रंहि-वचन लो-लो ।
अस्थ चियनंय् चयलोचन लो-लो
मन क़ारय् वंमत्र्-वन लो-लो ॥
मत्यरग्रन्-हन्दि सज्जन लो-लो
हे सच्चिदानन्द-गन लो-लो ।
कृष्णम् तोठ् श्रवलख्यन लो-लो
मन क़ारय् वंमत्र्-वन लो-लो ॥ १०४५ ॥ ४४ ॥

गले वासुकिनागः अस्ति-ते भवन् नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥ १०४० ॥

कां पूजां कुर्यां-ते (कर्तुं शक्नुयां) केन गुणेन नाम

दुर्भाग्यस्य (मे) भक्तिः (तव) नास्ति नाम ।

(प्रसिद्धं च) निर्धनस्य (दरिद्रस्य) स्वर्णमयपुष्पतुल्यं औषधि

(तृणविशेषपत्रमात्रं) नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

प्रत्येकस्मिन् अमावस्यायाः पूर्णिमायाः दिने नाम

शुद्धसंपन्नानि भोजनानि त्वत्कृते-एव पचेयं नाम ।

मुक्तः संपत्स्यामि त्वत्कर्तृकेन आहारेण एकेन क्षणेन नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

मनोरूपोर्मिकायां नाम त्वदीयं खनिष्यामि नाम

राजयोगस्य (प्राप्तस्वाराज्यसिद्धिः) राजा-एकः संपत्स्यामि नाम

हे-चैतन्यरूप तुष्य चेतनानां-(जीवानां-)चेतनप्रद नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

त्वदीयेन दर्शनेन स्नो-न स्वशरीरे-मान्त्यः नाम

प्रसन्नो भवश्च क्रमपर्वोक्तिगाथाभिः नाम ।

अस्माकं स्त्रीणामेव हे-त्रिलोचन नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

सत्पुरुषाणां (ब्रह्मज्ञानां) हे-सज्जन (महनीय) नाम

हे सत्यज्ञानानन्दघन नाम ।

कृष्णाख्याय (ग्रन्थकृते-मे) तुष्य हे-शुभ-(सत्त्वप्रधान-)लक्षण नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥ १०४५ ॥ ४४ ॥

---

45. ANOTHER HYMN OF PRAISE BY THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF THE WOMEN ADDRESSING PĀRVATĪ AS A ŚĀRIKĀ BIRD.

रंग वुल्बुल् कुय् जटदारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥ १०४६ ॥
गौरि-रंग छिम् वस्तर् सारी
नंनु होवुन् ब्रह्मचारी पान् ।
त्याग-मज़य् कुय् व्यवहारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥
राग-द्वेश-निश्च कुय् ल्वति-बारो
पोश्च-लंज्यनय् प्यठ् कुह् शूबान् ।
संतोश वुच्छ प्रान-मन्दारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥
ब्रम् मानिय् करान् खानदारी
गाम-कच्यनय् श्रोलु येरान् ।
गछि आसुनु दयुय् संसारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥
पर-पद-संस्तु यदि प्रकारी
कर्म आश्चरन् परम-शिव-स्थान् ।
अख् दाज़रान् अनेक-प्रकारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥ १०५० ॥
ब्रह्म-आज्ञाय-किनि व्यवहारी
बाल्-बच्यनय् आश्य आपरान् ।

पुनरपि ग्रन्थकृत् स्तौति स्त्रीणां मुखेन शारिकारूपां पार्वतीं संलक्ष्योकृत्य ॥ ४५ ॥

धूम्राटपत्नी (मस्तकचूडः) अस्ति जटामुकुटधरः (जटया लक्षणीयः)

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिक्षमिम् ॥ १०४६ ॥

गैरिकानि सन्ति-अस्य वस्त्राणि सर्वाणि

प्रत्यक्षं प्रदर्शितः-अनेन ब्रह्मचारिरूपः स्वात्मा ।

परिव्राड्धर्ममध्ये-एव अस्ति व्यवहरन् (गार्हस्थ्यम्)

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिक्षमिम् ॥

रागात्-द्वेषात् अस्ति लघु-भारः (तद्रहितः)

पुष्पशाखासु पृष्ठे अस्ति शोभमानः ।

संतोषरूपया तृप्त्या प्राणाप्यायनकरः

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिक्षमिम् ॥

भ्रान्तिरूपं (संसारं) मत्वा कुर्वन् गार्हस्थ्यम्

तृणा-लवकैरेव कुलायं वितन्वन् ।

द्रष्टुं-हि भवितव्यं ईदृशेनैव संसारिणा (मादृशेन)

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिक्षमिम् ॥

परमपदस्थितः* अत्युच्चैः प्रकारेण

कर्मणा आश्रयन् परमकल्याणस्थानम् ।

एकं ध्यायन् अनेकप्रकारभूतम्

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिक्षमिम् ॥ १०५० ॥

देवस्याज्ञाकर्तृभावेन व्यवहरन्

बालशिशुकादीन् तृप्तिमुक्तिलवान् भोजयन् ।

---

* कोटशेन भाव्यमिति विद्मोति ।

ज़ीव-दयाय पर्-व्यपकारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥
यज़रस् वनि-दिथ् च़वापारी
अविनाश बाग़ कुय् बोलान् ।
कृष्णस् बुफि तारि हंसद्वारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥ ४५ ॥

---

16. PARABLE OF THE MEANS OF SALVATION IN THE FORM OF A HYMN IN PRAISE OF THE RĀSA-LĪLĀ.

मन् म्योनु बिन्द्रावन् त लो-लो
आत्म-रूप-नारायण् त लो-लो ॥ १०५३ ॥
सूत्य् सूत्य् वच़-गोपियन् त लो लो
तथि मज़ कुह् राम् खेलन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्रावन् त लो-लो ॥
अन्दकार-काल-मर्पन् त लो-लो
भूतात्म वलु हन्-हन् त लो-लो ।
इन्द्रिय-गूरि-बालकन् त लो-लो
व्यह् दिथ् कुह् होग़ डालन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्रावन् त लो-लो ॥ १०५५ ॥
ज्ञान-रूप-कृष्णन् त लो-लो
मुह-म्वलु दिथ् त सद्मन् त लो-लो ।
प्रकृच़-ज़ल् हन्-हन् त लो-लो
श्वद् करु अमृथ् ज़न् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्रावन् त लो-लो ॥

जीवदयालुत्वेन परोपकरणशीलः

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिचिह्नम् ॥

अत्युच्चस्थानेषु अनुसृत्य पतितः

अविनाशेति भाषमाणानि अस्ति भाषमाणः ।

कृष्णाख्यं-मां उड्डाय तारय-भोः हंसद्वाराख्यगिरेः (हंसमन्त्राभ्याससिद्धेः)

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिचिह्नम् ॥ ४५ ॥

रासलीलामिव लक्ष्यीकृत्य पुनर्ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ ४६ ॥

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम

(तत्र) परमात्मरूपः (मदीयात्मरूपो वा)-नारायणः तु नाम

॥ १०५३ ॥

सह सह (कृत्वा) वृत्तिरूपाः-गोपीः तु नाम

तत्रैव मध्ये अस्ति रासलीलां क्रीडन् तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

अन्धकारात्मना-कालसर्पेण तु नाम

जीवस्वरूपः आवृतः ग्रस्यंश तु नाम ।

इन्द्रियात्म-गोपालबालकानां तु नाम

विषं दत्त्वा अस्ति (स सर्पः) स्मृतिं अपाकुर्वन् तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥ १०५५ ॥

ज्ञानात्मना-श्रीकृष्णेन तु नाम

आविर्लीभावं दत्त्वा तु सद्गुणरूपं तु नाम ।

प्रकृत्यात्मकं-जलं ग्रस्यंश तु नाम

निर्मलं कृतं अमृतं इव तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

बावनाय-जमुनाय तन् त लो-लो
वंच-गोपिय नावन् त लो-लो ।
न्यथनञ्र पान् हावन् त लो-लो
लूक-लज्जाय चावन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥
बंखंच तुलसी क्षावन् त लो-लो
श्रीकृष्णस् प्रावन् त लो-लो !
कृष्ण-नाव् कुह् आनन्द-गन् त लो-लो
कृष्ण-नाव् कुह् मोच् वक्षन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥
कृष्ण-नाव् कुह् प्रान् प्रानियन् त लो-लो
कृष्ण-नाव् कुह् अन् प्रानन् त लो-लो ।
कृष्ण-नाव् कुह् संजीवन् त लो-लो
कृष्ण-नाव् कुह् आरत्यन् दन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥
कृष्ण-नाव् कुह् ग्वनियन् ग्वन् त लो-लो
कृष्ण-नाव् कुह् अबिच्यथ् ज़न् त लो-लो ।
कृष्ण-कृष्ण कंरु कृष्णन् त लो-लो
मरतलि सपंदस् ख्वन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥ १०६० ॥ ४६ ॥

भावनात्मिकायां-यमुनायां तनूः तु नाम

वृत्तयात्मिकाः-गोप्यः स्नापयिष्यन्ति तु नाम ।

दिगम्बराः देहं प्रदर्शयिष्यन्ति तु नाम

लोकेभ्यः-त्रपां त्यक्ष्यन्ति तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

भक्तिरूपां तुलसीं उपभोक्ष्यन्ति तु नाम

श्रीकृष्णं (तत्साक्षात्कारं) प्राप्स्यन्ति तु नाम ।

कृष्णनामधेयं अस्ति परमानन्दपूर्णं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति मुक्तिः भक्तानां तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

कृष्णनामैव अस्ति प्राणरूपः प्राणिनां तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति अन्नं (तृप्तिकारणं) प्राणानां तु नाम ।

कृष्णनामैव अस्ति संजीवनं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति दीनानां धनरूपं तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

कृष्णनामैव अस्ति गुणिनां गुणरूपं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति सर्वसिद्धिदं-मुहूर्तं इव तु नाम ।

कृष्ण-कृष्णेति कृतं कृष्णाख्येन (अन्यकृता मया) तु नाम

रीतिधातोः संपन्नं-तस्य स्मर्णं तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥ १०६० ॥ ४६ ॥

---

47. PRAISE BY THE AUTHOR UNDER THE FORM OF A PARABLE SUNG BY THOSE DESIROUS OF SALVATION.

बाव-यावुन् कुह् होग्र-पोग्र-थर्य ग्रंभो
हर-दृष्टि गक़ि वरि कति हरि ग्रंभो ॥ १०६१ ॥
रांचू-वन-खत वन् कुस् वन् कुह् गंबीर्
तंथि मज़ू साद् तफ् अद मानोथ् वीर् ।
गाल् अज्ञान अर्खांलु हरि ग्रंभो
बाव-यावुन् कुह् होग्र-पोग्र-थर्य ग्रंभो
खप्रकाग्र-रूंप सन्मख् वुक्त कुय् न दूरु
अन्दकार-क़ाय् ज़ाल् मल् विज्ञान-सूर् ।
हाह् कुय् मज़ू आंनस् ठरि ग्रंभो
बाव-यावुन् कुह् होग्र-पोग्र-थर्य ग्रंभो ॥
हंस-पखवंय्-सूंत्य् वुफनावुन् पान्
ज़ीवात्म हालव् होग्र-मैदान् ।
लूब-तोन्नि मज़ चंलु सुहचर्य ग्रंभो
बाव-यावुन् कुह् होग्र-पोग्र थर्य ग्रंभो ॥
सुय् वाँगंजि-वारि द्यन् बरि ग्रंभो
युस् पर्ज़नावि खानदार् गरि ग्रंभो ।
नर्य बांड्रान् लोस लूक-लर्य ग्रंभो
बाव-यावुन् कुह् होग्र-पोग्र-थर्य ग्रंभो ॥ १०६५ ॥
मोचदायख् प्रावनावि साचात्कार्
चन-माचस् मज़ू गालि सुह-अन्दकार् ।

मुमुक्षुजनोपकृतये पुनरपि ग्रन्थकृदेव स्तौति ॥ ४७ ॥

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो
हरदयादृष्ट्या संपत्स्यति पुष्टं (तदा) कुत्र-नाम जीर्णीभूय-
पतिष्यति हे-शम्भो ॥ १०६१ ॥

रात्रिरूपात्-वनात् कथय किं-नाम वनं (अधिकं) अस्ति गम्भीरम्
तस्यैव मध्ये साधय तपः ततो मंस्यामस्त्वां वीरम् ।
नाशय अज्ञानात्मकं दुःस्पर्शदारु पतितं-तद्भवेत् हे-शम्भो
भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥
स्वात्मप्रकाशरूपेण संमुखं पश्य-नाम अस्ति न दूरम्
अन्धकारात्म-छायां दाहय परिमलय विज्ञानात्मभस्म ।
निःश्वासवायुः अस्ति मध्ये आदर्शस्य निरोधः हे-शम्भो
भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥
हंसाभ्यासात्मपक्षाभ्यामेव (हे हंस पक्षाभ्यां च) उड्डापय-नाम-तं
स्वात्मानम्
जीवात्मरूपः शलभः चैतन्यस्थले ।
लोभात्मचञ्चोः मध्यात् संचलितः मोहात्मचटिकायाः हे-शम्भो
भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥
स-एव परमन्निवासे दिनं वत्स्येति हे-शम्भो
यः उपलक्षिष्यति कुटुम्बिनं स्वगृहे हे-शम्भो ।
बान्धवः निर्माय श्रान्ताः परगृहाणि हे-शम्भो
भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः
हे-शम्भो ॥ १०६५ ॥
मोक्षप्रदानशीलः प्रापयिष्यति स्वसाक्षात्कारम्
क्षणमात्रस्यैव मध्ये नाशयिष्यति मोहात्मान्धकारम्

सूर्यस् निश् गट कति दरि ग्रंभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्य ग्रंभो ॥
राज़योग-राज़ यस् पकि च्यय् हिव् सूत्य्
दय-दन-वालि तस् वति मेलन् कूति ।
दन्द्रिय-चूरन् कति डरि ग्रंभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्य ग्रंभो ॥
यदि सूर्युकु योमंतु कुह् सज़रस् गाह्
वुछिज़ि तज़रस् गज़रस् अज़रस् क्याह् ।
नज़रस् प्यठ् बालादर्य ग्रंभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्य ग्रंभो ॥
विष्णुर्पन् कृष्णस् ख-खरूफ् हाव्
च्यथ्-आनन्द-अमृथ् न्यथ् च्यावनाव् ।
निमेश उन्मेश् गरि-गरि ग्रंभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्य ग्रंभो ॥ ४७ ॥

---

48. THE ASSEMBLING AND FEASTING OF THE WEDDING PARTY. THEY THEN COMMENCE THE WORSHIP OF THE DEITY OF THE HOUSE-DOOR.

महाराज़स् सूत्य् सालर् आय
कर्मवान् दर्म-सबाथ वीठि ॥ १०७० ॥
दक्कि मान पक्कि मान् वीठि ओच्य ज्याय
दक्का-वूज़न् आसि तयार् ।

(तदा) सूर्यस्य (इव) समीपे तमः (इव) कुत्र स्थिरीभविष्यति

हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

राजयोगेश्वरः यस्य चरिष्यति त्वयैव सदृशः सह

दैवधनयुक्ताः तस्य मार्गं संगंस्यन्ति कियन्तः (अनेके) ।

इन्द्रियात्माचौरेभ्यः कुत्र भेष्यति (भयं प्राप्स्यति) हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

उच्चस्थानात् सूर्यस्य आपतितः अस्ति निम्नस्थाने प्रकाशः

पश्येन्नाम तनुत्वस्य घनत्वस्य आन्ध्ये किं-नाम (कं भेदम्) ।

प्राकाशे पृथुतः प्रांशुपुरप्रासादस्य हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

विष्णुप्रीत्यर्थं (धर्मकारणेन) कृष्णाख्याय (मे) स्वस्वरूपं प्रदर्शय

चैतन्यात्मानन्दामृतं नित्यं पायय ।

प्रतिनिमेषं प्रत्युन्मेषं प्रतिक्षणं हे-शम्भो

भावनात्मकं यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो

॥ ४७ ॥

जन्यागमनवृत्तम् ॥ ४८ ॥

महावरेण सह जन्याः समागताः

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥ १०७० ॥

इच्छया मानेन अद्भया सह निविष्टाः शुद्धायां भूमौ

(तत्र) इच्छानुकूलानि-भोजनानि आसन् निष्पन्नानि ।

खश् गव् दय् ईश्वर-इच्छाय
कर्मवान् दर्म-सबाय बोठि ॥
ताज़-ताज़ बूज़न् रननय् आय
माज़रच़ू-हन्दु कुख् न कँह् ति हाजय् ।
राज़ मबि बोठि वाज़ बाग्रनि आय
कर्मवान् दर्म-सबाय बोठि ॥
बूज़न् ख्यथ् तिम् आँगन् च़ाय
ट्फ़थ् गैय् तिहज़्य सेवाय-सूत्य् ।
तन मन वार ल्गि द्वार-पूज़ाय
कर्मवान् दर्म-सबाय बोठि ॥ ४८ ॥

---

49. THE SONG OF THE WOMEN OF THE WEDDING PARTY AT THIS WORSHIP.

वनवनि अक़रक़ वक़ स्वर्गद्वारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥ १०७४ ॥
च्यानि सत्संग-सूत्य् गंगाद्वारय्
द्वारस् कर्म-क़ूलु खार वारय् ।
रंग-रंग बरहंग द्राव् गंग-आरय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥ १०७५ ॥
हर-दृष्टि द्वारस् बन्योव् हरद्वारय्
दास-बाव दासस् बन्योव् कैलास् ।

अभीप्सितं संपन्नं इदमेव ईश्वरेच्छायाः

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥

अपर्युषितानि भोजनानि पच्यन्ते स्म

पौनःपुन्येन-यथेच्छानुकूलभोजनपृच्छायाः अस्ति-तेषां

न काचित् अपि अपेक्षा ।

राजानः षड्क्तौ निविष्टाः सूदाः विभाजयितुं (अन्नादीनि) आगताः

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥

भोजनानि भुक्त्वा ते अजिरप्रदेशे प्रविष्टाः

संतृप्ताः (संतुष्टाः) संपन्नाः तत्कृतया सेवया ।

तन्वा मनसा (तत्समाधानतया) सुष्ठु प्रवृत्ताः द्वारदेवतापूजने

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥ ४८ ॥

तत्काले जन्यस्त्रीवाक्यगानं विदधोति ॥ ४९ ॥

प्रगातुं अप्सरसः अवतीर्णाः स्वर्गद्वारात्

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम्* ॥ १०९४ ॥

त्वदीयेन सत्सङ्गेन हे-गङ्गाधर

द्वारे सत्कर्मात्मकचित्रविशेषं आरोपयिष्यामि सुष्ठ्वेव ।

नानाविधतया द्वारनासातः प्रस्तः गङ्गाप्रवाहः

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ १०९५ ॥

हरस्य-दृष्ट्या द्वारस्थाने संपन्नं हरद्वारतीर्थम्

हरदासभावेन अधोद्वारस्थाने संपन्नं कैलासस्थानम् ।

---

* स्वात्मपूजाविधानं च श्लेषेणात्र बोध्यं यत्र शिवस्य प्रवेशः प्रार्थ्यते इत्यप्यवधेयं बुद्धिमद्भिः ।

क्रूलु खोरु लव गय नवच तारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥
वोद-रस्ति शिव वोदकि ओंकारय्
शुकदेव् त व्यास् छिय् वोद् वखनान् ।
म्वनवान योज़स् छ्यय् खन-तारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥
नवद्वार् सुचरिय् दारनाय दारय्
जटादार संकट-कट च्योनु द्यान् ।
पादन् तल् ब्रह् च्य इन्द्रिय् मारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥
अस्त दरकारय् कति छ्यय् हारय्
म्वहर त द्वारय् ठेलि बरि बरि ।
कल प्यठि छकोय् लूब-रस्ति शूविदारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥
वुज़् सोनु वैकुण्ठ बन्योव् वार-कारय्
कूच्यन् मज़् ब्यूठु कूटि-तीरथ् ।
चन्दनुकु खवाव् द्राव् देवदारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥ १०८० ॥
लगज़स् वेल वोतु विघ्न-न्यवारय्
अग्रस्-प्यठ छिय् प्रारान् देव् ।
म्वनवान खन हेरि खस् वार-वारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥

चित्रविशेषः आरोपितः वरणाः संपन्नाः नभसः तारान्यायाः

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

हे-भेदरहित शिवात्मन् वेदस्य ओंकारूप (तद्वाच्य)

शुकदेवः व्यासः च स्तः वेदं अधीयमानो ।

हे-सद्गुण त्वदुपवीतस्य सन्ति-ते सौवर्णतन्तवः

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

नवद्वाराणि उन्मोच्य धारणया धारयिष्यामि

हे-जटाधर संकटहर्तः तव ध्यानम् ।

पादयोः तले अहं तव इन्द्रियाणि (एव मेघोपहारः) क्षयिष्यामि

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता पूजाम् ॥

अस्माकं प्रयोजनार्हाणि कुत्र-नाम (न कुत्रापि) सन्ति क्षेपकाकिण्यः

स्वर्णमुद्राः द्रव्याणि च पोटलिकाविशेषेषु पूर्णं पूर्णं ।

शिरसः ऊर्ध्वभागात् प्रक्षेप्स्यामः हे-निर्लोभ शोभायमान

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

निःसरणं अस्माकं वैकुण्ठरूपं संपन्नं साधुकारमेव

महादासेषु मध्ये निविष्टं कोटितीर्थाख्यं-तीर्थम् ।

श्रीचन्दनस्य स्वभावः समुद्भूतः देवदारुणा

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ १०८० ॥

विवाहसमयस्य वेला प्राप्ता हे-विघ्ननिवारण

अग्नि-समीपे सन्ति-तव प्रतीक्षमाणाः देवाः ।

हे-सद्गुणोपेत सौवर्ण्यां निःश्रेण्यां आरुह अनैः-अनैरेव

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

क्रुष्णम् परमात्मा निराकारय्
प्रानरूंप नांडियन् क्रुख् फेरान् ।
विश्नयन् दारवुन् क्रुख् नवद्वारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥ ४९ ॥

---

50. THE ARRIVAL OF MAHĀDĒVA HIMSELF. THE WEDDING DINNER.

महादेव् य्यलि महाराज़ाह् वनिय् आव् ।
तिहंन्दु बावाह् वुक्थिय् बागम् अन्दर् च़ाव् ॥ १०८३ ॥
करिय् आसु् यंवुमंतु् फर्शाह् तिमौ ज्यूठु
दच्छा बज़न् य्यने ह्यय् देवता ब्यूठु ॥
दच्छा बूज़न् वनय् क्याह् कय् वनान्-क्यिय् ।
यमिम् यमिचू दच्छा गक्कि तम् बनान् तिय् ॥ १०८५ ॥
प्रयन् आसु् यम् थिह् तम् तिय् दयन् लंदु
वयन् थिय् आसु् तम् तिह् म्युंज़यन् लंदु ॥ ५० ॥

---

51. A FURTHER DESCRIPTION OF THE WEDDING DINNER.

दच्छा-बूज़न् य्यर्थय् आँगन-अन्दर् च़ाय्
व्यत्तम् वेकुण्ठ-य्यत सांपंज़् ततिचू ज्याय् ॥ १०८७ ॥
पद्म-पादौ कदम् तंमि याज़् त्रोवुन् ।
सुह् आँगुन् परम-पदवी प्रावनोवुन् ॥
खमिय् वीगिस्-प्यठंय् य्यलि थंवि तंमि पाद् ।
कंस्य तथ् सर्वतीर्थौ देवप्रसाद् ॥

(ग्रन्थकृतः स्वस्यालापः) कृष्णाख्यस्य परमात्मात्मर्यामिन् निराकारात्मन्
प्राणरूपेण नाडीनां-मध्ये त्वमि संचरन्
विषयाणां संग्रहकर्ता त्वमि नवद्वारद्वारा
सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ ४९ ॥

वरस्य महादेवस्यागमनवृत्तम् ॥ ५० ॥

महादेवः यदा महावरः भूत्वा आगतः
(तत्र) तेषां भावनां अवलोक्य उद्यानस्य मध्ये प्रविष्टः ॥
१०८३ ॥
विधाय आसीत् स्थापितं आस्तरणं तैः सुदीर्घम्
स्वेच्छानुकूलं भोजनं भोक्तुं गृहीत्वा देवान् निविष्टः ॥
स्वेच्छानुकूलं भोजनं कथयिष्यामि किं किं-वस्तु प्रवदन्ति
यस्य-पुरुषस्य यस्य-वस्तुनः इच्छा संभवेत् तस्य भवति-प्राप्ति-
विषयं तदेव ॥ १०८५ ॥
(तत्रापि) रुचिकरं आसीत् यस्य यत् तस्मै तदेव ईश्वरेण प्रेषितं
(प्रापितं)
पथ्यानुसारि यदेव आसीत् तस्मै तत् मृत्युञ्जयेन (महादेवेन)
प्रापितम् ॥ ५० ॥

उक्तवृत्तमेव पुनर्विवृणोति ॥ ५१ ॥

स्वेच्छानुकूलभोजनानि भुक्त्वेव अजिर-मध्ये प्रविष्टाः।
सत्तमं वैकुण्ठस्थानादपि संपन्नं तत्रत्यं स्थानम् ॥ १०८७ ॥
पद्मसदृशचरणाभ्यां पादसंचारः तेन (महादेवेन) यावत् प्रक्रान्तस्तेन।
तत् अङ्गनं परमपदस्थानं प्रापितं-तेन ॥
आगत्य चित्रितरेखात्मकविमानप्रतिबिम्बस्थाने यदा स्थापितानि तेन
पदानि।
कृतस्तैः तत्र-स्थाने सर्वतीर्थैः निवेशात्मा-देवप्रसादः ॥

महार्यञ् वीगिसंय्-प्यठ् वातनांवुख्
महाराज़म् म खोवरिय्-कनि थांवुख् ॥ १०९० ॥
महाराज़ ओसु कुस् कस्स आसू महार्यञ् ।
महादेवम् महामाया साँपनञ् नञ्* ॥
स्यदय् आयख् ज़ंगि करुनख् नमस्कार् ।
ख्यकिख् लच्छिय कल प्यठि म्वहर त द्यार् ॥
अथस्-क्यय् दीफ् ह्यय् आसू दीपमाला ।
रत्न्-चाँगिज्य आलवान् आसु पान ज्वाला ॥
महाविद्या तिमन् आसु आपरावन् ।
तिथिय् नावद्-फलिय् थिम् मोक्ष दावन् ॥
बनिय् आस संपदा मसू किसि वांजय् ।
बन्येमंचु सरस्वती आसू द्वद-मांजिय् ॥ १०९१ ॥
अन्दर् गंगासागर्थ आसु पान गंगा ।
गंगज़ल ह्यय् गंगादर् ज़ल च्यय्म् ना ॥
पकान् गैय् वेगि-प्यठ याञ् वार वारय् ।
करनि लंगि द्वार्-पूज़ा वार-कारय् ॥
ख्यह् क्याह् कय् वन ब्रान्दन् प्रांवू किछू गय् ।
यमिम् प्यठ सच्चिदानन्दन् घंवून् लय् ॥
वनिय् कुस् ह्यकि ततिकिस् व्यवहारम् ।
नज़र् चांवून् बन्योव् हरद्वार् द्वारम् ॥

---

* महादेवम् महामाया खोवरि किमि (महादेवस्य महामाया वामभागतः) इति पाठान्तरम् ॥

(तदैव) महाराज्ञीरूपा-वधूः विमानप्रतिबिम्बे-एव समानीता-तैः ।

महावरस्य सा वामभागतः निवेशिता-तैः ॥ १०९० ॥

महावर आसीत् कश्च का-च आसीत् वधूः ।

(तत्) महादेवस्य महामाया संभवन्ती-आसीत् प्रत्यक्षा ॥

सिद्धिः समागता-ताभ्यां सुशकुनार्थं कृतस्तया-ताभ्यां नमस्कारः ।

प्रत्यिप्रं-तयोः लक्ष्म्याः शिर ऊर्ध्वतः मुद्राः धनम् च ॥

हस्तयोः नीराजनदीपान् गृहीत्वा आसीत् दीपमालादेवता ।

(तान्) नीराजनदीपान् भ्रामयन्ती (तच्छिरसि) आसीत् स्वयं ज्वालामुखी ॥

महाविद्यादेवता तयोः आसीत् भोजयन्ती ।

तादृशानि फाणित-खण्डानि यानि मोदं दापयन्ति ॥

भूत्वा आसीत् संपद्देवी मध्ये कनिष्ठिकायाः ऊर्मिका ।

संभूता सरस्वतीदेवी आसीत् धात्री ॥ १०९५ ॥

अन्तःस्थितं गङ्गासागराख्यकमण्डलो आसीत् स्वयं गङ्गा ।

गङ्गाजलं गृहीत्वा अयं-गङ्गाधरः जलं पिबतु-मे नाम ॥

संचरन्तौ गतौ विमानचित्रस्थानात् यदा शनैः शनैः ।

कर्तुं प्रवृत्तौ द्वारदेवता-पूजां साधुकारेणैव ॥

अस्ति का-नाम कथा (यां) कथयिष्यामि देहस्था अवाप्ता कीदृशी गतिः ।

यस्याः पृष्ठे सच्चिदानन्दात्मना निहितं पदम् ॥

कथयितुं कः शक्नुयात् तत्त्वं व्यवहारम् ।

दृष्टिः (यत्र) निहिता-तेन संपन्नं हरद्वारतोऽपि द्वारस्य-स्थाने ॥

बनोवुन् दामवावय् दास् कैलाम् ।
हरिः-हर् श्याम-खन्दर् ह्यथ् अन्दर् च़ाम् ॥ ११०० ॥
विहिय् यति ओसु ब्रह्मा ह्यथ् ब्राह्मन् ।
महाराज़ा तंतुय् वोतु ह्यथ् नरायन् ॥
विहिय् पद्मासनम्-प्यठ् शक्लि ओंकार् ।
दितुख् अंगनुकु त लंगनुकु ज्यान् व्यस्तार् ॥
मपंज़् मैनावती खश् दथु वुछिय् रंग् ।
परनि लंजू चिय-वानिय बावुकुय् बंग् ॥
नच़न् नच़ान् दंपुन् तमना म्य है द्राम् ।
ज़गदीश्वर् हरिः-हर् गर है च़ाम् ॥ ५१ ॥

---

52. THE JOYFUL SONG OF MÉNÁ.

राज़-हंसाह् गर च़ामंय्
अज़् म्य द्रामंय् तमना ॥ ११०५ ॥
बाल बाल-पान वनि आमंय्
लाल-माल छ्यम् नालौ ।
कमि हाल छिस् साल-ज्यामय्
अज़् म्य द्रामंय् तमना ॥
हनि हनि युस् काँकामंय्*
ग्रहर गामय् आलमस् ।
मनि-मञ्जू-बाग् वनि आमंय
अज़् म्य द्रामंय् तमना ॥

---

* काज्यामय् (ऋत्विग्भ्यां-मया) इति पाठान्तरम् ॥

संपादिता-तेन दासभावेन-स्थिता शिला कैलासरूपा ।

(यन्मार्गेण) हर्षभिन्नो-हरः श्यामसुन्दरं सह-धृत्वा अन्तः

प्रविष्टस्तस्याः ॥ ११०० ॥

आसीनः यत्र आसीत् ब्रह्मा सह-कृत्वा ब्राह्मणान् ।

महावरः तत्रैव प्राप्तः सह-धृत्वा नारायणम् ॥

स्थित्वा पद्मासने (यत्राभूत्) आसनेन ओंकारात्मा ।

दत्तस्तैस्तत्र अग्नेः लग्नस्य च शोभनः विस्तारः ॥

संपन्ना मेनावती प्रसन्ना ईदृक् अवलोक्य प्रकारम् ।

पठितुं प्रवृत्ता स्त्रीवाणीयोग्यां भक्तिपूर्णां गीतिभङ्गिम् ॥

नृत्यं-विधाय नृत्यन्त्या कथितं-तया अत्यौत्सुक्यं मम भोः फलितं-मे ।

(यतः) जगदीश्वरः हरिहरात्मा गृहं भोः प्रविष्टो-मे ॥ ५१ ॥

अतिहर्षेण गानं मेनाया एतत् ॥ ५२ ॥

राजहंसरूपः गृहं प्रविष्टो-मे

अद्य मे फलितं-मे (निर्गतं-मे) अत्यौत्सुक्यं (प्रयोजनम्)

॥ ११०५ ॥

बालरूपः बाल्यात्मनि उपलक्षणे आगतो-मे

मणिमालाः सन्ति-अस्य वैकक्षकरूपाः ।

केन (अचिन्त्येन) वृत्तेन सन्ति-अस्य निमन्त्रणयोग्यानि-वसनानि

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

अंशं अंशं यः काङ्क्षितो-मया

नगरेषु ग्रामेषु विश्वस्मिन् ।

(सः) मनो-मध्य-भागे उपलक्षणे आगतो-मे

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

श्याम-रूफ् ह्यय् म्य ङेय्यामय्
प्यठ बामय् शिव-जी ।
शिव कंरु म्य तंति राम रामय्
अज़् म्य द्रामंय् तमना ॥
मन-नागस् बाव-सामंय्
गंण्डि म्य दैर्यकि चिल-सूंत्य् ।
प्रीम-ज़ल् च्योम् दाम-दामय्
अज़् म्य द्रामंय् तमना ॥
शिव-राग्रुकुय् म्य वय्यामंय्
कर्म-बुतरांच् बाव-ब्योलु ।
मथ्च्यथ-ज़ल सूंत्य् ज़ामंय्
अज़् म्य द्रामंय् तमना ॥ ११९० ॥
न्यथ् अविचारच ह्यामय्
नेम-न्यन्द दिथ् कज्यमस् ।
प्रयम-रस बसनन आमंय्
अज़् म्य द्रामंय् तमना ॥
अनुग्रह-स्यह-निग्र खामंय्
घ्रस्त गय स्वक्ति स्वक्हाल् ।
गज्यम् फिकिर त च़ज्यम् पामय्
अज़् म्य द्रामंय् तमना ॥
कृष्ण निग्रकल निग्रकामय्
शिव-नामय् स्वख् बर् ।

श्यामरूपं (विष्णुं) सह-धृत्वा मया अवलोकितो-मया

पृष्ठात् पटलस्य श्रीशिवः ।

शिवेति कृतो मया तत्रैव राम रामेति (च)

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

मनोरूपे-ख्यातके भावात्मनिःश्रेष्यः

क्षिताः मया धैर्यात्मना कौलकेन ।

प्रेमात्मजलं पीतं-मया पानविशेषेण

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

शिवरागात्मकं मया उप्तं-मया

कर्मात्मिकायां-भूमौ भक्ति-बीजम् ।

सच्चिदात्मकजलेन (तत्) जातम् (उद्भिन्नम्)

अद्य मे फलितं-मे ० ॥ ११११० ॥

नित्यं अविचारात्मकाः नीवाराः

नियमात्मकषणानि विधाय निष्कासिता-मया (यत्र) ।

प्रेमरसेन आवृतैः-अल्पप्रकाशावस्थां समागतं-मे

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

अनुग्रहात्मना-खेचेन अपक्वीभूतपूर्वम्

पक्वं संपन्नं मोक्षात्मकं मुक्तहालनामकं-धान्यम् ।

(येन) विनष्टाः-मे दुश्चिन्ताः पुनः अपगताः-मे लोकनिन्दाः

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्य निष्कलरूपेण निष्कामतया

शिवनामस्मरणेनैव सुखं समाप्तिम् ।

सुव ह्वाविय् मञ्ज् ग्रामय्
अज़् म्य द्रामय् तमना ॥ ५ २ ॥

---

53. THE GODS AND BRĀHMAṆS RECITE VEDIC HYMNS.

गनन् गनन् प्रयम् य्यत्ति तमि दथुय् वनु ।
कनन् यस् गव् सुह् ज़ीवन्-स्वक्थ् साँपनु ॥ १ १ १ ४ ॥
परान् ओसु साम-वोदकु श्रूख् ब्रह्मा ।
उमा ह्यय् स्तुत्य्-स्तुतिन् कर् च्ह् चमा ॥ १ १ १ ५ ॥
परान् ओसु वोद-श्रुचू तय् बक्ति-श्रूखय् ।
ब्रह्मा-जुव् स्तुत्य् ह्यथ् गन्दर्व-लूखय् ॥
तुलान् ओसु पान नारायण् चतुर्भुज़ ।
ग्रिव-ग्रास्तर् लता-नाम परि परिय् यज़ ॥
लगन् वुकु ब्राह्मनौ ह्यतु वोद्-वखनुनु ।
विगन् चेलु ज्योति-रूफ् गव् अगन-मञ्ज् ननु ॥
चिखन-प्रस्ताह् अगन-मञ्ज गव् नमूदार् ।
बिहिय् सख्वख् करुन् प्रथ्-चौज़ आहार् ॥
जटौ-मञ्ज् अगुन् नेरान् वौरभद्रय् ।
दपान् तस् नाव् छिय् कालाग्निरुद्रय् ॥ ११२० ॥
प्रयम्-बावुकु खयम् तस् कुथ् मकानाह् ।
कुह् अन्-अपनुकु अगुन् तसन्दुय् निग्रानाह् ॥
कुह् सुथ् च्यत्तुकु विमर्शाह् दौग्निमान ।
तवय् हृदयस् अन्दर् तसन्दुय् कुह थान ॥

प्रभातविकासं प्रदर्शयिष्यति-त्वां मध्ये सायाह्नस्य

अद्य मे फलितं-मे ० ॥ ५२ ॥

इत्थं मेनोक्तगीतिविशेषमनूद्य प्रक्रान्तं विवृणोति ॥ ५३ ॥

घनीभूतं घनीभूय प्रेमातिशयवाक्यजालं यदा तया ईदृशेव कथितम् ।

कर्णयोः यस्य गतं सः जीवन्मुक्त (इत्यानन्दपूर्णः)

संपन्नः ॥ ११११ ॥

(तस्मिन्नवसरे) पठन् आसीत् सामवेदस्य श्लोकान् ब्रह्मा ।

उमा अस्तिं-ते सहचारिणी कुरु त्वं तमां (अस्मत्सापादेः) ॥

१११५ ॥

पठन् आसीत् वेदश्रुतीः पुनः भक्तियुक्तश्लोकान् ।

श्रीब्रह्मा सह धृत्वा गन्धर्वलोकान् ॥

उत्थापयन् आसीत् स्वयं नारायणः चतुर्भुजः ।

शिवज्ञानशास्त्राणि स्तुतिसूक्तीः अधीत्य अधीत्य उच्चैः-शब्दम् ॥

(यावत्) लग्नवेला समीक्षिता ब्राह्मणैः आरब्धं वेदाध्ययनम् ।

विघ्नः अपगतः ज्योतीरूपः संपन्नः अग्निमध्यात् प्रत्यक्षः ॥

त्रिगुणात्मा-पुरुषः अग्निमध्यात् संपन्नः प्रकटः ।

निविश्य संमुखं कृतस्तेन प्रत्येकद्रव्यस्य आहारः ॥

जटामध्यभागात् अग्निः(यः) निर्गच्छति वीरभद्रात्मा ।

वदन्ति तस्य नाम कालाग्निरुद्र-इति ॥ ११२० ॥

प्रेमभक्तिभावात्मा स्वयमाख्यप्रवेशः तस्य अस्ति निवासस्थानम् ।

अस्ति अन्न-जीर्णनस्य अग्निः (जाठराग्निः) तस्यैव चिह्न-

(कला-)मात्रम् ॥

अस्ति स-एव चित्तसंबन्धी विमर्शः देदीप्यमानः ।

तेनैव हृदयस्य मध्ये तस्यैव अस्ति स्थानम् ॥

सुह् ज्योतौ-रूफ् सदाशिव् ओसु पान ।
अंगन-मज़ नंनु-गकुनु ओसुम् बहान ॥
कुह् सुय् ज्योतौ-रूप हृदयस् मज़ स्वप्रकाश् ।
कुह् सुय् ज्योतौ-रूफ् न्यथ् सच्चिदाकाश् ॥
सुह् ज्योतौ-रूप कुय् नेचन् अन्दर् गाश् ।
सुह् ज्योतौ-रूप कुय् लंगनन् अन्दर् राश् ॥ ११२५ ॥
सुह् ज्योतौ-रूप कुय् सूर्यस् अन्दर् तोज़ ।
सुह् ज्योतौ-रूप कुय् प्रथ्-चोज़ुकुय् बोज़ ॥
सुह् ज्योतौ-रूप पानय् शिव् त केशव् ।
प्रमन् गव् अंगन-मज़ तस् नंनु-गकुनु प्यव् ॥
महामायाय मन् हरशस् स्वठाह् गव् ।
करुन् अनुग्रह् वरुन् शंभू सदाशिव् ॥
ज़नानौ वनु दयन् करू पान दया ।
दयाय दय् दयन् वरू पान दया ॥
परंब्रह्मस् पनुनु चिय-ज्ञाव् बोवुख् ।
स्वन्दर् वानौ भवानौ वननावूख् ॥ ११३० ॥ ५३ ॥

---

54. SONG FOR THE PUṢPAPŪJĀ, DESCRIBING THE VARIOUS FORMS UNDER WHICH PĀRVATĪ CHOSE ŚIVA.

ओं कर् श्रूख् पर् श्रीगणेशाय
पोशा-पूज़ाय वेल है वोनु ॥ ११३१ ॥
कमे पंपोशा सोनु ख्यंबि-मज़ खंतु सर
हर सोनु गर मानि बर याज़् चाव् ।

स-तु ज्योतीरूपः सदाशिवः आसीत् स्वयमेव-प्रत्यक्षः ।

अग्नि-मध्यात् प्रकटीभावः आसीत्तस्य मिषमात्रम् ॥

अस्ति स-एव ज्योतीरूपेण हृदयस्य मध्ये स्वप्रकाशात्मा ।

अस्ति स-एव ज्योतीरूपः नित्यं सच्चिदाकाशात्मा ॥

सः ज्योतीरूपात्मतया अस्ति नेत्रयोः मध्ये प्रकाशः ।

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति लग्नानां मध्ये (मेघादि)

राश्यात्मा ॥ ११२५ ॥

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति सूर्यस्य अन्तर्गतं तेजः ।

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति प्रत्येकवस्तुनः बीजम् ॥

सः ज्योतीरूपात्मना स्वयमेव शिवः केशवः च ।

प्रसन्नः संपन्नः अग्नि-मध्यात् तस्य प्रकटीभवनं आपतितम् ॥

महामायात्मपार्वत्याः मनः हर्षपूर्णं अतिशयेन संपन्नं (यतः) ।

कृतस्तया अनुग्रहः वृतस्तया कल्याणप्रभवः सदाशिवः ॥

जन्यस्तीभिः कथितं ईश्वरेण कृता स्वयं (प्रत्यक्षतया) दया (यतः)

दयया (पार्वत्या) ईश्वरः, ईश्वरेण वृता स्वयं (प्रत्यक्षं) दया

(पार्वती) ॥

परमे-ब्रह्मणे स्वकीयः स्त्रीभावः प्रकटीकृतस्ताभिः ।

रुचिरां वाणीं भवानी अनुवादिता-ताभिः ॥ ११३० ॥ ५३ ॥

पुष्पपूजार्थं स्तुतिः ॥ ५४ ॥

ओंकारं (मुख्यं) कुरु श्लोकान् अथोहि (यदाहो) श्रीगणेशाय

(इत्यस्ति)

पुष्पपूजायाः अवसरः भोः प्राप्तः ॥ ११३१ ॥

सत्कर्मरूपं पद्मं अस्मदीयं पङ्क-मध्यात् आरूढं सरसः

हरः अस्माकं गृहे अस्मदीये द्वारे यदा प्रावृतः ।

स्वर्गच अक़्रक़् वनवनि द्राय
पोग्र-पूज़ाय वेल है वोतु ॥
ज़ोनुन् त मोनुन् ज़गतच माज्य
तवय् द्रास् त्रिभुवन-राज़ नाव् ।
लगस् ना पंतु-क़ाय तय् ब्रोंठ्-ग्राय
पोग्र-पूज़ाय वेल है वोतु ॥
एकम् अनेकस् ग्ररने आय
शिव-ग्रक्ति-रूपम् सूत्य्-सूतिन् ।
ब्यंनु ब्यंनु रूफ् दोरु महामायाय
पोग्र-पूज़ाय वेल है वोतु ॥
सुलि-वुलि तुलसुलि ग्वर-आज्ञाय
पूज़ा कंरू म्य बावनाय सान् ।
भूतेश्वर् वंरु माज्य राज़ाय
पोग्र-पूज़ाय वेल है वोतु ॥११२५॥
मत-सूत्य् पर्वत प्रयम त माय
तंथि बज्य-ज्याय दिम प्रदक्षन् ।
ज़य् कंरू वामदेव् वंरू ग्रारिकाय
पोग्र-पूज़ाय वेल है वोतु ॥
ख्विं कंरू ज्योती-रूपन् सोनु पाय
साज़-पालनाय प्यठ् ब्यह् देवी ।
श्री-महादेव् वंरू माज्य ज़्वालाय
पोग्र-पूज़ाय वेल है वोतु ॥

स्वर्गाः अप्सरसः गातुं निर्गताः

पुष्पपूजायाः ० ॥

परिज्ञातस्तया च संमतस्तया जगतः मात्रा (पार्वत्या)

तेनैव निर्गतं(निष्पन्नं)-तस्य त्रिभुवनस्य-राज्ञेति नाम ।

उपहारीभवेयं नाम पाश्चात्यशोभायां च पौरस्त्य-तरलतायाम्

पुष्पपूजायाः ० ॥

एकरूपस्य अनेकीभूतस्य शरणं अगता-वयम्

शिवाभिन्नशक्तिरूपस्य नित्यसंयुक्तस्य ।

(लोकव्यवहारेण) भिन्नं भिन्नं रूपाणि धृतानि महामायया (च यत्र)

पुष्पपूजायाः ० ॥

सुवेलावसरे* तुलमुलुनाम्नि-क्षेत्रे गुर्वाज्ञया

पूजा कृता (तस्याः) मया भक्तिभावनया उपेक्षा ।

(तत्र तद्रूपदेव्या) भूतेश्वरात्मा-शिवः वृतः जगन्मात्रा राज्ञीदेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥ ११३५ ॥

सत्येन (प्रद्युम्नपीठाख्ये) पर्वते प्रेम्णा हार्दिन च

तस्मिन्नेव महास्थाने दास्यामि (नाम) प्रदक्षिणानि ।

(तेन) जयः कृतः (अस्माभिः) (तत्र) वामदेवात्मा-शिवः वृतः

श्रीशारिकादेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

खिलतु-नाम्नि-क्षेत्रे कृतः ज्योतीरूपेण (शिवेन) अस्माकं रक्षोपायः (यत्र)

अस्मत्पालनार्थं (गिरि-)पृष्ठे अस्ति देवी ।

(तत्र) श्रीमहादेवात्मा (शिवः) वृतः जगन्मात्रा ज्वालामुख्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

---

* तानि रूपाणि क्रमान्निरूपयति ॥

अक्किन्गामि अस्य कर्रू मन-कामनाय
पूज़ा चिज़गय्-माताय ।
त्र्यम्बकेश्वर् वर्रु माज्य शिवाय
पोश-पूज़ाय वेल्ल है वोतु ॥
शिव् वर्रु शक्ति दय् वर्रु दयाय
पार्वतीय वर्रु परमेश्वर् ।
ईश्वर् वर्रु ईश्वर-दच्चाय
पोश-पूज़ाय वेल्ल है वोतु ॥
मनकिय् तमना सारिय् द्राय
कोमच्चा आय माय-सूत्य् ।
श्यामरूफ् राम-जुव् वर्रु सीताय
पोश-पूज़ाय वेल्ल है वोतु ॥ ११४० ॥
बाग्यवानी किक्कू आमू यशोदाय
तिच्च यज़मान्-बाय पाद्य-प्रनाम् ।
विष्णु-रूफ् कृष्ण-जुव् वर्रु राधाय
पोश-पूज़ाय वेल्ल है वोतु ॥
श्रीमहागणपय् वर्रु वल्लभाय
माविचीय वर्रु पान ब्रह्मा-जुव् ।
ग्वनवान् भगवान् वर्रु संपदाय
पोश-पूज़ाय वेल्ल है वोतु ॥
दर्मुकु स्वयु दितु कमलेखाय
शक्ति वर्रु शिव् त शिवन् वर्रू शखय् ।

अकिञ्चनोमु-नाम्नि-क्षेत्रे अस्माभिः कृता (क्रियते) मनःकामनासिद्ध्यै
पूजा त्रिजगन्मातुः ।

(यत्र) जम्बुकेश्वराख्यः (शिवः) वृतः जगन्मात्रा शिवादेव्या
पुष्पपूजायाः ० ॥

शिवः वृतः शक्त्या ईश्वरः वृतः इयया
पार्वतीरूपया वृतः परमेश्वररूपः ।

ईश्वरः वृतः ईश्वरेच्छया
पुष्पपूजायाः ० ॥

मनसः चिरन्तनान्यौत्सुक्यानि सर्वाण्येव फलितानि (यत्र)
कौसल्या आगता अतिप्रेम्णा ।

श्यामरूपः श्रीरामः वृतः श्रीसीतादेव्या
पुष्पपूजायाः ० ॥ ११४० ॥

सुभाग्यशालिता कीदृशी (नाम अलौकिकी) आसीत् यशोदायाः
तादृश्याः यजमानपत्न्याः पादप्रणामो (ऽस्तु) ।

(यस्याः सविधे) विष्णुरूपः श्रीकृष्णदेवः कृतः राधिकया-देव्या
पुष्पपूजायाः ० ॥

श्रीमद्गणपतिः वृतः वल्लभादेव्या
श्रीसावित्र्या वृतः स्वयं ब्रह्मदेवः ।

सद्गुणोपेतः श्रीभगवान् वृतः संपद्देव्या
पुष्पपूजायाः ० ॥

(यत्) सद्धर्मस्य सेतुः दत्तः सत्कर्मलेखया
शक्त्या वृतः शिवः शिवेन च वृता शक्तिः ।

श्रीमहारुद्र् वर् माज्य उमाय
पोग-पूज़ाय वेल है वोतु ॥
प्रान् वर् ब्वज़ू द्यान् वर् दारनाय
बक्ति-बावनाय वर् सत्सबाव् ।
म्वक्थ् कर् क्रुण् वर् शिव-लीलाय
पोग-पूज़ाय वेल है वोतु ॥ ५ ४ ॥

---

55. SONG IN PRAISE OF ŚIVA SUNG AT THE PUṢPA PŪJĀ.

म्वक-कनि तारख् छिम् तापदानम्
ख्यम् ईशानम् पोग-पूज़ा ॥ १ १ ४ ५ ॥
आर्काग्नि पोग-वर्गुन् हनि हनि कुस्
रथबान-कनि कुस् सूर्य-देवता ।
मायबान बन्योमंतु कुस् आत्मानम्
ख्यम् ईशानम् पोग-पूज़ा ॥
ख्यकस् प्यठ् चन्द्रम प्रज़लान् लाल् कुस्*
बाव-लूकपाल् कुस् करान् गंजिगाह् ।
ब्रह्मा त विष्णु छिम् सूत्य् ज़ंपानम्
ख्यम् ईशानम् पोग-पूज़ा ॥
चिचम्बप्थ् ताह् कुस् करान् सामानम्
दन्द्राज़ म्वरुल-बरदार् कुस् ।

---

* ख्यथम् ख्यथ् चन्द्रम ख्यथ् रुमाल् कुस् इति पाठान्तरम् ॥

श्रीमहारुद्रमूर्तिः वृतः जगन्मात्रा उमादेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

प्राणः वृतः बुद्ध्या ध्यानं वृतं धारणया

भक्तिभावनया वृतः सत्स्वभावः ।

प्राप्तमुक्तिः कृतः कृष्णः (यतः) वृतः शिवसूक्तिस्तुत्या

पुष्पपूजायाः ० ॥ ५४ ॥

पुनरपि पुष्पपूजोचिताः महाभूतसामग्रीवर्णनोपेत-कीर्तिगीतीः प्रस्तौति ॥ ५५ ॥

मुक्तास्थाने तारकाः सन्ति-यस्य आतपत्रे

(तस्य) अस्ति-मत्तः ईशानस्य पुष्पपूजा ॥ ११४५ ॥

आकाशमार्गेण पुष्पवर्षणं अंशे अंशे अस्त्यस्य

रथवाहक-स्थाने अस्त्यस्य सूर्यदेवता ।

वितानरूपता संभूता अस्त्यस्य आकाशस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

ललाटस्थ पृष्ठे चन्द्रमाः देदीप्यमानः मणिः अस्त्यस्य

वायुलोकपालः अस्त्यस्य कुर्वन् चामरवीजनम् ।

ब्रह्मा विष्णुः च स्तो-ऽस्य सहचरौ याप्ययानस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

चित्रगुप्तः क्रमस्थापनं अस्त्यस्य कुर्वन सामग्र्याः

इन्द्रराजः मयूरपिच्छवीजनकर्ता अस्त्यस्य ।

दर्मराज़ थंवुमतु प्यठ दर्म-दानस्
छ्यम् ईशानस् पोग्र-पूज़ा ॥
मत-ऋषि मथ् ज़ल् ह्यथ् मज़ू बानस्
अ्तर् कोफूर् छ्यकान् छिस् ।
मतवय् ग्रहदि छिस् ह्यथ् विमानस्
छ्यम् ईशानस् पोग्र-पूज़ा ॥
गंगासागर् ह्यथ् छ्यस् गंगा
वुद ज़ालान् छ्यम् दीपमाला ।
लक्ष्मी मीठि छ्यस् दिवान् दामानस्
छ्यम् ईशानस् पोग्र-पूज़ा ॥ ११५० ॥
नावद् आपरान् महाविद्या छ्यस्
करान् जमुना छ्यम् वाव्ज्य-वाव् ।
दद-मांजू मरखती सूंत्य् छ्यस् पानस्
छ्यम् ईशानस् पोग्र-पूज़ा ॥
ज़ंगि-थाल् अनवंज़् छ्यस् पान सिद्दा
व्यूगु लेखान् छ्यम् कर्मलेखा ।
आत्म-रूंप बसवुनु कुह् मनकिस् थानस्
छ्यम् ईशानस् पोग्र-पूज़ा ॥
वासुख् त शेषनाग् छेरि-बर्दार् छिस्
रंद्यन्-हंन्दु स्वक्त-हार् कुस् नांलि ।
गट चंजू गाग् आव् सांरिमंय् जहानस्
छ्यम् ईशानस् पोग्र-पूज़ा ॥

धर्मराजः नियतः प्रति धर्म्यदानवारणे

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

सप्त-ऋषयः सप्त तीर्थजलानि गृहीत्वा मर्त्य कमण्डलुपात्रस्य

सुगन्धपुष्पस्वेदविशेषं कर्पूरं आसिञ्चन्तः सन्त्यस्य ।

सप्तैव सूर्यादिग्रहाः सन्त्यस्य धृत्वा विमानम्

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

गङ्गासागराख्यकमण्डलुविशेषं धृत्वा अस्त्यस्य गङ्गा

रत्नोप्तबीजविशेषं दाहयन्ती अस्त्यस्य दीपमालादेवता ।

महालक्ष्मीः चुम्बनानि अस्त्यस्य ददन्ती वस्त्राधोभागे

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥ ११५० ॥

फाणितानि मुखे-ऽर्पयन्ती महाविद्या अस्त्यस्य

कुर्वन्ती यमुना अस्त्यस्य तालपत्रव्यजनवायुचालनम् ।

धात्री सरस्वती सञ्चरन्ती अस्त्यस्य स्वरूपात्मनः-शिवस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

शकुनोचितामन्नादिपूर्णा-स्थालीं समीपमानयन्ती अस्त्यस्य स्वयं सिद्धिदेवता

चित्ररेखात्मकविमानबिम्बं लिखन्ती अस्त्यस्य कर्मलेखा ।

(यो ऽयं) आत्मरूपेण वासशीलः अस्ति मनसः स्थाने

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

वासुकिः शेषनागः च वेत्रवाहकौ-पुरोगौ स्तो-ऽस्य

रत्नानां मुक्तानां-हारः अस्त्यस्य वैकक्षकरूपेण ।

तमः अपगतं प्रकाशः समागतः सर्वस्यैव जगतः

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

कुवोर्-जो त वरुण् किम् खर्च-बर्दार्य्
मोर् स्वर्गद्वार्य् सूत्य्-सूत्य् ह्यथ् ।
रथ क्रिख् गंड्डिम्ति मञ्ज् मैदानस्
छम् ईश्वानस् पोग्र-पूज़ा ॥
ह्यकस्-प्यठ् चन्दन-व्यंकु कुस् तीज़्वानस्
बुथिस् कुस् क्करोर-सूंयकु तीज़् ।
छस् दया गुल्लि गंडिय् तस् दयावानस्
छम् ईश्वानस् पोग्र-पूज़ा ॥ ११५५ ॥
अर्ग् कर् मनस् त पोग्र् कर् प्रानस्
कृष्ण पूज़ाय लाग् मनिदानस् ।
ज़ालिय् पाफ् गालिय् अज्ञानस्
मय् ह्यह् भगवानस् पोग्र-पूज़ा ॥ ५५ ॥

---

56. PRAISE OF ŚIVA AT THE PUṢPA-PŪJĀ, INCLUDING A LIST OF HOLY PLACES.

बाव-पंपोग्र् क्रांक्षि प्रथम-मरमंय्
शिव-शंकरमंय् ह्यह् पोग्र-पूज़ा ॥११५७॥
शिव-ह्यान् दारन् वोद् व्यस्तारन्
अमंथ् छिह् हारन् कारन् त देव् ।
वैकुण्ठ् माँपंनु मानिम् गरमंय्
रामेश्वरमंय् ह्यह् पोग्र-पूज़ा ॥
अमरनाथकिम् निग्र अमरमंय्
तीर्थयात्राय द्राय् ह्यथ् पुन्य-फल् ।

कुबेरः (लोकपालः) वरुणः (लोकपालः) च स्तो-ऽस्य व्ययविधानाधिकारिणौ

सर्वं स्वर्गद्वारमेव (तत्रत्यधनसंपदं) सह-कृतं धृत्वा ।

रथाः सन्ति-एतैः नियम्य-स्थापिताः मर्त्य दीर्घस्यलस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

ललाट-पट्टे चन्दन-तिलकं अस्त्यस्य तेजोमयदीप्तिकम्

मुखस्य अस्त्यस्य कोटिसूर्यस्येव तेजः ।

अस्त्यस्य दयाधिदेवता अञ्जलिं बद्ध्वा तस्य महाद्यालोः

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥ ११५५ ॥

अर्घं (अक्षतरूपं) कुरु मनः पुष्परूपान् च कुरु प्राणान्

हे-कृष्णाख्य पूजार्थं संयोजयस्व संनिधिस्थाय ।

(स शिवः) दाहयिष्यति-तव पापानि विनाशयिष्यति-तव अज्ञानं
(तत्कार्यभूतजन्ममरणादिकं च)

सैव अस्ति भगवत-ईशानस्य पुष्पपूजा ॥ ५५ ॥

शिवस्तुतिः पुनरपि पुष्पपूजावसरे ॥ ५६ ॥

भक्तिपद्मानि प्रफुल्लानि प्रेमसरसः

(तैः) शिवशङ्करस्य अस्ति पुष्पपूजा (विधेया) ॥ ११५७ ॥

शिवध्यानं धारयन्तः वेदान् विस्तारयन्तः

अमृतं (इव) सन्ति सिञ्चन्तः कारुणानि देवाः च ।

वैकुण्ठस्थानं (इव) संपन्नं अस्माकं गृहमेव

रामेश्वरात्मनः (शिवस्य) अस्ति पुष्पपूजा ॥

अमरनाथक्षेत्रस्य समीपात् अमरस्य

तीर्थयात्रायाः निर्गताः (वयं) गृहीत्वा पुण्यफलम् ।

सर्व-तीर्थ-फल् कुह् वड़ु कश्मीर-मरमय्
मुक्तीश्वरमय् छह् पोश्-पूज़ा ॥
खड आदिदेवस् कुह् जै-जै-कारय्
गड़ु दिस् त छ्यम् अन्वारय् ब्रौंठ ।
गंनिशबल-ज़ल हल-मुमल-दरमय्
लम्बोदरमय् छह् पोश्-पूज़ा ॥११६०॥
नवदल कल वन्द अमरेश्वरमय्
थंजिवारि कर शंकरमय् पूज़ ।
व्यञ्जारि प्रदख्यन् दिम चक्रदरमय्
विज़येश्वरमय् छह् पोश्-पूज़ा ।
बाल थठ् तोतलाय अर्चन् करमय्
अनथ्नाग कर माग-मासमय् आन् ।
शाफ् चंलु दन्द्रम् त गव् आश्वरमय्
विश्वेश्वरमय् छह् पोश्-पूज़ा ॥
अर्ग पोश् भर्गशिखाय पूज़् करमय्
मटन् वांतिय् हटन् अपराद् ।
स्वकृय् गछि् प्यतरन् चन-मातरमय्
श्रीभास्करमय् छह् पोश्-पूज़ा ॥
शिव-राग कार्कोट-नाग वौद् परमय्
पापहरन्-नाग हरनम् पाफ् ।
भीमसेनंनि-पांठि ह्यय् हलधर मय्
हरीहरमय् छह् पोश् पूज़ा ॥

सकलतीर्थानां-फलं अस्ति महत् कश्मीरमण्डलस्यैव

मुक्तीश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

प्रथमं आदिदेवस्य अस्ति जय-जय-कारः

जल-स्नानं देहि-तस्य नाम अस्ति-तस्य क्रमप्राप्तिः प्रथमं
(पूजादेः)।

गणेशवलाख्यक्षेत्रजलेन हलमुसलायुधधारिणः

लम्बोदरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११६० ॥

नवदलतीर्थं शिरः समर्पयिष्यामि अमरेश्वराय

यज्ञिवोरु-नाम्नि-क्षेत्रे कुर्यां शङ्करस्य पूजाम् ।

विजयेश्वरक्षेत्रे प्रदक्षिणानि विधास्यामि चक्रधराख्यशिवस्य

विजयेश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

गिरि-पृष्ठे तोतलादेव्याः अर्चनां करिष्यामि

अनन्तनागतीर्थं कुर्यां माघमासे स्नानम् ।

(यत्र) शापः अपगतः इन्द्रस्य पुनः गतः आश्चर्यम्

विश्वम्भरशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

अर्घेण पुष्पैः भर्गशिखायाः पूजां करिष्यामि-तस्य

मार्तण्डक्षेत्रं प्राप्य अपगमिष्यन्ति अपराधाः ।

मुक्तिः संपत्स्यति पितृगणस्य क्षणमात्रे-एव

श्रीभास्करशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

शिवरागेण कार्कोटनागक्षेत्रे वेदं अधीयीय-तस्य

पापहरणनागक्षेत्रे अपगमिष्यन्ति-मे पापानि ।

भीमसेनवत् आश्रित्य हलधरम्

हरिहरात्मनः अस्ति पुष्पपूजा ॥

प्रीम-पोग्र-माल ह्यय् बाल-प्यंठि तरमंय्
सुनग्राय उमाय कर पोग्र-पूज़् ।
चमा करि म्यति द्यानाह् खरमंय्
उमाधरमंद् ह्यह् पोग्र-पूज़ा ॥ ११६५ ॥

कूटिहेर अंन्दि-अंन्दि फेर तथ् मरमंय्
कूटी-तीर्थकु कुस् महिमा ।
आग् थव संकर्षणनिस् वरमंय्
कूटीश्वरमंय् ह्यह् पोग्र-पूज़ा ॥

खस रुखमश् ह्यय् नंदिकेश्वरमंय्
शिवस् त शिवाय कर पोग्र-पूज़् ।
परमेश्वरिय त परमेश्वरमंय्
ज़म्बुकेश्वरमंय् ह्यह् पोग्र-पूज़ा ॥

ग्रगवंनि मञ्जु करिथ् न्यय् व्रथ् दरमंय्
चिनवंनि ब्वय्यनख् पाद्य-प्रनाम् ।
खन्दब्रार्य वन्द पान् ग्याम-खन्दरमंय्
पीताम्बरमंय् ह्यह् पोग्र-पूज़ा ॥

चीर-खंड कन्द-सूंत्य् थालाह् बरमंय्
प्रीम-सूंत्य् आपरिथ् वन्दहांम् पान् ।
नील-नाग नीलकंठम् दिगंबरमंय्
वीद-सागरमंय् ह्यह् पोग्र-पूज़ा ॥

देव-स्थली ह्यह् देवमरमंय्
मार्यनिय् देवन् पाद्य-प्रनाम् ।

प्रेमात्मपुष्पमालाः गृहीत्वा गिरिप्रस्थात् तरिष्यामि-तस्य

सुनशायाः (देव्याः) उमायाः (तत्क्षेत्रे) करिष्यामि पुष्पपूजाम् ।

दयां करिष्यति ममापि ध्यानं (यथा) स्मरिष्यामि-तस्य

उमाधरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११६५ ॥

कोटीश्वरक्षेत्रे परितः परिवर्तय तस्य सरसः

कोटितीर्थतीर्थस्य अस्ति-यस्य माहात्म्यम् ।

(तत्र) आशां निधास्यामि संकर्षणाख्यमहादेवस्य वरस्य

कोटीश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

आरुक्ष्यामि आज्ञापनं गृहीत्वा नन्दिकेश्वरात्

शिवस्य च शिवायाः करिष्यामि पुष्पपूजाम् ।

परमेश्वरीरूपायाः च परमेश्वरात्मनः

जम्बुकेश्वरमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

त्रयाणामेव (पूजनाय) सज्जनां कृत्वा नित्यदा व्रतानि धारयिष्यामि

त्रिभ्य-एव भूयान्नाम-तेषां पाद-प्रणामः ।

त्रिसन्ध्याक्षेत्रे (तत्रस्थाय) उपहारी-कुर्यां स्वात्मानं श्यामसुन्दराय

पीताम्बरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

सितासंयुक्तपायसेन फाणितेन स्थालीं पूरयिष्यामि-तस्य

अतिप्रेम्णा भोजयित्वा उपहारयेयं-तस्मै स्वात्मानम् ।

नीलनागाख्यक्षेत्रविशेषे नीलकण्ठस्य दिगम्बररूपस्य

वेदसागरभूतस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

सर्वदेवानां-क्षेत्रस्थानं अस्ति देवसरः-नाम्निपुरगणे

(तत्र) सर्वेभ्य-एव देवेभ्यः पादप्रणतिरस्तु ।

वासुक-नाग आन ग्रम ष्यम खरमंय्
मय् कौंमरमंय् छ्यह् पोग्र-पूज़ा ॥ ११७० ॥
कपाल-मोचन बक्कि-बाव् बरमंय्
पाप-क्षय् गक्कियं पर ग्राप-मोचन् ।
पालवनि कपाल-माला-दरमंय्
चिशूलधरमंय् छ्यह् पोग्र-पूज़ा ॥
न्यय् सूत्य् ह्यय् पननिस् व्यपरमंय्
ग्रिव-राग प्रयाग-मञ्जु कर आन् ।
कूटी-तीर्थ पोग्र लाग ईश्वरमंय्
चिपुष्करमंय् छ्यह् पोग्र-पूज़ा ॥
गंग-जटन् वातिय् वर् मंग हरमंय्
अमृतच दार च्यावनाव्यम् ।
तमन्दिस् प्रारवुनु कुस् आसरमंय्
जटाधरमंय् छ्यह् पोग्र-पूज़ा ॥
स्वयम् गक्कियं त प्रयम् बरमंय्
कालाग्नि-रुद्रस् त भद्रकालिय ।
पूज़ निग्रुल कल-माला-धरमंय्
कालग्रेखरमंय् छ्यह् पोग्र-पूज़ा ॥
तुलसुलि पर्ज़नाविथ् मय्-खरमंय्
राजयज्ञ माज्य रांज्ञिय कर पूज़ ।
दूप-दीफ् आलवस् ह्यय् च्यामरमंय्
भूतेश्वरमंय् छ्यह् पोग्र-पूज़ा ॥ ११७५ ॥

(यत्र) वासुकिनागतीर्थं स्नानेन शान्तचित्तो-भविष्यामि पतिष्यामि (च) स्मरणे

सैव कौंसरेति-नाम्ना-प्रसिद्धस्य-तीर्थस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११७० ॥

कपालमोचनाख्ये-तीर्थविशेषे भक्तिभावनां धारयेयं-तस्य

पापक्षयः भूत्वा (क्षीणपापो भूत्वा) पठिष्यामि शापमोचनाख्य-स्तोत्रमन्त्रान् ।

जगत्पालकस्य कपालमालाधरस्यैव

त्रिशूलधरनाम्नः-शिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

नित्यदा सह धृत्वा स्वीयं परकीयं (च)

शिवानुरागेण प्रयागतीर्थमध्ये करिष्यामि स्नानम् ।

कोटितीर्थाख्यतीर्थे पुष्पाणि निवेदयिष्यामि ईश्वराय

(तत्र) त्रिपुष्कराख्यमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

गङ्गाजटान्-नाम्नि-तीर्थे प्राप्य वरं प्रार्थयिष्यामि हरादेव

(तत्र) अमृतस्य धाराः पाययिष्यति-मां-सः ।

तस्यैव प्रतीक्षमाणः अस्मि आश्रयदानस्य

जटाधरमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

स्वयम्-नाम्नि-गिरित्रेत्रे गत्वा तु प्रीतिं धारयिष्यामि-तस्य

कालाग्निरुद्रात्मनः-शिवस्य (तत्सहवासिन्याः) भद्रकाल्याः च ।

पूजां-करिष्यामि निष्कलस्य कपालमालाधरस्यैव

कालशेखराख्यस्य-महादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

तुलमुलु-नाम्नि-क्षेत्रे उपलभ्य सद्गुरुमेव

महाराज्ञ्याः जगन्मातुः राज्ञीदेव्याः करिष्यामि पूजाम् ।

धूपं-रत्नदीपं ऊर्ध्वं-भ्रामयिष्यामि-तस्य सह चामरेणैव

भूतेश्वरस्य-तद्रूपदेवतास्वामिनः अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११७५ ॥

रामरादन-थ्ठ मन पूज् करमय्
प्रारम् हरम्वख बरमय् तल् ।
बरञ्र-बल खम वात थ्ठ ब्रह्मसरमय्
ज़गदीश्वरमय् ह्यह् पोग्र-पूज़ा ॥
हंस-द्वार नेर वात थ्ठ कोलमरमय्
शिव-लोल गंगाय मञ्ज् कर आन् ।
विश्वरूफ् ज़ानिय् विश्वेश्वरमय्
गंगधरमय् ह्यह् पोग्र-पूज़ा ॥
अर्ज़ुन-देवन् ह्यय् युधिष्ठिरमय्
नारान्-नाग कंरू द्यान पूज़ा ।
मनकिम् मन्दिरम् मञ्ज् औधरमय्
बोधेश्वरमय् ह्यह् पोग्र-पूज़ा ॥
पर्वत ग्रारिकाय लीला परमय्
वामदेव् रक्षि अस्य परनय् तल् ।
गाल्यम् संकटकिम् अस्वरमय्
चक्रेश्वरमय् ह्यह् पोग्र पूज़ा ॥
रंग-रंग क्रंग्-पोग्र फ्रुलि पाँपरमय्
ज़्वालाय बालाय पूज़ि लागम् ।
औ-महादेवम् त भस्माधरमय्
हर्षेश्वरमय् ह्यह् पोग्र-पूज़ा ॥ ११८० ॥
नाग नाग फेर कूतु इथ् बवमरमय्
लाग नाग-नाथम् कुन् मन् प्रान् ।

गमराधनगिरिसमीपवर्तिक्षेत्रात् मनसा पूजां करिष्यामि-तस्य

प्रतीच्तिर्थ्य-तस्य हरमुखगिरेः द्वारस्य उपत्यकामूले ।

(तत्र) बरञ्जबल्-नाम्नि-प्रदेशे आरोच्यामि प्राप्स्यामि पुनः (समीप-स्थाने) ब्रह्मसरसः

जगदीश्वरस्य (तद्दिशवर्तिदेवावतारस्य) अस्ति पुष्पपूजा ॥

(ततः) हंसद्वारात् निर्गमिष्यामि प्राप्स्यामि (च) समीपं कौलसरसः

(तत्र) शिवह्रदेन गङ्गायाः मर्ध्ये करिष्यामि स्नानम् ।

विश्वरूपं परिच्याय विश्वेश्वरं-शिवम्

गङ्गाधरस्यैव अस्ति पुष्पपूजा ॥

अर्जुन-देवेन (यथा) सहायीकृत्य युधिष्ठिरम्

नागाख्-नाग-नाम्नि-क्षेत्रे कृता (करिष्यामि) ध्यानेन पूजाम् ।

(तत्र) मनोरूपस्य देवालयस्य मध्ये श्रीधरस्यैव

बोधेश्वर-देवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

(ततः) पर्वताख्ये-प्रद्युम्नगिरौ शारिकायाः कीर्तिस्तुतीः पठिष्यामि-तस्याः

(यत्र) वामदेवाख्यः-शिवः पालयिष्यति अस्मान् पादयोः तले (समाश्रितान्) ।

विनाशयिष्यति-मम संकटात्मकं असुरम्

चक्रेश्वरशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

नानाविधानि कुङ्कुमपुष्पाणि विकसितानि पाँपर्-नाम्नि-प्रदेशे

ज्वालामुख्याः बालादेवतायाः पूजायै समर्पयिष्यामि-तस्याः-तानि ।

श्री-महादेवस्य (तद्देवताऽभिन्नस्य) तु भस्मपरिमलिताङ्गस्य

हर्षेश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११८० ॥

क्षेत्रे क्षेत्रे (प्रतिक्षेत्रं) संचरिष्यामि कियत् अस्मिन् भवसरसि

संयोजयिष्यामि नागानाथं प्रति मनः प्राणांश्च ।

पूज़् कर अन्दर् शिव-मन्दिरमय्
आत्म-रूप हरमय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥
छ्षणम् शिवप्रयमुकु च्यावि चरमय्
तीर्थ-फल् दाय्यस् गरमय् मज़्
रूफ् हाय्यस् मज़् छनमातरमय्
शडछरमय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥ ५६ ॥

---

57. THE PROCEDURE AT THE PUṢPA-PŪJĀ.

अनिख् वनि-दिथ् च्यारिय् पोश् मारिय् ।
करनि लगि पोश-पूजा च़ारि च़ारिय् ॥ ११८३ ॥
यिह्-केँक़ाह् ओसु लाशिम् करनि लगि तिय् ।
प्रसन् सँपनु तिमन् यठ् पान शिव-जिय् ॥
करिथ् प्रथ-रंग रंग पोशनय् डेर् ।
करुख् शिव-शक्ति-रूपम् अन्दि-अन्दिय् गेर् ॥ ११८५ ।
परान् ओसु वोद-मंगल्-अूख् ब्रह्मा ।
उमा छ्यथ् सूत्य्-सूतिय् कर् च़ह् छमा ॥
तिमन् बास्योव् न्यवर् अन्दर् शिवय् शिव् ।
च़लुख्-नीरिथ् शिव-मन्दिय् लोल आलव् ॥ ५७ ॥

---

58. A RAPTUROUS SONG OF THE FAITHFUL AT THE PUṢPA-PŪJĀ IN HONOR OF ŚIVA.

वृशवस् युम् कुह् खमवुनुय
हृदयम् मज़् कुह् वमवुनुय ।

पूजां करिष्यामि अन्तःकरणात्मनि शिवालये-एव

स्वात्मदेवतारूपस्य हरस्यैव अस्ति पुष्पपूजा ॥

कृष्णाख्यस्य शिवप्रीत्यात्मकं पाययिष्यति भङ्गारेणुधूमम्

(यथा) तीर्थसेवनफलं अदापयिष्यत् गृहस्यैव मध्ये ।

रूपं अप्रकटयिष्यत्-तस्मै मर्धे क्षणमात्रकालस्यैव (शीघ्रमेवेत्यर्थः)

षडक्षरमन्त्रात्मनः-शिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ५६ ॥

पुनरपि प्रक्रान्तं स्तुतिपूर्वकपूजोपयोगितया प्रस्तौति ॥ ५७ ॥

आनीतानि-तैः विचित्य समन्तादेव पुष्पाणि सर्वाण्येव (नानाविधानि) ।

कर्तुं प्रवृत्ताः पुष्प-पूजां अन्विष्य अन्विष्यैव ॥ ११८३ ॥

यत्-किञ्चित् आसीत् आवश्यकं विधातुं प्रवृत्ताः तदेव ।

प्रसन्नः संपन्नः तान् प्रति (तेन) स्वयं श्रीशिवदेवः ॥

कृत्वा सर्वप्रकारेण नानावर्णानां पुष्पाणां कूटानि ।

कृतस्तैः शिवाभिन्नशक्तिरूपस्य परितः आवृतिक्रमः ॥ ११८५ ॥

पठन् आसीत् वैदिकमङ्गलश्लोकान् ब्रह्मा ।

उमा-देवी अस्ति-ते सहचरन्ती कुरु त्वं तान्तिम् ॥

तेषां (तु) भासमानो-ऽभूत् बहिः अन्तश्च शिवात्मैव शिवः ।

निर्गतश्चान्तरात्-तेषां शिवस्यैव प्रेम्णा आहूतिशब्दः ॥ ५७ ॥

हार्दाद्बहिर्निसृतभक्तुपेतस्तुतिप्रस्तावना ॥ ५८ ॥

वृषभं यः अस्ति आरोहणशीलः

हृदयस्य मध्ये अस्ति (स एव) निवसन् ।

थियि-ना दियि दर्शुनय
करमय् पोग्-वर्शुनुय । ११८८ ॥
पानम् कुह् वस्ना मलवुनुय
ह्यकम् कुस चन्द्रम नंनुय ।
द्वयुमु काँह् कुस् न कुय् कुनुय
करमय् पोग्-वर्शुनुय ॥
प्रय् ज्याय सुय् कुह् थामवुनुय
संकट् त दुख् कुह् कामवुनुय ।
ल्वलि-मञ्ज् ह्यमोन् ललवुनुय
करमय् पोग्-वर्शुनुय ॥ ११९० ॥
माथाय खंद्ण्ह् कुह् मंनुय
कुय् तथ् मुश्किल् तरंनुय ।
तमि मञ्ज सुय् कुह् तारवुनुय
करमय् पोग्-वर्शुनुय ॥
स्वप्रकाश् रूंफ् कुस् नंनुय
गाश्-रस्यन् कुन वंनुय ।
गाश्-निश् रातस्वगुल् श्रंनुय
करमय् पोग्-वर्शुनुय ॥
गक्कि-ना पालनाय कुनय
ज्ञांञ्-गाश् ह्यथि बख्चुनुय ।
श्रंमि ह्यमोन् पर्ज़नावुनुय
करमय् पोग्-वर्शुनुय ॥

आगच्छेन्ननु ददातु साक्षात्कारम्

कुर्यां-नाम-तस्य पुष्पवर्षणमेव ॥ ११८८ ॥

स्वमूर्तौ अस्ति (यः) भस्म परिमलयन्

(यस्य) भाले अस्ति-तस्य चन्द्रमाः प्रकटः ।

द्वितीयः को-ऽपि अस्ति-तस्य न, अस्ति-सः एकाकीव

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

प्रत्येकस्मिन् स्थाने स-एव अस्ति वर्तमानः

संकटं (अस्माकं) दुःखं च अस्ति अपनयन् ।

परिष्वङ्गमध्ये आरप्स्यामहे-तं लालयितुम्

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥ ११९० ॥

मायारूपः समुद्र-एकः अस्ति अतिगम्भीरः

अस्ति तस्य अतिदुष्करं तरणम् ।

तस्य मध्यात् स-एव अस्ति तारयन्

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

(तस्य) स्वप्रकाशात्मा स्वरूपः अस्ति-तस्य प्रत्यक्ष-एव

प्रकाशरहितानां नास्ति उपलक्षणविषयः ।

(यतः) प्रकाशात् (प्रकाशकाले दिवसे ऽपि) पेचकपक्षी अन्ध-एव

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

गच्छतु-नाम (संभविष्यति ननु) पालनायां संमुखः

ज्ञानात्मकं प्रकाशं प्रवृत्तो-भविष्यति अनुग्रहीतुम् ।

(येन हेतुना) वयं प्रवृत्ता-भविष्यामस्तं उपलक्षयितुम्

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

ञ्यथ् थव् ज़्यथ् कुन ज़्यंनुय
सुय् मथ् रोज़ि पथ्-कुनंय ।
द्दृहय् कथ् न्यथ् मानवुनुय
करसंय् पोग्न-वर्ष्णुनुय ॥
ग्वन-सूंत्य् मनसंय् संनुय
वनसंय् ह्यमोन् क़ारुनुय ।
दारनाय द्यान दारुनुय
करसंय् पोग्न-वर्ष्णुनुय ॥ ११९५ ॥
स्वन पोग्न व्यन ज़ानुनुय
ग्रनंय् गकूत तस् कुनंय ।
लूब् कुस् न कुय् न्यथ् नंनुय*
करसंय् पोग्न-वर्ष्णुनुय ॥
हर-नाव् वांलिंज्य खंनुय
ग्रिव-लूख् ह्यंतु प्रावुनुय ।
तति कुन ज़्यथ् त मरुनुय
करसंय् पोग्न-वर्ष्णुनुय ॥
स्थूल-रूंप सुय् कुह् शूबवुनुय
सूंक्ष्म-रूंप देह-निग्न् व्यंनुय ।
मायाय अन्द रोज़वुनुय
करसंय् पोग्न-वर्ष्णुनुय ॥
अस्य मज़ू सुय कुह् कुनु ज़ंनुय
ग्रंखंच-सूंत्य् बंखंच तोठवुनुय ।

* न्यथनंनुय इत्यपि पाठः ।

(तत्सद्भावात्) चित्तं निधेहि जनित्वा नास्ति पुनर्जन्म

स-एव सत्यात्मा स्यास्यति पश्चादवशिष्य ।

इमामेव कथां नित्यं मन्यमानो-ऽहम्

कुर्यो-नाम-तस्य ० ॥

सद्गुणसंपन्ना मनस-एव अतिगम्भीरः

वनात् प्रवृत्ता-भविष्यामस्तं मार्गयितुम् ।

(तदर्थं) धारणया ध्यानेन धारणीयः-सः

कुर्यो-नाम-तस्य ० ॥ ११९५ ॥

स्वर्णपुष्पमिव व्यनाख्यलतापत्तं ज्ञातव्यम्

शरणमेव गच्छ-नाम तं प्रत्येव ।

लोभः (पूजादेरन्यकृतायाः) अस्ति-यस्य न, (यतः) अस्ति-सः नित्यं नग्न-एव

कुर्यो-नाम-तस्य ० ॥

हरेति-नाम हृत्कमले खातमस्माभिः

(येन) शिवलोकः आरब्धः अवाप्तुम् ।

तत्र नास्ति जनित्वा पुनः मरणम्

कुर्यो-नाम-तस्य ० ॥

स्थूलरूपेण (देहादिना) स-एव अस्ति शोभमानः

सूक्ष्मात्मना देहात् भिन्न-एव ।

मायासकाशात् बहिरेव स्थितिशीलः

कुर्यो-नाम-तस्य ० ॥

अस्माकं (सर्वेषां) मध्ये स-एव अस्ति एकः पुरुषः

शक्त्या-हेतुभूतया भक्तिविधानस्य तुष्यन् ।

पोग्र-पूज़ाय खंतु बंनुय
करमंय् पोग्र-वर्ग्गुनुय ॥
ऋग्नन् ह्यंतु प्रज़ल्लुनुय
अक्कच्-सूंत्य् बल् निववुनुय ।
ब्रह्मा-मंन्दु विष्णुनुय
करमंय् पोग्र-वर्ग्गुनुय ॥ १२०० ॥
संसार-मर् कुह् बंडु मंनुय
व्वन्दुकुय् च्यन्द कुन कंनुय ।
हर नाव-तार् तारवुनुय
करमंय् पोग्र-वर्ग्गुनुय ॥
क्षीर-खंड-थालाह् अंनुय
कन्द-नाबद-सूंत्य् गंनुय ।
दय् ह्यंयि दय-बत ख्यंनुय
करमंय् पोग्र-वर्ग्गुनुय ॥
कृष्णन् बक्कि-बाव् वंनुय
रंग-रंग बंग ब्यंनु ब्यंनुय ।
दियि तम् ल्वोल मस् च्यंनुय
करमंय् पोग्र-वर्ग्गुनुय ॥ ५८ ॥

---

59. SONG ON PUTTING ON THE WEDDING GARLAND.

बक्क-वत्सल मोनुख् म्यांनि मननंय्
शक्कि-नाथ गंडयो मननंय्-माल्* ॥ १२०४ ॥

---

* शक्तिराहित्ये मननात्ममालाया असंभव इति च द्योत्यते ।
भवता चण्डालो मुक्तिं प्रापितो, द्यूतछत्रचन्द्रः संपादितः, इत्यादि कार्याणि स्वशक्त्यैव कृतानि । तत्स्मरणं च मननमुच्यते ॥

पुष्पपूजापुष्पाणां आरूढः (संपन्नः) कूटः

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

अग्निना (च) आरब्धं प्रज्वलितुम्

आहुतीभिः बलं स्वीकुर्वन् ।

(यत्र) ब्रह्मदेवस्य विष्णोश्च (बलिमित्यन्वयः)

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥ १२०० ॥

संसारात्म-सरः अस्ति महत् गम्भीरम्

चित्तात्मकं " पाकट "-विशेषकं नास्ति रिक्तम् ।

हरेति-नाम नौतरपण्यमस्ति (नः) तरणोपायः

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

शर्करामिश्रपायसस्थाली आनीता (या)

सितविशेषेण-फाणितादिना (च) घनीभूतासीत् ।

ईश्वरः आरप्स्यते विवाहविधुपयुक्तान्नं भोक्तुम्

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

(ग्रन्थकर्तुःस्वालापानुकूलोक्तिः) कृष्णाख्येन भक्तिभावः कथितः

नानाप्रकारेण भङ्ग्या (कृन्तसां) भिन्नं भिन्नमेव ।

दास्यति तस्मै स्वप्रेमात्मानं आसवं पानाय

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥ ५८ ॥

(प्रभङ्गतो मङ्गल्यमालाख्यविवाहोपयोगिपुष्पमालाबन्धन-

गीतिं तद्योग्यकीर्तीश्च गायंति ॥ ५९ ॥

हे-भक्तवत्सल संमतस्त्वं ममैव मनसैव

हे-शक्त्यभिन्नस्वामिन् ब्रध्नीयां-ते मङ्गल्यमालाख्यपुष्पमालाम् ॥
१२०४ ॥

बूज़ि बूज़ि अवनय् युस् करि मननय्
निदिद्यासन ज्ञान-दीपय् ज़ाल् ।
साक्षात्कार कुख् शिवरूप् ननय्
भक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२०५ ॥

आदिकार् दितु-मंतु कुय् सथ्-ज़ननय्
मज़ कुय् अन्द् ह्यथ् माया-ज़ाल् ।
निर्वन लगयो दथ्यनय् ग्वननय्
भक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

यिथु कुख् त तिथु कुख् किथु कुख् ननय्
सुय् ज़ानि यम् बनि दथु हिहु ह्याल् ।
वंनु दिथ् नंनु वुक्कि वुक्कि अनि क्किह् बननय्
भक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

देहान्दकारकु कुलु ह्यथि कुननय्
तीव्र-वैराग्यकु सूराह् वाल् ।
शिवरूप तिय् बनि थिय् घ्रिह्-पननय्
भक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

बीशन यिम् स्वख् च्यय् कुन् अननय्
तिमनय् आय् मंगि काल् यच्-काल् ।
तिहज्य अक्कि-नाँटि मज़ कल्पान्थ् बननय्
भक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

लोल आलव अग्नि-फ्यर् बैं म् कननय्
च्यान्यन् गक्किना तर् क्किम् लाल् ।

श्रुत्वा श्रुत्वा पुराणादिश्रवणानि यः करिष्यति मननम्

तस्य निदिध्यासनात्मना ज्ञानदीपमेव प्रज्वलय ।

साक्षात्कारदानेन असि शिवरूपः प्रत्यक्षीभवन्

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२०५ ॥

प्रधानभावः दत्तः अस्ति-त्वया सज्जनेभ्यः

मध्ये अस्ति-ते अन्तश्च गृहीत्वा मायाजालम् ।

हे-निर्गुण उपहारीभवेयं-ते ईदृशेषु गुणेषु

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

यादृशः असि, तादृशः च असि, कीदृशः असि प्रत्यक्षीभवन्

स-एव जानाति यस्य भविष्यति ईदृक् सदृशी अवस्था ।

मार्गणानि दत्त्वा प्रत्यक्षं दृष्ट्वा दृष्ट्वा अन्धाः सन्ति भवन्तः

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

(अयं जीवात्मा) देहान्धकारात्मा वृत्त प्रवृत्तो-भविष्यति निष्प्रतत्यक्षी-
भवितुम्
तीव्र-वैराग्यात्मकान् तुषारकणान् अवरोपय (अत्र विधेहि) ।

शिवभावेन तदेव भविष्यति (यदेव) पौषमासे-वृक्षपर्णानाम्

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

हे-भीषणात्मन् ये सांमुख्यं त्वामेव प्रति आनयिष्यन्ति

तेषामेव आयुर्बलं कामयिष्यति महाकालः चिरकालपर्यन्तम् ।

तेषां अक्षिनिमेषमात्रस्य मध्ये कल्पान्तकालाः संभविष्यन्ति

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

प्रेमात्मना आह्वानेन (युक्ताः) बाष्पकणाः (मदीयाः) वंशात्मनोः कर्णयोः

तव संगच्छन्तु-नाम सखे हे स्तो-मे कनीनिके ;

सुय् स्वक्क बनिहेस् यथ् किह् स्वक्क वननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२१० ॥
पज़ि बाव पर् माननाव पान् पनुनुय्
शाह् पुरु वर्तावे अथि ह्यथ् माल् ।
मज़् बाज़रम् वान् लंदु निर्दननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
ह्यलि ह्यलि लावि लावि मावि मावि स्वन्यनय्
कुज़रकि खल फल वंकू स्वक्कहाल् ।
गाटम् गाट प्यव् हर्रम् कुह् कुननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
नेमच्यन् नारिज्यन् यमक्यन् यननय्
ममदृष्टि-ज़ल् फिर् मालामाल् ।
निश्चकाम-कर्म-बूमि कल्पवृक्ष बननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
य्यथ्-आकाश हाव् न्यथ् स्वख् पनुनुय्
क्राडनम् लगुमंतु कुम् पाताल् ।
रंतु कुम् खनवट खड् कुम् खननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
योग अंगन विन् कुम् ज्ञान अन् रननय्
योगेश्वर कुय् मुर्ख-मन्दु माल् ।
अनिच्छाय कर्तम् अनुग्रह् पनुनुय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२१५ ॥

(यत्र) तदेव मुक्ताहारत्वं अभविष्यत्तस्य यस्य सन्ति मुक्ता-इति (विशिष्टं) कथयन्तः (विज्ञाः)

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२१० ॥

सत्येन भावेन (वास्तवमूल्येन च) उत्कृष्टं संमानयिष्यामि (परमानाख्यं तोल्यपरिमाणं च) आत्मानं स्वकीयम्

श्वासं (वणिक्त्वं च) पूर्णं प्रवर्तयेयं हस्तं गृहीत्वा मालाम् ।

मध्ये विपणेः-आपणं आरोपितं निर्धनेन (मया)

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

कणिशं कणिशं मुष्टिबन्धं मुष्टिबन्धं हस्तपूरं हस्तपूरं आवसितस्थानेषु

कैवल्यात्मनि खले फलरूपं (धान्यं) निःसृता मुक्तहालनामकं-विशिष्टधान्यभेदं (मुक्तात्मफलं वा) ।

प्रज्ञायाः हीनता (यत्र) संपन्ना आधिक्ये-सति अस्ति न्यूनीभवन्

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

शौचादिनियमात्मिकासु जलनालिकासु अहिंसादियमात्मिकासु अल्प-क्षेत्रभूमिषु (निम्नोन्नतस्वभावासु)

समदृष्ट्यात्मक-जलं प्रवर्तय परिपूर्णम् ।

(येन) निष्कामात्मकृतकर्मभूमेः कल्पवृक्षाः संभविष्यन्ति

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

हे-चिदाकाशात्मन् प्रदर्श्य नित्यं सुखं स्वकीयम्

अन्वेषणार्थं लग्नः अस्मि पाताले ।

कुणिः अस्मि कर्फोणिना गर्तं अस्मि खनन्

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

योगात्मना अग्निना विना अस्मि ज्ञानात्मकं ओदनं पचन्

हे-योगेश्वर अस्ति-तव मूर्खस्य (मम) निमन्त्रणम् (तत्र भोजनं)

(तत्सद्भावे ऽपि) अकस्मादेव कुरु-नाम-मे अनुग्रहं स्वकीयम्

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२१५ ॥

दय-दन प्रापय् कुह् प्रथ्-कैंसि बननय्
बान-रस्तु कर्म-च्यून् कुस् कंकाल् ।
बडि-भगवान व्वज़् म्य लद्त बान पनुनुय्
भक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
गंड-गंड् वुज़ च्यम् आम्यन् पननय्
वर् दिम् इन्द्रचन्द्र कुख् दयाल् ।
दंग्नाव् व्वलंगिथ् कुख् च्यन् ग्वननय्
भक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
साद च्यम् इच्छा कुमारी ननय्
स्वज़ साज़गरू सूज़िथ् संबाल् ।
वरूनम् सज़िवरिकिथ् वर्तननय्
भक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
भक्तिपात-सूत्य् बक्ति-बाव न्यथनन्यनय्
बक्थ् कर् मैना-बाव् हिमाल् ।
ताह् खून् वर्-दिनक्यन् वर्दननय्
भक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
थफ् करू मनम् चिदानन्द-गननय्
तफ् गव् स्वद् अथि मठ ज़फ्-माल् ।
मथ् करूनम् दथि प्रथम-मम्-च्यननय्
भक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२२० ॥
मैनाथ हिमाल पर्बुथ् कुह् वननय्
चक्रेश्वर् कुथ् चिज़गत्पाल् ।

दैवात्मधनस्य प्राप्तिः अस्ति प्रत्येकस्य संभवन्त्येव

(अहं) पात्ररहितः (कुपात्रः) सत्कर्मभाग्यहीनः अस्मि दरिद्र-पामरः।
हे-महैश्वर्यशालिन् संप्रति मह्यं प्रेषय-नाम पात्रं (दयात्मकं) स्वकीयमेव

हे शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

ग्रन्थयः (संबन्धाः) अधुनापि अस्ति-मे अपक्वानां सूत्राणामेव

वराख्यकर्तनं (वरं च) देहि-मे इन्द्र(यन्त्र)रूपप्रकाशस्वभाव
(हे-भगवन्) असि (यतः) परमदयालुः।
द्विगुणीकुरु उल्लङ्घ्य असि त्रिभ्यः गुणेभ्य-एव

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

ऋजुस्वभावा अस्ति-मे इच्छात्मिका कुमारी प्रत्यक्षीभवन्ती

सिद्धिं (ऋद्धीं च) प्रसाधिकां प्रेषयित्वा संस्कारय (ताम्)।

कृतपूर्वाहं-तस्य समुद्रकस्य* वर्तनेन

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

परमानुग्रहोद्भूतेन भक्तिभावेन दिगम्बराणां (विनाभूतानां) (नः)

भक्तिं कुरु मेनका-भावं हिमालयम्।

संबन्धनानि उद्घाटितानि वरप्रदानात्मनां वधूयोग्यवस्त्राणाम्

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

अवलम्बना कृता मनसः चिदानन्दघनेनैव

तपः संपन्नं सिद्धं हस्ते विस्मृता जपविधानमाला।

उन्मत्त-इव कृतस्तेनाहं ईदृशेन प्रेमात्ममद्यपानेन

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२२० ॥

मेनां हिमालयपर्वतः अस्ति कथयन्

(अयं) संसारात्मचक्रेश्वरः अस्ति त्रिजगत्पालकः।

---

* यत्र विवाहादौ कुङ्कुमादिचूर्णं वरपक्षैः संस्थाप्य वधूपक्षेषु तत्काले भ्रमयंते ;

सा॑रि देव् च॒क्रस् फौ॑रि प्रदख्यननंय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥
क्रुष्णम् हरम्वख स्वख् च्राव् पनुनुय्
थपि खारतन् प्यठ् सोहंस-बाल् ।
फौ॑रि फौ॑रि नेरि नेरि निर्नय-वननंय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय् माल् ॥ ५८ ॥

---

60. THE WOMEN COMPLAIN THAT THE BRIDE HAS NO ORNAMENTS ŚIVA CREATES GOLD, AND IT IS SHOWERED LIKE SNOW UPON THE BRIDE.

दयन् दयाय सूंत्य् ह्यंतु दय-बत ख्यंनु ।
ज़नानौ वनवन्-वांनिय श्रन्दर् वंनु ॥ १२२३ ॥
शख्थ् थियि व्यलमनम् संसार् दार्थ ।
गछ्यम् श्रासुज़् लाँकरन् राज़-क्रमार्थ ॥
दृहय् कथ् गय शिवनाथम् कनन्-मज़् ।
सुह् क्रुय्-ना सार्थनिय् वांतिथ् मनन्-मज़् ॥ १२२५ ॥
दंपुख् तंमि लाँकरन् क्याह् गय म्य वंनितोम् ।
सुह् क्रुस् श्रोशद् क्रुह् वंनिथंय् पक़् म्य श्रंनितोम् ॥
व्यनथ् कंरूहम् महाराजा थविव् कन् ।
महार्थज़् लाँकरन् गय गहन तय् खन् ।
दंपुख् तंमि गहन तय् खन् कथ् क्रिह् वनन् ।
कनन् कंरितोम् क्रुवना कैंमि बनन् ॥

सर्वे देवाः चक्रस्य संचीर्णाः प्रदक्षिणेषु*

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

(अन्यकृतः स्वालापः) कृष्णाख्यस्य हरमुखगिरौ मुखं प्रदर्श्य स्वकीयमेव हस्तावलम्बेन आरोपय-नाम पृष्ठे हंसबालाख्ये-सोहंसात्मयोग-भूमिकायां ।

पुनः पुनः अधित्यकासु निर्गमिष्यति निर्णयात्मवनेभ्यः

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥ ५९ ॥

स्वर्णमणिवृष्टिवृत्तविवक्षया वृत्तान्तान्तरं प्रक्रामति ॥ ६० ॥

ईश्वरेण दयया (महामायया) सह आरब्धं विवाहविधुपयोगि-भोजनं भोक्तुम् ।

जन्यस्त्रीभिः गीतिवाख्याः मध्ये कथितम् ॥ १२२३ ॥

(यथा) शक्तिः आगमिष्यति उल्लसनं गृहस्यव्यवहारं धारयिष्यति ।

(तथा) योग्या-अस्याः भवितुं अलंकृतिः राजकुमारीरूपायाः ॥

इयमेव कथा संगता श्रीशिवस्य कर्णयोः ।

सः (हि) अस्ति-नाम सर्वेषामेव व्याप्नुवन् मनःसु ॥ १२२५ ॥

प्रत्युक्तं-ताभ्यः तेन अलंकृतिः किं-नाम भवति मां कथयत-नाम-मामू ।

तत् किं औषधं अस्ति कथयित्वैव प्रतीतिं मे आनयत-नाम-मे ॥

विज्ञप्तिः कृता-ताभिस्तस्य हे-महाराज निधास्यथ कर्णौ (शृणु) ।

महाराज्ञयाः-कृते अलंकृतिः अस्ति आभूषणानि पुनः स्वर्णम् ॥

प्रत्युक्तं-ताभ्यः तेन भूषणानि पुनः स्वर्णं किं-वस्तु सन्ति कथयन्तः ।

कर्णयोः कुरुत-नाम-मे (आवयत) अस्ति-युष्माकं-न-किं कस्यापि प्राप्तियोग्यम् ॥

---

* अस्य प्रदक्षिणेन संसारचक्रप्रदक्षिणफलं संजायते इति ।

सुह् क्रा अन् हिहु यिथु सुह् सन्दारि प्रानन् ।
कुह् क्याह् ग्वन् तथ् ब्रह् दथु स्वन् कुम् न ज़ानन् ॥
व्वपंदु य्यलि कम् त अम्दन् दथु स्वलुलु गव् ।
हिवुय् ग्राह् त गदाह् व्वज़् अस्य करुनु प्यव् ॥ १ २ ३ ० ॥
तिथुय् बुतराच्-प्यठ् व्वत्यथ् बनिन् स्वन् ।
हिविय् मारिय् बनन् अद लूब-निग् प्यन् ॥
वनिय् दय् तस् बेपर्वायमय् गय राय् ।
कंरून् गगराय् ज़ि गह्नस् किच् करिव् ज्याय् ॥
ह्यंतुन् स्वन-ग्रीन् वालुन् दारि-दार्य ।
गह्न वोतु वारिविकु राज़कमार्य ॥ ६ ० ॥

---

61. SONG OF PRAISE TO ŚIVA, ON ACCOUNT OF THE SHOWER OF GOLDEN SNOW.

स्वन-ग्रीन बुतराथ् बरनय् आय
जै-जै भगवय्-मायाय ॥ १ २ ३ ४ ॥
मार्यनिय् गह्नंकि तमनाह् द्राय
ग्रंकरन् कैचाह् लाँकरन् चावू ।
डाय्-गज़् स्वनंकि खंति बूमिकाय
जै-जै भगवय्-मायाय ॥ १ २ ३ ५ ॥
ग्रनै आय् व्वज़् च्य बेपर्वाय
बडि दय यित अस्य दयाय-प्यठ् ।
दरि नय् लर्य फेरन् लर्य ज्याय
जै-जै भगवय्-मायाय ॥

सः अस्ति-किं अन्नं इव यथा सः जीवयति (स्वस्थीकरोति) प्राणान् ।

अस्ति को-नाम गुणः तस्य अहं ईदृक् सुवर्णं अस्मि न जानन् ॥

उत्पन्नं यदा अल्पं सुज्ञातरूपेण च ईदृक् दुर्मूल्यं संपन्नं ।

समानमेव राजा भिक्षुः च अधुना अस्माकं कर्तव्यः आपतितः ॥ १२३० ॥

तथैव भूतधात्र्यां उत्पन्नं भवतु सुवर्णम् ।

समानाः सर्वे-एव भविष्यन्ति ततः लोभात् पतिष्यन्ति (विमुखा भविष्यन्ति) ॥

कथयित्वा इत्थमेव तस्य निर्भयस्य संपन्ना मतिः ।

कृता-तेन मेघनिर्घोष-इव-गर्जना हि भूषणादेः कृते कुरुत प्रदेशं ॥

प्रवृत्तं सुवर्णमयहिमं पतितुं धारासारवत् ।

(तत्) भूषणजातं प्राप्तं श्वशुरगेहीयं (वरगेहीयं) राजकुमार्याः ॥ ६० ॥

सौवर्णहिमवर्षणवृत्तं गीतिरूपेण प्रस्तौति ॥ ६१ ॥

सौवर्णहिमेन भूतधात्री पूरणं समागता

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२३४ ॥

सर्वेषामेव भूषणजातस्य औत्सुक्यानि फलितानि

शंकरेण कियती (अविच्छिन्नरूपा) स्वर्णालंकृतिः अवरोपिता ।

सार्धद्वयदण्डप्रमाणं सुवर्णस्य अधिरूढं भूमिपृष्ठं

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२३५ ॥

शरणार्थं समागता-वयं अधुना त्वां हे-निर्भय

हे-महन् ईश्वर आगच्छ-नाम अस्माकं दयासांमुख्यं ।

निरुद्धं-भविष्यति न-चेत् विरुद्धपातेन पतिष्यन्ति सद्मानि निवासस्थानानि

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

ममदृग्गि-सूत्य् पय् ह्यतु ह्मनाय
वाज़न् ह्यह् राज़न् सूत्य् कस्म कोमू ।
राज़-बाय-ह्यिश्य द्राय च्वज़ तय् दाय
जै-जै भगवय्-मायाय ॥
खनुकुय् अवतार् दोरु खनग्राय
खंति प्रय्-ग्राय खनकिय् डेर् ।
खग्र गव् दुय् ईश्वर-दच्छाय
जै-जै भगवय्-मायाय ॥
मार्यनिय् स्वद् गय मन-कामनाय
लूब् च्वलु त कुम् कम् रूदु स्वहताज्
मोरुय् संसार् गव् कुज़ त्राय
जै-जै भगवय्-मायाय ॥
दय-दन आसवुनु कुह् मज़ू बावनाय
सुय् दन गंकु दमि-निग्र गैय् सेर् ।
अद मंगु मारिय् तिय् प्रज़ाय
जै-जै भगवय्-मायाय ॥ १२४० ॥
कर्म-फल् व्यपदोवु दर्म-अद्दाय
लूब् य्लि गलु त मुह् पानय् च्वलु ।
पर् त पान् यखमान् बोज़न त्राय
जै-जै भगवय्-मायाय ॥
लूब् कामि कृष्णम् कर्यम् व्यपाय
श्यय्-गंखच्-हल्य् शूबाय सूत्य् ।

समदर्शनेन निवृत्तिः गृहीता तृष्णाया

पाचकानां अस्ति राजभिः सह का क्रिया ।

राज्ञीसमानवेशाः निर्गताः (संपन्नाः) चेटाः पुनः दास्यः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

सुवर्णस्यैव अवतारः धृतः सुनशानाम्ना-देव्या

(येन) अधिरूढाः प्रतिस्थानं सुवर्णस्य राशयः ।

अभीष्टं संपन्नं इदमेव ईश्वरेच्छायाः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

सर्वेषामेव सिद्धाः संपन्नाः मनःकामनाः

लोभः अपगतः कश्च कस्य संस्थितः अधीनः ।

सर्व-एव संसारः संगतः एकस्यां अवस्थायाम्

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

ऐश्वर्यधनं संभवत् अस्ति मध्ये भक्तेः

तदेव धनं अस्मदिष्टं अस्मात् संपन्ना-वयं तृप्ताः ।

अनन्तरं प्रार्थितं सर्वयैव तदेव प्रजया

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२४० ॥

कर्मफलं उत्पादितं धर्म्य-श्रद्धया

लोभः यदा विनष्टः मोहश्च स्वयमेव विनष्टः ।

परः स्वात्मा च एकरूपेण समीक्षणे आगताः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वंप्रत्यालापः) लोभं अपनयिष्यति कृष्णाख्यस्य करिष्यति-
तस्य उपायम्

त्वदीयायाश्चित्शक्तेः (स्वकीयायाः) शोभया हेतुभूतयम् ।

हावि तम् व्वलसुन् पनुनु ज्याय ज्याय
जै जै भगवथ्-माथाय ॥ ६१ ॥

---

62. THE GUESTS DECIDE TO CLIMB ON TO THE ROOFS OF THE HOUSES.

महामायाय प्रत्यख् होवु दर्शुन् ।
दुदलि-बदल् यवान् ओसु लाल-वर्शुन् ॥ १२४२ ॥
करान् आंसि पानवञ् संवाद् सारिय् ।
करिव् बा व्वञ् लर्यन् खमनचू तयारिय् ॥ ६२ ॥

---

63. THE PEOPLE SHOVEL THE GOLDEN SNOW FROM THE ROOFS, AND FIND THAT THE ROADS ARE BLOCKED UP WITH IT. THEY LAMENT THE INCONVENIENCE OF THE UNIVERSAL WEALTH AND INDRA RECOMMENDS THEM TO ASK ŚIVA TO STOP THE FALL.

मंमिवो लूकौ खन-ग्रीन् वालव्
पश् आय् बंरि-बंरि लालौ-सूत्य् ॥ १२४५ ॥
आंगनन् टॅंग् खंति पथ् ह्यंतु बालौ
कुठि-पोरन् खंतु तालवन्-सूत्य् ।
द्वर्गथ् चावू गथ् प्रावू जदालौ
पश् आय् बंरि-बंरि लालौ-सूत्य् ॥
शिव-नाथ खांमियो दथु न-स चालव्
क्याह् बनि फ्रत्यौं त थालौ-सूत्य् ।
वथ् मत लंगितन् थठ् वंगालौ
पश् आय् बंरि-बंरि लालौ-सूत्य् ॥

प्रदर्शयिष्यति तस्मै उल्लासं स्वकीयं स्थाने स्थाने

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ ६१ ॥

स्वर्णमणिमयवृष्टिपातवर्णनम् ॥ ६२ ॥

महामायया प्रत्यक्षतया प्रदर्शितं दर्शनम्

(येन) करक-रूपेण निपतन् आसीत् मणिवर्षणम् ॥ १२४३ ॥

कुर्वन्तः आसन् परस्परं संवादं (मन्त्रणं) सर्वे-एव ।

कुरुत भोः अतो-ऽनन्तरं सद्म-पटलेषु आरोहणस्य सज्जनाम् ॥ ६२ ॥

लोकानां वृष्टिमनु संवादः ॥ ६३ ॥

समवेता-भवत हे-लोकाः सौवर्णहिमं अधः पातयिष्यामः

पटलानि संपन्नानि परिपूर्णानि मणिभिः ॥ १२४५ ॥

अजिरेषु कूटानि आरूढानि (यथा) पश्वाद्भावः (पराजयः) गृहीतः पर्वतैः

कोष्ठकपुरेषु (गृहोर्ध्वपुरेषु) आरूढं (स्वर्णवर्षणं) पटलैः-संयुक्तम् ।

दुर्गतिः (दरिद्रता) परित्यक्ता गतिः प्राप्ता चण्डालविशेषैः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

हे-शिवनाथ स्वामिन् ईदृक् नहि-भोः शक्नुयाम

किं संपत्स्यति काण्डालैः स्यालीभिः च ।

मार्गः (गमनार्थं) मा-नाम संयुक्तो-भवतु प्रभुभागात् गृहोर्ध्वभागेभ्यः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

कम् कुन प्यो-मंतु कुछ्य संबालव्
क्याह् वनि साऱ्यौ ज़ालौ-सूंत्य् ।
वान-वालि वानन् गेय् दिथ् फालव्
पग्न् आय् बंरि-बंरि लालौ-सूंत्य् ॥
दुन्द्राज़न् तोर दितुनख् आलव्
क्याह् वनि तुहङ्गौ नालौ सूंत्य् ।
बूज़ितन् शिव-जौ अंबरम् ति डालव्
पग्न् आय् बंरि-बंरि लालौ-सूंत्य् ॥
लोलुक् अंशु चाव् च़ालौ-च़ालौ
म्वक्र वाल् नेचक्यौ लालौ-सूंत्य् ।
कृष्णो ज़फ् कर् मालौ मालौ
पग्न् आय् बंरि-बंरि लालौ-सूंत्य् ॥ १२५० ॥ ६३ ॥

---

64. THE EARTH FINDS THE WEIGHT OF THE GOLD INCONVENIENT.

वननि लंजू पृथिवी क्यथ पांठि दरय् बह् ।
दुयय्-पांठि वालि य्वदै क्याह् करय् बह् ॥ १२५१ ॥
वननि लंजू दुय् म ज़गत्यालमंय् कुन् ।
पड़्या दमि हाल चावुनु लाल-वर्शुन् ॥ ६४ ॥

---

65. THE EARTH IMPLORES ŚIVA TO STOP THE FALL OF GOLD.

पालवंनि दमि हाल वय् लगि बाल-बाल
बाल यूतु च़ाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥ १२५२ ॥

अल्पं (ईदृग्वर्षणं) नास्ति पतितं (येन) कोष्ठानि (धान्यावस्थिति-गृहविशेषाः) संस्करिष्यामः

किं संपत्स्यति अस्माकं चिन्तात्मशीतज्वरेण ।

आपणव्यवहारिणः आपणेषु गताः दत्त्वा कवाटबन्धनानि

पटलानि संपन्नानि ० ॥

इन्द्रराजेन प्रत्युत्तररूपेण दत्तं-तेन-तेभ्यः संबोधनम्

किं-नाम भविष्यति यौष्माकीनैः आक्रन्दनादैः ।

शृणोतु-नाम श्रीशिवः अश्रस्य अपि निवृत्तिं-करिष्यामः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

प्रेमपूर्णं अश्रु परित्यज हस्तपूरतया (प्रस्तुतिपूर्णमात्रेण)

मुक्ता (इव) वृष्टिवत्-निपातय नेत्रान्तर्गताभिः तारकाभिः ।

(अन्यकृतः स्वालापः) हे-कृष्णाख्य शिवेति-जपं कुरु मालाभिः मालाभिः (निरन्तरतया)

पटलानि संपन्नानि ० ॥ १२५० ॥ ६३ ॥

पृथिव्याः भविलापकथनम् ॥ ६४ ॥

कथयितुं प्रवृत्ता पृथिवी केन-प्रकारेण स्थिरा-भविष्यामि अहम् ।

इत्थमेव वृष्टिपातो-भवेत् यदि किं-नाम करिष्यामि अहम् ॥ १२५१ ॥

कथयितुं प्रवृत्ता इदमेव सा जगत्पालकं-शिवं प्रति ।

योग्यमस्ति-किं अनेन प्रकारेण पातनीयं मणिवर्षणम् ॥ ६४ ॥

पृथिव्याः शिवं प्रति सदयं विज्ञापनं प्रस्तौति ॥ ६५ ॥

पालनकर्तः अनेन प्रकारेण अयनं संगंस्यति पर्वतशृङ्गेषु

बालभूताहं इयत् शक्नुयां (सहिष्ये) कियत् मणिवर्षणम् ॥ १२५३ ॥

च्याऽ पालनाय सूत्य् बाल चिज़गत्याल
च़ालवऽ् छ्म् ब्रय् ज़गतुकु बार् ।
हिरण्याच्ह् मारिय् खारूथम् पाताल
बाल यूतु च़ाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥
दशभुज़ त्राव कैच़ाह् अशऽ च़ाल
नशि मा संसार् पश कोताह्
पालवनि दथि साल शूबा दमि हाल
बाल यूतु च़ाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥ १२५५ ॥
बय काम् हे मृत्युंज़य व्वऽ् निश्काल
जय शिव ओंकार छ्म् च्याऽ् सथ् ।
कम् कर्त खन-शौनम् दम्-संबाल
बाल यूतु च़ाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥
खंड खंड काशिय कश्मीर नैपाल
बक्कि च्यानि थावान् छिह् म्यय् प्यठ् पाद् ।
तिहन्दि पास कैलास-वास कास्तम् ज़ाल*
बाल यूतु च़ाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥
शुक्ल-रंग गंगजट दारवनि बूल-बाल
न्यथननि नंग नालमति रटहाथ् ।
मंग क्याह् च्य टंग आयम् बोज़तम् नाल
बाल यूतु च़ाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥

* अन्यथा कैलासवासस्त्वमेकाकी अवशेषिष्यसे, कैलासोऽपि निमग्नो भविष्यतीति द्योत्यते

त्वदीयया पालनया हेतुभूतया हे-बाल हे-त्रिजगत्पालक

सहमाना अस्मि अहमेव जगतः भारम् ।

(विष्णुरूपेण) हिरण्याक्षदैत्यं हत्वा आरोपिता-त्वयाहं पातालात्

बालभूताहं इयत्० ॥

हे-दशभुज (स्वच्छन्दमूर्त) निःसारयिष्यामि कियतीः अस्तुणः प्रस्तीः

विनष्टो-भविष्यति मास्वित् संसारः विषादं-करिष्यामि कियत् ।

हे-रक्षणशील ईदृशे निमन्त्रणे (उत्सवे) शोभिता-भविष्यामि-किम्

अनेन प्रकारेण

बालभूताहं इयत्० ॥ १२५५ ॥

भयं अपनय हे मृत्युञ्जय इतोऽनन्तरं हे-अविनाश

जय शिव ओंकारात्मन्, अस्ति-मे तव आशा ।

न्यूनतां कुरु-नाम स्वर्णमयहिमस्य (यथा) समाश्वस्ता-भविष्यामि

बालभूताहं इयत्० ॥

खण्डे खण्डे काश्यां कश्मीरेषु नेपालदेशे

भक्ताः तव निदधन्तः सन्ति ममैव पृष्ठे पादौ ।

तेषां हेतोः (निमित्तं) हे-कैलासवासिन् अपनय-नाम-मे दुःखात्मज्वरम्

बालभूताहं इयत्० ॥

शुक्लवर्णां गङ्गात्मजटां धारणशील ऋजुस्वभाव

दिगम्बरं नग्नमेव आलिङ्गनेन गृह्णीयां-त्वां-नाम ।

प्रार्थयिष्यामि किमन्यत् त्वत्तः उद्वेगं आगताहं शृणु-नाम-मे उच्चैर्नादान्

बालभूताहं इयत्० ॥

थावरन्-मज़ बडि-बल-सम्ति हिमाल*
खन-ग्रीन-सूतिन् कावरान् छस् ।
निचक्यौ लालौ कोताह् स्वक्क वाल
वाल यूतु च़ाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥
निश्चल कलमाल-दारवनि कलवाल
प्रीम-मसकिथ् प्याल क्षणस् च्याव् ।
मंसितो भनि तस् अद् बनि मंतु-वाल
वाल यूतु च़ाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥ १२६० ॥ ६५ ।

---

66. THE GODS, DISTRACTED BY THE IMMENSE MASS OF THE GOLDEN SNOW PRAISE ŚIVA, AND CONFESS THAT THEY HAVE MORE THAN THEY REQUIRE.

वुक्थिथ् खन-ग्रीन् गेथ् हैरान् सारिथ् ।
वत्रोख् शंभो लगोथो पारि-पारिथ् ॥ १२६१ ॥
शक्तिनाथो वक्थ्-दिनस् लगोथो ।
शक्ति-सूत्थ् व्वलसन थिनसथ् लगोथो ॥
अनाहत शब्दकि नादो लगोथो ।
पद्मपादो स्थदो सादो लगोथो ॥
ज़ितेन्द्रिय योगाभ्यासो लगोथो ।
ग्वसाऱ्ो जूगि संन्यासो लगोथो ॥
अबीद्-बखच्-हन्दि बावो लगोथो ।
प्रथवनि राम-सन्दि नावो लगोथो ॥ १२६५ ॥

---

* सहायार्थं हिमालयं प्रति कथयति ।

पर्वतादिस्थान-मध्ये महाबलिन् हे-हिमालय

सुवर्णमयहिमेन श्यामीभवन्तौ (दुर्बलतया) अक्षि ।

नेत्रयोः कनीनिकाभ्यां कियत्प्रमाणानि मुक्तात्म(-अश्रूणि) वृष्टिवन्ति-
पातयिष्यामि

बालभूताहं इयत्० ॥

हे-निष्कलात्मन् मुण्डमाला-धारणशील स्वानन्दामृतपायिन् (मद्यप)

स्वप्रेमात्मासवस्य कंसान् कृष्णख्य(-ग्रन्यकृतः) पायय ।

मत्तता आगमिष्यति तस्य ततः भविष्यति उन्मत्त-इव

बालभूताहं इयत्० ॥ १२६० ॥ ६५ ॥

पृष्ट्याः कीर्तितविज्ञप्तिस्तुतेरनन्तरं देवानां तत्काले यत्संपन्नं तैश्च यद्वर्णितं तद्वर्णयति ॥ ६६ ॥

समीक्ष्य स्वर्णमयहिमं संपन्नाः विमनसः भवं-एव ।

अकथयंश्च हे-शम्भो संयोजयिष्यामस्त्वयि स्वात्मोपहारम् ॥
१२६१ ॥

हे-शक्तिनाथ भक्तेः-दानस्य उपहारीभवेमत्वयि ।

शक्त्या-सह विकासभावं आगन्तुं उपहारीभवेम-त्वयि ॥

अनाहतात्मनः शब्दस्य नादात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

पद्मसमानपाद सिद्ध साधो उपहारीभवेम-त्वयि ॥

जितेन्द्रियाणां योगाभ्यासरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

विरागिन् योगिन् संन्यासिन् उपहारीभवेम-त्वयि ॥

भेदरहित-भक्तेः भावरूप उपहारीभवेम त्वयि ।

परानन्दवत्प्रीतिजनक रामस्य (रामेति) नामात्मन् (नामवाच्य)
उपहारीभवेम-त्वयि ॥ १२६५ ॥

कमल-चरनो मनकि खरनो लगोयो ।
अन्दर् हृदयकि खन्दर्-वर्नो लगोयो ॥
च्यतकि चेतन सतकि संगो लगोयो ।
रंगन्-हन्दि रंग बेरंगो लगोयो ॥
शमिथ् संसार-वैरागो लगोयो ।
देहकि त्यागो मतकि रागो लगोयो ॥
अविनाशो चिदाकाशो लगोयो ।
मनकि गाशो खप्रकाशो लगोयो ॥
ज्ञानकि योगकि होशो लगोयो ।
क्लिथ् हृदयकि पंपोशो लगोयो ॥ १२७० ॥
असथ् चावित् सतकि दैर्यो लगोयो ।
सत्-घन-रूप निर्वैरो लगोयो ॥
दया-दमकि सुव्यचारो लगोयो ।
निराकारो निराहारो लगोयो ॥
शिव-प्रयमकि आनन्दो लगोयो ।
अमरनाथकि खच्छन्दो लगोयो ॥
कुनुय् आसिथ् बडुखामो लगोयो ।
मनकि आरम श्रीरामो लगोयो ॥
दच्छा गननस् प्रकठ्-वननस् लगोयो ।
च्य वियु पानस्-कुनय् अननस् लगोयो* ॥ १२७५ ॥
देहच सूरचू करञ्-तगनस् लगोयो ।
देहस् मञ् म्वह् गछ्यि लगनस् लगोयो ॥

* दृच्छयेदं सृष्ट्वा पुनः स्वात्मनि लीनं करोषि इति भावः ॥

कमलसमचरण मनसः स्मरणरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

अन्तःस्थ हृदयस्थ रुचिरवर्ण उपहारीभवेम-त्वयि ॥

चित्तस्थ चेतनात्मक सत्यस्थ सङ्गात्मक उपहारीभवेम-त्वयि ।

रागाणां (प्रकाराणां) (उत्तम) रागात्मक (प्रकारात्मन्)
रागरहित (निरूपज्ञ) उपहारीभवेम-त्वयि ॥

शान्तिं-प्राप्य (शमप्राप्तेरनन्तरं) संसार-वैराग्यात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

देहस्थ त्यागरूप सत्यस्थ रागरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

अविनाशात्मन् चिदाकाशरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

मनसः प्रकाशात्मन् स्वप्रकाशस्वरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

ज्ञानस्थ योगस्थ (च) चैतन्यरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

विकसितस्थ हृदयस्थ पद्मात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ॥ १२७० ॥

असत्यं परित्यज्य सत्यस्थ धैर्यात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

सत्त्वगुणरूप निर्वैर उपहारीभवेम-त्वयि ॥

दयोपेतधर्मस्थ सद्विचारात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

निराकारात्मन् निराहारस्वभाव उपहारीभवेम-त्वयि ॥

नित्यकल्याणात्मप्रेम्णः आनन्दस्वरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

अमरनाथक्षेत्रस्थ स्वच्छन्दरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

एक-एव भूत्वा एकोऽहं-बहुस्यामितीच्छाशील उपहारीभवेम-त्वयि ।

मनसः विश्रान्तिधामरूप श्रीराम उपहारीभवेम-त्वयि ॥

इच्छायाः प्रादुर्भावे प्रकटीभवनस्थ उपहारीभवेम-त्वयि ।

तव पुनरपि स्वात्मानं-प्रत्येव आनयने उपहारीभवेम-
त्वयि ॥ १२७५ ॥

देहस्थ चित्रात्मतायाः विधानतज्ज्ञतायां उपहारीभवेम-त्वयि ।

देहस्थ मर्धे मोहं अपयाय त्वत्संगीभवने उपहारीभवेम-त्वयि ॥

ञ्य सांचौ रोज़नस् प्वरग्रो लगोयो ।
खरूप-दृष्टि-हंन्दि हरग्रो लगोयो ॥
क्रमार-संन्दि गणेग्र-संन्दि माल्यो लगोयो ।
ज़गथ् व्वत्यथ्-करन्वाल्यो लगोयो ॥
लगोयो ज़ुव् पनुन् अर्पन् करथो ।
करिथ् अर्पन् ज़ुवस् ज़िन्दय् मरोयो ॥
खबर् कति आंसू दथ् आसख् च्ह् ग्रिवजौ ।
पननि पानथ्-मज़ू बासख् ग्रिवजौ ॥ १२८० ॥
खबर् कति आंसू कुख् च्यू हनि-हनि-मज़ू ।
कुनुय् आंसिथ् च्ह् आसख् प्रथ्-कुनि-मज़ू ॥
महात्म च्यानि निग्र अंसि डंलिमंतिय् आंसि ।
ञ्य कोसुथ् लूव् लूबन् वंलिमंतिय् आंसि ॥
खनुकु च्ह्लु लूव् दनुकु द्राव् तमच्या ।
सपंनु मोलुम् सोरुय् कर् च्ह् चमा ॥ ६६ ॥

---

67. THE PEOPLE PRAY TO ŚIVA FOR THE CESSATION OF THE SHOWER OF GOLD.

ख्वंगु ज़ोनु ग्रिवरूफ् ट्वंगु ज़ोनु खन्
राय् कति आंसू अस्य डाय्-गज़् प्यन्* ॥ १२८४ ॥
अस्य ओंसु राज़सो-हंन्दु अन्दकार्
पांनि म्वहरि कडहोन् राज़-क्रमार् ।
खन वंप दिमहोस् सूंत्य् अख् ज़ुह् मन्
राय् कति आंसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥ १२८५ ॥

* अस्य गज़-बंद् प्यन् इति पाठान्तरम् ॥

तव साक्षितया स्थितीभावस्य अन्तर्यामिन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

स्वीयरूपप्रदर्शनात्मन् हर्षरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

स्वामिकुमारस्य महागणेशस्य पितृरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

जगतः उत्पत्तिविधानकर्तः उपहारीभवेम-त्वयि ॥

प्रवृत्ता-भविष्यामस्त्वयि जीवस्य स्वकीयस्य समर्पणं विधास्यामस्त्वयि ।

कृत्वा समर्पणं जीवस्य जीवन्त-एव लीना-भविष्यामस्त्वयि ॥

विदितं कुत्र-नाम आसीत् ईदृशः स्याः त्वं श्रीशिवः ।

स्वात्मना स्वात्ममध्ये भासिष्यसे श्रीशिवः ॥ १२८० ॥

विदितं कुत्र आसीत् आंस त्वमेव प्रत्येकप्रत्यंशमध्ये ।

एक-एव भूत्वा त्वं स्याः प्रत्येकवस्तुमध्ये ॥

माहात्म्यात् तव सकाशात् वयं उल्लङ्घ्य-स्थिताः (विपर्ययं-गताः) आस्म ।

त्वया अपनीतस्त्वया लोभः लोभेन परिवृता-एव आस्म ॥

स्वर्णस्य विगतः लोभः धनस्य निर्गतं (फलितं) औत्सुक्यं (प्रयोजनम्) ।

संपन्नं विदितं सर्वमेव कुरु (नाम अस्माकं) त्वं क्षमाम् ॥ ६६ ॥

लोकप्रवृत्तिप्रस्तावना ॥ ६७ ॥

सुलभं ज्ञातमस्माभिः शिवरूपं दुर्लभं ज्ञातं सुवर्णम्

क्षमिः (शङ्का वा) कुत्र आसीत् (नासीत्) अस्माकं सार्धद्वि-
दण्डमानं पतिष्यति (स्वर्णवर्षणम्) ॥ १२८४ ॥

अस्माकं आसीत् आधिराज्यस्य मोहान्धकारः

पञ्चशः सुवर्णमुद्रा(दान-)पूर्वकं विस्रक्ष्यामस्तां राजकुमारीम् ।

स्वर्णस्य रूप्यस्य अदास्याम-तस्यै संयुक्तं एकं द्वौ (वा) चत्वारिंशत्सेटक-
मित(मन्)मानम्

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥ १२८५ ॥

शिवनाथ खश् साँपन् छिह् काँपन्
दरि नय् ज्यल् लर्य लर्य-फेरन् ।
ब्रन् प्येय् बोऽ्र प्यय बरन आय् वन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥
वानी वज़्मंचू आसू वीदन्
श्रूचु गव् खन् तमि पान् छुह् ओचन् ।
सूर बन्यनय्-प्यठ् अज़् छुह् डोलन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥
बय कास् दय अस्य द्राव् अर्मान्
दह् वुछिय् लक्ष्मी ति गय हैरान् ।
दछि माथाय निश्र स छ्यह् मन्दछन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥
नाव-किनि बूज़िमति आसि अस्य लाल
राज़स् सानिस् आसू अख् माल ।
ठ्वद-ठ्वद आंगनन् मञ्जू छिह् डोलन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥
खंतुमंत अन्दकार् व्यंथु राज़न्
व्यचि कुस् म्यचि-खत स्वंगु गव् खन् ।
राज़-कमारन् चंवि कुस् कन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥ १२९० ॥
आपदा छ्यह् ताप-सत्य् गलि कति खन्
वाप कति बुतरांचू फल् नेरन् ।

हे-शिवस्वामिन् प्रसन्नः भव, स्मः (वयं) कम्पमानाः

निरोधो-भवेत् (वर्षणस्य) नचेत् शीघ्रं सद्मानि विपर्ययेण-निपतिष्यन्ति ।

वृत्तविशेषाः-व्रन्-नामानः निपतिताः व्रोज्नामानः (क्षायावृत्ताः) पतिताः

परिपूर्णानि संपन्नानि वनानि

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

वाणीयं कथिता आसीत् वेदब्रह्मणा

शुद्धं (स्वभावतः) अस्ति स्वर्णं तेन देहः अस्ति शुन्धन् (शुद्धिभाक्) ।

भस्मनः कूटेष्वेव अधुना अस्ति अपरिचयार्हं (सुलभतयानादरणीयम्)

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

भयं अपनय हे-ईश्वर अस्माकं निर्गतं (लब्धं) औत्सुक्यं (लभ्यं)

इदं अवलोक्य लक्ष्मीः अपि संपन्ना मुग्धा ।

ईदृश्याः द्रव्यसंपत्तेः सकाशात् सा अस्ति लज्जमाना

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

नाममात्रेण श्रुतानि आसन् अस्माभिः रत्नानि

राज्ञः अस्मदीयस्य आसीत् एका माला ।

राशिरूपेण अजिराणां मध्ये सन्ति (रत्नानि) अपरिचेयानि (अनादरार्हाणि)

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

अधिरूढः (विहितस्थितः) (द्रव्य-)अन्धकारः उत्तीर्णः (नष्टः) राज्ञाम्

स्वात्मनि-मितो-भविष्यति कः मृत्तिकातो-ऽपि सुलभं संपन्नं स्वर्णम् ।

राजकुमाराणां वत्स्यति (कुण्डलादिभूषणार्थं) कः (न कोऽपि) कर्णौ

(कर्णरन्ध्रं विधास्यति)

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥ १२९० ॥

आपद्रूपं अस्ति (यत्) आतपेन विनङ्क्ष्यति (प्रस्तुत्य) कुत्र सुवर्णम्

बीजवापेन कुत्र भूमिपृष्ठात् फलानि उत्पत्स्यन्ति ।

प्रान् क्यथ-पाठि नवि व्वि नय् अन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् य्यन् ॥
सूरमति पंपोश्-हिवि च्यानि पाद्
अस्य ह्या खबर् द्रमि गंखंचु आसि साद् ।
नूर् आसि सूर् तय् सूर् आसि स्वन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् य्यन् ॥
न्यथ् च्य् सथ्-च्यथ्-आनन्दगन्
कृष्णस् पादन् कुन् थव् मन् ।
कुन्दन् स्वन् ह्यस् सथ् सुमरन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् य्यन् ॥ ६७ ॥

---

68. MAHADÉVA ASKS THEM WHY THEY ARE FRIGHTENED. THEY REPLY THAT THE EARTH IS COVERED WITH GOLD AND WILL NOT PRODUCE FRUIT. MOREOVER, THERE WILL BE NO LONGER ANY DISTINCTION OF RICH AND POOR. HE DIRECTS THE WIND-GOD TO COLLECT THE GOLD IN A HEAP. THIS IS DONE AND THE WORLD IS RESTORED TO ITS FORMER CONDITION.

असान् असान् लज्योख् वनने सदाशिव् ।
मंगुव लह्म वारयाह् स्वन् वुज़् क्याह् य्यव् ॥ १२८४
स्यठाह् खग् सांपंनुस् तुहज़न् ब्रह् लहरन् ।
स्यंदय् वंनितोम् व्वज़् क्वि क्याज़ि चहरन् ॥ १२८५
गल्डिय् गुलि तस् दंपुख् दय् हे महेश्वर् ।
हरे-हर कर् दया वुतरांचु चह् वंकु थर् ॥
क्विह् कांपन् ताप-सूंतिन् गलि-ना स्वन् ।
न्यवर् वुतरांचु फल् क्यथ-पाठि नेरन् ॥

प्राणसमूहः केन-प्रकारेण अतिशयीभवेत् (वृद्धिं यास्यति) उत्पत्स्यति नचेत् अन्नम्

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

हे-भस्ममलिताङ्ग पद्म-सदृशौ त्वदीयौ पादौ

अस्माकं अस्ति-किं प्रवृत्तिः ईदृशेन सामर्थ्येन (युक्तः) स्यात् साधुः ।

तेजःपुञ्जः स्यात् भस्मरूपं पुनः भस्म स्यात् स्वर्णरूपम्

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

नित्यं त्वमेव हे-सच्चिदानन्दघनात्मन्

कृष्णाख्यस्य पाददृयं (त्वदीयं) प्रति निर्धेहि (निधापय) मनः ।

अतिशुद्धं स्वर्णं अस्ति-तस्य सैव (तादृशी त्वत्पादयोः) स्मरणमाला

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥ ६७ ॥

इत्थं वृत्तस्तुतौ: संश्रुत्वा महादेवस्य वृत्तं प्रस्तौति ॥ ६८ ॥

हसित्वा हसित्वा प्रवृत्तस्तान्प्रति वक्तुं श्रीमहादेवः ।

प्रार्थितं-युष्माभिः युष्माभिः अतिशयेन स्वर्णं अधुना कियत् (अल्पमेव) पतितं (तद्दर्शणम्) ॥ १२९४ ॥

अत्यन्तं प्रसन्नः संपन्नो-ऽहं यौष्माकीनासु अहं स्तुतिगाथासु ।

आर्जवेन (सत्यतया) कथयत-नाम-मां अतः-परं स्य कुतो-नाम बिभ्यन्तः ॥ १२९५ ॥

बद्ध्वा अञ्जलीन् तस्मै प्रत्युक्तं-तैः इदमेव हे महेश्वर ।

हरिरूप-हर कुरु दयां भूतधात्र्याः त्वं उद्भूतं (निमग्नं च) कम्पं (प्लुतं च) ॥

स्मः कम्पमानाः आतपेन नङ्क्ष्यति-स्वित् सुवर्णं (इतीच्छामः) ।

बहिः भूतधात्र्याः फलानि केन-प्रकारेण उद्भविष्यन्ति (निर्गमिष्यन्ति) ॥

ह्विय् सारिय् वनन् अद मानि कुस् कस् ।
स्यठाह् प्येमति छिह् पायस् बस् करिव् बस् ॥

करिव् ज़ीवन्-हन्दुय् वचनुकु व्यपायाह् ।
ज़गथ् रक्षनच कडिव् नज़् विष्णु-मायाह् ॥

व्यनथ् बूज़िथ् अमरनाथन् असुनु ह्यतु ।
तिथय् आकाश-यठ अंबरन् वसुनु ह्यतु ॥ १२०० ॥

वनुन् वाव-लूकपालस् दाज़ दाज़ ।
वटुनु ह्यह् खन-ग्रीनस् ग्रीन-माज़ ॥

वटिथ् सोरुय् करिथ् यव् ज्यम यख-ज्याह् ।
वन्यस् सुमीर-पर्बुथ् क्याह् कुह् पर्वाह् ॥

वनिथ् इथ् तस् दितुन् त्यूतु बल् त ज़ोरंय् ।
अकिस् च्यन-मात्रसंय् मज़ू वटुन् सोरुय् ॥

अकिस् सातस् अन्दर् पृथ्वी सपंज़् नज़् ।
फरागथ् ज़ीव-ज़ांचून् वार सांपंज़् ॥

स्यदिस् सादस् थिह् दंपुहस् तिय् करुनु प्योस् ।
ज़गथ् सांपंनु तिथुय् सोरुय् थियुय् ओसु ॥ १२०५ ॥

क्षण् लीला परिय् बोज़ुस् म्यसाज़ ।
सुमीरस् दितु वज्यर् दच्छाय च्याज़ ॥

मनस् अंज़् वार पक्व संसार-ठाज़ ।
ज्ञानुकु खन् दिह् व्वंज़-सरतलि साज़ ॥ ६८ ॥

समानवृत्तयः सर्वे-एव भविष्यन्ति ततः संस्थति कः कं (संमानयिष्यति सेव्यसेवकभावेन) ।

अत्यन्ततया पतिताः-स्मः (शरणं) स्मो-वयं चेतनां अलं कुरुत अलम् ॥

कुरुत-च जीवानामेव जीवनस्य उपायमात्रम् ।

जगतः परिपालनस्य निष्कासयत (आविष्कुरुत) प्रत्यक्षां वैष्णवीं (व्यापकरूपां) मायाम् ॥

(इत्थं) विज्ञप्तिं (तेषां) श्रुत्वा अमरनाथेन हसितं आरब्धम् ।

तथैव (तत्कालमेव) आकाशात् मेघजालेन अवतरितुं (अदर्शनभावाय) आरब्धम् ॥ १३०० ॥

कथितं-तेन वायुदेवाय-लोकपालाय अंशमात्रेण अंशमात्रेण ।

वेष्टयितुं (गोलाकारतया संपादयितुं) आरभस्व स्वर्णमयहिमस्य हिमानीः ॥

वेष्टयित्वा सर्वमेव विधाय निधेहि राशिरूपं एकस्मिन्देशे ।

भविष्यत्यस्य सुमेरुपर्वतरूपं किं-नाम अस्ति भयम् ॥

कथयित्वा इदमेव तस्मै विसृष्टं-तेन तावन्मात्रं बलं वीर्यम् च ।

(यथा) एकस्य क्षणमात्रकालस्यैव मध्ये वेष्टयित्वा-स्थापितं-तेन सर्वमेव ॥

एकस्य क्षणमात्रस्य अन्तरकाले पृथिवी संपन्ना प्रकटा (निर्लेपा) ।

निश्चिन्तता जीवजातीनां सुष्ठु संपन्ना (यथा) ॥

ऋजुस्वभावाय साधवे यत्किञ्चित् कथितं-तैस्तस्मै तदेव कर्तव्यं आपतितं-तस्य ।

जगत् संपन्नं तादृगेव सर्वमेव यादृगेव आसीत् (पूर्वम्) ॥ १३०५ ॥

(ग्रन्थकृतः स्वमुपदर्श्योक्तिः) कृष्णाख्यः कीर्तिस्तुतीः पठिष्यति-तव शृणु-तस्य यतीन्द्र ।

सुमेरुपर्वतस्य विसृष्टं औन्नत्यं (उत्कृष्टत्वं च) इच्छया तव ॥

मनसः समानीता सुष्ठु प्रतीतिः सांसारिकमायाजालविशेषेण ।

ज्ञानरूपं सुवर्णं देहि (कुरु) बुद्ध्यात्मरीतिरूपधातुविकारस्य अस्मत्संबन्धिनः* ॥ ६८ ॥

---

* योगिन एव जटात औषधिं निष्कास्य रीतिधातोः स्वर्णसंपादनसामर्थ्यम् इति गम्यते । तस्य सर्वं तदुक्तं लोकानुरूपमासीत् । वास्तवतः सो ऽक्षरो ऽच्युतः कूटस्थश्चिदानन्दस्वभावो विगतमायाप्रपञ्चो वरीवर्ति ।

69. THE AUTHOR PRAISES ŚIVA THE OMNIPOTENT.

यक्कि च्याऱ दाऱ दाऱ वच्य खन-ग्रौन-माऱ ।
हा ग्वसाऱ साऱ सर्तलि कर्त खन् ॥ १३०८ ।

नंग कुस् लंगुमंतु मङ्गू प्यववऱ ग्राऱ
ज़ंग ङ्यम् न क्यथ-पाठि पक मंङ्गिलस् ।
अंगह्रौनिस् म्य आन् करनाव् गंगवाऱ
हा ग्वसाऱ साऱ सर्तलि कर्त खन् ॥

न्यग्व्वंदु कंरुनस् मायाय-हङ्य ठाऱ
फ्रक-फोत गंङ्गरम् ट्वक-रुद्रस् ।
म्वक्क कुम्-बासान् ज़गतच सेलाऱ
हा ग्वसाऱ साऱ सर्तलि कर्त खन् ॥ १३१० ।

संकल्प-चूर् मङ्गू मच्य न्यंदर्य म्याऱ
अंऱ् वासना ङ्यथ् कुह् संऱ् ज़ागन् ।
गंड थव् च्यथ् दन मङ्गू मन हंमियाऱ
हा ग्वसाऱ साऱ सर्तलि कर्त खन् ॥

बावंकि पोग् आंसि पक्कि-हङ्य पूग्राऱ
राग-द्वेग-राज्य वति लूट-नौनस् ।
राज़योग-राज़ आय् मङ्गू अदालंचू च्याऱ
हा ग्वसाऱ साऱ सर्तलि कर्त खन् ॥

ह्रस्रा त ममता मौलिय् मान्माऱ
माज्य-कोर्य मेज्यम् खानदारस् ।

सर्वसामर्थ्यं शिवं प्रति ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ ६९ ॥

इच्छया त्वदीयया अंशं अंशं* वेष्टिताः स्वर्णहिमान्यः

हन्त योगीन्द्र आत्माकीनस्य आरकूटस्य (अज्ञानरूपस्य) कुम-नाम सुवर्ण (स्वात्मज्ञानप्रकाशरूपम्) ॥ १३०८ ॥

नग्नः अस्मि संलग्नः मधौ पतन्त्याः हिममिश्रमहाजलवृष्टेः

जङ्घे स्तो-मम नैव केन-प्रकारेण गमिष्यामि गन्तव्यप्रयाणकम् ।

अङ्गहीनस्य मे स्नानं विधापय गङ्गाजलेन

हन्त योगीन्द्र आत्माकीनस्य० ॥

विगतबुद्धिः कृतस्तेनाहं मायात्मिकाविद्यायाः वागुराविशेषेण

रिक्त-काचमुक्ता† संकलिता-मया पूर्णप्रवालस्य ।

'सन्ति-हि-मुक्ताफलान्यमूनि' (इत्थं) भासते-मे जगद्रूपस्य मृन्मय-तुच्छप्रायमुक्तारूपस्य-वस्तुनः

हन्त योगीन्द्र आत्माकीनस्य० ॥ १३१० ॥

संकल्पात्मा-चौरः मधौ गाढायाः निद्रायाः मदीयायाः

अर्थां वासनां सह-कृत्वा अस्ति स्तेयार्थं जागरूकः ।

ग्रथितं निधेहि चैतन्यरूपं धनं मधौ मनोरूपे रूपकनिधाने‡

हन्त योगीन्द्र आत्माकीनस्य० ॥

भक्त्यात्मकानि पुष्पाणि आसन् अद्वैतात्मिकायाः पौष्पिकायाः

(यानि) रागद्वेषात्मिकया-राज्ञया मार्गे (एव) विलुण्ठ्य-नीतानि-तया-तस्याः ।

हे-राजयोगेण-देदीप्यमान आगता-वयं मधौ न्यायालयस्थ तव

हन्त योगीन्द्र आत्माकीनस्य० ॥

तृष्णा ममता च संयुज्य अन्योन्यस्पर्धया

मातृकन्ये संगते(मिलिते)-मे गृहस्थधर्मिणे-मह्यम् ।

---

* षङ्गुञ्जामितं मानं दात्र् ॥

† रिक्तकाचमणिशिलाद्रवोद्भूतसूक्ष्ममुक्ताप्रतिबिम्बजातम् एतदस्तीति।

‡ 'शैलो' इति नाम्नि रूपकादिनिधानकर्पटमयबन्धनविशेषे ।

संतोशुकु खन् न्यूहम् दाज़ दाज़
हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥
गंड् कुह् सुमीर-सूत्य् ज़ाज़-मालाय साज़
सुमीर् कुख् च्य् तय् मालि-फलि छिह् देव् ।
अमि सुमरज़्-फिरज़ सौव् च्याज़ माज़
हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥
कृष्णस् आन् शिव-शंखच्-हन्दि प्रथम-पाज़
माज्य-भवाज़-हन्दि पास करनाव् ।
तमि पाज़ पपि तस् परमानन्द-दाज़
हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥ १३१५ ॥ ६८

---

70. HIMĀLAYA'S JOY AND GRATITUDE TO VIṢṆU FOR BEING ŚIVA'S BEST MAN.

ब्रह् क्याह् वन तति लूकन् हाल् कित्यु गव् ।
बनिथ् यति ओसु महाराज़ ओ-सदाशिव् ॥ १३१६
ब्रह क्याह् वन तति लूकन् कित्यु सपनु मन् ।
बन्यो-मंतु ओसु यति भगवान् यजमन् ॥
स्यठाह हिमाल् य्लि खश्-हाल् माँपनु ।
करनि लगु आर्तो नारायणस् कुन् ॥
करुम् च्याज़य् दयाय-सूत्य् दयु कार् ।
परय् लीला करय् बावुकु नमस्कार् ॥ ७० ॥

संतोषात्मकं सुवर्णं नीतं-याभ्यां-मत्तः अंशं अंशं (निखिलमेव)

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

ग्रन्थिः अस्ति सुमेरुनाम्ना-बृहत्फलेन (सुमेरु-पर्वतेन च) ज्ञानात्ममालायाः अस्मदीयायाः

सुमेरुः असि त्वमेव पुनः मालाफलात्मानः सन्ति देवाः ।

अनया जपमालया (स्मृति-)परिवर्तनया कीर्तनाः-सेवाश्च त्वदीयाः सम्मताः

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्यं स्नानं शिवशक्त्यात्मसम्बन्धिना प्रेमजलेन

स्वशक्तिभूतमहामायायाः गौरवेण कार्य ।

तेन जलेन पक्वं-भविष्यति तस्य परमानन्दावाप्तिरूपं-धान्यम्

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥ १३१५ ॥ ६९ ॥

अनन्तरं वृत्तोपयोगित्यवहारं वर्णयति ॥ ७० ॥

अहं किं-नाम कथयिष्यामि (वक्तुं न शक्नोमि) तत्र लोकानां चरित्रं कीदृक् सम्पन्नम् ।

भूत्वा (तु) यत्र आसीत् महावररूपः श्रीसदाशिवः ॥ १३१६ ॥

अहं किं कथयिष्यामि (वर्णयितुं न शक्नोमि) तत्र लोकानां कीदृक् (आनन्द-पूर्णं) सम्पन्नं मनः ।

सम्भूतः आसीत् यत्र श्रीविष्णुः यजमानः (वरपक्षेषु प्रधानः) ॥

अतिशयेन हिमालयः यदा प्रसन्नावस्थः सम्पन्नः ।

कर्तुं प्रवृत्तः करुणात्मिकां-कीर्तिस्तुतिं नारायणं प्रति ॥

कृतं-मया तवैव दयया ईदृक् कृत्यम् ।

पठिष्यामि-ते स्तुतिं करिष्यामि-ते भक्तियुतं नमस्कार-मात्रम् ॥ ७० ॥

---

71. HIMĀLAYA PRAISES VIṢṆU FOR HIS MERCY AND FOR HIS INCARNATIONS, ESPECIALLY THAT OF KṚṢṆA.

गोकुलानन्द गोविन्द गोपालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १३२० ॥
मधु-कैटभ् मारवंनि द्वद-च़ूरय्
मन-मङ़लिस् मञ्जू करय् गूर-गूरय् ।
पूतना-गालवंनि* चिङ़गत्यालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
यादव-कलंकि माधव रामय्
हे-निर्मल निष्कल निष्कामय् ।
गूरि-बालकन् सूंत्य् मारवंनि क़ालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
राधाकृष्ण च़य् नादाह् लायय्
श्रीधर प्रीम-स्वर मुरली वायय् ।
रोज़् श्याम बोज़् साम-वीदच तालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
हृदयस् मञ्जू वसवंनि न्यय् लसवंनि
असवंनि असवंनि गरुडस् खसवंनि ।
नालमति रटहांय् मो दिम् डालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
हनि हनि मञ्जू आसवंनि वासुदेवय्
रासमंडल् खेलवंनि कृष्ण-ज़ीवय् ।

* गोपीनाथ बाल इति पाठान्तरः॥

इत्थं निराकारतया श्रीनारायणं स्तुत्वा पुनरपि साकारावतार-कीर्तिगाथाभिः स्तौति हिमालयः ॥ ७१ ॥

हे-गोकुलानन्द (गवां वाचां वानन्दपरिणाम) हे-गोविन्द गोपाल-भोः

हे-नादबिन्दुरूप परमानन्द नन्दनन्दन ॥ १३२० ॥

मधुकैटभात्म-दैत्य-विनाशन दधिहर

मनोरूप-बालोपयोगिदोलाशकटस्थ मर्धे कुर्यो-नाम लालनाम् ।

हे-पूतनाख्यराक्षसीविनाशक त्रिजगत्पालक

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

यादवकुलस्थ (तदुद्भूत) हे-माधव राम-भोः

हे-निर्मल निष्कल निष्काम-भोः ।

गोपाल-बालकैः सह प्रवर्तक प्लुतादिक्रीडानाम्

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

हे-राधया-तदाख्य(स्वशक्त्याभिन्नरूप) कृष्ण त्वद्विषयमेव दूराद्धानं प्रक्षिप्स्यामि

हे-श्रीधर प्रेमस्वरेण वंशीं वादयेयम् ।

आतिष्ठ श्यामसुन्दर शृणु सामवेदस्य तालाः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

हृदयस्थ मर्धे वास्तव्य-भोः नित्यं जीवनशील

स्मितस्वभाव स्मितस्वभाव गमडस्थ आरोहणशील ।

आलिङ्गनेन गृह्णीयां-नाम-त्वां मा-नाम देहि-मे उपेक्षणानि

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

अंशस्थ अंशस्थ मर्धे वर्तमान हे-वासुदेव

रागात्मरासक्रीडां क्रीडनशील हे-श्रीकृष्ण ।

न्यथ् बासवनि सथ् इमि कलि-कालय्
नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १३१५ ॥
पंकज़ तनि वैज़यन्ती मालय्
तर्ज़ अकि नालि तय् मोज् दुबालय् ।
संथ छिय् वलिय् बसंत-दुग्गालय्
नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
केशव शिव-रूप नारायणय्
वनि दिथ् ननु गोख् बिंद्राबनय् ।
च्यनु ह्यनु च्योनु प्रथम-मस् प्याल प्यालय्
नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
विदुर-जुवुनुय् गर ब्यलि च़ाखंय्
बावनाय-सूत्य् ख्योथ् सिवुमंतु हाखंय् ।
कति गोख् तति कोरवन्-हन्दि सालय्
नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
द्रौपदिय अकि कृष्ण-नाव-सूत्य् श्यामय्
पैद-गैय् तस् तौति बसत्र् ज्यामय् ।
यौति कंडिस् दुर्योधननय् नालय्
नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
च्याज़ मायाय-सूत्य् मञ्जु द्वारकाय
मथुराय-हञ्ज़ छिथ्य लर्य तय् ज्याय ।
पैद-गय अकि दम मञ्जु कमि हालय्
नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १३१० ॥

नित्यं भासमान सत्यरूपेण अस्मिन् कलियुगकाले-भोः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥ १३२५ ॥

कमलवद्विकासमानायां तनौ वैजयन्ती-नाम माला

भङ्ग्या एकया उरोलम्बमाना (यया) पुनः शोभा द्विगुणा ।

हे-सोधो सन्जि-ते वसितानि पीतवर्णानि राङ्कवस्त्राणि

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

हे-केशव शिवस्वरूप नारायण-भोः

मार्गणानि दत्त्वा (कृत्वा) प्रकटः संपन्नस्त्वं (सद्योगिनां) वृन्दावनस्थाने ।

पातुं आरब्धमस्माभिः त्वदीयस्य प्रेमरसस्य आसवं कंसैः कंसैः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

विदुराख्यस्य-पाण्डुराजभ्रातुः (स्वभक्तस्य) सद्म यदा प्रविष्टस्त्वम्

भक्तिभावेन (तेनोपनीतं) भुक्तं-त्वया जलमात्रे-ऽर्धपक्वं शाकम् ।

कुतो-नाम गतस्त्वं (न गतः) तत्र कौरवाणां निमन्त्रणे-भोः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

द्रौपद्याः (पाण्डवराज्ञ्याः) एकेन कृष्णेति-नाम-सम्बोधनेन हे-श्याम

समुत्पन्नानि तस्याः तावन्ति वस्त्राणि कुर्पासकानि (च) (उत्तराधर-
वस्त्राणि) ।

यावन्ति निष्कासितानि-तस्याः दुर्योधनेन गलमार्गेण शरीरात्

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

तव मायया (सामर्थ्येन) मध्ये द्वारकायाः

मथुरायाः समानरूपशोभानि गृहाणि पुनः प्रदेशाश्च ।

समुद्भूतानि एकस्य निमेषकालमात्रस्य मध्ये केन (अलौकिकेन) प्रकारेण

हे-नादबिन्दुरूप० ॥ १३३० ॥

अज़ामिल् द्राव् बंडु वाग्यवानय्
न्यचिविस् ओसु तस् नाव् नारानय् ।
मरन-विज़ि फूरु तस् तिय् निश्क्रालय्
नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
श्रीभगवान् कुख् पान प्रथ्-ग्राय
कुस् वोतु कुस् वाति च्याज़ माथाय ।
स्वकलाव् अस्त दमि मुहने ज़ालय्
नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
कृष्णस् ग्रिव-रूप दर्शुन् दित च्य्
सुय् च्य् च्य् सुय् केवल कुख् न ज़य् ।
श्याम प्रबात-रूफ् हाव् तस् कालय्
नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ ७१ ॥

---

72. VIṢṆU IS PLEASED. LED BY NĀRADA, ALL UNITE IN PRAISING HIM.

त्वता बूज़िथ् स्वठाह् खग् गोस् केशव् ।
सुह् दामोदर् सुह् विश्वंभर सुह् माधव् ॥ १ २ ३ ४ ॥
सपञ्र स्वद् सार्थनिय् मन-कामनाय ।
दपान् आसिस् दह् करु च्याज़य् दयाय ॥ १ २ ३ ५ ॥
तिथय् नारद्-जुवन् सेतार वोयुन् ।
दथय् पाठि नाद-ब्यन्दस् नाद् स्वोयुन् ॥
पद्म-पादस् स्वदस् सादस् दितुन् नाद् ।
करम् प्रसाद् च्ह् कुख् सादन्-हन्दुय् साद् ॥ ७२ ॥

अजामिलाख्यः (पापवृत्तो ब्राह्मणः) निर्गतः (सम्पन्नः) महान् भाग्यशाली-एव*

(यस्य) पुत्रस्य आसीत् तस्य नाम नारायण-इति ।

(यस्मात्) मरणकाले मुखात्प्रवृत्तं (अतिप्रेमतया) तस्य तन्नाम (नारायणेति) हे-निष्काल

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

श्रीभगवान् असि-त्वं स्वयं प्रत्यक्षस्थाने

कश्च पर्याप्नः कश्च पर्याप्स्यति तव मायाम् ।

उन्मोचय अस्मान् अस्मात् मोहस्य जालात्

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्याय शिवाभिन्नस्वरूपेण साक्षात्कारदर्शनं देहि- नाम त्वमेव

स-एव त्वमेव त्वमेव स-एव केवलात्मा असि न द्वयम् ।

हे-श्यामसुन्दर (सायंकाले च) प्रभातरूपं (शुक्लवर्णशिवस्वरूपं) (प्राभातिक- रूपं च) प्रदर्शय तस्मै त्रस्तने-दिवस-एव (हे कालात्मन् वा)

हे-नादबिन्दुरूप० ॥ ७१ ॥

मध्यवृत्तवर्णनम् ॥ ७२ ॥

इत्थं-स्तुतिं (हिमालयात्) श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नः सम्पन्नस्तस्य केशवः ।

सः दामोदरात्मा स-एव विश्वम्भरः स-एव माधवः ॥ १३३४ ॥

सम्पन्नाः सिद्धाः सर्वेषामेव मनसो-ऽभिलाषाः ।

कथयन्तः आसन्-तं इदं (सर्वं) विहितं तवैव दयया ॥ १३३५ ॥

तथैव (तत्काले) नारदर्षिणा वल्लकी वादिता-तेन ।

इत्थमेव प्रकारेण नादबिन्दात्मकस्य (शिवाभिन्नविष्णोः) दूराह्वानं दत्तं- तेन (प्रवर्तितं-तेन) ॥

कमलचरणस्य सिद्धात्मनः साधोः दत्तं-(कृतं)-तेन सम्बोधनम् ।

कुरु-मे प्रसादं त्वं असि साधूनामपि साधुः (संसेव्यः) ॥ ७२ ॥

---

* यतस्तस्य तन्नाममात्रेण मोक्षप्राप्तिर्भूता इति भावः ॥

73. HIMĀLAYA AGAIN PRAISES NĀRĀYAṆA.

सत्यरग्रन्-हंन्दि सञ्जनय्
हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥ १३३८ ॥
निर्ग्वनय् निरञ्जनय्
अथ् रूपस् ब्वह् क्याह् वनय् ।
कुख् च्यय् साचो ज्यथ्-चेननय्
हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
यन-थ्व गोस् च्यय्-निग्र ज्ञनय्
ज्ञीवतस् मञ्जू आसय् ह्यनय् ।
च्यन्नल् गोस् मरन ज्यनय्
हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥ १३४० ॥
तोठहम् नय् अकिय् च्वनय्
वासनायन् मञ्जू कति ज्ञनय् ।
थियुय् ओसुस् तिथु बिय बनय्
हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
सोनु सादन् कुह् विनय् त प्रनय्
चेनवनि क्वियं च्यय् मञ्जू मनय् ।
सूत्य् व्यचार सत्व-ग्वनय्
हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
च्य शिव रूपस् लगय् पारी
मूल-तल कुख् निराकारी ।
वनि थिवान् कुख् मञ्जू मनय्
हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥

हिमालयः श्रीनारायणं स्तौति ॥ ७२ ॥

हे-सत्पुरुषाणां (प्रधान) सज्जन

हे सच्चिदानन्दघनात्मन् ॥ १३३८ ॥

हे-निर्गुण निष्कल्मष

अस्य (त्वदीयस्य) रूपस्य अहं किं-नाम वक्ष्यामि (वक्तुं न शक्नोमि कीर्त्यादिकम्) ।

असि त्वमेव सात्त्विरूपः चिच्चैतन्यात्मा

हे सच्चिदा० ॥

यत्-कालात् सम्पन्नो-ऽहं त्वत्त-एव प्राप्तभेदः

प्राणिदशायाः मध्ये समागतो-ऽस्मि बन्धनाम् ।

चञ्चलः सम्पन्नो-ऽहं मरणात् जन्मना

हे सच्चिदा० ॥ १३४० ॥

संतुष्टो-भविष्यसि-मम न-चेत् एकस्मिन्नेव क्षणमात्रे

दुर्वासनानां मध्ये कुत्र भिन्नो-भविष्यामि ।

यादृगेव अभवं तादृक् पुनः भविष्यामि

हे सच्चिदा० ॥

अस्माकं साधनं (साधुभ्यश्च) अस्ति विनयः च प्रणयः

हे-चैतन्यस्वभाव स्मः तवैव मध्ये मनसः ।

सहभूतं विचारेण सत्त्वगुणेनैव

हे सच्चिदा० ॥

त्वयि कल्याणस्वरूपे लगिष्यामि-त्वयि स्वात्मोपहारेण

वस्तुतः असि-त्वं निराकार-एव ।

उपलक्षणे आगच्छन् असि मध्यतः मनस-एव

हे सच्चिदा० ॥

म्वच़्रावृतम् पथ्-कुन् सथ्-च़्यथ्
च़्यावनावृतम् आनन्द-अम़्यथ् ।
तमि च़्यनय् च़्यय् हिहु बनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
च़्रिय-वानिय च़्रिलोच़नय्
वनवनय् बूज़ुथ् कनय् ।
अद् बुतराथ् बरूथ् खनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥ १ २ ४ ५ ॥
च़्यथ् विमर्ग़् कुख् ज्योति-रूफ़थ्
हृदयस् मज़ू प्रज़्लान् दीफ़थ् ।
सूर्य प्रज़ाख्योव् अमि प्रज़्लनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
ग्रक्रिय सूत्य् आख् व्लसनय्
हन-वनय् निरञ़नय् ।
लद्त कृष्णस् सुय् दय-दनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
मतुकु खर् बूज़िथय् खग़् गोस् सद्मर्
प्रश्न बूज़िय् व्चत्तर् कस्नस् बरावर् ॥ ७ ३ ॥

---

74. ŚIVA GIVES RELIGIOUS INSTRUCTION TO NĀRADA, RECOMMENDING INWARD ASCETICISM WHILE LIVING OUTWARDLY A WORDLY LIFE.

मज़्जन् वन् मन् कर् कैलासय्
बसितिय-मज़् वन्वासय् रोज़् ॥ १ २ ४ ८ ॥

अवशेषय-नाम-मे अन्ततः सत्यस्य-चैतन्यं (सच्चिदानन्दात्मकत्वं वा)

पाययं-नाम-मां आनन्दात्मकममृतम् ।

तेन पानेनैव त्वयैव सदृशः अहं-भविष्यामि

हे सच्चिदा० ॥

स्त्रीणां-वाण्या हे-त्रिलोचनाभिन्न

गीतवाणीशब्दैः श्रुतस्त्वया कर्णाभ्याम् ।

ततः भूतधात्री परिपूरिता-त्वया स्वर्णेनैव

हे सच्चिदा० ॥ १३४५ ॥

चित्तस्य विमर्शरूपः असि ज्योतिःस्वरूप-एव

हृदयस्य मध्ये जाज्वल्यमानः दीप-इव ।

सूर्यः अदीपिष्ट अनेन प्रदीपनेनैव (प्रकाशेन)

हे सच्चिदा० ॥

स्वशक्त्या सह आगतस्त्वं उल्लासम्

अकस्मादेव (हंसशब्देन वाण्या च) हे-निरञ्जन ।

प्रेषय-नाम (विसर्जय) कृष्णस्य (अन्यकृतः) तदेव ऐश्वर्यधनं (अभेदात्म-
तयासुविज्ञानात्मकम्)

हे सच्चिदा० ॥

सदात्मानं स्वरं श्रुत्वैव प्रसन्नः सम्पन्नस्तं-प्रति सद्गुरुः ।

प्रश्नं श्रुत्वा उत्तरं कृतं-तेन-तं-प्रति पूर्णरूपम् ॥ ७३ ॥

महादेवस्य नारदं प्रत्युपदेशः ॥ ७४ ॥

सज्जनः भव मनः कुरु कैलासात्मकम्

जनपदप्राय-मध्ये (वसतिषु वर्तमानोऽपि) वनवासीव आतिष्ठ ॥ १३४६ ॥

च्यत्तुकुय्-वस्त्र मल् वल् अतलासय्
साद-प्रक्कुच संन्यासय् रोज़ ।
ओं शिव शंभो कर् अभ्यासय्
बसितिय-मञ्ज् वनवासय् रोज़ ॥ १३५० ॥
विशय-त्यागुकु दर् माग-मासय्
सत्संगुकुय् व्यपवासय् कर् ।
आत्म-तीर्थ मन् नाव् मोह-मस् कासय्
बसितिय-मञ्ज् वनवासय् रोज़ ॥
पान् पर्ज़नाविथ् पान म आसय्
सर्व-संकल्पन् ग्रासय् कर् ।
तल्-पठ् चाविथ् चाव् तलवासय्
बसितिय-मञ्ज् वनवासय् रोज़ ॥
श्री-कृष्ण-महाराजन् ख्यालु रासय्
गोपिय शुराह् सासय् ह्यथ् ।
बाल-ब्रह्मचारिय् तोति नाव् द्रासय्
बसितिय-मञ्ज् वनवासय् रोज़ ॥
महामाया ह्यथ् रक्कवुनु दासय्
शिवनाथ् हृदया वासय् कुय् ।
तोति तस् नाव् द्राव् साद-संन्यासय्
बसितिय-मञ्ज् वनवासय् रोज़ ॥
कृष्ण अन्दरिमि त्याग मल् सूर-सासय्
न्यबरिमि राग व्यक्तासय् कर् ।

चेतनात्मभस्म परिमलयन् वस्त्व कौशेयवस्त्रविशेषम्

साधुप्रकृत्या संन्यस्तसर्वव्यवहारः समाधिषु ।

ओं शिव शम्भो (इति) कुरु अभ्यासं (नित्योच्चारकरणेन)

जनपदप्रायवसतिषु० ॥ १३५० ॥

सर्वविषयत्यागात्मकस्य अनुतिष्ठ (स्थिरो भव वा) माघमासस्य (व्रतं व्रते वा)

सत्सङ्गरूपमेव उपवासं (अनशनव्रतं) कुरु ।

आत्मान्वेषणात्मतीर्थे मनः स्नापय मोहात्मकेशान् लुञ्चय

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

स्वात्मानं उपलक्ष्य स्वयं (देहाभिमानितया) मा-नाम भूयाः

सर्वान्संकल्पान् ग्रासरूपान् कुरु (ग्रासीकुरु) ।

अध-ऊर्ध्वरूपं (व्यवहारं) त्यक्त्वा परित्यज मनो-भीतिं (मूर्छात्मिकाम्)

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

(यथा) श्रीकृष्णमहाराजेन क्रीडिता रासलीला

गोपीनां षोडश सहस्रं सह-कृत्वा ।

कुमार-ब्रह्मचार्यवेति तथापि नाम ख्यातीभूतं-तस्य (तथैव)

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

महामायां (स्वशक्त्यात्मिकां पार्वतीं) सह-कृत्वा पालयन् दासान्

शिवनाथः हृदये-एव वास्तव्यः अस्ति ।

तथापि तस्य नाम ख्यातं साधु-संन्यासीति

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

कृष्णाख्य आन्तरेण त्यागेन (अन्तःकरणेस्त्यागवान् भूत्वा) परिमलस्व भस्म-

रेणुसमूहमेव

बाह्येन रागेण (बाह्यवृत्त्या रागीभूत्वा) उल्लासं कुरु ।

शुकदेवस् द्यय् वनिय् गव् व्यासंय्
वसितिय-मञ्ज् वन्वासंय् रोज़् ॥ १३५५ ॥ ७४ ॥

---

75. THE GUESTS PREPARE TO DEPART. GRATITUDE OF ALL, INCLUDING VIṢṆU FOR THIS INSTRUCTION.

करनि लगि नेरनचु सारिय् तयारी ।
संबालनि लगि पनञ् पनञ् सवारी ॥ १३५६ ॥
विष्ण्-जी व्यथु कछ्-क्यथ् ह्यथ् सदाशिव् ।
स व्वद् कति अन वन तति हाल् कियु गव् ॥
प्रावाथाह् श्यामरूफ् ह्यथ् कछ्-क्यथ् द्राव् ।
ज़नानौ वनु गटि-मञ्ज् गाम् है आव् ॥
तिकुय् मैनावती वानी वनान् आसू ।
कनन् अन्दर् गछ्यि मुक्ती बनान् आसू ॥ ७५ ॥

---

76. MĒNAKĀ'S SONG OF GRATITUDE.

सुवहकि पोम्नूल रतु कुख्-बोलान्
बोज़ान् छ्यसय् ताक-दार्य प्यठ् ॥ १३५७ ॥
शिवनाथ कथ च्याञ् अम्रथ् छ्यह् हारान्
तिमनय् कथनय् थवुमतु च्यथ् ।
आसू कुम् दोरुमतु अम्रत-दार्य
बोज़ान् छ्यसय् ताक-दार्य प्यठ् ॥
महाराज़ सूत्य्-सूत्य् राज़-कमार्य
तोत ज़न् द्राख् वन्-हार्य ह्यथ् ।

शुकदेवाय इदमेव प्रोच्य गतः व्यासः

जनपदप्रायवसतिषु० ॥ १३५५ ॥ ७४ ॥

अथातः प्रक्रान्तवृत्तं विवृणोति ॥ ७५ ॥

कर्तुं प्रवृत्ताः निर्गमनस्य सर्व-एव सज्जनाम् ।

सज्जनादिना-संस्कर्तुं लग्नाः स्वकीयां स्वकीयां अश्वादिवाहनानि ॥ १३५६ ॥

श्रीविष्णुः समुत्थितः अङ्कमध्ये गृहीत्वा श्रीशिवम् ।

तां मतिं कृतः आनयिष्यामि कथयिष्यामि तत्र वृत्तं (अनुत्तरानन्दस्य)
कीदृक् सम्पन्नम् ॥

प्रभातरूपं (अवदातसद्विकासात्मकं शिवं) सायाह्नात्मश्यामवर्णः (कृष्णः)
गृहीत्वा अङ्कमध्ये निष्क्रान्तः ।

जन्यस्त्रीभिः कथितं तामिस्रमध्ये प्रकाशः अङ्क समागतः ॥

तादृशीमेव मैनावती वाणीं कथयन्ती आसीत् ।

कर्णयोः अन्तः गत्वा मुक्तिः सम्पद्यमाना आसीत्* ॥ ७५ ॥

मेनकोक्तां तत्कालयोग्यां गौतिवाणीं प्रस्तौति ॥ ७६ ॥

हे-प्रभातकालिक जीवजीवपक्षिन् रुचिरं विरवीषि

शृण्वती अस्मि-त्वत्तः पक्षद्वारस्य (एकतात्मद्वारे च) पृष्ठे (स्थिता) ॥
१३६० ॥

हे-शिवनाथ कथाः त्वदीयाः अमृतं सन्ति प्रस्रवन्त्यः

तास्वेव कथासु निहितं (मया) चित्तम् ।

आस्यं अस्ति-मया सन्निहितं अमृतधारायै

शृण्वती अस्मि-त्वत्तः० ॥

महावरस्त्वं सहचारिणीं राजकुमारीम्

शुकः इव निष्क्रान्तस्त्वं वनशारिकां धृत्वा ।

---

* तस्या या वाणी कर्णमध्ये गच्छन्त्यासीत् सा मुक्तिदात्री बभूव इति भावः ॥

कन् थंवु कथि च्याऊ मन् गव् तार्य
बोज़ान् छसय् ताक-दार्य प्यठ् ॥
चिबुवन-राज़ अमि थज़्य कार्य
सैल्लस् नेर् च़ाकवार्य-क्यथ् ।
ग्रालमार् बनांवम् मनच वार्य
बोज़ान् छसय् ताक-दार्य प्यठ् ॥
अतगत पान च्यथ् पत-पत लार्य
कृष्ण् संसारस् लांचिथ् लथ् ।
सथ् छस् च्यांऊ न्यथ् सथ् व्यचारे
बोज़ान् छसय् ताक-दार्य प्यठ् ॥ ७६ ॥

---

77 THE AUTHOR PRAISES VIṢṆU, WHO STANDS AS FATHER OF THE BRIDEGROOM.

हांग्र पोग्रनूल थव् कन्
वांनिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १२६५ ॥
राधा-कृष्ण कृष्णजो वन्
लोल अग्रिच-दारि लो-लो ।
रंग-किंनि तंसि हिंहु वन्
वांनिय वन्-हार्य लो-लो ॥
ग्वड कर् मन् बिन्द्राबन्
अद नेर् वरि त दार्य लो-लो ।
ग्याम-रूंफ् वुछ् हन्-हन्
वांनिय वन्-हार्य लो-लो ॥

कर्णः निहितः कथायां त्वदीयायां मनः संपन्नं-नः आसक्तम्
शृण्वती अस्मि-त्वत्तः० ॥

त्रिभुवनराजरूप अनया अत्युच्चया ग्रीवया (अनुत्तरैश्वर्येण)
संचारार्थं निर्गच्छ नौकाविशेषे* (चतुरवस्थात्म-प्रणवरूपे च) ।

शालमार्-नामकं-काश्मीरोद्यानविशेषः संपादितो-मया मनोरूपायाः वाटिकायाः
शृण्वती अस्मि-त्वत्तः० ॥

आगमागमरूपेण (कन्याशायविशेषेण च) स्वात्मना त्वामेव अन्वनु धाविष्यति
कृष्णाख्यः संसारे प्रक्षिप्य लत्ताघातम् ।

आशा अस्ति-तस्य त्वदीया नित्यं सत्यात्मत्वं विचारयिष्यति
शृण्वती अस्मि-त्वत्तः० ॥ ७६ ॥

सभ्यसत्तमं वरपित्रात्मभूतं विष्णुमभिमुखीकृत्य स्तौति ॥ ७७ ॥

समाधानेन हे-जीवजीवात्मपत्तिरूप (श्रीविष्णो च) निधेहि कर्णौ
वाणीरूपायाः वन्यशारिकायाः (मेनाया इति भावः) अति
हार्दिन† ॥ १३६५ ॥

हे-राधा-ऽवियुक्त-कृष्ण श्रीकृष्णेति उच्चरस्व
प्रेम्णा (युक्तया) अस्रुणो-धारया (व्याप्तमुखः सन्) लोलो-इति-
उत्तरेण-संबोध्य ।

रागेण (वेषेण च) तेनैव सदृशः भव
वाणीरूपायाः० ॥

प्रथमं कुरु मनः वृन्दावनात्मकम्
ततः निर्गच्छ द्वारात् पत्तद्वारात् च लोलो इत्युत्तरं संबोध्य‡ ।

श्यामसुन्दररूपं पश्य अखिलात्मतया
वाणीरूपायाः० ॥

---

* यस्यामेकपार्श्वे राजोपयोग्यप्रासादगृहं ततोऽन्यन्नौवाचकार्थमेव स्थानं वर्तते ॥

† अतिहार्दिन संबोधनार्थकं लोलो इति पदमस्ति ॥

‡ स्वमनः स्थिरीकृत्य श्रीकृष्णविहारभूम्यात्मकं विश्वायेन्द्रियद्वारा विषयान्भजेति भावः ॥

च्याव् वोद-कामदीनि यन्
बंख्चू-हन्दि च़ड-वार्य लो-लो ।
च्यथ् बन् आनन्द-गन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
नित्य वृंचू-गोपीयन्
कंरुमंतु कुह् मन् तारि लो-लो ।
व्यापख् श्रीवासुदेवन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
प्रीम-सूंत्य् कर् मन् रुक्मण्
नाद् लायुस् प्यारि लो-लो ।
बक्कि-बाव-सूंत्य् एख् बनि द्वन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १३७० ॥
ब्वद्-यशोदा छ्यस् ललवन्
मोह-पूतनाय मारि लो-लो ।
यक़ि बबि द्वद् च्यन् सज़्जन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
बक्रिय-मझ् बन् अर्ज़ुन्
रथवान् सुय् लारि लो-लो ।
गलि पान क्रूद-दुर्योधन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
मन-वाज्य क्रुष्ण-नाव् खन्
दैर्य-अल्मास्-तारि लो-लो ।

धुत्त्व वेदात्मकामधेनोः स्तनौ (स्तन्यं)

भक्त्यात्मकेन दोहनकलशविशेषेण नाम ।

पीत्वा (तत्) भव आनन्दघनः

वाणीरूपायाः० ॥

नित्यं वृत्त्यात्मिकानां गोपीनाम्

कृतं (येन) अस्ति मनः निरुद्धावस्थतयात्युत्सुकं नाम ।

सर्वव्यापकेन श्रीवासुदेवेन

वाणीरूपायाः० ॥

प्रेम्णा कुरु मनः रुक्मिणीरूपम्

आह्वानं प्रक्षिप-तस्य (कुरु-तस्य) हे-प्रियेति नाम ।

भक्तिभावेन ऐक्यं भविष्यति द्वयोः

वाणीरूपायाः० ॥ १३७० ॥

(येषां) बुद्धिरूपा-यशोदा अस्ति-तं लालयन्ती

(तेषां) मोहात्मपूतनाराक्षसीं हनिष्यति-सः नाम ।

रागेण स्तनात् पयः पास्यन्ति सज्जनाः

वाणीरूपायाः० ॥

भक्त्या भव अर्जुनः

रथवाहकः स-एव अनुसारी-भविष्यति नाम ।

विनङ्क्ष्यति स्वयं क्रोधात्मा-दुर्योधनः

वाणीरूपायाः० ॥

मनोरूपोर्मिकायां कृष्णेति-नाम खनस्व

धैर्यात्मवज्रमणितूलिकया नाम ।

माज्य यिम् राज़ तस् ह्यि ज़्यन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥*
खट्टि खट्टि कुह् नन्नु वासन्
अन्द्रिमि छप-क़ार्य लो-लो ।
ज़्यथ् वुज़मल्लि गट कासन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
वृन्दावनुकुय् वन्
मन् म्योनु व्यज़ारि लो-लो ।
सञ्ज़ ज़न् लगि च़रनन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १३७५ ॥
दास् यति रास् खेलन्
व्यास् नारद्दु ति लारि लो-लो ।
बोलनावन् शुकदेव् ज़न्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
योगियौ बूगिथ् बूगन्
वनुहस् ब्रह्मचारि लो-लो ।

---

* मन-वाज्य छण्ण-नाव् खन्
दैर्य-चल्मास्-तारि लोलो ।
किसि-यट् कुस् गोवर्धन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
हिंसाय कंसस् मारन्
सूक्ष्म-दार्य तर्-वार्य लोलो ।
माज्य यिम् राज़ तम् ह्यि ज़्यन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ इति पाठान्तरम् ॥

(एतादृशाः) मातुस्तादृश्याः ये (त एव) राजानः तस्य सदृशाः जनिष्यन्ति

वाणीरूपायाः० ॥

(येषां) गूढं गूढं अस्ति प्रकाशं भासमानम्

अन्तःस्थितेन ससंभ्रमगूढव्यवहारेण नाम ।

चैतन्यात्मिकायाः विद्युतः तामिस्रं अपनयिष्यन्ति

वाणीरूपायाः० ॥

वृन्दावनस्यैव (वृन्दावनरूपं) वनम्

मनः मदीयं उच्चरिष्यति नाम ।

(यत्) हरित्तृणं इव लगिष्यति चरणयोस्तस्य

वाणीरूपायाः० ॥ १३७५ ॥

भक्ताः यत्र रासलीलां क्रीडिष्यन्ति

व्यासः नारदः अपि अनुधाविष्यति नाम ।

उच्चारयिष्यन्ति (दासास्तान्) शुकदेवः इव*

वाणीरूपायाः० ॥

योगिभिः भुक्ता भोगान् (सांसारिकान्)

कथितस्तैस्तस्य ब्रह्मचार्यव नाम ।

---

* शुकदेववक्त्राब्जविनिर्गतामृतरसालयं मुक्तिभाजश्च विभ्रते ॥

निर्मल् निश्कल् निर्वन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
कृष्णस् तोठ् विष्णुर्पन्
न-त दति क्याह् लारि लो-लो ।
ज़ान् मज़ू तस्-ति सोहम् अन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ ७७ ॥

---

78. ANOTHER SONG OF MĒNAKĀ IN PRAISE OF VIṢṆU, DETAILING THE EXPLOITS OF THE YOUTHFUL KṚṢṆA.

बालक-अवस्थाय लगयो ब्वह्
मन-मज़्लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥ १३७८ ॥
बाल-कृष्ण क़ाल मारान् थितमो
गोपाल नंद-लाल सूत्य् नितमो ।
श्याम प्रौम-द्द् दाम-दाम च्यतमो
मन-मज़्लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥ १३८० ॥
चिज़गत्याल नालमति रटयो
पूतनाय गालवनि क्वछ ह्मयो ।
द्द-थज़ि-चूर गूर-गूर करयो
मन-मज़्लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥
यशोदानंद पत-पत थिमयो
गोपीनाथ आलव् दिमयो ।
राग् कुम् च्योनुय् ज़ाग् ह्मयो
मन-मज़्लिस्-मज़ू करय् हो-हो ॥

निर्मलः निष्कलः निर्गुण-इति

वाणीरूपायाः० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वाभिप्रायोक्तिः) कृष्णाख्याय तुष्टो-भव विष्णवर्पणं (विष्णु-प्रीत्यर्थदानेन)

अन्यथा इह-संसारे किं-वस्तु अनुगतं-भवेत् (सारभूतमस्ति) नाम ।

ज्ञानस्य मध्ये तस्यापि सो-ऽहं-रूपं प्रकटय

वाणीरूपायाः० ॥ ७७ ॥

पुनरपि विष्णवाभिमुख्येन कीर्तिगीतीः प्रस्तौति ।
सेनाया एव पुनरुक्तिः ॥ ७८ ॥

बालकावस्थायां (तदनुरूपतायां) उपहारीभवेयं-तव अहम्

मनोरूपबाललालनशकटस्य मध्ये कुर्यां-ते वात्सल्यलालनाविशेषम्* ॥ १३७९ ॥

हे-बालकृष्ण पूतानि ददन् (आघ्नन्) आगच्छ-नाम-मम-सांनिध्यम्

हे-गोपाल नन्दनन्दनरत्न सह-कृत्य नय-नाम-माम् ।

हे श्यामसूर्त प्रेमात्मस्तन्यं पायं-पायं पिव-नाम-मत्तः

मनोरूपशटकस्य मध्ये० ॥ १३८० ॥

हे-त्रिजगत्पालक आलिङ्गनेन गृह्णीयां-त्वाम्

पूतनाराक्षस्याः विनाशक अङ्के गृह्णीयां-त्वां (तद्वत्) ।

दुग्धनवनीतभूषकानुकारिन् सवत्सलवागुच्चारणं-लालनाविशेषं कुर्यां-ते

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-यशोदाया-आनन्दकर्तः अन्वनु आगच्छेयं-त्वाम्

हे-गोपीस्वामिन् प्रीत्याज्ञानानि दास्यामि-ते ।

अनुरागः अस्ति-मे तवैव अवेत्तां धारयिष्यामि-ते

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

---

* एतत्करणेन बाल एव स्थपितोऽनि बोधम् ॥

भज गोविन्द गोविन्द करयो
असवनि गिन्दवनि ज़िन्द मरयो ।
बडि दय च्याऊ बाल-खेल खरयो
मन-मज़लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥
दय अवतार् ह्यनसय् लगयो
देवकिय निग़ ज़्यनसय् लगयो ।
श्री-कृष्ण नाव् प्यनसय् लगयो
मन-मज़लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥
वसुदेवनिस् निनसय् लगयो
गोकुल् ह्यथ् यिनसय् लगयो ।
यशोदाय द्वद्-च्यनसय् लगयो
मन-मज़लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥ १३८५
श्याम-सुन्दर वरनस् लगयो
जमुनाय मज़ि तरनस् लगयो ।
नाग-रस्ति बाग-करनस् लगयो
मन-मज़लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥
पूतनाय दाम्-दिनसय् लगयो
दाम् दिथ् प्रान् ह्यनस् लगयो ।
प्रयमच् थज़ू ख्यनसय् लगयो
मन-मज़लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥
श्याम-रूप ज्याम पैरनस् लगयो
कामदोन रक्कनि नेरनस् लगयो ।

भज गोविन्दं भज-गोविन्दमिति-स्तोत्रेण-स्तुतिं कुर्या-ने

हे-स्मितमुख क्रीडनशील जीवदवस्थायामेव मृत-इव-भवेयं-त्वामनु ।

हे-महेश्वर तव बाल-क्रीडाः स्मरिष्यामि-तव*

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-ईश्वर अवतारानां धारणस्यैव उपहारीभवेयं-तव

देवकाः सकाशात् जन्मग्रहणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

श्री-कृष्णेति नाम पतनस्य (नियमस्य) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

वसुदेवराजस्य (स्वगृहादन्यत्र गोकुले) नयनस्य उपहारीभवेयं-तव

गोकुलं-प्रति गृहीत्वा आगमनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

(तत्र) यशोदायाः स्तन्य-पानस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ १३८५ ॥

श्यामतया-सुन्दरस्य वर्णस्य उपहारीभवेयं-तव

यमुनानद्याः मध्यभागात् तरणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

हे-अविनाश बालभावगणानां-करणस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

पूतनाराक्षस्याः स्तन्यपानकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

स्तन्यपानं कृत्वा प्राणानां आकर्षणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

प्रेम्णोपहृतस्य नवनीतस्य भोजने उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-श्यामरूप (दिव्य)उत्तरीयवस्त्राणां वसनस्य उपहारीभवेयं-तव

क्षीरधेनूनां पालनाय निर्गमनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

* बालक्रीडा एव त्वदीयाः परमानन्ददायिन्य इति ज्ञेयम् ॥

गूरि-ग्रुरि ह्यथ् फेरनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥
बेंसरी-ग्रब्द् चावनस् लगयो
गोपी बोज़नावनस् लगयो ।
दय-लोल् गज़्रावनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥
गूरि-गरि मन् मेलनस् लगयो
गेलनस् ठठ-करनस् लगयो ।
रास-मंडुल् खेलनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥ १३८० ॥
इन्द्रस् क्रूद्-गालनस् लगयो
अन्न-रस्तु रूद्-वालनस् लगयो ।
गोकुल्कि लूख् पालनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥
गोवर्धन् दारनस् लगयो
क्रह किस्थ-प्यठ् खारनस् लगयो ।
राचस् त दैत्य् मारनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥
ग्रुरि खटिथ् यवनावनस् लगयो
वक्कि चूरि निवनावनस् लगयो ।
बिय तिथिय् बनावनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥

गोपालबालकान् सह-कृत्वा (तव) संचारस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्धे० ॥

वंशकशब्दस्य प्रचारणस्य उपहारीभवेयं-तव

गोपस्त्रियः (तत्)श्रावणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

(तासां) ईश्वरभक्तेः उपचयकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्धे० ॥

गोपालगृहेषु मनसः संमेलनस्य उपहारीभवेयं-तव

(तत्र गोपीनां) अनुकरणस्य उपहासकरणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

रासक्रीडार्थमण्डल-संपादनस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्धे० ॥ १३९० ॥

इन्द्रस्य क्रोधविनष्टीकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

निरन्तरतया वर्षणनिपातनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

गोकुलवास्तव्यानां लोकानां पालनस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्धे० ॥

गोवर्धनपर्वतस्य धारणलीलायां उपहारीभवेयं-तव

तस्य-पर्वतस्य कनिष्ठाङ्गुल्यां आरोपणे उपहारीभवेयं-तव ।

राक्षसानां दैत्यानां च मारणलीलायां उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्धे० ॥

गोपबालकानां गूढं निधापने उपहारीभवेयं-तव

वत्सानां चौर्यण नायने (ब्रह्मणो द्वारा) उपहारीभवेयं-तव ।

(प्रतिरूपेण) पुनरपि (तेषां वत्सबालकानां) तादृशानां समुद्भावने उपहारी-
भवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्धे० ॥

ब्रह्मा मन्दक्कावनस् लगयो
गुल्लि गंडिय् वदनावनस् लगयो ।
कृष्ण-गीय् ग्यवनावनस् लगयो
मन-मङ्गलिस् मङ्गु करय् हो-हो ॥
यशोदा पत-लारनस् लगयो
थंक्करांवित्य् प्रारनस् लगयो ।
गंडनस् कल दारनस् लगयो
मन-मङ्गलिस् मङ्गु करय् हो-हो ॥ १३९५ ॥
आँगनंकि कुल्लि चावनस् लगयो
देवता बनावनस् लगयो ।
आकांग्नि वुफनावनस् लगयो
मन-मङ्गलिस् मङ्गु करय् हो-हो ॥
अक्रूर् ग्वत दावनस् लगयो
पाञ्जि-मंङ्गि तन् नावनस् लगयो ।
आस्वर् वुक्कनावनस् लगयो
मन-मङ्गलिस् मङ्गु करय् हो-हो ॥
कंसान्तक क्रूद-निग्र् ग्रमयो
पंपोग्र-पादन् मीठि दिमयो ।
न्यथ् च्योनु चरनाम्रेथ् च्यमयो
मन-मङ्गलिस् मङ्गु करय् हो-हो ॥
कृष्ण आंसु सुचरावनस् लगयो
विष्ण विश्वरूफ् हावनस् लगयो ।

ब्रह्मणः लज्जापने उपहारीभवेयं-तव

अञ्जलिं बद्ध्वा (प्रकोष्ठद्वयं संबद्ध्य) (तस्य) रोदनविधापने उपहारीभवेयं-तव ।

परमेशात्मकृष्णकीर्तिस्तुतेः (तद्द्वारा) गापने उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

यशोदायाः अनुधावने उपहारीभवेयं-तव

(तां) श्रान्तां-विधाय प्रतीक्षणे उपहारीभवेयं-तव ।

(तया) ग्रथित्वा (स्थापनार्थं) शिरसः (तद्भ्रंशनार्थं) धारणे (नम्रीकरणे) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ १३९५ ॥

अजिरस्थानीययोः वृक्षयोः पातने उपहारीभवेयं-तव

देवस्वरूपौ (तौ) संपादने उपहारीभवेयं-तव ।

आकाशमार्गेण उड्डापने (तयोः) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

अक्रूरस्य निमज्जन-दापने उपहारीभवेयं-तव

जलमध्ये तनोः स्नापने उपहारीभवेयं-तव ।

(तत्र) आश्चर्यस्य प्रदर्शने (तस्य) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-कंसान्तक क्रोधात् शान्तो-भवेयं-तव-नाम

पद्मपादयोः चुम्बनानि दद्यां-तव-नाम ।

नित्यं तव चरणनिर्णेजनजलामृतं पिबेयं-तव-नाम

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-कृष्ण (ग्रन्थकृत् च) मुखस्य उन्मोचने उपहारीभवेयं-तव

हे-विष्णो विश्वरूपस्य (तन्मध्यतः) प्रदर्शने उपहारीभवेयं-तव ।

यशोदा मच़रावनस् लगयो
मन-मज़लिस् मज़ू करय् हो-हो ॥ ७८ ॥

---

79. THE AUTHOR TAKING AS HIS TEXT THE PARTING EMBRACE BETWEEN VIṢṆU AND ŚIVA, EXPLAINS THAT VIṢṆU AND SIVA ARE ONE.

विश्वम्भर् ह्यथ् विश्वेश्वर् लंगु पकाने ।
हलम् बरि बरि लगिस् तुलसी कानि ॥ १४०० ॥
पकान् निश्कल् कछ ह्यथ् द्राव् निर्मल् ।
कान् आसिस् लयौं-यठि यल् त मादल् ॥
हरस् साँपनु हरिः केशव् बन्योव् शिव् ।
अद्वैत-रूप नारायण् प्रखटु गव् ॥ ७९ ॥

---

80. THE AUTHOR ADDRESSES PRAISES TO ŚIVA AND VIṢṆU AS ONE.

ओं-सच्चिदानन्दगन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ १४०३ ॥
शम-दम तोठ् दम-दम ओं तोठ्
सत्संगकि समागम तोठ् ।
सत्यस्वरूपन्-हन्दि सज्जन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
एक अनेक-मुख अकि चन तोठ्
शिव-शक्ति-रूप द्वय लचन तोठ् ।
त्रय-गुन-संस्थि त्रय-लोचन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ १४०५ ॥

(तेन) यशोदायाः उन्मादने (मोहविधाने) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ ७८ ॥

अङ्के शिवं कृत्वा विष्णोर्याचावर्णनमुखेन तदैक्यं निरूपयति ॥ ७९ ॥

विश्वम्भरः (विष्णु) (अङ्के) गृहीत्वा विश्वेश्वरं (श्रीशिवं) प्रवृत्तः परिक्रमितुम् ।

वस्त्राग्रभागान् (०भागेषु) आपूर्य आपूर्य (पूर्णीकृतानि) लग्नास्तेषु (सर्वे लोकाः) तुलसीदलानि प्रक्षेप्तुम् ॥ १४०० ॥

संचरन् (परिक्रामन्) (सः) निष्कलात्मा अङ्के गृहीत्वा निष्क्रान्तः निर्मलात्मानम् ।

प्रक्षिपन्तः आसंस्तस्य (लोकाः) सद्मपटलोर्ध्वभागेभ्यः बिल्वपत्राणि माङ्गलीनामपार्वतीयौषधीम् च ॥

हरस्य संपन्नः हरिः केशवः संपन्नः शिवः* ।

(तत्र) अद्वैतरूपेण नारायणः प्रत्यक्षः संपन्नः† ॥ ७९ ॥

शिवाद्वैतरूपेण नारायणं संबोधनस्तुत्या स्तौति ॥ ८० ॥

हे-प्रणववाच्य सत्यज्ञानानन्दघनरूप तुष्य

हे-सत्यदेव सत्यनारायणरूप तुष्य ॥ १४०३ ॥

शमदमात्मन् तुष्य प्रतिश्वासं प्रणवान्तर्यामिन् तुष्य

सत्सङ्गस्य समागमात्मन् तुष्य ।

सत्पुरुषाणामपि सज्जनरूप तुष्य

हे-सत्यप्रकाशात्मन्० ॥

एक-अनेकभूत एकस्मिन्नेव क्षणे (शीघ्रं) तुष्य

शिवशक्तिरूपेण विभिन्न-लक्षणेन तुष्य ।

गुणत्रयात्मन् त्रिलोचन तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥ १४०५ ॥

---

* एकरूपत्वं तयोः प्रादुर्भूतम् इति भावः ॥

† नाद्यगङ्गस्थाङ्गिनोरभिन्नतावस्थायाम् इति भावः ॥

निर्म्वन तोठ् निरञ्जन तोठ्
चैतन्य तोठ् य़ःत्तकि चेनन तोठ् ।
अकि पोश्र व्यन च़्य् मञ्जू मन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
केश्रव केश्रव केश्रव तोठ्
हे शिव हे शिव हे शिव तोठ् ।
गरुडासन दृश्रवासन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
न्यथ् च्योनु व्रथ् दर श्रीधर तोठ्
श्याम-सुन्दर वस्मादर तोठ् ।
सङ्कर्षण संकर्षण तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
कांग्रीनाथ मञ्जू तपोवन तोठ्
द्वारका-नाथ बिन्द्रावन तोठ् ।
अयोध्यानाथ रामरादन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
अमरनाथ श्रव-दर्शन तोठ्
शिव-नाथ अमृत-वर्शन तोठ् ।
विश्वनाथ कपाल-मोचन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ १४१० ॥
अनुग्रह-सूतिन् हन-वन तोठ्
पालवनि नैपालकि वन तोठ् ।

हे-गुणातीत तुष्य निरञ्जन तुष्य

चैतन्यात्मन् तुष्य चित्तस्थ चेतनात्मन् तुष्य ।

एकेन पुष्पेण वनपुष्पपत्रेण (विल्वेन च) त्वमेव मयि मनसः तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-केशव हे-केशव हे-केशव तुष्य

हे कल्याणस्वरूप हे शिव हे शिव तुष्य ।

हे-गरुडासन (विष्णो) हे-वृषभासन (शिव) तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

नित्यं तव व्रतं धारयेयं हे-श्रीधर तुष्य

हे-श्यामसुन्दर हे-भस्मधर तुष्य ।

हे-सत्यदर्शन हे-संकर्षण तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-काशीनाथ मयि तपोवनस्थ तुष्य

हे-द्वारकाधीश वृन्दावने तुष्य ।

हे-अयोध्यानाथ रामाराधनक्षेत्रे तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-अमरनाथ शुभयुक्तदर्शन तुष्य

हे-शिवनाथ अमृतवृष्टिद तुष्य ।

हे-विश्वनाथ कपालमोचनक्षेत्रे तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥ १४१० ॥

अनुग्रहविधानेन अकस्मात् तुष्य

हे-पालनाकर्तः नेपालदेशस्थ वने तुष्य ।

वसच्च-रश्मि वसत्र्-वन तोट्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥
गरि-गरि च्चन-च्चन च्चन-च्चन तोट्
आकाश पाताल हेरि व्वन तोट् ।
पूरि पश्चिमि व्वत्तर दच्चिन तोट्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥
श्याम-रूप तोट् प्रवात-रूप तोट्
स्व-प्रकाश-रूप ज्योती-रूप तोट् ।
क्षणम् शिवरात्रि-हन्दि च्चन तोट्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥ ८० ॥

---

81. PRAISE OF THE ANTARYĀMIN NĀRĀYAṆA AS ONE WITH ŚIVA.

नारायणो नारायणो
परमेश्वर पूरक-पूरनो ॥ १४१४ ॥
अन्तःकरनन्-हन्दि आवासो
चैतन्य-ब्रह्मो चिदाकाशो ।
साक्षी-प्रश्नो च्चय्-चेननो
नारायणो नारायणो ॥ १४१५ ॥
ज़गय्-नाथो ज़नार्दनो
हे निर्मल निश्कल निर्व्वनो ।
निराकारो निरञ्जनो
नारायणो नारायणो ॥

हे-वस्त्ररहित (दिगम्बर) वसतुरवनाख्यक्षेत्रे तुष्य ।

हे-सत्यदेव० ॥

प्रतिनाडीकालं प्रतिक्षणं प्रत्यहं तुष्य

आकाशे पाताले ऊर्ध्वे अधः तुष्य ।

पुरस्तात् पश्चात् उत्तरतः दक्षिणतः तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

सायंकालात्मन् (श्यामरूपेति च) तुष्य प्रभातरूप (शुक्लशिव-रूपेति च) तुष्य

हे-स्वप्रकाशरूप ज्योतिःस्वरूप तुष्य ।

कृष्णाख्यस्य (मम) शिवरात्रयः दिवसे तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥ ८० ॥

शिवाद्वैतरूपेण साक्षाद्भूतसर्वान्तर्यामिनं नारायणं संबोधनस्तुत्या स्तौति ॥ ८१ ॥

(दूरात्संबोधनार्थानि सर्वाणि पदानि) नारायण-भोः नारायण-भोः

परमेश्वर अणिमादिसिद्धीनां-पूरण-भोः ॥ १४१४ ॥

अन्तःकरणानां (मनोबुद्धिचित्ताहङ्काराणां) आभासप्रकाशक-भोः

चैतन्यब्रह्मस्वरूप-भोः चिदाकाशात्मन्-भोः ।

साक्षिभूतपुरुषात्मन्-भोः चितेश्च-चैतनात्मन्-भोः

नारायण-भोः नारायण-भोः ॥ १४१५ ॥

जगतां-नाथ-भोः प्रार्थितप्रद-भोः

हे निर्मल निष्कल निर्गुण-भोः ।

निराकार-भोः निरञ्जन-भोः

नारायण-भोः० ॥

वीदान्तन् ग्यवि-मंति गोविन्दो
पान् ऱ्यय् वन्दयो माधव मुकुन्दो ।
मुह-मद् गालवंनि मधुसूदनो
नारायणो नारायणो ॥
ज्ञानंकि विज्ञान-द्यानंकि द्यानो
योगंकि योगो प्रानंकि प्रानो ।
मायाय-हंन्दु अन्य् च्यानि ज़ाननो
नारायणो नारायणो ॥
बंख्चू-हंज़ू सीता ब्वज़ू-हन्दि वनो
क़ाडान् सूत्य् ह्यय् सत्तू-ग्वनो ।
राम-आत्म ज़ान् मन लक्ष्मणो
नारायणो नारायणो ॥
अंतः-अयोध्याय-मज़ू राय् द्यनो
बावुकु भरंथु कुय् पूज़नो ।
सूत्य् ह्यय् अद्दाय ग्रंत्रगनो
नारायणो नारायणो ॥ १४२० ॥
थ्यद्-वासनाय-हंन्दु विभीषणो
करवुनु पान् ऱ्यय् पथ् अर्पनो ।
राघव रघुनाथ रघुनन्दनो
नारायणो नारायणो ॥
द्यानुकु हनूमान् तन-मनो
नाव् च्योनु हृदयस् कुय् लेखनो ।

वेदान्तशासनैः संगीतकीर्ते वागधीश्वर-भोः

स्वात्मानं त्वय्येव उपहारीकुर्यां-ते लक्ष्मीनाथ मोक्षप्रद-भोः ।

मोहस्य-मदं नाशनशील मधुसूदन-भोः

नारायण-भोः० ॥

ज्ञानस्य विज्ञानस्य ध्यानस्य धीयरूप-भोः

योगस्य योग(प्राप्य)रूप-भोः प्राणस्य प्राणरूप-भोः ।

अविद्यायाः नाशः तव ज्ञानेन-भोः

नारायण-भोः० ॥

भक्तिरूपा सीता ब्रह्मरात्मनि वने-भोः

अन्विष्यन्ती सह कृत्वा सत्त्वात्मगुणं-भोः ।

रामात्मानमात्मस्वरूपं जानीहि हे-मनोरूप लक्ष्मण-भोः

नारायण-भोः० ॥

(यं) अन्तःकरणरूपायोध्यायां रात्रौ दिवसे(च)-भोः

भावनात्मा भरतः अस्ति पूजयन्-भोः ।

सह धृत्वा श्रद्धात्मकं शत्रुघ्नं-भोः

नारायण-भोः० ॥ १४२० ॥

शुद्धवासनात्मकः विभीषणः-भोः

कुर्वन् स्वात्मानं (नः) त्वामेव प्रति समर्पणं-भोः ।

हे-रघुकुलोद्भव रघुनाथ रघुनन्दन-भोः

नारायण-भोः० ॥

ध्यानरूपः हनूमान् तत्त्वा-मनसा(च)-भोः

नाम त्वदीयं हृदये अस्ति लिखन्-भोः ।

तमि-सूत्य् मुह-लंका ज़ाल्लनो
नारायणो नारायणो ॥
गोपीनाथो जसोदानंदो
गोर्यन् सूत्य् वूगुथ् आनंदो ।
वंनु दिथ् नंनु गोख् बिन्द्राबनो
नारायणो नारायणो ॥
परं-ब्रह्मो परमानन्दो
बक्यन् हाविथ् च़रनारविन्दो ।
ज़्यंनु त मरंनु ह्यंनु च्यानि ज़्यनो
नारायणो नारायणो ॥
देहान्दकारकि मोह-दारनो
राक्षस-प्रक्षंच-हंन्दि मारनो ।
स्वयं-मोक्ष क्थिय् कंस-रावणो
नारायणो नारायणो ॥ १४२५ ॥
निरर्गल-पांठि निरन्तर् मनो
आनन्द-अमृथ् च्याव् ज़्यथ्-गनो ।
अज़पा-ज़प-यज्ञ ज़फ् ज़पनो
नारायणो नारायणो ॥
निमेश उन्मेश प्रथ् च्यन-च्यनो
सम्बख् रोज़्तम् सनातनो ।
निर्वंच-हज़्य वृंच प्रवृंच ब्यन्नो
नारायणो नारायणो ॥

तेनैव (सामर्थ्येन) मोहात्मलङ्कापुरीं दाहयन्-भोः

नारायण-भोः० ॥

हे-गोपीनाथ यशोदानन्दन-भोः

गोपालैः सह भुक्तस्त्वया आनन्दः-भोः ।

मार्गणं-कृत्वा प्रत्यक्षः भूतस्त्वं वृन्दावने-भोः

नारायण-भोः० ॥

हे-परंब्रह्म-भोः परमानन्दस्वरूप-भोः

भक्तानां प्रदर्शिते-त्वया स्वचरणारविन्दे-भोः ।

जन्म पुनः मरणं क्षिन्नीभूतं (अपगतं) तव जन्मना (अवतारेण)-भोः

नारायण-भोः० ॥

देहान्धकारात्मानं मोहं-धारणशीलौ-भोः

राक्षसीभूत-प्रकृत्या (तयोः) मारणशील-भोः ।

(ततः) स्वयं-मुक्तीभूतौ स्तस्तौ कंसरावणाख्यौ-भोः

नारायण-भोः० ॥ १४२५ ॥

निरर्गलप्रकारेण निरन्तरेण मनसा-भोः

आनन्दामृतं पाययस्व चैतन्यघन-भोः ।

अजपाजपयज्ञे (योगाभ्यासे) हंसात्मजपस्य जपनशील-भोः

नारायण-भोः० ॥

निमेषे उन्मेषे प्रत्येकस्मिन् क्षणे क्षणे-भोः

संमुखः तिष्ठ-नाम-मे हे-सनातनस्वरूप-भोः ।

निवृत्तिरात्मिकायाः वृत्तेः प्रवृत्तेः भिन्न-भोः

नारायण-भोः० ॥

ञ्यन् कालन्-हंन्दि ह्यस-फेरनो
तमि फेरन कुन कुन् नेरनो ।
शिवरूंप द्रुस्तु च्योनु अर्द-प्रदचनो
नारायणो नारायणो ॥
मायाय मिलु-करनंकि तेलनो
तेलन् तेलन् च्यानि मेलनो ।
दासन्-हंन्दि रास् खेलनो
नारायणो नारायणो ॥
देवन् हन्नि च्यनिय् ख्यनो
पंचन् थिय् सग् मूलस् दिनो ।
प्यतरन् आथा च्यानि तर्पनो
नारायणो नारायणो ॥ १४३० ॥
स्थावर-ज़ंगम् कुख् हन्-हनो
देह-दृंष्टिय कर् व्यसर्ज़नो ।
कृष्णस् रूंफ् हाव् विष्खर्पनो
नारायणो नारायणो ॥ ८१ ॥

---

82. HIMĀLAYA PRAISES KṚṢṆA.

कर् म्य पद्मपंचन् नेचन् मज़ू वास्
रास् खेलवंनि अथ-रठ् च़ठ् म अथ-वास ॥ १४३२ ॥
सूंर्यरूंप माया छ्यह् च्योंज़्य क़ाया
जिस माया-का भेद किसी-ने न पाया* ।

* Hindī.

त्रयाणां कालानां (भूतादीनां जाग्रदादीनां वा) चेतनासंचारण-भोः

तेन संचारेण अस्ति-न कुत्रापि निर्गमनम्-भोः ।

शिवरूपस्य संपूर्ण तव अर्धमेव-प्रदक्षिणविधानं-भोः*

नारायण-भोः० ॥

मायायाः संगविधानस्यापि विकासकारिन्-भोः

विकास्य विकास्य तव संयोगसंभव-भोः† ।

दासानां रासक्रीडायाः क्रीडन्-भोः

नारायण-भोः० ॥

देवानां तृप्तिरस्ति तवैव अदनेन-भोः

पत्राणां यथा सेकः मूलविषये दानेन-भोः ।

पितृणां स्वधातृप्तिः तव तर्पणेन-भोः

नारायण-भोः० ॥ १४३० ॥

स्थावरात्मजङ्गमात्मनोः असि प्रत्यंशं-भोः

देहात्मबुद्धेः कुरु विसर्जनं (अज्ञानं नाशयेति भावः)-भोः ।

कृष्णस्य (मे) रूपं प्रदर्शय विश्ववर्षणं (धर्मदयानिमित्तं)-भोः

नारायण-भोः० ॥ ८१ ॥

पूज्यं जन्यभूतदेवानां प्रधानयजमानभूतं कृष्णं हिमालयः स्तौति ॥ ८२ ॥

कुरु मम पद्मपत्ररूपाणां नेत्राणां मध्ये निवासम्

रासलीलां क्रीडनशील हस्तं गृहाण भिन्धि मा हस्तसंयोगम् ॥ १४३२ ॥

हे-सूर्यरूप माया अस्ति तवैव कायारूपा

यस्याः मायायाः भेदः केनापि न प्राप्तः ।

---

* ते शिवरूपस्य मात्मात्मकमप्युपासनं संपूर्णसिद्धिप्रदं भवतीति भावः ॥

† तन्मध्ये विकसति चेच्चत्संयोगेनैव ॥

पान कुख् मायाथ मङ्गू निर्माया
वह माया देवलोक देखने आया* ।
ब्रह्मा विष्णु रुद्र इन्द्र शुकदेव व्यास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
राधा-कृष्ण रामा श्यामा
अरे नंदलाला अरे निष्कामा* ।
ख्यख्-ना कँह् च्यख्-ना अख् दामा
गंङ्गूरावख्-ना म्यति सुदामा ।
दिय् विकास् दख् म्य कास् व्यदास् कुस् व्यह् दास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
यशोदा बंनि बंनि कल च्यय् वंद-ना
कर्म-कृय ध्यान-दानि दर्म-दृदु मंद-ना ।
ह्याल् च्यय् गुंद-ना च्यय् सूंय् गिंद-ना
चांवियं बंदना देवकी-नंदना ।
आसर च्यानि आस् व्रज-वांसिय वास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ १४२५ ॥
चिङ्गत्याला बाल-गोपाला
देवकी-नंदना दीन-दयाला ।
हटि कुय् कोस्तुव-मन् वन-माला
अरे नंदलाला बैँसरी-वाला* ।
मास-व्यञ्ज चिय ह्यय् पत मंलि-मंलि सास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥

* Hindī.

स्वयं असि मायायाः मध्ये (वर्तमानोऽपि) निर्मायः

तां मायां देवलोकः दर्शनार्थं आगतः ।

ब्रह्मा विष्णुः रुद्रः इन्द्रः शुकदेवः व्यासः

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

हे-राधाऽभिन्नकृष्ण हे-राम हे-श्याम

भोः नन्दनन्दन भोः निष्काम ।

भोक्ष्यसि-न-किं किञ्चित् पास्यसि-न-किं एकं पानमात्रम्

संकलयस्व-न-किं मामपि सुदामरूपम् ।

दत्त्वा विकासं दुःखं मे अपनय व्यग्रः अस्मि अहं दासः

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

यशोदारूपा भूत्वा भूत्वा स्वशिरः त्वय्येव उपहारीकुर्यां-न-किम्

सत्कर्मरूपमन्यन्यां धानात्मन्यदखंडेन धर्मात्मदुरधं मग्नीयां-न-किम् ।

स्वावस्थां त्वय्येव निवेदयेयं-न-किं त्वयैव सह क्रीडेयं-न-किम्

अपहाय बन्धनानि हे-देवकीनन्दन ।

आशया तव आगतो-ऽहं हे-व्रजवासिन् प्रकटीभव

रासलीलां क्रीडनशील० ॥ १४३५ ॥

हे-त्रिजगत्पालक बाल-गोपाल

हे-देवकीनन्दन दीनदयालो ।

कण्ठे अस्ति-ते कौस्तुभमणिः वनमाला (च)

भोः नन्दनन्दन वंशवादनशील ।

सहस्रशः स्त्रियः सन्ति-ते पश्चाद्धावन्त्यः परिमलयित्वा भस्मरेणुम्

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

अच्युत च्यत्तसंय् म्यानिस् मङ्ग गन्
सय् कर् सत्यभामा मन् रुक्माण् ।
राधा प्रान् म्यानि पानस्-कुन् अन्
वृन्दु गोपियन् तन् ह्याव् सन्त्रख् नन् ।
च्यन-च्यन छ्यन म आस् अख् श्वास् व्यश्वास्
रास् खेलवनि अथ रठ् च्ठ् म अथ-वास् ॥
स्वखियन् स्वख् दिथ् दुखियन् दुख् कास्
तन्-स्वख् मन्-स्वख् दिथ् सन्त्रख् आस् ।
ग्रुराह् कलाय संस्तु च्योनु आबास्
ग्रुराह् सिंगार पूरिथ् व्यक्षास् ।
ग्रुराह् कुख् च्ह् ह्यथ् च्यि ग्रुराह् सास्
रास् खेलवनि अथ रठ् च्ठ् म अथ-वास् ॥
गोपीनाथ च्यय् पत पत लार-ना
मुरली-शब्द न्यूथ् मन् कन् दार-ना ।
गकुखय् छ्यन अकि च्यन पान् मार-ना
श्यामस् ताम् च्यय् श्याम-रूप प्रार-ना ।
काम-दीन ह्यथ् थिख्-न त बन वन्-वास्
रास् खेलवनि अथ रठ् च्ठ् म अथ-वास् ॥
पोग्रनूल-सन्दि पाठि लोल ओलु येर-ना
वन वन कृष्ण-गीथ् वनवनि फेर-ना ।
पीताम्बरकिय् वस्तर् पैर-ना
वृन्दावनकि वन-किनि नेर-ना ।

अच्युत-भोः चित्तस्थ-एव मम मध्ये घनीभव

सत्तां कुरु सत्यभामात्मिकां मनश्च रुक्मिणीम् ।

राधात्मकाः प्राणाः मदीयाः स्व-सांनिध्यं (तान्) आनय

वृत्तगात्मिकानां गोपीनां वपुः प्रदर्शय संमुखः प्रकटीभव ।

प्रतिक्षणं भिन्नः मा भव एकस्मिन् श्वासे उच्छ्वासे (च)

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

सुखितेभ्यः सुखं दत्त्वा (आधिक्येन) दुःखितानां दुःखं अपनय

तनु(शरीर)-सुखं मनःसुखं दत्त्वा संमुखः भव ।

षोडशभिः कलाभिः युक्तः तव आभासः

षोडश शृङ्गारान् (विलासान्) धृत्वा वेशः ।

बालक-मात्रं अपि त्वं धृत्वा स्त्रीणां षोडश सहस्रम्

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

हे-गोपीनाथ तवैव पश्चात् पश्चात् अनुसरेयं-न-किम्

(येन) वंशशब्दमात्रेण नीतं-त्वया मनः कलौ धियां-न-किम् ।

भवेः-यदि विभिन्नः एकस्मिन् क्षणे स्वात्मानं हन्यां-न-किम्

सायंकालं यावत् त्वामेव हे-श्यामसुन्दर प्रतीक्षेय-न-किम् ।

कामदुघा-धेनूः गृहीत्वा (सह) आगमिष्यसि-चेन्न तर्हि भविष्यामि वानप्रस्थः

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

कोरकपक्षिणः प्रकारेण रागात्मकं कुलायं संतनुयां-न-किम्

वने वने कृष्णगीतिं संगातुं संचरेयं-न-किम् ।

पीतरागरञ्जितानि वस्त्राणि वसित्वालंकुर्यां (-स्ववपुः)-न-किम्

वृन्दावनस्य वनमध्यात् निर्गच्छेयं-न-किम् ।

हिमाल् कुस् व्यह् दास् छ्य सुमेर् कैलास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् च़ठ् म अथ-वास् ॥ १४४० ॥
अकि नर्य रुक्माण् त बिय नर्य राधा
अथ-वास् करिथ् छ्य् कर् म्य प्रसादा ।
बेंसरी-वायवंनि लायोय् नादा
ह्यांविथ् पादा गाल् व्यपादा ।
कृष्णस् प्रत्यख् बास् आस्-पास् आस्
रास् खेलवंनि अथ रठ् च़ठ् म अथ-वास् ॥ ८२ ॥

---

83. THE WOMEN-FOLK DANCE THE RĀSA DANCE AS GŌPĪS, AND PRAISE KṚṢṆA.

सं्मिवि करव् अथव्-वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४४२ ॥
ग्र-च्छंथ् सांपंञ़् कुञ़्यं राथ्
गोपौनाथ् नच़नि लंगु ।
वहर् द्वह् गव् त पहर् मास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
दथ् बाल-पानस् दिमव् क्रुहाह्
दथुथ् द्वहाह् कुह् गनौमथ् ।
सासस् व्यगस् करव् सास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
घुर्धन् बाच़न् लबि-कनि सांविथ्
वक्कि-तल चांविथ् नेरव्-ना ।

हिमालयः अस्ति अहं दासः सहकृत्वा मुमेरुं कैलासं (च)

रासलीलां क्रीडनशील० ॥ १४४० ॥

एकेन बाहुना रुक्मिणीं तु अपरेण बाहुना राधाम्

पाणिग्रहणं कृत्वा स्तस्ते, कुरु मे प्रसादमात्रम् ।

वंशवादनशील दास्यामस्ते आत्मानम्

प्रदर्श्य पादमात्रं नाशय दुःखम् ।

कृष्णाख्यस्य (मम) प्रत्यक्षं भासस्व अभितः-समीपे भव

रासलीलां क्रीडनशील० ॥ ८२ ॥

जन्यस्त्रियः समेत्य गोप्यनुरूपेण रासक्रीडामिव कुर्वन्त्यः कृष्णमुपलक्ष्य गायन्ति ॥ ८३ ॥

संगच्छध्वं करिष्यामः (च) पाणिग्रहणं-परस्परम्

आगच्छत रासलीलां क्रीडयितुम् ॥ १४४२ ॥

षण्मासाः संपन्ना एकैव रात्रिः

(यदा) गोपीनाथः नर्तितुं प्रवृत्तः ।

वर्षकालः दिनमात्रः संपन्नः पुनः प्रहरमात्रः मासः

आगच्छत० ॥

अस्याः स्वबाल्यावस्थायाः दास्यामः उपभोगमात्रम्

ईदृशः दिवसः अस्ति अन्यदा-दुर्लभः ।

सहस्रस्य युगकालस्य* करिष्यामः भस्म

आगच्छत० ॥

अपत्यानि कुटुम्बजनान् प्रान्तेषु शाययित्वा

वस्त्रस्खलात् परित्यज्य निर्गमिष्यामो-न-किं (अर्थतो निर्गमिष्यामः) ।

---

* उपलक्षणाज्जन्मार्जितपुण्यपापादिकर्मणाम् ।

सूत्य् सूत्य् ह्यथ् बज़ ग्वफ् माज्य मास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४४५ ॥

वनिव् कस् छुव छ्रुणुन् लोल
ज़ुवुकु ज़ुवय् त कंमि क्याह् चोलु ।
निववुनु मन् दिववुनु विकास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥

त्रह्म कति सोनु हिवु बन्योव हाल्
अद कति ज़ानून् लंहि नंदलाल् ।
नीरिव्-ना पूरिथ् व्लास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥

अंसि कमि बापथ् करव् त्याग्
अस्य गछि आसुन् छ्रुण-राग् ।
सुय् गव् तफ् ज़फ् योग् अभ्यास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥

कथ साज़ महामन्थर् ज़ान्
वुछुनु सोनु मान् व्वत्तम् द्यान् ।
ख्यनु च्यनु सोनु गव् बंडु व्वपवास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥

बर् दार्य बछ चांविथ् नेरव्
वथ् लंबू त मस्तान-वथ् फेरव् ।
दय-लोल-रंसु क्याह् लथि अतलास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४५० ॥

सह सह धृत्वा भगिनी पितृस्वसारं मातरं मातृस्वसारम्

आगच्छत० ॥ १४४५ ॥

कथयत कस्य अस्ति-वः कृष्णस्य प्रेम

जीवस्य (प्राणात्मकस्य) (यदि) जीवात्मा (अस्ति) च केन किं सोढम् ।

(योऽस्ति) अपहरन् मनांसि ददन् विकासम्

आगच्छत० ॥

युष्माभिः कु-नाम अस्माभिः समानं संभूतं-युष्माभिः अवस्थानं

तर्हि कुत्र चास्थय-तं यूयं नन्दनन्दनम् ।

निर्गमिष्यथ-न-किं आभूष्य विलासवेशम्

आगच्छत० ॥

वयं कस्य कृते करिष्यामः त्यागम्

अस्माकं द्वेष्टुः भवितव्यः श्रीकृष्णरागः ।

स-एव अस्ति तपः जपः योगः अभ्यासः

आगच्छत० ॥

कथाः आस्माकीनाः महामन्त्राणि जानीहि

दर्शनं अस्माकं मन्यस्व उत्तम-ध्यानम् ।

भोजनं पानं अस्माकं अस्ति महत् उपवासव्रततुल्यं

आगच्छत० ॥

महाद्वाराणि पत्तद्वाराणि चुल्लिपार्श्वभागान् (च) त्यक्त्वा निर्गमिष्यामः

मार्गः लब्धः उन्मत्तवत् च संचरिष्यामः ।

ईश्वर(कृष्ण)प्रीत्या-रहितं किं मूल्ययुतं-भवेत् कौशेयवस्त्रम्

आगच्छत० ॥ १४५० ॥

कथ गय न्यंगलिय् अथ रूज़िय्
कन् छिन तस् विन् कँह् बूज़िय् ।
संकल्पन्-हन्दु करू संन्यास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
दथि हरग्र करू चय् शूकन्
कति बनि मज़ू लूकालूकन् ।
दक़्वज़ अक़्रक़् वेकुण्ठ-वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
ह्यस् ह्यथ् गव् मुरली वायन्
दिवंचून् त गन्दर्व-कन्यायन् ।
थिम गरि रोज़ तिम गय व्यदास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
उवेगू वग् करू नच़नन्
गग् गोस् पुग् प्योस् वच़नन् ।
वुछि वुछि विगिज़ गय वनवास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
रागन् खरन् साँगन् खर् ज़ौनि
नाग् आय् वेहोग् वोज़नि बौन् ।
गम् बम् कुह् कासन् बम्-ज़ौर तास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४५५ ॥
तपीश्वर् आय् सूत्य् ह्यथ् बालु
मज़ू अकहारस् मारान् ताल्

कथाः गताः निगरणभावं हस्ताः निरोधम्

कर्णौ स्तो-न तं विना किञ्चित् श्रवणशक्तौ ।

सर्वसंकल्पानां कृतो-ऽस्माभिः संन्यासः

आगच्छत० ॥

ईदृशेन हर्षेण कृतः (अस्माकं) नाशः शोकानाम्

कुत्र संभवेत् मर्त्ये लोकालोकपर्वतानाम्* ।

इच्छन्त्यः (सन्ति) दिव्यस्त्रियः वैकुण्ठवासं (ईदृशम्)†

आगच्छत० ॥

चैतन्यानि गृहीत्वा गतो (ऽयं) वंशीं वादयन्

देवीनां च गन्धर्वाणां-कन्यानां (च) ।

याः गृहे स्थिताः ताः संपन्नाः व्याकुलाः

आगच्छत० ॥

उर्वशी (अप्सराः) वशे कृता नर्तनेन (तस्यास्तसंबन्धिना वा)

मूर्छा आगता-तस्याः अपूर्णत्वं समापतितं-तस्याः गीतिवचनानाम् ।

(तत्) दृष्ट्वा दृष्ट्वा वनदेव्यः संपन्नाः वानप्रस्थाः

आगच्छत० ॥

रागेण स्वरेण वेशसामग्र्या सप्तस्वराः जिताः

नागाः आगताः नष्टचेष्टाः श्रोतुं वंशीम् ।

मनस्तापान् वाद्यविशेषः अस्ति अपाकुर्वन् वाद्यविशेषः वाद्यविशेषः

आगच्छत० ॥ १४५५ ॥

तपस्विनः आगताः सह धृत्वा आश्रितगिरिप्रस्थान्

मर्त्ये नाट्यागारस्य आक्रान्तः तालान् ।

---

* सर्वस्मिन्नगति ईदृग्हर्षसंभवो नास्तीति भावः ॥

† नासामतिदुर्लभमिति भावः ॥

हिमाल् सुमीर् ह्यथ् कैलास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
सनकाद्यख् सत-ऋषि लूकपाल्
बिय चिम् छिह् व्यलङ्गिथ् मायाजाल् ।
गुलि गंण्डि गंण्डि छिस् प्रिक्रान् इतिहास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
काया दारिथ् छुह् मायातोथ्
यूगुकु छुह् स्वामी त यूगुकु छुह् होथ् ।
बूगिथ् छुह् निर्मल् त निरावास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
तन्-स्वख् मन्-स्वख् ह्यथ् मञ्जु-वाग्
स्वखियन् सूत्य् छुय् ग्यवान् रास् ।
रासिय सूत्य् ह्यथ् दासिय दास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
अपारि नादाह् यपारि वादाह्
च्वपारि राधा-कृष्ण् छुय् ।
प्रथ्-कैंसि सूतिन् करिथ् अथ-त्रास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४६० ॥
यशोदा-माता गुरुस् ह्यह् मंदन्
नंद-गोप-नंदुन् गिंदन् छुस् ।
ह्यदस् त थञ्र छुस् करान् ग्यास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥

हिमालयः सुमेरुं सह गृहीत्वा कैलासं (च)

आगच्छत० ॥

सनकाद्यः सप्त-ऋषयः लोकपालाश्च

पुनः ये (च) सन्ति कृतोल्लङ्घनाः मायाजालस्य ।

हस्तौ बद्ध्वा बद्ध्वा (बद्धाञ्जलयः) सन्ति-अस्य (श्रीकृष्णस्य) पृच्छन्तः इतिहासान् (पुरावृत्तानि)

आगच्छत० ॥

कायं (शरीरं) धृत्वा (अपि) अस्ति मायातीतः

योगस्य अस्ति (अयं) ईश्वरः पुनः भोगस्य अस्ति कारणमात्रम् ।

भक्त्यापि (भोगान्) अस्ति निर्लेपः निराभासः च

आगच्छत० ॥

तन्वाः-सुखं मनसः-सुखं (च) गृहीत्वा (धृत्वा) मध्यभागे

सुखितैः सह अस्ति गायन् रासलीलाम् ।

रासाभिज्ञानवतः सह धृत्वा दासीः दासान् (च)

आगच्छत० ॥

पारभागात् नादः अवारभागात् आह्वानवाक्

परित-एव राधायुक्तकृष्णः अस्ति ।

प्रत्येकया-गोप्या सह कृत्वा पाणिग्रहणम्

आगच्छत० ॥ १४६० ॥

यशोदा-माता तक्रं अस्ति मथ्नती

नन्दगोपनन्दनः क्रीडन् अस्ति-तस्याः ।

दुग्धस्य नवनीतस्य च अस्ति-तस्याः कुर्वन् ग्रासम्

आगच्छत० ॥

अथ छुस् कृय-मज़ न्यबर् कडन्
च़ख़ि म़ज़ि प्रथम् बडन् छुस् ।
खश्र्-यिववुनु छ्यस् करान् चास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
कञ़न् थ़ञ् गय पलन् पोञ़ु
नच़न् छुह् मज़ु नारद् ग्वसोञ़ु ।
ग्रीन ज़न् मुह् गलु त च़लु तल्त्रास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
मञ़िथ् गव् गुपनन् गास-ख्यनु
वछ़न् त ग्रुर्यन् मठु दास्-दिनु ।
सीमाबस् हिहु सपनु अल्मास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
रातस् द्वह् गव् त वहरस् राथ्
श्यामस् वुछ़नि आव् प्रबाथ् ।
पानय् साँपनु कालस् ग्रास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४६५ ॥
युस् अस्य मज़ु कोचन् प्रारन्
तस् पत लारन् क्रिय् कारन् ।
ब्रह्मा रुद्र् इन्द्र् व्यास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
अस्य म़ज़िम्यन्-हन्दु छुस् बंडु पास्
करनावव् अ़सि ग्रुराह् सास् ।

हस्तं अस्ति-तस्याः मन्यनीमध्यात् बहिः निष्कासयन्

क्रुधः मध्ये-एव प्रेम वर्धमानं अस्ति-तस्याः ।

प्रणयकोपपूर्वकं अस्ति-सा-तस्य कुर्वती भर्त्सनम्

आगच्छत० ॥

शिलानां नवनीतता (अतिकोमलता) संपन्ना महाशिलानां जलत्वम्

(यदा) नृत्यन् अस्ति मध्ये नारदर्षिः यतीन्द्रः ।

हिमराशिः इव मोहः नष्टः अपगतं च चित्तभयम्

आगच्छत० ॥

विस्मृतिं गतं गवादिपशूनां तृण-खादनम्

वत्सानां स्तनन्धयानां च विस्मृतं स्तन्यपानम् ।

पारतस्य सदृत्तः संपन्नः वज्रमणिः

आगच्छत० ॥

रात्रिकालस्य दिवसः संपन्नः (अतिप्रकाशमत्त्वात्) वर्षकालस्य च रात्रि-
मात्रकालः

सायंकालं (श्यामसुन्दरं च) द्रष्टुं समागतः प्रभातकालः (श्रीमहा-
देवश्च) ।

स्वयमेव संपन्नः कालस्य (महाकालस्य) ग्रासः

आगच्छत० ॥ १४६५ ॥

यः अस्माकं मध्ये अल्पपदवीनां प्रतीक्षमाणः (भवति)

तं पश्चात् अनुधावन्तः सन्ति ब्रह्मादिकारणदेवाः ।

ब्रह्मा रुद्रः इन्द्रः व्यासः (आदयः)

आगच्छत० ॥

अस्माकं मध्यवर्तिनीनां अस्ति-अस्य महत् गौरवम्

कारयिष्यामः वयं षोडशसहस्रसंख्याकाः ।

कृष्ण्स् त श्रीकृष्ण्स् अथ-वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ ८३ ॥

---

84. A METAPHORICAL PRAYER TO KṚṢṆA UNDER THE FORM OF A SONG SUNG AT THE RĀSA DANCE.*

श्याम-खन्दर व्यहृत ० खन्दर् ज्याय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥ १४६८ ॥
प्रान-पवन-सूंतिन् ० मुचरन आय
नव् द्वार् देह-द्वार- ० काय लो-लो ।
दूंचू गोपिय च्यय् ० वुकने द्वाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
बाल रठ् नालमति ० सूंत्य् पालनाय
साज़ बंखंचू-हञ्य कु- ० ज़ाय लो-लो ।
निष्काम खट् कर् ० मन-कामनाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥ १४७० ॥
टोथोख् गज़ेन्द्रस् ० कथ् विद्याय
आयरिस् कथ् अ- ० द्वाय लो-लो ।
कमि श्रोचि खग् सांपं- ० नुख् ग्रवराय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
केवल् बंखंचू-हन्दु ० कर् म्य व्यपाय
सूंत्य् पननि प्रयम त ० माय लो-लो ।
वासुदेव वास् कर् म्य ० मञ्जू वासनाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥

* In each line of this song, the passage beginning with the mark • should be read twice.

कृष्णाख्यस्य श्रीकृष्णस्य च हस्तसंयोगम्

आगच्छत० ॥ ८३ ॥

अथ षडाधारेश्वरभूतं श्रीकृष्णं समुपलक्ष्यैव रासलीलावाग्भिरेव गायति ॥ ८४ ॥

हे-श्यामसुन्दर समुपविश-नाम मनोहरायां भूमौ

आस्तरिष्यामि (आसनपटान्) मनोरूपायां मथुरायां नाम ॥ १४६८ ॥

प्राणवायुना-कारणेन उद्घाटितानि संपन्नानि

नव द्वाराणि (शारीरिकाणि) देहात्मद्वारकायाः नाम ।

वृत्त्यात्मिकाः गोप्यः त्वामेव द्रष्टुं निर्गताः

आस्तरिष्यामि० ॥

हे-बाल (शुद्धचैतन्य) गृहाण आलिङ्गनेन सह पालनार्थम्

आस्माकीनां भक्त्यात्मिकां कुञ्जां नाम ।

हे-निष्काम सिद्धां कुरु मनसः-कामनाम्

आस्तरिष्यामि० ॥ १४७० ॥

तुष्टो-भूतस्त्वं गजेन्द्रस्य कस्याः विद्यायाः

शबरस्य (गुहस्य) कस्याः श्रद्धायाः नाम ।

केन शोचेन संतुष्टः संपन्नस्त्वं शबर्याः*

आस्तरिष्यामिः० ॥

केवलायाः भक्तेः (त्वदीयायाः) कुरु मम उपायम्

कारणेन स्वकीयेन प्रेम्णा अनुरागेण च नाम ।

हे-वासुदेव निवासं कुरु मम मध्ये वासनायाः

आस्तरिष्यामि० ॥

---

* स्वात्मार्थानुग्रहप्रार्थनपूर्वकमतिदयालुतासूचनार्थमिदम् ॥

राज़-द्वारस् च्यां- ० निस् बिचाय
आदीन् कर्म-हीन् ० आय लो-लो ।
च्यार कर् म्य आर-कृच्य ० खग्रीलाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
सुदाम् ज्ञानिय् ० कर् म्य व्यपाय
वंलुमंतु कुस् ज़्ये- ० ग्ठाय लो-लो ।
कुचरंय् म्योनु पूर् ० सूंत्य् पूरनाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
बान-रंस्तु द्रामंतु ० कुस् गदाय
वूंचुमंतु दैव-संप- ० ताय लो-लो ।
बिचुकस् म्य च्याव् राज़- ० हंसुनु साय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥ १४७५
फल-दायक च्यानि ० खल-किनि आय
अनुग्रह् म्य तोल् हरि ० चाय लो-लो ।
वंवुमंतु कँह् ति कुस् न ० कर्म-बूमिकाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
श्वंग्राव् संकट् त ० ग्रह-दशाय
वुलट समयस्-प्यठ् ० ज़ाय लो-लो ।
फिर-थुरु कर् च्ह् साज़ ० कर्म-लेखाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
बाव मुचुकुन्द म्योनु ० पनज़ दच्छाय
सोवु मज़ मोह नि- ० द्राय लो-लो ।

राजद्वारे त्वदीये भिक्षाप्रार्थनाय

कातरा निर्भाग्या आगता नाम ।

रक्षोपायं कुरु मम दयार्हतायाः सुशीलायाः

आस्तरिष्यामि० ॥

सुदामसमिव ज्ञात्वा (मां) कुरु मम उपायम्

समावृतः अस्मि अलक्ष्मा नाम ।

रिक्तत्वं मदीयं पूरय कारुण्यात्मिकया पूरणया

आस्तरिष्यामि० ॥

पात्ररहितः (भाग्यहीनः) निष्क्रान्तः अस्मि भिक्षार्थम्

वञ्चितश्च दैवा-संपदा नाम ।

भिक्षुकस्य मम निधेहि (शिरसि) राजहंसस्य क्रायाम्*

आस्तरिष्यामि० ॥ १४७५ ॥

हे-शुभफलदायिन् त्वदीयेन खलप्रदेशेन आगता

अनुग्रहं मयि तोलय अधिकया तुलनारीत्या नाम ।

उग्रं किञ्चित् अपि अस्ति-मया न सत्कर्मात्मक्षेत्रभूमौ

आस्तरिष्यामि० ॥

शोधय (मार्जय) संकटान् दुर्ग्रहदशाः च

विरुद्धे समयविशेषे जाता नाम ।

वैपरीत्यं (दुर्भाग्यस्थाने सद्भाग्यं) कुरु त्वं आस्माकीनायां कर्मलिपौ

आस्तरिष्यामि० ॥

भावात्मा मुचुकुन्दराजः मम स्वकीयेन इष्टेन

शायितः मधौ मोहात्मिकायां निद्रायां नाम ।

---

* यस्य शिरसि राजहंसः स्वकायां विधत्ते स राजा संपद्यते इति प्रसिद्धम् ॥

वुज़्नाव् मज़ू स्म- ० रंचू म्वकाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
पानस् पत दोरनाव् ० म्याज़ राय
सूर्य-रूप ज़न् पंतु- ० क़ाय लो-लो ।
ज़ाल् मद्-कालियव- ० नस् ति कायाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
मार्कण्डेय ज़न् ० च्याज़ आग्राय
आयस् मंगने ० आयस् लो-लो ।
कालस् म्य ग्रास् कर्त ० वास् च्याय च्याय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥ १४८० ॥
वथरय् आत्माराम ० निवंचू-हज़्य राय
सूत्य् पख् म्य ग्रान्थ् मी- ० ताय लो-लो ।
दंड् कर् प्रवंचू ० शूर्पनखाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
गाल् मोह-रावणस् त ० क्रूद्-सेनाय
ज़ाल् लूवच्य लं- ० क्राय लो-लो ।
विवीक-मन लक्ष्म- ० णनि वाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
सद्ग्वन-प्रवंचू ० कोसल्याय
म्वख् ह्याव् सूत्य् द- ० याय लो-लो ।
राज्य् कर् आनन्द ० अयोध्याय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥

उद्बोधय (तं) मधौ स्मृतिरूपायां गुहायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

स्वात्मनः पश्चात् धावय मम अनुभूतिं (इच्छां वा)

हे-सूर्यरूप इव पश्चाद्दर्शमानां क्रायां नाम ।

दाहय मदात्मनः कालयवनस्य अपि कायम्

आस्तरिष्यामि० ॥

मार्कण्डेयमुनिः इव तव आशया

आगताहं प्रार्थयितुं आयुर्बलं नाम ।

कृतान्तस्य मम ग्रासं कुरु-नाम भासस्व (च) स्थाने स्थाने

आस्तरिष्यामि० ॥ १४८० ॥

आस्तरिष्यामि हे-आत्मनि-क्रीडनशील निवृत्तेः इच्छया

सह संगच्छ मम शान्त्यात्मिकया सीतया नाम ।

दण्डं कुरु प्रवृत्तिरूपायाः शुर्पनखाराक्षस्याः

आस्तरिष्यामि० ॥

नाशय मोहात्मरावणं पुनः क्रोधात्मसेनाम्

दाहय लोभात्मिकां लङ्कां नाम ।

विवेकयुक्त-मनोरूपस्य लक्ष्मणस्य हे-भ्रातः

आस्तरिष्यामि० ॥

सत्त्वगुणप्रधानप्रकृत्यात्मिकायाः कौसल्यायाः

मुखं प्रदर्शय कारणात्मिकया दयया नाम ।

राज्यं कुरु परमानन्दरूपायां अयोध्यायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

ज्ञान ताज् दिय् ० द्यान-दारनाय
सूत्य् खातन्व्य- ० ताय लो-लो ।
त्यय् तख्तस् यह् ० ह्यय् समताय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
ऊग्रियार् रोज़् मज़् ० योग-निद्राय
ह्यय् समदृग्टि एक- ० ताय लो-लो ।
तुर्या-रूप मज़् ० राज़-सवाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥ १४८५ ॥
अज़् ताज़् कैत्याह् ० गैय् कूति आय
वत-गय् अय् या- ० चाय लो-लो ।
एक कुस् वोतु च्याज़ ० अनेकताय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
वीर् कंरि ईर च्याज़ ० विष्णु-मायाय
वडि दय बेप- ० वाय लो-लो ।
यिम् तंरि त तिम् तंरि ० च्याज़ छपाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
म्य ति तार् बव-सर ० आवलन-ज्याय
सूत्य् विवीक-व्य- ० पाय लो-लो ।
यिथु देह डूँग सो- ० हम् हम वाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
केशव नाव् ज़प- ० नाव् वावनाय
अज़पा ज़प-मा- ० लाय लो-लो ।

ज्ञानरूपं मुकुटं दत्त्वा ध्यानधारणया

सह स्वातन्त्र्यतया नाम ।

चैतन्यात्मनि सिंहासने उपविश्य सह-कृत्वा समताचक्रमिम्

आस्तरिष्यामि० ॥

जागरूकः तिष्ठ मध्ये योगनिद्रायाः

सह-कृत्वा समदृष्टिं ऐक्यबुद्धिं (च) नाम ।

तुर्यारूपस्थ (जाग्रदाद्यवस्थात्रयातीतोत्कृष्टस्थानस्थ) मध्ये राजसभायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥ १४८५ ॥

अद्य-यावत्कालं अनन्तसंख्याकाः गताः अनन्तसंख्याकाः आगताः

पथिकाः अस्यां संसारयात्रायां नाम ।

हे-एकरूप को-नाम अधिगतवान् तव नानारूपताम्

आस्तरिष्यामि० ॥

वीराश्च कृताः जलस्योर्ध्वमिव-भ्रामिताः तव विष्णुमायया

हे-महेश्वर निर्भय नाम ।

ये (च) तीर्णाः ते च तारिताः तव कृपया

आस्तरिष्यामि० ॥

मां अपि तारय संसारसरसः आवर्त-प्रदेशात्

सह विवेकात्मनोपायेन नाम ।

यथा देहरूपं नौविशेषं सोऽहमात्मना दण्डेन चालयेयम्

आस्तरिष्यामि० ॥

केशवेति नाम स्मारय भावनायोगेन

अजपात्मिकया जपयोग्यमालया नाम ।

मन् नाव आत्म-तौ- ० र्थच जमुनाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
राम-चन्द्र शिव लग- ० हाय् एकताय
हाविथ् चन्द्रक- ० लाय लो-लो ।
स्वह-गट कास् म्याञ ० ब्वञु मैनाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥ १४९ ० ॥
साविदान् मन् कर् ० यञुमन्-बाय
ख्वस द्राय मञु प्र- ० ज्ञाय लो-लो ।
वरतस् ब्वञ् वा- ० नि्य कन्याय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
विश्वरूप व्यूग् ल्यूख् ० कर्म-लेखाय
सूत्य् नाना-व- ० र्नाय लो-लो ।
भक्ति-पात दृष्टि थव् ० ष्यठ् निग्रठाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
करनेश्वरियन्- ० हञु गूरि-बाय
रास् खेलनि नञ ० द्राय लो-लो ।
थफ् कर् क्षणञ ० राग-राधाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥ ८४ ॥

---

85. THE SALUTATION OF PĀRVATĪ AS SHE MOUNTED THE WEDDING CAR.

विमानस् क्यथ् पकान् थ्रासि ह्यथ् भवानी ।
स्वदंचु थ्रांठ् ब्रोंठ् ब्रोंठ् थासस् दवानी ॥ १४९ ॥

मनः शोधयिष्यामि आत्मतीर्थात्मिकायां यमुनायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

श्रीरामचन्द्रात्मन् शिव उपहारीभवेयं भवदेकतायाम्

प्रदर्श्य चन्द्रकलां नाम ।

मोहात्मतामिस्रं अपनय मदीयायाः बुद्धिरूपायाः मेनिकायाः

आस्तरिष्यामि० ॥ १४९० ॥

समाहितं मनः कुरु यजमानपत्न्याः

या निष्क्रान्ता मध्ये प्रजायाः (लोकसंघातस्य) नाम ।

वृणीष्व-तस्याः अधुना (मम) वाणीरूपां कन्याम्

आस्तरिष्यामि० ॥

जगद्रूपः (हे विश्वरूपेति वा) वियोगः (चित्रमण्डलं वा) लिखितः कर्मलेखया

सह-कृत्वा नानातां नाम ।

शक्तिपातरूपया (अनुग्रहरूपया) दृष्ट्या निधेहि पृष्ठे सद्रूपनिष्ठायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

करणेश्वर्यात्मिकाः गोपालिकाः

रासक्रीडां क्रीडितुं नग्नाः निष्क्रान्ताः नाम ।

(अतः) हस्तावलम्बं कुरु कृष्णाख्यस्य (मम) अनुरागात्मराधायाः

आस्तरिष्यामि० ॥ ८४ ॥

प्रक्रान्तवृत्तं प्रस्तौति ॥ ८५ ॥

विमानस्य मध्ये (स्थितां) परिक्रामन्तः आसन् धृत्वा भवानीम् ।

सिन्धुयः अष्टौ अग्रे अग्रे-एव आसन्-तस्य धावन्त्यः ॥ १४९४ ॥

करन् जै-जै ज़या आसूस् दया ह्यथ् ।
वितस्ता नर्मदा गंगा गया ह्यथ् ॥ १४८५ ॥
चिसन्द्या रुद्र-सन्द्या पवन-सन्द्या ।
करान् आसय् द्यान तसन्दिय् आन् सन्द्या ॥
पकान् अम्हंथ् छकान् अमरावती आसू ।
ग्यवान् गौथ् तस् सरस्वती पान आसू ॥
ग्रयौ तरफौ वनान् तस् भैरवी आसि ।
परान् तस् पान्छ् त्वथ् पञ्चस्तवी आसि ॥
खंदर् वानिय खंदरलहरी परान् आसू ।
महामाया महामाया करान् आसू ॥ ८५ ॥

---

86. PRAISE OF PĀRVATĪ AS ŚĀRIKĀ.

सरंञ् च्याञ् सारि पाफ् हारी
हार-पर्वतच् हारीय ॥ १५०० ॥
संकट-कट ह्यख् हे मुकुट-धारी
तीज़ च्यानि प्रज़लन आव् संसार् ।
सिंहासनचूय् ह्यय् सवारी
हार-पर्वतच् हारीय ॥
गौरी नावस् लगहाय् पारी
च्याव् प्रथम-द्वद्-च़ड्वारीय
ज़ाञ्रख् अभिनवगुप्ताचारी
हार-पर्वतच् हारीय ॥

कुर्वन्ती जयजयवादं जयाख्या-देवता आसीत्तस्य दयां सह-कृत्वा ।

वितस्तानदी-नर्मदा-गङ्गा-गयां (च) सह-कृत्वा ॥ १४९५ ॥

त्रिसंध्यादेवी (तीर्थविशेषः) रुद्रसंध्या (तीर्थविशेषः) पवनसंध्या (तीर्थविशेषः) ।

कुर्वन्त्यः आसन् ध्यानेन तस्यैव स्नानं संध्यासेवनं (च) ॥

प्रचरन्ती अमृतं प्रक्षिपन्ती (प्रसिञ्चन्ती) अमरावती आसीत् ।

गायन्ती गीतिवाणीं तस्य सरस्वती स्वयं आसीत् ॥

षड्भिः दिग्भिः कथयन्तः तां भैरवीति आसन् ।

पठन्ति तस्याः पञ्च तत्त्वानि पञ्चस्तवीस्तोत्रं आसन् ॥

रुचिरया वाण्या सुन्दरलहरीनामस्तुतिं पठन्ती आसीत् ।

महामाया-देवता महामायां (अलौकिकचमत्कृतिं) कुर्वन्ती आसीत् ॥ ८५ ॥

श्रीशारिकारूपां पार्वतीं स्तौति ॥ ८६ ॥

स्मरणात् तव सर्वाण्येव पापानि अपनीतानि

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे श्रीशारिके ॥ १५०० ॥

संकटच्छेदिनी असि हे मुकुटधारिणि

तेजोंऽशेन त्वदीयेन द्योतमानतां समागतः संसारः ।

सिंहवाहनात्मकं अस्ति-ते वाहनम्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

गौरीति नाम्नि संगच्छेम-ते उपहारार्थम्

पायय-नः प्रेमात्मदुग्धकुम्भिकाः ।

अभिज्ञाता-त्वं श्रीमदभिनवगुप्ताचार्येण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

नॅटि लक्ॅलि आकाग्रन् ग्रटन् तारी
नॅनु नौरिथ् वॅनु च्योनु महिमा ।
परम-ग्रख्थ् माॅन्नूख् ग्रंकराचारी
हार-पर्वतॅचू हारीय ॥
ग्रिव-ग्रक्ति-रूॅफ् ज़ानिय् च्वापारी
गुलि गंडिथ् वॅनुनय् म्य यारी कर् ।
ह्यथ् नखस् नियनख् मॅन्नि कष्टवारी
हार-पर्वतॅचू हारीय ॥
न्यथ् सुमीरस् ताऱ् लारि लारी
कति आसू वातनॅचू ग्रख्थ् आसु सक्थ् ।
पर्वत-प्रदख्यन् पाफ् न्यवारी
हार-पर्वतॅचू हारीय ॥ १५०५ ॥
ग्रारिका नाव् कुय् बाव् कुम् च्योनुय्
नॅवु नॅवुराव् प्राव् प्रोनुथ् याद् ।
हाल् बाव् वाल् पापन्-हॅन्दि बारी
हार-पर्वतॅचू हारीय ॥
ग्राद्य-ग्रख्थ् पान ह्यख् सर्व-ग्रादिकारी
पूज़ा करवॅनि सारी च्यय् ।
साद् सन्थ् वैरॅागि जूगि ब्रह्मचारी
हार-पर्वतॅचू हारीय ॥
चक्रेश्वरसॅय् कुह् जै-जै-कारॅय्
सारिवॅय् रॅटु दर्बारॅय् सुय् ।

कुम्भेन संमार्जन्या आकाशेन पेषिण्या अर्गलेन

प्रत्यक्षं निर्गत्य कथितः (कथिता) तव महिमा ।

परमा(आद्या)-शक्तिः मता-त्वं शङ्कराचार्येण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

शिवशक्त्यात्मकं-रूपं विज्ञाय सर्वत-एव

अञ्जलिं बद्ध्वा कथितं-तेन मयि दयां कुरु ।

गृहीत्वा (आरोप्य) स्कन्धयोः नौता-तेन-त्वं मधे काम्बुवाटदेशे

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

नित्यं सुमेरुगिरिं तावत् धावित्वा धावित्वा

कुत्र आसीत्-नः प्राप्तिः शक्तिः आसीत् (तत्) अतिदुष्करम् ।

(यस्य) प्रद्युम्नपीठगिरिप्रदक्षिणं पापानां निवारकमस्ति

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ १५०५ ॥

शारिकेति नाम अस्ति-यत्तव भावना अस्ति-मे त्वदीयैव

नवीनव्यवहारं (भक्तिसमावेशादिकं) नूतनं-विधेहि प्रापय प्राचीनं
स्मरणे (जातिस्मृतिशक्तिं विधेहि) ।

स्वस्वरूपं प्रकाशय अवरोपय पापानां भारान्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

आद्या-शक्तिः स्वयं असि सर्वाधत्तरूपा

पूजां कुर्वन्तः सर्वे-एव (ब्रह्मविष्ण्वाद्यः) तवैव ।

साधवः सन्तः वैरागिणः योगिनः ब्रह्मचारिणः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

प्रद्युम्नपीठस्थचक्रेश्वरस्य अस्ति जय-जय-कारः

सर्वैरेव (देवैः चतुर्विधजनैरार्तादिभिर्वा) आश्रितः अधिकारि-
पदस्थानं तवैव ।

कांसिथख् संकठ् आमि संसारी
हार-पर्वतचू हारीय ॥
च्यानि-सूत्य् सारि ज़ीव् देव व्यवहारी
च्यानि-सूत्य् व्यलसन आव् संसार् ।
च्यानि-सूत्य् साञ्य् छ्यह् दुनियादारी
हार-पर्वतचू हारीय ॥
अष्टादश व्यज़वय् सूत्य् पर्वत
ह्यतकार-पुछ् छ्यख् वत बाग्रान् ।
सर्व-व्यापख् छ्यख् सर्व-व्यपकारी
हार-पर्वतचू हारीय ॥ १५१० ॥
कर्म-लेखा छ्यख् पान परम-शक्ती
कर्म सानि पनञ्यू वक्ती लेख् ।
छत-कर्म-फल् छ्यख् दिवय्ञ् मारी
हार-पर्वतचू हारीय ॥
अज़पा गायत्री ज़पहाय् अन्दरी
श्री-खंदरी योग न्यन्दरी-मञ् ।
मन प्रान ध्यान ज्ञान व्यचारी
हार-पर्वतचू हारीय ॥
परमात्म-रूप छ्यख् ज़गतचू साची
ज़ितेन्द्रिय इन्द्राची छ्यख् ।
प्रान-शंखचू सूत्य् छ्यख् पान व्यवहारी
हार-पर्वतचू हारीय ॥

अपनीतास्त्वया-तेषां संकटाः आसन् संसारिणः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

त्वत्कारणेन सर्वे जीवा देवाः व्यवहारिणः

त्वत्कारणेनैव विकासं समागतः संसारः ।

त्वत्कारणेनैव आस्माकीना अस्ति कुटुम्बपालनादिवृत्तिः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

अष्टादशभिः भुजैरेव साधनेन प्रद्युम्नपीठे

सर्वहितकारार्थं असि भक्तं (भाग्यधनद्रव्यादिकं) विभजमाना

सर्वजीववर्गव्यापिका असि सर्वोपकारकरणशीला

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ १५१० ॥

कर्मलेखा (भाग्यलिपिकर्त्री) असि स्वयं हे-परमशक्ति

भाग्ये (भाले) अस्मदीये स्वकीयामेव भक्तिं लिख ।

कृतकर्मणां-फलं असि ददन्ती सर्वम्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

अजपामन्त्रात्मिकां गायत्रीं जपेम-त्वां अन्तर्मनसि

हे-श्रीसुन्दरि योगात्मिकायां निद्रायाम् ।

मनसः प्राणस्य ध्यानस्य ज्ञानस्य विचारेण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

परमात्मत्वरूपेण असि जगतः साक्षिरूपा

जितेन्द्रिया इन्द्रात्मा असि ।

प्राण-शक्त्या चेतना असि स्वयं व्यवहारकर्त्री

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

पान छ्यख् योगी त पान ज्ञानी
वानी-रूप भवानी छ्यख् ।
व्वंज़ सूंत्य् ह्यस रटनंचू व्यमारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥
च़ामर् लागहांय् पोग़् च़ारि च़ारी
च़ंडी च़्य् छ्यख् चैतन्य-रूफ् ।
ऱ्यथ्-गखथ् छ्यख् च़ेनवंऱ् ऱ्यपारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥ १५१५ ॥
मुह-ज़ाल मज़ वुफनुकु व्यपायाह
कर् राज़-हंसुनु सायाह् चाव् ।
हंस-नाद-सूंत्य् तार् दमि हंस-दारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥
हिमालय-पर्वतंऱ् राज़-कमारी
पादन् लगय् पारि-पारीय ।
कण्ठंऱ् वक्य् वोज़् कन् दारि-दारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥ ८६ ॥

---

87. PRAISE OF PĀRVATĪ AS MAHĀRĀJÑĪ.

सर्व-व्यापख् छ्यख् राज्ञी भवानी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाऱ्य ॥ १५१८ ॥
तुलमुलि-नागस् लछ्य-बंदि लूखंय्
प्रथम-सूंत्य् परवंनि छिह् शूखंय ।

स्वयं असि योगिनी स्वयं च ज्ञानिनी

वाणीरूपा (अदृष्टवाग्रूपा) भवानी असि ।

बुद्ध्या साधनेन चेतनायाः ग्रहणस्य विस्तारिणी

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

चामररूपाणि निवेदयेमहि-ते पुष्पाणि विचित्य विचित्य

चण्डी त्वमेव असि चैतन्यरूपा ।

चिच्छक्तिः असि चेतयन्ती परितः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ १५१५ ॥

मोहजालस्य मथात् उड्डयनस्य उपायम्

कुरु राजहंसस्य क्रायां शिरसि-निधेहि ।

हंसेति-मन्त्रनादसिद्ध्या तारय अस्मात् हंसद्वारात्मसंसारात्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

हिमालयपर्वतराजस्य राजकुमारि

पादयोः संगच्छेयं-ते उपहाराय ।

कृष्णाख्यस्य (मम) भक्तिं शृणु कर्णौ समाधाय

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ ८६ ॥

श्रीशारिकारूपां पार्वतीं स्तुत्वा श्रीमहाराज्ञीरूपां स्तौति ॥ ८७ ॥

सर्वभूतव्यापिनी असि-त्वं राज्ञीरूपा भवानी

परमपदवीप्राप्तिः अस्ति तव ज्ञानेन ॥ १५१८ ॥

तुलमुलनामक्षेत्रस्य-नागे लक्षसंख्याकाः लोकाः (जनाः)

प्रेम्णा पठन्तः सन्ति स्तुतिश्लोकान् ।

अन्पर् छुस् ब्वह् पर तिहञ्य मान्मांञी
परम-पदवी छ्यह् च्याञि ज़ांञ्य ॥
चिकोटी देवता च्यांञ्य बक्री
करवंनि हे महाशक्तिय ।
पांत्रन् कारनन् छ्यह् दारना च्यांञी
परम-पदवी छ्यह् च्याञि ज़ांञ्य ॥ १५२० ॥
त्रिशवय् त्रुग् गैय् त्यय्-निग् बूर्य्
त्रह् गंलि त त्रख् छुय् मूजूर्य् ।
कलि-त्रुगंचू महाराज-रांनी
परम-पदवी छ्यह् च्याञि ज़ांञ्य ॥
लछ्य-बदि रंग छुय् रूफंय् च्योनुय्
जै-जै-कार् छुय् सोनुय ।
संसार् म्वक्थ् कंरु श्रमि नाग-वांञी
परम-पदवी छ्यह् च्याञि ज़ांञ्य ॥
दूप दीप पूज़ा करवंनि त्य मारी
गन्दर्व देव् ब्रह्मचारीय ।
माद् सन्य् वैरांगि जूगि ग्वसांञी
परम-पदवी छ्यह् च्याञि ज़ांञ्य ॥
थाल् छिय् चौर खंड कंद बंरि-बंरिय
ज़गदीश्वरिय कर्त आहार् ।
अविद्याय वासनाय गंजू दांञ् दांञी
परम-पदवी छ्यह् च्याञि ज़ांञ्य ॥

अनधीतविद्याः अस्मि अहं पठिष्यामि तेषां स्पर्धया

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

त्रिकोटिसंख्या-देवाः तवैव भक्तिम्

कुर्वन्तः (सन्ति) हे महाशक्तिरूपे ।

पञ्चानां कारणानां (ब्रह्मविष्णुरुद्रेश्वरसदाशिवानां) अस्ति धारणा तवैव

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ १५२० ॥

चत्वारि-एव युगानि संपन्नानि त्वत्त-एव उत्पन्नानि

त्रीणि गतानि तु एकः (कलिः) अस्ति अवशिष्ट-एव ।

(तस्य वर्ततः) कलियुगस्य महाराजराजेश्वरि

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

लक्षशः प्रकारेण अस्ति-ते रूपं तवैव

जयजयकारः अस्ति-ते अस्माकम् ।

सर्वसंसारः मुक्तः कृतः अनेन नागजलेन

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

धूपेन (अगुर्वादिनिर्मितेन) रत्नदीपेन पूजां कुर्वन्तः तव सर्व-एव

गन्धर्वाः देवाः ब्रह्मचारिणः ।

साधवः सन्तः वैरागिणः योगिनः यतयः

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

पात्राणि सन्ति पायसेन सितया फाणितेन पूर्णानि

हे-जगदीश्वरि कुरु-नाम-तदाहारम् ।

अविद्यायाः वासनायाश्च नष्टं अंशं अंशम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

सूक्ष्म थूल ज़ड चैतन्य छ्यख् वासवञ्
शिव-शक्ति-रूप छ्यख् आसवञ् च्यु ।
सर्व-त्याग् करिथ् बक्ति च्यानि मानी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाञ्यु ॥ १५२५ ॥
ओं-शब्द गायचो छ्यख् परम-शक्ती
सिंहासन कर् स्वकीय ।
वायि बन्द् बव् मांजू च्यु छ्यख् साज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाञ्यु ॥
दर्शुन् हाव् अस्थ क्रिय् आर-क्रतिय
श्री-भगवतीय लीन् कर् मन् ।
वीद-परिनि अस्थ अज्ञान-म्यंचु क्वांज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाञ्यु ॥
पादन् च्यान्यन् मीठि दिथ् द्राय
लारान् आय यिथ् त अञ् क्वाल् ।
अमरनाथ-गंगाय हरमख-पांज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाञ्यु ॥
छ्यग्रवय् म्वन् ह्यथ् अवस्थाय च्वेरंय्
पान छ्यख् त्रपाल्य् महामाया ।
च्यय् रंत्रु यिह् कँक्वाह् मान छ्यय् ठांज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाञ्यु ॥
संकल्प-बुतराथ् छ्यम् खारखसंचय्
दाँद् वाय ह्यसकिय् वव कर्म-च्योलु

सूक्ष्मपदार्थे स्थूले जडे चैतन्ये (च) असि भासमाना

शिवशक्तिरूपेण असि संभवन्ती त्वमेव ।

सर्वत्यागं कृत्वा भक्ताः त्वदीयाः (एव) संमताः (अस्माकम्)

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ १५२५ ॥

प्रणवशब्दमुख्या गायत्री असि परमा शक्तिः

सिंहासनेन (तन्निविष्टदर्शनदानेन) कुरु-नः मुक्तिम् ।

भ्रातरः बान्धवाः पिता माता त्वमेव असि अस्माकम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

दर्शनं (स्वस्वरूपं) प्रदर्श्य अस्माकं स्तो-वयं दयार्ण-क्लिष्टाः

हे-श्रीभगवति लीनं (स्वभक्तौ) कुरु-नः मनः ।

वेदरूपतितउना अस्माभिः अज्ञानात्ममृत्तिका उत्पूता

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

पादयोः त्वदीययोः चुम्बनानि दत्त्वा निर्गताः

धावन्तः आगताः आगत्य च आनीता भव्या ।

अमरनाथ-गङ्गया हरमुकुटगङ्गाजलेन (च)

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

त्रीनेव (सत्त्वरजस्तमांसि) गुणान् सह-धृत्वा अवस्थानां (जाग्रदादीनां) चतुष्टयं (च)

स्वयं असि चतुर्णामवस्था महामाया ।

त्वामेव विना यत् किञ्चित् मंस्यामि तत्सर्वमस्ति असत्यमेव

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

संकल्पात्मिका-भूमिः अस्ति-मे कण्टकगुल्मादिदुष्टा

वृषो आकर्षिष्यामि समाधानरूपो वप्स्यामि सत्कर्मबीजम् ।

अय्चार-मूलम् लाय दर्म-खांऱौ
परम-पदवौ छ्यह् च्याञि ज़ांऱ्यय ॥ १५३० ॥
त्याग यवच़्च क्रूद-दत फुटरावय्
समदृष्टि ज़नि-सूत्य् थावय् सम् ।
ध्यान-फालम् क़ुन योग-अल-वांऱौ
परम-पदवौ छ्यह् च्याञि ज़ांऱ्यय ॥
अद्वैत-मग-सूत्य् कर्म-व्योलु वविर्यय्
नेम-न्यंद दिथ् ह्यस सांरौ ह्यथ् ।
वैराग-द्राति लोन वसि हरग्र छांऱौ
परम-पदवौ छ्यह् च्याञि ज़ांऱ्यय ॥
मथ् छांऱ् ज़ांऱ्-हन्दि कऱ्ञ मुन कारय्
निर्नय-देगि-मऱ्ञ रन बन म्वक्थ् ।
परम-शक्ति-ध्यान् दार ख्यम मान्मांऱौ
परम-पदवौ छ्यह् च्याञि ज़ांऱ्यय ॥
मन-किनि प्रथ्-ज्याय ऱ्यथ् छुस् क़ारवुनु
क्षण् छुस् दारनाय दारवुनु ध्यान् ।
वर् ज़या कर् दया पालना म्यांऱौ
परम-पदवौ छ्यह् च्याञि ज़ांऱ्यय ॥ ८१ ॥

---

88. A PRAYER OF THE AUTHOR TO ŚIVA.

ग्रंख्च-रस्तु ग्रख्य् प्राव वंख्च-रस्तु मंवल
वक्ति-वत्मल च्यानि शक्ति-पात-सूत्य् ॥ १५३५ ॥

अविचारात्म-मूले प्रक्षेप्स्यामि (छेदनाय) धर्म-खाऽ् (नामकं अस्त्रं हलफालम्)

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ १५३० ॥

त्यागरूपेण लोष्ठभेदनेन* क्रोधात्मलोष्ठानि भेत्स्यामि

समदृष्ट्यात्मना ज़ंनु-इति-नामकेन-वृहत्कुद्दालविशेषेण स्थापयिष्यामि समाम्† ।

ध्यानात्म-फालेन-सह प्रक्षेप्स्यामि योगात्मलाङ्गलदण्डम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

अद्वैतज्ञानात्मबीजं उप्त्वा

(तत्र) नियमात्महस्ताकृष्टिविशेषं दत्त्वा समाधानेन सर्वाणीन्द्रियाणि गृहीत्वा ।

वैराग्यात्म-दात्रेण लविष्यामि मिलिष्यति हर्षात्मकः फलपूगः

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

तमेव धान्यादिफलपूगं ज्ञप्ति-रूपे उलूखले अवहनिष्यामि सुष्ठु

निर्णयात्मस्थाल्यां पक्ष्यामि भविष्यामि मुक्तः ।

परमशक्तिसंबन्धिध्यानं धारयिष्यामि अत्स्यामि अन्योन्यस्पर्धम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

मनसा (अन्तःकरणेन) प्रतिस्याने त्वामेव अस्मि अनुसरन्

कृष्णाख्यः अस्मि-अहं धारणया धारयन् ध्यानम् ।

वृणीष्व (स्वीकुरु) जयेति (जयकारं मत्तः) कुरु दयां परिपालनां मदीयाम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ ८७ ॥

ग्रन्थकृत् स्वयं शिवं स्तौति ॥ ८८ ॥

शक्तिहीनोऽपि शक्तिं प्राप्स्यामि भक्तिहीनोऽपि संस्कारवान्-भविष्यामि (दृढीभविष्यामि)

हे-भक्तिवत्सल त्वदीयेन अनुग्रहेण ॥ १५३५ ॥

---

* यवच्छट लोष्ठभेदनमुच्यते ॥ † समीकरिष्यामि तां भूमिम् ॥

नायक फल-दायक ज़न्म-खफल
ख्यंवि-मज़ू फ्रल पंपोग्राह्-हिहु ।
क्रल-दीफ् प्रज़ल मज़ू-क्रल म्वकल
वक्रि-वत्सल च्यानि ग्रक्रि-पात-सूत्य् ॥
कलनाय-रंस्तु वन्दहाय् निग्रकल कल
कल-माल-दारवंनि कलवालो ।
च्यम प्याल च्यानि अमृंत-ज़ल ज़ल थल
वक्रि-वत्सल च्यानि ग्रक्रि-पात-सूंत्य् ॥
च़न्द्रचूंड सूंर्य-निच कमल कूमल
ग्रौन् ज़न् गल मेल ज़लसंय् सूंत्य् ।
न्यथ् च़्यथ्-बुज़मलि मज़ू ज़ल प्रज़ल
बक्रि-वत्सल च्यानि ग्रक्रि-पात-सूंत्य् ॥
निग्रकल् ठहर मज़ू मन-चंचल-चल
फल-रस्ति कर्म परम-गथ् प्रांविथ् ।
चांविथ् नरकस् स्वर्ग-मंडल डल
बक्रि-वत्सल च्यानि ग्रक्रि-पात-सूंत्य् ॥
आवन ग्रौन् ज़न् ग्यान-ज्यंगल गल
पान कुनि रोज़ न-त ज्ञान कुस् ज़ल् ।
च़्यथ्-हिहि ज्याम विरक्त केवल वल
बक्रि-वत्सल च्यानि ग्रक्रि-पात-सूंत्य् ॥ १५४० ॥
नित्य-कर्म च़्यत-किनि वस्त्र निर्मल मल
नाव् कुम् कृष्ण् हावतम् ग्रिवरूफ ।

हे-नियन्तः सुफलदातः जन्मनः-सुफलरूप

पङ्कमधौ विकसिष्यामि पङ्कजसदृशः ।

कुलप्रदीपः दीप्तिमान्-भविष्यामि संसारमध्यात् मोक्ष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥

संकल्पं-विना समर्पयेयं हे-निर्विकल्प शिरः

मुण्डमालाधर आनन्दासवपायिन् ।

पास्यामि क्षणान् त्वदीयस्य अमृतजलस्य जले स्थले

हे-भक्तिवत्सल० ॥

हे-चन्द्रचूड सूर्यनेत्र कमल कोमलाङ्ग

हिमं इव गलितो-भविष्यामि संगंस्यामि जलेनैव सह ।

नित्यं चेतनाविद्युता मध्ये जलस्य दीपिष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥

अनपेक्षः स्यास्यामि मधौ मनश्चाञ्चल्यरहितः

फलेप्सारहितेन कर्मणा परमां-गतिं प्राप्य ।

त्यक्त्वा नरकयातनां स्वर्गमण्डलात् उल्लङ्घ्य-यास्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥

श्रावणे हिमं इव ध्यानारण्ये लीनो-भविष्यामि

स्वयं कुत्रापि स्यास्यामि नहि ज्ञास्यामि अस्मि जलम् ।

त्वत्सदृशानि वस्त्राणि हे-विरक्तात्मन् हे-केवल वसिष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥ १५४० ॥

नित्यदा चित्तेन (अभ्यासेन) भस्म निर्मलं परिमलिष्यामि

नाम अस्ति-मे कृष्ण-इति प्रदर्शय-नाम-मे शिवस्वरूपम् ।

ग्रंत्र-त्तय रूग-निग्र अकि पंच विल वस्त
वक्ति-वत्सल त्यानि ग्रक्ति-पात-सूंत्य् ॥ ८८ ॥

---

89. PRAISE OF VIṢṆU AS ONE WITH ŚIVA.

ह्यथ् प्रवाथाह् क्रच्छ-क्यथ् आव्
श्याम-रूंफ् च़ाव् गर सोनु ॥ १५४२ ॥
रंग् अच्छन्-हंन्दु वुक्ति वुक्ति चाव्
क्रंतु त क्रंहनु नुन्दबोनु ।
गाग्र-सूंतिन् गाग्र् पर्ज़नाव्
श्याम-रूंफ् च़ाव् गर सोनु ॥
अस्र-अकिस्-निग्र प्रथ्-अस्राह् ज़ाव्
अस्थ क्रुनु प्वस्राह् सोनु ।
क्रुनिसंय् क्रिह् लच्छ-बंदि नाव्
श्याम-रूंफ् च़ाव् गर सोनु ॥
चैतन्य् व्यस्ति चेनन आव्
अद क्याह् गव् नंवु तय् प्रोनु ।
ज़ानवुनु ज़ान् देह-द्रष्ट् चाव्
श्याम-रूंफ् च़ाव् गर सोनु ॥ १५४५ ॥
प्रथ् चौज़ुकु सुय् क्रुह् स्वाव्
प्रथ्-क्रुन्युक्रुय् दय-लोनु ।
रूंपुक्रुय् रूंफ् वावुक्रुय् वाव्
श्याम-रूंफ् च़ाव् गर सोनु ॥

हे-इन्द्रियादिशत्रो रोगात् एकेन पत्रेण बिल्वस्य* उल्लाघो-भविष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥ ८८ ॥

शिवाद्वैतभावेन विष्णुं स्तौति ॥ ८९ ॥

परिगृह्य प्रभात-(स्वप्रकाश-) रूपं (शिवं) अङ्कमध्ये समागतः

श्याम-(सायंकाल-) रूपः (विष्णुः) प्रविष्टः गृहं आस्माकीनम् ॥ १५४२ ॥

रागं (अन्यद्विषयं) अत्तिसंबन्धिनं समीक्ष्य समीक्ष्य (विचार्य विचार्य) परित्यज

शुक्लवर्णं कृष्णवर्णं च अतिप्रेमास्पदं (स्वात्मानन्दात्मकम्) ।

प्रकाशात्मनैव प्रकाशस्वरूपं उपलक्षय

श्यामरूपः० ॥

एकस्यैकस्य-सकाशात् प्रत्येक-(जीव-)समूहः संजातः

अस्माभिः एकः पुरुषस्वरूपः संमतः ।

यस्य-एकस्यैव सन्ति लक्षशः (अनन्तशः) नामधेयानि

श्यामरूपः० ॥

चैतन्यस्वरूपः यदा (यस्यामवस्थायां) चेतनायां (स्मृतौ) आगतः

ततः किं-नाम संभवति नूतनः च पुरातनः ।

जानन्तं विजानीहि देहे-दृष्टिं (स्वात्मायमिति बुद्धिं) परित्यज

श्यामरूपः० ॥ १५४५ ॥

प्रत्येकस्य वस्तुनः स-एव अस्ति स्वभावसत्तात्मकः

प्रत्येकस्य भागधेयात्मा-दैवरूपः ।

रूपस्यैव (सूर्यादेः) रूपात्मा (तत्प्रभवात्मा) वायोरपि (प्राणादेः) वायुरूपः (तदुज्जीवकः)

श्यामरूपः० ॥

* श्वित्ररोगहरणं वैकुण्ठधामप्रापणं च बिल्वेन चण्डाल्याः प्रसिद्धम् ॥

प्रान् हिहु तस् टोठु गंज़ूराव्
ल्वलि मज़ू-बाग् ललवोन् ।
य़्यथ् ऐनस् स्वख् पनुनु ह्राव्
श्याम-रूफ् च़ाव् गर सोनु ॥
अख् चैतन्य-ब्रह्म नंनु द्राव्
विष्ण् क्षण्यान् शिवजौ क़ोनु ।
आत्मस्-प्यठ् कुस् कुनुय् बाव्
श्याम-रूफ् च़ाव् गर सोनु ॥ ८९ ॥

---

90. HYMN IN PRAISE OF THE ŚIVA-RĀTRI FESTIVAL

श्याम कुय् कच्च सोम-सूर्य-रूप प्रवाय्
शिव-राच्-हन्दि द्रह च्चय् सतराय् ॥ १५४९ ॥
तेशस् पुनर्वसस्य् कुह् अविज्यथ् साथ्
सूर्य वातिय् तथ् मज़ू लगि वहराथ् ।
अम्रृत वर्शन फल् दिथि बुतराथ्
शिव-राच्-हन्दि द्रह च्चय् सतराय् ॥ १५५० ॥
क़ुंच प्रक्रय् हाँगिञ् साञ् ल्वंच ज़ान्
बव-सर खंदरस् मज़ू च्चय् दीरान् ।
स्वक्क प्रावनाव् चाव् शक्तिपात बर्साय्
शिव-राच्-हन्दि द्रह च्चय् सतराय् ॥
वटुक भैरव-नाथ कुख् चूह् शंभु-नाथ्
साथौ च्चय् कुख् सार्थय्-साथ् ।

प्राणसमूहं इव तं वत्सलं संकलय

अङ्कस्थ मध्यभागे लालयिष्यामस्तम् ।

(तस्मात्) चित्तात्मनि मकुरे मुखं स्वकीयं प्रदर्शय

श्यामरूपः० ॥

(ततः) एकरूपं चैतन्य-ब्रह्म प्रत्यक्षं निर्गतं (निर्गच्छति)

(येन हेतुना) विष्णुः कृष्णाख्येन (ग्रन्थकृता) श्रीशिव-एव विज्ञातः ।

(यतः) आत्मनि (व्यापकरूपे) अस्ति-तस्य एक-एव भावः (परिज्ञान-मतिः)

श्यामरूपः० ॥ ८९ ॥

ग्रन्थकृच्छिवरात्रौं स्तौति ॥ ९० ॥

हे-श्यामसुन्दर अस्ति-ते अङ्कस्थितः सोमसूर्यस्वरूपेण-वर्तमानः प्रभातः (प्रकाशः)

शिवरात्रयाः (फाल्गुनकृष्णचतुर्दश्याः) दिवसं अस्ति-ते द्विरागमन-मुहूर्ततिथिः ॥ १५४९ ॥

(ततोऽनन्तरं) तिष्यनक्षत्रस्य पुनर्वसुनक्षत्रस्य अभिजिन्नाम (विष्णुः च) मुहूर्तं (यदस्ति)

सूर्यः प्राप्नोति तस्य मध्ये (यदा) संगमिष्यति (आरब्धो भविष्यति) वर्षावालः ।

(तत्काले) अमृतात्मना वर्षणेन फलानि दास्यति भूतधात्री

शिवरात्रयाः० ॥ १५५० ॥

फलं प्रकृतिं शुक्तिमिव अस्माकं लघ्वीं जानीहि

संसारात्मनः समुद्रस्य मध्ये अस्ति भ्राम्यन्ती ।

मुक्तात्ममुक्तां प्रापयास्मान् पातय शक्तिपातस्वरूपां वृष्टिम्

शिवरात्रयाः० ॥

हे-वटुक भैरवनाथाख्य असि त्वं शम्भु-स्वामी

सहचराणि संगृह्य असि नित्यसहावासः (नक्षत्राणि च) ।

पालवनि साल थित पालुवनि किह् शिवराथ्
शिव-राचु-हन्दि दह ह्यथ् सतराथ् ॥
बान-रस्तु बान प्रावि सथ् गथ सतराथ्
अशक्थ् शखथ् प्रावि गव् शक्ति-पाथ् ।
फ्रस्तस् त वीरि वनि कल्प-वृच् त पारिज़ाथ्
शिव-राचु-हन्दि दह ह्यथ् सतराथ् ॥
बाग्यवान् साविदान् अस्त थव् त द्यन्-राथ्
दर्मस् कर्म-हौनिस् कास् गाथ् ।
वान-रस्तिस् लद् दय-दन पहराथ्
शिव-राचु-हन्दि दह ह्यथ् सतराथ् ॥
ह्यथ् रस्तु पारुदु ज़न् कुस् द्यन् त राथ्
पानस् कुन् निम् स्थ दौनानाथ् ।
शिव-शक्ति-पद् मान शखथ् दिम् साख्याथ्
शिव-राचु-हन्दि दह ह्यथ् सतराथ् ॥ १५५५ ॥
कृष्णस् नालमति रठ् हे शक्ति-नाथ्
थख्-ज्याह् मिलनाव् पारस् त दाथ् ।
सुथ् गव् अनुग्रह् सुथ् गव् शक्ति-पाथ्
शिव-राचु-हन्दि दह ह्यथ् सतराथ् ॥ ९० ॥

---

91. HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

बाल कुथ् लाल-चटि-कनि वासुख् हटि
हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥ १५५७ ॥

हे-जगत्पालक निमन्त्रणेन आप्राच्छ-नाम पालपराः स्मः शिवरात्रिम्

शिवरात्र्याः० ॥

पात्र-हीनः (भाग्यहीनः) पात्रं (भाग्यं) प्राप्स्यति (येन) सैव संभवति द्विरागमकृतिः

असमर्थश्च सामर्थ्यं प्राप्स्यति संभवति शक्तिपातः (अनुग्रहः) ।

फलाख्यफलरहितवृत्तस्य वेतसवृत्तस्य च संपत्स्यति कल्पवृक्षता पारिजात-वृक्षात्मता च

शिवरात्र्याः० ॥

भाग्यवतः प्रसन्नचित्तान् अस्मान् निधेहि (कुरु) च प्रत्यहोरात्रम्

धर्मार्थं (धर्मगौरवेण) सुकर्मरहितस्य अपनय कलङ्कम् ।

पात्र-रहितस्य (भाग्यरहितस्य) प्रेषय ऐश्वर्यधन(पूर्णं) बृहत्स्थालो-विशेषं (पौषरात्रिं च)

शिवरात्र्याः० ॥

त्वामेव विना (भूतोऽहं) पारतं (चञ्चलं) इव अस्मि-अहं दिवसेषु च रात्रिषु (च)

स्वात्मानं प्रति नय-मां मां दीननाथ-बन्धो ।

शिवाभिन्नशक्तिज्ञानात्मपदं* संस्थामि शक्तिं देहि-मे साक्षात्करेण

शिवरात्र्याः० ॥ १५५५ ॥

(ग्रन्थकृतः स्वानुकूलोक्तिः) कृष्णाख्यं परिष्वङ्गेन गृहाण हे शक्तिनाथ

एकत्र संयोजयस्व स्पर्शमणिना च धातुम् ।

स-एव अस्ति अनुग्रहः स-एव अस्ति शक्तिपातः

शिवरात्र्याः० ॥ ९० ॥

श्रीशिवं स्तौति ॥ ९१ ॥

हे-बालकरूप अस्ति-ते रत्नहारस्थाने वासुकिः कण्ठे

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण स्मरणेन तव आपत् ॥ १५५७ ॥

---

* हे शिव शक्तिरूपां पद्मिनीं मे देहीति च श्लेषः ।

ऱ्यथ्-वुज़मलि माऱ्र परम-आकाश् खटि
अद कस् च़टि राग-द्वेषुकु वाव् ।
गाश् अनि मऱ्र गटि आश् थवि मऱ्र चटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
चेश-हच़ि ह्लाय पान् स्योनु कोन नटि
य्यूतु खंम्बरुम् त्यूतु व्वपंदुम् लूब् ।
समुद्रस् पोऱ्र-खारुनु गोम् नटि-नटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
निम् पानस्-कुन् थिम् दिम् मटि-मटि
पालना सांऱ्रय् मटि ऱ्यथ् ह्यथ् ।
असवंनि गंगा वसवंऱ्र ऱ्य मऱ्र जटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥ १५६० ॥
मनकिस् वनसंथ् मऱ्र युस् पान् खटि
हर हरम्वख ऱ्यथ् पर्ज़नांवित् ।
पर् त पान् कुनु व्यन्दि कति मोह-स्यन्दि फटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
वीरभद्र च्योनु ज़ोर् नय् आसि कति म्वटि
मदुकुय् मद्-हंस्तु ऱ्यथ् वगि तल् ।
नख क्याह् वसि थपि द्वसि-हन्दि नल्वटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
गंसत्र् व्यनु ज़न् नेरि मऱ्र कुर्कटि
यस् क़टि च्यानि लोल नारंचु यंह ।

चिद्विद्युतं अस्माकं परमाकाशं स्थगयिष्यति

ततः कस्य भेत्स्यति रागद्वेषस्य वायुः ।

प्रकाशं आनयिष्यति मध्ये ध्वान्तस्य आशां स्थापयिष्यति मध्ये वज्रस्य

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

अतितर्षवत्या (हतया) तृष्णाया आत्मा मम कुतो-न कम्पितो-भवेत्
(कम्पेन च)

यावत् संभृतं-मया तावत् उत्पन्नं-मे लोलुभत्वम् ।

समुद्रान् जलारोपणं संपन्नं-मे कुम्भैः

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

प्रापय-मां स्वात्मानं-प्रति आगच्छ-मां देहि-मे पृष्ठे-हस्तस्पर्शताडनाम्

पालना अस्माकं समर्पिता तव अस्ति ।

हे-स्मितमुख गङ्गा अवरोहन्ती तव जटामध्यात्

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥ १५६० ॥

मनोरूपस्य वनस्यैव मध्ये यः त्वात्मानं गूहयिष्यति

हे-हर हरमुखाख्ये-गिरिक्षेत्रे त्वामेव उपलक्षयिष्यति ।

परं आत्मानं च एकरूपं मंस्यति कुत्र-नाम मोहात्मसिन्धुनद्यां मग्नो-
भविष्यति-सः

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

हे-वीरभद्रभद्र तव बलं न-चेत् स्यात् कुत्र-नाम आयत्तो-भविष्यति

मदरूपः मत्तहस्ती चैतन्यात्मिकायाः वलायाः अधस्तात् ।

पूर्णतां किं-नाम उत्तीर्णो-भविष्यति अवलम्बन मृल्लोष्टमयप्राकारात्मना
उपरिबन्धनपटलेन

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

शुद्धशस्त्रधातुः विभिन्नतां इव निर्गमिष्यति मध्यात् शस्त्रमलात्

यस्य प्रज्वला-भविष्यति त्वदीयस्य अनुरागात्मनः अग्नेः ज्वाला ।

दैर्यकि द्वकरि दव-स्तूत्य् कालस् च़टि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
वेहोश् कर्मतु कुस् मोहञ़ खटि
सूरमति थपि दृग्गवनि खटि-स्तूत्य् ।
दमि ववसर तर अकि न-त अकि खटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
अपूर्व-खरूपस्* क्याह् वदि क्याह् गटि
क्याह् ज़ेटि क्याह् छूटि यमि ठ्लु पान् ।
रावरावि क्याह् लबि क्याह् चावि क्याह् रटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥ १५५
देहकि यावन खटि रंग-सस्ति पटि
म्वल-रस्ति कुथ् तावनुनु बाज़ार् ।
वेरंग लयि च्याञ़ लथि म्वकच रटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
पञ्च-म्वख च़वापोरु सुय् वाति अकि व्वटि
युस् ज़पि बौद-रस्तु ग्रडच्चर नाव् ।
अन् पोरन् फेरि बिडियय् मञ्जू व्वटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
छ्णास् क्यह् मन-कामन् दामन् वटि
ज़गतुकु कंडि-ज्ञाल् न-त च़टि तस् ।
विरक्य् पाद् च्यानि नय् रटि कति वटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥ ९१ ॥

---

* अपरोक्ष-रूपम् इति पाठान्तरम् ॥

(सः) धैर्यात्मनः अयोघनस्य आघातेन कालात्मकालिमानं भेत्स्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

निश्चेष्टः कृतो-ऽहं अस्मि मोहात्मिकया उन्मादमूर्छया (अपस्माररोगेण)।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग हस्तावलम्बेन स्ववाहनीभूतवृषभस्य पुच्छेन-करेण

अस्मात् संसारमहासरसः तरिष्यामि एकस्यां नचेत् अपरस्यां वेलायाम्

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

(तस्य) अपूर्वस्वरूपस्य (त्वदात्मनः) किं-नाम उपचितं-भविष्यति किं-नाम-
वा अपचितं-भविष्यति

किं-नाम दीर्घं-भविष्यति किं-नाम ह्रस्वं-भविष्यति येन तुलितः स्वात्मा।

विनष्टं-करिष्यति किं-नाम लप्स्यति किं-नाम परित्यक्ष्यति किं-नाम ग्रहीष्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥ १५६५ ॥

देहस्य यौवनेन अमरेण रागेण-सहितेन और्णपट्टेन

हे-अमूल्य (मूल्यरहितेन वा) अस्ति ह्रसितप्रायः विपणिव्यवहारः।

(स पटुः) हे-रागरहित मूल्यवान्-भविष्यति त्वदीयेन आसक्तत्वेन मुक्ता-
रत्नात्मना तौल्येन

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

हे-पञ्चमुख (स्वच्छन्दमूर्त) चतुर्दिक्षु स-एव प्राप्स्यति एकेन प्लुतेन

यः जपिष्यति एकाग्रबुद्ध्या (अभेदबुद्ध्या वा) षडक्षरमन्त्रात्मकं नाम।

तिसृषु पूर्षु (लोकत्रये शरीरत्रये वा) परिक्रमिष्यति आसीन-एव मर्त्य
गृहाधस्तनपुरे (प्रथमयोगभूमिकास्थ एव)

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वस्यालापः) कृष्णाख्यस्य अस्ति मनःकामना (तादृशी) वसनाधो-
भागात्मवासनावृत्तिं वेष्टयिष्यते (निरोत्स्यति)

जगत्संबन्धि कण्टकजालं अन्यथा क्रेत्स्यति तस्य (तद्वस्त्रभागम्)।

विरक्तीभूय (हे विरक्त इति वा) चरणौ त्वदीयौ न-चेत् ग्रहीष्यति कुत्र-
नाम फलितो-भविष्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥ ९१ ॥

92. PRAISE OF VIṢṆU AS ONE WITH ŚIVA.

करुनावतार नाव-निग् युस् न ज़ाह् डलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५६९ ॥

लबि-कनि रूज़िथ् लूक-सबि मज़ू रलि
महाराज़ ज्याम वलि साद-प्रकाच् ।
ब्रम् मानि संसार् श्रीम् ज़ानि थलि थलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५७० ॥

देह-प्रय निग् निर्नय नयि-मज़ू च़लि
ल्यंबि-मज़ू फ्कलि पंपोशाह्-हिहु ।
फेरि थलि थलि नेरि डूनु ज़न् मज़ू ग्वलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥

कायाय-मायाय-हन्दि रूग-निग् बलि
बस्म् मलि समताय-हज़ि स्मरच् ।
ममता तस् ति गलि पोज़ु ज़न् भस्म-गलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥

वैराग-मक-सूत्य् युस् राग-वीरि थलि
निष्कल् मन तथ् करि पेवन्द् ।
हर्द नेरि फल् तस् सोन्न पानय् सुह् फ्कलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥

पुनिमू-हन्दि स्वामियो च्याज़िय् अठ्कलि
चन्द्रम ज़न् गलि परिपूरन् ।

पुनरपि शिवाद्वयभावेन विष्णुं स्तौति ॥ ९२ ॥

(जगत्पालनाद्यर्थं) हे-दयया-स्वीकृतमत्स्याद्यवतार नाम्नः (तव) यः न कदापि निवृत्तो-भविष्यति

कुत्र-नाम (सः) निमज्जयति मोहात्मकुल्यायां हे-केशवात्मन् ॥ १५६९ ॥

बहिरेव (औदासीन्येन) स्थित्वा लौकिकसभायाः मध्ये संगंस्यते

महावरस्य (इव) वसनानि वसिष्यते आर्जवप्रकृत्या ।

भ्रममात्रं मंस्यते संसारं श्रीमात्मकमेव ज्ञास्यति स्थले स्थले (पुरः पश्चात्)

कुत्र-नाम निमज्जयति ॥ १५७० ॥

देहप्रियतायाः सकाशात् सद्विचारात्मिकायां अधित्यकायां चलिष्यति

कर्दमविशेषमर्धे विकसितो-भविष्यति पद्मपुष्पसदृशः ।

संचरिष्यति स्थले स्थले निर्गमिष्यति अत्तोटफलं इव मध्यात् त्वचः

कुत्र-नाम निमज्जयति० ॥

कायस्थ-मायायाः-संबन्धिनः रोगात् उल्लाघीभविष्यति

भस्म परिमलिष्यति समज्ञानात्मिकया जपमालया (संयुक्तः) ।

ममता (देहाद्यहंभावः) तस्य अपि विनङ्क्ष्यति जलं इव भस्मगालु-नाम्नि-वितस्तादिनदीजलशोधकस्थले (काश्मीरिकवराहमूलाख्यप्रदेशाधस्तनप्रसिद्धे)

कुत्र-नाम निमज्जयति० ॥

वैराग्यात्मना-कुठारेण यः संसारारागात्मवेतसवृत्तं छिन्नशाखं-विधास्यति

निरपेक्षेण मनसा (चित्तवृत्तिनिरोधरूपेण) तस्य विधास्यति संस्कार-विशेषम्* ।

शरत्काले निर्गमिष्यति फलं तस्य (पुरुषस्य) वसन्तकाले स्वयमेव सः विकसिष्यते

कुत्र-नाम निमज्जयति० ॥

हे-पूर्णिमायास्तिथेः स्वामिन् (तस्यां पूजनीय) तवैव अनुरागपौनःपुन्येन

चन्द्रमाः इव विनङ्क्ष्यति परिपूर्णो-ऽपि ।

---

* खादिष्टफलोत्पत्त्यै यदेकस्य वृक्षस्यान्यवृक्षचर्मादिना संक्रामिकसंस्कारविशेष क्रियते तत् (पैंन्दा इति भाषया) ॥

चन्द्रचूड आग च्याऱ स्वप्रकाश-ज्याम वलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥
कृष्णस् आनन्द-अर्थ् गलि गलि
निश्कल पनञ्जिय् कलि-सूत्य् च्याव् ।
निर्मल ब्वज् प्रकाच-हन्दु मल् कलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५७५ ॥ ८१ ॥

---

93. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

थिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे* ॥ १५७६ ॥
सारिथ् पाफ् सानि हार्
बाल काल-संहारो वे ।
नाव् कुथ् गंगाधार्
च्याव् अमृत दारो वे ।
रूफ् कुथ् लिंगाकार्
अंग् सूर्य-प्रकारो वे ।
थिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
तसि कुह् सोरुथ् आदिकार्
सादि युस् ओंकारो वे ।
सोहम् ज्ञानि सुथ् सार्
ब्रम् मानि संसारो वे ।

---

* वे शब्दो ऽत्र पादपूरणार्थः ॥

हे-चन्द्रचूड आशया तवैव स्वप्रकाशात्मकानि-वसनानि वसिष्यते

कुत्र-नाम निमङ्क्ष्यति० ॥

कृष्णाख्यग्रन्थकृतः आनन्दात्मामृतं मुखपूरं मुखपूरम्

हे-निष्कल स्वकीयेन यत्नेन (अनुरागापेक्षया तद्दानेन च) पाययं ।

(यथा) निर्मलीभूतायाः बुद्धेः प्रकृतेः मालिन्यं मार्ष्यति

कुत्र-नाम निमङ्क्ष्यति० ॥ १५७५ ॥ ९२ ॥

पुनरपि स्वेष्टप्रार्थनपूर्वकं श्रीशिवं स्तौति ॥ ९३ ॥

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥ १५७६ ॥

सर्वाण्येव पापानि अस्माकं हर

हे-बालमूर्त महाकाल-संहारिन् नाम ।

नाम अस्ति-ते गङ्गाधर-इति

पाययास्मान् अमृतधाराः नाम ।

रूपं अस्ति-ते लिङ्गाकृतिमत्

अङ्गानि सूर्यसमानदीप्तीनि नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥

तस्यैव अस्ति सर्वमेव आधिपत्यम्

सात्मयति यः ओंकारं (प्राणाभ्यासात्मयोगेन) नाम ।

सो-ऽहमिति-मन्त्रं जाप्यति स-एव सारात्मकम्

भ्रान्तिमात्रमेव मंस्यते संसारं नाम ।

थिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
अनुग्रहकिय् अंबार्
निम च्यानि दर्बारो वे ।
पाफ् व्यञ् ब्यंनु ब्यंनु च्यार्
सूंत्य् दर्म-व्यचारो वे ।
थिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
साम-वीदस् म्य व्यस्तार्
दिम् प्रौम-सेतारो वे ।
वांनिय म्याञ् कन् दार्
हा बस्मादारो वे ।
थिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥ १५८० ॥
देव् आमंति छिह् लाच्यार्
कर्तख् व्यञ् च्यारो वे ।
सूंत्य् सूंत्य् ह्यय् चुह् कमार्
तारक-दैत्य् मारो वे ।
थिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
कृष्णस् तफ् ज़फ् थार्
व्यडनस् कुह् तयारो वे ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयार्हतोर्धृतावतार नाम ॥

अनुग्रहस्य (त्वदनुग्रहपूर्वकत्वन्निर्दिष्टमार्गेण) राज्ञीन्

नयिष्यामि त्वदीयायां पदसंसदि नाम ।

पापकर्म पुण्यकर्म भिन्नं भिन्नं विचिनु

सह-कृत्वा विचारात्मधर्मं नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयार्हतोर्धृतावतार नाम ॥

सामवेदं (तद्गीत्यनुसारभवत्कीर्तिगानसामर्थ्यं) मयि विस्तारय

(तदर्थं) देहि-मे रागात्मिकां-वीणां नाम ।

(तत्प्रदानानन्तरं) वाण्याः मदीयायाः करौ निधेहि

अङ्क (हन्त) भस्मपरिमलिताङ्क नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयार्हतोर्धृतावतार नाम ॥ १५८० ॥

देवाः समागताः (संपन्नाः) सन्ति निरुपायाः (उद्वेगातिशयम्)

कुरु-नाम-तेषां अतःपरं रक्षोपायं नाम ।

सह सहायं धृत्वा त्वं कार्तिकेयम्*

तारकाख्यदैत्यं जहि नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयार्हतोर्धृतावतार नाम ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वकीयालापः) कृष्णाख्यस्य तपः जपं (च) अकृतमेव-कृतमिव संकलय

(यतोऽसौ) मज्जने (जन्ममरणादिषु) अस्ति सन्नद्ध-एव नाम ।

* तन्मारणाय नियतं कार्तिकेयकुमारमुत्पादयेति भावः ॥

सोरु रोज़्यम् न ल्वकच्यार्
कर्तम् व्वज़् च्यारो वे ।
थिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥ ९३ ॥

---

94. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

न्यथ् च्यांज़् पूज़ा शिव शंकर कर
वस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥ १५८३ ॥
च्यानि अनुग्रह-र्स्तु कति उद्दर दर
व्वक्क ह्मा छ्यम् पत ख्यथ् च्यथ् ।
सं॑च्च च्याज़ राथ् द्दह् हे दिगम्बर बर
वस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥
स्यकि-आठ् कुम् दया-सागर गर
ज़ल् कुम् वासान् फल् आस् ज़्यथ् ।
चेग-हंतु थिथु न नागनाथ अमर मर
वस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥ १५८५ ॥
कास्तम् अमर अज़र ज़र ज़र
वास्तम् प्रत्यख् सूंर्य-हिहु न्यथ् ।
ज़ांज़्-गाग् कर्तम् चन्द्रशेखर खर
वस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥
च्यानि नाव सूंतिन् पाफ् हरिहर हर
पान कुख् पालना त संहार् ख्यथ् ।

स्थिरतरं स्थास्यति-तस्य न वाल्यं (कौमारयौवनाद्यवस्थानम्)

कुरु-नाम-तस्य अधुना उपायं नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयार्द्रतोर्ध्वतावतार नाम ॥ ९३ ॥

पुनरपि श्रीशिवं स्तौति ॥ ९४ ॥

नित्यं तव पूजां हे-शिव शङ्कर कुर्याम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग स्थापयिष्यामि तवैव व्रतम् ॥ १५८३ ॥

त्वदीयेन अनुग्रहेण-विना कुत्र-नाम हे-संसारादुद्धारक स्थिरीभविष्यामि

बुभुक्षा पिपासा अस्ति-मे अनुलग्ना जरध्वा पीत्वा ।

आशया तवैव रात्रीः दिवसानि (च) हे दिगम्बर पूरयेयम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

सैकतिला-भूः अस्ति-मे हे-दयासागर गृहम्

जलरूपं अस्ति-मे भासमानं फलं* आगतो-ऽहं (यतः) जन्मना† ।

पिपासाबाधितः (एव) यथा न हे-नागनाथस्वरूप अमर मरिष्यामि

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ १५८५ ॥

अपनय-नाम-मे हे-अमर अजर निःशेषतया (ज्वरादिकं च)

भासमानो-भव-नाम प्रत्यक्षं सूर्यवत् नित्यम् ।

ज्ञानात्मप्रकाशं कुरु-नाम-मम हे-चन्द्रशेखर समुद्यतम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वदीयेन नाम्ना कारणेन (त्वत्स्मरणेन) पापं हे-हरिहरात्मन् अपाकुर्याम्

स्वयं असि पालनात्मा संहारात्मा च स्थित्यात्मा (तद्धेतुरिति) ।

---

* भान्त्यात्मसंसारः सत्यतया मृगतृष्णावद्भासते ॥

† सिकता जन्मिनस्त्वयमेव स्वभावः यद्विनार्द्रत्वं मुञ्चति ॥

बक्कि बाव च्यानि मन् बागम्बर बर
बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥
प्रीम अंशु कुम् वसान् च्यानि बज्यर ज्यर
ज़न् ख्म् नेचन् मङ्-बाग् व्यथ् ।
बक्कि-श्रूख् च्यानिथ् हे परात्पर पर
बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥
पूरि पश्चिम दक्षिन व्यत्तर तर
मोह-स्यन्दि व्यचारच नावि-क्यथ् ।
कृष्णस् गकृत केशव बव-सर सर
बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥ ९४ ॥

---

95. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

होश् दिम् लगयो पंपोश-पादन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥ १५९० ॥
योगियन्-हंन्दि योग प्रानियन् हंन्दि प्रान
ज्ञानियन्-हंन्दि हा ज्ञानो ।
च्यानि प्रसाद सूंत्य् स्वद् क्षिह् तफ् सादन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥
अच्यत च्यानि-सूंत्य् च्यत्तुकुय् चेनुन्
न-त गक्षि मेनुन् क्रज़ल्यन् पोञ्र ।
प्रीम-ज़ल् कुय् वुज़ान् बाव-नागरादः
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥

भक्तिविधानेन भावनया (च) तव मनः हे-वागम्बर पूर्णीकुर्याम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

प्रेमपूर्ण अश्रु अस्ति-मे निःपतत् तवैव माहात्म्येन प्रवाहवत्

इव अस्ति-मे नेत्रयोः मध्यभागे वितस्तानदी ।

भक्तिपूर्णश्लोकान् तवैव हे परात्पर पठिष्यामि

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

पूर्वस्मात् पश्चिमात् दक्षिणतः उत्तरतः निस्तरेयम्

मोहात्मसिन्धुनद्याः विचारात्मिकायां नौकायामेव ।

(तदर्थं) कृष्णाख्यस्य (मे) संपद्यस्व-नाम हे-केशव भव-सरसि-अस्मिन् परीक्षितः

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ ९४ ॥

पुनरपि स्वेष्टप्रार्थनपूर्वकं औशिवं स्तौति ॥ ९५ ॥

चेतनां देहि-मे उपहारीभवेयं-तव पद्मसदृशपादयोः

हन्त साधूनामपि साधो हन्त ॥ १५९० ॥

हे-योगिनामपि योगरूप प्राणिनामपि प्राणरूप

ज्ञानिनामपि हन्त ज्ञानरूप ।

त्वदीयेन प्रसादेन कारणेन सिद्धाः सन्ति तपः साधयन्तः

हन्त साधूनामपि० ॥

चित्तरहित तवैव हेतुना (प्रसादेन) चित्तस्यापि चेतनत्वं (अस्ति)

अन्यथा संपत्स्यति मानमिव काण्डोलेषु जलस्य ।

प्रेमातिशयात्मकं-जलं अस्ति-ते उद्गच्छत् भक्तात्माख्यातेषु

हन्त साधूनामपि० ॥

ब्रह्म-ज़न्मस् यिथ् कुस् न ब्रह्म-स्मरंचू
वुछ् म म्याञ्र राचस-प्रह्लंचू कुन् ।
च्यानि सूंत्य् बक्थ् च्यांञ् कंरू प्रह्लादन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥
पूरन-प्रग्र छ्यम् च्यांञ्य् लादन्
प्रनव-पान् वन्दहांय् पादन् ज़न् ।
नाद-च्यन्द कन् थाव् सान्यन् नादन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥
व्यचार-नेचन् ज़ांञ्-गाग्र अन् छिह् अंनि
हर हरम्बख ज़्यय् दिमहांय् वंनि ।
निश्कल-मन निश्काम रामरादन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥ १५८५ ॥
अनुग्रह् च्योनु गछि आसुनु सादन्
क्याह् कुह् पापन् कमन् ज़्यादन् प्यठ् ।
दय् कुख् त चय् कर् सान्यन् अपरादन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥
क्षण् अय् च्याञ् कपटञ्र-तल नेरिहे
अद कति पैरिहे ज्याम नंवि नंवि ।
पुग्र कति प्ययिहेस् होज़न् त रादन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥
क्रूपि मज़ू अय् तस् क्रूच्याह् वनिहे
अद कति वनिहे ज़ेक्यर् यूतु ।

ब्राह्मणजातिजन्मनि आगत्य अस्मि न ब्रह्मस्मृतौ

ईक्षस्व मा मदीयां राक्षसप्रकृतिं प्रति ।

त्वदीयेन कारुणेन (प्रसादेन) भक्तिः त्वदीया कृता प्रह्लादेन

हन्त साधूनामपि० ॥

हे-पूर्णपुरुषात्मन् अस्ति-मयि तवैव अनुकम्पा

हे-प्रणव स्वात्मानं उपहारीकुर्याम-ते पादेषु (वेदात्मकेषु)चतुर्षु ।

हे-नादबिन्दात्मन् कर्णौ निधेहि आस्माकीनेषु क्रमणाक्रन्देषु

हन्त साधूनामपि० ॥

विचारात्मनेत्रयोः ज्ञानात्मप्रकाशं समानय स्मो (यतः) अस्माः (वयम्)

हे-हर हरमुखाख्यगिरित्रेत्रे तवैव अदास्याम-ते अन्वेषणानि ।

निरपेक्षेण-मनसा हे-निष्काम रामरादन्-नाम्नि-क्षेत्रे

हन्त साधूनामपि० ॥ १५९५ ॥

अनुग्रहः त्वदीयः भवितव्यः साधूनाम्

किं-नाम अस्ति पापानां अल्पानां बहूनां (वा) (विचारणं) प्रति* ।

ईश्वरः असि नाशं च विधेहि अस्माकं अपराधानाम्

हन्त साधूनामपि० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्यः चेत् तव (वस्त्वादि) भिदात्मपरीक्षातः निरगमिष्यत्

तदा कुत्र-नाम अवसिष्यत् वसनानि नूत्तानि नूत्तानि ।

(पुनश्च) अपर्याप्तं कुत्र-नाम आपतिष्यत्तस्य वस्त्रपार्श्वभागेषु वस्त्रदैर्घ्यभागेषु च

हन्त साधूनामपि० ॥

अप्रत्यक्षभाषणात्मक (मानसव्यवहारस्थ) मर्म यदि तस्य संग्रहात्मकता (उपायान्तरं) समभविष्यत्

तदा कुत्र-नाम अकथयिष्यत् दैर्घ्यं इयत् ।

---

* दयालवः सन्तः पापन्यूनाधिक्यं न विचारयन्ति। समानमेव सर्वेषु दयामाविष्कुर्वन्ति ॥

याद् अय् रोज़हस् वुऴ कुम् आदन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥ ९५ ॥

---

96 IMPOSSIBILITY OF DESCRIBING ŚIVA.

निरञ्जन् वातियय् एव् शून्ऴ-थानस् ।
निग्रानाह् कुस् वनय् तस् बे-निग्रानस् ॥ १५९९ ॥ ९६ ॥

---

97. PRAISE OF ŚIVA ON HIS DEPARTURE FOR THE FOREST.

रूप-रंस्ति कुस् ज़ानि कमि-सन नयि गोख् ।
दय गोख् शून्ऴ-ग्रय ह्यय् विज्ञान् ॥ १६०० ॥
साद-सत्संगंकि निर्नय-पय गोख् ।
ज़ितेन्द्रिय गोख् लय-स्थान् ॥
साद नाद-च्यन्द वानिय-हन्दि वन गोख् ।
निष्कल मन गोख् निरबिमान् ॥
आनन्द् बूगनि आनन्दगन गोख् ।
निरञ्जन गोख् एठ् शून्ऴ-थान् ॥
अद्वैत अच्यत अन्तर्दान् गोख् ।
सूंत्य् ज्ञान गोख् ज़ान्ऴ-हंन्ऴ ज़ान् ॥
केवल पनन्यन् निग्र वेगान गोख् ।
शिवनाथ पान गोख् ग्रक्रिय-सान् ॥ १६०५ ॥९७॥

---

98. THE AUTHOR AND MĒNĀ PROCLAIM DEVOTION ON ŚIVA'S DEPARTURE.

लत लांथिय् संसारस्
पत-लारस् लतिय ॥ १६०६ ॥

स्मृतिगतः चेत् तिष्ठेयास्तस्य अधुनापि अस्ति-तस्य अवकाशः (कथन-निवृत्तेः)

हन्त साधूनामपि० ॥ ९५ ॥

ग्रन्थकृदुक्तिः ॥ ९ ६ ॥

निरञ्जनः प्राप्यैव समापतितः (द्रुतमेव प्रापत्) गृहादिनिर्मितिरहिते (ज्योतिः स्वरूपात्म) प्रदेशे

लक्षणादिकं कः वच्यामि (वक्तुं शक्नुयां) तस्य निर्लक्षणस्य ॥ १५९९ ॥ ९६ ॥

याचामनु स्तुतिप्रस्तावना ॥ ९ ७ ॥

हे-रूपरहित कः जानाति कया-स्वित् अधित्यकया गतस्त्वम् ।

हे-ईश्वर गतस्त्वं शून्यप्रदेशे (परमचिदाकाशे) संपन्न (स्वशक्त्या-त्मकं) विज्ञानम् ॥ १६०० ॥

साधुसत्सङ्गस्य हे-निर्णयस्य-अभिज्ञान गतश्च-त्वम् ।

जितेन्द्रिय गतस्त्वं (सत्तामात्रात्मकं) लयस्थानम् ॥

हे-साधो नादबिन्द्वात्मन् वाख्यात्मकेन वनमार्गेण गतस्त्वम् ।

निष्कलेन मनसा (सह) गतस्त्वं निरभिमानपदम् ॥

स्वानन्दं भोक्तुं हे-आनन्दघन गतस्त्वम् ।

हे-निरञ्जन गतस्त्वं शून्यस्थानादप्युपरिस्थानं (चिदाकाश-लयस्थानम्) ॥

हे-अद्वैतस्वरूप अन्तःकरणाद्यतीत अन्तर्धानं गतस्त्वम् ।

सह-धृत्वा हे-ज्ञान गतस्त्वं ज्ञप्तेरपि ज्ञानरूपम् ॥

हे-केवलात्मन् स्वकीयानां समीपतः पररूपः संपन्नस्त्वम् ।

हे-शिवनाथ स्वयं गतस्त्वं स्वशक्त्या-सह ॥ १६०५ ॥ ९७ ॥

श्रीशिवस्य दूरगतिमधिगत्य तदनुरागातिशयं स्ववैराग्य-पुरःसरं प्रस्तौति ग्रन्थकृत् मेना च ॥ ९ ८ ॥

लक्षाघातान् प्रक्षिप्य (तिरस्कृत्य) संसारे

अनुधाविष्यामि-तं हे-नायिके ॥ १६०६ ॥

हंस-नादकिम् ज्यानवारस्
नालि ज्याम छिस् छतिय ।
वुफि तार्थम् हंसद्वारस्
पत-लारस् लतिय ॥
सूर् कर् तमि अंदकारस्
युस् वर् सूरमतिय ।
व्वति दारनाय द्यान् दारस्
पत-लारस् लतिय ॥
अथ् तोज़-रूफ् आकारस्
फेर ब्रूँठि तय् पतिय ।
पाँपुर् ज़न् गत-मारस्
पत-लारस् लतिय ॥
लोल फंवकिस् अंबारस्
र्यह् म्य दिच् सूरमतिय ।
स्वह् छुम् व्वञ् कति प्रारस्
पत-लारस् लतिय ॥ १६१० ॥
आरवल् मञ् लोल-नारस्
दंज़-मंच् छ्यह् प्रीम सूतिय ।
ग्रहज्यारस् छ्यह् मञ् आरस
पत-लारस् लतिय ॥
न्यथ् लगहा सच्चारस्
सथ् वासनाव् सतिय ।

(यस्य) हंसनादात्मनः विहङ्गस्य*

वसितानि वस्त्राणि सन्ति शुक्लानि ।

उड्डयनं तारयिष्यति-मे (उड्डीय लङ्घयिष्यति) हंसद्वाराख्यगिरिम्

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

भस्म कृतं (संपादितं) तेन (तदीयस्य) मोहात्मान्धकारस्य

यः वृतः भस्मप्रमत्तेन-तेन ।

(तदर्थं) अहमपि धारणया ध्यानं धारयेयं-तस्य

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

अमुष्य तेजोरूपस्य आकारस्य

संचरेयं पुरस्तात् अपि पश्चात् ।

पतङ्गः इव स्वात्मसमर्पणं (स्वात्मार्पणगतिम्) कुर्यामस्याहं

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

अतिस्नेहात्मनः पिचुनः क्रूटस्य

अग्निशिखा मदीयस्य दत्ता (उद्भाविता) भस्मपरिमलमत्तेनानेन ।

(परन्तु) आर्द्रत्वं (प्रतिबन्धात्मकं) (पिचुनः) अस्ति-मे अतः-परं कुत्र-नाम प्रतीक्षिष्ये

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ १६१० ॥

पीतवर्णपुष्पविशेषः (इव) मर्ध्य अनुरागात्मज्वलने

दग्धीभूता अस्ति प्रेम्णा हेतुना ।

शीतलप्रायस्य अस्ति मर्ध्य नदीरूपाटव्याः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

नित्यं लग्नो-भवेयं-नाम सद्विचारे

(येन) सत्यात्मत्वं भासमानं-कुरु हे-सति (परमशक्ते) ।

* विशुद्धसत्त्वपरिप्लुतस्य हंसनादात्मनश्चिदाकाशसंचारशीलस्य शिवस्येत्यर्थः ।

ख़र् फिरुम् च्यथ् सेतारस्
पत-लारस् लतिय ॥
वन्दुनु कुम् पान् यारस्
अन्दुनु कुम् इतिय ।
च़न्दुन् गोम् देवदारस्
पत-लारस् लतिय ॥
यज़् व्वकु खन्दर्य-नारस्
इति आसिथ् कुह् ततिय ।
वनवनसय् कन् दारस्
पत-लारस् लतिय ॥
क़ाल मारि मारि ल्वकच्चारस्
करि म्य पोशन् क्रतिय ।
शेरि लागस् जटदारस्
पत-लारस् लतिय ॥ १६१५ ॥
क्षणुनु दफ्त बाल-यारस्
करिहेस् नालमतिय ।
मेलि शसत्र् त संगि-फारस्
पत-लारस् लतिय ॥ ६८ ॥

---

99. WHAT MĒNĀ AND THE PEOPLE SAID TO EACH OTHER WHEN ŚIVA DEPARTED.

हर हरम्वख-वन् गोम्* ह्यथ् उमाय ।
च़्यथ् आनन्द-गन् गोम् ह्यथ् मायाय ॥ १६१७ ॥

* अस्मिन् खण्डे "हर हरम्वख-वन् गोम्" इति प्रतिपदान्तार्धभागश्चनुषङ्गः ॥

स्मृतिरूपं-नादं प्रवर्तय-मे चित्तात्मिकायां वल्लक्याम्

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

उपहर्तव्यः अस्ति-मे स्वात्मा स्वात्मरूपाय

(किंतु) समाप्तव्यं अस्ति-मे इहैव ।

चन्दनं संपन्नं-मे देवदारुदारुणः*

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

उच्चैर्गीतिध्वनिः समुद्गतः स्वर्न्दरिनार्-नाम्नि-प्रसिद्धे-वनदेवतास्थाने

इहैव भूत्वा अस्ति (सः) तत्रैव ।

(तद्विषयकस्य) कीर्तिगानस्य-कृते कर्णौ निधास्यामि

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

भस्मासंचारान् दत्त्वा दत्त्वा बाल्यावस्थायाम्

कृताः मया पुष्पाणां काण्डोलपूरं-निचयाः ।

(तानि) शिरसि संयोजयेयं-तस्य जटामुकुटधारिणः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ १६१५ ॥

कृष्णस्य (संबन्धि विज्ञापनादि) कथय-नाम बालसखये

(यथा) कुर्यात्-नाम-तस्य आलिङ्गनानि ।

(येन हेतुना) संगतं-भविष्यति शस्त्रं (इव) च (परस्परं) स्पर्शमणिः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ ९८ ॥

लोकोक्तिर्मेनया सह निर्याणकाले शिवयोः ॥ ९९ ॥

महादेवः हरमुखाख्यं-वनं गतो-मम गृहीत्वा उमाम् ।

चित्तं-इव आनन्दघनीभूतं गतं-मम गृहीत्वा मायाम् ॥ १६१७ ॥

* देवार्चने चन्दनार्थं देवादारु निवेद्यते । तच्च क्रमशो घृष्यमाणं यथा लीनं भवति तथा मच्छरीरमपि भवत्विति बोध्यम् ॥

राम रामरादन् गोम् ह्यथ् सौताय ।
नर-नारायण् गोम् तपच ज्याय ॥
अग्निसंथ् कति क्यन् गोम् तसञ्य माय ।
वन क्याह् वर्तन् गोम् अथ् शूंञ्-ग्राय ॥
अन्दकार् अर्पन् गोम् अहन्ताय ।
निर्वन् दिथ् त ग्वन् गोम् व्वपासनाय ॥ १६९० ॥
मिलनांवित्थ् दन् गोम् दिथ् निग्ठाय ।
दृष्टि-तल सञ्जन् गोम् मञ्जू दारनाय ॥
खफल् प्रदख्यन् गोम् गरि याम् द्राय ।
विश्वरूंफ् हन्-हन् गोम् कुञ्र चाय ॥
दृष्टि-तल चिबुवन् गोम् मञ्जू तुर्याय ।
कृष्णस् पत मन् गोम् ब्वंज़ू राधाय ॥ ९९ ॥

---

100. LAMENTATION OF MĒNĀ ON ŚIVA'S DEPARTURE.

ज्यथ् विन् कंहि द्यन् ह्यक गुज़रांवित्थ्
कस् गोख् चांवित्थ् हे-शंभो ॥ १६९४ ॥
अज्ञानंथ् कुम् वथ् रावरांवित्थ्
कोचन् मञ्जू फिरनांवित्थ् म्य ।
त्वफेरस् कुनतम् व्वञ् वथ् हांवित्थ्
कस् गोख् चांवित्थ् हे-शंभो ॥ १६९५ ॥
अनु कुस् त पकनस् हत-ब्वक्र वत ह्यम्
पत ह्यम् लारान् मन-कामना ।

श्रीरामः रामरादनाख्योपत्यकार्त्तत्रप्रदेशं गतो-मे गृहीत्वा सीताम् ।

नर-नारायणः गतो-मे तपसः स्थाने (बदरिकाश्रमे) ॥

अश्रुणश्च कुत्र-नाम क्रेदः संपन्नो-मे तस्यैव प्रीत्या ।

कथयिष्यामि किं वृत्तं संपन्नं-मे अस्य शून्य-स्थानस्य ॥

अन्धकारमिव समर्पितं संपन्नं-मे अहन्तायाः ।

निर्गुणतां दत्त्वा गुणः च गतो-मे उपासनायाः ॥ १६२० ॥

संगमय्य द्वौ गतो-मे दत्त्वा निष्ठाम् ।

दृष्टित-एव सज्जनः गतो-मे मध्यं धारणायाः ॥

समुत्पन्नसत्फलं प्रदक्षिणं संपन्नं-मे गृहात् यावत् निर्गताहम् ।

जगद्रूपत्वं प्रत्यंशे संपन्नं-मे एकस्याः अवस्थायाः ॥

दृष्टित-एव त्रिभुवनं गतं-मे मध्ये तुरीयायाः ।

कृष्णस्य (विष्णोः अन्यकर्तुश्च) पश्चात् मनः गतं-मे बुद्धगात्मिकायाः राधिकायाः ॥ ९९ ॥

मेनाया उक्ति ॥ १०० ॥

त्वामेव विना केन-प्रकारेण दिनानि शक्नुयां व्यतीतुम्

कं गतस्त्वं परित्यज्य हे-कल्याणप्रभव ॥ १६२४ ॥

अज्ञानमेव अस्ति-मम सत्यमार्गं विनाश्य (विस्मार्य)

अल्पानां-मार्गविशेषाणां मध्ये परिभ्राम्य मां (स्थितम्) ।

चतुष्पथे निपातय(निदर्शय)-नाम-मे अधुना मार्गं प्रदर्श्य

कं गतस्त्वं० ॥ १६२५ ॥

अन्धः अस्मि तु गमनाय शतशः मार्गाः सन्ति-मे

पश्चात् अस्ति-मे धावन्ती मनसो-वासना ।

शून्या गछुनु म्य च्य पयर् पावित्
कस् गोख् चावित् हे-शंभो ॥
दया च्याञ् आय् अज़्-ताञ् थकान्
यथ् मंज़िलस् लूख् पकान्-गैय् ।
छंबस् प्यठ् कुख् म्य च़लान् सावित्
कस् गोख् चावित् हे-शंभो ॥
ज़य-संस्ति च़थ् अधि ओसु दय-लोनुय्
बूज़ित् ज़ोनुय् न च्योनु महिमा ।
सत्य-देव कति ज़ोनुख् पर्ज़नावित्
कस् गोख् चावित् हे-शंभो ॥
क्रौरि-मज़ खार् म्योनु ब्वंडुमंतु पानंय्
भगवान दयावानंय् कुख् ।
यिथु न दूय् नावस् गछ्य् मन्दछावित्
कस् गोख् चावित् हे-शंभो ॥
कायाय कांठिस्-प्यठ कुस् ब्वह् खसिय्
रोज़ुनु त वसिय् प्यनु कुम् कूठु ।
दर्मस् ब्राह्मनस् निम् म्वकलावित्
कस् गोख् चावित् हे-शंभो ॥ १६२० ॥
कुस् वोतुमंतु नख ग्रम्ग्रेरि दंद्यं
शंगित् कुस् मुह न्यंद्यं मज़ू ।
च्याञ् ज़ेरि रंस्तु कुस् ह्यक्यम् वुज़नावित्
कस् गोख् चावित् हे-शंभो ॥

शोभते-तव-किं गमनं मां ते भूमौ निपात्य

कं गतस्त्वं० ॥

दयां (दयालुतां) त्वदीयां आगता-वयं अद्य-पर्यन्तं विकत्थमानाः

यस्मिन् प्रयाणके जनाः अगच्छन् ।

अवटस्य पृष्ठे असि मां चलन् संवेश्य

कं गतस्त्वं० ॥

हे-जयनशील तवैव हस्ते (आयत्तं) आसीत् (नः) कर्मभाग्यम्

श्रुत्वा ज्ञातं न (श्रोतुं न शक्ता वयं) तव माहात्म्यम् ।

हे-सत्यस्वरूपदेव कुत्र-नाम अभिज्ञातस्त्वं उपलक्षितुम्

कं गतस्त्वं० ॥

कूपमध्यात् उद्धारय मदीयं ब्रुडितं आत्मानम्

हे-भगवन् महादयालुः असि-त्वं (यतः) ।

यया न इदं नामधेयं गच्छेयं क्षेपयित्वा

कं गतस्त्वं० ॥

कायात्मनि शूलपृष्ठे असि अहं आरुह्य (आरूढः)

आस्यानं च निपात्य पतनं (च) अस्ति-मे कण्डूम् ।

धर्मार्थं (धर्मगौरवेण) ब्राह्मणं नय-मां उन्मोच्य

कं गतस्त्वं० ॥ १६३० ॥

असि-अहं संप्राप्तः समीपं असेः धारायाः

सुप्तः असि मोहात्मिकायाः निद्रायाः मध्ये ।

त्वदीयया प्रेरणया विना कः शक्नुयान्मां उद्बोधितुम्

कं गतस्त्वं० ॥

रूग्रिथ् म्य च़ंलुहम् डोग्रिथ् बावंथ्
न्यथनंनिसंथ् ब्रोंठ वावंथ् कुम् ।
स्यदंच़-हंन्दु ज्यामाह् थवुम् पैरांविथ्
कस् गोख् च़ांविथ् हे-ग्रंभो ॥
नफ्च़ंञ् बाँबंरू छ्यम् तंबलांविथ्
दय-नाव् च्योनु मंग्रांविथ् म्य ।
कस् ह्यक पनुनु दथु हाल् बांविथ्
कस् गोख् च़ांविथ् हे-ग्रंभो ॥
रंनु कुस् प्योमंतु मञ्जू मैदानस्
आग्रावानस् म यूतु प्रारनाव् ।
अद्दा दिहम् ना अनिथ् मननांविथ्
कस् गोख् च़ांविथ् हे-ग्रंभो ॥
छ्रणस् च़्य् यूतु दीन् गंञ्जूरांविथ्
मो कुन् च़ांविथ् लूकन् ताञ् ।
विष्वर्पन् निन् खख् प्रावनांविथ्
कस् गोख् च़ांविथ् हे-ग्रंभो ॥ १६१५ ॥ १०० ॥

---

101. PRAISE OF AND PRAYER TO HARI-HARA.

छ्रंपा कर्तम् हरिः-हरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥ १६२६ ॥
लूसिथ् प्योमंतु कुस् बुज्यरय्
खंतुमंतु कम् बंडु बोर् ।

रुषित्वा मां चलितस्त्वं-मां दृष्ट्वा भावेन

नग्नप्रायस्यैव (मम) पुरस्तात् वायुः अस्ति-मे (मुखवायुर्गन्तुं निरुणद्धि)।

सिद्धगात्मकं वसनं निधेहि-मयि आभूष्य

कं गतस्त्वं० ॥

उदरपूर्तीच्छात्मा संभ्रमः अस्ति-मे चञ्चलीकृत्य

ईश्वर-नाम त्वदीयं विस्मार्य माम्।

कस्मै शक्नुयां स्वकीयं ईदृक् वृत्तं प्रकटीकर्तुं (अभिप्रायेण)

कं गतस्त्वं० ॥

कुकरः अस्मि पतितः मध्ये दीर्घस्थलप्रायदेशस्य

धृताशं मा इयत् प्रतीक्षय (माम्)।

(तदर्थं) श्रद्धां दास्यसि-मे स्वित् (या) आनयिष्यति-त्वां सान्त्वयित्वा

कं गतस्त्वं० ॥

(अन्यकर्तुः स्वनिवेदनं) कृपणाख्यं (मां) त्वमेव इयन्तं दीनं संकलय्य

मा-नाम प्रक्षिप परित्यज्य लोकानां आयत्ततायाम्।

ईश्वरार्थं नय-तं (मां) सुखं प्रापय्य (अनुभाव्य)

कं गतस्त्वं० ॥ १६३५ ॥ १०० ॥

पुनरेकत्वेन वर्त्तमानौ हरिहरौ समुपलक्ष्य स्वप्रार्थनपूर्वकं स्तौति ॥ १०१ ॥

कृपां कुरु-नाम-मयि हे-हर्यभिन्नहर

(तत्र) अहं किं-नाम करिष्यामि हठम्* ॥ १६३६ ॥

श्रान्त्वा निपतितः अस्मि स्थाविरेण

आरूढः अस्ति-मयि महान् भारः।

---

* सर्वथा असमर्थस्त्वत्कृपायोग्यो अस्मीति भावः।

द्रथ् पञ्चालम् क्यथ-पाठि तरय्
व्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
आर कुह् वज़ान् व्वगनि दरय्
वार कुह् करान् ग्रोर् ।
क्रूप कुह् करान् समन्दरय्
व्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
वॅनि वॅनि यॅच् गोस् क्रॅच् अन्दरय्
ननन् ज़न् कुस् च्योर् ।
क्रपि-हॅन्दु खख् दिम् योगेश्वरय्
व्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
पख क्षम् जर्यमच् कुम् ज़रज़रय्
बन्योमॅतु कुस् मोर् ।
ह्यून् कुस् खरन्-हन्दि आरच्रय्
व्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥ १६४० ॥
सन्वख् रोज़्तम् श्याम-खन्दरय्
प्रबाथ् हिवु च्वपोर् ।
पंपोग्रस् यिथु न द्वह् लगि दरय्
व्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
आवास च्यानि-सॅत्य् गोमॅति क्रिह् खरय्
अन्तःकरन् च्योर् ।
म्य बास् प्रकाग्र-रूंफ् ईश्वरय्
व्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥

ईदृशस्य (संसारात्मनः) पञ्चालगिरेः केन-प्रकारेण निस्तीर्णो-भवेयम्

अहं किं-नाम० ॥

(ईदृशावस्थायां) गिरिसरित् अस्ति प्रवाहध्वनिं-कुर्वन्ती उत्तानेन मार्गगति-विशेषेण

सुष्ठु अस्ति कुर्वन्ती महाकोलाहलम् ।

मौनं अस्ति कुर्वन् (कुर्वन्ती वा) समुद्रः (समुद्रं प्राप्य वा)

अहं किं-नाम० ॥

उल्का उल्का अतिशयेन संपन्नो-ऽहं निःसारः अन्तरेव

ख्यातीभवन् इव अस्मि अतिमूढः ।

मौनविधानस्य सौख्यं देहि-मे हे-योगेश्वर

अहं किं-नाम० ॥

पत्ताः (इन्द्रियोल्लासाः) सन्ति-मे स्वर्णोट्टङ्किताः (इव), अस्ति-मे भौतिहतत्वम्

संभूतः अस्मि मयूरः ।

कुरूपः अस्मि पादसंबन्धिना अर्तिहतत्वेन

अहं किं-नाम० ॥ १६४० ॥

प्रत्यक्षीभूतः तिष्ठ-नाम-मे हे-श्यामसुन्दर

प्रभातकालः इव परितः ।

पद्मपुष्पस्येव यथा न दिवसः संयुक्तो-भवेत् निरोधे

अहं किं-नाम० ॥

आभासेन त्वदीयेन समागतानि सन्ति विकासस्थैर्यम्

अन्तःकरणानि चत्वारि (मनोबुद्ध्यहंकारचित्तानि) ।

मम अनुभवगोचरो-भव-प्रत्यक्षं प्रकाशज्योतिः-स्वरूपः हे-ईश्वर

अहं किं-नाम० ॥

ञ-ग्वन् व्वलंगिथ् छुख् शंकरय्
ग्रक्रिय च्याऽ छुस् लोरु ।
ग्रंगुनिस् दंगनाव् कुनिय् वरय्
ब्वह्• क्याह् करय् ज़ोर् ॥
च़रंगुं ज़न् म फिर् गर गरय्
दृह् बाज़िगार् छ्रा सोरु ।
दुबार म डाल् प्यठ् खाल्-दरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
ग्रन्दर् च़ानिथ् ज्ञान गरय्
ह्यावुम् च़ूर्युमु पोर् ।
तथ् मञ्जू रूज़िथ् ग्रानन्द् बरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥ १६४५ ॥
क्षणस् मुच़राव् बावकि बरय्
कुनिय् वरय् तोरु ।
दृथ् लर्य ह्यथ् च़य् बसि ग्रमरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥ १०१ ॥

---

102. PRAISE OF AND PRAYER TO HARI-HARA.

सम्ब्वख् थित द्यान नित म्योनु मन्
गुह्यूंज़ु* बनि काच़बोटाह् ज़न् ॥ १६४७ ॥
ज़य-संभु बय मंग्रावि ह्न-ह्न्
प्रावनावि रूंफ् च्योनु सनातन् ।

---

* गुह्यूंज़ु नाम कौटविशेषः क्षणवर्णः सोऽस्ति यो गोमयेन गुल्लिकां विधाय हेषारवमुद्गं पूरयित्वा निक्षिपतीत्याख्यायिका ॥

त्रीन्गुणान् अतीत्य अस्मि-वर्तमानः हे-कल्याणकर

शक्तिः तव अस्मि संलग्नः ।

(सूत्रमिव) एकगुणं-सांसारिकगुणकं द्विगुणं-कुरु-मां (मोक्षसौख्यगुणकं कुरु) एकेनैव वेष्टनेन (वरप्रदानेन)

अहं किं-नाम० ॥

शारिमात्रं (गोट) इव मा संचालय गेहे गेहे

अयं कृष्णकरणशीलः अस्ति-किं दृष्टः ।

पुनर्वारं मा प्रक्षिप पृष्ठे प्रथमकक्ष्यादिमगृहे (जनुरर्थं उदरे)

अहं किं-नाम० ॥

अन्तरेव प्रवेश्य ज्ञानात्मनि गृहे

प्रदर्शय चतुर्थीं पुरम्* ।

तस्य मध्ये स्थित्वा (स्थिरतया) परमानन्दं अधिगमिष्यामि

अहं किं-नाम० ॥ १६४५ ॥

कृष्णाख्यस्य (मम) उद्घाटय भक्तिरूपस्य द्वारस्य

एकेनैव आवर्तेन (वरप्रदानेन) अर्गलम् ।

अस्मिन् सद्मनि सह-धृत्वा त्वामेव निवासं-करिष्यति हे-अमर

अहं किं-नाम० ॥ १०१ ॥

पुनरपि प्रार्थयति ॥ १०२ ॥

साम्मुख्यभावे आगच्छ-नाम स्वध्यानेन नय (वशीकुरु) मदीयं मनः

कीटविशेषः (भूमावप्यसमर्थगतिमान्) संपत्स्यति पुत्तिका (पत्ति-विशेषः) (अतिशीघ्रखगतिसमर्थः) इव ॥ १६४७ ॥

जयमेव-फलयन् भयं विस्मारयिष्यति अंशमंशम्

प्रापयिष्यति रूपं त्वदीयं सनातनात्मकम् ।

---

* चटापदचतुर्थकक्ष्यां प्रापय । जाग्रदाद्यवस्थात्रयात्रिष्कास्य तुरीयपदं प्रापय ॥

च्यथ् व्वद् मन् प्रान् करनावि अर्पन्
गुह्यूंज़ बनि काचबोटाह् ज़न् ॥
आविश पनज़ म्याज़ राय् मज़ गन्
म्यानि म्वख पनज़ रोचि कर् वर्तन् ।
उन्मत्त-व्वद् म्याज़् होशस् अन्
गुह्यूंज़ बनि काचबोटाह् ज़न् ॥
क्वंख त अंदर् रोज़्या य्यलि दज़ि वन्
र्यहि मज़ छ्वा चीज़ाह् वासन् ।
सूर्यस् निश छ्वा गट ठहरन्
गुह्यूंज़ बनि काचबोटाह् ज़न् ॥ १६५० ॥
ननिसंय् वल् वर्-दिनुकु वर्दन्
नंगरन् कुह् ताले प्यठ संगरन् ।
सोंत रोज़्या कुलु हरमंतु-पन्
गुह्यूंज़ बनि काचबोटाह् ज़न् ॥
अद क्याज़ि कुख् दय-गय् ह्वावन्
य्यलि नारंद कुय् बोज़नावन् ।
तिथि म्वन म्वनरस् म्वकलावन्
गुह्यूंज़ बनि काचबोटाह् ज़न् ॥
दया म्याज़् पाफ् प्रज़् छ्वा गंज़ूरन्
पय्-कालि प्यठ आय् प्यकनावन् ।
छ्वास् अथ् प्रश्नस् व्वत्तर् वन्
गुह्यूंज़ बनि काचबोटाह् ज़न् ॥ १०२ ॥

चितं बुद्धिं मनः प्राणं (च) कारयिष्यति स्वममर्पितम्

कौटविशेषः० ॥

समावेशेन स्वकीयेन मदीयस्य अनुभवस्य मध्ये घनीभव

मदीयया द्वारा स्वकीयायां रुचौ कुरु प्रवृत्तिं (वर्तनम्) ।

उन्मत्तभूतां-बुद्धिं मदीयां स्मृतिं (समाधानं) आनय

कौटविशेषः० ॥

शुष्कः च आर्द्रः अवशेष्यति-किं यदा दग्धं-भविष्यति वनम्

ज्वालायाः मध्ये अस्ति-किं वस्तुमात्रं भासमानम्* ।

सूर्यस्य समीपे अस्ति-किं तमिस्रं स्थिरीभवन्

कौटविशेषः० ॥ १६५० ॥

नगस्य आच्छादय वरप्रदानात्मकं वसनम्

(यतः) नगानां (विरागिणां) अस्ति भाग्यं पृष्ठे पर्वतानाम् ।

वसन्तकाले स्यास्यति-किं वृक्षः जीर्णपतितपर्णः

कौटविशेषः० ॥

तर्हि कुतः असि स्वैश्वर्यं प्रदर्शयन्

यदा-नाम नारदर्षिः अस्ति-त्वां आवयन् (विज्ञापितवानिति प्रसिद्धम्) ।

(येन) तादृशेन गुणेन (युक्तस्य) स्वर्णकारस्य मुक्तिं-कुर्वनसि

कौटविशेषः० ॥

दयालुना त्वदीया पापं पुण्यं (च) अस्ति-किं संकलयन्ती

(इत्यमेव) पूर्वतनकालात् प्रभृति आगताः (पुराविदः) साधयमानाः (प्रशंसन्तः) ।

कृष्णाख्यस्य (मम) अस्य प्रश्नस्य उत्तरं कथय

कौटविशेषः० ॥ १०२ ॥

* ज्वाला हि करीषदारुघृतादेरेकरूपोत्पद्यते इति भावः ॥

103. EXHORTATION BY THE AUTHOR TO ATTAIN SALVATION BY MEANS OF YŌGA PRACTICES.

सतच्च वति पख् सथ् बूमिकाय ज्ञान्
ब्रह्मरन्ध्र-गगनस् खस् साविदान् ।
मिलवियु ज्ञान् च्यथ् चन्द्रम सूर्य प्रान्
प्रावनावियु योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १६५४ ॥

दशमोद्वार-किनि वार कड् अर्मान्
सुषुम्ण-मार्गकि सफार सान् ।
बासनियु वासना व्यपासना मान्
प्रावनावियु योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १६५५ ॥

ललीश्वरिय सोदु योगाङ् ज्यान्
द्वादशान्त मंडलस् वातनोवु प्रान् ।
अनाहत-शब्द् वुकु प्रनव् सनिदान्
प्रावनावियु योग् परमानन्द-स्थान् ॥

शब्द-प्रकाश-दिपथ् आसुस् प्रज्ञान्
खठ्कथ्-खत निर्मल् बासान् ।
निष्कल् शशि-कलि अमृथ् च्यवान्
प्रावनावियु योग् परमानन्द-स्थान् ॥

पन्द्रश कलाय कल्पना गलान्
शोडश-कला आंचु म्वचान् ।
पूर्न् अमावस्य ज्रत-शेश् ज़न् रोज़ान्
प्रावनावियु योग् परमानन्द-स्थान् ॥

ग्रन्थकृत्-उक्तिः ॥ १०३ ॥

सत्यस्य मार्गं संचरस्व सप्त भूमिकाः जानीहि*

ब्रह्मरन्ध्राख्ये-चिदाकाशे आरुह समाहितो-भूत्वा ।

संगमय्य जानीहि चित्तं चन्द्रमसं सूर्यं प्राणान्

(तादृशः) प्रापयिष्यति-त्वां योगः परमानन्दस्थानम् ॥ १६५४ ॥

दशमोद्वारक्रमेण सुष्ठु निष्कासय अत्यौत्सुक्यं (फलितोत्सुकफलो भव)

सुषुम्णाख्यनाडीमार्गस्य विस्तारेण (विकासेन) सह ।

(यत्र) भासमाना-भवेत्ते वासना (तामेव) उपासनं मानय

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥ १६५५ ॥

ललीश्वरीनाम्ना-प्रसिद्धया (अपि) साधितः योगः शोभनः

द्वादशान्त-नाम्नि मण्डले (ब्रह्मरन्ध्रे) संप्रापितः प्राणः ।

अनाहतशब्देन (शब्दरूपो वा) समीक्षितः प्रणवः संनिधानः

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

(हंसेति) शब्दस्य-प्रकाशरूपा दीप्तिः आसीत्तस्याः प्रज्वलन्ती

स्फटिकरत्नादपि निर्मला भासमाना ।

निष्कलतया (निरर्गलतया) शशिकलया (भालदेशस्थया योग-
प्रसिद्धया) अमृतं पिबन्त्या

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

पञ्चदशकलयाज्ञानेन कल्पना (वासनात्मिका) नश्यन्ती (यस्याः)

षोडशी-कलात्मिका केवलं अवशिष्यती ।

पूर्णीभूय अमावस्यायां हुतशेषः इव तिष्ठन्ती

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

---

* सप्तभूमिका नाम ज्ञानस्य शुभेच्छाविचारणातनुमानसामत्त्वापत्तिरसंसक्तिः पदार्थभाविनी, तुर्यगाख्याः ॥

दृक्ष्य् गव् परमशंख्च्च-देविय-हंन्दु द्यान्
परम-दाम् अपूर्व परम-स्थान् ।
अपर् परापर् परपद् प्रदान्
प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥
ग्यव् गव् ज्ञान् तय् सुग्रख् गव् विज्ञान्
ग्रब्द-प्रकाग्रस् कुह् च्यमत्कावान् ।
नंनु बासनाव् क्रष्णस् दथु निर्वान्
प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १६६० ॥ १०३ ॥

---

104. THE WOMEN, AS GŌPIS, SING KṚṢṆA'S PRAISES.

क्रष्णस् क़ारान् अंसि गय मच्य्
न्यसंफ् ग्रबन् न्यंन्दरि-हच्य् ॥ १६६१ ॥
नच्न् नच्न् वनन् छ्यह् वच्न्
अन्दस् त मज़्स् पानय् कुह् नच्न् ।
ग्यामस् क़ारान् अंक्रि गय छ्यच्य्
क्रष्णस् क़ारान् अंसि गय मच्य् ॥
तारा-मंडल् ज़न् आस ग्रूबन्
मुनीश्वरन् मन् ओसु लूबन् ।
ज़ह् ज़ज़् ह्यथ् च्लु त अंसि आस कच्य्
क्रष्णस् क़ारान् अंसि गय मच्य् ॥
तिम ज़ज़् ज़न् आस सूर्य-चन्द्रम्
पानस् सुंतिन् करुनख् संगम् ।

इदमेव संभवति परमशक्तेः-श्रीदेव्याः-परसंविदः (उत्पद्यमानं) ध्यानम्

परमस्थानं अपूर्वं (लोकातीतं) परमानन्द(ब्रह्म)स्थानम् ।

अपरात्मकं परापरात्मकं परपदं प्रधानम्

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

घृतं (तद्रूपं) अस्ति ज्ञानं पुनः गत्यः अस्ति विज्ञानम्

शब्द-प्रकाशावस्यां अस्ति प्रकाशयन् ।

(तदेव) प्रत्यक्षं प्रकाशय कृष्णाख्यग्रन्थकर्त्रे ईदृशं-एव निर्वाणम्

प्रापयिष्यति-त्वां योगः ० ॥ १६६० ॥ १०३ ॥

स्वस्मिन् गोपौत्वमारोप्य पुनः कृष्णमुपलक्ष्य जन्यस्त्रियो गायन्ति ॥ १०४ ॥

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः वयं संपन्नाः उन्मत्ताः

अर्धकाले रात्रेः निद्रया-हताः ॥ १६६१ ॥

नर्तित्वा नर्तित्वा कथयन्त्यः स्मः वचनानि

अन्तभागात् मध्यभागे च स्वयमेव अस्ति नृत्यन् ।

सायन्तनकाले अन्विष्यन्तीनां-नः अक्षिणी संपन्ने शुक्लवर्णे (अति-प्रतीक्षाश्रान्त्या)

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः वयं संपन्नाः उन्मत्ताः ॥

तारकानां-मण्डलं इव आस्म-वयं शोभमानाः

(यद्दर्शनेन) मुनीश्वराणां मनः आसीत् लोलुभम् ।

तं-एव गोप्यो सह-कृत्वा पलायितः तु वयं आस्म बह्वयः

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥

ते-द्वे स्त्रियौ इव आस्तां सूर्याचन्द्रमसौ

(यतः) स्वेन सह कृतस्तेन-तयोः संयोगः ।

पाताल् वक़् किन आकाश् खच़य्
कृष्णस् क़ारान् असि गय मच़य् ॥
तिहन्यन् कर्मन् कुह् जै-जै-कारय्
दय् थोख् नाज़न् खरीदारय् ।
नखस् ह्यच़न् त ज़ाज़न् ल्हच़य्
कृष्णस् क़ारान् असि गय मच़य् ॥ १६६५ ॥
पंकितव् हन-हन् वनि दिय् चावव्
कदम् तमि-सन्दि कुनि पर्ज़नावव् ।
प्रथम हच़य् ह्यह् मच़ गामच़य्
कृष्णस् क़ारान् असि गय मच़य् ॥
दय् दाज़रविथ् क़ारनि द्राय
राधा-कृष्णस् ह्यथ् तिम आय ।
पूर्न् साँपज़ आसिथ् कुच़य्
कृष्णस् क़ारान् असि गय मच़य् ॥
दयय्-पाठिन् कृष्णस् म्वख् हाव्
विष्वर्पन् म्याज़ व्यनचू कन् याव् ।
राधा वनिथ् मज़ू-बाग् नच़य्
कृष्णस् क़ारान् असि गय मच़य् ॥ १०४ ॥

---

105. THE AUTHOR CALLS UPON HIS HEARERS TO WORSHIP KṚṢṆA.

कृष्ण् कृख् मज़ू हनि-हनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १६६८ ॥

पातालललोकं अवतीर्णं किं-वा आकाशं आरूढं

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥

तत्संबन्धिनां सत्कर्मणां-भाग्यानां अस्ति जय-जय-कार-एव

(यासां) ईदृशः समापन्नस्तयोः ललितानां ग्राहकः-सः ।

स्कन्धयोः (पृथु) संगृहीतास्तेन पुनः ज्ञातास्तेन लब्ध्य-एव

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥ १६६५ ॥

समागच्छत प्रतिदेशांशं मार्गणानि दत्त्वा त्यक्ष्यामः

पादचिह्नानि तस्य कुत्रापि उपलक्षयिष्यामः ।

प्रेम्णा संव्याप्ताः स्मः उन्मत्ताः संपन्ना-वयम्

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥

इत्यभेद आधाय अन्वेषणाय निर्गताः

राधाऽभिन्नकृष्णं गृहीत्वा ताः आगताः ।

परिपूर्णाः संपन्नास्ताः भूत्वापि निस्साराः

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥

इत्थं प्रकारेणैव कृष्णाख्यस्य (मम) मुखं प्रदर्श्य

परमेश्वरार्थं मम चित्तप्रौ करौ निधेहि ।

राधास्वरूपः भूत्वा मध्यभागे नर्तिष्यामि

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥ १०४ ॥

पुनरपि कृष्णमुपलक्ष्य प्रार्थनस्तुतिः ॥ १०५ ॥

कृष्ण-एव असि मधौ (अन्तरात्मा) प्रत्यंशं (सर्वस्मिन्नुगति) नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम मनोरूपायाः रुक्मिण्याः नाम ॥ १६६९ ॥

मोज़य् ब्रह्म-ज़न्मुकु मज़िमुयोरु
पासाह् प्यथिय् थिख् त न-त क्रा म्य क़ोर् ।
व्यचार पुक्कु च्य सूत्य् अनि लो-लो
वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १६७० ॥

योगकिस् बामस्-प्यठ् म्य खारनाव्
द्वह् तार मज़ु रूदि म्य मो प्रारनाव् ।
म्वख् ह्याव् तन् लाग् तनि लो-लो
वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥

रांक्कि क्किम् च्यय् निश् वातनस् कूंति
ज़ोर निम् लडिथ् ह्यथ् पानस् सूंत्य् ।
च्यय् रंस्तु न-त क्याह् म्य वनि लो-लो
वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥

शरनागत-वत्सल् कुथ् नाव्
दर्मस् दथ् नावस् म मंदकाव् ।
वीर-दर्मिय् च्योनु ननि लो-लो
वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥

काम-क्रूद्-लूब-मुरुनु शिशुपाल्
ज़ेननि आव् म्य कस् वन ह्याल् ।
ज़ोर निम् थिम् श्रोर-कनि लो-लो
वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥

बक्र-वत्सल कुख् बंडु बल-वीर्
म्वकलांवियु निम् कंरुहम् गौर ।

प्रेषयिष्यामि ब्राह्मणजन्मत्वमेव (ब्राह्मणं) मध्यवर्तिसंदेशहरम्

माननेच्छा समापतेच्चेत्तव आगमिष्यसि तु अन्यथा अस्ति-किं मम सामर्थ्यम् ।

विचारस्य कृते त्वां सह आनयिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १६७० ॥

योगात्मनि गृहोर्ध्वपुरपटले मां आरोपय

दिवसानां त्रितयमात्रं मध्ये अवशिष्टं मम मा प्रतीक्षय ।

मुखं प्रदर्शय तनूं संगमय तन्वां नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

रक्षकाः (निरोधकाः) सन्ति-मे तवैव समीपे प्रापणार्थं कियन्तः (बहवः)

आग्रहेण नय-मां हठेन गृहीत्वा स्वेन सह ।

त्वामेव विना अन्यथा किं मम संपत्स्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

शरणागतवत्सल-इति अस्ति-तव नामधेयम्

धर्मार्थं ईदृशं नामधेयं मा लज्जय ।

वीरधर्म-एव (सामर्थ्यं) तव प्रकटीभविष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

कामात्मा क्रोधात्मा लोभात्मा मोहात्मा शिशुपालराजः

जेतुं (स्वयंवरे) आगतः मां कस्मै निवेदयिष्यामि वृत्तम् ।

हठात्प्रगृह्य नय-मां आगच्छ-मां प्रत्यक्षप्रदेशात् नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

हे-भक्तवत्सल असि महान् बलिष्ठवीरः

उन्मोच्य नय-मां कृत-एतैर्मे निरोधः (समावरूथम्) ।

ऑरचर् म्योनु कुस् च्य वनि लो-लो
वनि थित मन रुक्माणि लो-लो ॥ १६७५ ॥

अ॑क्कि लोसम् च्यय् वुक्कि वुक्कि थिम्
दर्श्यन् दिम् त सू॑त्य् पानस् निम् ।
थिथु न ज़ाह् अथ-वास् छ्यनि लो-लो
वनि थित मन रुक्माणि लो-लो ॥

द्यान-ज़ाम्बवन्तस् म्य कास् हान्
वासनाय ज़ाम्बवन्तीय सान् ।
मन-मन् नित दाजि-कनि लो-लो
वनि थित मन रुक्माणि लो-लो ॥

म्यानि संसार-यग्रुकुय् मा॑जू-मोलु
ह॑फथ् कर् ज़ुवराव् म्वकुकु ब्योलु ।
वक्कि-कुल्यनय् म्वक छ्यनि लो-लो
वनि थित मन रुक्माणि लो-लो ॥

तन्-खख मन्-खख बाव् प्रावनाव्
खख-म्वख कृष्णस् कृष्ण-म्वख् हाव् ।
अख् खखियाह् अख् वनि लो-लो
वनि थित मन रुक्माणि लो-लो ॥ १०५ ॥

---

106. SONG OF A WOMAN SEEKING FOR ŚIVA.

बाल क़ाडथ् हरम्वख-बाल ग्रंभो
दिथ् हरनज़ क़ाल लोल डाल ग्रंभो ॥ १६८० ॥

मनोदुःखं मदीयं को-नाम त्वां निवेदयिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १६७५ ॥

अत्तिणी विश्रान्ते-मे त्वामेव दृष्ट्वा दृष्ट्वा आगच्छ-मामू

दर्शनं देहि-मे पुनः सह स्वेन नय-मामू ।

यथा न जातु पाणिग्रहणं (संयोग आवयोः) क्लिन्नं-भविष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

ध्यानात्मकस्य-जाम्बवदृक्षस्य मम अपनय निन्दामू

वासनात्मिकायाः जाम्बवत्याः सह ।

मनःस्वरूपं-स्यमन्तकमणिं नय दायार्थं नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

मदीयस्य संसारयशसः (प्रार्थिनौ) मातापितरौ*

परितृप्तौ कुरु उत्पादय मुक्तिरूपं (मुक्ताफलात्मकं वा) बीजमूं† ।

संदृढीभूतभक्तिरूपवृक्षाणां मुक्ताफलात्ममुक्तिफलं निपतिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

तनुसुखात्मक(भोग)मनःसुखात्म(मोक्ष)भावं प्रापय नः

अकस्मादेव कृष्णाख्यस्य (मम) कृष्णरूपमुखदर्शनं प्रदर्शय ।

एकः (प्रधानः) सुखीरूपः केवलः संपत्स्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १०५ ॥

शिवान्वेषणानुसारिणीस्तुतिः ॥ १०६ ॥

हे-बालरूप अन्विष्यामि-त्वां हरमुखाख्यगिरौ हे-कल्याणप्रभव

दृष्ट्वा हरिणस्य (इव) प्लुतानि प्रेक्षणा लीलागतिविशेषान्

हे-शम्भो ॥ १६८० ॥

---

* संसारे पितरौ पुत्रस्य यशः कामयतः ॥

† भोक्षमोक्षौ विद्धि इति भावः ॥

निर्नय-नयि नुनरच दिमहाय वॅनि
बाव-बठि-बठि वेरि-वेरि सॅनि त व्यगॅनि ।
सोहम् हरम्वख पनुाल ग्रंभो
बाल क़ाडय् हरम्वख-बाल ग्रंभो ॥
ग्रहर गाम छ्य सैर्-करनस् क्रम्म तारू
खसि वसि छ्य प्रान्-ग्रपान क़टवारू ।
फेर् व्वन्दच स्यन्दि-हन्दि नाल ग्रंभो
बाल क़ाडय् हरम्वख-बाल ग्रंभो ॥
यार-वल् छ्य सूॅत्य् बकी-बाव् ग्रंभो
ग्रक्ति-पातच डूँग तय् नाव ग्रंभो ।
वायनस् क्रिह् यथ् भैरव्-वितान ग्रंभो
बाल क़ाडय् हरम्वख-बाल ग्रंभो ॥
बाल प्रारान् यठ् गंग-ग्रारन् छ्यस्
लार्-तर्फस् च्यय् पत लारन् छ्यस् ।
गंग-वल फ्रच्य स्य संगर्-माल ग्रंभो
बाल क़ाडय् हरम्वख-बाल ग्रंभो ॥
तीज़-रूॅपुकु च्यान्युकु क्रुस् पन-पाँपुर्
ज्योति-रूॅप लोल-नार च्यानि सूर् मल पूरु ।
देह-ग्रन्दकार-त्वय् च्य-पथ ज़ाल ग्रंभो
बाल क़ाडय् हरम्वख-बाल ग्रंभो ॥ १६८५ ॥
लोल-नार च्यानि दंज़ू-मंच छ्यस् ग्रारवल्
बम्मादार वार वार वसत यार-वल् ।

निर्णयात्मविपिने नुनर्-नामग्रामप्रदेशस्य दृढां-ते मार्गणानि

भावनात्मकूलेषु-कूलेषु प्रति-क्षेत्रसोमारोधसि (यत्र) निम्नप्राया-देशाः उन्नतप्रायाश्च ।

सोऽहं (इत्येव) हरमुखाख्ये पार्वतीयस्थले हे-शम्भो

हे-बालरूप-अन्विषिष्यामि-त्वां हरमुखाख्यगिरौ हे-शम्भो ॥

प्रतिनगरं प्रतिग्रामं अस्ति-ते संचारकरणस्य को-नाम विलम्बः

आरोढुं अवरोढुं अस्ति-ते प्राणापानरूपा अल्पनौका* ।

संचरस्व चित्तात्मिकायां सिन्धुनद्याः कुल्यायां हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

सनिःश्रेणिकनदीस्नानादिस्थानं सन्ति-ते (नावः) संगताः भक्तिश्चभावना (च) हे-कल्याणप्रभव

(यत्र) शक्तिपातात्मिकाः (अनुग्रहात्मिकाः) महानौकाः पुनः नौकाः हे-शम्भो ।

नाविकाः (च) सन्ति यस्मिन् भैरव-समूहाः वेतालाः हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

बालरूपाहमपि प्रतीक्षमाना पृष्ठेषु मुकुटगङ्गाटवीनां अस्मि

लार् (लहर) पुरगणग्रान्ते त्वामेव अनु धावन्ती अस्मि ।

(येन तथानुधावनेन) गङ्गातीर्थे विकसिताः मे गिरिमालाः† हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

तेजोमयस्वरूपस्य त्वदीयस्य अस्मि पतङ्गः

हे-ज्योतिःस्वरूप प्रेमाग्निना त्वदीयेन भस्म परिमलिष्यामि पूर्णतया‡ ।

देहात्मबुद्ध्यन्धकाररूपं तत्त्वं त्वामनु दाहयिष्यामि हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६८५ ॥

प्रेमाग्निना त्वदीयेन दग्धीभूता अस्म्यहं आरवल्-नामपुष्पविशेषात्मिका

हे-भस्ममलिताङ्ग शनैः शनैः अवतार-नाम नदीस्नानोपयोगस्थानम् ।

---

* या महानदीषु महानायसंभवेऽपि चालयितुं शक्यते ॥

† गिरिमालास्वरूपोदयः संपन्न इति भावः ॥

‡ सूर्-फाड्, मल-पूर्, इति ग्रामौ प्रसिद्धौ ॥

हार आर-हिय् फ्रांजम कंडि-ज़ाल शंभो
बाल क्राडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥
ह्यस हंस पखि खार् हरम्बख् बालस्
थार् हिहु कर् वन्दस् त क्रांत-कालस् ।
थांरिथ् बुर्ज़-ज्याम जोरि-शाल शंभो
बाल क्राडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥
दश-भुज़ म्य मशि कति च्योनुय् स्यह्
लश्य मिलनावि अंशस् सूंतिन् थंह् ।
म्बकुथ् प्राव त्राव अशज़ त्राल शंभो
बाल क्राडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥
स्वर रोज़् बन् मन-कनुकुय् कन-दूर्
राज़योग-राज़ बोज़् प्रथम-साज़-सन्तूर् ।
अज़पा ज़ीर-वमच ताल शंभो
बाल क्राडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥
रोशा-रोश ब्यहत होश पोशनूल-गोशन्
वांनिय वनवन्-हांरू ह्यस् वह् तोशन् ।
लोल पोशन् करय् पोश-माल शंभो
बाल क्राडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥ १६८० ॥
राग-रंस्ति कुय् नाग-न्यंद्रि मैल्
क्रावनस् ह्यय् त्याग-बाग-बवर्थ हैल् ।
शाग-खन्दर्य लाल चित साल शंभो
बाल क्राडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥

आषाढमासे (मेनाख्या हारी च) अटवीमालतीरूपा विकसिताहं-किं कण्टक-
जालेषु हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

समाधानेन हंसाभ्याससिद्धात्मपक्षदानेन (हंससमानपक्षदानेन वा) आरोप्य
हरमुखाख्यगिरिक्षेत्रं (प्रतिमुखं च) पर्वते

मित्रं (तन्मैत्रीसंरोचकवृत्तिं) इव कुरु शीतकाले (बन्धात्वे) च
ग्रीष्म(घर्म)काले (ऋतुकाले च) ।

(यथा) स्वीकृत्य भूर्जमयाच्छादनान्येव (भूर्जबहुमूल्ये समाने ज्ञात्वा) बहु-
मूल्यवस्त्राणि हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

हे-दशभुज (स्वच्छन्दरूप) मम विस्मृतो-भविष्यति कुत्र-नाम त्वदीयः स्नेहः
(मा विस्मृतो भवत्विति)

प्रदीपवत्प्रकाशनधर्मदासखण्डविशेषं संयोजयिष्यति अग्निना सह ज्वाला
(येन स्नेहेन) ।

मुक्तिं (मुक्ताफलं च) प्राप्स्यामि परित्यक्ष्यामि (प्रस्रावयिष्यामि) अस्रुणः
धाराः (प्रस्रुतिपूरं) हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

स्मृतिमान् तिष्ठ भव मनोरूपकर्णस्य कर्णभूषाविशेषः

हे-राज्ञयोगेन(राज्ञां-सतां)-राजन् शृणु अनुरागात्म-वीणादिवाद्य-
रुचिरस्वरान् ।

(पुनः) अजपामन्त्रविकासात्मकस्य क्षीरवमनाम्र-आनकस्य तालान् हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

शनैःशनैर्गतिविशेषेण (साशङ्कमिव) आतिष्ठस्व-नाम समाधानेन हे-जीवंजीवा-
त्मन् पुष्पषण्डेषु

वाणीश्च गीतिकृत् वन्यशारिका (मेनात्मिका) अस्मि अहं तुष्यन्ती ।

(तदर्थं) प्रेमात्मकैः पुष्पैः करिष्यामि-ते पुष्पमालाः हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६९० ॥

हे-वीतराग अस्ति-ते सशीतलक्रायाख्यातपुष्करिणीतटनिद्रायां रुचिः

उपभोगार्थं अस्ति-ते त्यागात्मोद्यान(बबूरू)सुगन्धलतायाः अभ्यासः ।

नित्यावेक्षाशीलसुन्दर्याः (मे) हे-मणिभूत आगच्छ-नाम निमन्त्रणेन हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

पोग्रौ-कनि दह् इन्द्रिय् लागय्
दूप-दौप-कनि प्रान् आलविथ् त ज़ागय् ।
शिव-पृज़ाय च्यथ्-शिवाल शंभो
बाल क्राडथ् हरम्वख-बाल शंभो ॥
आग्र वालवाग्य मज़ बाग्र-पान् वुफनाव्
अविनाग्र-नौलक्राग्य हंस-बाग्र करनाव् ।
डाल दिथ् कड् मुहनि ज़ाल शंभो
बाल क्राडथ् हरम्वख-बाल शंभो ॥
वृत्तिय लंज्य निर्वासन् फम्वसौरू
व्यहनाविथ् युस् ज़ानि सुय् गव् वौर् ।
च्यन् कालन् वुफि अकि हाल शंभो
बाल क्राडथ् हरम्वख-बाल शंभो ॥
च्यन् बाग् दिथ क्रुख चिकवाग्रुकु एख्
च्यन् हालन् मज़ विज्ञान-विवौख् ।
मज़-बाग् अन्द् मुह-च्यंजाल शंभो
बाल क्राडथ् हरम्वख-बाल शंभो ॥ १६८५ ॥
कम् क्रुह् मास्रथ् सुय् करि च्योनु हिह्नि कार्
निश्क्राम् रूज़िथ् करि दथु व्यवहार् ।
योग-लर्य लदि बूग बंगाल शंभो
बाल क्राडथ् हरम्वख-बाल शंभो ॥
अमरेश्वर अथि क्रुय् अबय् त् वर्
विष्णवर्पन् क्रष्णज़् पालना कर् ।

पृथ्वाणां-स्थाने दश इन्द्रियाणि समर्पयेयं-ते

धूप-दीपयोः-स्थाने प्राणान् ऊर्ध्वतो-भ्रामयित्वा च अर्पयिष्यं ।

शिवपूजाविधानेन चित्ताख्यशिवालये हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

(स्वसाक्षात्काररूप)आशात्मकस्य जालविशेषस्य मध्यात् श्येनघाति-पक्ष्यात्मानं (मदीयं) उद्धापय

अविनाशिचाषपक्ष्यात्मिकां (स्वमूर्तिं) हंसवत् (हंसेति वा) भाषणानि कारय ।

अवहेलामिव दत्त्वा निष्कासय मोहरूपात् जालात् हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

तरलवासनात्मिकायां शाखायां निर्वासनात्मकं फम्बसीरू-नामकं-पक्षिविशेषम्

स्थिरीकर्तुं (उपवेशयितुं) यः जानाति (शक्नुयात्) स-एव भवति वीरः ।

तिसृषु (त्रिषु) अवस्थासु (जाग्रदादिषु) (कालेषु वा) उड्डयिष्यते एकयैव अवस्थया हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

त्रयाणां भागं दत्त्वा असि त्रिकभागस्य एकरूपः (मूलकारणम्)*

(यतः) चतसृषु अवस्थासु मध्ये विज्ञानस्य-विवेकात्मा (त्वमेकरूप एव) ।

(त्वमेव) मध्यस्थितोऽपि बहिरेव (असि) मोहात्माडम्बरे हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६९५ ॥

कस्य अस्ति सामर्थ्यं स-एव करिष्यति तव सदृशानि कार्याणि

निष्कामः स्थित्वा करिष्यति ईदृशं व्यवहारम् ।

योगात्म-सद्मनि आरोपयिष्यति भोगात्मकं प्रासादं हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

हे-अमरेश्वर हस्तयोः अस्ति-तव अभयः (तन्नाम्नी मुद्रा) च वरश्च

परमेश्वरार्थं (परमेश्वरप्रीतये) कृष्णाख्यस्य (मे) परिपालनां कुरु ।

---

* ब्रह्मण एकरूपस्य त्रयरूपा ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा रूपा धृतसृष्टिस्थितिसंहार-कलात्मका विभज्यापि स्थिता वस्तुत एकरूपा एव तन्मूलभूता इति भावः । त्रिकबाग् इति प्रसिद्धो ग्रामः यत्र हरमुखं प्रत्यक्षं दृश्यते । गोनसादिसर्पभोगिश्च सह नास्तीत्यादि द्योत्यते प्रसिद्धत्वम् ॥

ञ़गत्पाल दीन-दयाल शंभो
बाल क़ाडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥ १०६ ॥

---

107. THE CHORUS OF HIMĀLAYA'S RELATIONS ON THE DEPARTURE OF ŚIVA.

ज़ै कर् ज़ै कर् हे मृत्युंज़य्
ज़ै ब्रय्यनय् ज़ै-ज़ै ब्रय्यनय् ॥ १६८ ८ ॥
च़य्-तुरगस् चावेयम् हय्
द्यव लब च्यानि निर्नयत्तय् नय् ॥
ग्रय् च्याञ़् ग्रूञ़-स्यानय् छय्
कंमि स वय् तय्-कंरू त कंमि लंबु पय् ॥ १७०० ॥
तंमि लंबु पय् यंमि रंटि इन्द्रिय्
ज़ै ब्रय्यनय् ज़ै-ज़ै ब्रय्यनय् ॥ १०७ ॥

---

108. WARNING GIVEN BY THE AUTHOR. HE PRAISES THE KALI-YUGA.

प्रबाय् हो आव् अंछि मुच़राव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १७०२ ॥
छुह् च्यमकान् आत्म-सूर्यकु गाग्
न्यबर् अन्दर् इह् चिदाकाग् ।
मुच़र् अंछि-दार्य मो च़पराव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥
च्यतनि ह्यतिनय् च्य छहनि कीग्
च़ह् चेनान् कोन क़ख् व्यपदीग् ।

हे-त्रिजगत्पालक दीनदयाकरणशील हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विष्यामि-त्वां० ॥ १०६ ॥

हिमालयसंबन्धिनां श्रीमहादेवं प्रति निर्गमनजयस्तुतिः ॥ १०७ ॥

जयं कुरु-नः जयं कुरु हे मृत्युञ्जयमहादेव

जयः भूयात्तव जयजयकारः भूयात्तव ॥ १६९८ ॥

चित्त(अन्तःकरणात्मनः)-अश्वस्य शिथिलीकृता-मया (दूरगमनाय शीघ्रगमनाय वा) शिक्षिका

स्वित् लप्स्यामि तव निर्णयस्यैव सीमारूपोपत्यकाम् ॥

प्रदेशस्थितिः तव शून्ये (परमाकाशस्थाने) अस्ति

केन-नाम सा पदवी पर्यालोकृता पुनः केन-नाम लब्धः पर्यन्तः ॥ १७०० ॥

तेनैव लब्धः पर्यन्तः येन निगृहीतानि इन्द्रियाणि

जयकारः भूयात्तव जयजयकारः भूयात्तवेति-शम् ॥ १०७ ॥

ग्रन्थकृत उपदेशोक्तिः ॥ १०८ ॥

प्रभातकालः अङ्ग समागतः अक्षिणी उद्घाटय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज निद्रां मा परित्यज* ॥ १७०२ ॥

अस्ति देदीप्यमानः आत्मसूर्यस्य प्रकाशः

बहिः अन्तः अयं चिदेवाकाशो-यस्य-तादृशः ।

उद्घाटय अक्षिणी-पक्षद्वाराणि मा निरुन्धि

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

शुक्लीभवितुं प्रवृत्ताः तव कृष्णाः केशाः

त्वं चेतयमानः कुतो-न असि उपदेशम् ।

---

* त्यागोऽत्र करणार्थे । अक्षिणी उन्मील्य निद्रां कुरु (मृत्युरपि मम हितो भवेति भावः) ॥

समय् गव् रंग् वदलियथ् आव्
न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चाव् ॥
समय् ज़न् क्याँड-ज्यग्नाह् ज़ान्
गछ्यस् यिथु तिथु गंडुनु सामान् ।
नंबुय् नंबु पांथराह् ह्यथ् च़ाव्
न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चाव् ॥ १७०५ ॥
ज्ञानुकु दीफ् प्रज़लवुनु ज़ान्
व्यचार-निचौ वुक् शिव-द्यान् ।
वुज़ियु यिथु न खयालुकु वाव्
न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चाव् ॥
संगर-मालन् छ्यचर् साँपनु
ज़गथ् सोरुथ् ह्यतुन् नाँपुन् ।
च़ह् स्वख् अद्वैत ऐनस् हाव्
न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चाव् ॥
व्यद्योगाह् कर्त स्वामी स्वर्
स्वदथ् पानय् दियिय् ईश्वर् ।
सुह् करिय् यिथु च़ह् करहास् बाव्
न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चाव् ॥
म कर् च़ेर् फेर् होशस् कुन्
व्यद्योग-ज्याम नालिय् च़ह् कुन् ।
च़तस् वुज़नाव् आलकु साव्
न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चाव् ॥

कालः व्यतीतः अवस्था विपरिणामं समायाता

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

समयं नट-नाट्यव्यवहारमिव जानीहि

योग्यमस्ति-तस्य यादृक् तादृक् बद्धुं साधनम् ।

नवीन-एव नवीनं रूपकं गृहीत्वा प्रविशुः (प्रविशति)

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७०५ ॥

ज्ञानरूपं दीपं जाज्वल्यमानं जानीहि

विचारात्मनेत्राभ्यां पश्य शिवध्यानम् ।

उद्बोधितः (तव वहमानः)-भवेत् यथा न संकल्पात्मा वायुः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

(देहसंधीनां च) गिरिपुष्पमालानां शैथिल्यं संपन्नम्

जगत् सर्वमेव प्रवृत्तं प्रद्योतितुम् ।

त्वं मुखं (स्वं) अद्वैतात्मकं आदर्शं प्रदर्शय (प्रतिबिम्बितं कुरु)

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

उद्योगं कुरु-नाम स्वामिनं स्मर

सिद्धिं स्वयमेव दास्यति-ते ईश्वरः ।

सः करिष्यति-ते (अनुग्रहं) यादृशं त्वं करिष्यसि-तस्य आदरम्

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

मा कुरु विलम्बं (चिरकालं) परिवृत्तो-भव स्मृतिं प्रति

उद्योगरूपाणि-वसनानि कण्ठादारभ्य त्वं प्रक्षिप (वस्त्राण-
द्योगात्मकानि वस्त्र) ।

चित्तं उद्बोधय आलस्यं शमय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

गकुन् ऊस्यार् बंडू गथ् छ्यथ्
कस्स् च्य लागऽ् लागथ् छ्यथ् ।
निराग्रन् पानय् गाग्र हां आव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १७१० ॥

कर्म-ख्राव् दर्म-पादन् पाव्
गक़् आत्म-तीर्थ तन् मन् नाव् ।
बखंच-सर प्रीम-पोऽवाह् क्राव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

ख्यगन् च्यन् मऽ् कुह् चूर्युम् ज्यान्
ख्यथ् च्यथ् गक़ान्-कुह् खग् भगवान् ।
पतिमू-पहरस् कुह् दथु खबाव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

ख्यगन् च्यन् गक़ि करुनु व्यपवास्
ग्रहस्थ् त्यागुनु बनुनु वन्-वास् ।
कुह् वुऽ्-च्यन् बस् कुनुय् दय-नाव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

ख्यग-राक्षस् कुह् ज़ै-ज़ै-कार्
दऊय् कुह् स्यद्-दिनुकु खख्तार् ।
चुह् बूगन् बूग मोच्यथ् प्राव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

गनोमथ् ज़ान् श्रमि-सन्दु राज्य्
कलस् प्यठ् यव् व्यचारुकु ताज् ।

गमनं (जागरणं) जागरं महता गतिः अस्ति-ने

किं-नाम तव संयोजनीयं मूलधनं अस्ति ।

निराशानां स्वयमेव प्रकाशः अङ्ग समायातः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १११० ॥

सत्कर्मात्मकाप्युपादकां धर्मात्मपादयोः धारय

गच्छ आत्मात्मतीर्थं तनुं मनः स्वपय ।

भक्तिरूप-सरसः अनुरागात्मपानीयं उपभुङ्क्ष

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

(सत्यादीनां) युगानां चतुर्णां मध्ये अस्ति चतुर्थः प्रशस्तः

(यत्र) भुक्त्वा पीत्वा संपद्यते प्रसन्नः श्रीभगवान्* ।

पाश्चात्यरात्रिप्रहरस्य अस्ति ईदृक् स्वभावः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

युगेषु त्रिषु (सत्यत्रेतादापरेषु) योग्यमस्ति कर्तव्यं उपवासव्रतम्

गृहस्थाश्रमः त्याज्यः भवितव्यं वानप्रस्थाश्रमित्वम् ।

अस्ति-हि संप्रति (कलियुगे) पर्याप्तं एकमेव ईश्वरनाम(-स्मरणम्)

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

(अस्य) युगराजस्य अस्ति (अस्तु) जय-जय-कारः

अयमेव अस्ति सिद्धिदानस्य (विषये) स्वतन्त्रः (समर्थः) ।

त्वं भोगान् भुङ्क्ष (भुञ्जन्नपि) मोक्षमेव प्राप्नुहि

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

सुलभं (कृतकृत्यापादि) जानीहि अस्य राज्यम्

शिरसः पृष्ठे निधेहि विचारात्मकं किरीटम् ।

* कृच्छ्रचान्द्रायणमुष्ट्यानशनव्रतान्वितापिप्पलघृपानमया परमेश्वरः प्रमोदति कलियुगे इति ॥

कमान् तुलत निग्रानाह् पाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥ १७१५ ॥

दयस् निग्र य्यलि च्नवय् चाय्
दिच्न् य्यठ-कनि अमिसय् ज्याय् ।
असन्दु पानय् बज्यर् गङ्गूराव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥

स्वगन्-हन्दु अनुग्रङ्कुय् अन्
तप-ऋग्र पाकवन् गैय् ज़न् ।
थिवान् कुस् दथि य्यगस् मङ्ग् क्राव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥

श्वंगुन् कुय् खग् थिवान् वुञ्-क्यन्
स्यदय् कुय् दय् दिवान् वुञ्-क्यन्
दथिस् वेलस् सुह् मो मग्रराव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥

थिवान् किय् वुक्नि कम् कम् दौव्
ह्यसस् कुस् आसि वुञ्-क्यन् ज़ौव् ।
स्यदच्-हन्दि यार-बल ह्यस् नाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥

फ्लय् लंजू बावक्यन् पोग्रन्
मुबारख् साहिबि-हींग्रन् ।
दथिस् वेलस् करञ् ह्यन् क्राव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥ १७२० ॥

धनुर्ज्यां उत्थापय (च) लक्ष्यं पातय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७१५ ॥

ईश्वरस्य निकटे यदा चत्वारि (युगानि) प्रविष्टानि

वितीर्ण-तेन आदित-एव (सभायाः) अस्मै-एव (कलये) आसनस्थानम् ।

अस्य स्वयमेव महत्त्वं संकलय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

युगानामनुरूपं अनुग्रहात्मकं अन्नम्

तपोरूपाग्निना पाचयन्तः अतीताः जनाः ।

संपद्यमानः अस्ति-अस्मिन् अस्मिन्नेव युगे पाकपरिणामः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

शयनं अस्ति-ते मनोहरं आगच्छत् संप्रति-काले

सिद्धिं अस्ति ईश्वरः ददन् साम्प्रतिके-काले ।

ईदृशायां वेलायां तं मा-भोः विस्मर

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

आगच्छन्तः सन्ति निरीक्षितुं के के देवाः (अचिन्त्यवृत्ता महान्तः)

स्मृतिमान् कः स्यात् अधुना जीवः (इति) ।

सिद्धिरूपे नदीक्षेत्रस्थाने अस्ति (त्वदर्थं) नौका

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

विकासः प्रवृत्तः भावात्मकानां पुष्पाणाम्

धन्यवादः (दिष्ट्या) चेतनावतां-पुरुषाणाम् ।

ईदृशे सुवेले कर्तुं प्रवृत्ता-भविष्यन्ति फलसंचयम्

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७२० ॥

करञ् ह्यन् वूलि ज्यानावार्
ह्रष्ण कर् पोग्रनूलन्नि कार् ।
प्रयम-सूत्य् ह्रष्ण-गीयाह् गाव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १०८ ॥

---

109. THE AUTHOR PRAISES ŚIVA, USING THE WORDS OF SARASVATĪ.

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
ञ्य कुन् ग्रायस् हरे-ग्रंभो ।
दधिस् सायस् तलय् च्रायस्
प्यस् पायस् वरे ग्रंभुः ॥ १०९ ॥
कुह् सायम्-काल् गालन् काल्
पालन् ग्रस्य-हिवि-कंकाल् ।
दधिस् कालस् खरे युस् तस्
कलिकालस् वरे-ग्रंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
ञ्य कुन् ग्रायस् हरे-ग्रंभो ॥
प्रदूग्रय् दूग्र कुय् कासन्
सदाग्रिव् दीव् ह्यय् ग्रासन् ।
कुह् ग्रानन्दकु बच्याह् बासन्
नच्रान् प्यठ् डाँवर्य ग्रंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
ञ्य कुन् ग्रायस् हरे-ग्रंभो ॥

कर्तुं प्रवृत्ता-भविष्यन्ति भाषणानि पक्षिणः

(ग्रन्थकृतः स्वसंबोधनं) कृष्णाख्य कुरु जीवंजीवपक्षिणः कृत्यम्* ।

प्रेम्णा (अनुरागेण) कृष्ण-कृष्णेति-गीतिं गायन्-भव

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १०८ ॥

सरस्वतीद्वारा ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ १०९ ॥

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ।

ईदृशस्य शोभनच्छायस्य तले प्रविष्टा

आपतिताहं स्मरणे (येन) वरीष्यति कल्याणप्रभवः ॥ १७२२ ॥

अस्ति सायाह्नकालः (तत्कालस्मरणादि) विनाशयन् महाकालम्†

पालयति अस्मत्सदृशदरिद्रान् (संसृतिभयात्) ।

ईदृशे समये स्मरिष्यति (स्मरति) यः तं-शिवम्

(अस्मिन्वर्तति) कलिकाले (ईदृक्कालं) वरीष्यति शम्भुः इति ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

प्रदोषकालः (तत्काले पूजितः) दोषान् अस्ति अपनयन्

शिवः देवान् सह-कृत्वा वर्तमानः ।

(यस्मिन्काले) अस्ति आनन्दरूपः नर्तकः भासमानः

नृत्यन् पृष्ठे (गृहीत्वा) डमरुवाद्यं शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

---

* श्रीकृष्णगोपियो इति तद्वृत्तसमानवृत्तानि ॥

† सायंकालिकपूजास्मरणादिना मर्त्या अमरत्वमुपयान्ति ॥

नच़ान् कुय् कीश् सुच़रांवियू
विग्रीशंय् ज्याम पैरांवियू ।
कुह् कमि-ताम् हरग्र-किनि चांवियू
दुपटाह् प्यंठि नर्य शंभुः ।
मरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च़्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥ १७२५ ॥

छ्यह् स्मरन् च़्यय्-खनंच सादन्
खरुस् द्यानाह् ज्यरुस् पादन् ।
थविय् कन् लोलक्यन् नादन्
अपरादन् हरे शंभुः ।
मरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च़्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥

छ्यह् ब्रह्माण्डंच थरूय् फ्रंजमंच
रंगारंग छ्यस् फ्रलय् लंजमंच ।
ब्रह् लागस् छ्यस् करञ् तंजमंच
वरे स्य दय् थर्य शंभुः ।
मरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च़्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥

महामाया छ्यह् मन् मुहन्
प्रपंचस् कारनन् देवन् ।
करान् कुय् थामि च़्यय् ब्रह् मन्
दछ्य-हिग्य स्वन्दर्य शंभुः ।

नृत्यन् अस्ति जटाः उन्मोच्य

विशिष्टानि वसनानि (व्याघ्रकृत्तयादेः) संभूष्य ।

अस्ति (च) केनापि (अवाङ्मानसगोचरेण) हर्षेण प्रमार्य

प्रच्छदपटं पृष्ठभागात् भुजस्य शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥ १७२५ ॥

अस्ति (हि) स्मरणं (तस्य) चित्तात्मस्वर्णस्य सादनं (नाम द्रवीकरणद्रव्यम्)

(तदर्थं) स्मर-तस्य ध्यानं उद्वृङ्क्य-तस्य पादयोः ।

(सः) निधास्यति-तव करौ प्रेम्णातिशयकृतेषु आक्रन्देषु

अपराधान् हरिष्यति शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(अयं सर्गः) अस्ति (हि) ब्रह्माण्डात्मिका लता विकसिता

नानातया अस्ति-तत्र पुष्पविकासः प्रवृत्तः ।

अहं निवेदयिष्यामि-तस्य अस्ति-तस्य कर्तुं तज्ज्ञतया-ज्ञाता

वरिष्यति मम इमां (तां) लतां शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(तस्य) महामायात्मिका (शक्तिः) अस्ति मनः मोहयन्ती

प्रपञ्चस्य (सर्गस्य) कारणीभूतानां देवानां (ब्रह्मादीनाम्) ।

कुर्वन् अस्ति निस्तब्धाः चित्तं बुद्धिं मनश्च

ईदृशीं सुन्दरीं (पार्वत्यात्मनावतीर्णां) शम्भुः ।

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥
वज्ञान् थालज्य त गंटा ह्यय्
वसूलाह् ह्यय् करान् ज़ै ज़ै ।
लबिय् पय् सूत्य् ग्रब्दस् लय्
करिय् अकिसय् गरे ग्रंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥
कुह् मोच्य-दात दथु ज़ानन्
अमिस् किथ् देवता मानन् ।
सुह् ह्यय् कुथ हरग्रक्यन् थानन्
म्य निग् वँसाह् बरे ग्रंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥ १७० ॥
ग्यवान् कुथ ग्राम-खन्दर् ताल्
खर् साँपनु मनुकु मन्चर् ।
दथिस् नग्मस् अन्दर् कृष्णस्
कटाचाह् अख् करे ग्रंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥ १०८ ॥

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(यत्र) वाद्यमानाः (शब्दायन्त्यः) घालीवाद्यानि घण्टाः (वाद्य-विशेषाः) च सन्ति

आनकवाद्यं सहकृत्वा कुर्वन्तः (सन्ति) (तद्वाद्काः) जय जयेति ।

(किं नाम) लब्ध्वा संज्ञां सह शब्देन लयम्

करिष्यति एकेनैव नाडीकालेन शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

अस्ति (हि) मोक्षस्य-दाता* इत्थं (अस्य सायंकालस्य) जानीयां-तम्

अमुमेव सन्ति देवताः आमनन्त्यः ।

तं सह-कृत्वा अस्ति हर्षाणां स्थानेषु

मम समीपे आयुष्यकालं व्यतिकरोतु-नाम शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥ १९३० ॥

(तस्मिन्नवसरे) गायन् अस्ति श्यामसुन्दरः (श्रीविष्णुः) तालोपेतं

(यत्र) अभ्रनरूपं संपन्नं (चूर्णीभवति) मनोरूपं मन्दिरम् ।

इदृशस्य नाट्यव्यवहारस्य अन्तरे कृष्णे (ग्रन्थकर्तुः स्वाभिधानम्)

कटाक्षमात्रं (दयायाः) एकं करिष्यति शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥ १०९ ॥

---

* मोचदो मुकुन्द इति ग्रन्थकृत्स्वगुरुं सूचयति ॥

110. PRAISE OF ONE WHO HAS TAKEN REFUGE WITH ŚIVA.

बय-रंस्तु थावतम् ज़य-मानो
दय रंटुमय् च्योनु दामानो ॥ १७३२ ॥
ताप-मंज़ि कंतु गक़ अनज़ानय्
ब्रोंठ कुम् ज़्यूठु स्वकि-मैदानय् ।
न्यथनंनि-मंन्दि सायबानो
दय रंटुमय् च्योनु दामानो ॥
मज़ कंद्यनय् प्योस् कम-ज़ोरय्
पत-कनि ह्यम् कुस् नन-वोरय् ।
अर्ज़ुन-देवनि रथबानो
दय रंटुमय् च्योनु दामानो ॥
माद् मन्य गैय् पथ-कुन् म्य च्वावियं
हंस-पखवय् पान् वुफनावियं ।
अनु त रंनु कुस् करान् मान्-मानो
दय रंटुमय् च्योनु दामानो ॥ १७३५ ॥
नाग-रंस्ति ह्यम् च्वाज़ंय् आग्रा
अनिमंय् अन् गटि-मज़ गाग्रा ।
रनिमंय् कितु लद्त विमानो
दय रंटुमय् च्योनु दामानो ॥
मत वुकृत स्यानिस् कर्मस् कुन्
दर्मस् ब्राह्मनस् कुय् दह् दिनु पुनु ।
स्वकलावियं निम् भगवानो
दय रंटुमय् च्योनु दामानो ॥

शरणागतस्तुतिं पुनरपि प्रस्तौति ॥ ११० ॥

भय-रहितं स्थापय-नाम-मां जय-सहितं (च)

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते त्वदीयः वस्त्वाधोभागः (त्वामेव शरणं समुपागताऽस्मि) ॥ १७३२ ॥

प्रचण्डसंतापमध्येन कुत्र-नाम गमिष्यामि अजानन्नेव

पुरस्तात् अस्ति-मे दीर्घं सैकतिलं-महास्थण्डिलस्थानम् ।

नग्नप्रायस्य (मम) हे-आतपवारणवितानात्मन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

मध्यभागे कण्टकानां पतितो-ऽहं अल्पसामर्थ्य-एव

पाश्चात्यभागे गृहाण-मां (यतोऽहं) अस्मि नग्नपाद-एव* ।

(हे) अर्जुनदेवस्य (पाण्डुसूनोः) रथवाहक

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

साधवः सन्तश्च गताः अवशेषभूतं मां परित्यज्य

हंसपक्षाभ्यामेव स्वात्मानं उड्डाप्य ।

अन्धः कुक्करः च अस्मि कुर्वन् स्पर्धाम्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥ १७३५ ॥

हे-नाथरहित अस्ति-मे तवैव आशा

अन्धस्यैव (मे) आनय तमोमध्ये प्रकाशम् ।

कुक्करस्य (हस्तपादादिरहितस्य मे) कृते प्रेषय-नाम विमानं (सद्गतये)

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

मा-नाम पश्य मदीयं (दुः)कर्म प्रति

धर्मार्थं ब्राह्मणाय अस्ति-ते इदं दानं पुण्यकारि ।

उन्मोच्य नय-मां हे-भगवन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

---

* संसारसंतापतप्तसैकतिलभुवि संचलितुमशक्तोऽस्मि इति भावः ।

दर्म-दान-रंस्तु कुस् कर्म-ह्यूनुय्
ब्रह्मज्ञान्-रंस्तु दूशलद् च्यूनुय् ।
दथि ग्वन कुस् च्य वर् मंगानो
दय रंट्टमय् च्योनु दामानो ॥
ग्रांदीनन् ग्रवतार् दारिथ्
तार्य-गामत्यन् बव-सर तारिथ् ।
क्षणस्-ति तार् हा दयावानो
दय रंट्टमय् च्योनु दामानो ॥ ११० ॥

---

111. PRAYER AND PRAISE BY THE SAME.

निष्काम निश्कल निर्मल ग्रंभो
वर् म्य ग्ररनागत-वत्सल ग्रंभो ॥ १७४० ॥
गंड्डु दिमयो ग्रग्कि ज़ल ग्रंभो
ग्रग्कि ज़ल निच-कमल ग्रंभो ।
निच-कमल पंकज़-डल ग्रंभो
पंकज़-डल मज़्ज़ ज़ल थल ग्रंभो ।
मज़्ज़ ज़ल थल द्यान-ग्रारबल ग्रंभो
वर् म्य ग्ररनागत-वत्सल ग्रंभो ॥
पान् वन्दयो ग्रद् कायाय ग्रंभो
ग्रद्-कायाय निर्मायाय ग्रंभो ।
निर्मायाय ग्रांथ्-प्रतिमाय ग्रंभो
ग्रांथ्-प्रतिमाय ग्रथ् तौज़-क्राय ग्रंभो ।

धर्मेण-दानेन-रहितः अस्मि कर्महीन-एव

ब्रह्मज्ञान-रहितश्च दोषहतः क्षीणश्चास्मि ।

ईदृशेन गुणेन (युक्तोऽपि) अस्मि त्वत्तः वरं प्रार्थयन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

परवशानां (कृते) अवतारं धृत्वा

विलम्बितफलांश्च भवात्ममरसः उत्तार्य ।

कृष्णमपि तारय हन्त हे-महादयालो

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥ ११० ॥

शरणाक्रन्दनस्तुतिरियं प्रस्तूयते ॥ १११ ॥

हे-निष्काम निष्कल निर्मल कल्याणप्रभव

वृणीष्व मां शरणागतवत्सल शम्भो ॥ १७४० ॥

स्नानीयजलधारां प्रक्षिपेयं-त्वयि (दद्यां-त्वयि) अस्रुणः जलेन शम्भो

अस्रुणः जलेन नेत्रकमलहैतुकेन शम्भो ।

नेत्रकमलेन (च) पङ्कजदलोपेतेन शम्भो

पङ्कजदलेन (च) मध्यस्थेन जलस्य स्थलस्य (च) शम्भो ।

मध्यभागेन (च) जलस्य स्थलस्य ध्यानात्मस्नानोपयोगनदीक्षेत्रभूतेन शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

स्वात्मानं उपहारीकुर्यां-ते शुद्धे स्वरूपे शम्भो

शुद्धस्वरूपं (च) निर्मायहैतुकम् शम्भो ।

निर्मायस्वरूपं (च) शान्तप्रतिमाहैतुकं शम्भो

शान्तप्रतिमायाश्च (उद्भवः) अस्याः तेजोरूपछायायाः शम्भो ।

तीज़-क़ाय् व्यस्म योग-वुज़मल ग्रंभो
वर् म्य ग्ररनागत-वत्सल ग्रंभो ॥
निचन् मज़ू करयो ज्याय् ग्रंभो
करयो ज्याय् छम् च्यॉऽ् माय् ग्रंभो ।
छम् च्यॉऽ् माय् सतॅच्य् राय् ग्रंभो
सतॅच्य् राय् कर् म्य व्यपाय् ग्रंभो ।
कर् म्य व्यपाय् यिथु न ज़ाह् उल ग्रंभो
वर् म्य ग्ररनागत-वत्सल ग्रंभो ॥
इन्द्रिय-पोश् फ्लॅलि मन-बाग ग्रंभो
फ्लॅलु मन-बाग् पूज़ि च्यय् लाग ग्रंभो ।
पूज़ि च्यय् लाग सूॅत्य् सर्व-त्याग ग्रंभो
सूॅत्य् सर्व-त्याग तीव्र वैराग ग्रंभो ।
तीव्र वैराग वन्दयो कल ग्रंभो
वर् म्य ग्ररनागत-वत्सल ग्रंभो ॥
च्याऽ् ग्राग्राय च्यय्-कुन् ग्रास् ग्रंभो
च्यय्-कुन् ग्रास् प्यिनय् पास् ग्रंभो ।
प्यिनय् पास् कुस् च्योनु दास् ग्रंभो
कुस् च्योनु दास् संकठ् कास् ग्रंभो ।
संकठ् म्य कास् सर्व-मंगल ग्रंभो
वर् म्य ग्ररनागत-वत्सल ग्रंभो ॥ १ ‘ ४ ५ ॥
ह्यॉविथ् पाद् गाल् म्य व्यपाद् ग्रंभो
गाल् म्य व्यपाद् ज़ाल् ग्रपराद् ग्रंभो ।

तेजोमयकाया (च) या योगविद्युद्रूपास्ति शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

नेत्रयोः (स्वयोः) मध्ये कुर्यां-ते स्थितिं (स्थानं त्वदीयं) शम्भो

कुर्यां-ते (च) स्थानं (यतः) अस्ति-मे तव अनुरागः शम्भो ।

अस्ति-मे त्वदीया प्रीतिः सत्यस्यैव संमतिः शम्भो

सत्यस्यैव संमतिः (यतोऽस्ति) कुरु मम रक्षोपायं शम्भो ।

(तथा) कुरु मम रक्षोपायं यथा न जातु चञ्चलीभवेयं (भंशिष्यामि) शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

इन्द्रियरूपपुष्पाणि विकसितानि मनोरूपोद्याने शम्भो

विकसितं मनोरूपोद्यानं पूजार्थं त्वय्येव समर्पयेयं शम्भो ।

पूजार्थं त्वय्येव समर्पयेयं सह-कृत्वा सर्वत्यागेन शम्भो

संयुक्तः सर्वत्यागः तीव्रवैराग्येण (यत्र स्यात्) शम्भो ।

तीव्रेण वैराग्येण उपहारीकुर्यां-त्वयि स्वशिरः शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

तव आज्ञया त्वदीय-एव-सामीप्ये आगतो-ऽहं शम्भो

त्वत्सामीप्यं (यतः) आगतो-ऽहं आपततु-ते दयागौरवं शम्भो ।

आपततु-तव दयागौरवं अस्मि (यतः) तव दासः शम्भो

अस्मि (यतः) तव दासः संकटं (संसारदुःखजालं) अपनय शम्भो ।

संकटं मम अपनय हे-सर्वमङ्गलरूप (यतः सर्वमङ्गलरूपोऽसि) शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥ १७४५ ॥

प्रदर्श्य स्वचरणं विनाशय मे उपाधिं (आधिं व्याधिं) शम्भो

विनाशय मे आधिव्याधी दाहय अपराधान् शम्भो ।

ज़ाल् अपराद् कर् म्य प्रसाद् शंभो
कर् म्य प्रसाद् लायय् नाद् शंभो ।
लायय् नाद् व्वल केवल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
तोरू सुचरावृ अद्दाय बर शंभो
अद्दाय बर विज्ञान-गर शंभो ।
विज्ञान-गर योग-मंदिर शंभो
योग-मंदिर शंखच्च-हन्दि वर शंभो ।
शंखच्च-हन्दि वर व्यंखच्च-हन्दि कुल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
ब्रह्म-ज़न्मुकु कुम् नव्-साल् शंभो
साल् कुम् त शक्ति-पात बर् म्य थाल् शंभो ।
थाल् बर् म्य वुक्क श्वब-फल-फाल् शंभो
फाल् वुक्क हाल् दिम् स्वकहाल् शंभो ।
स्वकहाल् दिम् अनुग्रह-खल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
तिथु करनाव् यथ् न आसि करनुय् कॅह्
तिथु परनाव् यथ् न आसि परनुय् कॅह् ।
तिथु दरनाव् यथ् न आसि दरनुय् कॅह्
तिथु स्वरनाव् यथ् न आसि स्वरनुय् कॅह् ।
मञ्ज़ राग-नगर त्याग-ज्यंगल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥

दाक्ष्य अपराधान् कुरु मे प्रमादं शम्भो
कुरु मे प्रसादं दास्यामि-ते आत्मानं शम्भो ।
दास्यामि-ते (च) नादं आगच्छ भोः-केवलस्वरूप शम्भो-इति
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

अर्गलं उद्घाटय अद्वात्मनः द्वारस्य शम्भो
अद्वात्म-द्वारस्य (तस्य) विज्ञानगृहरूपस्य (यत् विज्ञानगृह-
मस्तीति) शम्भो ।
विज्ञानगृहस्य (च) (विज्ञानगृहं च तत्) योगात्मन्दिरस्य (यत्
योगमन्दिरमस्तीति) शम्भो
योगमन्दिरस्य (योगमन्दिरं च तत्) परमशक्तेः (यत्र परम-
शक्तिर्वृत्तेः परमशिवोऽस्ति) वरात्मनः शम्भो ।
(हे तथाभूत) परमशक्तेः वर युक्तिरूपेण (तद्दानेन) कुलेन (केन-
चिद्युन्नविशेषेण) शम्भो
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

ब्राह्मणजन्मनः (तदात्मना) अस्ति-मे नवीनान्नभुक्तिकालनिमन्त्रणं*
(नववर्षारंभश्च) शम्भो
निमन्त्रणं अस्ति-मे च स्वानुग्रहेण पूरय मम स्यालीं शम्भो ।
स्यालीं पूरय मे द्रक्ष्यामि शुभफलात्मकं निमित्तं शम्भो
निमित्तं द्रक्ष्यामि अधुनैव देहि-मे मुक्त्यात्मकं† शम्भो ।
तत्-मुक्त्यात्मस्वक्तहाल्-धान्यान्नं देहि-मे अनुग्रहात्मनः खलात् शम्भो
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

तादृक् (कर्म) कारय-नः (यज्ञादिकं) यस्य न स्यात् कर्तव्यमेव (प्रयास-
साध्यत्वादिकं) किञ्चिदपि
तादृक् पाठय-नः (वेदादिकं) यत्र न स्यात् पठनीयमेव (श्रम-
लेशेनापि) किञ्चित् ।
तादृक् नियमय-नः (व्रतादिकं) यत्र न स्यात् नियमनीयं (प्रयासादिना)
किञ्चित् (अनशनादिकम्)
तादृक् स्मारय-नः (मन्त्रादिकं) यत्र न स्यात् स्मरणीयमेव
(धारणादिना) किञ्चित् ।

मथत-एव विषयरागात्मनगरस्य परित्यागात्मारण्यात् शम्भो
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

---

* श्वशुरगेहे नवीनान्नभक्तिकाले प्रथमं तदर्थं जामाता निमन्त्र्यते इति संप्रदायः ॥
† स्वक्तहाल् नामकधान्यविशेषान्नम् ।

क्रुष्णस् तार् दुमि बव-सर शंभो
दुमि बव-सर कास् अरसर शंभो ।
कास् अर-सर फिरतन् खर शंभो
फिरतन् खर पान् करि सर शंभो ।
सर करि च्याञ् राय चाय तल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥१७५०॥१११॥

---

112. PRAYER FOR GUIDANCE AND PRAISE OF THE MYSTIC SYLLABLE ōṁ.

सारिय् समव् त पायस् यमव्
शमव् त शान्तिय-कुनय् लमव् ।
अबोद् अनाथ् अतीथ् बनव्
व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥ १७५१ ॥
दथ् मोह-गुहलिस् व्वद् ह्यन तरन्
ह्यथ् ज्यानवारस् पख ह्यह् हरन् ।
नठ् वक्कमच् राज़-हंमन् ह्यह् परन्
मन् कुन ठीकान् द्यान् कुन दरन् ।
श्वद् छिन पनंनि अन्तःकरन्
अव्यक्थ् वरुनु गंकु कुन वरन् ।
थियु पज़ि तियु कुन निशान मरन्
शरन् साँपंनि श्री-सद्गवरन् ।
तम् कंडु त श्रीं रंटु व्वञ् क्याज़ि ह्यनव्
व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥

(अन्यकर्तृः स्वाभिप्रायकथनं) कृष्णाख्याय (मे) उत्तारयस्व अस्मात्
संसारसरसः शम्भो

अस्मात् संसारसरसः अपनय किंकर्तव्यमौढ्यं शम्भो ।

अपनय (तथा) किंकर्तव्यतामूढतां परिवर्तय-नाम-तं स्मृतिविधाने
शम्भो

परिवर्तय-नाम-तं स्मरणे स्वात्मानं करिष्यति उपलक्षितं
(परीक्षितं) शम्भो ।

उपलक्षितं (परीक्षितं) करिष्यति त्वदीयायाः संमत्याः आसक्तेः
सकाशात् शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥ १७५० ॥ १११ ॥

स्वविधेयविषयवरप्रार्थनास्तुतिं प्रक्रामति ॥ ११२ ॥

सर्व-एव (वयं) समेता-भवेम पुनः चेतनायां पतिष्यामः

शान्ता-भविष्यामः शान्तिसांमुख्यमेव च प्रचरिष्यामः ।

अभेदज्ञानाः अनाथाः (इव) अकिञ्चनाः भविष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवं (योगाङ्गभूत-
तदभ्यासासक्ता भविष्यामः) ॥ १७५१ ॥

अस्मिन् मोहात्मनिकुञ्जे बुद्धिः अस्ति-न (अस्माकं) तरन्ती

चित्तात्मनः खगस्य पक्षाः सन्ति विनाशमुपयान्तः ।

कम्पः समुद्भूतः राजहंसानां अस्ति पादानाम्

मनः अस्ति-न (नः) स्थिरीभवन् ध्यानं अस्ति-न (नः)
दृढीभवन् ।

शुद्धाः सन्ति-न स्वकीयानि अन्तःकरणानि

अव्यक्तेन वरणीयतां इच्छाम, अस्ति-न वृणवन ।

यथा योग्यं-भवति तथा अस्ति-न लक्ष्यं लक्ष्यीभवत्

शरणागताः संपन्नाः श्रीसद्गुरूणाम् ।

आयासः (श्रमः) निष्कासितः (अस्माभिः) पुनः प्रणवः गृहीतः
(आश्रितः) अतः कुतो-नाम क्लिन्ना-भविष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

संतोश वृंचू गछि प्रान् संदारून्
ग्राह् गछि बूज़िथ् वालुन् त खारून् ।
देऊकु अबिमानय् गछि मारुन्
संकल्पन् पत गछि नो ल्हारुन् ।
वैराग् दारुन् गछि संसारुन्
गंबीर-पानस् छूचर् हारुन् ।
सहज़-पान् गछि पानय् तारुन्
तारुन् गव् तिय् ओं व्यचारुन् ।
दय् वंनु वीदौ त दय् सज़्जनौ
व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥
बंडु लूट्राह् यिथ् देऊकु ब्रम् प्यव्
लूटनि लंगु वन क्याह् किथु गम् प्यव् ।
दछ्य दबि-दबि-मज़ु ग्रम् प्यव् त दम् प्यव्
खज़र् त पज़र् क्रिया त क्रम् प्यव् ।
ब्राह्मन-ज़न्मुकु माहाथम् प्यव्
अथि मज़ु यिथ् दर्मराज़ाह् ओम् प्यव् ।
विवोख् ह्यथ् ढूठु ब्रमन् त काँप्यव्
तच् गव् त तस् प्यठ् निराल्म् प्यव् ।
दय-दन अथि आव् खज़ान खनव्
व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥
संसार-समुद्राह् कुह् संनुय्
दश्मा-ज़लाह् कुस् फेरवुनुय् ।

संतोषात्मिकया वृत्त्या योग्यमस्ति प्राणानां संजीवनम्

श्वासः योग्यो-ऽस्ति समाधाय अवरोहणीयः आरोहणीयः च ।

देहात्मबुद्धेः अभिमान-एव योग्यो-ऽस्ति आहन्तव्यः

संकल्पान् अनु योग्यं नास्ति धावनम् ।

वीतरागता धारणीयास्ति योग्या संसारस्य

गम्भीरभूतस्वात्मनः तुच्छत्वं अपहर्तव्यम् ।

सहजस्वात्मा योग्यो-ऽस्ति स्वयमेव निस्तारणीयः

निस्तारः अस्ति तदेव ओमिति उच्चारणं (निरन्तरम्) ।

इदमेव कथितं वेदैः इदमेव च सज्जनैः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

महान् परिलुण्ठकः आगत्य देहस्य भ्रमात्मा आपतितः

लुण्ठितुं प्रवृत्तः, कथयेयं किं-नाम कीदृशः संतापः आपतितः ।

इदृशे मल्लामल्लियुद्धे (माध्यस्थ्ये) शमः आपतितः दमः च आपतितः

आर्जवं सत्यता च क्रिया क्रमः च आपतितः ।

ब्राह्मणत्व-जन्मनः माहात्म्यं (महास्त्रमश्च) आपतितम् (०तः)

अस्यैव मध्ये आगत्य न्यायकर्ता प्रणवः आपतितः ।

विवेकं (सचिवं) संगृह्य दृष्टः पूर्वोक्तभ्रमेण तु कम्पितं (तेन)

अधस्तात् गतं तस्य च पृष्ठे अनालम्बात्मा-प्रपातः पतितः ।

(अधुना च) ऐश्वर्य-धनं हस्ते समायातं निधर्ष्यं (तत्प्राप्तये) खनिष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

संसाररूपः-समुद्रः अस्ति (हि) अतिगभीर-एव

(यत्र) तृष्णात्मकं-जलं अस्ति-तस्मिन् परिभ्राम्यत् ।

राग-द्वेश-क्षम् मक़् क्षिस् व्यनु व्यनुय्
फाटनाववुनु कुस् मुह आवलुनुय् ।
आशाय-बंठि क्षिस खप्न बनवुनुय्
हाँगिञ् वंफ् स्थकि ज़ल् बासवुनुय् ।
वांति कति लग क़ाँटि-कितु कुस् रंनुय्
केशव-रूंफ् कुम् ओम् तारवुनुय् ।
दयु नाव् मज़ू अनुबवस् अनव्
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥ १७५५ ॥
ग्रार्यर् पनुनु कुय् कुनिसंय् ज़ह् हावन्
दुगोशु दुर्च्यंतु कुय् द्वंग्नावन् ।
कुख् रातस्वशुल् मज़ू-बाग् कावन्
अज़र पननिय् द्वह् रावरावन् ।
पत्युमु ग्रंत्रुय् न ज्यतस् थावन्
ब्रोंठ्-कुन्-ति नंवुय् नंवु नंवुरावन् ।
बरमंदिज़न् पानस् क्षप दावन्
सूंर्यस् तामय् हान् वातनावन् ।
ओं ग्रब्द-प्रकाग्र वुक् पूरनो
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
अरूंपस् कुस् सरूंफ् वनिय्
स्वरून् चांवित्र अर्च्यंत्तु बनिय् ।
यिह् आसि तिह् बासि तति काँह् न कुनिय्
तुर्यातौथाह् निर्लंफ् ननिय् ।

(यत्र) राग-द्वेषात्मानः-कूर्माः मत्स्याः सन्ति-तस्मिन् भिन्नं भिन्नमेव
(नानाविधाः)

निमज्जयन्सर्वान् अस्ति-तस्मिन् मोहात्मा जलप्लवः ।

आशात्मकानि-कूलानि सन्ति-तस्य स्वप्नः संभवन्

(यत्र) शुक्तिकायां रजतं सिकतायां जलं भासमानं-भवति ।

उत्ताने कुत्र-नाम संगंस्यामि बाहुतरणार्थं अस्मि कुशिरेव

केशवेतिपदोपेतं (श्रीविष्णुनाम) अस्ति-मे ओं-इति तारकमेव ।

ईदृक् नाम मधौ अनुभवस्य आनयिष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥ १७५५ ॥

वलिरत्वं स्वकीयं अस्ति-ते एकस्यैव द्वित्वं प्रदर्शयन्

द्विर्भाषनं दिग्धमं अस्ति-ते द्विगुणीकुर्वत् ।

असि (च) पेचकपत्ती (इव) (शून्यात्मा च) मध्यभागे काकानाम्
(इन्द्रियाणां च)

आन्ध्यं स्वकीयेनैव दिनानि विनष्टीकुर्वन् (क्षिपन्) ।

पाश्चात्यं शत्रुत्वं नहि स्मरणे स्थापयन्

पुरस्तादपि नवीनमेव नवं नवीकुर्वन् ।

मध्याह्नकाले (अपि) स्वात्मानं निगूढत्वानि दापयन्

सूर्यस्य यावत् (तद्धेतुना) हानिं संप्रापयन् (आरोपयन्) ।

(तस्मात्) ओमिति शब्दस्य-प्रकाशत्वं पश्य भो-पूर्णस्वरूप

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

रूपरहितस्य कः सरूपत्वं कथयिष्यति

स्मृतिं परित्यज्य अचित्तः (मुग्धः) भविष्यति ।

यत् (किञ्चित्) स्यात् तदेव भासिष्यते तत्र कश्चिदपि न कुत्रापि

तुर्यावस्यातोऽप्यतीतरूपः निर्लेपः प्रकटीभविष्यति-तव ।

स्वचि नाद्-ब्यंदाह् मज़ू हनि हनिय्
ब्रह्मानंदाह् व्वगनि सनिय् ।
प्रथ्-कुनि मज़ू आंसिथ् अंदकनिय्
तथ् कलि यथ् निश्चल् ओं गनिय् ।
सुथ् ज़ानि यस् बनि अ्सि क्याह् वनव्
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
वनुनु कुह् सुलब् त दर्लब् कुह् पालुनु
पालुनु गव् सोरुथ् कँह् च़ालुनु ।
च़ालुनु गव् स्वह्-थ्रह पान् ज़ालुनु
ज़ालुनु गव् देह्-अबिमान् गालुनु ।
गालुनु गव् मद्-निश् पान् वालुनु
वालुनु गव् बथ कासुनु कालुनु ।
पावुनु च्यतस् रामचन्द्र-ग्रालुनु
व्वपाय् क़ाडुनु दमि कलि-कालुनु ।
न-त क्याह् व्वंथु नख बूज़ि बूज़ि कनौ
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
न्यथ् सर्व-संकल्प-संन्यासौ आस्
निर्वृत्तू-हज़्य वृत्तू अथ्यासौ आस् ।
व्यवहारस् मज़ू व्वदासौ आस्
बस्तिथ-मज़ू-बाग् वनवासौ आस् ।
अबिलाशौ रंस्तु व्वक्कासौ आस्
आंसिथ् न आंसिथ् विकासौ आस् ।

अवशिष्टं-भविष्यति नादबिन्दुस्वरूपमेव मध्ये अंशस्य अंशस्य (प्रत्यंशम्)
ब्रह्मानन्दमात्रमेव उत्ताने (हे उत्तानस्वभावेति वा) गभीरी-
भविष्यति-ते ।
प्रत्येकव्यवहारस्य मध्यस्थितो-ऽपि भूत्वा बहिःस्थित-एव (उदासीन-
वदासीनः)
तस्यां वासनायां (स्थितः) यस्यां निष्कलस्वरूपभावेन ओमित्य-
भ्यासः घनीभविष्यति-ते ।
स-एव जानाति यस्य संपत्स्यति (ईदृशवस्था), वयं किं-नाम कथयिष्यामः
सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥
प्रक्रियनं अस्ति (हि) सुलभं (सुकरं) पुनः दुर्लभं (दुष्करं) अस्ति
परिपालनं (ईदृशमार्गस्य)
परिपालनं-नाम अस्ति सर्वमेव किञ्चित् सोढव्यम् ।
क्षमापरिपालनं-नाम (तदेव) अस्ति (परमेश्वर-)अनुरागात्मवह्नि-
शिखया स्वात्मा प्रज्वालनीयः
प्रज्वालनं-नाम अस्ति देहात्मबुद्ध्यभिमानः विनाशनीयः ।
विनाशनं-नाम (तदेव) अस्ति मदसकाशात् स्वात्मा अवतारणीयः
अवतारणं-नाम अस्ति भयं अपहर्तव्यं मद्दाकालस्य ।
आपातनीयः (समुद्भावनीयः) चेतनायां (स्मर्तव्यः) रामचन्द्र-
शृगालयोर्धर्मविषयकसंवादः (रामायणादिषु प्रसिद्धः)
उपायः अन्वेषणीयः अस्य कलिकालस्य ।
अन्यथा किं-नाम समायातं (समाप्तीभवति) समाप्तिं श्रुत्वा श्रुत्वा
कर्णाभ्याम्
सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥
नित्यं सर्वसंकल्प-संन्यासी (संत्यक्तसर्वसंकल्पः) भव
निवृत्तिमार्गस्य वृत्त्या अभ्यासं-कुर्वन् भव ।
व्यवहारस्य मध्ये उदासीनः भव
जनपदवसतिषु (लोकव्यवहारस्य मध्येऽपि) वानप्रस्थाश्रमी-इव
भव ।
अभिलाषैः रहितः (निःस्पृहः) (भूषादिना) विलासशीलः भव
भूत्वा न भूत्वा (च) नित्यविकासवान् भव ।

च्यवनु निरामय-खांमौ आस्
आत्म-निश्चयकु विश्वासौ आस् ।
वय् ह्यांवू गय् प्रांवू आनंद्-गनौ
व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥
कूंति पोश् फ्रांस्लि ब्रह्मांडच थर्य
ओं ज़ोनु थिमौ तिम् गेय् वरे ।
ओं शिव-हरे ओं-शिव-हरे
तंमि पंरु सारुय् युस् ओं परे ।
तंमि कंरु सोरुय् युस् ओं करे
तंमि खंरु सोरुय् युस् ओं खरे ।
अद कस् मारन् त अद कुस् मरे
विज्ञान-रूपय् ओं तस् वरे ।
क्षणस् सुह् ओं-कार् मन-वाज्य खनव्
व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥ १७६० ॥ ११२ ॥

---

113. PRAISE OF THE SYLLABLE ŌṂ.

ओंमंय् कुय् आत्म-देवंय्
ओंमंय् कुय् क्षणज़ीवंय् ।
ओंमंय् खर् कुख् त्रमेवंय्
ओंमंय् खर् कुख् न ज़ीवंय् ॥ १७६१ ॥
ओंमंय् कुय् विष्णु ब्रह्मा
ओंमंय् कुय् शिव् त उमा ।

पानशीलः निरामयानन्दामृतकंसानां भव

स्वात्मतत्त्वाग्नि-निश्चयस्य नित्यविश्वासशीलः भव ।

सन्मार्गः प्रदर्शितः गतिः (च) प्राप्ता आनन्दपूर्णसज्जनैः

(तस्मात्) सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

कति-नाम (असंख्यानि) पुष्पाणि प्रफुल्लानि ब्रह्माण्डरूपस्य अत्योद्यानस्य

प्रणवः संजातः यैः त-एव गताः (संगताः) वरे (पूर्णफलावाप्तिम्) ।

ओं शिवाभिन्नहरे ओं शिवाभिन्नहरे (इति प्रोच्य)

तेनैव अधीतं सर्वमेव यः ओं (इति) प्रणवशब्दं अधीष्यते ।

तेनैव कृतं सर्वमेव यः ओमिति (प्रणवोच्चारं) करिष्यति

तेन स्मृतं सर्वमेव यः ओमितिरूपं (प्रणवं) स्मरिष्यति ।

ततो-नाम कं (न कमपि) मारयिष्यति ततो-नाम च कः (न कश्चिदपि) मरिष्यति

विज्ञानरूप-एव प्रणवः तं वरीष्यते (समबुद्धिः सर्वविषया ततो जायते) ।

कृष्णाख्यं(स्य) अन्यकर्तारं(र्तुः) सः (तं) ओंकारं मनोरूपाङ्गुलिमुद्रायां उट्टङ्कयिष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥ १७६० ॥ ११२ ॥

ओंकारस्तुतिः ॥ ११३ ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते आत्मदेवः (उपासनीयः)

प्रणव-एव अस्ति-ते कृष्णाख्यावतारपरमेश्वरः ।

प्रणवमेव स्मर (नित्याभ्यासेन) असि (यतः) त्वं-पदवाच्यस्तदभिन्नो-जीवात्मा

प्रणवात्म-एव स्वरः (शब्दः) त्वं-असि न (देहाद्यभिमानवान्) जीवः ॥ १७६१ ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते विष्णुः ब्रह्मा (च)

प्रणव-एव अस्ति-ते शिवः उमाख्यशक्तिश्च च* ।

---

* माण्डूक्यादुपनिषत्सु प्रसिद्धः ॥

ओमंय् कासि य़्य ब्रमा
ओमंय् खर् कुख् न ज़ीवंय् ॥
ओमंय् कुय् वीद् पुरान्
ओमंय् कुय् देव् बासान् ।
कुनुय् अचर् खरिथ् ज़ान्
ओमंय् खर् कुख् न ज़ीवंय् ॥
कुनुय् अचर् खठाह् ज़ान्
कुनुय् अचर् खठाह् मान् ।
ओमंय् कासिय् व्यपादंय्
ओमंय् खर् कुख् न ज़ीवंय् ॥
ओमंय् कुय् योग् तय् ज़ान्
ओमंय् कुय् दारना द्यान् ।
ओमंय् कुय् ज्ञान विज्ञान्
ओमंय् खर् कुख् न ज़ीवंय् ॥ १७६५ ॥
वनान् ब्रह्मस् छिह् अग्रब्द्
अग्रब्दंय् कुय् ओमुकु ग्रब्द् ।
दच्छा व्यद्योग् ति प्रारब्द्
ओमंय् खर् कुख् न ज़ीवंय् ॥
ओमंय् कुय् सथ्-य़्यथ्-आनन्द्
ओमंय् कुय् आद्य् मद्य् अन्द् ।
ओमस् ज़ीवुथ् पनुनु वन्द्
ओमंय् खर् कुख् न ज़ीवंय् ॥

(अभ्यस्तश्चित्) प्रणव-एव अपाकरिष्यति तव भ्रमं (अविद्याकृतम्)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते वेदरूपः (तत्सारात्मा) पुराणानि (च)

प्रणव-एव अस्ति-ते देवः (प्रत्यक्षं) भासमानः ।

एकमेव (तं) अक्षरं (प्रणवात्मानं) स्मृत्वा जानीहि (पुनःपुनर्जानीहि)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

एकमेव अक्षरं (प्रणवात्मकं) अनन्तरं जानीहि

एकमेव तमक्षरं अनन्तं मानयस्व ।

प्रणव-एव अपनयिष्यति-तव उपाधिं (आधिव्याध्यात्मकम्)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते योगः पुनः ज्ञानम्

प्रणव-एव अस्ति-ते धारणात्मा ध्यानं (च)।

प्रणव-एव अस्ति (स्वात्म)ज्ञानं विज्ञानं (च)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥ १७६५ ॥

कथयन्तः ब्रह्म सन्ति अशब्दरूपम्

(तत्) अशब्दमिति अस्ति-ते प्रणवस्य शब्दं (तन्मात्रवाच्यम्)।

(तच्च) इच्छात्मकं उद्योगात्मकं (क्रियात्मकं) च प्रारब्धात्मकं (च)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते सच्चिदानन्दात्मा

प्रणव-एव अस्ति-ते आदिरूपः मध्यरूपः अन्तरूपश्च ।

प्रणवात्मनि जीवनं स्वकीयं उपहारीकुरु

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

ओमस् क्रिय् ज़ोर् पादय्
ओमय् खर् दिथ् समादय् ।
कुनुय् अचर् कुह् प्रदान्
ओमय् खर् कुख् न ज़ीवय् ॥
ओमय् कुय् सत्समागम्
ओमय् बासिय् च्य सोहम् ।
ओमय् कासिय् देऽकु ब्रम्
ओमय् खर् कुख् न ज़ीवय् ॥
ब्रह्म-निष्ठा ओमय् कुय्
खरुन् ह्यत कुस् गमय् कुय् ।
थकिथ् छ्यनिथ् तमय् कुय्
ओमय् खर् कुख् न ज़ीवय् ॥ १७७० ॥
नारायण् कुय् नरन् मञ्
अकार् कुय् अचरन् मञ् ।
मतुकु खर् कुय् खरन् मञ्
ओमय् खर् कुख् न ज़ीवय् ॥
काकाजियन् ओमय् खरु
सुह् पानय् आत्मदेवन् वरु ।
महज़ पान् तमि मर-करु
ओमय् खर् कुख् न ज़ीवय् ॥
महापुरुशौ ओमय् मोनु
ललौश्वरिय ओमय् ज़ोनु ।

प्रणवस्य सन्ति-एव चत्वारः पादाः

प्रणव-एव स्वररूपः दत्त्वा समाधिमस्ति* ।

(यः) एक-एव अक्षररूपः अस्ति प्रधानम्

(तद्रूप)प्रणव-एव स्वरः अस्ति० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते सत्समागमरूपः

प्रणव-एव (अभ्यस्तश्चेत्) प्रकटीभविष्यति तव सोऽहमिति-मन्त्रः
(तद्वाच्यस्तल्लक्ष्यस्तन्नित्याभ्यासवानात्मा वा) ।

प्रणव-एव अपनयिष्यति-ते देहाभिमानित्वस्य भ्रमम्

प्रणव-एव स्वरः अस्ति० ॥

ब्रह्मनिष्ठानामावस्थानं प्रणव-एव अस्ति

स्मरणे (तमेव) आरभस्व-नाम को भयावसरः अस्ति-ते (तदा) ।

श्रमं-प्राप्य खेदं-प्राप्य विश्रान्तिस्थानं अस्ति-ते (सः)

प्रणव-एव स्वरः अस्ति० ॥ १११० ॥

(यथा तद्रूपो वा) नारायणः अस्ति नराणां मध्ये

अकारश्च अस्ति अक्षराणां मध्ये ।

सद्रूपस्य स्वरः अस्ति स्वराणां मध्ये (सः)

प्रणव-एव स्वरः अस्ति० ॥

भुसुण्डकाकेन (काकपदवाच्यसङ्घेश्च) प्रणव-एव स्मृतः (अभ्यस्तः)

सः (ते वा) स्वयमेव स्वात्मदेवेन (ईश्वरेण) वृतः (वृता वा)
(साक्षात्कारदानेन) ।

(येन) सहजः (स्वाभाविकः) स्वात्मा तेन उपलब्धः (सः)

प्रणव-एव स्वरः अस्ति० ॥

महापुरुषैः (सद्भिः) प्रणव-एव संमतः

लल्लादेव्या-योगीश्वर्या प्रणव-एव सुज्ञातः ।

* जीवस्य यो नित्यसमाधिरस्ति स प्रणवलीनत्वेनेति भावः ।

क्षण कुय् आत्मा च्योनु
ओमंय् खर् कुख् न ज़ीवंय् ॥ ११३ ॥

---

114. PRAISE OF THE GOOD WAY

फ्रक-डोनाह् गव् मञ्ज़ ज़ल खरय्
वुक् सागरय्-निग्र क्रा सुह् दूर् ॥ १७७४ ॥
फ्रक-डूनु ज़ल म्यूलु च्लु ज़रज़रय्
व्यंनु व्यंनु रोज़्या ग्रमाह् त नूर् ।
मीलिय् गव् सूर्यस् सूत्य् ज़रय्
वुक् सागरय्-निग्र क्रा सुह् दूर् ॥ १७७५ ॥
पय् त्रोंठ् ख्रख् लाब् दात कुह् हरय्
अरय् हिहु आस् म बन् ह्यूरू ।
व्यच़ार दार लद् यूगुकु गरय्
वुक् सागरय्-निग्र क्रा सुह् दूर् ॥
च़मत्कार् तुलनाव् अमरय्
च्यूह् बन् ग्रमाह् त ब्रह् पाँपूर्* ।
दिह् दर् थवतम् रूफाह् खरय्
वुक् सागरय्-निग्र क्रा सुह् दूर् ॥
मुहनि सह्लाब-सूत्य् बव-सरय्
ग्रस्त-कारन् वसि-प्यय सूर् ।
संगीन् कर् म्योनु काकज़् गरय्
वुक् सागरय्-निग्र क्रा सुह् दूर् ॥

* अत्र दीर्घोपधोच्चारणं मूर्द्धना पूर्त्यर्थम् ।

हे-कृष्णाख्य अस्ति-ते आत्माजीवस्वरूपः तव

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥ ११३ ॥

जीवस्य सत्ताद्योतनपूर्वकं सद्विचारमार्गं प्रस्तौति ॥ ११४ ॥

बुद्बुदमात्रं (जीवरूपं) संपन्नं मध्यात् जलस्य प्रकटम्

पश्य सागरात् (ब्रह्मरूपात्) अस्ति-किं तत् दूरम् ॥ ११७४ ॥

बुद्बुदः जले (यदा) मिलितः अपगतः भीतिक्लेशः (यथा)

भिन्नः भिन्नः स्यास्यति-किं महाप्रदीपः प्रकाशः च ।

संयोगं गतः (इव) सूर्येण सह दीप्तयः

पश्य सागरात्० ॥ ११७५ ॥

पश्चात् पुरस्तात् प्रक्षिप (परोपकृति धनादिकं वितर) लाभादिकं दाता

अस्ति श्रीमहादेवः

क्रकचः इव भूयाः मा भूयाः वासीरूपः* ।

विचारात्मना दारुणा निर्मापय योगात्मकं गृहमेव

पश्य सागरात्० ॥

स्वोल्लासचमत्कारं उत्थापय (उपभोजय) (नः) हे-अमर

त्वं भव महाप्रदीपः अहं तु शलभः† ।

देहं अतिदृढं स्थापय-नाम-मे भवद्रूपं स्मरेयम्

पश्य सागरात्० ॥

मोहात्मना जलपूरेण-हेतुना भवात्मसरसि

परिपक्वकार्याणां (च) निपतिष्यति भस्म (इव) ।

(तस्मात् स्वदयया) अतिदृढं कुरु मदीयं काकलपत्रात्मकमिव गृहम्

पश्य सागरात्० ॥

---

* क्रकचो हि दारुभेदनकाले तत्पूर्णं पुरः पश्चात्प्रक्षिपति। वासी तु दारुपूर्णं स्वपार्श्वभाग एव नयति ॥

† यथा शलभः स्वदेहं ज्योतिषि लीयति, तथाऽहमपि परप्रकाशरूपे त्वयि लीनो भवेयम् ॥

न्यबर् वज़ान् क्रुंचु श्रन्दरय्
वन्योमंतु क्रुस् ज़न् सन्तूर् ।
वायवंनि वायतम् पननिय् खरय्
वुक्र् सागरय्-निश्र क्रा सुह् दूर् ॥
क्रुष्णस् वायनाव् गंगादरय्
सोहम् हम ह्यथ् व्यचार खूर् ।
देह डूँगस्-क्यथ् तरि बव-सरय्
वुक्र् सागरय्-निश्र क्रा सुह् दूर् ॥ १७८०॥११४॥

---

115. THE SAME, UNITED WITH PRAISE TO RĀMA.

राम-जुव् श्याम-रूफ् हावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥ १७८१ ॥
योग भोग ह्यथ् च्यथ् हार्य
श्रचि मंज़ू श्रान्ति-वार्य ।
ब्रह्मानन्द-पोश् क्रावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
करि सत्संग वोल्-बाश्र
च्रटि सुह वालवाश्य ।
हंस पखवंय् वुफनावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
वक्रि-श्रोलु येरनावे
श्रक्रि सूंत्य् वसनावे ।

बहिर्भागे शब्दायन् (वस्तुतः) निःसारः अन्तरेव

संपन्नप्रायः अस्मि इव वीणाविशेषः ।

हे-शब्दसत्ताप्रदायिन् शब्दवन्तं-कुरु-नाम-मां स्वकीयेनैव शब्देन

पश्य सागरात्० ॥

कृष्णाख्यं (मां) नौचालनां-विधापय हे-गङ्गाधर

सोऽहमित्यजपामन्त्रात्मना नौकादण्डेन गृहीत्वा विचारात्मकं केनिपातम् ।

(यथा) देहात्मनि महानौकाविशेषे तरिष्यति संसारात्मसरसः

पश्य सागरात्० ॥ १७८० ॥ ११४ ॥

मनोरामात्मकं रामं प्रति प्रार्थनापूर्वं स्तौति ॥ ११५ ॥

श्रीरामजीवः श्यामरूपं (सन्ध्यात्मनि तमसि वा रूपं) प्रदर्शयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति (च) ॥ १७८१ ॥

योगात्मकः शुकः गृहीत्वा चिदात्मिकां शारिकां (देवीं च)

प्रवेक्ष्यति मध्यं शान्त्यात्मिकायाः-वाटिकायाः (लघुपुष्पोद्यानस्य) ।

ब्रह्मानन्दात्मपुष्पाणि उपभोक्ष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

करिष्यति सत्सङ्गात्मकान् पक्षिविरावान्

क्रेत्स्यति मोहात्मकं जालविशेषं (वागुराम्) ।

हंसेति-मन्त्रसिद्धात्महंसस्य पक्षाभ्यां उड्डापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

भक्त्यात्मककुलायं संतानयिष्यति

संविच्छक्त्या सह निवासयिष्यति ।

अम्टंकि-फल् ख्यावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
पोग्रनूल् ज़न् गंज़ूरावे
कृष्ण-गीथ् ग्यवनावे ।
नाम-स्मरंज़्-संस्तु थावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥ १७८५ ॥
रूठुमंतु ज़न् मननावे
आत्म-तीर्थ मन् नावे ।
निष्काम-ज़ल-दाम् च्यावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
दय-नाव् कति मन्दक्रावे
दय-गथ् नंज़् हावे ।
कृष्णस् वैकुण्ठ् दावे
परम-गंथ् प्रावनावे ॥ ११५ ॥

---

116. POET EXPLAINS THE SOURCE OF HIS OWN POWER.

अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
आदिदेव् बननुकु च्यय् आदिकार् कुय् ।
हारौ रंस्तुय् बव-सर तार् कुय्
सय्-व्यचार् सय् व्यचार् ॥ १७८८ ॥
आदि-अन्त-शब्दन् मज़ ओं-कार् कुय्
ज़पनंय् मज़ अज़पा ज़फ् सार् कुय् ।

अमृतात्म(मोक्ष)-फलानि खादयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

जीवंजीवपत्तिर्णं इव संभोत्स्यति

कृष्णेति-(कृष्णकीर्ति-)गीतिं गापयिष्यति ।

स्वनामसंस्मरणे-युक्तं (मां) स्थापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥ ११८५ ॥

अवमानितं इव सान्त्वयिष्यति

आत्मात्मतीर्थं मनः संस्नापयिष्यति ।

निष्कामसत्कर्मात्मजलपानं पाययिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

ईश्वर-नामधेयं क्व(कुत्रापि न) द्रंपयिष्यति

स्वैश्वर्यगतिं प्रत्यक्षां प्रदर्शयिष्यति ।

कृष्णाख्यस्य (मम) वैकुण्ठगतिं द्रापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥ ११५ ॥

स्वात्मानमुपलक्ष्य स्वसामर्थ्यकथनपुरःसरमुपदिशति ॥ ११६ ॥

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

देवानामाद्यः भवितुं तवैव अधिकारः (सामर्थ्यं) अस्ति ।

द्रव्यं विनैव संसारसरसः तरणोपायः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ ११८८ ॥

आदावन्ते-(च)-शब्दानां मध्ये ओंकारः (प्रणवः) अस्ति

जपानां (च) मध्ये अजपामन्त्रस्य जपः सारभूतः अस्ति ।

द्यान मज़ आत्मुकु द्यान् शूबिदार् कुय्
दारनाय-दार् दारनाय दार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
ब्रूँठि यिथ् प्रारब्दुकु व्यवहार् कुय्
पथ् ब्रोंठ् नेरनस् फेरनस् वार् कुय् ।
बा॑यि वन्द् बब् त मा॑जू कुस् च्य दर्कार् कुय्
च्यथ् कर् थार् च्यथ् कर् थार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥ १७९० ॥
परादीन् मुर्ख-ब्रंज़ू च्वकच्यार् कुय्
यावनस् मज़ कामुकु अन्दकार् कुय् ।
बुज्यरस् न-ह्यकुनु संकल्प-बार् कुय्
कर् प्रग्य-कार् कर् प्रग्य-कार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
म्वड अवनथ् बोज़ुनु दर्कार् कुय्
तव पत अद मननुकु आदिकार् कुय् ।
निदिध्यासन् ज़ेन् तोर तयार् कुय्
साचात्कार् साचात्कार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥

धानस्य मध्ये स्वात्मनः ध्यानं शोभमानं अस्ति

(तं) धारणायुक्तं धारणया धारय।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय॥

पुरः आगत्य प्रारब्धस्य व्यवहारः अस्ति

पश्चात् पुरः निर्गन्तुं परिवर्तितुं सुकरत्वं अस्ति।

भ्रातरः बन्धवः पिता माता च को-नाम तव साद्यकृत् अस्ति

चित्तं (अन्तःकरणानि च) कदा मित्राणि चैतन्यं कुरु मित्रम्।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय॥ १७९०॥

पराधीनमेव मूर्खबुद्धिकं कौमारं अस्ति

यौवनस्य मध्ये कामस्य अन्धकारः अस्ति।

वृद्धावस्थायां असामर्थ्यं संकल्पभारश्च अस्ति

कदा-नाम (कदापि न उक्तावस्थासु) पौरुषमस्ति कुरु पुरुषत्वं (पौरुषं) (उद्योगेन स्वीकुरु)।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय॥

प्रथमतः कथाश्रवणस्य श्रवणं योग्यं अस्ति

ततः पश्चात् च मननस्य अधिकारः अस्ति।

निदिध्यासनं जय तत्स्थानात् सज्जः अस्ति

(परमेश्वरः) साक्षात्कारः प्रत्यक्षम्।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय॥

मुह-स्वन्दि सुमि-कनि इन्द्रिय-द्वार् क्रिय्
थिम् पार् गैय् तिम् दह् त्रैतार् क्रिय् ।
दह् ग़म्राव् दह् खंदमथ्गार् क्रिय्
कर् दग्रहार् कर् दग्रहार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
पानस् नाल्लि कुननुकु यक्रियार् कुय्
अथि आमंतु बक्कि-हंन्दु स्वक्रहार् कुय् ।
कुस् मनाह् कुय् करान् कसंन्दु आंकार् कुय्
कुख् चुह् स्वक्रार् कुख् चुह् स्वक्रार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
हार्-बर् लारिय् न सूत्य् अथ् च्य खार् क्षय्
आंसू वहारांविथ् नफ्चंज़् खार् क्षय् ।
प्रारब्द-फल् बूगिथ् पत लार् क्षय्
ग्रट-अनवार् ग्रट अन् वार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥ १७९५ ॥
कमिस् कारबार् कुय् त कुस् बेकार् कुय्
नाहक देह-दृष्टि-हंन्दु अन्दकार् कुय् ।
मन् ज़ेन् वोदचि ज़्यवि यकरार् कुय्
साच्यक्कार् साच्यक् कार ।

मोहात्मसित्थुनद्याः सेतुभूतानि इन्द्रियद्वाराणि सन्ति

ये (तु) तत्सारं गताः ते दश अवताराः (इव) सन्ति ।

(तानीन्द्रियाणि) दश शमय दश (दिक्पालाः) सेवकाः सन्ति

कुरु दशेन्द्रियविषयाकृतिमेव कुरु दशहरयोगसंगतिम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

स्वस्य गलावलम्बि पातनाय स्वातन्त्र्यं अस्ति

हस्ते समागतः भक्तिरूप-मुक्ताहारः अस्ति ।

(तत्र) को-नाम निरोधं अस्ति कुर्वन् कस्य-नाम अङ्गीकारः अस्ति

असि त्वं स्वतन्त्रः असि त्वं मुख्यतारकः ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

काकिणीमितं उपयोगि-भवेत्-तव न संगतं हि तव खारीकं (महा-भारः) अस्ति

मुखं उद्घाट्य (प्रसार्य) कुत्तिरूपा खार्-नाम्नी (पेषणयन्त्रस्योपरि या स्थाप्यते) अस्ति-ते ।

प्रारब्ध-फलं भुक्त्वा पश्चादेव अपयानावस्था अस्ति

जलयन्त्रस्यपेषणीयन्त्रस्यानानुवारः (इव) पेषणीयन्त्रात्मदेहं समानय सत्फलावस्थाम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ १७९५ ॥

कस्य-नाम कार्यव्यवहारः अस्ति कः च अकार्यः अस्ति

निरर्थमेव देहात्मबुद्धिरूपं आन्ध्यं अस्ति ।

मनः जय वेदस्य जिह्वया(वाचा) स्वीकारः अस्ति

स्वतन्त्राधिकारः (इति) (मनोजयी) ईश्वर-एव कार्यरूपोऽप्यस्ति ।

अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
तीव्र-वैरागुकु खास सब्ज़ार् कुय्
ग्रिव-ग्रिव बोलुनु पान आब्-ग्रार् कुय् ।
व्यहखय् राग-रंस्तु बुकनस् वार् कुय्
ग्रान्थ् ग्रालमार् ग्रान्थ् ग्राल मार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
ग्रक्तिपातकि ग्रहरुकु सुबदार् कुय्
दर्म् अर्थ् काम् मोक्ष दिनु यक्तियार् कुय् ।
दथुय् सरकार् कुय् दथुय् सरकार् कुय्
कर् च्हु दरबार् कर् च्हु दरबार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
कृष्ण नाव् प्योमंतु दुनियाह्-दार् कुय्
लूकन्-हंन्दु हिंदु य्-ति व्यवहार् कुय् ।
दिववुनु पानय् चिबुवन-सार् कुय्
सर्व आदिकार् सर्व-आदिकार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥ ११६ ॥

हे-भ्रमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

तीव्रवैराग्यात्मकं शोभनं हरित्तृणास्तरणं अस्ति

शिव-शिवेति भाषमाणः स्वयं जलप्रपातविशेषः अस्ति ।

निवेशं-करिष्यसि-चेत् रागरहितः दर्शनस्य सौष्ठवं अस्ति

शान्त्यात्मकं शालमाराख्योद्यानं शान्तिमेव हे-मृगधूर्त मारय (जय)।

हे-भ्रमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

अनुग्रहपदात्मकस्य पुरस्य अधिकारी अस्ति

(तस्य) धर्मः अर्थः कामः मोक्षः दातुं सामर्थ्यं अस्ति ।

ईदृशं प्रधानकार्यं अस्ति ईदृशः राजा अस्ति

कुरु त्वं उपासनामेव कुरु त्वं राजसभास्थितिम् ।

हे-भ्रमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

(स्वात्मानं प्रति ग्रन्थकृदुक्तिः) कृषीति नाम आपतितं कुटुम्ब-भरणं अस्ति-ते

लोकानां सदृशं तवापि व्यवहारः अस्ति ।

दाता स्वयमेव त्रिभुवनसारभूतः (शिवः परमेश्वरः) अस्ति

सर्वं सामर्थ्यं सर्वाधिकारम् ।

हे-भ्रमरात्मन् स्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ ११६ ॥

---

117. EXHORTATION AS TO THE UNREALITY OF THE WORLD.

सर कर् संसार् नदरुय् द्राव्
उल् म होग्र य़ुत्तंकिय् पंपोग्र् छाव् ॥ १८०० ॥

बन्द् कर् लूब-संकल्पु वाव्
पानय् पकि प्रारब्दून् नाव् ।
कर् पूर्व-कर्मक्यन् पंवछ्यन् क्राव्
उल् म होग्र य़ुत्तंकिय् पंपोग्र् छाव् ॥

संसारस्-मञ्जू रोज़् निर्मल्
वुकृत ख्यलवंयरस् लारि मा ज़ल् ।
पाञ्जिस्-मञ्जू आसिथ् चाव-चाव्
उल् म होग्र य़ुत्तंकिय् पंपोग्र् छाव् ॥

मायाय-मञ्जू निर्माया रोज़्
ख्यर रोज़् वैराग-राग-ख्यर् बोज़् ।
सत्संगक्यन् बंगनय् कन् थाव्
उल् म होग्र य़ुत्तंकिय् पंपोग्र् छाव् ॥

मायाय-हिलि खोक़् पत छ्यस् खाज़ू
समदृष्टि क़टवार्य पकनाव् तीज़् ।
दर्म-व्यद्योग कर्म-खोरि वायनाव्
उल् म होग्र य़ुत्तंकिय् पंपोग्र् छाव् ॥

सोहम् हम वाय् मोहनि-ग्रांठि
क़ाज़् नाव् पकनाव् ख्यन्नि वति-पांठि ।

पुनरपि सांसारिकावस्थाप्रदर्शनपूर्वकमुपदिशति ॥ ११७ ॥

परीक्षाविषयः कृतः संसारः निःसारः (मृणालमेव) निर्गतः (ज्ञातः)

(तस्मात्) चलितो-भव मा चेतनातः (विमर्शात्) चैतन्य-
(स्मरण)रूपाणि पद्मपुष्पाणि उपभुङ्क्ष्व ॥ १८०० ॥

निरुद्धं कुरु लोभविषयसंकल्पात्मकं वायुम्

स्वयमेव संचरिष्यति प्रारब्धभोगरूपा नौका ।

कुरु पूर्वकर्मानुरूपाणां पद्मबीजानां उपभोगम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

संसारस्य-मध्यवर्त्यपि तिष्ठ निर्लेपः

पश्य-नाम पद्मपत्रस्य संगांस्यते मा-नाम जलम् ।

जलस्यैव-मध्ये भूत्वा परिपूर्णजलः

चलितो-भव मा चेतनातः ॥

मायायां-मध्ये-वर्तमानो-ऽपि गतमायः तिष्ठ

समाहितः तिष्ठ वैराग्यरागायुक्तस्वरं शृणु ।

मत्सङ्गसंबन्धिषु कृन्दः(वृत्त)विशेषेषु कर्णौ निधेहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मायारूपाया-जलनौल्याः भीतो-भव अनुवर्तमाना अस्ति-यस्याः स्निग्ध-
मलक्लुप्तता

समदृष्टिरूपं लघुनौविशेषं चालय त्वरितम् ।

धर्मात्मनोद्योगेन सत्कर्मारित्रे प्रवाहय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

सोऽहमित्यभ्यासात्मना दण्डेन संचालय मोहात्मसैकतिलद्वीपमार्गेण

ऋजुरूपां नौकां प्रवाहय ऋजुना मार्गप्रकारेण ।

सहस्र-दल डल पद्मासन् प्राव्
डल् म होग्र ज़्यत्तकिय् पंपोग्र् क्षाव् ॥ १८०५ ॥

अन्द्रि वैर-क्रूर् रोज़् नरकि-पाठि
सह-बरुतुय् पख् सज्जन गाठि ।
लाव् प्राव् प्यच्य-हिहु क्रूचरय् म हाव्
डल् म होग्र ज़्यत्तकिय् पंपोग्र् क्षाव् ॥

पर्द-तलि क्रिय् कर् वुक् क्यवि ज़ूजि
अन्द्रि प्राव् गोरु ज़न् ज्ञानचू गूजि ।
न्यबरि देह-अंदकार् कंडु फुटराव्
डल् म होग्र ज़्यत्तकिय् पंपोग्र् क्षाव् ॥

अत-गत कुकिलि-पोटु ज़न् यञ् म येर्
जुवरकि-पाठि क्षसंग-मञ्जूबाग नेर् ।
स्वक्क कुय् सज्जन-बाज़रुकु बाव्
डल् म होग्र ज़्यत्तकिय् पंपोग्र् क्षाव् ॥

मन-क्यनबबु दय-लोल लाव् वर्
मेलिय् सद्गर सोदागर् ।
बाव-वाव होग्र-बुमिपोग्र् क्षलनाव्
डल् म होग्र ज़्यत्तकिय् पंपोग्र् क्षाव् ॥

संसार-बोरु ल्वचराव् चाव् क्रख्
गिलि-हन्दि-पाठि डल-ज़ल-प्यठि पख् ।
राज़हंस-पानस् अङ्गू म गंज़ूराव्
डल् म होग्र ज़्यत्तकिय् पंपोग्र् क्षाव् ॥ १८१० ॥

सहस्रपत्रपद्मस्थानरूपे सरःस्थाने (ब्रह्मरन्ध्रे) पद्मासनं प्राप्नुहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८०५ ॥

अन्तःकरणेन निर्वैरः (सर्वभूतेषु) तिष्ठ नडवत् (अन्तःशून्यः बहिर्दृढः)

स्नेहपूर्णः गच्छ सज्जनात्मना क्षेत्रस्थानेन ।

(ततः) उपलब्धिं प्राप्नुहि असारतृणविशेषसदृशं स्वरिक्तत्वं मा प्रदर्शय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

पटलाधस्तात् क्रियां (नेत्रनिर्निमेषाभ्यासेन संचयं) कुरु पश्य तृण-
मूलकस्येव आस्तरणपटलम्

अन्तः प्राप्नुहि शृङ्गाटफलं इव ज्ञानात्मकं फलसारम् ।

बहिः देहान्धकारात्मकं कण्टकजालं भञ्जय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

जन्मस्वागमागमेन तृणतन्तुविशेषं इव वितानं मा वितनु

जलफलविशेषवत् निन्द्यसङ्गमध्यभागात् निर्गच्छ ।

मुक्ताफलस्येव अस्ति-ते सज्जनात्मपण्यवीर्यैः मूल्यादरः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मनसा-नीलोत्पलफलवत् ईश्वरप्रेमात्मकं लाभं वृणु

संमिलिष्यति-तव सद्गुर्वात्मा व्यवहारकः ।

भक्त्यात्मवायुना चैतन्यात्मनीलोत्पलं विकासय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

संसारभारं लघ्वीकुरु परित्यज भौतिश्वासम्

पत्तिविशेषवत् सरोजलपृष्ठात् प्रचर ।

राजहंसात्मस्वात्मानं पत्तिविशेषं मा कलय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८१० ॥

श्वद्-वासनाय ग्रम् रटनय् कम्
ग्रम दम वुफ् चाव् दिह् म किसि दम् ।
थदि होग्रकि गोग्र पान् वुफनाव्
डल् म होग्र च्यत्तंकिय् पंपोग्र् छाव् ॥
ज़बिकुकि-सन्दि-पाठि थद्द म तुल् फूदि
बूद् रोज़् सूद् कुय् आत्म-बूदि ।
पोग्रनूल-सन्दि-पाठि कृष्ण-गीथ् गाव्
डल् म होग्र च्यत्तंकिय् पंपोग्र् छाव् ॥
ज़गतच ताप-हच्य वुडरू-निग्रं चल्
साय कर् सज्जन कुलिसंय् तल् ।
ज़ल् च्यथ् फल् ख्यथ् लाग् डल्काव्
डल् म होग्र च्यत्तंकिय् पंपोग्र् छाव् ॥
स्वर-ग्रब्द कुकिलु ज़न् बोल् ग्रंभु
कर् म कंकर-सन्दि-पाठि कंकरूकू ।
अंग-दूग्र संग-दूग्र देह् म रावराव्
डल् म होग्र च्यत्तंकिय् पंपोग्र् छाव् ॥
वासनाय-गाद्य लूव व्यठ् मो दाव्
मनंचय् ह्मा कन-किनि चाव् ।
व्यंज-ब्रग् संतोग्र-ताज् दिथ् थाव्
डल् म होग्र च्यत्तंकिय् पंपोग्र् छाव् ॥ १८१५ ॥
ज़ीव-दयाय-हन्दु कर् व्यवहार्
अविद्याय हारवच्य बौद-न्याय् हार् ।

शुद्धवासनया शान्तो-भव ग्रहीष्यन्ति-(न)-त्वां के-नाम (कामक्रोधादयः)

शमेन दमेन आकाशगतिं त्यज (कुरु) देहि मा जलपक्षिवत् निमज्जोन्मज्जनानि ।

प्रोच्चैन चैतन्यात्मना प्रकाशदर्शनस्थानेन स्वात्मानं उद्धापय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

पक्षिविशेषवत् उच्चैः मा उत्थापय शिरःपक्षविस्तारम्

सुबोधः तिष्ठ फलं अस्ति-तव आत्मबोधेन ।

जीवंजीवपक्षिविशेषवत् कृष्णस्य-गीतिं गायस्व

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

जगद्रूपायाः आतपतप्तायाः मरुभूमेः दूरे-भव

छायाविश्रान्तिं कुरु सज्जनात्मनः छायावृक्षस्य अधः ।

जलं पीत्वा फलं भुक्त्वा अनुकुरु मूढप्रायजनम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

गुरूक्तानुसारेण कोकिलः इव भाषमाणो-भव हे-शम्भो-इति

कुरु मा कुक्कुटपक्षिवत् शब्दविशेषं-निरर्थम् ।

अज्ञानां-दोषेण कुसङ्गदोषेण (च) देहं मा विनष्टुं-कुरु

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

वासनात्मकं-मौनं लोभेन प्रोड्डयनं मा दापय

मनःस्थां तृष्णां कर्णाभ्यां परित्यज ।

बुद्ध्यात्मकं-बकं संतोषात्ममुकुटं दत्त्वा निधेहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८१५ ॥

सर्वभूतदयात्मकं कुरु व्यवहारम्

अविद्यात्मकस्य पक्षिविशेषस्येव परस्परभेदन्यायं अपाकुरु

अविनाश-नीलकाश्च वाश्च करनाव्
उल् म होश्च च्यत्तंकिय् पंपोश्च् क्षाव् ॥
व्वदरकि लूबंकि क्षम् तय् मक्
शंम्रिथ् संतोशच्च ग्वफि अक्
कामनाय सौमिञ्र वारव् म दाव्
उल् म होश्च च्यत्तंकिय् पंपोश्च् क्षाव् ॥
रज़ि क्षुय् सर्प-ब्रम् न-ज़ि क्षुय् नाश्च्
पज़ि पज़ि वुक्त क्षुख् च्दाकाश्च् ।
दज़िथ् रज़ि-ह्विु बन् त्यज़िथ् नंट्टि-वाव्
उल् म होश्च च्यत्तंकिय् पंपोश्च् क्षाव् ॥
वीर क्षुवीर् क्षुख् क्षिय् न दन द्वार्
समयकि स्वख दुख वीरुथ् म ह्वार् ।
वीर् च्याञ्र दैर-बोञ्र-निश्च वीर्य-माव्
उल् म होश्च च्यत्तंकिय् पंपोश्च् क्षाव् ॥
स्वप्रकाश्च ब्वंज़ स्वन-लाँकि वथराव्
व्यचार नेचौ नज़राह् चाव् ।
रंग-रंग बेरंग् वुक्त कियु द्राव्
उल् म होश्च च्यत्तंकिय् पंपोश्च् क्षाव् ॥ १८२० ॥
शान्ति-शालमारू क्षुय् शिव-अनुग्रह्
अन्दरिमि त्याग न्यंबरिमि राग व्यह् ।
संन्यास-वृंच् अतलास् पैराव्
उल् म होश्च च्यत्तंकिय् पंपोश्च् क्षाव् ॥

अविनाशरूपस्य-पक्षिविशेषस्य भाषणानि कारय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

उदरनिमित्तस्य लोभस्य (रूपान्) कूर्मान् पुनः मत्स्यान्

शमित्वा संतोषात्मिकायां गुहायां प्रविश ।

कामनात्मिकां सिंहीं आक्रोशनानि मा दापय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

रज्ज्वामिव अस्ति-तव सर्पभ्रमः नापि (वस्तुतः) अस्ति-ते नाशः

सत्येन सत्येन पश्य-नाम असि चिदाकाशस्वरूपः ।

दग्ध्वा रज्जुसदृशः भव त्यक्त्वा घटभावम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

हे-वीर कुबेरः (इव) असि, सन्ति-ते नहि धनानि द्रव्याणि

समयानुस्तेन सुखेन दुःखेन शौर्यं मा त्यज ।

वीराः त्वदीयात् धैर्यात्मच्छायावृक्षात् अल्पवेतसवृत्तलतात्मानः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

स्वप्रकाशरूपायां बुद्धावेव डल-सरोमध्यगतविशिष्टभूमौ आस्तृणु

विचारात्मभ्यां नेत्राभ्यां दूरदृष्टिं प्रक्षिप ।

नानारूपेण नीरूपः (सन् परमात्मा) पश्य-नाम कीदृशः निर्गतो-ऽस्ति (विकासमागतः)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८२० ॥

शान्त्यात्मोद्यानविशेषे अस्ति-ते शिवानुग्रह-एव (कारणम्)

अन्तर्गतेन त्यागेन बहिर्गतेन रागेण आस्स्व ।

संन्यासवृत्तात्मकं कौशेयवासोविशेषं आच्छादय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

राज़-ऋषि नगर-मज़ आस् वन्वास्
निश्काम् रोज़् त्रिय आसिथ् दास् ।
ज़नख्-राज़ राज़सिय मज़ याद् पाव्
उल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
शक्तिपात-निशात शिव-मंडल् प्राव्
क्रावुन् बखच् ख्खच् शंखच्-हन्दु उल् ।
आत्मस् परमानन्द-मस् च्याव्
उल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
निश्कल-रूपुकुय् प्रलावाह् ख्यह्
निर्मायाय-हंज़ू च्याह्याह् च्यह् ।
मोह-वति थकनुकु रोज़िथ् न ताव्
उल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
ज़्यथ् तकिय दिथ् प्यठ् मथ्-फर्शस्
व्वंज़ू-वार्या आत्मा-प्वरशस् ।
योग-बालादर्थ प्यठ् लरि साव्
उल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥ १८२५ ॥
विवौक-वय्-सर मज़ कर् आन्
अद्वैत पाज़ि नाव् मन् तय् प्रान् ।
तुर्या-बाग योग-निद्रा चाव्
उल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
हंसनाद-स्वर कर् शाह् ठूलि ठूलि
मांडक-शब्द मिज़-स्वंडख् बूलि ।

हे-राजभूत-ऋषिरूप नगरमध्ये-ऽपि भव वनवासीव

निष्काम-एव तिष्ठ स्त्रियाः भूत्वा दासः ।

जनकराजविशेषं राज्याधिकारस्थ मध्ये स्मृतौ समानय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

शक्तिपात(अनुग्रह)रूपोद्याने शिवमण्डलं (सायुज्यम्) प्राप्नुहि

उपभुङ्क्ष-तत् भक्तिरूपं युक्तिरूपं ऐश्वर्यरूपं डलसरः ।

आत्मानं परमानन्दस्वरूपसुधां पायय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

निष्कलरूपसारूप्यात्मकं भोज्यविशेषं खादस्व

निर्मायत्वरूपं चव्यौषधिपानं पिब ।

मोहात्ममार्गस्थ गमनश्रमस्थ अवशिष्टो-भवेत् न संतापः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

चिदात्मकं उपधानं दत्त्वा पृष्ठं सत्यात्मशय्यायाः

बुद्ध्यात्मभार्यां आत्मरूपपुरुषाय ।

योगात्महर्म्यस्थ पृष्ठे पार्श्वतः स्वापय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८२५ ॥

विवेकात्मसरोविशेषस्थ मध्ये कुरु स्नानम्

अद्वैतबोधात्मना पानीयेन स्नापय मनः पुनः प्राणान् ।

तुरीयावस्थोद्याने योगनिद्रां कुरु

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

हंसेति-नादस्वरेण (हंसपक्षिशब्देन वा) कुरु श्वासं उन्माय उन्माय

प्राणशब्देन (माण्डकः प्राणश्चोच्यते) मण्डूकसंबन्धि भाषणम् ।

पवनस् त गगनस् सूत्य् मिलनाव्
डल् म होग्र य़्त्तंकिय् पंपोग्र क्राव् ॥
अन् ज़ल् बूगनि ग्रट ज़न् फेर्
कर्म-फल-क़ुल-तल ओट्टु-हिवु नेर् ।
ग्रख् दियि लख्-चख् च्यांज़् अख् पाव्
डल् म होग्र य़्त्तंकिय् पंपोग्र क्राव् ॥
स्यज़र्कि स्वंथि पख् सतसंय् सूत्य्
अज़् ताज़् वत-गथ् आय् गैय् कूंति ।
त्याग-खोरन् लाग् वैराग-ख्राव्
डल् म होग्र य़्त्तंकिय् पंपोग्र क्राव् ॥
वव-सर सैरुकु कड् अमार्न्
मोह-गत-कदलस् नौरिथ् ज़ान् ।
कर्म-स्यंज़् ब्वंज़्-नाव् स्यंज़् पकनाव्
डल् म होग्र य़्त्तंकिय् पंपोग्र क्राव् ॥ १८३० ॥
यख्-ज्याह् मिलविथ् पानुवय् लथ्
देह-अग्र-वोटाह् सूत्य् आख् ह्यथ् ।
राज़ नेर् सैरस् कुस् कुय् वाव्
डल् म होग्र य़्त्तंकिय् पंपोग्र क्राव् ॥
पर्ज़नाविथ् अमर-पान् आस्
ख्यथ् च्यथ् ह्यथ् दिथ् बाग्यवान् आस् ।
सूत्य्-वाज्यन्-हंज़ थ्विज़ि न ग्राव्
डल् म होग्र य़्त्तंकिय् पंपोग्र क्राव् ॥

प्राणवायुना हृदाकाशेन च सह संयोजय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

अन्नानि जलानि भोक्तुं पेषणी इव वर्तस्व

कर्मफलात्मकुलयन्त्रात् पिष्ट-सदृशः निर्गच्छ (भव) ।

परिपाकं दास्यति लक्षसंख्यद्रोणमानं त्वदीयं एकं पादसेटम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

आर्जवेन सेतुना चरस्व सत्येनैव सह

अद्य यावत् पान्थाः आगताः गताः कियन्तः (असंख्याः) ।

त्यागात्मपादयोः संयोजय वैराग्यात्मपादुकाम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

भवसरसः संचारस्य उपभुङ्क्ष ईप्सितम्

मोहात्ममहाप्रवाहसेतुविशेषात् निर्गमनं जानीहि ।

कर्मसिद्धया बुद्धयात्मनौकां ऋज्वीं गमय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८३० ॥

युगपत् संयोज्य पञ्चैव तत्त्वानि (पृथ्व्यप्तेजोवाय्वाकाशानि)

देहात्माग्नियन्त्रोपेतनौकां सह आगतस्त्वं गृहीत्वा ।

राजेव निर्गच्छ संचाराय कः अस्ति-ते मरुत् (नैःस्वं वा)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

उपलभ्य अमरात्मस्वात्मानं आस्स्व

भुक्त्वा पीत्वा गृहीत्वा दत्त्वा भाग्यशाली भव ।

सहचारिवर्गस्य-संबन्धिनीं निर्धेहि न उपालम्भम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

राज़योग-अभ्यास मन-डूँग रठ्
हठ-कर्म दून्द्रिय-वगव्यन् म च़ठ् ।
फटनकि खोफ गाल् वासनाय वाव्
डल् म होग्र ़च्यत्तंकिय् पंपोग् क्राव् ॥
दोर्य-फिरि म्वकलख् बुक् वाव-माल्
बाल-पान आलविथ् बाल् रठ् बाल् ।
पूरू पख् दूरू कुय् नख-पूरू चाव्
डल् म होग्र ़च्यत्तंकिय् पंपोग् क्राव् ॥
मन् ज़ेन् खख् प्राव् स्यद् गक्कि योग्
दून्द्रिय् खुल चाव् बूगन् बूग् ।
निर्मल् आस् कास् देह-ब्रम-बाव्
डल् म होग्र ़च्यत्तंकिय् पंपोग् क्राव् ॥ १८३५ ॥
साद-प्रक्रूच् ग्राह्ज़ाद गरि नेर्
राद-राद सैराह् करिथ् पथ् फेर् ।
सूत्य् आख् ह्यथ् थिह् ख्यथ् तिह् आनन्द् प्राव्
डल् म होग्र ़च्यत्तंकिय् पंपोग् क्राव् ॥
पक्कि-वक्कि सूत्य् प्राव् ज्ञान-गूरि-बाव्
़च्यथ्-च़डि मज़ आत्म-द्वद् पर्ज़नाव् ।
न्यर्नय खेरू ख्याव् च्याव् वोद-गाव्
डल् म होग्र ़च्यत्तंकिय् पंपोग् क्राव् ॥
कर्म-कृय ज्ञान-दानि दर्म-द्वद् मन्द्
ओग्रद् नेरि तथ् यग्नोदानन्द् ।

राजयोगस्याभ्यासेन मनोनौकां गृह्णीष्व

हठयोगकर्मणा इन्द्रियात्म-कटान् मा क्लिन्द्धि ।

निमज्जनस्य भयेन नाशय वासनात्मकं वायुम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

नदीश्रममार्गसंचारात् मोक्ष्यसि निरीक्षस्व वायुगतिम्

बाल्यावस्थया परिवर्त्य कूलं-प्रति बधान बालां (वासनां) ।

पूर्णतया गच्छ दूरं अस्ति शनैः प्रक्रान्तिं त्यज (कुरु)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मनः जयस्व सुखं प्राप्नुहि सिद्धः गमिष्यति (भविष्यति) योगः

इन्द्रियाणि स्वतन्त्राणि (उन्मुक्तानि) कुरु भोगान् भुङ्क्ष्व ।

निर्मलः भव अपनय देहभ्रान्तिभावम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८३५ ॥

साधु-प्रकृत्या राजपुत्र (इव) गृहात् निर्गच्छ

तृणपूर्णाधःशून्यजलक्षेत्रेषु संचारं कृत्वा पश्चात् वर्तस्व ।

(प्रारब्धं) सह आगतस्त्वं गृहीत्वा यत् भुक्त्वा तत् आनन्दं प्राप्नुहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

अतिथिभूतवत्सकेन सहैव प्राप्नुहि ज्ञानात्मगोपालभावम्

विद्यात्मदोहनपात्रयाः मध्ये आत्मरूपदुग्धं उपलक्षस्व ।

निर्णयात्मकं जलतृणविशेषं भोजय दुग्धि वेदात्मगाम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

सत्कर्मात्ममन्थन्यां ध्यानात्ममन्थानेन धर्मात्मदुग्धं मथ

औषधं निर्गमिष्यति तस्मात् यशोदानन्दनात्मा (श्रीकृष्णेति स्वरूपसाक्षात्कारात्मकम्) ।

तस् कुह् बूग् बूगिय् ब्रह्मचारि नाव्
ङल् म होश ङ्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
दक्कि ग्रक्कच् मोक्ष-दायख् नाम्
व्यवहारस् मङ्ग रूढ् निष्काम् ।
ख्यंबि मङ्ग थिय् सुह् पंपोशाह् द्राव्
ङल् म होश ङ्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
मोह-स्यन्दि तारिय् करुनावतार्
क्षण बंठु खारिय् गंगादार् ।
बव-सर आवलन केशव नाव्
ङल् म होश ङ्यत्तकिय् पंपोश् क्राव्॥ १८४०॥११७॥

---

118. THE POET DESCRIBES HIS OWN CONDITION.

योग-बल सहस्र-दल ङल दित् म्य दम् हरे
ङ्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८४१ ॥
निष्कल ग्रग्नि-कलि वुज़ु म्य ज़ंज़म् हरे
ङ्यत्त नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
बाल-पान आम् च्योनु स्वयम् प्रयम् हरे
पानि-पान स्वह-र्यंहि व्यंथु म्य ख्यंज्यम् हरे ।
तिथु गोम् प्रयम् च्योनु पथ् ह्यथि यम् हरे
ङ्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
तेलि सुथ् स्वरूपस् यस् च़लि ब्रम् हरे
न-त क्रा चेलि-कर्म तौज़-ग्रालि ग्रम् हरे ।

तस्य-हि अस्ति भोगान् भुक्त्वा ब्रह्मचारीति नाम (अभिख्या)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

ईदृशा प्रकृत्या (स्वभावेन) मोक्षदायक (इति) नामधेयं

व्यवहारस्य मध्ये-ऽपि स्थितः निष्कामः ।

कर्दमराशेः मध्यात् यथा सः पद्मपुष्पमिव निर्गतः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मोहात्मसिन्धुनद्याः तारयिष्यति-त्वां स इयावतारः

(रे) कृष्णाख्य तटं (सः) उद्धरिष्यति-त्वां गङ्गाधरैकस्वरूपः ।

भवात्मसरसः आवर्तात् केशवेति तन्नामधेयम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८४० ॥ ११७ ॥

खावस्थां निरूपयति ॥ ११८ ॥

योगबलेन सहस्रदलपद्मयुते सरसि (ब्रह्मरन्ध्रे) दत्तं मया निमज्जनं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो मया अग्रभागः (यत्र) सोऽहमिति नौकादण्डः हे-हरे ॥ १८४१ ॥

निष्कलरूपया शशिकलया (तदवाप्त्या) उद्भूतं मम अतिशैत्यं (शुद्धसत्त्वं च) हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

(यतः) बाल्यावस्थायामेव समागतं-मे त्वदीयं स्वभावतः प्रेम हे-हरे

स्वयमात्मनैव स्नेहरूपाया-ज्वालायाः उद्गतं मम अत्यन्तोच्चार्चिस्त्वं हे-हरे ।

तथा समागतं-मे प्रेम तव (यथा) निवृत्तिं ग्रहीष्यति यमः हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

प्रकाशं-करिष्यति स-एव स्वस्वरूपं यस्य अपयास्यति भ्रमः हे-हरे

अन्यथा अस्ति-किं त्रिविध(पुण्यपापमिश्र)कर्मणा तेजःस्वभावस्य भ्रमः हे-हरे ।

मेलि मस् च्यनु कस् गेलि आलम् हरे
ञ्यत्त नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
दोरुम् द्यान् ह्यस खोरुम् दम् हरे
तोरुम् पान् व्यचोरुम् ओं हरे ।
च़ोरुम् त तोरुम् म्यक्कस् चम् हरे
ञ्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८४५ ॥
आश्चर्य-थानस् क्यिह् आश्चर्य थम् हरे
आश्चर्य बसवुनु कुस् निरालंब् हरे ।
आश्चर्य ज़ानान् क्यिस् व्यत्तम् हरे
ञ्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
फ्रक-रंस्तु ग्रेंख् कुय् करान् ओं-ओं हरे
ठिञ्र-रक्य गंटाय ख्यर् क्यिह् कम्-कम् हरे ।
ज़ेर्य-रंस्तु बोज़् अज़पा ज़ीर-बम् हरे
ञ्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
सांख्य-योग् सोन्थ् आम् ह्यथ्-समागम् हरे
हर्ग्र-रस बासुन् द्राम् च़ेलु म्य गम् हरे ।
होग्र-पोग्र-थर्य प्योम् ग्रान्ति-ग्रब्नम् हरे
ञ्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
सकाम-कर्म-बारिच् तुल् म्य क्रम् हरे
निष्क्राम-कोच चावनाव् रंतु कदम् हरे ।
निर्वासन आसन कड तम् हरे
ञ्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥

मिलिष्यति आसवः पातुं कस्य (यस्य) उपहसिष्यति जगत् हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

धृतं-मया ध्यानं समाधानेन आरोपितो-मया प्राणवायुः (श्वासो वा) हे-हरे

उत्तारितो-मे स्वात्मा उच्चारितो-मया प्रणवः हे-हरे ।

(आदौ) विचितो-मया पुनः तारितं-मया (विहितं-मया) मुक्तासमूहस्य छिद्रं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥ १८४५ ॥

आश्चर्यकारिस्थानस्य (शरीररूपस्य) सन्ति आश्चर्यदाः (इन्द्रियरूपाः) स्तम्भाः हे-हरे

(तत्र) आश्चर्येण वास्तव्यः अस्ति-तस्य निराश्रयरूपः हे-हरे ।

आश्चर्यरूपं जानन्तः सन्ति-तस्य उत्तमपुरुषाः हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

(यत्र) आध्मानं विनैव शब्दः अस्ति कुर्वन् ओम्-ओमित्युच्चारं हे-हरे

(तत्रैव) आहतिरहितायाः घण्टायाः स्वराः सन्ति अनन्ताः (अलौकिकाः) हे-हरे ।

(तत्रैव) आहननं विनैव शृणु अजपात्मकं वाद्यविशेषशब्दं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

साङ्गत्ययोगात्मा वसन्तकालः समागतो-मम हित(गृहीत्वा वा)-समागमं हे-हरे

हर्षात्मरसेन अङ्कुरः निर्गतो-मे अपगतं (च) मम (संसृत्यात्म) भयं हे-हरे ।

सच्चेतनारूप-पुष्पलतायाः आपतितो-मे शान्त्यात्मचन्द्रमण्डलोद्भूतसुधारससेकः हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

कृतसकामकर्मरूपभारस्य उत्थापय मम अङ्कसंग्रहं हे-हरे

निष्कामकर्मात्ममार्गविशेषेण चालयस्व साधु पद्धतिं हे-हरे ।

(यया) निर्वासत्वरूपेण आसनेन निष्कासयिष्यामि भ्रान्तिं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

ख-खयम् वासुदेव् कुह् सर्वख-थम् हरे
श्वद-च्यत्त-बूद-मय् कुह् शब्द-ब्रह्म् हरे ।
आत्म-तत्त्व ज़ाग् त्याग् अनात्म् हरे
च्यत्त-नावि रंट्टु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८५० ॥
सूरयः क्षिह् तत्पद चावान् त्वम् हरे
वर् ज़या सय् प्रिया च्यांऊय् छम् हरे ।
कर् दया वुक् म क्षणस् क्रिया क्रम् हरे
च्यत्त-नावि रंट्टु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ ११८ ॥

---

119. HE ELOQUENTLY PRAISES ŚIVA FOR HIS GIFT OF KNOWLEDGE OF THE MEANS OF SALVATION.

क्षण् च्यानिस् होशस् लगे
यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥ १८५१ ॥
च्यानि ह्यस-सूंत्य् च्यय् वुक्ति मज़् ज़गे
वत्र-सर सूंक्ष्म् स्थूलंचु थल् ।
समदृष्टि सगय्-सूंतिन् सगे
यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
सह् कुस् दमन् मज़् कंडि-ज़ालस्
कठिनिस् बालस् खसुन् कुस् ।
च्यय् तुरंगु रटनावतन् योग-वगे
यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
ज्ञानंचु संज़ीवनी अनतस्
अज्ञान रूगस् बन्तस वैद्य ।

स्वप्रकाशरूपः वासुदेवः अस्ति सर्वस्वस्तम्भः हे-हरे

शुद्धचिज्ज्ञानमयः अस्ति शब्दब्रह्मरूपः हे-हरे ।

आत्मनः तत्त्वेन जागृहि त्यज अनात्मत्वं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥ १८५० ॥

पण्डिताः (प्राप्तबोधाः) सन्ति तत्पदेन (अपरोक्षबोधेन) त्यजन्तः प्रत्यक्षदृश्यमानपदार्थं हे-हरे

वृणीष्व जयकारं सैव प्रीतिः त्वदीयैव अस्ति-मे हे-हरे ।

कुरु दयां पश्य मा कृष्णाख्यस्य (मम) क्रियां क्रमं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥ ११८ ॥

ससच्चेतनतया स्तौति ॥ ११९ ॥

कृष्णाख्यः (अहं) तव चित्स्वरूपे उपहारीभविष्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं (सुज्ञातं) तत् सुशिक्षितं (सामर्थ्यं) कस्य ॥ १८५२ ॥

त्वत्संबन्धिना सुज्ञानेन त्वामेव द्रक्ष्यति मध्ये जगतः

संसारसरसः सूक्ष्मां स्थूलरूपां स्थलीम् ।

समज्ञानात्मना सैकेनैव आसेक्ष्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

(लोभात्मा) सिंहः अस्ति-तस्य (कृष्णस्य) धमन् मध्ये कण्टकजालस्य

अतिदुर्गमस्य पर्वतस्य (अनन्तजन्मव्ययात्मनः) आरोहणं अस्ति-तस्य ।

चित्तात्मकस्य तुरङ्गमस्य ग्राहय-नाम-तं योगात्मरज्जुं (जानुद्वययोगात्मनाश्वस्य)

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

ज्ञानरूपां संजीवनौषधिं प्रापय-नाम-तस्य

अज्ञानरूपस्य रोगस्य भव-नाम-तस्य वैद्यः ।

ग्रहज्यार् फिर्तस् दादिस् दगे
यिह् ज़्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥ १८५५ ॥

मुहनिस् म्बंडिस् मख् ह्यथ् थितस्
दितस् पान् पर्-माननुकु पर् ।
देहाबिमानस् दुप ज़न् दगे
यिह् ज़्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
चिदानन्दुकु रस् सूत्य् प्रानन्
पनन्यन् थानन् ह्यस च्यावनाव् ।
राज़-योग सबाय मज़ू तगि-तगे
यिह् ज़्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
सहज़-व्यचार रस्तु कॅंह् न खरून्
अन्तःकरन ह्यथ् तन्मयता ।
प्रकाशस् सूत्य् विमर्श लगे
यिह् ज़्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
अक्कि अबलख् सूत्य् निट्चू-नवार
गंडिथ् चूह् तस् वार करनाव् सैर् ।
समदृष्टि-सडकि ब्रह्मनिश्ठ-बग्य
यिह् ज़्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
प्रट्चू मज़ू यंचू क्विवेमच़ वृंचू
सुंचू-कुन् थिन् त मुजराह् दिन् ।
कुकिल-फोज़् ज़न् च्याज़ अकि ह्यगे
यिह् ज़्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥ १८६० ॥

आरोग्यशीतलत्वं प्रवर्तय-नाम-तस्य पीडायाः कण्ठस्य

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ १८५५ ॥

मोहात्मनः स्थाणोः कुठारं गृहीत्वा आगच्छ-नाम-तस्य

देहि-नाम-तस्य स्वात्मानं परमेश्वर-मननात्मकं (परं स्वात्मरूप-
मेव यथा मंस्यति तादृगिति वा) काष्ठमयकूटम् ।

देहाभिमानं धूपं इव आहनिष्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

चिदानन्दात्मकं रसं सह प्राणैः

स्वकीयेषु स्थानेषु (इन्द्रियेषु) समाधानेन पायय* ।

राजयोगात्मिकायाः सभायाः मध्ये पङ्क्तिक्रमस्थित्या

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

सहज(स्वाभाविक)विचारेण विना किञ्चित् न स्मरन्

अन्तःकरणानि गृहीत्वा तन्मयताम् ।

प्रकाशात्मना सह विमर्शः युक्तो-भवेत्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

नेत्रात्मकं शोभनाश्वयुगं सह (निमित्तेन) निवृत्तमात्मदृढरज्ज्वा

बद्ध्वा त्वं तं सुष्ठु कारय संचारम् ।

समदृष्ट्यात्मघण्टापथे ब्रह्मनिष्ठतारथे

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

प्रवृत्तेः मध्ये अतिश्रेष्ठेन मन्त्रीभूताः वृत्तयः

स्मृतिं अनु आगमिष्यन्ति तु फलितत्वं दास्यन्ति ।

कोकिलसमूहः इव त्वदीयेन एकेन समावेशचालनेन

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ १८६० ॥

---

* जडक्रीडन्नमस्तापः स्त्रीभिर्वा यानैर्वा नोपजनं स्मरन्निदं शरीरमिति स्मृति-
पादितजीवन्मुक्तावस्थं विधेहीति भावः ॥

सार्यय् वत च्याज़ अम्बय् छ्यह् छकान्
थफ् कर्त अ्नि-पा्ठि पकान् कुय् ।
कमि-ताम् मार्ग मार्गस्थ मगे
यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
सेर् अय् करह्यान् पननिय् डेरय्
सेरय् बापय् कंतु फेरे ।
अद् क्याज़ि व्यपर्-गरन् लगे
यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
निरामयुकु मय् च्यावनाव्तन्
पय् दिथ् न्याव्तन् लय-स्थान् ।
मय् ज़न् फिरनाव्तन् रगि रगि
यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥ ११८ ॥

---

120. THE AUTHOR'S DEVOTION.

लगयो परम गंचूय्
ब्रह्माकार दृंचूय् ॥ १८६४ ॥
सद्भ्वन प्रकंचूय्
बोद्-रंस्ति वोद-अंचूय् ।
योग-ज्ञान-संचूय्
ब्रह्माकार दृंचूय् ॥ १८६५ ॥
तुर्या ज़ागरथंय्
अन् भ्वंचराव् न्यथंय् ।

सर्वा-एव पदव्यः त्वदीयाः अमृतं सन्ति चरन्त्यः

हस्तावलम्बं कुरु-नाम अन्धवत् गच्छन् अस्ति ।

केनापि (अलौकिकेन) मार्गेण मार्गमासस्य मघोपलच्यामावस्यातिथौ*

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

तृप्तं-चेत् अकरिष्यस्तं स्वकीयेन अनुग्रहात्मपुञ्जेन

सेटकमितान्नस्य कृते कुत्र प्रचरिष्यति ।

ततः कुतो-नाम परकीय-गृहेषु अनुगतो-भवेत्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

निरामयात्मकं आसवरसं पायय-नाम-तम्

संकेतं (आजीवनसेकं वा) दत्त्वा नायय-नाम-तं लयस्थानं (सायुज्यम्) ।

रसं (संक्रान्तिगुणं च) इव परिवर्तय-नाम-तं नाड्यां नाड्याम्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ ११९ ॥

स्वात्मसमर्पणास्तुतिं प्रस्तौति ॥ १२० ॥

उपहारीभवेयं-ते परस्यां गतौ

ब्रह्माकारायां वृत्तौ† ॥ १८६४ ॥

सत्त्वगुणात्मिकायां प्रकृतौ

हे-भेदरहित वेदश्रुतिप्रतिपादितायाम् ।

योगज्ञानसत्ताभूतायाम्

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८६५ ॥

तुर्या-जाग्रदवस्थामेव (जाग्रत्यपि तुरीयावस्थात्युत्तमोच्यते)

तिसृषु (जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यात्मावस्थासु) अवशेषय नित्यमेव ।

---

* सा हि प्रसिद्धोत्तमा शिवतिथिरुपोषिता समाधानेनार्चितशिवा चेन्मोक्षदात्रीत्याम्नायः । तल्लक्षणपद्यं चैतत् ।

यत्र सो ऽस्तमयमेति विवस्वांस्चन्द्रमःप्रभृतिभिः सह सर्वैः ।

कापि सा विजयते शिवरात्रिः स्वप्रभाप्रसरभास्वररूपा ॥ इति ।

† या ब्रह्माकारवृत्त्यात्मिका तव परमा गतिरस्ति तस्यामित्यन्वयः ॥

ऊग्रियार् न्यन्द्रि-हृचय्
ब्रह्माकार वृचय् ॥
आग्रिय् शून्र-मकान्
वेग मोग-खोत पकान् ।
कडयो च्य आल्चय्
ब्रह्माकार वृचय् ॥
शब्द-प्रकाश् लंबुय्
गगराय-खोत ग्वंबुय् ।
वुज़मलि-खोत ल्चय्
ब्रह्माकार वृचय् ॥
अंगन् गगन पवन बुतरांच्
सलिलंय् ज़न् सुलव् वांच् ।
थ्वस्स हन् ह्यह् मंजुमचय्
ब्रह्माकार वृचय् ॥
निश्कल पवन फिर् कल्
ज़ल् ज़न् वनि शीतल् ।
बव-सन्ताप तंचय्
ब्रह्माकार वृचय् ॥ १८७० ॥
रुद्र-तुल आस् कथंय्
दम् दिथ् म्वक् ह्यथंय् ।
शिव-अर्नव खंचय्
ब्रह्माकार वृचय् ॥

जागरूको-भूत्वा (पुरुषः) (तस्यावस्था यत्र) निद्राहतप्राया (स्यात्)

ब्रह्माकारायां (तादृश्यां) वृत्तौ ॥

आश्रित्य शून्यप्रायस्थानम्

वेगेन मेघादप्यधिकं चलन् ।

समावर्तयेयं तव नीराजनामेव

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

(यया) शब्दप्रकाशः लब्धः

मेघगर्जित-सकाशादपि गुरुतरः ।

(या च) तडितः-सकाशादपि लघुतरा

(तस्यां) ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

अग्नेः आकाशात् पवनात् भूतधात्रयाः

सलिलादपि इव सुलभत्वेन प्राप्ता-या ।

या मात्रा अस्ति मथिता

(तस्यां) ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

निष्कलेन प्राणवायुना वर्तयस्व यन्त्रम्

जलं इव भविष्यति शीतलप्राया ।

संसारसंतापेन तप्तभूता

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८७० ॥

विद्रुममाना आसीत् कथा

निमज्जनं दत्त्वा मुक्ताफलं गृहीत्वा ।

शिवरूप-समुद्रात् आरूढा

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

ब्वज़् त्य तार् कच्चय्
वर च्यानि सूक्ष्म खच्चय्।
ज़ानि क्रिस् बाल् कच्चय्
ब्रह्माकार वृच्चय् ॥
सहज़-पानच्च च्रुह् थव् पक्व्
मूर्खन् किच्च द्रुह् क्षय् प्रक्व्।
तस् प्रिनि यस् द्रुह् व्यच्चय्
ब्रह्माकार वृच्चय् ॥
दसितौ च्यानि मसितौ
वसिथय् क्रुह् नश खसिथय्।
मस्-मच्च नच्च ब्वह् न च्चय्
ब्रह्माकार वृच्चय् ॥
क्रष्णस् हाव् तिथ् रास्
थिथ् अख् गञ्जुरि हथ्-सास्।
नचि नचि पाव् प्रच्चय्
ब्रह्माकार वृच्चय् ॥ १८७५ ॥ १२० ॥

---

121. PRAYER FOR INCREASE IN KNOWLEDGE OF GOD.

बल्-बाल बालकन् सूत्य् खेलनावतम्
बालक-अवस्था प्रावनावतम्।

बुद्धिरूपया कर्तनशिल्पिकत्र्या तन्तुः कर्तिता
वरात्मवेष्टनेन त्वदीयेन सूत्रमा आरूढा ।
ज्ञप्तिरूपकाण्डोल्यां सन्ति-यस्य बालाः अनेकाः
ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

सहज-स्वात्मनः त्वं आस्यापय प्रतीतिम्
मूर्खानां कृते इयं अस्ति पृच्छा ।
तस्य गुणदं-भविष्यति यस्य इयं संमता-भवेत्
ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

शीघ्रमेव (द्वारेण) त्वदीयेन मत्तता
अवरुद्ध अस्ति मोदः आरूढप्रायः ।
आसवमहाघटस्य रन्ध्रबन्धिनी अहं न त्वमेव
ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

कृष्णाख्यस्य (मम) प्रदर्शय तादृशीं रासलीलां
यथा एकरूपमेव संकलयेत् शतसहस्रं (असंख्यभूतसमूहम्) ।
नर्तित्वा नर्तित्वा संघातय चेतनात्मवेष्टनाधारवस्तुनि
ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८७५ ॥ १२० ॥

स्वाभिमतप्रार्थनस्तुतिं प्रक्रामति ॥ १२१ ॥

हे-मदार्जवस्वभाव बालकैः सह क्रीडय-नाम-मामू
बालकसदृशीमवस्थांप्रापय(च)-नाम-मामू ।

ज़ान् करनाविथ् पान् पर्ज़नावतम्
खादि वाज़िनि पाठि हावतम् रूफ् ॥ १८७६ ॥
कठिनि बव-सर क्राँठ् वायनावतम्
मोह-पोज़ु वोतुम् हटिसय् ताज़् ।
लटिसय् वृग्रवस् थफ् करनावतम्
खादि-वाज़िनि पाठि हावतम् रूफ् ॥
यज़रय्-थठ अख् नज़राह् चावतम्
ग्रिग्रिरम्-नाग म्य थावतम् नेब् ।
वनि थिथ् अज़रकि सज़रय् म रावतम्
खादि-वाज़िनि पाठि हावतम् रूफ् ॥
ब्राह्मन-ज़न्म् दिथ् मत मंदक्कावतम्
नब-थठ ब्वन् मत दावतम् दब् ।
अमरनाथो अमर् बनावतम्
खादि-वाज़िनि पाठि हावतम् रूफ् ॥
दासन्-हेन्दु दासाह् गज़ूरावतम्
मत मंग्रिरावतम् पनज़् ज़ान् ।
यति कुख् पानय् तंतु वातनावतम्
खादि-वाज़िनि पाठि हावतम् रूफ् ॥ १८८० ॥
अज़पा-ज़प यज्ञ ज्योथ् प्रज़लावतम्
ऊत-ग्रेग्र ज़न् म्वंचरावतम् म्य ।
हे महेग्र दीग्र दीग्र मत दंग्ररावतम्
खादि-वाज़िनि पाठि हावतम् रूफ् ॥

उपलब्धिपरिचयं कारयित्वा स्वात्मानं प्रत्यापय

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण प्रदर्शय-नाम-मे स्वरूपम्* ॥ १८७६ ॥

अतिदुर्गमे संसारसरसि बाहूत्तरणं संचालय-नाम-मामू

मोहात्मजलं प्राप्तं-मे कण्ठदेशं यावत् ।

पुच्छे स्ववाहनभूतवृषभस्य अवलम्बं कारय-नाम-मे

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

उच्चप्रदेश-पृष्ठात् एकां दृष्टिं वितर-नाम-मयि

शिशिरं-नागक्षेत्रात् (०क्षेत्रे वा) मम निधेहि-नाम-मे संकेतम् ।

उपलक्षणे आगत्य आन्ध्यरूपे गभीरस्थाने मो नष्टो-भव-मे

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

ब्राह्मणवर्णवज्जन्म दत्त्वा मा-नाम लज्जापय-नाम-मामू

आकाशात् (ऊर्ध्वस्थानात्) अधः मा-नाम दापय-नाम-मे निपाताघातम् ।

हे-अमरनाथ अमरं (अजरामरणं) संपादय-नाम-मामू

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

स्वदासानां एकं-दासं संकलय-नाम-मामू

मा-नाम विस्मारय-नाम-मां स्वकीयां कृपिम् ।

यत्र (स्थाने) असि स्वयमेव तत्र प्रापय-नाम-मामू

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥ १८८० ॥

अजपामन्त्राख्य-जपेन यज्ञेन ज्योतिः (स्वात्मगतं) प्रज्वालय-नाम-मयि

हुताच्छेषभूतं इव अवशेषय-नाम-मां मामू ।

हे महेश्वर देशे देशे मा-नाम कलङ्कितं-कुरु-नाम-मामू

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

---

* अत्रेयमाख्यायिका— सुदर्शनाभिधः कश्चिद्वणिगभूत् । स तु काले काले क्रीडङ्गो बालकेभ्यः फलानि मिष्टान्नादिकं च विभज्यादात् । तैर्बालकैः सह क्रीडनार्थं बालकरूपं धृत्वा त्रीशिवः समगमत् । फलदानकाले उक्तवणिजो हृग्गोचरमनागतं शिवं बालका चक्रे किं न दीयते इति व्याजहुः । स तु कंचिदनालक्ष्य शङ्कितचेता भूत्वा तान्बालकानेव तत्प्रदर्शनाय शरणं जगाम । ते च तत्प्रार्थनचोदनाभिस्तं प्रति प्रसन्नीभूत्य साक्षाद्दर्शनं दापयामासुरिति ॥ cf. verse 240.

मथ्-च्यथ्-आनन्द अमृथ् च्यावतम्
न्यथ् बासनावतम् सो-ऽहं-सो ।
ओं शिव शंभो शब्द शंमरावतम्
खंदि-वाञ्रिनि पांठि हावतम् रूंफ् ॥
मन-नागस् प्रथम-पोञ्रु वुज़नावतम्
सुलि वुज़नावतम् त हावतम् रूंफ् ।
मञ्रु प्रवातस् सातस् म सावतम्
खंदि-वाञ्रिनि पांठि हावतम् रूंफ् ॥
मोह-मायाय सूत्य् मत तंबलावतम्
सतंच्चय् कथ् पावनावतम् याद् ।
च्यत्तुकुथ् चेनुनु न्यथ् चेननावतम्
खंदि वाञ्रिनि पांठि हावतम् रूंफ् ॥
सतकि निर्नय पथ पकनावतम्
दथ पनञ्रिय् नथि हावतम् वथ् ।
नाव् कुम् कृष्ण शिव-बाव् बंडरावतम्
खंदि वाञ्रिनि पांठि हावतम् रूंफ् ॥ १८८५ ॥ १२१ ॥

---

122. PRAYER FOR ACCEPTANCE, AS ABHINAVAGUPTA WAS ACCEPTED.

सांरिय् ह्यथ् निम् सर्व-व्यपकारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥ १८८६ ॥
बाह् ग्रथ् चाट ह्यथ् सुह् बाल-ब्रह्मचारी
सांरिय् ह्यथ् गव् शिव-लूकस् ।

सदात्म-चिदात्म-आनन्दात्मकं अमृतं पायय-नाम-मां

नित्यं अनुभावय-नाम-मां सो-ऽहं स (इति) ।

ओं शिव शम्भो (इति) शब्देन शान्तिभाजं-कुरु-नाम-मां

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

मनोरूपनागे स्वप्रेमात्मजलं प्रोद्भावय-नाम-मां

सुवेले (ब्राह्मे मुहूर्ते) उद्बोधय-नाम-मां तु प्रदर्शय-नाम-मे रूपम् ।

मध्ये प्रभातकालस्य (बाल्ये च) क्षणमात्रं मा स्वापय-नाम-मां

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

मोह-मायया कारणेन मा-नाम चपलय-नाम-मां

सत्यस्यैव कथां समापातय-नाम-मे स्मरणे ।

चित्तस्यैव चेतनत्वं नित्यं चेतय-नाम-मां

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

सद्वस्तुनः निर्णयात्मना अनुसरणेन गमय-नाम-मां

हे-ईश्वर स्वकीयायामेव उपत्यकायां प्रदर्शय-नाम-मे मार्गम् ।

नाम अस्ति-मे कृष्ण (इति) शिवभावनां वर्धय-नाम-मे

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥ १८८५ ॥ १२१ ॥

पुनरपि स्वेष्टप्रार्थनस्तुतिं निरूपयति ॥ १२२ ॥

सर्वानेव (बन्ध्वादिसहचारिवर्गं) गृहीत्वा नय-मां (स्वसमीपं) हे-सर्वोपकार-करणशील

अभिनवगुप्ताचार्य इव ॥ १८८६ ॥

(यथा) द्वादश-शतं शिष्यान् सह-कृत्वा सः (अभिनवगुप्ताचार्यः) बाल्याच्चरित-ब्रह्मचर्यः

सर्वानेव गृहीत्वा गतः शिवलोकम् ।

दति दिह् ह्यथ् गव् कुस् दिह-दारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
बंक्ति च्यानि कति महाकालन् मारी
लगयो-पारी शिव-रूपस् ।
पालना करवनि काल-संहारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
हरम्बख दृष्टि अस्य सर्व-पाफ् हारी
याज़् आय् नुनरकि नारो-किनि ।
स्यन्दि-आन शिव-द्यान ग्राफ् न्यवारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
रामरादन खंति भरत-बाल सारी
बाल च्यय् सूत्य् गय पारोज़ान् ।
बरज़-बल सुचरिथ् प्रथम-बरज़ तारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥ १८९० ॥
नादच्यंद-हंसनाद कुख् च्वा-पारी
नाडो-चक्र-सूत्य् गय ब्रह्म-ज़ान् ।
ब्रह्म-सर सर गोख् तंरि हंस-दारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न ॥
स्वख-स्वख प्रथमुक्ष अंशु गव् ज्यारी
न्यथनंनि सनि-व्यगनि वनि तति आख
शिव-लोल कोलसर सर्व-पाफ् हारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न ॥

इहत्यं देहं गृहीत्वा गतः कः देहधारी

अभिनवगुप्ताचार्यः इव* ॥

भक्ताः तव कु-नाम (न कुत्रापि) यमेन हताः

उपहारीभविष्यामि-ते (तादृशं) शिवरूपम् ।

(हे) जगत्पालनां करणशील कालसंहारिन्

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

हरमुखाख्यगिरिस्थानात् (यावद्भूतसमूहैक्यस्य वा) दर्शनेन अस्माकं सर्वपापानि हृतानि

यावत् आगता-वयं नुनर्-ग्रामस्य (सुषुम्नाख्येन वा) नाडीमार्गेण ।

(तत्र वहत्) सिन्धुनद्याः (सङ्गमात्मनद्या वा) स्नानेन शिवध्यानेन (च) शापाश्च निवारिताः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

रामराधनाख्यक्षेत्रे (रामाराधनरूपे) आरूढाः भरताख्यगिरिं सर्व-एव

हे-वत्सल त्वयैव सह संपन्ना उपलब्धिः ।

बरञ्जबलाख्यस्थाने (प्राप्यमणिपूरात्मनि) उद्घाट्य प्रेमात्मद्वारस्य अर्गलानि

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥ १८९० ॥

नादबिन्दुाश्रितहंसनादेन असि चतुर्ध्यार्श्वतः (परितः)

(यत्र) नाडीचक्राभ्यासेन संपन्नं-नः ब्रह्मज्ञानम् ।

ब्रह्मसरःस्थानरूपे (ब्रह्मरन्ध्रे) उपलब्धः संपन्नस्त्वं तौर्णा-वयं हंसद्वाराख्यगिरितः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

अकस्मादेव प्रेम्णः अश्रु संपन्नं-नः प्रवहत्

हे-दिगम्बर निर्मोन्नते उपलक्षणं तत्र आगतस्त्वम् ।

शिवरागात्मनि कौलसरो-नाम्नि-सरसि सर्वपापानि परित्यक्तानि (अस्माभिः)

अभिनवगुप्ताचार्यणेव ॥

---

* केवलं स एव गुहां प्रविश्य सद्गादशशतशिष्यवर्गः चर्मणैव देहेन गतः शिवलोकम् । तत्प्रवेशगुहा च बौरु-पुरगणे प्रसिद्धा वर्तते ॥

कोफुर-रंग छुख् च्रुह् गंगादारी
अस्य प्यठ् गंग-जट जारी चाव् ।
वखंति नन अद बन सवांदिकारी
अभिनवगुप्राचारी ज़न् ॥
भैरव-नाथ पत पत लारि-लारिय्
वीरू प्यठ् निम् लारिय्-किन् ।
ग्वफि-मज़ू अस्थ् दिम् दारि-दारिय्
अभिनवगुप्राचारी ज़न् ॥
गंज म्य द्वर्गथ् त चंज म्य खारी
लंज म्य वथ् थंजिवारी-किन् ।
ग्वफि-मज़ू गंजिगाह् करय् जट-दारी
अभिनवगुप्राचारी ज़न् ॥ १८९५ ॥
जे जे छुय् च्य जे शिव ओंकारी
यित दर्शुन् दित नित छ्णम् ।
चावनावियु सर्व-संकल्प-बारी
अभिनवगुप्राचारी ज़न् ॥ १९२ ॥

---

123. PRAYER FOR THE THREE GREAT BLESSINGS.

सदाशिव स्वामियो कर् म्योनु च्यारय् ।
दह् ब्राह्मन-ज़न्म मा मेल्यम् दुवारय् ॥ १८९७ ॥
दया-दर्मथ् वचारय्-सूत्य् वारय् ।
सहा रोज़तम् त बोज़तम् कथ तारय् ॥

कर्पूरमलिताङ्गतया (तत्समानवर्णः) अमि त्वं हे-गङ्गाधर

अस्मान् प्रति जटागङ्गां प्रवहन्तीं प्रक्षिप ।

भक्तः प्रकटो-भवेयं ततः भविष्यामि सर्वाधिकारयुक्तः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

हे-भैरवनाथ अनु अनु अतिशयेन धावित्वा

भीरुपुरगणस्यानं प्रति नयस्व-मां लहरपुरगणमार्गद्वारा ।

(तत्र) गुहामध्ये अमृतं देहि-मे धारासंपातपूर्वकं-प्रक्षिप्य

अभिनवगुप्ताचार्यस्येव* ॥

गलिता मे दुर्गतिः च नष्टा (च) मम क्लिष्टता

संमिलिता मम पदवी यज्जिवोरु-नाम्नो-ग्रामप्रदेशात् (परमोत्कृष्टपदात्) ।

(तत्र) गुहामध्ये चामरवीजनां (त्वदर्चाव्यवहृतिं) कुर्यां-ते हे-उपलक्ष्यमाण-जटाधारिन्

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥ १८९५ ॥

जय-जयेतिकारः अस्ति-ते ते जय शिव ओंकार(प्रणव)स्वरूप

आगच्छ-नाम दर्शनं देहि-नाम नय-नाम (स्वस्वभावं) कृष्णाख्यं (माम्) ।

त्याजयित्वा सर्वसंकल्पभारान्

अभिनवगुप्ताचार्य इव ॥ १२२ ॥

पुनरपि स्वाभिमतानुरूपं प्रार्थयति ॥ १२३ ॥

सदाशिव स्वामिन् कुरु मदीयं उपायम् ।

इदं (वर्तमानं) ब्राह्मण-जन्म मा-नाम मिलिष्यति-मे पुनर्वारम् ॥ १८९७ ॥

स्वदयायाः-धर्मेण (स्वभावेन) विचारेण सुष्ठ्वेव ।

साक्षात्कृत् तिष्ठ-नाम-मे तु शृणु-नाम-मे कथानां (विज्ञप्तीनां) त्रयम् ॥

---

* सकलादेव सर्वव्यवहारमध्यगमपि विषयभोगद्वारैव ब्रह्मविदं संपाद्य मामिति भावः ॥

छ्यह् अख् कथ् दह् वनऽ् गंकुम् पनऽ् ज़ान् ।
दमिय् ज़न्मय् गंकुम् नेरुन् दह् अमान् ॥
सर्थय् बासुन् त कासुन् गंकु म्य अज्ञान् ।
मरुन् गंकुस् न पशु-हिव् मूर्ख् नादान् ॥ १८०० ॥
मरन-विज़ि स्वरुन् गंकुस् शिव-द्यान् ।
अच्चिय् पथ-कुन् स्वच्चिय् चावुन् गंकुस् प्रान् ॥
दहय् कथ् नऽ् छ्यह् कऽ् छ्यय् संगिफारस् ।
च्चन्दुन् कुय् हंटू वुकतस् त शीतज्यारस् ॥
स कऽ् यथ् लजू त तथ् चीज़स् बन्योव् स्वन् ।
स हंटू यथ् लजू त तथ् तोरुन् पनुन् स्वन् ॥
हच्य तय् कऽ् य्यलि दथु आसि स्वबाव् ।
ब्वह् क्याह् वन आसि किथु अद शिव-सन्दु नाव् ॥
कुह् अस्वथ् म्य न्यथय् शिव-त्रथय् दरु ।
कुह् अस्वथ् म्य दहय् शिव शिव करु ॥ १८०५ ॥
कुह् अस्वथ् म्य दहय् शिव-सन्दु लोल् ।
कुह् अस्वथ् म्य शिवय् ज़ोनू माजि तय् मोलु ॥
त्वता च्याऽय् म्य दकु पज़ या अपज़ वऽ् ।
दच्चाय च्याऽ कंडु वानी म्य-निश् नऽ् ॥ १९३ ॥

---

124. THE POWER OF ŚIVA'S NAME.

पथ-कुन् अमथ् कुह् प्योमतु यार्थ
बेखबरिय-मजू सबज़ु साँपऽ् ।

अस्ति एका कथा (तत्र) इयं कथनीया अभीष्टा-मे स्वस्य (स्वात्मनः) ज्ञप्तिः ।

अस्मिन्नेव जन्मनि अभीप्सितं-मम निर्गमनीयः (सफलीभाव्यः) अयं इष्टः ॥

सद्वस्त्वेव भासतां अपगच्छतां च इष्टं मे अज्ञानम् ।

मरणं (मर्तुं) इच्छामि (इष्यते-मया) न पशुजाति-सादृश्येन मूर्खः निर्बोधः ॥ १९०० ॥

मरणवेलायां स्मरेयं इच्छामि श्रीशिव-ध्यानम् ।

समाविश्य (स्वरूपे) अन्ततः अवशिष्य (देहमात्रेण) त्यजेयं इच्छामि प्राणान् ॥

इयमेव कथा प्रसिद्धा अस्ति शिला अस्ति स्पर्शमणिः ।

चन्दनं अस्ति काष्ठं पश्य-नाम-तस्य तु शीतलत्वम् ॥

सा शिला येन संगता तस्य तु वस्तुनः संपन्नं स्वर्णम् ।

तत् काष्ठं येन संगच्छते तस्य तु संक्रामितस्तेन स्वकीयः गुणः ॥

काष्ठस्य च शिलायाः यदा ईदृशः भवेत् स्वभावः (गुणः) ।

अहं किं वदिष्यामि भवेत् कीदृशं तर्हि श्रीशिवस्य नाम (तत्स्मरणं) ॥

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) नित्यमेव शिवसंबन्धि-व्रतं धृतम् ।

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) प्रत्यहं शिव शिवेति कृतं (कीर्तितं मया)॥१९०५॥

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) सदैव आसीत् श्रीशिवस्य अनुरागः ।

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) शिव-एव ज्ञातः (मया) माता पिता च ॥

स्तुतिकीर्तिः त्वदीयैव मया ईदृशी समीचीना वा असमीचीना कथिता (मया) ।

इच्छया (दयया) त्वदीयया प्रादुष्कृता वाणी मत्सकाशात् प्रत्यक्षा ॥ १२३ ॥

अथ शिवनाममरणोत्तरेष्टफलनिरूपणपूर्वकं ग्रन्थसमाप्तिं पश्यन् इति समाप्तिवाचकार्थान्तरपदेन निर्दिशति ॥ १२४ ॥

पुरा-हि अमृतं अस्ति पतितं वन्यवृत्तविशेषे

अज्ञातप्रायमध्ये (स वृत्तः) सदा-हरित्पर्णः संपन्नः ।

अट युस् शिव-नाव् ज्यवि-यठ् खारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १८०८ ॥
समयाह् वातिय् पान देह् चावे
ज्यत्खरूफ् तस् ति द्यान् पावे याद् ।
ब्रह्मांडस् यठ् प्रान् तस् खारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
युस् इति लोल-अंगु चावि दारि-दारे
वैतरन् नदी क्याह् करि तस् ।
अकि शिव-नाव-सूत्य् ज़गतस् तारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १८१० ॥
युस् शिवनाथस् अनज़ान् माने
तस् कुस् च़ाने यम-द्वारस् ।
दर्म-राज़ ब्रोंठ तस् मीठि दिनि खारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
अख् शिव-नाव् लक्ष-बंदि पाफ् गाले
चित्रगवप्थ् कुस् कलम् डाले तस् ।
कुस् पाप-दंड् तस् बहिय-यठ् च्यारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
युस् शिव-पूज़ाय किति पोश् च़ारे
तस् करि देवलूख् पोश-वर्शुन् ।
सुय् खसि विमानच सवार्य
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥

तर्हि यः शिवस्य-नाम जिह्वाग्रे आरोपयिष्यति

तं क्व हनिष्यति यमः कालश्च ॥ १९०८ ॥

समयं प्राप्य स्वयं देहं त्यक्ष्यति

चित्स्वरूपः (शिवः) तं अपि ध्यानं पातयिष्यति स्मृतौ ।

ब्रह्मरन्ध्रस्थ पृष्ठे प्राणं तं आरोपयिष्यति

तं क्व हनिष्यति० ॥

यः इह अनुरागाश्रु त्यक्ष्यति धारासंपातम्

वैतरणी नदी किं करिष्यति तस्य ।

एकेन शिवनामस्मरणेन जगतीं तारयिष्यति

तं क्व हनिष्यति० ॥ १९१० ॥

यः श्रीशिवं अज्ञानेनापि मानं-विधास्यति

तं कः प्रवेशयिष्यति यम-द्वारम् ।

यमराजः पुरस्तात् तस्य चुम्बनानि दातुं धाविष्यति

तं क्व हनिष्यति० ॥

एकं शिव-नाम लक्षशःसंख्याकानि पापानि नाशयिष्यति

चित्रगुप्तः कां लेखनीं वर्तयिष्यति तस्य ।

किं-नाम पापदण्डं तस्य लेख्यपत्र-पृष्ठं बध्नीयात्

तं क्व हनिष्यति० ॥

यः श्रीशिवपूजायाः कृते पुष्पाणि विचेष्यति

तस्य करिष्यन्ति देवलोकाः पुष्पवर्षणम्* ।

स-एव आरोक्ष्यति विमानस्य वाहनम्

तं क्व हनिष्यति० ॥

* देवानां पूज्यः स भवेत् इति भावः ॥

संसारस् थिनु कुह् यट-अन्वारे
प्रारब्द् कुय् फल् खार्य-मज़ ।
फल् सोरि क़ल् व्यहि कुस् कस् प्रारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
कृष्णस् सुय् शिव शिव करनावे
च्यावनावे तस् प्रयम-अस्तय् ।
सुय् नाव् ज्ञान-योग् तस् पारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १९१५ ॥ १२४ ॥

॥ इति शिवम् ॥

॥ इति शिवपरिणये स्वात्मानुरागात्तच्छिवनामस्मरणफलानुकथनं समाप्तम् ॥

॥ उत्तरार्धं च संपूर्णतां गतम् ॥

॥ ग्रन्थश्चायं समग्रः समाप्तः श्रीशिवार्पणं पाठकश्रोत्रादिसत्फल-मोदाय च भूयात् ॥

संसारमार्गे आगन्तुं अस्ति पेषिणीयन्त्रानुवारेण

प्रारब्धं अस्ति फलं उपरिस्थकाण्डोल्याम् ।

फलं अवसितं-(यदा)-भवेत् कुलयन्त्रं निविष्टं-भवेत् (तदा) कः कं अनुधाविष्यति

तं कु हनिष्यति० ॥

कृष्णाख्यं (मां) स-एव (तन्नाम) शिव-शिवेति (स्मरणं) कारयिष्यति

पाययिष्यति तं (मां) स्वप्रेमात्मामृतम् ।

तदेव नाम ज्ञान-योगं तथ पारयिष्यति

तं कु-नाम हनिष्यति यमः कालश्च ॥ १९१५ ॥ १२४ ॥

Baptist Mission Press, Calcutta.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PK
7035
K74S5
1913

Krsna Rajanaka
Sivaparinayah

[redacted]